

پروژەى

بەرنامەى فیکرى

کارى ئىسلامى

سەرچاوەى وەرگرتن، تیروانین، بیرویاوەر، تێگەشتن،
بناغەى کۆبوونەوه، بنچینهکانى کارى ئىسلامى، شیواژەکانى
کارى ئىسلامى، تۆشووێ رێگا، دۆستانى پشتیوان،
دوژمن و ناحەزان، نامانج، مەبەست.

نووسینی: عەلى بابیر

ز ١٩٩٦

ک ١٤١٧

هەولێر

پروژہی بہرنامہی فیکری کاری ئیسلامی

سہرچاوی وەرگرتن ، تیروانین ، بیروباوہر ، تیگہ یشتن ،
بناغہی کۆبوونوہ ، ہنجینہ کانی کاری لیسلامی ، شیواژہ کانی
کاری لیسلامی ، توتیشووی ریکا ، دۆستانی پشتیوان ،
دوژمن و ناحہزان ، نامانج ، مہبہست .

• • •

نووسینی: عہلی جاپیر

چاپی بہکم

۱۹۹۶ ز

۱۴۱۷ ک

مہولیر

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشکش بی

به و وه چه و جيله نیلامی یه که له کوردستان و شوینه کانی
دیکه ی جیهانی نیلام دا به عه قلی تیزو به هوش و دلی پر جوش و
خروش هوه و به عه زمیکی پۆلایینه وه بریاریان داوه و هه ستاونه
سه رپن و که وتوونه رن و ده لێن: هه تا به نامه و حوکمی خوی
دادگه رو میهره بان نه کهینه هه رمانه وه ای ژیان ناسره وین و
ناوه ستین، به نومیدی له وه که له م نووسراوه بتوانن بهرچاویان
پوونترو رینگایان ناچوو غترو پنیان چه سپاوترو بازنه ی برایه تی یان
فراوانترو ریزی خه باتیان مه حکه متر بکات...

■ ■ ■

پیشه‌کی

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُقَالَ لَهُ، وَمَنْ يَضَلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

ئیسلامی به بدرپژو خوشه‌یسته‌کان! ئهم پیشه‌کی به ده‌رگای چروونه‌نیو ئهم کتێبه‌یو به‌په‌سندم زانی بۆ ئه‌وه‌ی سێناتر مه‌به‌سته‌گانی وه‌ربگیرین و هه‌زم بکړین هه‌ر مه‌به‌سته‌نکی له‌خانیکی سهر به‌ده‌خۆدا بنووسین که‌سه‌ر چه‌م مه‌به‌ست و به‌سه‌گانی له (۱۰) خاڵاندا پێشکesh ده‌کړین:

۱- گونگه‌ی و پتووستی به‌رنامه (منهج) بۆ راپه‌ڕاندن هه‌ر نیش و کارێک:

بدرنامه بۆ نیش و کار وه‌ر گه‌وره‌یه‌ بۆ ده‌خه‌و بناغه‌ بۆ دیوار وایه‌، وه‌له‌راستیدا هه‌ر که‌مه‌تیک به‌دوێ له‌جێ به‌جێ کردنی کارێکدا سه‌ر که‌وتوو بۆ ئه‌و ئامانجه‌ی که‌تییدا روه‌چاره‌کراوه‌ ده‌ستگیر بکات، خه‌ندن ده‌ستی پێش هه‌نگاوێان (بهرنامه‌ی) ئه‌نجام‌دانی ئه‌و کاره‌ی له‌به‌ر چاره‌ و روون و ئاشکرا بێت ئه‌گه‌ر ئه‌و کاره‌که‌ی نه‌سه‌رده‌گه‌ڕۆ و نه‌به‌ره‌یش، وه‌خواه‌نه‌که‌ی جگه‌ له‌مانه‌وه‌ به‌وون و ده‌نج به‌زایه‌ چه‌وون و دم له‌به‌ره‌ش به‌وون هه‌ج ئاکامێکی دیکه‌ی نابێت، هه‌ر بۆیه‌ش خۆی کار به‌جێ به‌په‌نج به‌دوێ پێشه‌وامانی فەرمووه‌: ﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي: أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي... ﴾ یوسف (۱۰۸) هه‌روه‌ها فەرموویه‌تی: ﴿ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ الجاثية (۱۸) دیسان فەرموویه‌تی: ﴿ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَايِلٌ ﴾ المائدة (۱۸).

پێشانیشتمان روه‌حه‌تیا نێوین که‌گه‌وتویه‌مانه‌: (شوگلا به‌که‌ ب ئاساس نادانی ته‌ نه‌که‌ت وه‌سواس).

۲- نایا قوێ و سوخته‌ به‌س نین که‌ به‌رنامه‌ی کارێ ئیسلامی بۆ؟

به‌دێ... هه‌ر کاتێک نووسین و پێشکesh کردنی به‌رنامه‌یه‌ک بۆ کارێ ئیسلامی بکړین، ئهم پرسیاره‌ له‌دوێ مێشکی هه‌ندێ که‌سه‌دا سه‌ره‌له‌ده‌وات و ئه‌مه‌ش ئاره‌ وه‌لای ده‌ده‌ینه‌وه‌: با، قورئان و سوخته‌ به‌رنامه‌ی تێرو ته‌واون بۆ کارێ ئیسلامی، به‌لام قورئان و سوخته‌ به‌رنامه‌ی به‌ره‌وه‌ی گه‌شتی کار و خه‌باتی ئیسلامین به‌دوێ زه‌مان و به‌پانایی زه‌مین، که‌واته‌ پێریسته‌ بۆ هه‌ر قزناغێک و هه‌ر ژینگه‌ (بینه‌) و کۆمه‌لگایه‌ک، به‌رنامه‌یه‌کی نابێت

لەو بەدرنامە گشتی‌یە قوربانی و سونەت هەڵبەتجین، بۆشەوی وەلām بەقەدەر پرسیارو کالā بارتەقای بالāو فریاکەوتن بەپێی سکاڵā بێت و پەر بەپێستی یدکتر بن.

بەلێ...قوربانی و سونەت نایین و بەدرنامە ئوممەتی ئیسلامین بەدریتۆایی و ژۆنگارو بەهانیایی جیهان، بەلām بێگومان دەقەکانی قوربانی و سونەت جۆراوجۆرن و یاسا حوکمی جیاجیایان تێدان ناگر جێنگای چارەسەری هەموو شەر کێشەو گەرفتە جۆراوجۆرو جیاجیایانەیان تێدا بێتەرە کەلەقۇناغ و کۆمەلگەر بارودۆخە جۆراوجۆرو جیاجیایەکانەرە پەیدا دەبن، بۆ وێنە: لەبەوی هەلسو کەوت و رەفتار لەگەڵ دوژمن و ناحەزاندا خۆی کاربەجێ لەقوربانی و فەرمووبەتی؛

❖ ﴿فَاعْصِدْ بِمَا تَلْمِزْ وَأَعْرَضْ عَنِ الْمَشْرَكِينَ إِنَّا كَفِينَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾ الْحَجَر (٩٤.٩٣).

❖ ﴿اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ قَبِلَ لَهُمْ كَفْرًا اَيْدِيَكُمْ وَاَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ النِّسَاء (٧٧).

❖ ﴿وَأَذِّنْ لِلَّذِيْنَ يَقْتُلُوْنَ بِاَنفُسِهِمْ ظُلْمًا وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيْرٌ﴾ الْحَج (٣٩).

❖ ﴿لَمَنْ اَعْتَدِيَ عَلَيْكُمْ فَاَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اَعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ الْبَقَرَة (١٩٤).

❖ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِيْنَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفْرَارِ وَلِيَجِدُوا فِيْكُمْ غُلْفَةً وَاَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ﴾ التَّوْبَة (١٢٣).

❖ ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِيْنَ كَافَّةً كَمَا يَقَاتِلُوْنَكُمْ كَافَّةً وَاَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ﴾ التَّوْبَة (٣٦).

❖ ﴿لَإِذَا نَصَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحَرَمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخَلَّوْهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيْلَهُمْ إِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ﴾ التَّوْبَة (٥).

جاشتیکی ئاشکوابە کەناگرنجی هەموو ئەم دەقەتە بێکەرە لەبەک کات و شوێنو لەقۇناغێکەدا پەیدا بکەین، چونکە هەر کامێکیان تایبەتە بەحالتێک و بەبارودۆخێکی تایبەتی‌یە.

٣- نایا بەدرنامەو پەڕەوێکی لایەنە ئیسلامیەتە گشتی پێشەو بەس تێن بۆ تەقارێ ئیسلامی ئێچەش؟

لەو ئەمە ئێم پرسیارەدا دەکەین، وەک لەخاڵی دووەمدا گوتیمان هەر کام لەبزووتنەو کۆمەڵە ئیسلامی بەکان بەگۆڕەوی داخواری و پێداویستی‌یەکانی ئێم بارودۆخ و قۇناغە تایبەتی‌یە کەتێیدا بوون، بەپێی ئیجتیهادی خوێبان لەقوربانی و سونەت بەدرنامەو پەڕەوێکی کارو چالاکسی خوێبانیان هەڵبەتجێوێ زیاری کردووە. کەواتە: بەدرنامەو کارو خەباتی هەر بزووتنەو کۆمەڵێکی ئیسلامی هەرچەندە هەر لەقوربانی و سونەتەو وەرگێراوە، واتە هەرچەندە سەرچاوەی هەموویان پێکە، بەلām جیاوازی

تایبەتمەندى بەكەنى بارودۇخۇ قۇناغى ھەر كامىتىكان لەشى ئىوانى ئىرو، لەشى ئىمەش،
 ۋاى كىردوۋە كەمەگەر ۋەك ئىزمونۇ تالى كىردىۋەكى ئىسلامى بەشكەك لىدەردىم
 كەلەپۇرى زاناۋ پىشۋاىانى پىشيانمان، ئەگەرنا ناگىرىن دەقاردەق، مەۋبەمۇ، ھىج
 كام لەو بەزنامە پەپەرۋانە لەقۇناغۇ كۆمەلگەيدەكى ئىرو دوۋپات بىرىتەدە.
 بەكۈرىتى ئىم بارودۇخەى ئىستانمان ھەل كىردىنى كىشەر گىرەكەكەنى پىۋىستى
 بەدەردەمان چارەسەرتەك دەكات لەدەرمانخانەى قورئان سۈنەت بىزى سازبىگىۋ
 بىگىرىتەدە، كەدەتا ئىستا بەم شىۋە چۆنىەتى ئىندازەۋ تايبەتەندى يانەۋە كەپارەدۇخۇ
 قۇناغى ئىمە داخۋازى دەكات ھىج كەس سازى نەكەردوۋە ئىۋە ئىدەكى ئىبەنە كەبەر
 كارە مەزىنە ھەستىن، بەلام لىدەر ئىشكى ئىزمونىگەلى تانۋ شىۋىنى جۇراۋجۇزى كارە
 خەباتى ئىسلامىدا.

۴- بۆچەك نەم كىتەبە ناۋىۋە : پىۋەتەن بەزنامەى فیکرىنى كارە ئىسلامى ؟

لەۋەلامدا دەلىن : چۈنكە ئىم ھەزى (مىخاۋە) بىز ۋوۋىكىردەۋەى جۇرۇ چۆنىەتى
 ئىنجامدانى كارە چالاكىۋ جەۋجۇلى ئىسلامى بە (ھەنگاۋ) ئىكە جۇرۇكە (جەنەۋ)
 ۋىتەنگەشتەن دەزانىن لەو بارەۋە، نەك شىۋىكى كامىلە تەۋاۋ ۋە ۋىۋە مەشتەۋىۋ
 ھەلەنگەندەن ھەلەنگەر، بىزە ئىۋ ناۋەمان لىۋاۋە بەھىۋاى ئىۋە كەبەھەۋىۋ
 ھەلەنگەندەن دىۋزان بىتە شىۋىكى كامىلە جىتەى يەكەندەگى ۋۆرە پان ھەمەۋان.
 كەۋابى : باھەمۇر لىدەك بزانن كەبەسىنگىكى فرادەۋە چارەۋەى ھەر جۇرە پىشەر
 ۋەخەۋە تىۋىنى بەك دەكەين، بەلام لەگەل دور ئامۇۋگارىدا :
 يەكەم : دۋاى چاك تىگەشتەن ۋوۋىۋ ۋۆچوۋىۋ ۋوۋەۋىۋەۋە بى.
 دورەم : لەپەشت پەردەى ۋەشۋ تەخەۋە تەمەشا نەكاتە سەۋەشا سىندى خۇى پاك
 بىكەتەۋە، دىارە ئىم دور ئامۇۋگارى پەش ھاركارى بەكى باش دەكەن بۇ چاكتر پىكانەۋ
 لىنەنەندەن.

۵- نامانچ لەۋۋەسىن نەم پىۋەتەن چەپە ؟

نامانچ لەۋۋەسىن پىشكەش كىردىنى ئىم پىۋەتەن ئىۋە بەكەلى كەم ئىبەسەۋىۋ
 بەۋىزەكان لەجۇرى تىگەشتەن ئىزمونىگەلى يەكەك لىۋىۋاۋانى ۋىتەى كارە جەۋجۇلى
 ئىسلامى شارەۋا بىن، بەشكەك ئىۋە خەۋەپە پارمەتى يان بەتە بۇ ۋىۋاتەر شاشتاۋىۋ بىۋ
 ۋىۋازەۋ چاكتر سەردەۋچوۋىۋ پەش بەۋچاۋ ۋۆشۋىۋ بىۋ لىۋ ۋىۋاۋەۋا، دىارە كارەۋەش بىز
 ئىسلام ھەۋەلەن بۇ بەۋپاكرەنى لىۋاۋىۋ ۋىۋاۋەۋ گىرەۋەۋانى خەلەكىدا، ئىۋكەكى ھىنەۋە
 سەۋىۋ بارىكى ھىنەۋە قورسۋ كارەكى ھىنەۋە پەش مەتەسى سەۋەجۇر بەزەۋەتە،
 كەبەۋچاۋۋوۋىۋ شارەۋاۋى بەم لەدەستەۋىۋ كىردىنى يەكەۋا گىرەگەۋ پىۋىتە.

۱- نەم كىتىپە بۇكىن نووسراوه ؟

لېواستی دا - پټم وایه - هرکس ټیک شوم کټیبه بخوښتېشوه کدم وژور لږی بهر مهنداندېن، بېلام شوم کټیبه زیاتر بڼ شوانه نووسراوه شوانه ټیډا وچا وکړاوم که به (ټیسلامی بېکان) ناسراوم بهر وژور شېوېمک لږ وژور شېوه شمړی بېکانی کاری ټیسلامی سره گومي کارو چالاکین و له ټو هراو جندجاول و جندگول و چخوردی و پېچکو بېردوزه مرؤزاده کاند او پوتراوه بده ننگینکی زولان و دلیر خعلکی بهرولای خواو بهرنامه کی بانگ ده کڼو بهر اښاکوای و بې باکانه پټیان ده ټین: پدستراو (معبود) ی حق بس خردایو بهرنامی راست و هراوی ژین تنها ټیسلام و مرحوم مدیش ﷺ ناله پیغمبره ورنکه که چاکترین و دواپین نوسخی دانسته هیډایه و شمړیعتی خودای بڼ مرؤفایه ټی پدا رهوانه کړاوه، شوین پټی هفگرتنی شو پیښواو سره ووش بهیچ شټیک قهره بهر (تعویض) ناکرتېشوه، به ختموهری دنیاو سره فرازی دواړو ژیش تنهاو تنها لږ ننگی وی پوه مزگور دهېن چ لدر ناسی تالو چ لدر ناسی کڅو لیش.

۷- به‌شک‌کنی نه‌م کتیبه‌و حکم‌تی ریزکرانیان به‌م
شهره‌ی

- نام کتبه سرچشم لقم دوازده (۱۲) بدشانی خوارمه پیکهاتوره؛
 بدشی یکدهم؛ سدرجایه وه رگرتن (مصدر التلقي).
 بدشی دروم؛ تیروانین (التصور).
 بدشی سنیهم؛ پیرو باروه (العقیده).
 بدشی چوارم؛ تیگهشتن (الفهم).
 بدشی پنجم؛ بناغی کزبورنده (اساس التجمع).
 بدشی ششم؛ بنچینه کانی کاری نیلامی (قواعد العمل الإسلامي).
 بدشی هفتم؛ شیوازه کانی کاری نیلامی (أساليب العمل الإسلامي).
 بدشی هشتم؛ تویشوری ریگا (زاد الطریق).
 بدشی نهم؛ دژسانی پشتیوان (الأولیاء الناصرون).
 بدشی دهم؛ دوژمنو ناحدهزان (الأعداء).
 بدشی یازدهم؛ ثامانج (الهدف).
 بدشی دوازدهم؛ مدهست (الغایه).

حکمت و هژي ويزگراني ئىم باسو باهه‌ئاناش بىم چىنشى سىرهه ئاويه؛
پىده‌مىن هه‌نگاوى دهست به‌کاربوونى گه‌سک يان گومەلێک کده‌ده‌وى کار بو
ئايىنى خوا بگات، هه‌بوونى به‌زانامه (منهج) ينگو شەيش بىنى سىرچاوه پەيدا نابى،
بۆيه ديارى کردنى (سىرچاوه وەرگرش) کراوته بىشى پىده‌م.
پاشان جۆرى تىروانىنى ئىشان ده‌رباره‌ى برون (الوجود)، پىده‌مىن شته گه‌ئىشان

له‌بدرنامه‌یه‌کی چاره‌یوان ده‌کات، بۆیه ئه‌میش کراوته بهشی دووهم. ئه‌نجا هه‌لۆتست و شتیه‌ی هه‌لس و کسوت له‌گه‌ڵ (بوون) دا دووهمین شته که‌له‌بدرنامه‌یه‌ک چاره‌یوان ده‌کرتی روونی بکاتمه‌وه، بۆیه مه‌سه‌له‌ی بیروباوه‌ی (عقیده) یش له‌روانگی ئیسلامه‌وه بۆته بهشی سێ‌به‌م.

ئه‌نجا چۆری تێگه‌یشتن و حاله‌ی بوون له‌بدرنامه‌وه ئایین نۆزه‌ی مه‌نتیقی خۆی ده‌گاته سه‌ر، چونکه هه‌رچهنده سه‌رچاوه‌ی ئایین وه‌رگرتنت دیار بێ و به‌هۆی چۆری تێروانینه‌وه به‌زانی شوێنت له‌ئهی‌عربایی بۆن‌دا چیه‌یو کوێ‌یه‌و، له‌سوێنگه‌ی بیروباوه‌یه‌شمه‌وه به‌زانی که‌ده‌یه‌ن هه‌لۆتست چۆن بێ، به‌لام هه‌تا جۆره‌ تێگه‌یشتن و شاره‌زایی‌یه‌کی راست و نه‌واوت ده‌رباره‌ی ئایین نه‌یه‌ن ناتوانی به‌شیه‌یه‌کی راست و په‌وان به‌جووتیه‌ت و دینه‌اری به‌کویه‌ت!

له‌دوای (تێگه‌یشتن) یش له‌بهشی پێنجه‌مه‌دا باسی (هه‌ناغه‌ی کۆبوونه‌وه) کراوه چونکه بابای مو‌ل‌مان باهه‌موو قۆناغه‌کانی: (سه‌رچاوه‌ی وه‌رگرتن) و (تێروانین) و (بیروباوه‌ی) و (تێگه‌یشتن) یش به‌چاکی و سه‌لامه‌تی به‌یه‌ین، به‌لام هه‌تا خۆی و به‌راو خوشگانی تری له‌سه‌ر هه‌ناغه‌یه‌کی راست و درووست و شایسته کۆنه‌بنه‌وه‌وه نه‌مۆزێنه‌وه‌وه جۆش نه‌ده‌یت، دیاره باری گه‌وره‌و گه‌ران و کاری هه‌مه‌لایه‌ندو له‌روانی ئیسلامیان بۆ هه‌لناگه‌یه‌ری و بۆ جێ‌به‌جێ ناکرێ.

ئه‌نجا له‌بهشی شه‌همه‌دا باسی ئه‌و پایه‌و به‌نچه‌نه‌ کراوه که کارو خه‌باتی ئیسلامی‌یان له‌سه‌ر بنیاد ده‌نێ، له‌به‌ر رۆشناپی وان‌دا ئه‌نجام ده‌درێ.

شتی‌وازه‌کانی کاری ئیسلامی بۆیه کراوته بهشی حه‌وته‌م چونکه کارو چالاکی ئیسلامی ته‌نها له‌قۆناغه‌یک و دووان‌دا ئه‌نجام ناده‌یت، شتێک نه‌یه که‌به‌شه‌وه رۆژێک سه‌رویه‌ر بگرێ. جاده‌یاره به‌گه‌یه‌ریه‌ی جیاوازی قۆناغه‌کانی کار شتی‌واز ئامرازه‌کانی ده‌گه‌یه‌رێن، روونکردنه‌وه‌ی جۆرو جۆنه‌یه‌تی شتی‌واز ئامرازه‌کانی قۆناغه‌ جیا‌جیا‌یه‌ک له‌دوای یه‌که‌کانی کاری ئیسلامی به‌کجار گه‌رنه‌گه‌ بۆ به‌هه‌له‌دانه‌چوون و سه‌ره‌نگه‌ری نه‌بوون له‌باره‌وه.

ئه‌نجا - بێگومان - هه‌موو رێبواره‌یک حه‌وجی به‌هه‌له‌نگرتنی ئه‌وه‌ش و زاده‌وه‌خه‌یه‌ی رێگا هه‌یه، تا‌کو به‌سه‌لامه‌تی رێ بیرۆ و به‌سه‌رکه‌وتووبی به‌گاته هه‌واو مه‌نز، بۆیه بهشی هه‌شته‌میه‌مان گه‌ردۆته: (ئۆتۆشوری رێگا).

پاشان له‌بهشی نۆیه‌مه‌دا ده‌یه‌مه‌دا دوو مه‌سه‌له‌ی هه‌ره گه‌رنه‌گی ئیسلام له‌به‌راوی سیاسی کۆمه‌له‌یه‌تی‌دا (دۆسته‌یه‌تی و دوستانه‌یه‌تی - الولاء والبراء -) ئۆتۆراوته‌شمه‌وه پێناسه‌ی دۆسته‌و پشێوانه‌کانی کارو کۆمه‌له‌ی ئیسلامی و دوژمن و ناحه‌زه‌کانی کراوه‌و تیشکیان خراوته سه‌ر.

وه‌له‌که‌تاییدا له‌بهشی یازده‌هه‌مه‌دا دوازه‌هه‌مه‌دا ئامانج و مه‌به‌ستی کۆنه‌لی خواو کاری ئیسلامی روون کراونه‌شمه‌وه، چونکه له‌ووی ریه‌زکردنی گاتی (الترتیب الزمینی) یه‌وه

(شامانج) دواپین قزناغی دنیایی کارو خدایانی ئیسلامی یعو (معه‌ست) یش دواپین قزناغی‌تی و بره‌م و ئه‌نجامه‌تی لهدوارژژدا، که‌یه‌که‌میان له‌برپاکردنی شاپین (پقامه‌ الدین) دار، دوو‌مه‌شیان له‌ره‌زامندی‌ی خواو به‌هشتی وازاوو به‌رین‌دا خۆی ده‌نوئینی.

۸- سه‌رچاره‌ی نه‌م کتێبه‌ چین؟

سه‌رچاره‌ی بده‌ده‌ بۆ نووسینی ئهم کتێبه‌ ئهمانده‌ن به‌ریز!
یه‌که‌م: قورئانی به‌رزو معز و به‌ریز و پریت و پیزی خۆی په‌روه‌ردگار.
دووم: سونه‌تی پێغه‌مبه‌ری پێشواو سه‌روه‌ر ﷺ.
سێ‌یه‌م: به‌ره‌م و که‌له‌پووری زاتاو پێشواپایانی وایه‌ردوو و هه‌رچه‌رخ دوا‌ی هه‌له‌نگاندن و گولێژێر.
چواره‌م: تێگه‌شتن و ئه‌زمه‌رنگه‌ل (تجارب) ی خۆم له‌باره‌ی ئیسلامه‌وه‌، له‌باره‌ی کارو خدایانی ئیسلامی‌دا.

۹- نه‌م کتێبه‌ :

ئه‌نجام و به‌ره‌می به‌رکردنه‌وه‌ راما‌و لێکه‌ژێنه‌وه‌ نزاو پارانه‌وه‌ی چه‌ند سانیکه‌و هیوادارم به‌سه‌رپێ‌یی مواتا‌ له‌که‌ژێ و گه‌رنگی و بایه‌خی شایه‌تی خۆی پێ‌به‌ژێ و ئه‌وه‌نده‌ کاته‌ی له‌گه‌ڵ به‌سه‌ر به‌ری که‌بابی لێ‌حالی‌بوون و هه‌زم کردنی و - ئه‌گه‌ر ترانه‌ش به‌و - هه‌له‌نگاندنی به‌کات.

۱- له‌کو‌تایی نه‌م پێشه‌کی‌یه‌ش‌دا ده‌لێم،

خودابه‌! ئه‌ی په‌روه‌ردگاری میه‌ره‌بان و به‌خه‌شەر! ئه‌ی ده‌روو که‌ره‌وه‌ی یاره‌مه‌تی‌ده‌ر!
به‌له‌وت‌ش که‌ره‌می خۆت ده‌ستمان به‌گه‌ر و رێنما‌ییمان به‌که‌و سه‌رکه‌وت‌وومان به‌که‌، که‌به‌ه‌زی به‌نده‌یه‌تی‌کردن به‌تۆ‌وه‌ خۆمان و لێ‌به‌که‌ین و شایه‌تی ئه‌وه‌ به‌ین جیگای په‌زامه‌ندی‌ی تۆ به‌ین و به‌توانین هه‌موو قزناغه‌کانی کارو خدایانی ئیسلامی به‌ری‌و، هه‌موو په‌لو خاله‌ته‌کانی هه‌له‌بو‌ترین، هه‌تا له‌ژباتی دنیامان‌دا شامانجی به‌ری (به‌رپاکه‌رنی شاپین) جێ‌به‌جێ ده‌که‌ین و لهدوارژژیش‌دا به‌بالاترین (معه‌ست) ده‌گه‌ین که‌ره‌زامه‌ندی‌ی و دیداری خواو به‌هه‌شتی وازاوو نه‌برایه‌، تا‌که‌و به‌خه‌مه‌زی ئیرو سه‌رله‌رازو به‌مه‌راد گه‌به‌شتووی ئه‌وێ به‌ین ئامین.

براتا‌ن

عه‌لی باه‌یر

■ ■ ■

به شى به كم

سه رچاوى وه رگرتن

(مصدر التالى)

مه‌بست له‌سەرچاوه‌ی وهرگرتن

مه‌بست له‌سەرچاوه‌ی وهرگرتن ئهو سەرچاوه‌یه‌که ئێسانی مۆڵمان و کۆمه‌ڵی خوا (جل جلاله) بدرنامه‌و په‌یره‌و (المنهج والنظام) ی ژیا‌نیانی لێ‌ه‌رده‌گرتن، ه‌هر له‌تێ‌پ‌ڕانی‌ن و بێ‌روبا‌وه‌و جزوی تێ‌گ‌ه‌شتن له‌ئایین و شێ‌رازو بن‌چینه‌کانی کاری ئیسلامی‌یه‌وه ب‌گ‌ه‌هه‌تا ناسینی دۆ‌ست و پ‌شتی‌زان و د‌و‌ژمن و ناح‌ه‌زان و زانی‌نی بنا‌ه‌ی ک‌ۆ‌پ‌و‌ن‌ه‌وه‌و ت‌و‌پ‌ش‌رو‌ی رێ‌گا‌و ئاما‌نج و مه‌به‌ست... ه‌ت‌ه‌.

جاش‌تێ‌کی ڕ‌و‌ون و ئاش‌ک‌را‌یه‌که‌ت‌اق‌ه‌ س‌ر‌چا‌وه‌یه‌ک‌ شای‌سته‌ی ئه‌وه‌یه‌ن که‌ب‌درنامه‌و په‌یره‌وی ژ‌یا‌ن و گ‌ه‌ز‌ه‌ه‌وانی تا‌ک‌ر ک‌ۆ‌مه‌ڵی لێ‌ه‌یه‌ن به‌س ئه‌و زاته‌ به‌رز و بێ‌زێ‌نه‌و ها‌ونا‌یه‌یه‌ که‌س‌ه‌ر‌چا‌وه‌ی په‌یدا‌به‌و‌نی ئێ‌سان و ه‌مه‌و ش‌ت‌ێ‌کی ده‌گ‌ه‌شه‌، وات‌ه‌ (خ‌و‌ای به‌دی‌ه‌یه‌ند‌رو په‌روه‌رد‌ه‌گا‌ر). به‌لام ئاس‌مان و پێ‌مان زۆ‌ر لێ‌ک‌ د‌و‌ر‌ن و ه‌اره‌ب گ‌وت‌ه‌نی (این‌ الش‌ری من الش‌ریا!) خ‌و‌ای به‌رز و به‌رز و په‌روه‌رد‌ه‌گا‌ر و بێ‌ه‌ه‌له‌و په‌لم‌و خ‌اره‌نی ه‌مه‌و سی‌فه‌ت‌ت‌ێ‌کی چا‌ک‌ر به‌س‌ند له‌ک‌و‌ئ‌ر ئێ‌سانی که‌م و گ‌ه‌ج‌که‌م د‌رو‌وست‌ک‌را له‌ک‌و‌ئ‌ر!! به‌لام ئه‌وه‌ی لای ئێ‌مه‌ خ‌ه‌یا‌لت‌ێ‌کی مه‌ح‌اله‌ لای خوا ش‌ت‌ێ‌کی به‌تا‌له‌، ب‌زیه‌ ده‌یه‌نین خ‌و‌ای کار‌به‌ج‌ن به‌ه‌زی (وحی) ی‌ه‌وه‌ ئه‌و مه‌ت‌له‌ی حد‌ل ک‌رد‌وه‌.

به‌لێ... خ‌و‌ای پا‌ک‌ و بێ‌زێ‌نه‌ له‌رێ‌گ‌ای (وحی) ی‌ه‌وه‌ به‌فری‌شته‌ پا‌ک‌ و بێ‌گ‌ه‌رده‌کانی په‌یام و بدرنامه‌ی خ‌زی په‌یتا په‌یتا ب‌ز ئێ‌سانانی به‌رز و ه‌ه‌ل‌ب‌ژ‌اره‌. پ‌ت‌فه‌م‌یران ع‌لی‌هم الص‌لاة و‌السلام - نار‌د‌و‌وه‌و ئه‌وانیش په‌یام و بدرنامه‌ی خ‌وایان له‌د‌و‌وت‌و‌ئ‌ی و ت‌ار‌و ک‌رد‌ه‌وه‌و ره‌ف‌ت‌اری پ‌ت‌فه‌م‌یرات‌ه‌یان‌دا به‌خ‌ه‌ف‌کی را‌گ‌ه‌یان‌د‌و‌وه‌و پ‌ش‌انیان دا‌ن. ه‌تا د‌و‌ای‌ن ن‌وس‌خ‌ه‌ی وه‌حی و چا‌ک‌ترین و ته‌وا‌وت‌ر‌ترین بدرنامه‌و په‌یره‌وی خوا ب‌ز گ‌ه‌مه‌تر‌ین پ‌ت‌فه‌م‌به‌دی پ‌ش‌ه‌وا (م‌حم‌د ﷺ) ه‌ات و به‌م ج‌ۆ‌ره‌ ئایینی ک‌ۆ‌ت‌ایی‌ی خوا له‌ک‌ت‌ی‌بی خ‌زی و س‌ون‌ه‌تی پ‌ت‌فه‌م‌به‌ره‌که‌ی (القرآن والسنة) دا را‌گ‌ه‌یه‌ن‌را.

که‌وات‌ه‌...

ت‌اق‌ه‌ س‌ر‌چا‌وه‌یه‌ک‌ که‌ده‌یه‌ن ئێ‌سان ه‌هر له‌ه‌ره‌ بدرنامه‌و په‌یره‌وی ژ‌یا‌نی وهر‌گ‌رت‌ئ‌ی ئایینی ئیسلام ﴿ - و‌رضیت لکم‌ الإسلام دینا﴾ المائدة (۳)، ئیسلامیش به‌رێ‌شی به‌ له‌و وه‌حی‌یه‌ راسته‌وخ‌ۆ (ق‌و‌ر‌ئ‌ان) و ناراسته‌وخ‌ۆ (س‌ون‌ه‌ت) ی‌دی که‌له‌سه‌ر ز‌مان و له‌و‌ئ‌ی ک‌رد‌ه‌وه‌و به‌ریاره‌کانی م‌و‌ح‌مه‌د‌ه‌وه ﷺ را‌گ‌ه‌یه‌ن‌راوه‌.

ده‌وات‌ین ئه‌م ه‌ز‌یا‌نه‌ی خ‌واره‌مه‌ش ب‌که‌ینه‌ به‌ئ‌ه‌گی ئه‌وه‌ که‌به‌ز‌چی ده‌یه‌ن ئێ‌سان بدرنامه‌و په‌یره‌وی ژ‌یا‌نی ته‌نها له‌خ‌واره‌ ب‌ز بێ‌به‌س ده‌یه‌ن له‌م س‌ر‌چا‌وه‌ ڕ‌و‌ون و ز‌و‌لا‌له‌ وهر‌گ‌رت‌ئ‌ی:

یه‌که‌م:

له‌به‌سه‌ره‌اتی ی‌که‌مه‌ین ئێ‌سان (ئاده‌م - ع‌لی‌ه‌ السلام -) ده‌لام‌رێ‌تم‌وه‌ که‌ئێ‌سان ئه‌گ‌ه‌ر ی‌ابه‌ندی بدرنامه‌و ه‌ی‌ده‌یه‌تی خوا نه‌بێ‌، گ‌یرۆ‌ده‌ی ته‌له‌و دا‌وی ئی‌ب‌لی‌سی نه‌گ‌ری‌س ده‌یه‌ن،

چونکه شادم و هاسره کهی هتا بدپی و پیرونی بهکانی خوا بدپیوه دهچون زیانیکی زور بهختمه رانمو بی دهدهموری بان دهبرده سر و بی گیرر گرفت و بهلا برون، بهلام دوی نهوی لهقمو لومانی خوا دهچون و کوشته ژیر دکتلی هیزی کیشدهی و سهوهی نیلیسی پی، دورچاری سرگردانی برون و بی سالابون، وهتا جاریکی دیکه لهگه خرای پهروردگاربان شاست نهبرونمو لهلائی برون و سرورژی پی پیشمان نهبرونمو نهگه رتسه سرخهت و رپازو ژیر سبیهی لوتنی شو، لهشپزهیی و ژینشالی قوتاریان نهرو، شمدش کورتهی سرگوزشتهی بهکمدین ئینان و بابی همدومان سلاسی خرای لی بی:

﴿ وَاذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى. فَقُلْنَا يَا آدَمُ أَنْ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يَخْرُجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى. إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى. إِنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَضْحَى. فَوَسَّسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَاطِلٍ؟ فَكَلاَّ مِنْهَا فَبَدَّتْ لِهَما سُرَّاتُهُما وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ رَقِّ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى. ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَقَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴾ طه (۱۶۶-۱۷۲).

بدنی تجربهی تالی بهکمدین ئینان سلهماندی کهئینان بدپی و پیرونی خوا ناتوانی زیانیکی دروست و بهختمه رانمو بهریتسر ﴿ وعصى آدم ربه فغوى ﴾، چونکه شیتان هممو دهمن بز ئینان لهبزه (کمین) دایمو مرزفیش حالی لددو لایان خالی نییه؛ یان دهمن (رومبانی) بی یان دهپته (شیتانی)؛ بهلام کاری ئینان بهره چاک بووه کههمروک چزن شامادهیی فریوخواردن و خلیسکانی هیده ﴿ فآزلهما الشيطان. ﴾ البقرة (۳۶)، شامادهیی گرانموه (توبه) : دروباره وهرگرتنموه پیرونی نی هیده؛ ﴿ فتلقى آدم من ربه كلمات فتاب عليه. ﴾ البقرة (۳۷).

کدواته؛ هه له دوی تجربهی تال و بهسروت و سوئی بهکمدین ئینان سهه نجام و چاره نروسی مرزفایدتی ناوای لنهات کهخوا دهله رمی، ﴿ فلما يأتينكم مني هدى ﴾ فمن تبع هداي فلا يضل ولا يشقى ومن أعرض عن ذكري ﴾ فإن له معيشتا ضنكا ونحشره يوم القيامة أجمعی ﴾ طه (۱۲۳-۱۲۴).

□□□□□

ئینان بهک جار لهدنیا دهژیت و بهی بهک تاله دهرفهتی تاقی کردنرهی هیده، مادام وایی پئویسته شم زیانه گهتاله ههلو دهرفهتی که بزی رهخواه و جاریکی تر چاری پی نی ناکه ریتسه، لهسر بهنجینهی هیدایهت و بهرنامهی کی راست و دروست و مزگهرو جنی شمانمو دنیایی تروار بهریته سر، چونکه کهستیک تاله دهشتما بهی کهی ههمن زور بهتهنگی یوه دهمن کهگاسی و سهردایهکی پی بکات جنی قازانج بی، چ جای تهمنی ئینان لهسر زهوی کههز شو بهفیمت ترهین دهشتما بهی چونکه دهشتما بهی برون

(وجود) پدتی و چاکترین قازانج یان گمورهترین زیانیشتی پیوه بهنده کهژیانی همدیشیی بهدهشت یان دژدهخی نهراوهیه!!

جانیته دهبین شو بهردۆزهو بۆچوونانی لهههلقو ئهزموونی مرۆفوه پهیدا دهین زۆر زوو چهوشتی و نانموای یان دهدهکموئو لهگهڵ فیهترهتی ئینسان و رهوتی ژیانیدا ناگونجین و ناچاره ئهوان فری دهدار پهنا دهباته بهر ههندیکی دیکو... ئیدی ههروهها، بۆ وینه سدرنج بده میژوری ههراکام له: لیبرالیزم، مارکسیزم، کاپیتالیزم، ناسیونالیزم، ئهگزوتانیالیزم... هتد.

کهواته، پیویشه شو رپروونی و بدونامیدی کهئینانی پی بهپیره دهچن و ژیانی کۆمهڵگای پی ڕێک دهخوئ، لهسورچارهکهوهبی کهخواهنی زانیارییکی تیرۆتهوار پی و رابردو و ئینستاد واهاتووی ئینسان و ژیانی لێ دیار پی، وهدهپی هیدایدته و بدونامی ژیانی ئینسان لهسورچارهکهوه بی کهئینان لهسوروی خۆیهوه بیپیتن و لێ دنیای پی و پی ی پشت ئهستوروی و جێی شومو سام و پیزی پی، جاپیگومان شو سورچارهپهش بهس خودای پاک و تاكو زانو کاربهجییه.

سەن یەم :

بهس خودا بهدیپهینهرو نهخهینهرو پهروهردگهرو ژیتنهرو مریتنهرو زیندو کهوهرو لێپرسهروهو سزادهرو پاداشت دهروهی ئینسانو هه ئهویش مالی ئهوی ههیهو شایستهی ئهویه کهئینان رینجایی بکات و ژیان و گۆزهاتی ڕێک بهخات و پی بلی ئاوا بکو ئاوا مهکو ئهوه چاکو ئهوه خراپه، چونکه ههچ کهس هینهی خودای بهدیپهنه هقی بهسر دروستکراوهکهیهو نیو ههچ کهمیش هینهی و ئینسان ناناستی و پیزی لێناگری و ئهیهی پی نادات و خوشتی ناوئ، ئههش چهند دهقیك بۆ سهلماندنی ههراکام له چوار مهسلانه:

- ﴿ الا يعلم من خلق وهو اللطيف الخبير ﴾ الملك (۱۴)، بهلێ... ههچ کهس وهک دروستکەر (خالق) دروستکەر (مخلوق) ناناستی.
- ﴿ واذ قال ربك للملائكة اني جاعل في الارض خليفة ﴾ البقرة (۳۰)، ﴿ ولقد كرمنا بني آدم وحملناهم في البر والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا ﴾ الإسراء (۷۰)، ﴿ واذ قال ربك للملائكة اني جاعل بشرا من طين فاذا سويته ونفخت فيه من روحي فقعوا له ساجدين ﴾ فسجد الملائكة كلهم اجمعون ﴿ ص (۷۱-۷۲).

- له (مسند) ی ئیمام ئهحمدهی کهری حهنبهلهدا هاتووه کهژمارهی شو پێغهمهبرانهی خودا بۆ مرۆفایهتی پهواتی کردوون (۱۲۴۰۰۰) سهدو پیست و چوار ههزاره، دياره . ئههش ئهوهپهی بایهخپهاندنی خوا بۆ مرۆف دهگهیهنئ، دیسان خوی پهروهردگهرو رای گهیهاندروه کهههچ لهپهرونهوهدا ههیه بۆ ئینسانی رامو مهیهر کردووه:

﴿ و سخر لكم ما في السموات وما في الأرض جميعا منه إن في ذلك لآيات لقوم يفتكرون ﴾ الباقية (۱۳).

■ بۆ ئېيتاتى ئۇوھش كەخوداى بەرزو مەزن لەھەموو كەس زياتر ئېسانى غۆش دەوى ئەم لەرموورەيدى پېئەمبەر ﷺ بەنموونە دېئېئەو؛ عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قدم رسول الله ﷺ بسى فإذا امرأة من السبي تسعى إذ وجدت صبا في السبي أخذته فالزمته بطنها فارضته فقال رسول الله ﷺ: ﴿ أترون هذه المرأة طارحة ولدها في النار؟ ﴾ قلنا: لا والله، فقال: ﴿ الله أرحم بعباده من هذه بولدها ﴾ متفق عليه.

بەئىن... غۆشەويستى سۆزى دايك بۆ جىگەرگۆشەكەى لەھەموو جۆرە سۆزى بەزەويى غۆشەويستى بەكى ديكە بەئىن ترە كەچى غۆشەويستى خودا لەر جۆرە غۆشەويستى بەش زياتر بەجۆش ترە.

چوارەم :

ئېسانە بۆ بەندايتى بۆ خواركردن تالى كردنەرە درووست كراوہ وەك خواى بىرئە لەرموورەيتى: ﴿ وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون ﴾ الساريات (۵۶) رە لەرموورەيتى: ﴿ الذي خلق الموت والحياة ليبلوكم أيكم أحسن عملا ﴾ الملك (۲)، جايئىگومان بەس خوداى بەدېئەئەرو پەرورەدگارئى دەتوانى رېروونى بىكات و ژيانى رېك بەخت، چونكە ھەر ئەر دەزانئ چۆن بەچى دەيتە بەندەيدەكى چاكو وەلادارو جئى رەزامەندى وىر چۆن بەچى لەتالى كردنەرە ژيانى دەردەچيت، ھەوبزەش ئەوانەى كەلەھىدايتى خوا بىر بەش دەبنو لەرئىيازى وى لادەدەن سەرەراى ئەرەى كەبەندەيدەكى سېئەر بئوھە دەردەچۆن و دورچارى ئورويى سزى خوا دەبن لەئېسانەتېش دەشۆرئەن دەچەن رېزى مالات؛ ﴿ ولقد فرأنا لجهنم كثيرا من الجن والإنس لهم قلوب لا يفقهون بها ولهم أعين لا يبصرون بها ولهم آذان لا يسمعون بها أولئك كالأنعام بل هم أضل أولئك هم الغافلون ﴾ الأعراف (۱۷۹)، بگرە دەبنە خراپترين جانەرە؛ ﴿ إن شر اللواب عند الله الذين كفروا ﴾ الأنفال (۵۵)، بەئەكر ئېسانى خوانەناس و لائى سەرگەردان ھىندە بەزەلگارى نزمى پەستىدا دەچئە خوارو ئەرەندە بەچالى بەدحالى دا سۆر دەيتەو كەھىچ شتەك تۆزى رېئاشى ناشكئىن، وەك خوداى دادگەر و بالادەست لەرموورەيتى: ﴿ لقد خلقنا الإنسان في أحسن تقويم ثم رددناه أسفل سافلين إلا الذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ التين (۶-۴).

پېنجەم :

ئەر برونەرەو دەرووبەرەى كەئېسانى ئېدا دەژى و بۆى مەيسەر كراوہ وورەو درشتى لەلايەن خوداى پەرورەدگارەرە نەخشەر بەرنامەى بەرئەرچوونى بۆ دياركراوہ وەك خوداى زانا لەسەر زمانى موسا (عليه السلام) لەوہلامى لېرەمەردنا لەرموورەيتى: ﴿ ربنا الذي

والصديقين والشهداء والصالحين وحسن أولئك رفيقا ﴿ النساء (۶۹) .
 ﴿ قل أطيعوا الله والرسول فإن تولوا فإن الله لا يحب الكافرين ﴿ آل عمران (۳۲) .
 ﴿ قل أطيعوا الله وأطيعوا الرسول فإن توليتم فإنما عليه ما حمل وعليكم ما حملتم وإن تطيعوه تهتدوا وما على الرسول إلا البلاغ المبين ﴿ النور (۵۴) .
 ﴿ يا أيها الذين آمنوا لا تقبلوا بين يدي الله ورسوله واتقوا الله إن الله سميع عليم ﴿ الحجرات (۱) .

﴿ ومن يطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظيما ﴿ الأحزاب (۷۱) .
 ﴿ يا أيها الذين آمنوا أطيعوا الله وأطيعوا الرسول وأولي الأمر منكم فإن تنازعتم في شئ فردوه إلى الله والرسول إن كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر ذلك خير وأحسن تأويلا ﴿ النساء (۵۹) .

شایانی باسه که نمم نایه تی دوابی ناقه شرینیکه لهفورناتیدا کدویریای لفرمانبیری بۆ خواو پیغمبر ﷺ داوا لهبراداران کراوه که ففرمانبیری کاربه دهستانی غویشیان بگدن بهلام لهگدن دور جیاوازیی گرننگدها؛

بهکدهم: وشعی (اطیعوا) بۆ (اولی الأمر منکم) دووباره ندبوتوه.
 دووهم: لفرمان بهبراداران کراوه که لهکاتی کدوتنه کیشمر جیاوازی بهوه بگدرنیموه بۆ لای خواو پیغمبر ﷺ ، وه له بهوه ده رده کدوتی که مسله لهفرمانبیری کردن بۆ لپسرساوو کاربه دهستانی همر جی به جی کردنی لفرمانی خواو پیغمبر که بهتی ﷺ ، ئینجا شیکتی ئاشکراو به لگه نهویسته که به بهست لهفرمانبیری کردنی خواو پیغمبر کارکردن و بهرینه چوونه به پیی و بیروونی یاساکانی قورئان و سونهت، چونکه بهس له پیی قورئانهوه ده زانین خواو پیی لیمان ده ئی و تنها له پیی سونهتیشوه ده زانین پیغمبرمان ﷺ لفرمانی لسهو چی به.

(ب) ههروه ها پیغمبریمان ﷺ له چنده لفرموده به کیدی داپتی راگه یاندروین که گویریانه و لفرمانبیری کتیبی خواو سونهتی ئهو بین بۆ وینه؛

﴿ عن جابر رضي الله عنه قال: كان رسول الله ﷺ إذا خطب أحمرته عيناها وعلا صوته واشتد غضبه حتى كأنه منذر جيش يقول: صبحكم ومساكم وبقول: ﴿ بهشت أنا والساعة كهاتين ﴿ وبقرن بين أصبعيه السبابة والوسطى ويقول: ﴿ أما بعد فإن خير الحديث كتاب الله وخير الهدي هدي محمد وشر الأمور محدثاتها وکل بدعة ضلالة- ﴿ . رواه مسلم .

﴿ وقال ﷺ : ﴿ تركت فيكم أمرين لن تضلوا ما تمسكتم بهما؛ كتاب الله وسنة رسوله ﷺ ﴿ رواه مالك .

(ج) شایه تمان (أشهد ان لا إله إلا الله وأشهد ان محمدا رسول الله) بۆ به کلیلی کردنه وهی ده رگای ئیسلام و سولمانمتی به چونکه شایه دی دان و دان پندا هینانی ئهسانه به به کتایی خوداو پیغمبرایهتی موحه محمد ﷺ ، جاده بهاره تابه تی ترین

تایید نمدهندی خوا نه و همه که بتدبیر بندهایتی بز بگری و پدوستی و بدشنگی
سره و کی و گرنگی بندهایتی کردن و پدوستیش بریتی به لبانبدی به پور بهرنامه و
به پیره و که شو بهرستاره دایناه، هر بڑیش خوی کار به جی حو کمرانی و
به رنامه دانان (الحکم و التشريع) یی وک پدوستن تایت به کرد و به بخزیمه وک
دلمبرسون، ﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ، أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ
الْقَیْمُ﴾ یوسف (۴۰)، ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءَ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّینِ مَالِمْ یَافِئُونَ بِهِ
إِلَهِ﴾ الشوری (۲۱)، ﴿إِلَّا لَهُ الْخُلُقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِینَ﴾ الأعراف
(۵۴).

وہابیہ کی تین تہہ بندی پتہ مہر ایدہ کی (اخص خصائص النہرۃ) ش بریتہ بہ
 لہ گوئیہ ایدہ کی و ہما مہدی بزکران، خوی ہی ویدہ لہ ہاروہ لہ موریتہ کی: ﴿وما أرسلنا
 من رسول الا لیطاع بآذان اللہ﴾ النساء: (۶۶)۔

تنبیسی دووہم :

همچونده قورغانو سوننت همر پنگوره باس ده کړین و وهك دوو نای ندرزوونك دپنه
بدرچارو، بهلام نابې لدم راستی ياندش بی ښاغابین؛

(۱) قورئان (متن) ی ئیلامو سوننت لیکدانوه (شرح) بدتی، کدواته کهسینک بیروئ لهئیلام شارهزا بیت پیوسته لسهدهاتاره بدقورئان (متن) دهست پی بکات و دوابی بیته سمر سوننت (شرح) نکه بدپیچهرانوه.

(ب) قورئان زياتر هيله سوره كي و بنچينيم يه كان و مسئله گشتي يه كان باس ده كات، بهلام سوننت ورده بابت و مسئله تفصيلي يه كان، كه اته ده گونجي لمري ي سنده تمه بمودي مسئله يكي و لك (وپردی دای نويژه فریزه كان) حالي بين، بهلام بهيني قورئان لمري نيموه ندي بابت يكي گشتي و سوره كي و لك يه گتايي خوا (توحيد الله) لهه سرك لايني، پهروهر دگاري تي (الربوبية) و پهروستراوتي (الالهية) و نارو سيفه تكان (الأسماء والصفات) دا لي ناكز لرتيموه و روون ناكز تيموه.

(ج) قورئان هممورى لىپىك پلىدى (سند) ى دايمو هممورى (متواتر) ۋە بەلەم سونىت جۈزى زۆرۈن، دىيان قورئان ومھى راسىمىخۇزى خواپە بەلەم سونىت ناراسىمىخۇزىيە.

(د) قورئان بەسەر سۈننەتدا ھاكىمىر سۈننەت لەخەزىمەتى دايە، بزيە ھېچ كاتېك سۈننەتى

صحيح له گدل قورئاندا تيك ناگیرین، کدوایی هموگانیک دواپنی لعتیوان دهکیکی سوننت و ثایه تکانی قورئاندا پشرا، نه گمر به (تاویل) کردنی پکینکبان دواپنی په که لآچور نرا باشه نه گمرنا ناچارین دست بهرداری شو دهقه بین و پنین: (نعم دقق - نص - ه به هله ره گمل سوننتی پیغمبر ﷺ کموئووه هی شو نی یه).

بدنی... قورئان دم پسر لیستازاندی بهسر سوننتدا هغ به لام له گدل ثعانه شدا هدرچنده زوری هدر زوری ثایه تکانی قورئان به سنیایی مبهستیان لی دهطامرئتموه: ﴿وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذَّكَرِ فَعَلَّ مِنْ مَّذْكَرٍ الْقَمَرِ (۱۰)﴾، بدنی له گدل همموه ثوانه شدا به بی تیگه بشتن لسننتی پیغمبر ﷺ و لدهر گای شو بهر پزیره نه بی ناناوانین بهتمواری چینه نیو جیهانی قورئانه، بهتاییدی له حالعتی کردومی و له کاتی گزوپین و چاککردنی والبعدا، چرنکه (فسو دهفتار و پرشت و کار و برپاره گانو زیانو گوزهرانی پیغمبر) (۱) تدرجه ممو لیکندهی کردهی و زیندوی قورئانه هدرپزیدش خودای بهروردگار پی لمرمروه: ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ النحل (۱۴).

تن بیئی سن یم:

شو بهرهمو که له پوروش کزاناو پیغموایانی نیلام له بر نیشکی قورئان و سوننتدا بهرهمیان هیناوه دمی ناوا دهفتاری له گدل بکری:

یه ک:

هر مسئله یک زاناو پیغموایانی نیلام - بهتاییدی هاوهه بهر پزیره کانی پیغمبر ﷺ خوا لییان رازی بی شو دور وچه (جیل) بهی دوی وان (اهل القرون الثلاثة) که (السلف الصالح) یان پی ده گوتری - لمری ریک کموئین و بهزاووهی شعور (إجماع) یان لمره کردهی شو شو مسئله پیش لمری بدنگی و حو کموه له دوی قورئان و سوننتدوه دئ و کس موعادی لادان و چا پندا گپراتموی نیه، واته هدرچنده شو جزوه مبهسلانه لمری چونیتهی پدیدابورنیانمده بهبه شیک له کله پور و بهرهمی زانایان داده نری، به لام له لایندی بدنگی (حجة) و حو کموه له کله پور هلدویرین و لمری رای

(۱) ندهی نیوان دور گمرانه که پشاسی (سوننته) بهی زارای شعری کله مورو فاسان (محدثون) لمری ریک کموئون، پروانه: السنة ومکاتبها فی الشریع الاسلامی، دکور مصطفی السباعی، ۱۸۸۰، هروفا سرنجی (اهل السنة والجماعة معالم الإنطلاقة الکبری) ای محمد عبدالهادی المصري بهه، ۱۳۳۰.

زۆره‌ی زانایان وهك به‌شيك له‌ئایین سیم ده‌گرتن به‌لام به‌موجنك له‌گه‌ل ده‌هه‌كانی قورئان سونه‌ت‌دا دژ نه‌مستن و تيك نه‌گرتن له‌گه‌ل هه‌روهك چۆن قورئان سونه‌ت له‌رووی به‌لگه‌یی یه‌وه په‌كاسن به‌لام له‌چهند روونگی دیکه‌وه تيك جیاد قورئان حاکم و چاودێره به‌سه‌ر سونه‌ت‌داو قورئان سونه‌تیش حاکم و چاودێر به‌سه‌ر تیکرای کله‌پووری زانایان‌دا نه‌ناه‌ت ئه‌و جۆره‌شی که‌له‌ڕۆی په‌که‌هنگی (جماع) یه‌وه په‌یدا بوه.

❦

به‌لام ئه‌و بیرو بۆچوون و هه‌لوێسته جیا‌جیانه‌ی که‌زانایان له‌ڕێگه‌ی کۆشش (جهتهد) ینکی راست و دووسته‌وه به‌ره‌مه‌یان دێنن و له‌قورئان سونه‌ت هه‌لپان دێنن، ئه‌وه به‌که‌له‌پوورێکی گه‌رنه‌ر به‌قیه‌ت حسیب ده‌گرتن، هه‌رچنده‌ سولمان به‌حده‌سی له‌سه‌ریان پێوست نه‌هه‌ پێانه‌وه پابه‌ند بن. چرکه‌ به‌شیک نین له‌ئایین. به‌لام شتێکی په‌سند و چاکه‌و بگه‌ر گه‌لێ جار پێوسته‌ که‌ وه‌ك شەرح و لیکه‌نامه‌ی قورئان سونه‌ت و رفتاری له‌گه‌ل بکه‌ن و لێ به‌ره‌مه‌ند بن و بیکه‌نه چرایه‌ک بۆ تیکه‌به‌شتی چاکتر و راست‌تر ئاسانه‌ر له‌قورئان سونه‌ت، وه‌بۆشای هه‌یه گۆله‌پێری ئێ‌دا بکه‌ن ئه‌و بیرو رایانه هه‌له‌پێرێن که‌له‌گه‌ل واقعی خۆیان و به‌وتی ژبانیه‌دا ده‌گرن، هه‌روه‌ها بۆیان هه‌یه‌ر بگه‌ر له‌سه‌ریان پێوسته که‌بیرو هه‌شی خۆشان به‌خه‌ن کار و ئه‌وانیش وه‌ك پێشینه ره‌سه‌نه‌کانیان له‌به‌ر تیکای قورئان سونه‌ت‌دا بیرو بۆچوونی نوێ و تازه بۆ چاره‌سه‌رکردنی واقعی کۆمه‌لگه‌کیان به‌ره‌م بێنن، ئه‌وانیش لیکه‌نامه‌وه بۆچوونه‌کانی خۆیان به‌خه‌ن پان که‌له‌پووری ره‌سه‌نی پێشانیانه‌وه زیاتر و چاکتر به‌هێز و پێزی بکه‌ن.

سەن :

به‌لام هه‌روه‌ك چۆن قورئان به‌سه‌ر سونه‌ت‌دا حاکم و چاودێره له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا که‌له‌ڕۆی سونه‌ت‌ه‌وه نه‌بێ ناگۆنجه‌ی وه‌ك پێوست له‌قورئان تێبگه‌ین، وه‌گه‌لێك جار سونه‌ت حوكم و پاسای نوێ ده‌خاته روو که‌ له‌قورئان‌دا پاس نه‌کراون، به‌ره‌م و که‌له‌پووری زانایانیش له‌ژێر حوكم و چاودێری قورئان سونه‌ت دا به‌و به‌و مه‌رجه قبوڵ ده‌کۆن و ده‌بێته جێی پشت پێه‌ستن و سوود لێ‌وه‌گرتن که‌له‌گه‌ل ده‌تیکای قورئان و سونه‌ت‌دا دژ نه‌مستن. ئه‌جا وه‌ك ئیمامی مالیک له‌موریدی: (کلی یلخه منه ویرد علیه إلا صاحب هذا القبر) واته جگه له‌پێغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌موو کس له‌ی لێ‌وه‌ده‌گیرێ و بۆشی ره‌ت ده‌کێشه‌وه.

پێوسته ئه‌وه‌ش بگوترێ که‌ تیکرای به‌ره‌م و که‌له‌پووری زانایان هه‌ر ئه‌م حوکه‌ی هه‌یه که‌دا به‌ر، جا چ له‌به‌رای ورونگردنه‌وه‌ی ئه‌و ده‌قانه‌ی قورئان. سونه‌ت‌دا بێ که‌له‌پاره‌ی بیروباوه‌ڕو تێروانی (العقیده و التصور) وه‌ ده‌دوین. وه‌هه‌ی ده‌گوترێ (علم

المعقائد) يان (علم الكلام)، وە چ لەبوارى لىكەندەرەو تەلىپىرى ئەر دەقاندەا بىت كەدەرەبارەى ياسا كەردەبىيەكان (الأحكام العملية) ەو ەاتىرون كەبرىتىيە لە (علم اصول الفقه) يان لەبوارى شىكەردنەرەى ئەر دەقاندەى قورئان سوننت دا بى كەلەلەيدنى ئەخلاىى مەعنەمى دەوئىر و پى دەگەرتى (التربية والسلوك) يان (التزكية) يان (التصوف).

بەلام ەك پىشتىرىش گوتمان پىويستە لەكانى سود وەرگرتن لەبەرەم كەلەپوورى زاناياندا وردو روبا بىن و بزانين كە ئەر بەرەم كەلەپوورە ەەرچەندە دەورىكى گەنگەو كارىگەر دەبىنى لەتەنگەپشتنى ئايندا ئاسان كەرو رى نىزىكخەروەو يارىدەدەرىكى بايەخ دارو پىويستە، بەلام بەرىتىيە لەتەنگەپشتن (فهم) ى ئەر بەرەزانە لەئاين نەك خورى ئاين، ديارە ئىنسانىش ەەرچەندە زانار دانار وردو روبا بى مەگەر پىلەمەر بى دەنا ديسان ەر پارىزراو (مقصود) نىو ناگەرتى خومان تەلىمى ەمەو بىروارو بۆچون و تەنگەپشتەكانى بگەن.

بەتايەپشتى لەبوارى (تصوف و عرفان) و (علم الكلام) دا پىويستمان بەورى و روبايىيەكى زياتر دەكات، چونكە بەرەم كەلەپوورى (تصوف) ەەرچەندە گەوەرەو مروارى چاك بەلەيمتى وى تىدان كەبدەگەن نەبى لەشوتىنىكى تر چەنگ ناكەن، بەلام گەلەك جارنىش خلتەو خالو شى سەرو سەمرەشى تەكەن بۆرە، كەلەگەن وروخى ئىسلام چەندان ئابەت و لومودەدا تەك دەگىرىن، كەبشتىكان ئىسان بەرە بىروابى (كەر) و ەارەبش پەيداكرەن دەبەن، بەشكەى دىكەش ئىسان دووچارى گۆشەگىرى و ژبانى رەبەنى مەدانى كۆمەلگە بەجىهشتن و دروستكرەنى واقىعكى ئەلسانارى پوچ و بۆشى دەكەن.

ەەرەو ەا (علم الكلام) پىش گەلەك جار زۆر لە وروخى ەمەلەيدنەو واقع بىنانى قورئان سوننت دورو كەوتۆمەرە، گىرەدەى داوى لەسەلەى زۆر بۆرى پۆنانى بۆرە.

تەپىنى چوارەم :

كەدەلەين بەردنامەو پەيرەوى ژبانى ئىسان چ تەك چ كۆمەلە بەس دەبى لەخواو ەبى، ماناى واتە كەئىسان بۆى نەبە لەبەر كەردنەرەو تىرەوامان ئەمەرونى خۆى خەلكى زانبارى وەرەگىر، چونكە ﴿الحكمة ضالة المؤمن﴾ و قورئان پەيرە لەفەرمان پى كەردن ەاندانى ئىسان بۆ سەرنجداو بىر كەردنەرەو لەبەرتەمەرەو ديارە سەروشىيەكانى و دۆزىمەرەو پاسا نەتەپىيەكانيان، ەك:

﴿ قُلْ انظروا ماذا في السموات والأرض ﴾ ﴿ يونس (۱۰۱) .

﴿ فليَنظُرِ الإنسان إلى طعامه ﴾ ﴿ عبس (۲۴) .

﴿ أولم ينظروا في ملكوت السموات والأرض وماخلق الله من شيء ﴾ ﴿ الأعراف

(۱۸۵).

■ ﴿ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ - ﴿ ۵ ﴾ .

■ پیغه‌میش ﷺ لدرموویدی: ﴿ أَنْتُمْ أَعْلَمُ بِأَمْرٍ دُنْيَاكُمْ ﴾ رواه البخاری.

بدنکر مدهست ئودهه کهئو بره ژانباری‌یدی که دراره بمرؤف ﴿ وَا أَوْتِیْتُمْ مِنْ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ الإسراء (۸۵). بایی ئوده ناکات که یدی پئی بدهئله سدره‌کی و بندره‌تی‌یه‌کانی پدیره‌وو بدونامی ژبانی بمرؤز لئی حالی پئی که چی‌یدر لدرکرتیره هاتووو بڑچی دروست گرانر. چ کاریکی لدر زهوی پئی‌پیردواروو ده‌پئی پدیره‌ندی لهدگن خوار خدکد برونده‌وو دروو‌بدره‌ا چژن پئی به‌چ شیره‌یدک ولفشار و هئسرو که‌رتیان لهدگن بکات و ژبانی تایبه‌تی و گشتی و ماددی و معنوی غزی و کزمدن‌گاکه‌ی چژن رتک بخت و سدره‌نجام چی لئی‌دئ و بڑ کوئ ده‌چی... هئد.

بدئ ده‌پئی بدونامی پدیره‌وی ژبان و بمرؤو‌چوونی ئیشان لدرچاره‌به‌کده پئی که‌ه‌دمو نه‌ئیی‌یه‌کانی ئیشان و ژبان و برونموه بزانئ، دیاره ئومیش بدس ژانباری پئی‌سنرووی خوابه بڑیدش خوی پدوره‌دگارمان لدرموویدی: ﴿ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ الفرقان (۶).

که‌واند: لدروانگدی ئیلامره عدقئ ئیشان و ئو ژانباری و شاره‌زایی‌یدی که‌به‌ده‌می دئئیی بدمرچاره‌ی وهرگرتنئ: عیدابه‌ت و بدونامی ژبانی دانارئ و ئو ماله‌ی پئی ودا نابینرئ، چونکه ئو توانایه‌ی ئیتئ، بئلام ئعهه ئغره ناگه‌به‌دن که پشت گوتئ خرابی و گرتنگی و نه‌میی شایسته‌ی پئی‌ندرابئ، چونکه ئیشان هدر به‌هزی عدقئ و شاره‌زایی‌یده ده‌توانئ خوا بناسئ و بروی پئی‌بئن و شایین و بدونامه‌کشی لئی‌وه‌برگرتئ تنی و بکات و پدیره‌وی لئی‌بکات.

کورت‌ه‌ی قسان:

ئیسلم بده‌قئ و بیرده‌ئشی ئیشان وانا‌پوموئ بڑی بئیته (سدرچاره‌ی وهرگرتن) ، بئلام بدئاقه و‌سیلد و شامرازی وهرگرتن و تیگه‌پشتن و پدیره‌وی لئی‌کردنی (سدرچاره‌ی وهرگرتن - شاپین -) ی ده‌زانئ و هائیشی ده‌دات که‌ه‌دنا ده‌توانئ ئه‌سپی غزی شاره‌دات لدریاترو چاکتر ژانین و ناسبی هدره‌دوک کشیی خرتیره (مقروه) و بئزار (منظور) ی خردا که‌ئاپین و برونموه‌ن.

به شی دوووم

تیزوانین

(التصور)

بی خونکردن

وہک لہبہشی بے کھمدا گرتسان و روونیشمان کردہوہ سدرچاوی وەر گرتن (مصدر التلقی) مان لہباریکدہ رخی و پیمایی بی هملو پهلو تیرو تمواوی خواہد، کھنویش لہقورنانی بھینزو سرنهتی پیندمیری بھینزدا ﴿﴾ تھملای کردوہو کورت هلا توہ، کھوانہ باہچینہ خزمت شہ دور سدرچاوی روونر بی چندنو چوونوہ بزائین تیروانینی راست و دروست دہرباوی برون (الرجود) واتہ (خواو ئینان و زیان و ہونوہو) چہی پد چۆنہ ؟!

بہندی بے کھم: خوا (سبحانہ و تعالیٰ)

(الله لا اله الا هو الحي القيوم)

زاتی تاکو بی وینمو ہاوہ و وچہو ہاوسرو ہاوتا، خرای بھہزہی بی ہخشنہی بھہینمرو پھروہدگار (عز وجل) کھمہر شو خواہنی بورنی زاتی و راستہینہی بی نیازہ لدغہیری خزی و ہمرو شتیکیش و ہہینراو چاو لدہسنی ری پد، لہقورنات و سوتعتدا لہززو جی یان باسی کراوہ لہری بی خشنہووی ناوہ چاکہکانی و سیفہہ بی ویندکانی و کردہوہ بھجی بے کانی و یاسا تیرو تمواوہ کانی و دروستکراوہ ویک و پیکہکانی پدہ ہخلفکی ناسینراوہ، جا لہسۆنگی شوہوہ کھنیمہ لہبہشی سنی پمداد - کھتہوخان کراوہ ہز تویژینموہو روونکردنموہی بھروباوہ (العقیدہ) - باسی خواناسی و چۆنہتی ہروا بھخوا ہینان دہکھمن، لیرہدا ہس بھخشنہووی چھندہ خانیکی گرتنگ بھکووتی وازدین:

بے کھم :

خرا بھہینمرو ویک خدرو بھپڑہبوری ہمور شتیکہ، چرنکہ ہس شو بھہینمرو پھروہدگارہ غدہری وی ہدچی بی ہدر لہلاپن شہوہ دروست کراوہ کالای برون (وجود) ی پین بھخشاوہ ہز وینہ خرای بھروز سوزن لہمرورہدنی : ﴿ قل من رب السموات والأرض قل الله قل افاتخذتم من دونه اولياء لا يملكون لأنفسهم نفعا ولاضررا قل هل يستوي الأعمى والبصير أم هل تستوي الظلمات والنور أم جعلوا

لله شركاء خلقوا كخلقه فمشابه الخلق عليهم قل الله خالق كل شيء وهو الواحد القهار ﴿الرعد (١٦)﴾.

وە لە مەروویتی: ﴿فخلق السموات بغير عمد ترونها والقي في الأرض رواسي أن تميد بكم وبث فيها من كل دابة وأنزلنا من السماء ماء فأنبتنا فيها من كل زوج كريم هذا خلق الله فاروني ماذا خلق الذين من دونه بل الظالمون في ضلال مبين﴾ لقمان (١١-١٠).

وە لە مەروویتی: ﴿إن ربكم الله الذي خلق السموات والأرض في ستة أيام ثم استوى على العرش ينفث الليل النهار يطلبه حثيثا والشمس والقمر والنجوم مسخرات بأمره ألا له الخلق والأمر تبارك الله رب العالمين﴾ الأعراف (٥٤).
وە لە مەروویتی: ﴿سبح اسم ربك الأعلى الذي خلق فسوى﴾ الأعلى (٢-١).

»»»»»

خو! تاكو بن نيازو بن زلمو بابو دايكو بن هاوتايه: ﴿قل هو الله أحد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا أحد﴾ الإخلاص (٤-١).
وە خو! هاسەری نیه: ﴿وأنه تعالى جد ربنا ما اتخذ صاحبة ولا ولدا﴾ البقره (٢٣)،
وە هیچ شتێك وەك خو! نیه: ﴿ليس كمثله شيء وهو السميع البصير﴾ الشورى (١٦).

صان یه م :

خو! (جل جلاله) هەروەك چۆن لەزاتیدا بن وێنەر هاوتایە لەناوو سیفەتەکانیشیدا هەروایه، وە هەروەك چۆن بێروەژشی ئێشان توانای سەرهەری کردنی نیه لەهاجیەتی زانی خواداو لەبێ ئی دەرەکانی قورئان و سوننەتەو نەبێ دروست، نیه هیچی دەربارە بگوترێ ئەگەر نا تەنەنگ بەتاریکی یەزەنانه، ناوو سیفەتەکانیشی بەهەمان شێوە، چونکە ناوو سیفەتی هەرشێک وەك زاتەکیەتی، وەتایەتی ﴿ليس كمثله شيء﴾ یەش هەم زات و هەم سیفەتەکانی خواش دەگرێتەو.

چو او م :

هەموو شتێك، بەواتایەکی دیکە هەموو دروستکراوەکان کەتێکرای بوون (وجود) ئەك ئەك دێنن بێجگە لەخوای بەدیهێنەر، هەروەك چۆن بۆ پەیدا بوون (إيجاد) یان پەکیان لەسەر خو! کەوتوو بەبێ ئەر نا، بۆ بەدیهێنەر چۆن و بەدیهێنەر بێهەمان شێوە، هەربۆیەش خوای گارێچێن لەسەر زمانی موسا (عليه الصلاة والسلام) لە مەروویتی: ﴿ربنا الذي أعطى كل شيء خلقه ثم هدى﴾ طه (٥٠).

پێنجە م :

خو! بەهەبەستی تاقی کردنەر ئێسانی لەدنیادا واهەنخستوو و دروست کردوو

كەنەتواننى خوا بېيىنىڭ دەرگى ماھىيەتى بىگات و راستەوخۇ پىناسى، بۆيە دەپن لىدىنى
درووستىكرارو شىنەنوارەكانىمە كەئوتىنەى تىدا درقوشانەوى ناو سىغەندەكانىن،
وھەشپەرەكەى ناپاستوخۇ ھەولنى ناسىنى بەت، خواى مېھربان لىدبارەو لىدرووبەتى؛
﴿ لا تدرکہ الأبهار وهو يدرك الأبهار وهو اللطيف الخبير ﴾ (الأنعام ١٠٣)
،ھەردەما لىدرووبەتى؛ ﴿ سترىہم آیاتنا فی الأفاق وفي أنفسهم حتى یجبین لهم أنه
الحق أولم یکف بربك أنه علی کل شی شہید ﴾ فصلت (٥٣).

شەشەم :

بەلام لىدروارۇژدا خىزا پىشاشى بەندە چاگەكانى دەدات و بىن بىروا
دۆزەخى بەكانىش لىدەيدارى خىزى بىن بىش دەكات، چونكە لەلاپەگمە بەمەشت جىگى
تاقى كوردەنە نىمە لەلاپەكسى دىگەندە گىرەتەين و چاگەتەين نىمەشتى بەمەشت و
بەرزەتەين ھىواو ئاواتى بىروادارانىش بىرىنى بە لە شادەبون بەدەيدارى خوا، خواى
(ذوالجلال والإكرام) لىدبارەو لىدرووبەتى؛ ﴿ وجوه يومئذ ناظرة إلى ربها
ناظرة ﴾ القيامة (٢٣.٢٢).

وھەدەبارەى بىن بىش بىرونى بىن بىروايان لىدەيدارى خودا لىدرووبەتى؛ ﴿ كلا إنهم عن
ربهم يومئذ لمحجوبون ثم إنهم لصالوا الجحيم ﴾ المطففين (١٦.١٥).

لەو دور ئاپەتە دەردە كەوئ كەئازارو ئەشكەنجەى بىن بىروايان بەھۆى بىن بىش بىرويان
لىدەيتى خوادا گەورەترو بەئىش تەرە لەچوونە نىز ئاگىرى دۆزەخ، چونكە بەكەم جار
لەلەرموئ لىدەيتى خوا بىن بىش و پەردەپەش دەكرىن، ئىجا دەلەرموئ؛ دوايى دەخەرنە نىز
كەيەن دۆزەخە!!

ھەئەتە لىدروودەى پىغەمبەرىش ﷺ دەبارەى دىتىنى خوا لىدروارۇژدا لەلايەن
بىروادارانەو زۆن تەنەت (ابن تيمية) لىدرووبەتى؛ (ئەو لىدروودانە گەيشترونە پەلى .
تواتر - (١)، ئەمەش نەموونە بەك لەو لىدروودانە؛ عىن ابى ھىرە ان اناسا قالوا لرسول
الله ﷺ يا رسول الله! هل نرى ربنا يوم القيامة؟ فقال رسول الله ﷺ : ﴿ هل
تضارون في رؤية القمر ليلة البدر؟ قالوا: لا يا رسول الله، قال: هل تضارون في
رؤية الشمس ليس دونها سحاب؟ قالوا: لا يا رسول الله. قال: إنكم ترونه
كذلك. ﴾ متفق عليه.

ھەتتەم :

خوا (سبحانە وتعالى) خاھەنى ھەموو سىغەت ناوئىكى چاگە بەرزو پەسندە، ھەك
لىدرووبەتى؛ ﴿ ولله الأسماء الحسنى فادعوه بها وفروا الدين يلحدون في أسمائه

سېجىزۇن ماكاناۋا يەملىنۇن ۋە الأعراف (۱۸۰)، ھەروھەا لىموروىيەنى، ۋە سولە المثل الأعلى فى السموات والأرض ۋەو العزیز الحكيم ۋە الروم (۲۷).

ۋەخو لەمەمور جۆرە ھەنۇر ھەنۇر كەمور كوروى ناتىۋاۋى يەك بەرى يە دەلى ئورۇنانىش لەربارەۋە يەكجار زۆن ، بۆرۈنە، ۋە تىبىح لە السموات السبع والأرض ۋەن فىھن وان كىل شى ئىلا يىسبح بھەمەلە ولكن لاتلقھون تىسبىحھم إنھ كان حلىما غفوراً ۋە الإسراء (۴۴).

ھەروھەا لىموروىيەنى، ۋە ۋەل الحمد للە الذى لم يتخذ ولدا ولم يكن لھ شريك فى الملك ولم يكن لھ ولي من الدل وكبره تكبيرا ۋە الإسراء (۱۱۱).

ژامەى ئىم ئاۋە بەرزو چاكانىش نەۋەد نىز (۹۹) يە ۋەك پىنھەمىر ﷺ لىموروىيەنى، ۋە ان للە تسعة وتسعين اسما مائۈ إلا واحدا، سن احصاھا دخل الجنة انه وتر يحب الوتر ۋە متفق علیھ.

ھەشتەم :

ھەروھەك چۆن دىتىن ۋە بەدىدار شادېورنى خو چاكتىرىن ۋە گەورەترىن نىعمەتى بەھەشتە بۆ بىرۋاداران، ناسىن ۋە بىرۋا پىن بوردو خۆشۋىستىن شەمور سام لىن كىردو ۋە زازو نىياز لەگەند كىردو ۋە پارانەمور داۋاى لىن بوردو كىردو ۋە پىشتەپىن بىستىن ۋە ياد كىردو ۋە كاربۇ كىردو... بەكورتى پەرىستىن (عبادة) ى خواس لەژيانى دىيادا چاكتىرىن ۋە بەرزىرىن ۋە شىرىرىن نىعمەتە، ھەربۇمىش خواس مېھرىبان ۋە بەخشەندە ناسىن ۋە بىرۋا پىن بوردو پەرىستىنى خۆى لەسەر بەندەكانى پىنۋىست كىردو ۋە چونكە دەۋاننى كەبىبى ئىمور ھەم خۆيان دەۋزىرىن ۋە لەقىس دەچىن ۋە ھەم چاكتىرىن ۋە بەرزىرىن نىعمەتى دىياۋ قىيامەتەيان لەدەست دەچىت خواس، بەلوتقى خۆت لەم نىعمەتە ھەرو بەرزو مەزىن ۋە پىنۋىتە لەدنىار قىيامەتەا بەھرىمەندمان بىكە، ئامىن.

بەبى خواناسىن ئىنىسان ۋە زىان ۋە بوردومور پىن مەغناۋ پورچ ۋە بۇش، بابزانىن بۇچى ۋە چۆن!؟

خو ھەروھەك چۆن درووستكەمور ھەروھەدگارى ھەمور شىتەكمور وردو دىشت ۋە بىرۋاۋ نەبىشراۋ زاتراۋ نىزاتراۋ بوردومور ۋە كائىنات لەمورە بوردومور خاۋەنى بوردو سەريان لەدەربەى نەبرون (عدم) دەھىتاۋە، بەھەمان شىرەش بەبى ناسىن ۋە بىرۋا پىنۋاننى ۋە ھىچ شىتەك، ئىنىسان، زىيان، بوردومور... ھىچ مەغناۋ بايەخىگىيان ناسىن ۋە دەبىتە شى پورچ ۋە بۇش!!

چەركە سەس بەھۇزى خواناسىن ۋە يەكتاپەرىستى يەۋە ئىنىسان پەراستى خۆى دەناسىن ۋە دەۋاننى چى بىر كىنەمور، لەكۆنۋە ھاتوۋە بۇچى، بۇ كۆنۋە دەچىن ۋە چۆن ۋە بۇ؟! ۋە ھەمور لەبەر تىشكى خۆرى بىرۋا بەخوابوردو ئىنىسان لىن ھالى دەبىن كەۋبانى دىيا چى يەم بۇچى ۋە غىنىراۋە پىنۋىستە چۆن بەسەر بىرى؟!؟

دېسان بەس لەروانگەى پىرى خواناسى يەر ئىنسان تېدەگات كەچىكمەت و ھۆى
خولقاندنى ئىم بونوھەر پانەپۆرە چىيەر، چۆن بۆچى دروست كراوەر سەرەنجامى
چى دەپى؟!

ئەگەرنا بەپى خراناسىز بىر پېتېئانى ئىنسان مەنار چىكمەتى بىرونى خۆى
ژيان بونوھەر دەرووېر نازان، ھەرچارە بۆ تەفسىر كەردنى ھۆ چىكمەتى ئو شتە
پەنا دەباتە بەر بىرەدۆزىك كەدەپى ھەر لەپازىدەكى داخراودا بىخولقاندەر لەناكامدا
خۆى ژيان بىرونى لەپەرچارە دىپىزىر، ئەچلىتارى ئاۋەلىزىمى دارووين سىكى فرۆيدەر
گەدەپىرسى مارگرەت، ئەلىفېنەر، ئو ھىچ كەلمەت و پىزى خۆى لەدەست دەدا
بىگرە ھەر ئاۋى خۆپىشى نىراسىز دەگات، ھەربىزىش خىراى دادگەر كارەپچى
لەرووېرىتى: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ﴾ الحشر (۱۹)، واتە: رەزەك ئىدەرە سەپىن كەخوایان لەپىرچەتەدەر ئىدەش
خۆپانى لەپىر بىروونوھەر، ئىوانەن لەپىرچەتەر.

دېارە ھەر بۆيەش خواناسىن (مەرقلە اللە) بەدناغەر بىنچىنەى تىروانىنى ئىسلامى
دادەنرى، كەتالە تىروانىنى ژىرانەر زانسانەى راست و واقىيە، چۆنكە وەك گوتەن،
ھەرەك چۆن بەپى خوا (جەل جەللە) پەيدابىرونى ئىنسان و ژيان بونوھەر مەحەلە
چارەوان نەكرارە، سەرەپى ئىدەرە ئىگەر گرىمان پەيدابورن (پىجاد) پىشان بەپى خوا
تەفسىر بىكرى خۆى برون (وجود) كەيات دەپتە شىكى پىروچ بى چىكمەت و بى مەنار،
ھەربىزىش ھەمىر ئىرانەى كەلەپەر ھەر ھۆيك بورە بەپىيان لەگەل خرادا تىكچوھەر
لەسەر خەت و پىيازى وى ترازون بۆ تەفسىر كەردنى برون ژيانى خۆيان پەنايان بىرەدۆتە
بەر ئو بىرەدۆزە پىروچانەى كەپەچارى ئاۋەل دۈندەر دەعباۋ كىرم مەگىز تەماشى
مرۆف دەكن، دەرووبەر بونوھەش بىشارى بى خاۋەن بىوھەمى و پىكوت و سىروشت
لەقەلم دەدەن ھەرچارە بەزىك ساز دەكنە بەندىك بەخۆيان دەدەن.

بەلەن... بەراستى بەس لەسەپەى خواناسى ئاپىن دا ئىنسان خۆى دەرووبەر بونوھەر
دەناسى و جىنگەى خۆى لە (ئەراب) ى بونوھەردا دەدۆزىشەر دەزانى بۆچى
دروست كراوەر چ ئىكرىكى پىپىرورارە دەپى چى بىكات و چى نەكات؟ ھەربىزىش
خوای زانار دادگەر بىزۆرى ھەلى جانى پەرىشان و شىرەى بىپىروا خوانەناسان بە
رەشى (فەلىن) پان (فەلرا) پان (فەلى مەپىن) وە (فەلى فەللا بەپەد)... دەگات،
چۆنكە ئەر كەسە كەخوای پەروەردگارى ناناسى نەك پىنگا بەلگەر ھەر خۆپىشى لى و ن
دەپى، ئاخەر رەشى (فەل) لەئەسلىدا بىمەنار و ن برون، (فەلە البەپەد) واتە: حوشىرى
بىزبەر، (الحكمة فالة المؤمن) واتە: زانىبارى چاك و راست (چىكمەت) شىپكە
لەئىنسانى بىروادار بىزبەرەر بەدوۋى دەگەر پىدۆزىشەر.

ئىچا وەك گوتەنار ھەزى خوا نەناسىنەر نەك ھەر مرۆف بەلگەر تىكرەى بونوھەر
دەپتە شىكى پىروچ بەتەن و بۆش، ئەمەش دەقى قورئانىى لەسەرە كەدەلەرەئى:

﴿ وماخلقنا السماء والأرض وما بينهما باطلا ذلك ظن الذين كفروا فويل للذين كفروا من النار ﴾ ص (۲۷)، واته: وماسمان و زهری و نموی نیوانیسان بهخواییو بهلاش دروست نه کردون. شمه واته شم جزره بژچرون و هلویتسه لئاقار بیونموهوا گومانی نمونه کدببروان جا سزای سخت لئاکری دژوخ بژ بیبروایان ساز کراوه. هدر بزمش خوی سهرههان ثاوا چونیستی پارانموه وازو نیازی بهنده ژیرو نیکهیشتره کانی و بهدهم و ننجاسی یادی خوار بیر گردنوههان لهدروستکراوه کانی خوا دهخاندرو: ﴿ إن فی خلق السموات والأرض واختلاف الليل والنهار لآیات لأولی الأبصار الذین یذکرون الله قیاما وقعودا وعلی جنوبهم ویسفکرون فی خلق السموات والأرض ربنا ماخلقت هنا باطلا سبحانه فقنا عذاب النار. ﴾ ال عمران (۱۹۰-۱۹۱).

ده بنیین گه بهدهم و ننجاسی یادی به گهرم و کولئی خواو سدوچدانو بیر گردنوه لهدرو: شکراره کانی بریتی به لهدان پنداهتینان و شایددی دان بهم راستی به گرتنگدو مژنداد: ﴿ ربنا ماخلقت هنا باطلا. ﴾ پدروهر دگارسان شم - برونموه - هت بهخواییو بی حیگمت و مدعنا ندخولفاندروه پاکی بژتز - لداکاری بی حیگمت و پورچ .. کدواته: ده توانین بلئین: خواناسی و پرواداری هدرهک چۆن بریتی به لدریزگرتنر به گهروره گرتنی خوا (سبحانه و تعالی) بههه مان شیرهش ویزو حورمعت دانانیشه بژ ئینان و ژیان و بیونموهیش، بهلام به پیچموانهه بیر پورچی بیبروایی هدرهک چۆن بی ویزیو سپلهیی به بهرامبر بهخوار سیغته بهرزه کانی، بی شده بی و گیلیتی و بی حورمعتی کردنیسه به بیونموهرو ژیان و ئینان، وهزهب هینانیشه بهسمر هدمور کردهرو خدسخته چاکر پهسنده کانیشه، هدر بزمش خوی کار بهجی دوی شایستی: ﴿ وماخلقنا السماء والأرض وما بينهما باطلا. ﴾ به کسر فدرموویستی: ﴿ أم نجعل الذین آمنوا وعملوا الصالحات کالمفسدین فی الأرض أم نجعل المتقین کالفجار ﴾ ص (۲۸).

چونکه نه گهر خوا نه بی و لی پرسینموه سزار پاداشت نه بی پروادارانی کردار پهسنده له گهل نیکده وانی ناپهسنده، پاوریزکاروان و تاوانباران هدرورو گیان ده چنه نیو ترازوویکموه به کسان ده بی!!

بهندی دووهم : نینسان

(وإذ قال ربك للملائكة إني جاعل في الأرض خليفة)

ئینسان سورتزپی کائیناتدر شاگوتی باغی برونهوهه، جائمه لیرهه ههروا بهکورتی لهروانگهی تیروانینی ئیسلامی بهمه له چهنده خائیک دا کهسایدتی ئمو درووستکراوه ریتزلتی گیراوه سوسورهینهه دهخهینهروو:

یهکهه :

ئینسان جین نشینی خوا به لهسه زهوی رهک بهروههه گارمان لهرووبهتی: ﴿وإذ قال ربك للملائكة إني جاعل في الأرض خليفة﴾ البقرة (۳۰)، واته خوی گار بهجی و بئ نیاز مرزقی لهسه زهوی کردۆنه جینگیری خۆی ئارهههه کردنهوه ههلسوواندنسی کاروباری دنیای پئسپاردوهه، رهک لهرووبهتی: ﴿هو أشاكم من الأرض واستعمرکم فیها﴾ هود (۶۱).

دووهم :

ئینسان لهچاکترین و تداوترین شیوه پئیکهاتنی مادی و معنوی دا خولقینهروه: ﴿لقد خلقنا الإنسان في أحسن تقويم﴾ التین (۱)، وهه لایهه خوردايشهه ئهوپدی ویزو حورمندی لئ گیراوه بهسه ههمو درووستکراوه کانه ههلبیزهروه: ﴿ولقد کرمنا بني آدم وحملناهم في البر والبحر ورزقناهم من الطیبات وفعلناهم علی کثیر من خلقنا تفھیلاً﴾ الإسراء (۷۰).

سان یهه :

ئینسان لهوو بهشی سهه کی لهیهک جیا پئیکهاتوهه، بهکهه خاکی سه زهوی، دروهههه جیانیکی خرابی: ﴿إذ قال ربك للملائكة إني خالق بشر من طین. فإذا سويته ونفخت فيه من روحي فقعوا له ساجدين﴾ ص (۷۱-۷۲). رهنگه حیکمهتی ئمو دور توخم (عنصره) لهیهک جودا بهگه ده بهیهکesh ئهوهه که ئینسان بهوانی لهتالی کردنمی ژمانی دنیای دا چ بهوه بهزی بههزی چاکی و پاکی بهمه، چ بهوه نزمی بههزی پسی و بهدکاری بهمه هینهه بهوا ههتا لهچار ون دهییو، لهفریشتان بهریتزرو لهنازهه و دهندهه شهتانهه خراپتر کهترهیی!

چوارهم :

ئادهه سلامی خرای لئ بئ کهیهکهههین ئینسان و بابی ههمووانه بهفرمانی خوا ههموو لهریشهکان کیرنروشی ریتزگرتنیان بز بهردوهه: ﴿وإذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم

فسجدوا إلا إبليس أبى واستكبر وكان من الكافرين في البقرة (۳۱).

پیچنجه م :

له سؤنگدی ئه وهره که ئیبلیس له عهنتی خوای لی بئی له گهڤ فریشته گاندا گرنووشی بۆ ئادهم نهبروو پیزی لی نه گرت، خوا لی ئی تووره بوو وه فریستی لی کردو له بهزی و لوتفی غزی بی بهشی کرد؛ فی قال فاهبط منها فما يكون لك ان تتكبر فيها فاخرج انك من الصاغرين فی الاعراف (۱۳).

دیاره لدم به سه وهانشدا ئه بهزی و پیزی گرتن و خوشه و یستی خوا بۆ ئینسان ده رده کدو.

شه شه م :

خوا (عز وجل) له ئیو هه موو بهر به رده ئه کینکی گرتگه ناوازی وای به ئینسان سپاردوه که هیچ شتیکی دیکه ی نه بر بهر به توانای هه لگرتنی ئه به بهر جی به جی کردنی ئه کاره ی نه؛ فی انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابین ان يحملنها واشفقن منها وحملها الإنسان انه كان ظلوما جهولا فی الأحزاب (۷۲).

هه هه م :

له وهره ده رده کدوئ که ئینسان پلهو پایه یه کی به کجار بهرزو گرتگی هه به که هیچ درو و سکرانیکی دیکه نایگاتن، که بهرچی له بهر نه وهردا هه به بۆ وام و به بهر کراوه ریشه کی و ده ست وی دراوه؛ فی وسخر لکم مافی السموات وما فی الارض جمیعا منه ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون فی المجاثبة (۱۳).

هه شه م :

ئینسان، هه وها (جن) یش، بۆ حیکمه ت و مه به ستیکی به کجار بهرزو گرتگه خو ئه ئه راوه که بهر یی به له به نه ا به تی گردن بۆ خوا (العبودية لله) چونکه به خه نه وهری دنیا و دوا و ژور کامل به وری ئینسان بهس لهو رێ به و ده پته دی، ئه گه ونا خوا ده و له مه ندو به نیازه له به بهری غزی چونکه هیچ خه سه تیکی چا لور به سنه نه به بی هه تا چا و به وانی به کات، و بهر غزی خا و نه ی هه موو شتی که هیچ شتی که نه به بی، خوای بهرزو مه زن له به وری به ی؛ فی وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون ما لید منهم من رزق و ما لید ان یطعمو له ان الله هو الرزاق ذو القوه المتین فی الذاریات (۵۸-۵۶).

ئۆیه م :

ئینسان هه هه تا ئه کاته ئه شان و شکر و پلهو پایه بهرزوی ده بی و پیزی حورمه تی

دەپارۋىزى ھەتتا ھىكمەتى خولقېتىرانى خۇى كەبەندەيدىتى كۆرۈنە لەخۇبەدا دىننە دىر بەداستى دەپنە بەندە (عەب) ى خۇا، ئەر ئەرگەى پىزى سېتىراۋە جىن بەجىزى دەكەت كەنەركى (خەلىفەيدىتى) پەر، ئەر سېاردەيدى كەخۇا تەسلىسى كۆرۈۋە چاك ھەلى دەگىزى دەپارۋىزى، ئەگەرنا بەھزى لادان و سەرپىچى پەر دەچىتە رېزى ئاۋەز بەگەر خرابىش ۋەك خۇا دادگەر قەمرىۋىدىتى: ۋە لۇقە ذۇانا لىجەنم كىشىرا مەن الجەن و الانس لەم قەلەب لایقەھون بەھا ولەم اەین لایبەسرون بەھا ولەم اذان لایسەھون بەھا اولك كالانعام بل ھەم اھل اولك ھەم العافلون ۋە الاعراف (١٧٩).

سەلەر ئىنسان بەھزى پەچرەندى پەپەرەندى بەندەيدىتى لەگەن خۇاد ھەنگەندەپەى لەپاساى گەشتى (النظام العام) ى پەۋنەۋەر سەۋەش (فطرة) ى خۇى، لەھەمەر جانەۋەر دەرەن خرابەر دەپن: ۋە ان شر الدواب عەند اللە الذین كىشروا لەھم لایلمون ۋە الانفال (٥٥).

بەگەر ئىنسانى لاپۇر پەپەر ھەر لەھەمەرۋەشەك خرابىرى لىدۇر كەپىشەر بەھزى ھەنگەرنى سېاردەى خۇا جىن بەجىن كۆرۈنە ئەرگى خەلىفەيدىتى ھىنەندەى خەسەندى بەھزى بەندەيدىتى پەر لەھەمەر كاشىنات دا ھەلپەزادە تاقۇناۋازە پەر، ئىنسان بەھزى سەلەسە پەپەرەپەى پەر دەچىتە پەپە ھەر نەزم پەستەر: ۋە لۇقە خالقاتى الانسان فى احسن تقويم ئەر دەرەنە اسفل سافلىن. الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات ۋە النین (٦٤).

بەندى سۆيەم : ژيان (الحیاة)

(الذي خلق الموت والحياة لبلوكم)

تىيوانىنى ئىسلام دەپارەى ژيان لەم چەند خالەى خۇارەۋەا ژۇر بەگۇشەپەى دەھەندە

روۋ

يەكەم :

ئەسەر بەچىنەى ژيان ئارەر ھەمەر ۋەندەرە گىيەندەرانى سەۋەپ بەشتەرەپەى سەھەكى لەئاو دەرەست پەر ۋە، خۇا ۋەندەپەى مەۋرەگەر قەمرىۋىدىتى: ۋە ۋەجەلنا مەن المەء كل شى حي افلا يلمون ۋە الانبياء (٣٠). ۋە قەمرىۋىدىتى: ۋە واللە خلق كل فابە مەن ماء لەنھەم مەن يەشى على بطنه مەنھەم مەن يەشى على رەجلىن مەنھەم مەن يەشى على اربع ۋە النور (٤٥).

ژيانى ئىنسانىش لەسەر زەرە مەيدانى تالى كۆرۈندەپەندى بەھزى ئەنجەمەندى ئەر

بەندایەتی یەو کە لە لایەن خواوە لەسەری پێیویست کراوە، هەلگیرتی ئێو ئەمانەتە
لەو سەدی کە پێی سپێرداوە جێ بە جێ کردنی ئێو جێگیرایەتی یەدی کە پێی خەلات کراوە،
خوای دادگەر ئێو بارەو لەمروویەتی: ﴿ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴾ (۲).

§§§§§

ژبانی دنیا لەم رووەوە کە جێی تێدا تاقی کردنەوەی ئێسانە بە کجبار گۆرنگە و
بایدەخدارە پێیویستە پێزی لێ بگیری و ئێو پەوی گۆرنگی و ئەمەتی پێ بدەیت، هەربۆیەش
خوای زانا تێرانا لەسەر زمانی بەندە خواناس و چاکەکانی لەمروویەتی: ﴿ رَبَّنَا آتِنَا فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ (البقرة ۲۰۱)، بەلام لەم رووەوە
کە پێداوردنیکی کەم کورتو جێی دێ پێ بەستن نیه، پێیویستە وە گەشتە یاری
مەندالان سەیری بکە وە خوای پێوینە لەمروویەتی: ﴿ اَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ
وَلَهُو زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ
نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ
اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴾ (الحديد ۲۰).

کەواتە گۆرنگی و قییمەتی ژبانی دنیا بەس لەم رووەوە بە کەمێنان خوای تێدا
بەروستی و بەندایەتی تێدا بکات، جا هەم کاتێک ئێو جەمەرو حەقیقەتە لە ژبانی ئێساندا
نەما، ئێسان و ژبانی کەشی دەپێتە گۆرێزی قەرپۆک و لێسکی لێپ نایێت، کەواتە مەبەست
لە لەمروودە خوا: ﴿ إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُو- ﴾ ژبان و گۆرەزانی کەسانێکە
کە تەنھا دێری رۆاڵتی و ماددی ژبانی دنیا دەپێن و لەدیو کە دەپکە یان راستەر
بێتێن لە کاکێر حەقیقەتە کە بێ ناگان: ﴿ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَالِلُونَ ﴾ (الروم ۷)، هەربۆیەش لەبەندی یە کەمی ئێم بەشەدا گۆتم:
(هەروەک چۆن بە پێی خوا «جل جلاله» پەیدا بونێ ئێسان و ژبان و بوونەو مەحەل و
چاوەروان نە کراوە، سەرەرای ئەوەش ئەگەر گۆرمان پەیدا بون «إيجاد» پێشان بە پێی خوا
تەفسیر بکە ئێو پون «وجود» کەیان دەپێتە شێکی پووج و بێ حیکمەت و بێ مەعنا).
بەلێ... ئێسان بە پێی خواناس و خواپەرستی دەپێتە ئاژەل و دوندەو بگەرە خراپترین و
نزمترین شت، ژبانی کەشی دەپێتە گەشتە یاری مەندالان و گۆرێزی قەرپۆک، هەربۆیەش
پێتە سەیری پێشدرمان ﷺ لەمروویەتی: ﴿ إِلَّا أَنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلَّا
مَا ذَكَرَ اللَّهُ وَمَا وَالَاهُ وَعَالِمًا وَمَتَعْلَمًا ﴾ رواه الترمذي وقال حسن.

سەنن یەم :

ژبانی دنیا بێتێ نیه لەتاقە دەرفەتی ژبانی ئێسان، بەلێک بە کێکە لەقۆناغەکانی و
پێتە کە (مقدمە) یە کە دواپێ لەقۆناغەکانی دیکەدا ئەنجام (نتیجە) دەکە دێ: ﴿ وَهُوَ

الذي يتوفاكم بالليل ويعلم ما جرحتم بالنهار ثم يبعثكم فيه ليقتضى أجل مسمى ثم إليه مرجعكم ثم يباكم بما كنتم تعملون في الأنعام (٦٠).
ولهذا استيدا نه گدر ژبانی ئینسان بدس ئهم پینچ دوو وۆزه دنیا بئ، دهیته شانزگهروی په کس بئ نام و چیرزگیکی بئ نه نجام دیاوه ئهمش له خوی کار به جئ ناوه شتیره، بزیه فرمویهتی: ﴿ اَلْحَبْشَةُ اِنَّمَا خُلِقْنَاكُمْ عِشًا وَاَنْكُمْ اِلَيْنَا لَا تَرْجِعُونَ فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا اِلٰهَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴾ المؤمنون (١١٤، ١١٥).

چوارهم:

ئینسان که چاکترین درووست گراوو ئهمانهت بئ سپتراروو ئه رکی خدایه یهتی بئ خدایه تکراری خوا به، بۆ ئهم ژبانه کهم و گورت و زووتیه یه دنیا درووست نه گراوه، به لکرو وه گوترا ئهمه بدس میدان و دهرفهتی تالی کردنه یهتی و ئینسان بۆ ژبانیکی همیشه یی و نه پراوه خولقی نراوه که له دواړو ژدا دهیبتی وه ئه نجام بهرهمی ئهم ژبانه دنیا بیهی، ئهو ژبانه نه پراوه یهش یان بهمشتی پر نازو نیمهت و بهرینه، پانیش دۆزهخی بنیسه دای بهتین: ﴿ اِنَّ الَّذِیْنَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِکَ هُمْ خَیْرُ الْبَرِیَّةِ جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ جَٰدِیٍّ مِّنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِیْنَ فِیْهَا اَبَدًا رَّضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْ ذٰلِکَ لَمَنْ خَشِیْ رَبَّهٗ الْبَیِّنَةُ (٨٠٧)، وه فرمویهتی: ﴿ وَمَنْ یَعْصِیِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِیْهَا اَبَدًا ﴾ الجن (٢٣).

پینجه م:

ههروه که چۆن شادی و بهخته وهی و ژبانی نه پراوه به دهشت بهرهم و نه نجامی ژبانی خوا بهرستانه و، خدم و پزاره و ژبانی به ژانی بئ پسانه وه دۆزهخ بهی تالی ژبانی نایله می یانه و دنیا بهرستانه به، خۆشی و بهختیاری رواغتی و دهرونی و ناخۆشی و ژینشانی تاکو و کۆمه لای ئهم دنیا بهش هه زاده بهرهمی خوا بهرستی و دنیا بهرستی به، خوی دادگرو میهرمان فرمویهتی: ﴿ فَاِذَا يٰٓاٰتِيْكُمْ مِنْهُنَّ هٰذِیْ فَمَنْ تَبِعَ هٰذَا فَلَا یَغْضَلْ وَلَا یُشْقِیْ. وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذٰکِرِیْ فَاِنَّ لَهُ مَعِیْشَةً ضَنْکًا مِّنْ مَّطَرٍ (١٢٣، ١٢٤).

شه شهم:

مادام ژبانی دنیا میدان و دهرفهتی تالی کردنه یی ئینسان بئ، بابهت و ماده یی تالی کردنه و (امتحان) ه کش بهرستی بئ له بهرته بهرستی ئه رکی خدایه یهتی و ئاوه دان کردنه وهی زه ی، کهواته: گۆشه گیری و دنیا بهرستی و له پراویزی کۆملا گادا ژبان بهربردن له روانگه ی ئیلامه شتیکی پوچ و هه لیه هه ربزیهش خوی زاتار کار به جئ فرمویهتی: ﴿ وَاَبْعَثْ فِیْمَا اٰتَاكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِیْبَكَ مِنَ الدُّنْیَا

واحسن كما احسن الله إليك ولا تبغ الفساد في الأرض إن الله لا يحب
المفسدين ﴿ القصص (۷۷) 》.

هەوڵەم :

هەروەك چۆن واز لە دنیا هەتێناو گۆشەنشینی بەبەیانوری ژبانی دواوژۆ هەلبژاردن و دنیا
بەكەم گەرمەوه شتێكی هەندێكو ئیسلام وەلزی دەكات، زیاد لەپێویست بەدنیاره
خەریك برون و زیادهوژیی كردنیش لەگۆزەوان و وایاردن دا بەهەر پەمانەك بێ هەر هەموو
لادانه، هەربۆیش پێشوامان ﷺ بەزۆری لەپارێتموه كانی دا دەبەرموو، ﴿ اللهم آتنا في
الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار ﴾ مطلق علیه.

رەك دەبینین بەرلەوهی دارای خێرو چاكەى دواوژۆ بكات، خێرو چاكەى ژبانی دنیای
داواكردوه.

كۆتایی شەم بەندەش بەو درەخە گەرمەو گەرمەو بەرزەى پێشەمەر ﷺ دێنین كەدەبەرموئ :
﴿ اللهم اصلح لي ديني الذي هو عصمة أمري، واصلح لي دنياي التي فيها
معاشي واصلح لي آخرتي التي فيها معادي، واجعل الحياة زيادة لي في كل
خير، واجعل الموت راحة لي من كل شر ﴾ رواه مسلم.

وەك دەبینین ئەو پێشوا وەندو پەسەندە ﷺ دواى ئەوهى بۆچاك بوونى ئایینی لەخوا
دەپارێتموه پارێزەران لەهەموو گەرمەو گەرمەو بەلایەك كەمایدی هاتنەوهى هەموو هیوار
ئاراتیكە، بەكەم داوا لەخوا دەكات كەئەو ژبانه دنیایی یەشێ بۆ چاك بكات
كەگۆزەهەرانى ئێدا دەكات، ئێنجا دواى ئەوه لەخوا دەپارێتموه كەئەو دواوژۆى بۆچاك
بكات كەبۆلای دەگەرمەو، پاشان داوا لەخواى پەروەردگارى دەكات كەژبانی دنیای بۆ
بگێڕێ بەمایدی پەیدا بوون و زیاد بوونى هەموو خێرو چاكەيك وەمەردنیشی بۆ بگێڕێ
بەزگاركردو مایدی ئاسوودەیی لەهەر جۆره خراپەيك.

بەندى جوارەم : بوونهوهر

(خلق السموات والارض وما بينهما في ستة ايام)

تێڕوانینی ئیسلامی یانەى خۆشمان دەرپاری پەروەردەم لەم چەند خاڵەى خوارەدا
كورت دەكەینوه :

پەكەم :

بوونەور بەزاراوهی قورئان واتە (حەوت ئاسمانەكان و زەوى ئەوهى دەگەرمەو

ښوایانېږه). دپاره نائېښا ښان ډېټاډېټو شتېکې مؤغډو جېږې دناپې دپوړېږې
حسوت ټاسمانه ګان (سېح سموات) هوې ېزانو و لېقوډانان و سوتنډتېښدا شتېکې و لډو
ېازېږه ډهاتوډو.

دوونم:

مادام زهوى پدېنگه كه خړو كه گانې دهوى رږږو لېمېش لېستېرېه بڼه لښتېره گانې
كه هكه گانې كاكيستان (محيرة درب التبان)، كه داته هركاكيك لډلورېشانه وښى
(سموات) يان (سبع سموات) يان (سما)، به كاروئ زهوىش دگرېښتو، به دناپه گي دى !
هرگرام لم سې وشانه دېواى بووندهرو (كون) دې بهزاراوې زائيارى شمېرې.

اسماء: یوسف

ثُمَّ اسْمَانَهُ كَانُوا زُهْرِي، وَاتَهُ يَهُونَهُوهُ يَهْلَهُوهُ ثُمَّ دَمِمْهُنِي نَيْسَتَاي لَدَلَايْنِ خَوَارَه
رَهَبَجَرِي هَنْدَمَرِي بِيَكْمَه لَكَارُو بِيَكْمَه جَزْشَدَارُو بَرُوهُ، ثُمَّ اَوْلَمَ يَمِ الدِّينِ كَفَرُو اَنْ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كَانَتْ رَتَقًا فَفَتَحْتُمَا لَهَا فِي الْاَنْبِيَاءِ (٣٠).

چوارہم :

بووندهو له ئهسلا دا گمازيك بووه لهشيرهی دیکدن (دخان) دا؛ لم شم استوی الی السماء وهي دخان. ﴿ فصلت (۱۱) ، واتنه ئهو ماددهو کدرسته خواهی که بوونندهو لیمزیک هاتوره لهسره تاهو لهشیره ی گمازیکی پرژوبلاه بووه.

يُتَفَحَّهُمْ

وَقَدْ خَلَقْنَاكَ فِي أَحْسَنِ تَأْوِيلٍ
وَعَرَّجْنَاهُ ذَرْبًا رَجِيدًا

(۱) چوتکه (یوم) لغزانی قاریبدا عتروم چۆن بۆ شورو وۆژی سوز دیری که (۲۶) سعاته به کار دۆی به معنای موصلعی کاتیب به کار دۆی: (یوم لك و يوم عليك) بان وۆژان وۆژان لعدوبه، له قورانیبدا (یوم) به کارانه به (۱۰۰۰) سان: څو ان یوما عند ویک کالیف سته صا تعدون څو الحج (۴۷) څو یهدر الامر من السماء اى الارض ثم یخرج ایه لی یوم کان مقداره الف سته صا تعدون څو ۱۰۰ (یوم) به کارانه به (۱۰۰۰۰) سان: څو تخرج السانکة والروح ایه لی یوم کان مقداره عسیر الف سته څو الصارح (۱۱).
که راته: به که (۱۰۰۰) بانی صاریبدا لکات ج کیم سیم رده (۲۶) سعات بان وۆژو رده (۱۰۰۰) سان: (۱۰۰۰) سان: کیم سیم ویا تیر. لجا صادم خوداش دباری نه گریه سیم تسبیح چۆن تیر دیم: یقین شت قوتانه.

شه شه م :

ثم هو نوره لعمري ونك وپشكي و ورده كاري تيدا وه چا و كراهو هدا بلتي
باسادار (منظم) و بني كدم و كوري به؛ في الذي خلق سبع سموات طباقا ماتي في
خلق الرحمن من تفاوت فارجع البصر هل ترى من لطور. ثم ارجع البصر
كترتين ينقلب إليك البصر خاسئا وهو حسير في الملك (۴-۳).

هه وه م :

ناساني يه كدم و نزيك له نيمى دانيشتوانى سمر زهوى به نيمستيره و خروكه كاني
رازيشرا و تهمو و كراهه چراخان، وه پيدا به زهرو نهمو و سركموتن و گوئي گرتني
شه ياته كانيش پاريزرا و به روين كراه وه خوي زانار كار به چي لهر مويدي؛ في انا زينا
السماء الدنيا بزيئة الكواكب وحفظا من كل شيطان مارد لا يسمعون إلى الملا
الأعلى ويقذفون من كل جانب دحورا ولهم عذاب واصب إلا من غطف الخطفة
فاتبعه شهاب ثاقب في العالقات (۱۰-۶)، هه وه ما لهر مويدي؛ في ولقد زينا السماء
الدنيا بمصابيح وجعلناها رجوما للشياطين- في الملك (۵).

كهواته: زور نزيكه كه مويدي به چاره و روت و به دور و به نيمه كان ده بينري له نيمستيره
كه كه شانه دورو و نزيكه كان هه موي ناساني يه كدم يان به شيكي شو ناسانه يي.

هه شته م :

هه چي له ناسانه كانو زهوى (به نوره) دايه خوا بز نيناني وام كردوه كه سودي
لئ وه بگري و له زياد و گوزه راني دنياي دا لئ ي به هه مهندي؛ في وسخر لكم ما في
السموات وما في الأرض جميعا منه ان في ذلك لآيات لقوم يتفكرون في الجانية
(۱۳).

ني يه م :

واي ده چي و زور نزيكه ثم هو نوره و پان و پزور زهه لاه و سنور نادياره فيكرا شانز
(سرح) يك يي بز باقي كردنموي نينان و هه يي، چونكه له لاه كدمه خوي به خشر
ده مويدي؛ هه چي له به نوره دايه بز نيمه ميسر كردوه، وه لاه يكي ديكه شوه
راي ده گه يي كه هه كات له گد كوتايي پيها نسي ژياني نينان لهر زهوى
ناسانه كانيش وه تماريك ده چي رنموي ده گير رنموي سمر حالتي پيشرويان؛ في يوم
نطوي السماء كطي السجل للكتب كما بدأنا أول خلق نعيده وهدا عليا انا كنا
فاعلين في الأنبياء (۱۰۴).

هه وه ما خوي ميه بهان و داد گير راي گه يان دورو كه لهر زوي دواي دا هه ناسانه كانو
هه زهريش (واته نيك راي به نوره) ده گزي و به شپور چونيدي يكي ديكه دروست

ده کړنښته: د یوم تبلل الأرض غیر الأرض والسموات وبرزوا لله الواحد القهار ﴿ابراهیم (۱۸)﴾.

== یېه ==

نم بورنوهرو همدو د کائناتې تېداپه ټکرا مل کچه و پابندی دود نه شوه
بهرنایه کله لاندې خوی پور د گارو به بډیان دیاری کړاوه، و تافه مخلوقیک
که تر تاي له پاسا د وچوونو سوهووی - له بهشکی ژانیدا - پندرابی نیسانه^(۱) تر ویش
به سېستی تاقی کړنموی: د افغیر دین الله یغون وله أسلم من فی السموات
والأرض طوعا و کرها وإلینا یرجعون ﴿اعمران (۸۳)﴾، د لالشمس یغی لها أن
تترك الثمر ولاللیل سابق النهار وکل فی فلك یسبحون ﴿یس (۱۰)﴾.

== یاز ==

دو جوړن له وروستکراوه به سنانه، خراش لمر وریدتی: د فلا اقسام بما
تیسرون وما لاتیسرون ﴿الحاقة (۲۹-۲۸)﴾.
نم بورنوهرو بهس بریتی نیه له دیوه بیتراو بهر هس ته کی به لکو دیوکی پنهان و
نابهره شیشی هده کفر یتمو پدري (الملائكة والجن) ن.

نم به کورتی تیروانینی نیلامی پرو دهر باره مسئله نگرنگ و سده کی به کانی
بورن (خوا سبحانه وتعالی و نیسان و زیان و بورنوهرو).
بدلتی... شمعه تیروانینی و جیهان بینی نیلامی، جیهان بینی به کدی قینی سده
سده مان هده لمر استی و توار ی پدا، چونکه هر له سرحا و به هاتوره کد نیسان و زیان و
بورنوهرو هیتاونه دی.

پېژاته/سره شکونان

ک. ۱۳۸۴

به شی سئی یم

بیروباور

(العقده)

دوو بیته‌کی کورت

یەکەم: جیاوازی نیوان تیروانین و بیروباوه:

ده‌توانین لډچندن خالێك دا جیاوازی نیوان تیروانین و بیروباوه به‌خه‌ی نه‌وێ: ۱. تیروانین بریتی به‌ لډژنیته‌ ناسینی یه‌ون (کیفیه معرفه‌ الوجود) به‌لام بیروباوه بریتی به‌ لډژره‌ هه‌لوێستیک ده‌رباره‌ی یه‌ون (نوع من المولف حول الوجود). ۲. تیروانین به‌ی بیروباوه‌یه‌ش ده‌ی، به‌لام بیروباوه بریتی به‌هه‌بوونی تیروانینه‌وه به‌نده‌وه، هه‌تا ئه‌و نه‌ی ناگه‌یجی په‌یدا به‌ی، که‌واته‌ یه‌ ده‌که‌وی تیروانینیکی راست و دووست هه‌ی به‌لام بیروباوه‌ی لډگه‌ل نه‌ی یان بیروباوه‌یه‌کی هه‌وچه‌لی لډگه‌ل به‌ی. ۳. تیروانین سه‌رچاوه‌ گانه‌ی هه‌لقولێ و په‌یدا به‌رونی بیروباوه‌وه، واته‌ تیروانین چۆن چۆنی به‌ی بیروباوه‌یه‌ش هه‌روا ده‌ی، هه‌گه‌ر به‌قه‌ستی په‌یچوانه‌ی داخوازی تیروانین به‌جولێنه‌وه.

۴. هه‌رچنده‌ بیروباوه لډتیروانینه‌وه هه‌لده‌قولێ به‌لام ئه‌وه‌ی ده‌که‌رنه‌ په‌یوه‌ر نه‌وازیی ئه‌سان (بیروباوه) به‌تی نه‌ک تیروانینی، چونکه‌ وه‌ک گه‌رمه‌ان تیروانین واته‌ ناسینی یه‌ون وه‌ک خۆی (معرفه‌ الوجود کما هو)، به‌لام بیروباوه بریتی به‌ لډه‌ه‌لوێستی موزف به‌ویشی خۆی، جاده‌یه‌ ناسینی واقعی یه‌ون به‌نه‌نه‌ا هه‌ی نا‌زایه‌تی یان نا‌زایه‌تی ئه‌سان ناگه‌یه‌تی، چونکه‌ هه‌موو ئامرازه‌کان ناسین و په‌ی به‌ردن به‌ (یه‌ون) به‌هه‌موو کس دراون و هه‌موو یان - چاک و خراپ - ده‌توانن (یه‌ون وه‌ک خۆی) بناسن، به‌لام ئه‌وه‌ی چاک و خراپ ئه‌سانی لډه‌رده‌گه‌ی و ده‌ی به‌هۆی خۆش‌یستران و رێزلی‌گه‌یرانی یان بوغزێزان و زه‌ه‌وون کرانی ئه‌و بیروباوه‌یه‌تی که‌به‌ویشی خۆی دیاری ده‌کات، نه‌ک وه‌ک تیروانین که‌به‌ویشی وی لډواقیع هه‌له‌یه‌نجری و ده‌ره‌گه‌ی.

۵. که‌واته‌ به‌بیروباوه بریاداره‌ به‌یروا، مۆلمان و کافر، له‌یه‌ک جیا ده‌که‌رنه‌وه نه‌ک به‌تیروانین، چونکه‌ ده‌یینه‌ی مۆلمانیک و کافرنیک وه‌ک به‌ک (یه‌ون) یان ناسیره‌ ده‌زانن که‌خوا به‌کی به‌یه‌یه‌یه‌وه‌ پهره‌دگار ئه‌م (یه‌ون) هه‌ی هه‌ناره‌ته‌ دی و سه‌ره‌ده‌شتی ده‌کات، به‌لام مۆلمانه‌که‌ لډگه‌ل داخوازی به‌کان (مقتضیات) ی تیروانینه‌که‌دا راست ده‌کات و ئه‌و تاقه‌ بیروباوه‌یه‌ی ده‌ستی که‌ لډی هه‌لده‌قولێ ده‌یکاته‌ بیروباوه‌وه‌ هه‌لوێستی خۆی، که‌چی نامۆلمانه‌که‌ ئاماده‌ی وه‌رگرتنی ئه‌و تاقه‌ ئه‌نجام و به‌هه‌مه‌ راست تیروانینه‌که‌ ناه‌ی.

چاکترین نمونه‌ش به‌ ئه‌م چۆره‌ حالته‌ هه‌لوێستی (ئیله‌ی) یه‌و ده‌رباره‌ی خۆی پهره‌دگاری خۆی که‌هه‌رچنده‌ تیروانینه‌که‌ی بریتی یه‌و له‌: ﴿خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾ (الأعراف ۱۲)، به‌لام هه‌لوێسته‌که‌ی بریتی یه‌و له‌: ﴿أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنْ

الکافرین فی البقرة (۳۱).

همدروها هدنوئستی دارودهستی لیرعمون که خورای مدزن لهبارهبانوه لدرموبدتی؛
 فی فلما جاتهم آیاتنا مبصرة ظلموا بها وقالوا هذا سحر مبين. وجعلوا بها
 واستيقنتها أنفسهم ظلما وعلوا فانظر كيف كان عاقبة المفسدين فی النمل
 (۱۴، ۱۳).

دهبینین همرچنده لدهروونی خزبان دا (یقین) یان ههروه لدرستی موساو
 بدنگهکانی دا؛ فی واستیقنتها أنفسهم؛، بهلام بههدنوئست بیروباهی یان نیشان داوه
 فی وجعلوا بها؛.

همدروها هدنوئستی (عمرو بن هشام) که به (ابو الحکم) ناسراپور و درایی به (ابو
 جهل) شورهتی دهگرده، گمدهیگوت؛ دهزاتم و دنیاام کهموجمدم مادام قهت لهگدن
 ئیممدا درۆی نهکردوه بهناری خوداشده درۆ ناکات، بهلام تیره ی ئیمه (بنو
 عبد الشمس) لهگدن تیره (بنو هاشم) دا هدر پئشبر کهمان بوروه ئیمه پئغهبهروئک
 لهکوئ بئین؟! نهخیر ئامادهنین بهدرای پئغهبهری ئومان بهکوبین.

یان ئدرانهی که بهدروای (مسيلة الکذاب) که درتیرون دهیانگوت؛ خه دهزانین که
 (مسيلة) درۆ دهکات بهلام؛ فی الکذاب ربیعة أحب إلینا من صادق مضر؛!

دوهم: کرنکه و پلهوپایه بیروباوه له نیسلام دا

بیروباوه (العقیده) لهئایینی نیسلام دا بهرزترین پلهوپایه ههیه گرنگترین
 بهشیته، چونکه بناغو بنچینه ههیه بهشکانی دیکهیه. ئهگدر نیسلام بهخانویک
 دا بنین بیروباوه بناغهکهیهتی. ئهگدر وهک درهختیک نهماشای بهکین بیروباوه رهگتو
 بهشیدهتی. ئهگدر بهجستهیهکی بهجوتین بیروباوه بهیکدی ئسکی بهتی.

همه بهشیتهی ئزیکدی سی لهسو چاری فورشان (۴/۳) که لهشاری مهککدی پهروژدا
 هاتوئه خوار سهوله بهدروباوهی بیروباوه و بنچینه گرنهکانی بهتی، لهشاری مهککدی
 پر نوویش دیسان جار لهدرای جار تهئیکدی بهدروباوه لهسو دروونکردنهوه چهپاندنی
 کراوه.

وهه بهر بهشیتهی ههیه بهرووپهروزی (۲۳) ی سالی پئغهبهرا بهتی پئغهبهیر ﷺ،
 (۱۳) سالی ره بهتی بهر چهپاندن دروونکردنهوهی ئه مهسهله گرنهگدر مهزئه تدرخان
 کراوه.

کهواته؛ پهروسته دنیار سزگدر بین که دامه زان و بنیات نانی بیروباوه لهدن و عدقی
 که مه ئیک دا که دهوینترئ که مه ئه گایهکی نیسلام و گیان و لهواریهکی نیسلام یان لئ
 پئک بهینترئ، به که مین و گرنگترین ههنگاوه، پئش ئهوه نابئ هیچ ههنگاونکی دیکه
 بهرئ نهگدرنا کاره که پهروچدن و بی کاکل دهی و دهیته خوری و سهونا گرتی.

و دهه بی دنیای مسؤگرمین کهمهتا بیروباوهر لولترو پشوترو دامزرا تر بی،
پابندی و سولمانهتیش چاکترو ساغتر و تواترو همدلایدن تر ده بی.

نیشتاش ده چینه سمر ئسلفی مدهست:

وهك گوتمان ئه گدر تیروانین (تصور) بریتی به لدناسینی بوون (الوجود) به بشیره کی
راست و دروست و واقعی - لستووری توانای ئیماندا - بیروباوهر (ئایدیۆلۆژی)
بریتی به لهدلولئی ئیمان ده باریه ی بوون (الوجود) له بر تیشکی ئو تیروانینه دا.

جانیستا ئیمه خوا پشیمان بی بیروباوهری ئیسلامی باندی خزمان گماده و ههلقولاری
تیروانینه مانه - دیاره وهك پشتریش گوتمان ئه مانیش و ههمو شتیکی دیکه شمان هه
له وه حو په یاسی بی ههلقولای خواره ههله قولن - له م پشچ بدهدی خواره به کورتی
دهخه پهرور:

بدهدی به گهم: پشاسه ی بیروباوهر.

بدهدی دوروم: زیاد کردن و گهم بوونی ئیمان.

بدهدی سن پدم: چۆنیدی دامزرا ندنی بیروباوهر و هاتنه نیو ئیسلامده.

بدهدی چواره م: پایه گانی بیروباوهر.

بدهدی پشجم: چۆنیدی کافر بوونی ئیمان و ههلقه شانده ی شایه تمان.

به ندی به گهم:

پشاسه ی بیروباوهر (ئیمان ، عقیده)

به پشیتی ده زانم به رله ههمو شتیك پشاسه به کی پوختی بیروباوهر به کین ئینجا بیینه
سمر مهسله گانی دیکه.

زانایانی ئیسلام ده باریه ی حقیقهتی وشه (ئیمان) دور وایان هه:

(۱) که ئیمان بریتی به له به راست دانان (تصدیق) ی به دل و دان پشده ئیتان (إقرار) ی
به زمان و کرده و به ئه ندانه گان (التصدیق بالجنان والإقرار باللسان والعمل بالأركان).
دیاره ئه دمهش قسدی زۆری به هه زۆری جهواره ی سولمانانه که به (أهل السنة
والجماعة) شۆره یان ده و کرده و.

(ب) که ئیمان بریتی به له (به راست دانانی دل و دان پشده ئیتانی زمان) و، ده ئین
کرده و به شتیکی بیروا ئیه به ئکو میوه به ره مه یهتی، به لام له راستیدا ئه م دور وایه
جیارازی به کی زۆریان له ئه وانه نیو، زیاتر جیارازی قسیدی (لفظی) به نهك کرده بی
(عملی) چونکه مادام ههمو پیشدار زانایانی ئیسلام له سمر ئوه وێك کهوترون که ئیمان
به کردنی تارانه گه وهره گانی (الکبائر) له بازنه ی ئیمان ناچینه ده تی، به گسانه
که کرده و به چاک به شتیکی ئیمان بی یان زاده و به ره مه ی بی چونکه هه ئه وانه ش
که ده ئین کرده و به شتیکه له ئیمان نا ئین به شتیکی پشکه پشندر (مکون) بدنی و به بی ئو

ثیمان دانامه‌زوی به‌لکو دهلین به‌شیک توارکو (مکمل) یدنی وه‌هم گه‌یوانده‌ش گه‌ده‌لین کر‌ده‌ره به‌شیک ثیمان نه، دهلین ثیمان ه‌ئا توارکو دامه‌زوارترین چاک‌تور زیاتر کر‌ده‌ره رفقای جاکو به‌سد له‌خواه‌نه‌گه‌دا دیتنه‌دی.

دچاره مېست له پروات دانان و دان پېدا هېنان (التصديق والإقرار) بدراست دانان و دان پېدا هېنانی خوا بهی دی خوا پېغه مېرا بهی دی پېغه مېرا و هه مورو شو شتانه به گه شوان لدر مویانو و پېنان را گهياندر وین، و هه مېدیش لدر کرده (عمل) رفتار کردن و بهر تیره چو نه بهی می ناراسته گردنی بهر نامه دی خوا ری و شوینی پېغه مېری پشوا و الله.

مُنشأش بَز نَدَرِی مَدَنار حَاقِیقَتی (نِیسان) مَان چاکتر بَز رِوون بِشَنوَره چَدَنَد خَانِک دِه خَه بِشَنوَر دَکْزَانار بِشَنوَرِاِنی نِیلام لِهَارِی نِیساندِر لِهَارِیان رِیک کَموَتِرون؛

۱- لیسر شوو ږلک کتونون گهډا پنه اېتناني زمان ته همو قناعتی نیو دلی لدهگل
نښې به ښمان له لده لم نادری، به لکو شوو حالتی شو دهغه و مونافیان به که خوا
له کاروان خرابتری لمانځم داوډو فرورویږی، **﴿ إِنَّ الْمَتَّالِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ
النَّارِ ﴾** (النساء: ۱۱۵).

۷. ولعلهم نورهش بلكه دهنگن گدنگاعت هينانى دڻ بهدتها زانينو ناسينى هدى
بدبى پئى ليسانو دانيدنهائينانى زمان پئى ناگوتري ليسان، چونكه خودا دهربارى
جوروله كدهكان لدرموويئى؛ في الذين آتياهم الكتاب يعرفونه كما يعرفون أبناءهم
الذين خسروا أنفسهم فهم لا يؤمنون في الأنعام (۲۰)، بهلام چونكه دانيان پيدا نهينا
بهو زانينو ناسينه پروته نهبورنه موسلمان، ودهدربارى دارو دهستى فيرعورنيش
لدرموويئى؛ في رجحدوا بها واستيقنتها أنفسهم ظلما وعلوا فانظرو كيف كان عاقبة
المفلسين في النمل (۱۴)، ذهبنين هدرچنده كهيدڻ يدينيان هديروره لدراسنى موسار
بهنگور مورعيزه كنيده بهلام لدرسونگى نورهه كدانيان پيدا نههناوه هدر لهعالمى
كافريده ماوندوه.

۳. ره‌لمسور ندرهش قس‌پان به‌که که‌خوا دان‌پند‌هشانی زمانو قناعتی د‌ل‌و کرد‌ره‌ی له‌بند‌ه‌کائی دا‌وا‌کرد‌وره، شو‌ونده هدیه زو‌ر‌به‌پان کرد‌وره به‌بش‌یک‌ی ئیمان د‌ه‌زان هندن‌یک‌شیان به‌زاد‌ور بدره‌می وی د‌ه‌زان.

۴. راهسار شوهش يک لادن کڼه غمر گسټک بدلځو او پښه سېرو بهرنامه کېدای
بهراست و ترو او بزاني و بهزمانيش داني پښه پېښي و بدلځم بهندهامه کاني و بهگوزي
بهروای نيژدې و سمر زماني نهکات، لڼوا تاوانبارو سهرپيچي لهخو او پښه سېرو کېدای
کردوهر شايستي هرهشتر سزای خوايه، بدلځم هر بهرواد او حبب دهگړي.

• وە لەسەر ئەرۆش پێك هاتوون گەوازی گوناحی زل مادام بەدەلالی نەزانی گەر
پێش ئەرۆی تۆبەشی لێ نكات بمرئ هەر بەگەر حسیب ناكړی. پەكۆ ئەرۆی كەبەهزی
ئارۆی گەورەرۆ ئیسان لەبازەندی ئیسان دەبەندە دورۆ (خوارچ) و (مەستزە) كانن،
چاەدرچی تاقی بەگەمن دەلێن: (بەهای ئارۆبار مادام تۆبە لەگەوناخەكانی نەكات
لەبازەندی ئیساندا نەماوەر كاترورۆ، بەلام تاقی دورۆم دەلێن: لەبازەندی ئیساندا نەماوەر

نفس چۆتە خامی کوفرهوه بەلکۆ لەنێوان هەردوو گیاندا هەلواساوه . منزله بین منزلتین). ۹. وەزانیانی ئیسلام لەسەر ئەوەش رێک کەوتوون کەئەو بیروباوهی لەبەرست زانیسی دەر و پێشانی زمان و کردەوی ئەندامەکان پێک دێت. ئەو ئەو ئیسانە بە کەشپان لەلای خرا پێی دەبێتە برادار و مۆلمان و پێی دەچیتە بەدەشتێ و ئاگەر بەدەندازە خراپەکانیشی لەدوورەختی دا بێنیتەوه. دواپێی رزگاری دەپێر هەمیشی نایێ، ئەگەرنا ئەو ئیمانە کەپێیستە بۆئەوی مۆژف لەدنیادا پێی بەبرادار و ئەهلی ئیسلام حەب بکۆرێ و ئەو ئەهلی قەبلە رەفتاری ئەگەر بکۆرێ ئەو بەس دانپێداهێنایی بەزمان و شایەتمان هێنانه، وەهەرکەسێک شایەتمانی هێنا لەوێانی دنیا بەدا بەمۆلمان لەقەڵەم دەدرێ. مافی مۆلمانەتی دەدرێت و داوی لێ دەکۆرێ کەبەدەپێ بەپاساگانی پروگرامی خوارە چونکە شایەتمانەکی داخوازی دەکات، ئیدی هەرچەندە گێڕدەهێ تاران. خراپەپێی حوکمی کۆفری بەسەردا نادرێ ئەوەندە هەپ ئەگەر خراپە تارانەکی سزایەکی دنیایی بۆ بریاردارایی لەسەری سزا دەدرێ. بەلام نایێ پێناگابێن لەوی کەئەو جۆرە کەسانە بەدوو مەرجان بەمۆلمان و ئەهلی قەبلە حەب دەکۆرێ؛ پەگەر؛ ئەو خراپە تارانەیی دەیکێن بەحەلالی نازان، دووهم؛ هیچ لەو رەفتاریکیان لێ نەپشکۆنەوه کە بە (مکفر) کافرکەر دانراون و شایەتمانەکیان لێ هەلەنەوهشێنەوه. دواتریش بەئیزنی خودا بای چۆنەتی ئیمان دامەزران و هۆیکەکانی هەلەماندەوهی دەکەین.

بەندی دووهم:

زیادکردن و کەمکردن ئیمان

هەرچەندە ئەوانە کەپێیان وانیه کردەوه بەشیک بیروباوهی برارشان بەنزی و کەمی زیاد ئیمان نیه بەلکۆ دەلێن ئیمان هەرپەکیکە بەلام جیاوازی مۆلمان بەهۆی ئەندازە ئەقراو خۆشویستنی خواو لێتەرسانی و جەلەوی ئەفسەوندەکردن و دنیابە کەم گرتن و دواڕۆهەلێزاردنەوه، بەلام لەپراستیدا ئەهلی لۆرێشان سونەت لەسەر ئەو زۆرن کەکردەوه بەشیکە لەئیمان و لێی جودا نایێنەوه. ئەهلی زۆر زەرەندیش هەن دەرباری کەم و زیاد بیروباوه بۆ وێنە:

■ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُ اللَّهِ﴾

﴿الأنفال﴾ (۲).

■ ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا﴾

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ (ال عمران (۱۷۳)).

■ ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزَادُوا إِيمَانًا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ (الفتح (۴)).

پێدەپەریشان ﷺ لەمورپەتی:

- ایمان بضع و سبعون شعبه اعلاها قول لا إله إلا الله، وانها إصاغة الأذى عن الطريق، والحياء شعبه من الإيمان في متفق عليه بلفظ مسلم.
- اكمل المؤمنين إيمانا أحسنهم خلقا في رواه الترمذي والحاكم وقال صحيح على شرطهما.
- من رأى منكم منكرا فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه، فإن لم يستطع فبقلبه وذلك أضعف الإيمان في رواه مسلم.

گرنگترین هویه کانی زیادبوون و گهشه کردنی لیمانیش له مانه:

۱ - زانیاری (العلم):

چونکه لیسان هئا زانیاری زیاتر بن یه قبن و عیرلانی پتر ده بن. دیاره مههستیش له (زانیاری) لیره دا زانیاری یه دهرباره خوار ناره بهرزه کانی و سیفته بهسند هکانی و کرده هکانی و دروو سترکه هکانی... وه زانیاری دهرباره پیغمهبری خوار چاکتر ناسین و پنی ناشابوونی و شاره زایی پیداکردن دهرباره بهرنامه کئی و خور ووهوشی زیان و گوزهرانی و جزوی خواهرستی به کئی و خهباتی و هلسر کهرتی و ژوانه و... هند، وه زانیاری دهرباره قورشان و سوندت و بهرهم و کله بهروری زانا و پیشوایانسان و زیان و گوزهران و هلوئست و هلسر کهرتیان.

بزیهش زانیاری ده بینه هژی گهشه کردن و کاملاً بوونی همرچی زیاتری بیروباور، چونکه نه سلی لیمان بریتی به له زانین و دان پیدایینی خویهتی خوار پیغمهبری بهتی (محمد ﷺ) و همرچی له خواره هیناری بهتی کله وشی شایهتمان، في أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً رسول الله في دا کورت ده بینه، همر بزیهش همر کسیت شو شایهتمان یه بیتی بهر وادار حبیب ده کری، به لام بیتگومان جیاوازی ژوره له نیتوان دوو کس دا کیه کینکیان ههوا به کورتنی له مه عتاو نیره ژوکی شایهتمان حالی بهره، شعی دیکهشیان به تیر و تمسلی لئی تیگه بهشور و بهر بهی بیتی خواناسی و پیغمه بهرنا سیدا چوته خورائی، همر بزیهش خورای زانا له ورمووی بهتی، في ومن الجبال جدد بيض وحمر مختلف ألوانها وغرابيب سود ومن الناس والدواب والأنعام مختلف ألوانه كذلك إنما يخشى الله من عباده العلماء إن الله عزيز غفور في لاطر (۲۸)، و له ورمووی بهتی، في أمن هو قانت آناء الليل ساجدا أو قائما يحذر الأخيرة ويرجو رحمة ربه قل هل يستوي الذين يعلمون والذين لا يعلمون إنما يتذكر أولوا الألباب في الزمر (۹).

۲ - کرده هوی چاک (العمل الصالح):

به نئی... کردار و بهفتاری چاکر بهسند، وهک جزوه کانی خواهرستی (نوئیز و ژوو

وحدوح و زهكات، خيرو خيرات، قورباني سدرمين... هتد)، هدروها رهوشته بوزهگان، لهرمان بهداكهو رهنگرتن لهخرابه، خعبات و تيكوشان... هتد دهبيته مايدي پتهبوو و يديئين و گهشهگردني بيروبايو. بهپنچومانميشوه كه موي كردهوي چاكو نفوروم بوو و لساوان و خراپو رابورادن دا دهبيته هزي لاوازونوي بزو و جاري وا هبه سدرمش دهكشني بز كو فرو بيروبايي.

چونکه لوستیدا حقیقتی ایمان بریتی له لېواست زانېو دان پېداهتیار به گردوه
 د نجام دان، کده نه نش هوسیکان له جوهر و نیوړوژدا به کن چونکه دان پېداهتیارنی
 زمان بز دهرختن و سلماندنې شو حقیقتیه کله دله چیگیر هوروه، گردوه ی
 نندامه کانیش بدلگو شاید ی واستی و توار ی دان پېداهتیارنی زمانه، هر بزیمش
 (حسن البصري) لومړویدی؛ (لیس الإيمان بالتمني ولكن ما وقر في القلب وصدقه
 العمل) کدوبی دتواتین بلتین؛ ایمان و بیروباویدی نیلاسی دوو جزوه دان پېداهتیارنی
 پوینت؛

۱. دان پٽه اڻڄاڻي دهر ورتي و دهسي (اعتراف نظري)، چونڪه دلش هر لڊي زار و ده زار تي و پي دهر تي.

ب. دانیله اهنیانی کردیسی (اعتراف عملی) به دفعه مانیبری و چینی هجی کردن.
گهواته: ههتا کردهوه رهفتاری چالو پهنه زبانت بئی بیرویاوه که زیانت دهیی و
چاکستر گهشه دهکات و خرازوو دهیی، چونکه چاکسترو زیانت دان به خواستی خوار
پیغمبره ایستی موحده مدد و راستی و تعوای به نامه گیان دا دهیتریی و نیسات ده کری.

۲ - یاد کردن و پیرکردن و (الذکر و الفکر) :

مه‌یست لیدیاد کردن و باسکردنی خوا به‌دن زمان به‌هزی خویندندره
کتیبه‌کدیوه، خرای به‌زو مژن لوباره‌یهوه لهرموویتی: ﴿الذین یذکرون الله قیاما
وقعودا وعلی جنوبهم﴾ (١٩١)، و لهرموویتی: ﴿الذین آتیانهم الکتاب
یتلونه حق تلاوته اولئک یمنون به﴾ (البقرة ١٢١). و مه‌یست لدیبر کردندره
هیر کردندوه تیوه‌راسان سدرج‌دانه به‌دقل و دل لدر ووست گراوه‌کائی خوار
ورودبونره به لئابته دهر وونی شاس‌زی‌ب‌کائی: ﴿سریهم آیاتنا فی الآفاق و فی
انفسهم حتی یشعین لهم انه الحق﴾ (فصلت ٥٣).

چونکه ئېسان د دروېرو هوښور، ټاټوبي تېدا تعجېلاکړدو دره وښانه یې ناوړ
سېغته چاڅر پمسنده گانې خودان؛

سروشت نارینه‌ی تدج‌دلای خراپه

چاڪ سدرنجي بلهه بزانه چي ٿيا به

لدری ی گروه کرکار ده ناسری

بیرونه و هر کوه کردگاری خوابه

هه‌ر‌ه‌یزه‌ش خ‌رای کار‌به‌ج‌ئ هه‌روه‌ک چ‌ژ‌ن ر‌سته‌کان‌ئ ق‌ور‌تانی نا‌نوان (آ‌بات) د‌یار‌ده‌و د‌یم‌نه س‌روه‌ش‌ت‌یه‌کان‌ئ وه‌ک ئ‌اس‌مان ز‌ه‌وی و‌اب‌یا‌وان و‌ه‌ری‌او دار‌و د‌وه‌خت و‌ش‌ئا س‌د‌ر هه‌روه ب‌ری‌که‌و شا‌خ و‌ر‌و‌بار‌و... ه‌ته‌پ‌ش‌ئ هه‌ر ئ‌ا‌وا نا‌نوان چ‌ون‌که هه‌روه‌ک چ‌ژ‌ن ر‌سته و‌ر‌گه‌کان‌ئ ق‌ور‌ت‌ان ب‌د‌نگ‌ه‌و ن‌ی‌ش‌اند‌ئ ب‌رو‌ن و‌ه‌ر‌ز‌ی م‌د‌ز‌نی خ‌اوه‌نه‌که‌مان، د‌یار‌ده‌و د‌یم‌نه د‌ل‌ب‌ز‌پ‌ته‌کان‌ئ س‌روه‌ش‌ت‌ش ب‌ه‌ه‌مان ش‌یره.

خَوَىٰ سَيِّهُنَّ بِانْصِرَافِهِمْ وَهُمْ يُكَذِّبُونَ ﴿١٩٠﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالْجِبَالَ فِي ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۖ فَتَعَالَىٰ أَمْرُنَا أَن يَخْبِتُوا أَفْعَالَهُمُ ﴿١٩١﴾ فَلَيْسَ لَهُمْ جَاهِدُهُمْ وَلَا الْقُوَّةُ لَهُمْ لَئِنْ رَأَوْا سَحَابًا مِّنْ مَّاءٍ لَّا يَنْزِلُوهُ إِلَّا عَنَابٌ مَّائِيَّةٌ ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ مِّنْهُم بَرَارٌ مُّؤْتَمِنُونَ ﴿١٩٢﴾ فَمَا تَرَ إِذَا شَفَعُوا فِيهِ لِلَّذِينَ أُكْفِرُوا لَا قُوَّةَ لَهُمْ ۖ إِن كَانَتْ إِلَّا ذُرِّيَّتًا مَّوَدَّةً بَيْنَهُم ۚ يَصْنَعُونَ الْإِنشَاءَ ﴿١٩٣﴾

پنویسته نروش بگورتی کده گونجی بیر کردنوه (تلفک) بهی دن ئنجام بدئی، بهلام یاد کردن (تذکر) بهی عقلی ناکری، چونکه که چق (مرکز) ی هست و نیست و عاتقه به بهدقلنوه پهوستو بهی ئو هیچی بز ناکری، بهلام عقلی بهسر دن دا حاکمو دهوانی بهی ئویش کاری خزی بکات.

دیاره (ذکر) یش لددنوه ههلههولتی و عقیلو زمان یارمهتیی ددهدن پان ناددهن و هتا هاوکاری ی لودان زیاترو چاکتریی و لددیشده بدجوشتر ههلههولتییی زیکرده تهواتر ددهن، بهلام (لکر) هیچ بهکی لهدر دن و زمان نه کدوتروهو بهتنهها کاری خوئی ههلههولتییی.

کوتایبی ندیم بامش بدیم دیره شیرهی مدحوی دینم کندلی!

سر که هر شیکي نمي زر که تالم بزجي يه؟!
دل که جز شیکي نمي شوو شوي بد تالم بزجي يه!؟

به ندای سانی یه م :

چۆنچە ئىكەن دەمەز ئاندەن بىر وياۋە

هاتمه نيو نيلا موه

زانایانی بی‌سلام تنگبار لیسر شوو ریځ‌گدیزون کېښخه داندوزی بیروبادوړو
دوږگای هاتنه نیر بیلامره شوو په گدیشناځ بدل باوړ بیتو بزمنانی دانی پندایشی
گدیس (خړدا - سبانه رعالی -) به دیښندو پورو د گوارو پورستر اویدی.
وهر محمد ﷺ پندیدو روانه گزوی خوابو هرچی دلایند خوی پورو د گزای پوره

هیناویهنی هقو و استمو پنیوسته زهناری پنیکات، رشی هره برزو پاکیش (الکلمه الطیبه) یش لا اله الا الله محمد رسول الله کراوته نارونیشان و هنگرو ریځای دهرپرنی شو بیروباوه...

گهواته هدرگهسنگ ئهم وشهیدی بهزمانی گهوت و بهدیش قهاعدتی پزی ههجو و بهراستی زانی، وهههچ شتیکی دهوونسی و زاوهکیو گهردهی وای لی نههشگرتیهوه کهههردولک یان بهدیکت لهدور بهشی شاههتانهکی ههلهبرههشیتیهوه، ئهوه مانای وابه ههاتوته نیو ژانیی خواهر لهدو کولهر وژگاری بهوه کهلهسزی بهوه.

بهههگهر شاهیدی راستی ئهم قهیدیش لهسرنهتی پهنههههردا عليه السلام ژوون، بهژ وپته:

• ﴿أشهد أن لا إله إلا الله وإنني رسول الله لايلقى بهما عبد غير شاك بهما إلا دخل الجنة﴾ رواه مسلم.

عن عبادة بن الصامت رضي الله تعالى عنه قال سمعت رسول الله ﷺ يقول:
 لم من شهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله حرم الله عليه النار، رواه
 مسلم.

■ من حديث الشريد بن سويد الثقفي ان النبي ﷺ قال لجارية: لم من ربك؟ قالت: الله قال: فمن انا؟ قالت: رسول الله قال: اعتقها فإنها مؤمنة له رواه ابو داود والنسائي.

■ و له بدمهرهاتی مومنان بوونی (ابو بکر الصديق) (۱) و (خاله بن سعيد) (۲) و (ابو ذر الغفاري) (۳) و (طفيل بن عمرو الدوسي) (۴) و (خاله بن الوليد) (۵) و (خوا لیان رازی بنی و ازیسیان بکات، بهلنگی سلیمانندی شو مسعلیه وک رژی روون دیاره، چونکه هرکام لمر زاتانه همدیگه بهشیره بک شو وشه پیروزه زیان دهره برهوه شایه تمانی یان هتاروه بهمش هاتورنده نیو باوهشی گهرمی ثابینی خوارو حوکمی براهندان و مومنان بوونان بژ دراره.

پيڙهه ته نوره پگوتري كميكتك لهدو بدشه كاني شايدتمان بس نيه بز هاتنه نيز
 ئسلامه بدفكو ديه همدو وكيان كز بكاتمه، كواته نه گهر لههنديك لهمرودان
 بس ﴿ لا اله الا الله ﴾ ديار كراوه نوره مديت پي نيه همدو وكيانه چونكه
 لههمرودانه كاني ديكده نوره ورون كراوه تهوه پيڙهه (حمل) ي (محمل) بؤسر

(١) برزاق (السيرة النبوية) ١: ١٣٣، (السيرة الحلبية)، ١: ١٤٤.

(٢) بروانه (السرة العربة) ي نجر كثير، ل ١٥.

(۳) پروانه همان سرچاهی پیشرو، ۱۱۷، هندوها: (اصحیح البخاری مع فتح الساری)، ۷، ۱۳۹۷.

(٤) برزانه (سورة ابن هشام)، ج ٧، ص ٨٠٤.

(٥) پروانه (السرقة النهرية) ي نيزو كنير. ب ١٠٧، ج ٥١٠.

(فصل) بکړئ.

هدهره ها شتیکی گرنګدو شاهانی باسه کهله نپو زانایان دا هیچ کښو جیارازی پدک
لسمه لوره نپه که بهر است زانین و گز (تلفظ) گردنی شایه تمان نابسته هزی
مسلیمان بوون و پژگار بوونی له مانده وی بی پرانوه لعدزه وخ دا لهورو حالتان دا؛

په کلمه :

نه گدر هدهره شتیکی دهروونی یان زمانی یان کرداری لور که سدها ههست پې بکړئ و
بزانئ که شایه تمانی هیناره، که بهیته هزی هدهره شانده وی هدر وړک یان پدک ټک
له بهد کانی شایه تمان، بز ونه نه که بهر پروادار و مسلیمان حبیب ناکړئ که ده ن
﴿ لا اِلهَ اِلاَّ اللهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللهِ ﴾ به لوم دان به لوم زبانی زه کاتر وژوړو، یان
حمرامی زینار و سورد خوری دانه نئ، هدهره ها هدر پاسایکی دیکه یی سلام که بهد شاکرا
زاناره (ینکار ما علم من الدین بالضرورة) .

وهو که بهر پروادار دانانئ که ده نئ؛ دان به پېغه مېرایی (موحصمه) دا دېنم،
به لوم پېم وایه که نابسته بووه به گلی عاره بووه، یان بهر وژگار یکی دیاری کراوه ده.
وهو که بهر بهر پروادار دېنم که شایه تمان دېنم به لوم به شیره پدک لیکي
دهدانه که ده بهیته هزی پروا پې نه بوونی پدک تایی خرا یان هده نټک له ناوړ سیغه تکانی،
یا خود شایه تمان دېنم به لوم دان به هده نټک یان شایه نټک یان وشه پدک پیتیکی قورونان
ناهینئ، چونکه (دان پېدانه هینان) ده کی به لوم لسمه پروچی و ناواستی (دان)
پېدانه نئ!!

دوهیم :

نه گدر لسمه ریتبازو بیروباوهر یکی دیکه بوو، چونکه لور حالتاندا پتیرسته ویرای
شایه تمان هینان دهست بهر داری (براءة) ی خوشی له ریتبازو بیروباوهر پېشووه که
رابعه پدنی.

بزه هده نټک له زانایان یی سلام لوم باره بهنچینه (قاعده) پدکی گشتی یان داناره
که نپوهر وژ که ده کی لوره به که؛ حوکم بهر پروادار و مسلیمان بوونی لور جزوه که سانه ناکړئ، هدا
شایه تمان ټک نه هینن که بهیته هزی هانتی نپو یی سلام و هدهره شانده نوو لری دانی هدهو
لور بیروباو هدهره پروچانه کی پېانده ناسران، که واته نه گدر شایه تمان هینانی بهدنه
بهس نه بوو بز وړونکړه نوو را گه پانده نئ لور حقیقه تده لوره پتیرسته ویرای شایه تمان
را هینان و دهست برداری خوشی له ریتبازو بیروباوهر وچوونه کانی ده بریرئ.

به نهای چوارهم:

بایه کانی بیروباوهر (ارکان ایمان)

لده ده کانی قرآن او سونمندا لده مند شریعتکدا باسی پایمر بنچینه کانی بیروباوهری
ئیسلمی گراوه بز وینه:

- ﴿أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ﴾ البقرة (۲۸۵).
 - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مَبِينًا﴾ النساء (۱۳۶).
 - ﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مِنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ﴾ البقرة (۱۷۷).
 - ﴿وَلَهُوَ فَرْمُودُهُ بِدَا كَهْ جَوْبِ رَأْسِهِ﴾ (عليه السلام) لمشيروى عاره بيكي خيله كى دا هاته خزمهت پيغمبر ﷺ و ده باره ي ئيسلام و ئيمان و ئيحسان پرسيارى لى كرد، پيغمبر ﷺ ده باره ي ئيمان فرمودى: ﴿أَنْ تَزْمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتَزْمَنَ بِالْقَلْبِ خَيْرَهُ وَشَرَّهُ﴾ رواه مسلم عن عمر بن الخطاب و آخرج البخاري نحوه عن أبي هريرة رضي الله عنهما.
- گمواته پلغو بنچينه كاني بيروباوهر ئيمانان:

۱. پروابوون به خوا (سبحانه و تعالى).
۲. پروابوون به فرشته كاني خوا.
۳. پروابوون به كتيبه كاني خوا.
۴. پروابوون به پيغمبره كاني خوا (عليهم السلام).
۵. پروابوون به پيژوى دوايى.
۶. پروابوون به قضاو قدهرى خوا.

دهاره ههركه سنيكيش برواي بديه كيك لهم شه شانه نه بن له بازنده ئيسلام دهچينه ده رى و به كافر ده زميردرى. ئينجا پيويسته ئهوش بگوتري كئهر بروا بن هينانده ده بن بهو شيوه چۆن ده تى به دهاري گراوه بن كشمريعه تى ئيسلام روونى كردۆنده نه گه رنا ئيجبارى بن ناكري.

جايازىمەۋى ئىم شىۋەر چۆنىمەنىيە روون بېتىمۈر بىزىتى، ئىدا بەگۈرتى دەريادى
ھەركام لەم شىش بىنچانەى بىرۈباۋەرى ئىلامى دەدۈپىن!

پايەى يەكەم : بىرۈباۋون بەخوا (جى جىلالە)

بىرۈباۋون بەخوا بەگۈرتى ئىۋەبە كەقەنەعتى تەۋار دىمەزۋا لەدەۋ ەدەلدا درووست
بىن زىمان دان پىداپىتىن كەبىس خۇدا بەدىيەتتە پەرۋەردگارى خاۋەنى ھەمۈر شىتەك،
تەنبا ئىۋىش شاپىستى پەرستەن بەندىيەتى بۇ كەردنە لەمەمۈر بىۋار لايەنەكانى زىيانى
تاكە كۆمەلدا، ۋەبەس ئىم خاۋەنى ھەمۈر ناۋىكى ھەۋەچاكە سىفەتى ھەۋە بەرزو
تەۋارە لەمەمۈر لەكەم كەمۈكۈزىيەك پاكە دروۋەر لەھىچ رۆيەكەرە ۋەك ھىچ كام
لەدروستكراۋەكانى نىمۈ تاكە بىنۋىتەر ھارتابە، ئىنچا پەشتار كەردنە ھەلۋىت
نۋاندەش بەگۈرتەى داخۋازى ئىم جۆرە قەناعت ۋەپىلەنە.

بىرۈا بەخوا بون بەر شىۋەر چۆنىمەنىيە راستە دروۋستى كەئىلام دەلنى نايەنە دى
ھەتا يەكتابى (توحىد) ۋە بىنۋىتەبى خۇا لەمەستەك بىۋارەكانى پەرۋەردگارىيەتى
(الربوبية) ۋە پەرستارۋىتى (الالوهية) ۋە نارو سىفەتەكانى (الاسماء والصفات) ىدا
بەدەقلىر دەر زىمانە ئىندەمەكان دانى پىدا نەھىتەۋ ئىپات نەكرە، مادام راش بىن
پىۋىستە تىشكىك بەخەپنە سەر خۇابەيەككەرتن لەمەستەك بىۋارەكانى پەرۋەردگارىيەتى
پەرستارۋىتى نارو سىفەتەكاندا.

أ - خۇابەيەككەرتن لەپەرۋەردگارىيەتى دا (توحىد فى الربوبية) :

بەگۈرتى يانى : قەناعتە دان پىداھىتەنى تەۋا لەمەر ئىۋە كە بىس خۇا بەدىيەتتە
خاۋەنە پەرۋەردگارى ھەمۈر شىتەك.

چۈنكى (رب) لەزمانى غارەبى دا ۋاتە خاۋەنى مشورر گىر (المالك المدبر) (۱)
كەلەكۈردى دا ۋەشە پەرۋەردگارى بۇ داندراۋە، چۈنكە مەنەئى خاۋەنەپەتى پەرۋەردەر
بەخىتەكەردنە مشورر گىران دەگىرەتە خۇزى، كەۋاتە بىرۈباۋون بەيەكتابى خۇا لە
پەرۋەردگارىيەتى دا يانى بىرۈباۋون بىۋە كەبەس خۇا (سبحانه وتعالى) بەدىيەتتە
دروستكراۋەكانە خاۋەنە مشورر گىرۈ كارسازو زىتەنەر مەرتەنەر سۈرۈپىن گەپىتەنەر
زىبانلە دەۋر بەدەنگەمۈ ھاتەرە لەكاتى پارانەپەندەۋ دەستۈرۋىشتەرە بەسەرياندا.

(۱) بىۋاتە (المصباح المنير).

بەدکورتی : ژيان و مردون پروون نه‌پروون هه‌مرو شتي‌کيان به‌دمت ئه‌وه جگه له‌ري هيج که‌سي ديکه له‌په‌رونه‌رو ژياني ئه‌نانه‌دا چ کاره نيه نه‌هه‌چه نه‌هه‌چيشي به‌دمه‌تر له‌دمت ده‌ي.

خوای بمرزوی بنویسند لغزوی جیگای قرباناندا پدرووردگارنتی خوی راگمهباندوده، بَر
ویند، ﴿إِنْ رَبُّكَ الْمُبْتَلَىٰ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ
اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلُ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ
مَسْجُورَاتٌ بِأَمْرِ آلِهِ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (الأعراف: ۵۴).

جاده پاره همگسنگ شاد پروای پیدروردگار بیستی خوا ندیور، نارا پدکستی بڑ پیرار
ندادار، پدوروردگار بیستی لوددا کورت هلمندعیتی، مانای رایه دانی پیدکستی خوا
پیدروردگار بیستی دا نعتارو جار بی هر لده روهی خانه ی نلامه.

نَیْجَا وَانْهَبِ بِسْ بَدِیْرَا هَیْثَانَ بَدِیْهَ کَنْیَاسِی خَوَا لَهْ پُورُودِ دِگَارْتِی دَا کَارِی بَرَوَاهِیْثَانُو
مُوسُوْنَمَتِی تَمَوَاسِی، بَدَنُکُو ثَم بَدِشِی بَرَوَاو خَرَا نَاسِی بَدَنَهَا کَانَتِکْ بُو نِیْثَان جَنِی
سُورُود کَدَنُکُو دَادِی دَدَات کَبَدِشِی دُورُود سَنِیْهَمِی بَرَوَاهِیْثَانُو بَدِخَوَاهِیْثِی بَدِکَنْیَاسِی
خَوَای لَدِگْدَن دَابِن لَدِگَرْنَا بَدَنَهَا هِیْج نِیْغَبِیْیَارِیْکِی پَن نَاکَرُو، هُورُوبِشِی خَوَای دَادِگَر
شُو هَاوَبِشِی پَیْدَاگَرُو بَت پُورُوسَتَانِی کَ لَالِی بَرَوَا بَرَوَیْثَان لَدِ دَدَاو دَانِیَان
بَدِیْهَیْثَنَرَا یَیْثَرُو پُورُودِ دِگَارْتِی خَوَادَا دُنْیَا بَدَلَام وَک شَایْثِی خَوَای نِیْغَدَن پُورُوسَت
هَاوَبِشِیَان بُو پَیْدَا دَه کَرْد، بَکَا فِرُو لَارُو سَرِگَرْدَانِی لَقْعَدَم دَارِن، بُو وَیْثَنه،
﴿ وَمَایْزُمَنْ أَکْثَرُھِم بِاللّٰھِ اِلَّا وَھُمْ مُشْرِکُوْنَ ﴾ یُوسُف (۱۰۶)، وَھُمْ مَرُوسُو یَیْثِی:
﴿ وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَھُمْ لَیْقُوْلُنَّ اللّٰھُ فَاَنْیَیْ یُؤْفَکُوْنَ ﴾ الزَّخْرُف (۸۷) یَان ﴿ وَلَئِنْ
سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَیْقُوْلُنَّ خَلَقَھُنَّ الْعَزِیْزُ الْعَلِیْمُ ﴾ الزَّخْرُف (۹).

ب - به کتاب خوا له برستراونت (الالهية) م. د ا ،

به کورتی بانی؛ دامعزوان و دان پیده اهنیانی پشور و بنی گهری کدیس خوی بهروز و معز و بنی وینه پدرسترای راسته قینه بهر، سلمانندن و نیسات کردنی نه‌م‌ش به کردوه.

چونکه وشى (إله) كهنسز گشتى (فعال) • بهمعنای (مالوه) واته پهرسترا (معبود) دئ، وهك (كتاب) ^(۱)، (عبادة) یش لىمانى عهدیهى دا یانى گمردن كچهچى و خو بهكدم زانین و لىمانسیرى ^(۲)، همدك لىزانیایش لغومورمانه (عبادة) یانى، ئومیرى خوشوبسته. لهگه ئى نواری مل كچهچى ^(۳).

که رانده به کتابی خوا ند به رستگار بنی (توحید الله فی الألوهیه) دا نموده که بنیان

(١) بروانه (المصباح الحنبر).

(۲) پروانه (اساس البلاغة) ی زنده خنجر و (المصباح المنیر).

(٣) برواته (شرح لعبد ابن القيم)، ب، ١، ج ١٦٥٩ مدموما (إغاثة اللهفان)، ب، ١،

بمس بندنه مل کهچی خوا بی و دهرو دهورون (ظاهر و باطن) ی بز خوا بهکلا بینهوه،
بمس شو پهوستی و خوشویستی و ترس و سام و هیواو شومید بز خوا ساغ بکانهوه، تنها
لهو بهپارینهوه جگه لهو پشت بهکس ندهست و تنها مل کهچ زهلیلی شو بی و
لهبدونامو پهپرووی وی بولاوله پابنده و گوتی وایدلی چی دی نه بی.

شایه بی باسکردنیش کهقبول کردنی بهکتابی خوا لهپهستراویتی دا هدروروک
بدهکدی دیکدی خوا بهپهگرتن (ترحید) ی تیدا دینه دی، چونکه بمس زاتیگ بهو
شیره به کدگوترا دهپرست و بندنه بی بز دهکرتی کهبمس شو سیفندی پهروهدگاریتی
همین و خاوهی ههمو نارو سیلفه نیگی چاک و پسنیدیش بی.

کمواته (لا اله الا الله) هدرستیک بدهکاتی خوا بهپهگرتنی خوی تیدا کژدهنهوه،
هر بزیدش کراره بهکلیلی گردنوهی دهرگای نیلام لهدنادهو بهعشت لهدراوژده.
خوی بی وینهو هاوتاش لهگملیک جینگای قرینانی دا باسی شو جزره خوا بهپهگرتنی
خوی کردروه، بز وینه؛

■ وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون ﴿ الذاریات (۵۶).
■ ﴿ وما ارسلنا من قبلك من رسول الا نوحي اليه انه لا اله الا انا
فاعبدون ﴿ الانبياء، (۲۵).

■ ﴿ ولقد بعثنا في كل امة رسولا ان اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت ﴿ النمل (۶).
لهموره کهراپرد زاترا کهبروا برون بهپهکتابی خوا لهپهستراویتی دا وا لهئینسان
دهکات کهدن و زمان و نهندامه کانی بمس زهلیل و گمردن کهچی خوابن بم شیره؛
بهو جزره کهخوی خوش دهو و لئی دهرستی و پشتی پی دهوستی و شومیدی پی بهتی
هیچ کهس و هیچ شتیک نه بینه جینگای خوشویستن و ترس و پشت پی بهستن و شومیدی که
نهانه همدوربان پهپوهندی یان بهدن و دهورونهوه ههیه، واته (العبادات القلبیه) ن.

وهپاراندهوه داوای لی بورودن کردن و شت لهخزگرتن (نذر) و سوینه پی خوارونی
بمس بز خوا بی، کهنهامش پهپوهندی یان بهزمانهوه ههیه، واته (العبادات القولیه) ن.
وهنوژیژ و کورخ و کړنروش بردن و وژو و شت سمر برین و طموالی تنها بز خوا بی
که نهامش پهپوهندی یان بهنهندامه کانهوه ههیهو پییان دهگوتی (العبادات البدنیه).

بهلام بنگرمان همدو شونامی گوترا ن زیاتر پهپوهندی یان بهلایه بی پروچی و
شخصی نیسانده ههیهو نیسانیش نابینه پهکتابهست (موجد) و پروادهو
لههمو پواره پروچی و فیکری و سیاسی و شاپووری و کومه لایه بی بهکاتی ژبانی دا بندنهوه
پهسترای خواو پابهندی بهزمانه که نه بی، هر بزیدش خوی زانوا و وردبین
لهرمویتی؛ ﴿ -ان الحكم الا لله امر الا تعبدوا الا اياه ذلك الدين القيم ولكن
اکثر الناس لا یعلمون ﴿ یوسف (۴۰).

وههر بزیدش هر کسک لههر لایه نیکی ژبانی تاکی و کومه لی دا پهنا بهیته بهو
غیری بهرنامی خوی پهروهدگار بههاریش پهوست (مشرک) ی حبیب کردروه؛ ﴿ ام
لهم شرکاء شرعوا لهم من الدین مالم یأذن به الله ﴿ الشوری (۲۱).

ج - یه کتایلی خوا له ناوو سیفته کانی دا :

ثمیش به کورتی پاتی: دل دامیزانو دان پیداهینانی توار بوه که بدس خوا (سبحانه و تعالی) خاوهنی همور سیفته بهرزو تمواره کانهو، له همور هلدو پدله پک دورره، و مپات کردنی ثمیش به کردار.

ثمیش بوه دهین که همور ناو سیفته تیک خوا بؤغزی دپاری کرد پان پیغه بهر ﷺ دانی پندا هیناپی و لمقورشان سوننت دا هاتین، بؤخوا بهر بار بدین بهین (تحریف و تعطیل و تکلیف و تشبیه) که دوابی رولیان ده که بنهوه.

لهو پیناسه گروندی سوره و ش و ده ده گیرئ که به کتایی خوا له ناوو سیفته کانی دا له سر سئ بنچینان داده موزئ، که ده گهر بیت و شینان بهر وای به همور کام لهو سئ بنچینانه نهین به به کتاپه رست دانائئ:

یه کهم: به پاک گرتنی خوا له همور له کهم ناو درای پک و لهو پچورنی دوروست گراوه کانی، دورهم: به راست دانان و دان پیداهینانی همور لهو ناو سیفته بهرزو بین وینانه خوا که له قورشان سوننت دا هاتون بهین کهم و زیادو گزورین و دستکاری. سئ یه: بی هیوا بون له بهی بردن به چژنیتهنی لهو ناو سیفته تانه.

به دهگی بنچینه یه کهم سئ بهمیش نایهتی: ﴿و لم یکن له کفوا احد﴾ و رستهی: ﴿لیس کمثله شی﴾ ه، چونکه بهین نایهتی: ﴿و لم یکن له کفوا احد﴾ هیچ کس و هیچ شتیک هاتوا وینهی خوا نیه له توار و بین له که بی دا هم له زاتی و هم له ناو سیفته کانی دا، و بهین رستهی: ﴿لیس کمثله شی﴾ هیچ کس کس و هیچ شتیک هاتوا وینهی خوا نیه له توار و بین له که بی دا هم له زاتی و هم له ناو سیفته کانی دا، و بهین رستهی: ﴿لیس کمثله شی﴾ هیچ کس و هیچ شتیک وک ری ناچن له همور و ویکهوه، زات، ناو، سیفته... هتد.

و به دهگی بنچینه دو همیش ویرای لهو همور ناو سیفته تانهی که له قورشان و سوننت دا بؤ خوا بهر بار دارن وک: ﴿و هو الغفور الرحیم، و هو العلی العظیم، و هو العلیم الحکیم، ثم علی العرش استوی﴾ به دنی ویرای له مانه لهو نایهت: که ده همور: ﴿و لله الاسماء الحسنی فادعوه بها و فزوا الذین یسلمون فی اسماءه سیجرون ما کانوا یعملون﴾ (الأعراف ۱۸۰).

پنجه بهریش ﷺ له مروریدی: ﴿ان لله تسعة وتسعون اسما مائة إلا واحدا من احصاها دخل الجنة، إنه وتر یحب الوتر﴾ اخرجه البخاری و النسائی و الترمذی و ابن ماجه.

شاپانی باسیشه که زانایان له مروریده ویک که وترون که ناوه کانی خوا لهو ژمارهیدا

کورت هیلنهاترون (۱).

شروع ګډهېن ټپنسانې مړنمان وربانې له مسئله ی ناوو سیفته تګانی دا درو چاری
هغه نهېن شومېه ګمدرګام له (تحریف و تعطیل و تشبیه و تکلیف) دهر باره ی ناوو
سیفته تګانی خوا رهز پکات!

۱- (تحریر) پیش ٹوبہ کدہ بنی وشى ناو سيلنه گاني دمتکاری بهکړين
به کمه و زياده کړدن پان سره بهر ژنر گزړين، وکله ٹوبه کدنه دیک لوانه وپتوړيانه
سيلنه قه کړدن له خوا د لاهرن ټاپوئى: ﴿ وکلم الله موسى تكليما ﴾ النساء (۶۴)
پان ناوا خوښ د توبه: ﴿ وکلم الله موسى تكليما ﴾ واته وشى (الله) کدغزى بهر
(ختمه) ى هغه سر (لخته) پان بهر داناوه.

باخود وشەكان دەستکاری نەكەرنەن بەلەم بەشپەرەك مەخسەتپان لى-بەدرىشمەرە كە
بەن نىيەتەك بىن، وەك ئەوانەى كەمەركام لە؛ (وچە، پەدەن، پەشوا، نەزول، شەفەب، رەسە)
بەجەزەك (تارەپ) دەكەن كەمەنەى ئەسلىپان نامىنى.

۲. (تعطیل / له‌کارخستن) پش که (تجربید / داروونان) پشی پئی ده‌لین بری‌ریه له‌ل‌بردو ژینکارکردنی نارو سیفته‌گانی خوا به‌گومانی خویان هژ موهی (تعدد قدام) روونعدات، (جهم بن صلوان) دهراسنی نو تالمدیه هوو لهرژژگاری خویدا.

۳. (تشبیه / ویچوانلډ) پش ټوره په کفزاتی خوا پان سېله ته گانی پان په ټیک له سیغه ته گانی وهک په ټیک له دروړو سترگه گانی بچو ترین، بۆ وینه نصرانی په کان (عیسی) پان وهخوا ده چواندو جوړله که گانیښ (عوزبر) و بت په ورته گانیښ بتد گانیان، بیان ټمراته ی که (وجه) ی خوار (پد) ی خوار (سمع و بصر) ی وهک شی دروړو سترگه کان تدماشا ده کن.

۴. (تکلیف / دیار گردنی چلنیمتی) پشئو به کدهلیفت و نیوهرژی ئو ناو
سیفئانانی خوا دهاری بکرپژو پروو بکرپئوو، کهپئوگومان ئئممش بئس لئسر بچنچئی
گومانیکئی پروچ دهبن، چونکه زاتو ناوو سیفئئکانئی خوا هدموئی ۾ لیس کمتله
شئی ۾، مادام وائی همرچژن (زاتی) خوا بز ئیمه نئزائراه سیفئئکانیش بهعمان
شئیره، کموئه همر کدگردنیک لمر بارموره جغه لهگومانو گزئرهکاری ۾ رجما
بالغیب ۾ چیدی نه.

(١) برزانه (فتح الهاري)، ب ١١، ج ١٨٣، وه (مصحح مسلم بشرح النووي)، ب ١٧، ج ٥، وه

(شرح العقيدة الطحاوية)، ج ١٠٠، وه (الأسماء والصفات) ي بهيدي، ج ٦٠.

پرویسته نمودهش بگوئین کسیفته کانی خوا دوو جزون:

یه کهم: سیفته ذاتی یه کان:

نمواندن کلمزاتی خوا جیا نابنموه، وهک: زانیاری، ژبان، ویست، توانا، دیشن، بشتن، وور، قسه کردن، همرورونی، همیشی، مزنی، گمرویی، بوزی، بن نیازی، بزمی، کار به جی بی...

دووم: سیفته کاری یه کان (الصفات الفعلية):

نمواندن کلمزاتی یه بیست و توانای خوا هیده، وهک: بزمورنموه سمر عدرش، هاتنه خوارموه بؤ شامانی دنیا، پنگه نین، پازی برون، خو شوبستن، رقی لئ همنستان، شادی، توروی بی. له کزتابی دا ده لیم:

نم سن جزوره یه کتایی (توحید) انه ی خوا پدیومنی یه کی پتوویان پنگموه هیده، چونکه یه کتایی خوا له پدروهر دگاریتی دا، یه کتایی له پدروستراویتی دا داخواز ده کات و نمیش یه کتایی خوا له ناو سیفته کانی دا پرویسته ده کات، همرک سیکیش نه ختیک سمرنج بدات بروننی له مسئله یه تی ده گات.

پایه ی دووم: پروابوون به فریشته کانی خوا

به کورتی واته: دل پر قناعت و دامزراو بی و زمان دانی پتدا بشتی و کرمدهش نیپاتی بکات، گه بابای پروادار دنیایه خوا جزوره دروست کراویکی همن به ناوی فریشته (الملائكة) له پرووناکی دروست کراون و سمرپنجی له لومانی خوا ناکمن و نمیش و کارانه ی پتی سپاردورن جی به جی بیان ده کمن. ننجما به له چمنه خالیک کی کوورت دا چو نیپتی پروابوون به فریشته کانی خوا پروون بکه پنموه:

یه کهم:

درباره ی حقیقت و چی پیتی فریشتان هیچ له قورئان و سونهت دا نه هاتوه، نمیش یه کچکه له تاپه نمندی یه کانی بیروبوون نیلامی کهمس له سنووری پتویستی و بزمورنمی مروت لئزانی دنیای دا پمده ی بؤ لسمر وستی یه کان هله ده اتموه، دپاره بابای پروادار یه کی لسمر نموده نه کورتوه که کاکل و جموهری همر و شتیک بزانی نموجار پروا بشتی چونکه نم له لایه کموه سنووری خزی ده زانی و له لایه کی دیکموشو نم خوا پمور دگاره ی کلمسمر بنجینه عقل و زانست و لبطرت ناسیویتی و له بمر تیشکی قورئان و سونهت دا پروای پنهیناوه، همر شتیک لوموه بن بدن و به گیان و به قناعت و

دنیایی تمواره وهری ده گزئ، چونکه (خوا) وای لفرمووه.

دودوم :

ئیماسی (مسلم) له (عائشة) وه خوا لئی وای بن گئیراوتتموه کهنه ممبر خوا ﷺ لفرموویتی، ﴿ خَلَقْتَ الْمَلَكَةَ مِنْ نُورٍ ﴾ رواه الإمام أحمد في المسند. وسمو جهمی دهه گانی لورئان و سوننه توره ده گهینن که لریشته کان جهسته بکی ماددی به دههستیان نیو، خواردن و خواردنموه خورو زاوئی و... هتدیشیان نیو ثاره زوری نهزه لانه لروئینی شیتانانیان نیو له خراپو هلمه پنه دورن؛ ﴿ لَا يَحْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴾ التحريم (۶). وه بانیان همن بهژمارهی جیاواز؛ ﴿ جَاعِلَ الْمَلَكَةَ رُسُلًا أُولِي أَجْنَحَةٍ مَشْنِي وَثَلَاثَ رِوَاعٍ ﴾ فاطر (۱)، تمنانهت بوخاری و موسلم لهعه بدولئی کوری مسعودهوه گئیراوتتموه کهنه ممبر ﷺ جبریلی دیوه (۶۰۰) شمش سد بانی هه بووه. وه له دهه گانی لورئان و سوننه دهه فامرئتموه که لریشته کان دهه توانن هچنه سدر شیرهو بیجی ئیسانان به لفرمانی خوا، خوا (جل جلاله) لفرموویتی؛ ﴿ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّخَذَتْ مِنْ آهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا. فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴾ مريم (۱۶-۱۷).

سەین یەم :

په پوهندیان به خواوه، بریتی به له په پوهندی به ندایهتی ساغ و بی پهلوه گوردن که چی و لفرمانه بوی تمواره، خوی مهن لهد بارهوه لفرموویتی؛ ﴿ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى وَهُمْ مِنْ شَحِيته مُشْفِقُونَ ﴾ الأنبياء (۲۸-۲۹).

چواره م :

په پوهندیان به ئیسان و بوونهوهوه، له سدر هچینه به ندایهتی و لفرمانه بویان بنیادتمارهوه، چونکه خوی کاره بجن هه سور کاروباره گانی بوونهوهوه ژۆر له کاروباره گانی ژبانی ئیسانی به لریشتان سپاردوهوه، هه کاره به جۆر کۆمه ئیکیان، ئهه به ئاشکرا له دهه گانی لورئان و سوننه دا ده به ئیترئ، به وینه خوی مهن دهه بارهوه چهند کۆمه ئیکیان لفرموویتی؛ ﴿ وَالنَّازِعَاتُ غُرَقًا. وَالنَّاشِطَاتُ نَشْطًا. وَالسَّابِقَاتُ سَبْقًا. فَالْمُدَبِّرَاتُ أَمْرًا ﴾ النازعات (۵-۸)، ﴿ فَالْمُقْسِمَاتُ أَمْرًا ﴾ الذاریات (۴).

هه ئه به سهره شتی کردنی کاروباری بوونهوهوه ئیسان له لایهن لریشتانهوه له گهمن ئهوه دا تیک ناگيرئ که بوونهوهوه ئیسانیش مه حکرومی چهند یاسا به کی روالهتی و

هست پیکر اویشن چونکه ثم پورن (وجود) ه جگه لم دیوه وراثتیو بدرهستیو
دیونکی معنویو ناهرمستی بی هیه: ﴿ فلا أقسم بما تبصرون وما
لاتبصرون ه الحالة (۳۹)﴾.

نتیجہ نم :

زماره‌ی فریشته‌گانی خوا. بسم خوا پی‌ی ده‌زانی همدروک لو بارهوه لومروبیته؛
 و ما جعلنا اصحاب النار الا ملانکه و ما جعلنا عدتهم الا فتنه للبلین کفرؤا۔
 و ما یعلم جنود ربک الا هو۔ المذثر (۴۱). پیته‌میریش ﷺ لومروبیته، و اطت
 السماء و حق لها ان تخط ما فیها موضع اربع اصابع الا و علیه ملک ساجد و رواه
 البخاری (۱).

به‌نام ثنوائی که گمراه ناودار و زور پیمندی دارن به‌شانمرد نه‌ماند؛

۱. جوہر انیل یان جبریل: کہہ دہ رشتی کدی گھہ پاندنی وحی و پدہامی خواہہ بہ پندہ مہران (علیہم الصلاۃ والسلام)، خوا (جل جلالہ) فہرموہی: ﴿مَنْ قُلَ مِنْ كَانْ عَدُوًّا لِحَبْرِیلَ فَإِنَّہُ نَزَلَہُ عَلٰی قَلْبِکَ بِإِذْنِ اللّٰہِ﴾ البقرہ (۹۷).

۷. میکائیل یان میکل: که به پیغمبری رزق و رزوی و بارانده، خوی مدون لمبارهی ویشبهه فرموده بستی: ﴿مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ﴾ البقرة (۹۸).

۳. نيسر اصيل: كهفون كردن به كه ننادا (النخ في العور) ي پتي پيتر اوه (۲)، كه بلفوري به كه همور ديار هورنهور نيك دهجنو هج كسي زيندو نامينو، بلفوري دروم شو گياندار اتي كه خوا بيروني زيندور دهنره.

۴. مالیک: کسمبر پد رشتی دوزخ ده کات، وهک خوی گموره فرسوریه تی؛ ﴿ و نادوا بامالک لیقض علینا ربک قال انکم ماکثون ۴ الزخرف (۷۷).

۵. (ملك الموت): كه گنجان كيشانى گنجان له بديوانى پتي سپيږواوه، وهك خواى به لادمت لرم وويي: ﴿ قل يتوفاكم ملك الموت الذي وكل بكم ﴾ السجدة (۱۱)، كهله موندك شوئيد واران (آثار) دا هاتره گه ناري (عيزائيل) .۵

بہرہ منی پرو ایوون

به فرشته‌کانی خوا له ژيانی نينسان دا :

۱. پروایرون بدر زاته پالو بن گمردو خیرخوازو نوررانی پانه ئیشان دهخانه بدر

(١) لعل الباري شرح معجم البخاري: ب ١، ج ٢٢٦.

(۲) **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** : بِإِذْنِ إِلَهِ الْعَزَّ وَالْجَلَّ وَحَنِي جَبَّهَهُ يَنْقُطُ مَعِي بِأَمْرِ

• **فقط**

حرمی شو مدحی که خوا دهرباری بفرده پاریزکاره کانی لمروریه تی؛ ﴿ ذلک الکتاب لاریب فیه هدی للمتقین الذین یؤمنون بالغیب ﴾ البقرة (۲۰۱).

۲. بهزی بروایی هینانی فرشته کانی خوا بو شویهی گئیسلام دهنی، نیشان دهریزری لمری کدوچاری وهمو گومانو بیرى ثفسانهی بیی دهرباری شو زاته نادارو کاربگرانه.

۳. پارهستانو مانموه لمر خدتو ریباری خوا، چونکه کمیک بهفناختو بروی تواروهه هست بکات بهچاودیری و بیداری شو سربازانی خوا، سوو بزانی کعمموو لمر هلسو کدوتیکی تۆمار ده کدن دهریزرو وژی درایی شایمیدی لمر دمدن، وه خوا لمروریه تی؛ ﴿ وإن علیکم لحافظین کراما کاتبین یعلمون ماتفعلون ﴾ الإنطار (۱۴۰). بدنی کمیک ثارا بزانی شوم لدخوار چاودیره بدریزو خاوهن حورمهت کانی ده کات کهمه پنهانی یان بهشاکرا بی لمرمانی بکاتو خدتو خوا بکات.

۴. خورگوری و دلقاییمو پشوو دریزو و دریزه دان به خعبات و رنج دانی نه پاره له پنهانی خواداو بی هیوانه بورون هست کردن به پشت لمروروی و دشاراسی، چونکه بابای ریباری شه کت و ماندوو شه گمر هست به تنیایی و بی کسمو بی هاوایی بکات زیاتر برشت و هیزی لی دهریزو به کی ده کدو، بدلام شه گمر هست بکات تنیا نیمو هاره لی له گله دن دلی به هیزتر ده بیرو هلد به بریده. جائینانی برواداریش دلبایه که لانی کم فرشته پاکو بی گمده کانی خوی هر له گله دن دوعای بز ده کدو (۱) دلی به هیز ده کدو (۲) دهریزرو (۳)، شهش ده بیته مایه ده مه زرد بورونهی ده سی کول بوروی تیخی شیرادهی و هلدانهی.

کۆتایی شم باسه بدم دروعا پارانموه به کونو گمرمی فرشته بدریزه کانی خوا دینین به تایه تی هلدگرانی عرشو باره گای خوا که بز برواداران دهریزرو ده نین؛ ﴿ الذین یحملون العرش ومن حوله یسبحون بحمد ربهم ویؤمنون به ویستغفرون للذین آمنوا ربنا وسعت کل شیء رحمة وعلما فاغفر للذین تابوا واتبعوا سبیلک وقهم عذاب الجحیم ربنا وادخلهم جنات عدن الی وعدتهم ومن صلح من آبائهم وأزواجهم وفریاتهم إنک أنت العزیز الحکیم وقهم السیآت ومن تق السیآت یومئذ فقد رحمتهم وذلک هو الفوز العظیم ﴾ غافر (۹۰).

(۶) وه له کۆتایی شم باسه دوعای هلدگرانی عرشو خوا بز برواداران دهریزرو.

(۷) خوی گموره لمروریه تی؛ ﴿ إذ یوحی ربک إلی الملائکة إنی معکم فلیعوا الذین آمنوا ﴾ الأنفال (۱۲).

(۸) خوی بمرزو معن لمروریه تی؛ ﴿ سوا منکم من أسر القول ومن جهر به ومن هو مستخف باللیل وسارب بالنهار له معلیات من بین یدیه ومن خلفه یحفظونه من أمر الله.. ﴾ الرعد (۱۰-۱۱).

پایه سی‌یهم : بیروباورن به پیغمبرانی خوا

(علیهم من الله الصلوات و اتم التسلیمات):

به کورتی پانی، بیروباورن بهری گدئو پیغمبرانی خوا له قورئاندا ناوی بردورون گدنکی دیکش کناریان نهاتورهو بیجگه لهخوا هیچ کس ژماره ناویان نازانی، خوا ناردورونی و رهوانی مرؤقایدتی گردون تاکو پهپامو بهرنامهی خوا بژ بندنه‌کانی رابگه‌بهنرو ئیان بگه‌بهنر که‌بژی دروست بورون پیویسته چژن و بژی بژین و یتگا و شیر و چزیهتی به‌ندایدتی یان لی‌حالی بکدن. خوی میهره‌بان لمر باره‌ه لمروریدتی: ﴿ ولقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا عليك ومنهم من لم نقص عليك. ۷۸﴾.

ئیشاش له‌چندن خانیکی کورت‌دا مه‌سدی بیروباورن به‌پیغمبران لمروانگی ئیسلامره درون ده‌که‌بندره:

یه‌که‌م :

ئو پیغمبرانی کملقورئانیدا ناربان هاتوره ئهم (۲۵) زاتن: (شادم، نوح، ئیدریس، صالح، ئیبراهیم، هود، لوط، یونس، ئیسماعیل، ئیسحاق، یه‌عقوب، یوسف، ئه‌یوب، شوعیب، موسا، هارون، ئدلیسه‌ع، ذولکیفل، دارود، زه‌کرییا، سولهیمان، ئیلیاس، یحیا، عیسا، موحمد) صلوات و سلاسی خویان لی‌بن. هدرکه‌ستیک بروی به‌پیغمبرایدتی یدکیک لمر (۲۵) ۰ ندبن کافر ده‌بن، مه‌گمر له‌بهر نذانی و بن‌ئاگایی عوزری ده‌بن.

دو‌هه‌م :

له (مسند) ی ئیمام ئه‌حمده‌دا هاتوره که‌ژماره‌ی سهرجهمی پیغمبرانی خوا - صلی الله علیهم وسلم - (۱۲۴۰۰۰) سدر بیست و چوار هزاره، به‌لام بیگومان بیجگه لمر بیست و پینجی کدقورئان باسی گردورون دروست نیه پله‌ی پیغمبرایدتی پالده‌ینه لای هیچ کسکی دیک مادام خواو پیغمبره‌که‌ی هدرالبان بن‌نداون.

سێ‌یه‌م :

پیغمبرانی (اولوا المزم) به‌بنی‌ی رای زۆره‌دی زانابان ئهم پینجده‌ن: (نوح، ئیبراهیم، موسا، عیسا، موحمد) - علیهم من الله افضل الصلوات و اتم التسلیمات - ۰ که‌خوای به‌رزو مزن لمر ئاهنده‌دا ناوی هتاران، ﴿ شرع لکم من الدین ماوصی به نوحا والذی اوحینا الیک و ماوصینا به ابراهیم و موسی و عیسی ان اقموا الدین

ولاتنفروا فيه- ﴿ الثوري (١٣).

مہمہ سبیل لہ (اولوا العزم) یانی خواہنی عزم و نیرادہو توانا ینکی گمروہو قایدتی.

جوارہم :

مذهبست لنداردنی همدور پیغمبرانی خرا (صلی الله علیهم وسلم) ثوره بروه
که خرا پرستی فیتری ئینسانه گان بگند و بگردد هره پشانیان بدن و هره نامه ی خرا
لواقیعی زیانیان دا جه پیچیدن و بد پیره ی بدن، وه گ خرا لدر مویوتی؛ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ
قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ (الأنبياء، ۲۵)،
وهه مروه یوتی؛ ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
الطَّاغُوتَ﴾ (النحل، ۳۶).

پیشہ نام :

شہر کی سہولتوں کی کمی پر وادی میں بہت سے لوگ (علی اللہ علیہم
رسلہم) لہم چند خالہ کورت دے کہینہ ۱۵

(۱) بدایست‌زائین و دنیایورونی تدارو لقسو پیدام و برنامهی همو و پیغمبران باین جیوازی خسته نیوانیامده لم وروره، چونکه هر کمیک بررا بدهندیکیان بهیتی و بدهندیکیان نه‌هین شه بدهلی لورشان کالریکی نه‌گره: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا فَهُمْ لِلَّهِ مَكْرُومُونَ﴾ ویریدون ان یفرقوا بین الله ورسله و یقولون نؤمن بربک ویریدون ان یخذوا بین ذلک سبیلا اولئک هم الکافرون حقاً ﴿النساء: ۱۵۰-۱۵۱﴾.

(ب) ودهی بی پرومان و این گه هر گام لمو زاته بدرزو بدریزانه کده خودا وهرانه
کردوره سپاردهی خوی گه پاندوره و بدجا کترین شیره پهمای خوار بانگو مازی خوی
را گه پاندوره، چونکه خوا لمر مویته؛ ف رسلا مبشرین و منقرین لثلا یکون للناس
علی الله حجة بعد الرسل وکان الله عزیزا حکیمًا ف النساء (۱۶۵).

(ج) وہ پیوستہ گزیرا بدلتی و فرمانبردار بین و لقمہ پان دہرہ چین، چونکہ خوا
فرمودیتی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ النساء (۸۴).

(د) وده‌هېې بړوامان وایې که‌ښو بدېتزو پایه بدوژانه چاکه‌ترین و تمواوترین و پراست‌ترین و ډوولست بدوژترین ئېښان یو وډو، خوا ئیتمیاژو تابه‌تمنددی وای یې بدخه‌ښون که هیچ کس تژی و ښگاهشان ناشکتنې. خوی کاربه‌جېشمان فرمودېده‌تی! **اللّٰه یصلّٰی من الملائکة رسلاً ومن الناس** - الحج (۷۵).

(هـ) وهبوسه. برومان وابن كهبه سمرانی بهدی خوا (علیهم الصلاة والسلام من الله تعالى) هموویان ئینانی پیار هووینه، واته لوبسته نه‌بو ژدن هیجشیان ثالوت نه‌بو ود، خوا لمره‌وبستی، ﴿وما ارسلنا قبلك الا رجالا نوحی اليهم فاستلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون﴾ (الانبیاء، (۷).

(ر) وه برامان وابتی که خوا هیچ خستفتیکی جیای لمر ووشتی ئیشان پتی نه به خشیون وهک لمر موبدتی؛ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ ﴿الفرقان (۲۰)﴾.

(ز) وه پتیسته دنیابین له وهی که هیچ کامیان هیچ شتیکیان له تابه تهنندی به کانی خوا له بروه، خوی مزین لهو بارهه لمر موبدتی؛ ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبُ لَا سْتَكْثُرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسْنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ ﴿الأعراف (۱۸۸)﴾.

(ح) وه پتیسته برامان به ره پتی کشتو مرده هتیزاردانی خودا له هر که ره کوری و ناتماری بهک پاریزوارو (معصوم) ن که پتیسته جتی گومانو درودنی له پنداری و خوا به درستی یان و راگه پاندنی به پیام بدرنامه‌ی خوا به پهنده کانی، وه شو پاریزوارو له گوناح هتلمو هتلمو هتلمو ئیمتیازه‌ی که پتیان خهلات کراره له خو و ره وشته به زور به سنده کان حیکمه تده‌ی ئه ره به که بتوانن وهک پتیوست ئه مکی سدرشانیان جتی به جتی به کدن و پتیه وار چارواغی مرز فاپدتی بن به ره به پندایه تی و مولمانه تی و، نمرونه‌ی هره به رزی بروای دامه زوارو خوا به درستی بن خلتو پاک و ره وشتی چاکو تیرو تمولوبن، خوی کار به جتی به دشمن لهو بارهه لمر موبدتی؛ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ. أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبْهَتَانِ الْفِتْنَةِ﴾ ﴿الأنعام (۹۰-۸۹)﴾.

(ط) وه پتیسته برامان وابتی که خوا هه کام لهو زاته به رزو تمولوانی به ره هه مند کردوه له مو عجزه به لگه بهک که خه لک له تاکاری دا ده ستوه ستان و بی چاره بن، بز ئه وه راستی ده عوی خویانی پتی به لیتن، وهک خوی پهره دگار لمر موبدتی؛ ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ ﴿الحديد (۲۵)﴾.

(ی) وه پتیسته برامان وابتی که پتیه مبرانی خوا له ئه سلی پتیه مبرایدتی (النبوۀ) و بنچینه سه ره کی به کانه ده کسانو جیاوازی یان له تیوان دا نیه؛ ﴿لَا تَفْرُقْ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ﴾ ﴿البقرة (۲۸۵)﴾، به لآم و تپرای ئه ویش له به لو پابه و ئیزیکو و یزور حورم دتیان له لای خوا به رزو به رز ترو له پتیشو له پاشتریان هیه، وهک خوی دادگمر لمر موبدتی؛ ﴿فَإِنَّ تِلْكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ ﴿البقرة (۲۵۲)﴾.

شه شه م:

ئمه ده باره‌ی پتیه مبران (علیهم افضل الصلوة واتم التسلیمات) به گشتی. ده باره‌ی پتیه مبری کۆتایش (محمد) ﷺ لمر ئیشانی برودار پتیسته

(۱) برامان وابتی که پتیه مبران (محمد) ﷺ گموره ترین ئیشانو سروه‌ی پتیه مبرانه، هه ندیک له زانا پانیش رسته‌ی ﴿ورفع بعضهم درجات﴾ که له تابه تی؛ ﴿فَإِنَّ تِلْكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْ كَلِمِ اللَّهِ وَرَفَعَهُمْ

درجات. ^(۱) دایه وایان لیک داوتموه که مبعست سمرودی مرؤفایتی (محمد) ^(۱) سمرودی ئه ممش لمرموده بی پیچ و پنا لمر باروهر زورن، بز وینه، عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه ان رسول الله ^(۲) قال: ^(۳) في انا سيد ولد آدم يوم القيامة واول من ينشق عن القبر واول شافع واول مشفع ^(۴) رواه مسلم.

(ب) پیوینسته بروامان واین که موحده محمدی کوری عهده نلا ^(۵) پیخه مبرور رهوانه کرای خواهد چاکترین بندهی خوشدوست و هدیه دارده بی ^(۶) چاوترو و کانیک هاو بهشی بز خوا پمدا نه کردوهر بئی نه پستوهر هیچ گوناختیکی گچکو گموره نه کردوهر.

(ج) وه بروامان دامه زوارین لمر ئهوه که کوتایی پیخه مبرانه، چونکه ئه واسطیه له قورئان و سونهت و اهداشکرا و اگه بنه روه، بز وینه، ^(۷) في ماكان محمد ابا احد من رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين وكان الله بكل شيء عليما ^(۸) الأحزاب (۱۰)، پیخه مبریش ^(۹) لمرموده بی: ^(۱۰) في انا محمد وانا احمد وانا المحامي الذي يمحي بي الكفر وانا الحاشر الذي يحشر الناس على عقبي وانا العاقب الذي ليس بعله نبي ^(۱۱) متفق عليه واللفظ لمسلم، و لمرموده بی: ^(۱۲) في وانا خاتم النبيين ولا نبي بعدي ^(۱۳) رواه مسلم.

(د) پیوینسته بروامان واین که جگه لمر زاته بمرزه بزمان نیه شوین پیی هیچ کسی دیکه هلیگیرین و بیکینه وایرو چارواغی بن لامر جیم و بن هدیه پمده، هدیه و مخر خوا لمر باروهر لمرموده بی: ^(۱۴) في لقد كان لكم في رسول الله اسوة حسنة لمن كان يرجو الله واليوم الآخر وذكر الله كثيرا ^(۱۵) الأحزاب (۲۱)، و لمرموده بی: ^(۱۶) في قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم ^(۱۷) آل عمران (۳۱).

(ه) وه پیوینسته بروامان بهوه بی که پیخه مبرور پیخه مبرور سمرودمان بز تیکرای ئینان و جند نیرواره، چونکه خورای گموره لمرموده بی: ^(۱۸) في وما ارسلناك الا رحمة للعالمين ^(۱۹) الانبياء (۱۰۷)، دیان مهر لمرموده بی: ^(۲۰) في وما ارسلناك الا كافة للناس ^(۲۱) في سبا (۲۸).

دورهاری جند (جن) یش خوا لمر باروهر لمرموده بی: ^(۲۲) في واذا صرفنا إليك نفرا من الجن يستمعون القرآن فلما حضروه قالوا انصتوا فلما قضي ولرا إلى قومهم منذرين قالوا يا قومنا انا سمعنا كتابا انزل من بعد موسى مصدقا لما بين يديه يهدي إلى الحق وإلى طريق مستقيم يا قومنا اجيئوا داعي الله وآمنوا به يغفر لكم من ذنوبكم ويجركم من غلب الظلم ^(۲۳) الأحقاف (۲۹-۳۱).

(۱) برهانه تلخیصی (جامع البیان) ی ئیو جوهری طبعی، ب، ۳۷۸.

(۲) چونکه بهرترین پندی خوشدوستی بریش به له خلیلا بی (الطه)، پیخه مبریش ^(۳) لمرموده بی: ^(۴) في لو كنت معذرا لخليل لاتخذت ابا بكر خلیلا ولكنه اخي وصاحبي، وقد اتخذ الله عز وجل صاحبكم خلیلا ^(۵) رواه مسلم.

(و) وهیتریهسته له‌خۆمانو باب و دایک و مال و خیزانمان خۆشترمان بهی، پێشمه‌بەر ﷺ له‌بارمه‌وه له‌موریه‌تی: ﴿لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ متفق علیه.

(ز) وهیتریهسته به‌رومان به‌وه‌بێ که خوا (عز وجل) چه‌ندان موعجیزه‌ به‌نگه‌ی رای پێ به‌خشیوه که‌مدا سه‌د به‌نگه‌ن له‌سه‌ر راستی و ته‌وا‌ی خۆ‌ی و په‌یام و به‌رنامه‌که‌ی، وه‌قورئانی به‌رزو به‌ریز گه‌وره‌ترین و دره‌شاده‌ترین موعجیزه‌ به‌نگه‌یه‌تی که‌مه‌موو خه‌لکی دنیا له‌جند و مرۆفه‌وه له‌ئا‌کاریدا ده‌سته‌وه‌ستان به‌ر و نه‌و ده‌بن و گه‌جکه‌ترین سو‌وره‌تی وه‌شیان پێ نه‌هات‌وه‌وه نایه‌ت وه‌ک خ‌وای ده‌سه‌لات‌دار له‌موریه‌تی: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ. فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِالنَّارِ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ البقرة (۲۲-۲۴).

(ح) وه‌ده‌بێ به‌روا به‌مه‌موو شه‌و موعجیزه‌ به‌اسادێ (خ‌وارق‌ العاده) انه به‌گه‌مین که‌له‌له‌موروده‌ پاست (ص‌حیح) ه‌گانه‌ی پێشمه‌بەر ﷺ دا ه‌ات‌وه‌ن وه‌ک له‌ته‌به‌رونی مانگه‌و سه‌لام کردنی به‌رد لێ‌وه‌ ناله‌ی دره‌خت (جذع) به‌زله‌ی وه‌ه‌لقو‌نبه‌سی شه‌و له‌نبه‌وان به‌نجه‌گانه‌ی ده‌ستی، ته‌یر به‌رونی خه‌لکیکی زۆر به‌خ‌واردنیکی که‌مه‌و، شایه‌دی‌دانی مه‌ری به‌زۆش‌تر له‌به‌ر ده‌می، سێبه‌ر له‌سه‌رکردنی هه‌موو پێش به‌ونه‌ پێشمه‌بهری وه‌ه‌ل‌دانی به‌ز چه‌ندین شتی نادیار و رودانیان به‌و شه‌وه‌یه‌ که‌ هه‌والی پێ‌دایه‌وه وه‌لام درانه‌وی داراو پارانه‌وی له‌لایه‌ن خ‌وارو و به‌اریزوانی له‌کو‌ژوان به‌ده‌ستی نا‌هه‌زانی... ه‌ته‌.

(ط) وهیتریهسته به‌رومان به‌وه‌بێ که‌خوا سه‌حانه‌ و ته‌عالی ده‌وه‌ده‌روون (ظاهر و باطن) ی شه‌و زاته‌ی به‌شه‌وه‌یه‌ک درووست کرد‌وه‌ که‌له‌وه‌ چاک‌تر و جوان‌تر ته‌وا‌تر نه‌به‌روه‌و نایه‌و به‌ده‌دی شاعیری نا‌ودار هه‌سه‌انی کو‌ری ته‌بته‌ خوا لێ‌ی رازی بێ که‌له‌موریه‌تی:

ل‌ولم ی‌کن فیہ آیات مبینه
کانت به‌ی‌هته‌ تاتیک بالخیر.

واته‌: شه‌گه‌ر هێچ به‌نگه‌و موعجیزه‌ له‌سه‌ر ئه‌یه‌اتی پێشمه‌بهریه‌تی شه‌و زاته‌ به‌رزو به‌ریزه‌ نه‌به‌رونایه‌ ته‌نها دیت‌وه‌ چا‌وپه‌یکه‌وتنی به‌س به‌و به‌ز سه‌لمانه‌تی شه‌و مه‌سه‌له‌یه‌.

وه‌وه‌ک خ‌وای به‌روه‌ده‌گه‌ر له‌مه‌ده‌حی‌دا له‌موریه‌تی: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ ن (۴)، شه‌و پێشه‌وا گه‌روه‌ر ینه‌و وه‌شت به‌رزو به‌س‌نده‌ خ‌اوه‌نی ئا‌کار و وه‌شتیک به‌روه‌ که‌به‌به‌شه‌وه (م‌قیاس) ی خ‌وای مه‌زن مه‌زن (ع‌ظیم):! چه‌رنکه‌ هێچ گه‌س درو‌یه‌کی لێ‌ نه‌به‌ست‌وه‌ نه‌پێش پێشمه‌بهریه‌تی نه‌د‌وای نه‌وه‌ش، وه‌شه‌گه‌ر شه‌ینیکی وای لێ‌ په‌شکو‌تایه‌، نا‌حه‌زه‌ دا‌خ‌له‌ده‌گانه‌ی به‌مه‌موو ته‌وانه‌یه‌کیان هه‌ولێ به‌لا‌ر کرد‌نه‌وه‌یان ده‌دا، وه‌له‌ده‌ریزه‌ی ژبه‌انی‌دا کرد‌ه‌وه‌ وه‌ه‌تا‌وه‌یکێ درو‌و نا‌ق‌زله‌ی لێ‌ نه‌په‌شکو‌ت‌شه‌وه‌ وه‌زۆقانه‌یک ترس و ده‌وا‌رکه‌ زه‌له‌ری به‌د‌نی پر ئه‌سه‌مان و دامه‌زرای نه‌به‌رد‌وه‌ له‌ناس‌که‌ترین و درو‌ارترین گه‌رته‌دا به‌ز

وێنه له کاتێ کۆچ کردنی لعه ککده بژمعدینو له جفنگی ئوحدو ئه حزابو حونهین دا، وه دئی پرپروه له بهزهیی و پهرۆشو به تهنگه بهبون نهک بهس بژ شوینکوتروانی بدلکو بژ نیکرای مرۆفایهتی، بهس نه که خوای پهره دگاره به بهیکیری بهزهیی (رحمة) داتاوه بژ هه مرۆ جیهانان، ﴿وما أرسلناک إلا رحمة للعالمین﴾ (الأنبیاء، ١٠٦).

دیان له به خشندهیی و بهرچاوتیری و کهرمه دا هیچ کس تۆزی وێگاهی نهشکاندرو، وه به کجار دنیا به کهمه ره گرو بهقناعت بهوه به کجار ساده پۆشو ساده خۆرو ساده نشین بهوه، وه له به پیری زمان پاراوی و رهوانی بیژی دا بهوه ههتا بهلێی چاره پۆشو دێ گهرهوه لێ بهرورده مېهره بهان بهوه مه گهر له بهر خردا ههتا له کس تورو نه بهوه، و زۆر خۆ به کهمه گر بهوه له گهێن بهرواداران دا، خاوهن ئه به پیری عیززهت و چواهی پیری زهیری گهرچ به پێش بهوه له مهیدانی جەنگه بهر نه گاری دا له گهێن دۆژمن و ناحهزانێ پێی خوا دا.

پایه‌ی چواره‌م: به‌روابوون به‌کتیبه‌کانی خوا

چواره‌مین پایه‌ی کۆله‌گه‌ی به‌ره‌تی بیرۆباروهری ئیسلامی به‌ره‌تی به‌ له‌وه‌ی که‌ به‌روامان دایه‌زاراو نه‌له‌خشاوه‌ی به‌وه‌ی که‌ خوای زاناو کار به‌جێ چەندین کتیبی ئاردوونه‌ خوار بژ پێغه‌مبه‌ران^(١) و به‌ره‌انه‌ کراوی خۆی (علیهم‌الصلوات و‌اتم‌التسلیمات) که‌ ناوی هه‌ندیکانی له‌قورئانی دا به‌روروه‌ ناوی زۆربه‌شیانی نه‌عینه‌وه، ئه‌و کتیبانه‌ش که‌ ناویان له‌قورئان دا هاتوه‌ ئه‌مانه‌ن:

١. ته‌ورات (التوراة):

که‌ به‌ز مورسا (علیه‌السلام) نێراره‌وه، وه‌ک خوای به‌خشنده‌و مېهره‌بان له‌موریه‌تی: ﴿إنا أنزلنا التوراة فیها هدی ونور﴾ (المائدة ٤٤).

٢. ئینجیل (الإنجیل):

بژ عیسا (علیه‌السلام) نێراره‌وه، وه‌ک خوای خاوه‌ن لوتفه‌ و کهرمه‌ له‌موریه‌تی: ﴿وقفینا علی آثارهم به‌عیسی ابن مریم مصلحاً لما بین یدییه‌ من التوراة و‌آتیانه‌ا﴾

(١) له‌پێشانه‌ گه‌ردنی (ئێسی) و (رسول) و جیاوازی ئێوانیان دا دوو پای سه‌ره‌گی له‌ئێز زاناوان دا هه‌ن: به‌که‌مه‌بان ده‌وتی (ئێسی) هه‌رکێسێکه‌ که‌خوای وه‌حی بژ ئاردووه‌، جاته‌گه‌ر له‌مسانی به‌ن گه‌راب به‌له‌به‌ری خۆی پا به‌گه‌یه‌شتی ئه‌وه‌ وێرای (ئێسی) به‌بون (رسول) به‌شه، ئه‌گه‌رنا هه‌ر (ئێسی) به‌م به‌ن به‌ش هه‌مرو (رسول) تێک (ئێسی) به‌لام به‌پێچه‌رانده‌ نا. دوو به‌شیان ئه‌وه‌یه‌ که‌ ده‌وتی (رسول) ئه‌وه‌یه‌ که‌ به‌ره‌نه‌مه‌گی سه‌ربه‌خۆی بژ هه‌شتی به‌لام (ئێسی) هه‌ر ئه‌گه‌یه‌اندو به‌ره‌ن به‌ره‌ردنی به‌ره‌نامه‌ی پێش خۆی به‌ن سه‌په‌راره‌وه. شایانی به‌اسه‌ که‌ (پێغه‌مبه‌ر) له‌زمانی گه‌ردی دا بژ هه‌ر دوو گیان به‌گه‌ردی، ده‌شگه‌رنجی (پێغه‌مبه‌ر) بژ (ئێسی) به‌ن (به‌ره‌انه‌ کراو) بژ (رسول).

الإنجيل فيه هدى ونور- في المائدة (٤٦).

۳- زهبور (الزبور):

كهيز داود (عليه السلام) هاتوته خوار وهك خواي بهرزوپاك لهرموويدي: في وريبك اعلم بمن في السموات ولقد فضلنا بعض النبيين على بعض وآتيناه داود زبوراً في الاسراء (٥٥).

۴- صوحوف (الصحف):

كهيز ئيبراهيم موسا (عليهما الصلاة والسلام) هاتون وهك خواي تاقو بيوتنه لهرموويدي: في -إن هذا لفي الصحف الأولى صحف إبراهيم وموسى في الأعلى (١٩٨).

بهلام شو كتيبانهي ديكه كهيز باقي رهوانه كراوه كاني خوا (عليهم الصلاة والسلام) نيرراون تاريان نه هاتوره شو منده هديه خواي كار به جني پتي واگهيان دورين كه هير پيغه مبريكي رهوانه كردين كتيب و بهرنامه يكي بو ناردوره وهك ده لهرمووي: في كان الناس امة واحدة فبعث الله النبيين مبشرين ومنذرين وانزل معهم الكتاب بالحق ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه. في البقرة (٢١٣).

كهوانه پيوست بررا به هيرموو شو كتيب و بهرنامه يه بئين كدخوا بو پيغه مبراني ناردورن بهلام ناري نه هيتارن، بهلام دروست نيه هيچ كتيبكي بهدينه پان خردا جگه لهوانه خوا خزي پالي داونه لاي خزي له قورشان دا بهناو ناري بر دورن. وهه لهرمووي ئينساني مزلمان كه لهرمووي ئيسلاسي يانه وهه لهرمووي ده باره ي كتيب كاني خوا شو به كدلم خالاندا كورتي ده كه بهره:

يه كه هم:

هه موو شو كتيبانهي كدخوا بو پيغه مبراني پا به يري خزي ناردورني خوار هه قاي تهواويان نيدا راگهيانراوه روناكي و رينمايي تيروته سلبان تيداهره وه بهرنامه پديره ي هه ماله به نه يزيانو گوزهراني قوزاغه جيا جيا كاني كزمن بور و، وهك خواي بهرزو مذن لهرموويدي: في لكل جعلنا منكم شرعة ومنهاجا. في المائدة (٤٨).

=====

كاكل و جهه موي ثابين (دين) ي خواو شو كتيب و بهرنامه ي كه پيتا پيتا بو پيغه مبراني بهرنيزي خزي ناردورنه خوار له دورو شان كورت هه لدر: يه كه ميان بهندا به تي كردني راست بو خردا: دروه ميشان وهتار كردني چاك له گدل به كتر، وهك (عبد القادر) ي گهيلاي وهه مدي خواي لي بي لهرموويدي: (الدين هو صدق مع الحق وخلق مع الخلق)، جابه ندي كردني واست له به كناه موي (ترجيد) دا كورت ده به نه وه وهتار پيگه كردني چا كيش له (داد گهي - عدالة) دا، هير به زيش خواي پدستر او داد گير لهرموويدي: في وما ارسلنا من قبلك من رسول الا نوحي اليه انه لا اله الا انا فاعبدون في الانبياء (٢٥)، شمه سهاره به به كناه موي و ده باره ي هه ماله دروه ميش لهرموويدي: في لقد ارسلنا رسلنا بالبينات وانزلنا معهم الكتاب

والمیزان لیقوم الناس بالقسط وانزلنا الحديد فيه بأس شديد ومنافع للناس. ﴿ الحديد (۲۵) 〉.

سنان یه م :

بهس لورشان بۆ نیکرای مرؤفایدنی نیرزواوه دروی لهدهمور تیرهو گهلانی سدر زهری به دهنا کتیه کانی دیکه خوا هدرکامیکیان تاپهت بروه بهنیرهو گهل و چاخ و سوده میکی دیاری کراوه، همره بهمش خوی زاناو کار بهجی ویستی وابروه که لورشان لهدهمور جزوه دهستکاری و گۆزانتیک بهاریزی چونکه نه گدر وانه با بهلگه (حجه) ی خوا بهسور خه لکوره نهدما، بهلام کتیه کانی دیکه لهسزنگدی نموره که بهس بۆ کۆمه لگار قۇناغیکیی تایه دنی نیروان به پتوبست نوزانراوه وک لورشان بهاریزی، خوی بهرزو معزن دهر بهاری پاراستنی لورشان له گۆزین و دست تیره و دان لهر موریه دنی، ﴿ انا نحن نزلنا الذکر و انا له لحافظون ﴾ الحجر (۹)، دهر بهاری سدرتاسری و جیهانی برونو شو کتیه بهنیزو پتیزو بهرزو لهر موریه دنی، ﴿ ان هو الا ذکر للعالمین لمن شاء منکم ان یتقیم ﴾ التکویر (۲۷).

چواوه م :

هدرکام له کتیه کانی خوا بۆ نموره هاترون که ژیانو گوزهرانی شینان به جزونیک رتیک بهخن کهله گهل رهزامندی خوار سرووشی خویان و برونه مور دهرور بهرور بهوتی ژبانیان دا بهرنجی و هارد هنگه بی و دهر و نه خوشی کیشو گپرو گرتنه کانیان چاره بکات، جاله بهر نموره همور کتیه کان بیجگه له لورشان، وک پشتر گوترا هدرکامیکیان بۆ هیدایهت دان و ریکه خستی ژبانی گهل و کۆمه لکیکی دیاری کراوه چاره سدری دهر و گرتنه کانیان هاتروه، دیاره خوی میهره بان کار بهجی بهس به نه ندازه ی پتیداریستی ژیانو گوزهران و بهرنیه چورنی شو گهل و کۆمه لانه و نیرورنی و یاسا کانی خوی خستونه دوروتی هدرکام لهو کتیه بانه، شمعش به شاشکرا لهسور گوزه شتو بهسره هاتی پتیه مبران دا ده پتیری که له لورشان دا بختیراونه ده بهلام له بهر نموره ی لورشان بۆ نیکرای مرؤفایدنی و سدرله بهری تیرهو گهلانی دنیا هتا ژیان لهسور زهری مایی نیرزواوه، نموره نیندا ره چاره کراوه که بتوانی ژیانو گوزهرانی همور مرؤفایدنی له گشت قۇناغه کانی دا رتیک بهخات و چاره سدری نهواری کیشو دهر و گپرو گرتنه کانی بکات. بهلنی لورشان کۆ که دهوه ی همور یاسا و پترونی به کانی خوا بهو جهمور کاکلی نیکرای کتیب و بدر نامه کانی پش خوی تیدایه بهسره شیانمه چاودتیه بۆ نموره شو هقر و راستی بهی که تیان دا ماوه شو هلمو بهلمو ناهقی بهی که تیکه لیان کراوه له بهی جیا بکانه مه، خوی به بهزه بهی و به خشنده لهو بارمه لهر موریه دنی، ﴿ وانزلنا ایلک الکتاب بالحق مصدقا لما بین یدیه من الکتاب ومهیما علیه فاحکم بینهم بما انزل الله ولا تتبع اوهامهم عما جاء من الحق لکل جعلنا منکم شرعة ومنهاجا ﴾ السانده (۱۸).

پیتنجه ۱:

بدنگهش لاسر شهو كهجكه لهقورئان ههسو كتيبهكاني ديكه كهو وژو گژوانو
دمستكاري كراون وژون، بژ وئنه:

■ (۱) چهندین دهقی قورئان لهباروه، بژ وئنه:

■ من الذين هادوا يحرفون الكلم عن مواضعه في النساء (۱۹).

■ ومن الذين قالوا إنا نصارى أخذنا ميثاقهم فنسوا حظا مما ذكروا به في المائدة (۱۴).

■ وقالت اليهود عزيز ابن الله وقالت النصارى المسيح ابن الله ذلك قولهم بافواههم يضاهئون قول الذين كفروا من قبل قاتلهم الله انى يولكون في التوبة (۳۰).

■ المتطمعون ان يؤمنوا لكم وقد كان فريق منهم يسمعون كلام الله ثم يحرفونه من بعد ما عقلوه وهم يعلمون في البقرة (۷۵).

(ب) جكه لهقورئان ههچ كام لهكتيبهكاني خوا نوسخه ئهسلى يهكديان نهاموه بيس
نهرجهكانيان بهدمست خهكده ماون.

(ج) شهو كتيبانه چنده شينكي جزواجزو لهليكهاندوه ميژوو و سهگوزمشتهي
پتفهمهبران و قوتابي يهكانيان و ههلهپنجراو (استنباط) ي زاناپانيان لهگهل ئاوتيه بووه،
كهدهي خوا لهئى ئيسان جياناكرتيره.

(د) ههچ كام لهو كتيبانه سههدينكي ميژوويي متمانه پتكرابي نيه، ههئا دهگانهوه
سهر شهو پتفهمهبري كهپان دهديته لاي، بژ وئنه شهو (اسفار) هي كهبه (العهد القديم)
بهناوبانگهو بهحساب (تورات) ي خوابه بژ موسا، چهندين سده دواي موسا (عليه
السلام من الله) نووسراوهته (۱)، وهشهو چوار (ئينجيل) هي كهئيتا بهدمست
ديبانهكانهوه ههئا (مهتتي، يژحننا، لوقا، مرقس) لهئير نزيكي (۷۰) ئينجيلوا
ههلهپژيراوان (۲)!! دياره خواش بيس باسي يهك ئينجيل دهكات كه بژ عيساي ناردوره
(ملى الله عليه وسلم).

(ه) بدنگهيهكي ديكهي وژو بههيز لاسر گژوانو دمستكاري كراي شهو كتيبانه
شهويه كهچهندين ئيروانين و بيرو بژچووني پووچ و بينمعنايان ئىشاخترهوه دهرياره
خواي بهرزو مژوو پتفهمهبراني پايهپوزي، وهك وئچواندن (تشبيه) ي خوا بهئيسان و
لهكهداركردي پتفهمهبران بهجزوئيك كههك ههه لهگهل پلهوپايه پتفهمهبرايهتي و پاريزاو
(معصوم) بهرونياندا ناگونجتي، بگهه ههه لهئاستي موسلمان و بهرواداريكي سادهش

(۱) بهروانه: (العقائد الإسلامية) ي نديم العلاج، ل ۵۷.

(۲) بهروانه: (العقائد الإسلامية) ي سيد سابق، ل ۱۶۸.

ناویشتموه (۱).

گهوانه ا کورتی لسان نوره به گنینه بررومان وابی ناهه گنیشکی خوا کمالو
بن خله بهو تنانته وشه پکلو پشیکتی نه گزراوه دستکاری نه کراوه ناگزردی و
دهستکاری ناکری و پیوسته شریکی بکوین و بیکه به ترازو و سدنکی مدح کی
هله ننگاندن ناسیتی کتیه گانی دیکش تنهاو تنها قورنانی بهیژو خاوه ریزه،
سهارهت به گنیشکی گانی دیکش بررومان به شملی ناردنیان هده، به لام بررو بهیچ
نیو رزگنیکیان ناکهین که قورنانشایدی بژنادات و له گنلی ناگونجی، دیاره
که سیکش قورنانی له بهر دستدا بن پیوستی بهیچ کتیب و سرچاره به کی دهکی
ناسانی و زهینی ناکات بژ وهر گرتی نه خشم و بدرنامه‌ی ژبان و گزهرانی و
چاره سرکردنی وهر و گیر و گرله گانی.

پایه‌ی پینجه‌م : برروباورن به‌پژوی دواپی :

برروباورن به‌پژوی دواپی به کورتی یانی برروباورن به معنوی شو شانه‌ی گه‌خوا (عز
وجل) و پینجه‌م به کی $\text{بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ}$ له قورنانش سرنهتدا هوالیان پی‌داره لهوه کهله‌پاش مردن
رووده‌ات له گزوه‌شارو ترازو نیمنه‌تی گزور زیند و بوونموه کزکردنموه (البعث
والحشر) و بشکر دعوای کارنامه‌گان و لی‌پرسنموه ترازو دانران و، حموزی که‌نموه،
پردی سه‌پشی دززه‌خو تکاکردن (شلعاعت) و به‌عشت و دززه‌خو هرچی که‌خوا
مخ‌لکی نیو هر کامنیکیان ناماده‌کردوه.
نیشتاش به‌له‌وهی بهیچه سر دریزه‌ی چوینیتی برروباورن به‌پژوی دواپی به‌پیوستی
ده‌زاتم شم چند تی‌بیتی به بخمینروو :

۱. قورنانی به‌یژو پیژ دواپی بررو به‌خوا بهرون له معنوی پایه‌گانی دیکه‌ی بیرروباور
زیاتر گرنگی به معنوی برروباورن به‌پژوی دواپی داره، به‌وینسه مه‌گه‌ر چژن دها
هرکاتیک باسی بررو به‌خواورن کرابن باسی پژوی دواپی به‌دوا داهاتوره، وه :
 - من آمن بالله والیوم الآخر وعمل صالحا فلهم اجرهم عند ربهم ولاخوف
عليهم ولاهم يحزنون في البقرة (۶۲).
 - في ذلك يرعظ به من كان منكم يؤمن بالله والیوم الآخر في البقرة (۲۳۲).
 - في قاتلوا الذين لا يؤمنون بالله والیوم الآخر في التوبة (۲۹).
- دیان مه‌گه‌ر چژن دها لاپره‌به‌کی قورنانش نه که‌باسیک یان زیاتری ده‌رباره‌ی پژوی
دواپی تیدا نه‌بن به‌چزرها شتواو.

وەشەو هەموو ناره زۆرو جزوا جزوانەى بۆ وۆزى داوبى داتراون بەنگەر نیشاندەى
گەرنگى و گمورەبى ئەر وۆزەبە، وەك: (القيامة، الساعة، الآخرة، يوم الدين، يوم
الحساب، يوم الفتح، يوم التلاق، يوم الجمع، يوم التغابن، يوم الخلود، يوم
الخروج، يوم الحسرة، يوم التناد، الألفة، الطامة، الصاخة، الحاقة، الغاشية،
القارعة. هتد).

٢. ڕەنگە هۆر حیکمەتى ئەر هەموو گەرنگى و بايەخ پێدانەى قورئان بەرۆزى داوبىش
ئەر شتانه بن؛

(١) کاربگەرى مەزنى برابوون بەر وۆزە لەژبانی ئێساندا، هەر بۆیەش دەبین
هەموو چاکەکارى بەك لەقورئاندا گێڕاوەتەر بەر برابوون بەر وۆزەر هەموو جزو
شێوەکانى خراپەکارى و نالەبارى گێڕاوەتەر بەر برابوون بەر وۆزەر، بۆ وێنە:
﴿أرايت الذي يكذب بالدين﴾ فذلك الذي يدع اليمين ﴿الماعون﴾ (٢٠١)؛ ﴿بل
يريد الإنسان ليفجر﴾ أمامه، يسأل إيان يوم القيامة ﴿القيامة﴾ (٦)؛ ﴿إنما يصم
مساجد الله من آمن بالله واليوم الآخر﴾ ﴿التوبة﴾ (١٨)؛ ﴿لا يستثنى الذين لا
يؤمنون بالله واليوم الآخر﴾ أن يجاهدوا بأموالهم وأنفسهم ﴿التوبة﴾ (٤٥)؛ ﴿لا تجد
قوما يؤمنون بالله واليوم الآخر يوادون من حاد الله ورسوله﴾ ﴿المجادلة﴾ (٢٢).

(ب) ڕەفرنگە حیکمەتى زۆر گەرنگى پێدان و باسکرانى وۆزى داوبى لەقورئاندا
نەرەبى کە ئێسان بەهەزى ژيان و گوزەرەن و رابواردنەکانى دىا گەلێک جار هێزى
کێشەدەى زەمى و ئارەزووەکان کێشى دەکەن و بێ ئاگای دەکەن لەو حیکمەتە بەرزەى بۆ
خولقێترەر و لەو ئەوێک ئەمانەتە قورەبى کەبێى سېرەرەر بۆیە پێویستە جار لەدواى جار
ئەر وۆزە مەزن سەختەر کارەسات و دیمەنە بێ ڕەزار دلبەزوتن و مەزوف واپەلە کێشەکانى
رەبیر بخەرنەر بەرچاى، خراى بەرزو مەزن لەبارەرەر فەرموویەتى: ﴿يا أيها الذين آمنوا
مالكم إذا قيل لكم انفروا في سبيل الله اثاقلتم إلى الأرض ارضيتم بالحياة الدنيا
من الآخرة فما متاع الحياة الدنيا في الآخرة إلا قليل﴾ ﴿التوبة﴾ (٣٨).

٣. لەقورئاندا مەسەلى برابوون بەرۆزى داوبى و خراپەتەر و کەشەگەر وۆزىکى
وانەبى مانای وایە برۆنەرەر ژيان و ئێسان شتى پوچ و بێ حیکمەت و بێ مەعنان، دیارە
کارى پوچ و بێ حیکمەتش لەخرا ناوەشێتەر، گەواتە برابوون بەرۆزى داوبى شتى
پێویستە بۆ ئەوەى ئەر پورن (وجود) بە ئێسان و ژيان و برۆنەرەر کائێنانەرەر مەعنا
حیکمەتێان تێدا بێ و پوچ و ناماقول دەرنەچن، ئەر راستى بەش لەگەلێک جێگای
قورئاندا خراپەتەر، بۆ وێنە:

﴿وما خلقتنا السماء والأرض وما بينهما باطلا﴾ ذلك ظن الذين كفروا فويل للذين
كفروا من النار أم نجعل الذين آمنوا وعملوا الصالحات كالمفسدين في
الأرض أم نجعل المتقين كالفجار﴾ (٢٧).

■ و ما خلقنا السماء والأرض وما بينهما لآعین فی الأنیاء (۱۶).
■ أفحسبکم أنما خلقناکم عبثاً و إنکم إلینا لاترجعون فعالی الله الملك الحق لا إله إلا هو رب العرش الکرم فی المؤمنون (۱۱۵-۱۱۶).

گدوانه: بروباوهرن به یزوی زیند و و برونموه لی پرسینموه پاداشتر سزا هم خواناسی و به کتاهه رستی راسته کینه داخوازی ده کات و پتویستی ده کات، چونکه خوا خاوهنی همور سیله نیکسی بهرزو په سنده دیاره که کار به جی بی (حکیم) پش به کیکه لمسیفته بهرزو په سنده کانی، وه هم پر وردکاری و پتک و پیکسی بوونموه و ژبان و ئینسانیش وهک ئدنجام نیکسی مزگه ری مدنیقی پانه برونی شو و زو په پلگنیش ده کات، وه هم بروباوهرن به قلدور و یزو شه خیدنی والا و بهرزو ئینسانیش پتویستی ده کات.

ئیشاش له چنده خالیک دا چزنیدنی بروباوهرن بهرزوی دوابی له بروباوهری ئیلامی دا ده خیدور و!

یهکم: گوته شار (فتنة القبر) و پرسپاری و فریشته کان:

دیاره مردن دوابین قزناغی ژبانی دنیا یه که مین ههنگاری بهره و ژبانی بهرزو خ و و زوی دوابی چورونه، جامه سله بیک کدلم یه که مین ههنگاره به بز ئینسان دینه پتیش و پتویسته برومان پی پی هه بی، چونکه چه ندین لفرموده ی راست و جزی متشابه لهو باره وه له پیغه مبه عليه السلام گتیرا و نه وه، بریتی به له گزوه شار و پرسپاری دور فریشته کان، بز وینه، عن أسماء رضي الله عنها ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: فی مامن شی لم اکن أریته إلا رأیته فی مقامي حتی الجنة والنار فأوحی إلي إنکم تفتنون فی قبورکم مثل مثل أو قریبا من فتنة المسيح الدجال، یقال ما علمک بهذا الرجل؟ فأما المؤمن الموقن فیقول: هو محمد رسول الله جاءنا بالبینات والهدی فأجبنا واتبعنا هو محمد ثلاثة، فیقال: نم صالحا، قد علمنا ان کنت لموقنا به، وأما المنافق أو المرتاب فیقول لا أدري سمعت الناس یقولون شیئا فقلته فی متفق علیه واللفظ للبخاری.

دوهم: ناز و نیمعت و ناز و نه شکهنجه و گوته:

پاش گزوه شار و پرسپاری دور فریشته کان پتویسته برومان بهره بی که پیغه مبه ی راسته زمان ههوالی پنداره ده باره ی ناز و نیمعت و ناز و نه شکهنجه و گوته، بگه ژایدتی ژماره (۱۹۰.۴۵) له مسووره تی (غافر) به نا شکرا ده لالت له سر شو مسله به ده کات، فی فراقه الله سیئات ماکروا و حاق بال فرعون سوء العذاب النار یعرضون علیها غدوا و عشیا و یوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون أشد العذاب فی المؤمن (۱۹۰.۴۵).

وهک ده بینین خوی زانا دور جوژه نه شکهنجه ی ده باره ی سپرعمونی به کان باس کردروه؛ به که میان؛ فی و حاق بال فرعون سوء العذاب النار یعرضون علیها غدوا و عشیا، درو میش؛ فی و یوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون أشد العذاب فی.

لهفرومروده کانی پشعواشمان بهس یه کتیکیان بهوینه دهمنینعموه؛ عن ابن عباس رضي الله عنها قال مر النبي ﷺ على قبرين فقال: ﴿إنهما ليعذبان وما يعذبان في قبر ثم قال: بلى أما أحدهما فكان يسعى بالنميمة وأما الآخر فكان لا يستتر من بوله﴾ متفق عليه.

خاومنی کتیبی (شرح العقیده الطحاویة) ش دهربارهی ثم مسعله به چند دیریکی جوانی نویسون نقلی کردنیان بهمسند دهزانم؛ (وقد تواترت الأخبار عن رسول الله ﷺ في ثبوت عذاب القبر ونعيه لمن كان لذلك أهلاً وسؤال الملكين فيجب اعتقاد ثبوت ذلك والإيمان به ولا نتكلم في كيفية، إذ ليس للعقل وقوف على كيفية لكونه لأعهد له به في هذه الدار والشرع لا يأتي بما تحيله العقول، ولكنه قد يأتي بما تحار به العقول، فإن عود الروح إلى الجسد ليس على الوجه الممهود في الدنيا بل تماز إليه الروح إليه إعادة غير الإعادة المألوفة في الدنيا، وأعلم أن عذاب القبر هو عذاب البرزخ، فكل من مات فهو مستحق للعذاب ناله نصيبه منه قبر أو لم يقبر، أكلته السباع أو احترق حتى صار رماداً، أو نسف في الهواء، أو صلب، أو غرق في البحر، وصل إلى روحه وبدنه من العذاب ما يصل إلى المقبور وما ورد من أجلاسه واختلاف أضلاعه ونحو ذلك، فيجب أن يفهم عن الرسول ﷺ مراده من غير علو ولا تقصير، فلا يحتمل كلامه ما لا يحتمله ولا يقصر به عن مراده وما قصده من الهدى والبيان^(۱).

سن یه م، مروج و نیشانه کانی هاتن قیامت (أشراط الساعة)،

وه یه یوسته بروامان بهوه دامعزراوبتی که شوکانه ی شو جیهانه ی نیدا تیک ده چنی بیگومان دی، به لام خوا لعمومو کس تنانته له پیغمبروانی خویشی شاردونهو ببنجکه له خوی هیچ کس به کانه کی نازانی وه خوی فرموده یی؛ ﴿یسلونک عن الساعة أیأن مرساها قل إنما علمها عند ربی لایجلیها لوقتها الا هو ثقلت فی السموات والأرض لاتاتیکنم الا یفتة یسلونک کانک حفی عنها قل إنما علمها عند الله ولكن أكثر الناس لا یعلمون﴾ (الأعراف (۱۸۷)).

به لام نهونده هدیه که هاتنی شو کاره سانه معزونه بی وهزایه چند مروج و نیشانه به کی هه کله پیغمبروه ﷺ گترواونهو پتوبسته برورایان پی یئین. شو مروج و نیشانه ش دور جزون، جزونیکیان گچکه گچکدن که به زوری په یوهندی پان به تیکچورون بهوه خراپه چورونی خفک و په دابورونی نازاوه ههرا له نیشانیان داو دورو کومتنه بهمان له عبادیهی خواو و یبازی پیغمبرانده هدیه، بز وینه ثم فرموده به ژماره به کی زوری لهو نیشانه تیدان؛ عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله ﷺ قال: ﴿لأتقوم الساعة حتى

(۱) بهروانه: (شرح العقیده الطحاویة)، ج ۱، ۱۵۲، ۱۵۱.

تقتتل لفتان عظيمتان يكون بينهما مقتلة عظيمة دعوتهما واحدة، وحتى يبعث
 دجالون كذابون قريب من ثلاثين كل يزعم أنه رسول الله، وحتى يقبض العلم،
 وتكثر الزلزلة، ويقارب الزمان وتظهر الفتن، ويكثر الهرج، وهو القتل، وحتى
 يكثر فيكم المال فيقبض، حتى يهم رب المال من يقل صدقته، وحتى يعرضه
 فيقول الذي يعرضه عليه: لا أرب لي به، وحتى يعطاول الناس في البنيان، وحتى
 يمر الرجل بقبر الرجل فيقول: يا ليتني مكانه، وحتى تطلع الشمس من مغربها
 فإذا طلعت ورأها الناس آمنوا أجمعون فذلك حين لا ينفع نفساً إيمانها لو لم
 تكن آمنت من قبل أو كسبت في إيمانها خيراً. رواه البخاري.

به‌آدم جزری دووه‌سی موج و نیشانه‌کاتی هاتی کاتی قیامت گموره گموره، بو وینه ئم لمرموده‌بی پیغمبر ﷺ ده (۱۰) دانه لمر نیشانه زلانی تیدان؛ عن حذیلة بن اسید الغفاری رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نذاكر فقال: في ما تذاكرون؟ في قالوا: نذكر الساعة. قال: في انها لن تقوم حتى تروا قبلها عشر آيات، فذكر: الدخان، والذابة وطلع الشمس من مغربها، ونزول عيسى بن مريم ﷺ، ويا جوج ويا جوج، وثلاث خسوف؛ خسف بالمشرق، وخسف بالمغرب، وخسف بجزيرة العرب، وآخر ذلك نار تخرج من اليمن تطرد الناس إلى محشرهم في رواه مسلم.

چوارەم ، سەرەتای هاتنی رۆژی «وایی»

لەدوای ئەوەی کە لەسورەتە کەسێی قورئاندا و بەتایبەتیش لەسورەتە کەسێی (التکویر) و (الإنفطار) دا دەردەکەوێت کە کۆتایی قۆناغی ژێانی دنیاو سەرەتای دەستپێکردنی ڕۆژی دوایی بە گۆڕانکاری بەکێ گەشتی و هەمەلایەنە لەهەموو بۆنەوێکدا دێتە دی، ئاسان شەق دەبێت و ئەستێرەکان هەڵدەهەوێت و خێرێکەکان پێکدا دەهێزێت و زەوی شاخەکان وردوخاڵ دەبێت و شاخەکان وەک خوری پەرەزەر و پشکنراویان لێ دێت و دەریاکان دەتەقنەوێت و گەڕ و دەگەڕ و سەر زەوی دەبێتە دەشتێکی کێکێ بەکێکێ سێو و تەخت و لورس. بەگۆرتی نەزەری و نەبوونەوری پاڤ و پۆڕ هێچیان بەسەر هێچوێ ناخێت و دەگەڕێت؛ ﴿يَوْمَ تَبْلُغُ الْأَرْضُ غَيْرِ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (إبراهيم ٤٨).

تمهش هدموی لهدوی لروی پدکمی (تیسرافیل) دهنی کدهدفرمانی خوا بهکمرنای دادهکات، م ونفخ فی الصور فصعق من فی السموات ومن فی الأرض إلا من شاء الله م الزمر (۶۸)، وهوای دهنلآتدار لدرباروه فرمودیبتی: م فإنا نفخ فی الصور نفخة واحدة وحملت الأرض والجبـال فـدکـما دکه واحدة فیموتـ وفت الواقعة وانثقت السماء فهی یومئذ واهیة فی الحاقه (۱۶-۱۳).

پيڻجه م ، زيندو ويونده (البعث) :

و اینگونه برادران راجی که خواهی بدترانا پاشان فرمان به نیرالیل ده کات که فروری

دروم به کبره نادا بکات، کده بیته هژی زیند ووبو نومروی مردروانو هاتنه دهی خدک
له گزوه کانیاں وه خرای بهرزو معزن لمو بارهه لعمووبهتی: ﴿ثم نفخ فيه اخری فإذا
هم قیام ینظرون﴾ الزمر (۶۸).

ٲنجا لمو گاتاش دابه كده ده لږ ٲٲ پروا ٲه كان ٲه سر ساسي ٲهوه ده ٲرس، ٲ من ٲعشا
من مرقعنا؟ ٲ، ٲروا اوانا ٲش ٲه ٲه رچا وړونى و دنيا ٲى ٲهوه ده ٲش: ٲ هئا ما وده
الرحمن وصدق المرسلون! ٲ ٲس (٥٢).

شەشەم : كۆكدەۋە (الحشر) :

و ده دین پرومان و ابی گدش زیندو و نو و هاتنه در لگژره گان به درمانی خوا
تیکرای خدنگی لشریتیگی تابیتو و تدرخانکار کژده کرتیوه به بهیستی لی پرسیته و
دباری گردنی سزا پاداشی پریه بیست. خوی دادگمر له باره ره فرمویه تی: ﴿ یوم
نحشر المتقین إلى الرحمن وفلا ونسوق المجرمین إلى جهنم ورفا ﴾ مریم
(۸۶، ۸۵)، همدروها فرمویه تی: ﴿ یومئذ یصبر الناس اشتاتاً لیروا
أعمالهم ﴾ الزلزال (۶)، دیسان فرمویه تی: ﴿ یوم ینفخ فی الصور فأتوا
نفوا ﴾ النبا (۱۸).

پیغمبر ﷺ کو بارہوا فرمودہ ی زورن، بز وینہ: عن عائشة رضي الله عنها
 قالت: سمعت رسول الله ﷺ يقول: ﴿ يحشر الناس يوم القيامة حفاة عراة غرلا،
 قلت يا رسول الله ينظر بعضهم إلى بعض؟ قال ﷺ: يا عائشة الأمر أشد من أن
 ينظر بعضهم إلى بعض ﴾ رواه البخاري ومسلم.

حەوتەم : راونوران و لێڕسینەوه (العرض و الحساب) :

و ٻه ٻيٽه بھروان واپڻ ڪھڙي ڪٽورنھي بھندھ کان لھو شونھ ٽمھڻ ڪراڊھ، پڪ پھڪي ٿيڻاھ کان وادھن پٿر پٿر لپھي ڪرڊھ ھڪاڻي خزانين دھڊيٽھ دھڊو، ھڪ ڪھڊو ڪارنامھ ڪھي خٽي دھڊو ٽيٽھ، ڄاھ ھڪ ڪھڊيڪ بھڊھ ھستي راسي ٿو ڪارنامھ پھي خٽي وھڊي ٻيٽھ ٿوھ لٽي پھڊي ھڪي سوڙو سادي لھڳھ دھ ڪٽي ٻڙ ٽڙي دھي، بھ لام ٿوھڻي لپھڻھڊا پان بھڊھ ڇھڊان وھڊي دھ ٽرڊھ ٿوھڻ دھڊي ٽڙي سٽار ٺھڻ ڪھڊھ دھي. دھڻي ڦور ٿان سونھڻي لھو بارھو ٽڙو، ٻڙ وٽھ؛

■ ﴿ يَوْمَذ تَعْرِضُونَ لَاتُخْشَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴾ الحاقة (١٨).

■ وَعَرَضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفَا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَنَّ لَنَا
نَجْعَلْ لَكُمْ مَرْعًا ۖ الْكَفِيفُ (٤٨).

■ فاما من اوتي كتابه بيمينه فسوف يحاسب حسابا يسيرا وينقلب إلى أهله
مكرورا واما من اوتي كتابه وراء ظهره فسوف يدعو ثبورا ويصلى
سفيرا في الإنشائي (١٢.٧).

پیغمبرِ پیش ﷺ فرمود: بدنی: ۱۰ لاتزول قدما عبد حتی یسال عن عمره فیہ

افناه، وعن علمه فیم فعل فیه، وعن ماله من این اکتسبه وفیم أنفقہ، وعن جسمه فیم أبلاه، أخرجه الترمذی وقال حسن صحیح.

وله چندین فصوصوده‌ی راست (صحیح) دا هاتوره که کز مملکت لئوممه‌نی (محمد ﷺ) خوی پموره‌دگار به‌نی لئ‌پرسیمه ده‌ناباته به‌مشتی، بزوتنه؛ عن ابي هريرة رضي الله عنه ان النبي ﷺ قال: في يدخل من أمي الجنة سبعون ألفا بغیر حساب في رواء مسلم.

هه‌شتم، «انرا نی ترازوو و کیشرا نی کورده‌وکان و دیار نی کورده‌نی سزا و پا داشت»

وه‌پرسیته بیرومان واین که‌پاش وانیزانو لئ‌پرسیمه ئینجا ترازووی دادگمیری خوا داده‌ند و کردمیری بنده‌کانی پی‌ده‌کیشرین، جاهه‌رگس نی چاکه‌کانی زیاترو نی ترازووی چاکه‌کانی قورس‌ترین ئوره به‌مشتی‌یمو، ئه‌وانش که‌خراپه‌یان زیاتر بن و ترازووی خراپه‌کانیان قورس‌ترین بمره دزده‌خ پالستو ده‌دین، ده‌لی قورشانو سونمیش لور باره‌و زورن، بزوتنه؛

■ في ونضع الموازين القسط ليوم القيامة فلا تظلم نفس شيئا وإن كان مثقال حبة من خردل أثينا بها وكفى بنا حاسبين في الأنبياء (٤٧).

■ في فاما من ثقلت موازينه فهو في عيشة راضية واما من خفت موازينه فاما هاوية وما افراك ماهية نار حامية في القارعة (١١٠٩).

(بن‌القيم) له (العقيدة النبوية) دا لور باره‌و فصوصوده‌نی؛

إنما تصلق ان اعمال العباد تحط يوم العرض في الميزان

و كذلك تنقل تارة وتخف أخرى ذاك في القرآن ذو تبيان

وله لسان كفتان تقبحه والكفتان إليه ناظرتان

ما ذاك امرا معتويا بل المحسوس حقا عند ذي الإيمان.

ئینجا سده‌رای نروسرانی کرده‌وان له‌لایدن لریشته به‌پزه‌کانی خواره له‌لیشی تابه‌نی دا بز همرکه‌ستک ده‌لنگشترانی کرده‌وکان به‌ترازووی ورده دادگمرا نی خوا ئه‌ندامه‌کانی جه‌ستی همرکه‌ستیکش (ده‌ستو لاقور پینتو... ده‌ند) شایه‌دی له‌سهر ده‌ده‌ن بز ئه‌وی هیچ به‌روپیانوی به‌ده‌ستوه نه‌مین، خوی دادگمیر لور باره‌و ده‌فرومئ؛ في ويوم يحشر أعداء الله إلى النار فهم يوزعون حتى إذا ماجأوها شهد عليهم سمعهم وأبصارهم وجلودهم بما كانوا يعملون وقالوا لجلودهم لم شهدتم علينا قالوا أنطقنا الله الذي أنطق كل شيء في لصلى (٢١٠٩).

به‌لکور نه‌نانه‌ت ئور پارچه زه‌وی‌پانه‌ش که‌خراپه‌و تاوانه‌کانیان له‌سهرکراون لور روزه‌دا ده‌نگدوباسی خزیان زاده‌گه‌بنزو شایه‌دی خزیان ده‌ده‌ن؛ في عن ابي هريرة رضي الله

عنه قال: قرا رسول الله ﷺ في يومئذ تحدث أخبارها في فقال: أندرون ما أخبارها؟ قالوا: الله ورسوله أعلم. قال: ما أخبارها أن تشهد على كل عبد أو أمة بما عمل على ظهرها أن تقول عمل كذا وكذا يوم كذا وكذا، قال فهذه أخبارها في رواه الترمذي وقال حسن غريب.

نقیسم: روت بوون یان نه بوون بهسەر پور (صراط) سهر پشته

وه پشته بر وانشان بهوین که درای توارپورنی لئ پرستیموه هله ننگینانی کرده گان و دیاری کردنی سزا یان پاداشت بز یک یه کی بهنده گان نجا هه موویان بهن جیاوازی هه لواردن فرمانیان هه گری که بهسەر شو پردها پرژن که بهسەر پشته دۆزه خا یاده هه تفری، نجا هه کسه بهنده نازهی دامه زوای بروار تواروی کرده ووه ره تاره گانی به خیرایی بهسەر شو پردها روت دهین (۱)، شوانش که بن بروار ووه، یان خراپه کار و تانبارن بهو قول پانده دهین که بهر پرده ووه هله خلیسکین و بهر قولایی دۆزه خه سهروژیر دهینوه، خوی میهره یان و دادگور له باره ووه له موویه تی: في وإن منكم إلا وادها كان على ربك حتما مقضيا ثم ننجي الذين اتقوا ونذر الظالمين فيها جثيا (مريم ۷۲، ۷۱).

بهلام شو موشان و برودارانی خراپه تانوانه گانیان هینه نه بو ووه پیمان دورچاری دۆزه خه بن و چلک و چه بهریشیان پتیه ماره، شو له شونینیک لنینوان دۆزه خه بههشت راده گیرین هتا پاک دهینوه تۆلو هدی به کترین لئ ووه ده گیریتوه نجا ییزن ده درین بز چوونه بههشت. پتیه بهر ﷺ لهو باره ووه له موویه تی: في يخلص المؤمنون من النار فيحسون على قنطرة بين الجنة والنار فيقتص بعضهم من بعض مظالم كانت بينهم في الدنيا حتى إذا هذبوا ونقروا أفن لهم في دخول الجنة فوالذي نفس محمد بيده لأحدهم أهدى بمنزله في الجنة منه بمنزله كان في الدنيا في رواه البخاري.

هیهه: حوزی پیغه مبهه

وه پشته بر ومان بهوین که درای روت بوون برودار بهسەر پردی ناو برودار و زگاریه و نیان له خزمهت پیغه بهر ﷺ ده چنه سهر شو حوزی که به پیغه بهر و شو مته کهی خللات کراوه لئ تیر شو ووه ووه که سیکیش لئ بغواتمه قهت نیشوی نابیتوه، پتیه بهر ﷺ ده باره ووه حوزه له مایشتی زۆری هه، بز نمونه: في عن عبدالله بن عمر رضي الله عنهما انه قال: قال النبي ﷺ: في حوزي ميرة

(۱) بروانه (شرح المقیده الطحارة)، ج ۴، ۷۰، هه ووه (شرح المقیده الواسطی) غلیل محمّد هراس، ج ۱، ۱۲۶.

شهر ماهوه ابیفر من اللبن وریحه الطیب من السمک وکیزانه کنجوم السماء من شرب منها فلا یظما أبداً فی رواه البخاری ومسلم.

وهدهروهک لهدهدئی قدرمودهی راس (صحیح) دا هاتوره هدر پیغمبریک حموزیکئی تاپهتسی هیده بهلام حموزی پیغمبرسان ﷺ لهدهموریان گهورهترو بدلمزهتتروه لهدهمورشیان قلهبالغ تر دهبی (۱).

یازدهم: بهدهشت و دوزه:

لهکژتاپیدا پیوسته پرومان واین گهدهشت و دوزه دو دروستگرای خوان و بز پاداشت وهر گرتنهرو سزادانی ناماده کردرونو نیستا هدن و همیشهیی و نمبراون. دهقی قورشان و سونتمیش دهربارهی بهدهشت و دوزه ژورن بهپیوستی نازانم هیچ بهنمونه بهینموره، بهلام نهم لمرمودهیی پیغمبر ﷺ دهکمه (سک الختام) ی نهم باسه کدهلمرسو: ﴿اذا صار اهل الجنة الى الجنة واهل النار الى النار﴾، چي، بالتموت حتی یجعل بین الجنة والنار، ثم یذبح ثم یناد مناد: یا اهل الجنة لاموت، یا اهل النار لاموت، فیزداد اهل الجنة فرحا إلى فرحهم ویزداد اهل النار حزنا إلى حزنهم فی رواه البخاری.

پایمی شهدهم: پروابوون بهقهزاو قهدهری خوا:

شهدهمین پایم و پنچینی ببروابوهری نیلامی کدهمرکسینک بروای پیی ندین لهناینی خوا دهچینه دهره بهبی بروا لهقلهم دهری بریتی به لبروابوون بهقهزاو قهدهر. نیشتاش بالهچند خالیک دا چونیتهی ببروابوون بهقهزاو قهدهر روون بکیموده:

یهکهم: پیئاسهال قهزاو قهدهر:

زانایان لهپیئاسهگردنی قهزاو قهدهر نهم سنی راییدیان هدن:

۱ - (قدر) بریتی به لهزانیاری خردا دهربارهی دروستگراوهکان هدر لهشملهوه، هدرچی (قضاء) به بریتی به لهدروستگردنی دروستگراوهکان بهپیی زانیاری لهملی خودا.

ب - (قضاء) زانیاری بی سهرهای خوابمو، (قدر) پیش دروستگردنی دروستگراوهکانه.

ج - قهزاو قهدهر هدرهروکیان بهر نهخشو بهرنامو پاساو دهستوره یتک و پیکانه

(۱) بروانه (شرح العقیده الطحاریه)، ۱۵۱، هدروها (شرح البیجوری علی الجوهرة)، ۲۲۳.

ده‌گوترئ کدخوا بزئ ثم برون (وجود) هی داناون.

گمواته پوخته‌ی قسان نموده که قزاق قده‌رو درو وشن به‌کارده‌هینرئ بزئ تعبیرو لیکدانده‌ی شو نه‌خشو برنامه‌ی کدخوا له‌نه‌زله‌وه بزئ درووستکاره‌کانی خزی وه‌چاری کردوه، وه‌بز عمینی درووست‌بوون و پیدابوونی شو شانه به‌گویره‌ی شو نه‌خشو برنامه‌ی خوابیه. دیاره ده‌لش له‌قورئان و سوننت لدم باره‌وه زژرن، بزئ وینه؛

■ ﴿إنا كل شيء خلقناه بقدر﴾ القمر (۱۹).

■ ﴿اللهم يعلم ما تحمل كل أنثى وما تغيض الأرحام وما تزداد وكل شيء عنده بمقدار﴾ الرعد (۸).

■ ﴿ثم استوى إلى السماء وهي دخان فقال لها وللأرض ائتيا طوعا أو كرها قالتا أتينا طائعين﴾ فقصا هن سبع سموات في يومين. ﴿فصلت﴾ (۱۲، ۱۱)

===== پروابوون به‌قزاق قده‌رو چونه ؟

ده‌توانین بلئین پروابوون به‌قزاق قده‌رو لدم چوار خالاندا کورت ده‌بنده؛

(۱) پروابوون به‌زانیاری بی‌سمرتای خوا، ده‌باره‌ی هدمور شتیک، له‌نیو شو شانه‌ش دا کرده‌ی ئینسانه‌کان.

(ب) نووسین و تزامرکردنی شو زانیاری به‌له‌لایدن خوی به‌دیهنه‌مره له (لوح محفوظ) دا.

(ج) پروابوون به‌دیستی بی‌له‌پرو ده‌ست‌لانی سدرتاسیری خوا کده‌ره‌ی هدمور شتیکان داوه.

(د) درووستکرانی هدمور شتیک له‌لایدن خواوه، که کرده‌ی ئینسانه‌کان به‌شینکن لهو شتانه، خواش له‌باره‌ی نوموویه‌تی؛ ﴿اللهم خالق كل شيء وهو على كل شيء وكيل﴾ الزمر (۶۲)، وه‌نوموویه‌تی؛ ﴿والله خلقكم وما تعملون﴾ الصافات (۹۶).

سایه‌م، سه‌به‌ست له (بالقدر خیر و شر) چیه ؟

له‌لام‌دا ده‌لئین؛ قزاق قده‌ری خوا له‌پرویی پروایی‌بوونده ده‌کرتنه درو به‌شوره (خیر) و (شر) شه به‌س سهارهت به‌خه‌لک درووستکاره‌گانه، شه‌گه‌رنا له‌رو پروره‌ه که‌پان ده‌دیرته لای خوا هدمور چاکه‌پو خراپه پان نادرته لای خوا، چونکه زانیاری و ریت و ده‌ست‌لانی خوا هدمور سیفته به‌رزو به‌سند‌کانی دیکشی هدر خیر و چاکدن له‌خیر و چاکش به‌لاره لئیان پیدانابن، گمواته نموده که به‌خراپه‌ر شه‌ر دینه به‌رچاوی به‌نده‌کان له‌زاتی خزی‌دا وایه، به‌لام کورت بی‌رو تملک‌بینی ئینسان وای لیک ده‌دانده، بزئ وینه؛ نه‌خوشی، جده‌نگ، گجیران، ده‌به‌ده‌ی، هزاری، شه‌شان.... هند هدرکام له‌مانه چنده‌ین حکمه‌تیا تبه‌اندو گمه‌کردن و به‌پیزه‌رونی زیانی مرؤف لدمر

زهری داخوازیان ده کات. (۱).

چوارهم: بیانووگوتن به قهزاو قهدهر پیشه کافو لایان بو اته

بدئی... به درویشی میژوو بی پروا هاربعش پورست و تارانباران بژ پینه (تبریر)
کردنی خرابه و تارانه گانیان پنایان بردوته بهر بیانووگوتن بهوه که خوا وستی لهسر
نیه بروه کهنده و هتارانه بکند و نه گهر خوا وستی نهیده هیت!

به لام خوی زانو داد گهر وه لامیکی ددان شکین و پر بهیستی شو جزره کهسانه
داوهره لهچند جیگاهه کی قورشان دا، بژ وینه: ﴿سيقول الذين اشرکوا لولاء الله
ما اشرکنا ولا اباؤنا ولا احمرنا من شی كذلك کذب الذين من قبلهم حتی ذاقوا
باسنا قل هل عندکم من علم فتخرجوه لنا ان تبصرون الا الظن وان انتم الا
تخرون قل فله الحجة البالغة فلو شاء لهداکم اجمعین﴾ (الانعام ۱۴۸-۱۴۹).

لیره دا ده بنین خوی زانو کار به جی درای نهوه قسی بی بنجینه بت پورسته کان
باس ده کات که ده لیت نه گهر خوا وستی میتمو باب و باپیرانیسمان هاربعشمان پیدای
نده کرد و هجیشمان قدهغه نده کرد، ثم دور به لنگه به عزیز بیانوو بره ده خاتوو و بژ
پورچ دانهره قسه کیان و هله و شانده و نهوه شو حوکه پورچی که لهسوی هله و چن
که بریتی به لهوه: شوان خد تابارنین، چونکه خوا پشیان ده کات، یان خوا لهو کارو
ره تاره شو مان رازی به دنا و نگای لی ده گرتن:

به لنگی به کم: ﴿کذلك کذب الذين من قبلهم حتی ذاقوا باسنا﴾ (الانعام
۱۴۸)، واته: نهوانی پیش نهمانش ناوا پروایان نه هیتا و پیغه مبرانیان به نا راست زانی
هتا سزای توندی نیمه یان چیت.

ثم به لنگه پیش ناوایه:

نهوانی پیش ثم هاربعش پورست و بی پروایانش وه که نهمان بی پروا لاری برون هتا
سهره نجام خوی داد گهر سزای دان و تولدی لی نه ندنوه، شجا له سزنگی نهوه که خوا
داد گهر کار به جی یو سزادانی کهسانیکیش که به توبزی و بدی و وست و هله بزاردنی
خویان دور چاری کور و خرابه دهین پیچوانه دی داد گهری کار به جی بی به، مادام وایی
سزادانی کالرو خرابه کارانی پیشور له لایان خراوه لهسر کور و خرابه گانیان به لنگه به
لهسر نهوه که به میست و هله بزاردنی نا زاده نهی خویان کرد و ریانر هیچ کس توبزی
ن نه گهر و نه.

به لنگی دورم: ﴿قل هل عندکم من علم فتخرجوه لنا ان تبصرون الا الظن

(۱) له کتبی (په خه لیک ده برهاری نیلام) دا لغت لیری (الرحمن الرحیم) دا شو باسه
نو پزار و نهوه.

وإن أنتمم (لا تخشون) الأتنام (١٤٨)، واتنه بئتي ثابا - لمو بارموه كدخاو بدتوزبزی تئوشی کوفرو خرابهکاری کردون، بیان له کارو رهتاری بدهی ئیوه وازی به - هیچ زانیاری به گتان همه به پشانمان بدهن؟ به لنگو بس کمترونه درای گومانو پشهی ئیوه تئنه درۆ کردنه.

چونیدنی دارشتی ندم بدنگیدیش بدم شیویه:

نور کسبی گه قهقار قهدهری خوار زانیاری ویستی دهردهری خوا ده گاته بیانوی
 بی بریوی و خرابه کاری خوی، درو بوختان بز خوا ساز ده گات، چونکه:
 (۱) ندری گه بیژنر شاکر او روونر جوان جوان لئی دپاره ندره به گه خوا
 له کتبه گانی خویدا له ندر زمانی پنده مبرانی خوی فرمانی پن گردوه گه برادارو
 چا که کار بیو خوی له تاوان و خرابه بار بزی.

(ب) به‌لأَم شوهی گمسیچ سرده‌ری لَی‌ناکات و هیچ زانباری‌یگی له‌بارهمه نیه شو
 شونده‌زه‌گیری و برپاراندن که‌خرا له (لوح محفوظ) دا نورس‌پوینتی و جگه له‌خوی هیچ
 کس لَی‌بان ناگادار نیه، وه‌هیچ کس نازانی داخو! خوا چی له‌چاره‌نوروسی‌یمه بژ
 دیاری کردوه، تنه‌ها درای کرده‌ره ره‌فتاره‌کاتی بژی دهرده‌که‌وئ کشف‌زار قدده‌ری خوا
 چۆن بووه، دهی مادام وای بی‌بابی خرابه‌کار بژچی ناچی به‌گوهری شو فرمانبر
 پیمیره‌وی خوا که‌فهرمانی پِن کردوه پِن‌یمه پایه‌ندبئ و ره‌فتار بکات که‌دنیا‌یه
 به‌زامندی خرای تَی‌دایه، بژچی بدهانه به‌نورسین و تۆمارکردنیک ده‌گرنی که‌ته‌نها درای
 بریار و ره‌فتاری خزی لَی حاتم ده‌بئ!؟

روونتر بنیم،

خوای دادگدر بهر جزوه کسانه دلفروموی: ئیوه هیچ زانیاری پدکتان دهربارهی شهو
نیه کهمن ویستم لسمزیدی بیلکو بهس شوین گرومانو درزو بوختان ده کهمن شهگینا
گدر ئیوه دهتانهوی شوین زانیاری خوا بکهون، شهو نایین و بهرنامه کدی، وهه گدر
دهتانهوی بهس دیوی گمشو درونی لغزار قهدهرو ویستو زانیاری شهولی خوا ببینن
شهوا بهرنامه کدی بگدر و هدر سدرگدرمی برودادی و چاکه کاری بن، چونکه ئیوه چیتان
بهی خواش هدر شهوی بژان دهر و میبلی وههست هیتان (کسب) ی چیتان ههبن
خواش هدر شهوتان بهر دینته دی: بهر فمین شاه فلییومن ومن شاه فلیکفر بهر الکف
(۲۹)، بهر ماتشاون الا ان پشاه الله رب العالمین بهر التکبیر (۳۰).

پاشان خوای زانوا دادگمر له کورتای شم دور بدنگه بههیزوا دهفرموی: ﴿ قل فله
الحجة البالغة فلو شاء لهلكم اجمعين ﴾ الأنعام (۱۶۹)، واته: پشيان پلن؛ خوا
بدنگه توداری لهسر نیره مهه، چونکه گمر وستیای بهتوبزی ینگای چاکه تان
په بگری هممورتانی دهخت سر ینگای واست.

واته ښووه که گومانتان وايه خوا تېزې لمينهوه کړدوهو بهرزو ملي دوچارۍ کولو
خرابدي کړدوون، بهرملهچو وڼ، چورکه ته غمر خوا ويښاي ښان بهرې نازادي
خوې نه ښت و هک درووستگراڼي ډيکه بهر تېزې ملي پټ که چ بگات بهر ښوېدي

كه پښې خوشه و چېنگای ده زامندی پدې نشو له جیاتی شوهی توبزیتان لښکات بموړو
کولرو خراپه توبزې لښکته گردن بډ گرتنی پښگی راست، چونکه خوا بهر واداری
چا که کاری و سوباس گوزاری خوش دود وړی ولې بهر واییو خراپو بهر وولایې به، ﴿ اِنْ
تَكْفُرُوا فَاِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۚ اِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ
لَكُمْ ۚ الزمر (۷) ۛ

دیاره کمینکیش دمه‌لآت توانای بهسدر کمدیک‌دا هه‌بێو به‌زۆرمه‌لێو پێنگای
پێ‌نگه‌رتنه به‌دو به‌بخاته ژێر پێنگیلی خۆبه‌ده‌ ئه‌ولا به‌ تاوی ده‌ده‌ت که‌حمزی لێ‌ده‌کاته و
لێ‌ی یازی به‌ نه‌ک به‌ده‌و له‌به‌ک که‌دیکی لێ‌به‌تی و پێ‌ی ناخۆشه!!
له‌که‌ژتایی ده‌لێم؛

شودانی بهمانه بهفواز قدوری خوا ده گهرن لسمه تاوان و سرپنچی به گنایان لعدو
حان بهدورین: یان پروادار و خواناسن، یان بن پروار و دت ملانسن. جائه گهر پروادار بن
بهمانه گرتنیان بهفواز قدوری خوا - گه نهجامه کدی یان بهدستگار حبیب گردنی
خواهید، یانیش وازی پرونی خوا له کولور و خراپه - هیچ معنای نیو پرواهتانه گه یان
لئی هله ده و شهیتتیره، چونکه وک پیشتر باسان کرد یابای پروادار دجین قناععتی لسمه
سدهی همدی و دانیشی پندای پتیز و به رفعتاریش بیلمینن که خوا خاوهی همو ناو
سلیه تیکی بهرزو پسنده لسمو له کور ناتواوی یک بهدوره، جادیاره ستم (ظلم)
یش خراپترین و گه ورتین تاوانو ناشیرینترین له کور پهلید، هوربزیش له چندن
جینجای قرباناندا تومستی شو له که دزیره له خوی دادگهر ره وینراوته ره بز وینه،
﴿ ولا یظلم ربك احدا ﴾ (۴۹) وه ﴿ وما ربك بظلام للعبد ﴾ (۵۰).

[illegible]

پنجہم: قزاو قەدەر زۆر پەنھان و وردەو زۆر قسە
لە کردنی یەسە نە:

بهائی... ئینان بزیه درووست ندرگاه که همدو شتیک بزانی بزیه ئو توانایمی
پین ندره، بدلکو ئینان بژ تاقی کردنموه جی نئینایمی گردن لسمو زوی
درووست کراوه همدو ئو پندایمی یانش کپپیتی بژ ئه نجامدی ئم گاره بژی
دابین کراوه، بهلام زباتر نا. بژ مصلدی قزار قعدریش هومو نده لسمو ئینانی
بروادار پپویت که برای وایی خوی بهدی پتر له نزلعه همدو شتیک زانیرو نغشو
به ناسمی بژ پیدایرون برپیتوه چرون له نچرونی همدو درووست کراوه کان داناره؛
﴿ واللہ بکل شیء علیم ﴾ التغابن (۱۱) بهین ویستی خوا هیچ شتیک نابی؛ ﴿ فعال

لما یرید فی البروج (۱۶)، خوا توانای بهمسو همسو شتیک دا دهشکنی؛ فی ان الله علی کل شیء قهیر فی الله خالق کل شیء فی الرعد (۱۶).

نهمه له لایه کمره له لایه کی دیکه مشوه پیوسته دنیا و برهوا نه نه له خشاوین که خوا خاوه نی شو پیری دادگری کار به جی پی پی پی هیندهی سوری دهری پیک ستم له کس ناکات، وه ئینانیش مادام خرا بز ههنگرتنی سپاره (امانه) ی تابعتی خزی خولقاندو پیتی تالی ده کاتمه و نرکی جیگره پیتی و له بو ونه و ده پین خلات کردوه، دیاره همسو شو شانهی که بز جی به جی کردنی شم کاره گونگانه پیوستنی پی به خشیوه، وه؛ زانباری، توانا، ویست، نازادی... هت.

بهلام لهمه بهلاره، که شایا ویستی پی سنوروو پی ویتنی خوا له گه و یستی سنوروو و گچکی ئینان به پوهندی یان پتیکوه چونه چون نیمو مادام خوا به پیه پیتی همسو شتیک پی که کردوهی ئینان کان به شتیکن لهوشانه، دهری ئینان جی پی چونه؟ گه لیک کی دیکه لهم جزوه بابنه اند که به در ئیابی میژو و مشو و مرپان له مسو کراره پی شو یی نهنجامیکی ورون و مسو گه دهست گیر بوو پی، نه پیوست ده کات و نه پسته پسته ئینان به خورایی خزیانی پتوه ماندرو و چرژ بکات و کاتیان پتوه به لیری بدات، چونکه ههروه چون ههرو کام له ههسته کانی دیتن و بیستن و چیتن و... هت توانا به کی سنوروو داریان هیه هیزه کانی عقل و دلو خدیانیش به ههمان شیره له سنوروو دهسه لانی خزیان بهلاره بر ناکن. خوی زانار توانار دادگریش لهو بارهوه له مرو پیتی؛ فی لایال عما یفعل وهم یسالون فی الانبیاء (۲۳).

کرتابی شم باشد بهم له مرو دیه دیتن؛ فی عن عمر بن شعيب عن أبيه عن جله قال: خرج رسول الله ﷺ ذات یوم والناس یتکلمون فی القدر، قال فکانما تقفا فی وجهه حب الرمان من الغضب، فقال لهم: تصرّبون کتاب الله بعضه ببعض؟ بهنا هلك من کان قبلکم فی رواه الإمام أحمد وابن ماجه.

شەشەم، شویتنه وارو په ریزی بیروباوون به قه زاو قه ده له زانیانی ئینسان بیروباوون.

له راستیدا، بیروباوون به له زاو قه ده بهر شتیه بهی که ئیلام دهنی هویه کی به کجار گهنگدو کار به گه به رزگار بهرونی ئینان له دوو دنی و له عیو کمر ترسان له مردن و هه زاری و نه خشی و دوو من و ناحیزان... هت وه پیه ابوونی دلارمی و شوخزن و دنیایی و خه مینی سفته بهرزو په سنده کانی وه نازی بهتی و دلقایی و بهر چاوتیری و به خنده بهی و پشت به خوا بهستن و عیزه و سهر بهزی و خوراکری له ئالار گیر و گرفت و تنگدو چه له کانی زیان دار رازی بوون به حوکم و برپاری خوا له همسو خالیک داو، پیه ابوونی شو پیری و پتو نه ده به گه و خوا داجل جلاله.

دیاره ههرو کام لهم خه سته بهرزانهش گهوه ترین دهریان هیه له گه شه پیتان و خه مانه دنی و روح و پاراستن و ساغراگرتنی جهسته دا.

نیستاش باسورنجی نم چندد دهق بدهن تاكو زیاترو چاكوتر له گزنگی و کاریگه‌ری
 برابون به‌قزاو قه‌دور له‌زیانی ئه‌ساندا تی‌یگه‌ن!
 ■ ﴿ ما اصاب من مصيبة الا بآذن الله ومن يؤمن بالله يهد قلبه والله بكل شيء
 عليم ﴾ (التغابن ۱۱).
 ■ ﴿ وما اصاب من مصيبة في الأرض ولا في انفسكم الا في كتاب من قبل ان
 نبراهن ان ذلك على الله يسير لكيلا تاسوا على ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتاكم
 الله والله لا يحب كل مختال فخور ﴾ (الحديد ۲۲-۲۳).
 ■ ﴿ يا غلام احفظ الله يحفظك الله يحفظك الله تجده تجاهك، اذا سألت فاسأل الله،
 واذا استعنت فاستعن بالله، واعلم ان الأمة لواجتمعت على ان ينفعوك بشئ لم
 ينفعوك الا بشئ قد كتبه الله لك، وان اجتمعوا على ان يضروك بشئ لم
 يضروك الا بشئ قد كتبه الله عليك، رفعت الأقلام وجفت الصحف ﴾ رواه
 الترمذي وقال حسن صحيح.

هه‌وتهم: برابوون به‌قزاو قه‌دور له‌گه‌ل گزنگی هه‌ویه‌کان! ﴿ نیه،

به‌لێ... ئیمه‌ هاو‌کات له‌گه‌ن ئه‌وه‌دا که‌له‌مانمان پێ‌کراره‌ برابو به‌قزاو قه‌دوری خرا
 بێ‌نێ‌ن و دێ‌ن‌بابێ‌ن که‌هیچ شتێ‌ک به‌دێ‌ن زانیاری و یه‌تی خرا به‌یدا نابێ‌ن و ورو‌نادات
 وه‌له‌مانمان پێ‌کراره‌ که‌دێ‌مان به‌س به‌خرا قایم‌بێ‌ن و ته‌نها پشت به‌و به‌بێ‌ستێ‌ن و
 له‌مانیشمان پێ‌کراره‌ که‌هه‌وێ‌ی وه‌دست‌هێ‌نانی وه‌بێ‌لو هه‌وێ‌ی تابه‌تێ‌ی هه‌رشێ‌ک
 به‌ده‌ن، چونکه‌ هه‌ر ئه‌و خوا‌به‌ی پێ‌مان ده‌له‌م‌وێ‌ی پشتان به‌س به‌خوا بیه‌ستن: ﴿ وعلى
 الله فتوكلوا ﴾ المائدة (۲۳) هه‌رشه‌وێ‌ش پێ‌مان ده‌له‌م‌وێ‌ی رایده‌گه‌یه‌نی ئه‌و کاره‌
 دا‌بێ‌ن بکه‌یه‌ بز وێ‌نه: ﴿ يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وابتغوا اليه الوسيلة وجاهدوا
 في سبيله لعلكم تفلحوا ﴾ المائدة (۳۵) یان ﴿ ويسألونك عن ذي القرنين قل
 سأتلو عليكم منه ذكرا انا آتيناك من كل شيء سببا فاتبع سببا حتى اذا
 بلغ- ﴿ الكهف (۸۴، ۸۶).

به‌لām ئه‌وه‌ی گزنگه‌ لێ‌ره‌دا ئه‌وه‌به‌ گه‌ئێ‌سان به‌روای وابێ‌ن و دێ‌ن‌بابێ‌ن که‌ئه‌و هه‌و
 وه‌سیلانه‌ به‌ته‌نهاو به‌دێ‌ن یه‌تی خوا هه‌یجیان لێ‌هه‌لناوه‌رێ‌، به‌زێ‌هه‌ پێ‌وێ‌سته‌ ئێ‌سانێ‌
 سه‌رئێ‌مان دێ‌ی هه‌ر به‌خرا قایم‌بێ‌ن و هه‌م‌و شتێ‌ک هه‌ر له‌و به‌زانی، چونکه‌ ئه‌و
 کاریگه‌ری به‌ی که‌له‌نێ‌ر هه‌م‌و وه‌بێ‌له‌کانیشدا هه‌به‌ هه‌ر خوا دا‌یناوه‌ و یه‌تی وابه‌وه‌

(۱) (علامة) له‌ته‌له‌سیری ئه‌م ئا‌به‌تدا له‌م‌وه‌به‌تی: (هر الرجل تصيبه مصيبة لعلها من عند
 الله ليس في وسعكم)، به‌روانه‌ ته‌له‌سیری ئێ‌بێ‌نر که‌شێ‌ر، ب، ۲۷۵، لێ‌بێ‌نر هه‌م‌بابیش
 له‌م‌وه‌به‌تی: (يهدي قلبه لليقين، ليعلم ان ما اصابه لم يكن ليظفا وما اعطاه لم يكن
 ليعبه) هه‌مان سه‌ر‌جاره‌ی پێ‌شو...

هەرگاتیکیش بیدوی نمو کاریگەری یە ناھێنی، بۆ وێنە پێشەمبەری خوا ﷺ لەرمووبیدی؛ ﴿تَزُوجُوا الرِّجَالَ وَبَنِي مَكَائِرَ بِكَمِ الْأُمَمِ﴾.

ده‌بین پښه‌میری پش‌سومان بږ وده‌ست‌هښانی وچه (دربۀ) پټرونیان ده‌کات
 کده‌موو ره‌بیلدی پدیدابرونی دابین بګدین کده‌بریتی به له (خو‌استنی شافره‌تی
 میر‌دپروور بږ‌او‌زوئ) بدلام لږ‌بر شوئی پدیدابرونی مثال له‌زیر رګښی وېستی زالی
 خوا دابه‌ مدرج نږه هره‌کاتیک پیاو ژنی هښا متالیان بږ پدیدابین، چونکه له‌سرووی
 هږو ره‌بیله‌ګانده‌ وېستی زالی خوا له‌مانره‌وایه، بږیه‌ خوی پردوره‌دګامان
 له‌سرویدی: ﴿لِلّٰهِ الْمُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ یَخْلُقْ مَا یَشَاءُ لَمَنِ یَّشَاءُ إِنَّا وَهَب
 لَمَنِ یَّشَاءُ الذَّکُورَ أَوْ یُزَوِّجُهُمْ ذُکْرَانًا وَإِنَّا وَهَبْ عَقِیْمًا إِنَّهُ عَلِیْمٌ
 قَدِیْرٌ﴾ الشوری (۴۹-۵۰).

گرفتایی شدم با ساش بفرموده بود که یکی پنهانم ببری خوا ﷺ و بمسرها تنگی عرومری کردی خدتاب خورای لیقوازی بن دین؛
 بفرموده کدش نمیدید: ﴿ عن أسامة بن شريك قال: أتيت النبي ﷺ وأصحابه فكانوا على رؤسهم الطير، فسلمت ثم قعدت، فجاء الأعراب من ههنا وههنا فقالوا يا رسول الله انتدأ؟ فقال: تداووا فإن الله عز وجل لم يضع داء إلا وضع له دواء غير داء واحد! اللهم ﴿ رواه الأربعة وقال الترمذي: حسن صحيح.

بەسەرھانەكەش: (بوخاری) خۆای لێ خوش بێن گنجیاریەتەرە كەلەكاتیك عومەر خۆای
لێ رازی بێ چو بۆ شامێ لێبوساری شارهكان پێی گەبشێو هەولیان دا بە كەدەردی
طاعون (وباء) بڵاوبۆتەرە، ئەویش راپۆژی بەكۆچكەو پشتیوانەكان (المهاجرین
والانصار) كرد، پاشان ئەر دەرستانەیی ئورەیش كەدای گرتنی مەككە كۆچیان
كردبوو، ئه‌مان - كۆچكەرائی دۆای گرتنی مەككە - بەكەنگەبوون لەسەر گەرانەرە بۆ
ئەردی ئەر دەرە دوروبگەنەرە عومەریش فەرمانی هەر بێو رایدەكرد، (أبو عبیدة) یش
پێی گوت: ئایا لەقەوای قەدەری خوا رادەكە؟ عومەر فەرمووی: وای ئەگەر غەیری تۆ
ئەر قەبەدی دەرەكرد ئی (أبو عبیدة)؟^{۱۲} بەڵێ.. لەقەدەری خەیا بۆ قەدەری خوا رادەكەین.
ئایا ئەگەر تۆ حوششتر پێبۆو بچەبە ئێو دۆنێكەرە كەدوو قەدەرائی هەن بەكیان
سەلبووبو ئەوی دیکە پێلەوەر، ئایا ئەگەر لەوی لەوەر دەرە بیانلەوەرئێی هەربەلەدەری
خوا ئەگەر لەوی پێلەوەر بیانلەوەرئێی هەربەلەدەری خوا نەب؟^{۱۳}

بہ ندامت پینچہم :

چونہنی کافر بوونی نینسان و ہلہوہ شانہ و دی شایہ تمان

لہ بندۂ سنیہم دا زانیمان ٹیمان چڑن دادہ مزور و ٹینسان بدچ شہوہ یدک دیتہ نیو
بازندی ٹیلا مہوہ مولمان دہی، خوا پشتیان ہی لیرہش دا مسئلہ چڑنیہنی
کافر بورن ہلہوہ اندوہ (ارتداد) لہنایین دہو یزیندوہ.
پشہ کی دہلین :

عادت واپہ ٹینسان لہچ دہرگار دہروازہ کیدوہ ہچتہ نیو شوینیکوہ دیارہ دہی ہر
لہویشوہ ہتہ دہی، گمراہہ مادام دہرگار ریگای پرواہینان مولمان بورن ہریتی ہی لہ
(شایہ تمان) : ﴿ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا رَّسُولُ اللّٰهِ ﴾ دیارہ
پنچوانہی بروار مولمانیش بہ دژ (خدای شایہ تمان و ہلہوہ شانہ نوہی دیتدی.

پشہوا (طحاری) یس خوا لی غوش ہی بدچاکترین شہوہ تعبیری لہم پنچینہ
(قاعده) یہ کردوہ کدہلہ رموی: (ونسمی اهل قبلتنا مسلمین مؤمنین ماداموا بما جاء
به النبي ﷺ معترفين وله بكل ما قاله واخبر به مصدقين، ولانكفر احدا من اهل القبلة
بذنب مالم يستحلّه ولا نقول لا یفر مع الإيمان ذنب لمن عملہ... ولا یخرج العبد من
الإيمان إلا بجمود ما دخله فیہ) (۱).

بدلی... بدرنامہ دانہر (شارع) دہروازوہ دہرگاہہ کی دیاری کردوہ بز پرواہینان و
ہاتنہ نیو ٹیلا مہوہ کہہریتی یہ لہ بدراست زانین و دان پیداہینان (التصدیق والإقرار)
بدور رستی ﴿ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا رَّسُولُ اللّٰهِ ﴾ مادام واپہ ہر
کہہنیک لہم دہرگاہوہ ہاتہنہ نیو ٹیلا مہوہ تنہا بدوہ لی دہچتہ دہی کہہنہ پان
کردوہ پان لہناعہنیک وای لی ہشکویندوہ کہہچہوانہی شو بدراست زانین و
دان پیداہینانہی پشوری ہی (۲).

دیارہ پشتریش روون بزوہ کہہمعای ﴿ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ ﴾ نہوہ کہہبدن و
زمانوہ کردوہ دانہی پشہا ہینرئی بہلہمیرئی کہخوا (سبحانہ و تعالیٰ) تاکو ہی دہنہ
لہہرورہد گاریتی و ہدرستارینی و ناوہ سیفہنہکاندہا، بدلی شایہ تمان بدخوا پانی
﴿ توحید اللہ فی ربوبیتہ و ألوهیتہ و أسمائہ ﴾.

(۱) ہروانہ شرح العقیدۃ الطحاریۃ، ج ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۷۲.

(۲) زانپانی ٹیلا مہوہی (انکار ما علم من الدین بالضرورۃ کفر) تہعیرپان لہر مسئلہ بہ
دارہنہوہ.

وهمعانی ﴿أشهد أن محمداً رسول الله﴾ ثرویه کعبه دَن و زمان و کرده دانی
پندا بهینرئ و بهلیمئرئ که (محمد ﷺ) رهوانه کروی خوایمو هموچی لهخواوه
هناویمئرئ و هوالی پنداوه لهباسار دستوره گانی زبان و هوالی نادبارو پنهان راست و
دروستد خواوهی چاکشرین و تهاوترین خووروهشتمو، لههممو خووخدهر کدم و
کروی پدکی و پاکو دوروه کعبز ئیمان پدنامواری (نقص) دادهئرئ و لهگهل پایدی
پدزی پیغه مبرایه تی دا ناگونچئ.

کهوابئ همرکه سیک لقناعت (اعتقاد) پک بان لسه (قول) پک بان کردهو (عمل)
پکی لی دهر کهوت که دژایه تی و ئینکاری کردنی به ئیککی ئو شایه تمنای گوتمان بگه یمنئ
ئوه له ئایینی خوا ده چینه دهرئ و به کالرو بی پروا حسیب ده کئرئ، بهلام به مبرجیک
به لگو نیشانه (قرینه) پک نه بی ئوهی لی بهامرئوه که ئو قمر کردهو دژو پیچدهوانی
شایه تمنان به ناجاری و به تیزری و به بی رستی ئازاد پهیدا پرو و، چونکه لمر حالئندا
حوکمه گدی ده گزئ ره دواتر باسی ده کین.

بهلام ئه گمر بابای پروادارو مرسلمان هلمو تاوانیککی گرد واته لقناعت و قمر
رهفتاریکی وای لی پشکژتوه که لروانگی شدریعه تهر به مبرپیچی و لادان له قدرمانی
خرادا داده نرا، ئوه بهس به وفنده له بازندی پروا ئیسلام ناچینه دهرئ با لیشی پشیمان
نه بی تهر به مبرجیک هبچی وای ئیدا نه بی که هلمو شاندنوهی به ئیککی شایه تمنان
بگه یمنئ، ئنجا ئو که به ئه گمر خوا رستی له مبرو بهر تاوان و هله یه ی سزای ده دات و
ده یخانه دژو خمره، بهلام سدره نجام هر ده چینه به هشت چونکه لمرموده ی راست لمر
باروه زژن که ممر که سیک هینده ی گرانئ گمردیک ﴿مقال فرة﴾ ئیمانی له دَن دا
همنئ لهئاگری دژو خ قوتاری ده بی و ده هینرته دهرئ و ده خیرته به هشتوه.

ئینتاش دوا ئه م پوخته به ده چینه سر دویزه ی باسو وردترو فراوانتر چژنیه تی
کافر بوون و هلمو شانده ی شایه تمنان روون ده کینهوه: ده تانین هله ره شینه ره کانی
شایه تمنان (نواقض الشهاده) لمر چوار جزوه دا کورت بکه یندوه:

۱. هر قمر کرده و به یک که دژئ پدروهر دگاریتی خوا به.
۲. هر قمر کرده و به یک که دژئ پدروستراویتی خوا به.
۳. هر قمر کرده و به یک که دژئ ناوو سیله ته گانی خوا به.
۴. هر قمر کرده و به یک که دژئ پدپام (رسالة) ی خوا بان خاوه نه که یه تی ﷺ.

جۆری یه که می هله وه شانده ی ئیمان و شایه تمنان:

له کاتی توئژینه وه ی پایدی یه که می بیروباوه ردا گوتمان یه که مین بدشی به کتایی خوا
هریته یه له به کتایی خوا له پدروهر دگاریتی ﴿توحید الله فی الربوبیه﴾ دا. کهواته: هر
لقناعت و قمر کرده و به یک دژئ پدروهر دگاریتی خوا بیتر و ئینکاری کردنی یه کیک
له تابه تمنندی یه کانی بگه یمنئ ئوه به کولرو پاشگزه بوونوه (الکفر والإرتداد) داده نرئ و
شایه تمنانی پئ هله ره شینه وه، بز وینه:

بروانه‌بوون به‌بدیهینه‌روایندی خوا، یان بوونمه‌وو مادهه به‌ئزه‌لی دانان و بروانه‌بوون به‌درووستکراویتی (مخلوقیه) یان، وه‌درووستکردن و کار هه‌ئسوواندن (الخلق والتدبیر) پالده‌ئنه لای غمیری خوا وه‌ک ریکودت و سروشت... وه‌ئینکاری کردنی خواونه‌یادی خوا بز هه‌رگام له‌درووستکراوه‌کان، یان ژبانده‌و مرانده‌و وژی‌دان له‌غهمیری خوا زانین، یان هه‌ره‌ش بز په‌یدا کردنی له‌و باره‌وه، وه‌بروابه‌وو به‌وه که‌خوا درووستکراوه‌کانی خۆی به‌وه‌ئدا کردوه‌و مشووریان ناخوات و سه‌ره‌رشتی‌یان ناکات و نایاپاریزی... هتد.

دیسان ئه‌وه‌ش به‌دک‌لرو هه‌ئگه‌ره‌ئمه‌و حسیب ده‌کری که‌که‌سیک لالی هه‌بوونی به‌کیتک له‌تایبه‌تمه‌ئندی په‌کانی په‌روه‌ر دگاریتی خوا لای‌به‌دات، وه‌ک لای‌عه‌دن که‌ده‌یگرت، ئه‌ انا ربه‌کم الأعلى (النزاعات ۲۴) وه‌هه‌ر که‌سیکیش خۆ به‌خوا زانینکی وه‌ک ئه‌م لای‌عه‌دنمه‌و هه‌ر که‌سیکی تری وه‌ک ئه‌و به‌راست دابینی دیسان ئه‌ره‌ش به‌کافرو هه‌ئگه‌ره‌وه له‌قه‌ئمه‌ ده‌دري.

جۆری دووهم له‌شیوه‌کانی هه‌ئوه‌شانه‌وه‌ی ئیمان :

ئهمیش به‌ریتی‌یه له‌هه‌ر قه‌ئاعه‌ت و قه‌سو کرده‌ره‌یه‌ک که‌ده‌زایه‌تی و ئینکاری کردنی په‌دستراویتی خوا (الوهیه‌ الله) ده‌که‌یه‌نی، چونکه وه‌ک له‌کانی توژیژینه‌وه‌ی پایه‌ی په‌که‌می به‌روباره‌و دا گوتمان به‌شی دوره‌می په‌کتایی خوا به‌ریتی‌یه له‌بروابه‌وو به‌یه‌کتایی خوا له‌په‌دستراویتی‌دا، که‌واته هه‌ر قه‌ئاعه‌ت و قه‌سو کرده‌ره‌یه‌ک دژی په‌دستراویتی خوا بێ و له‌گه‌لی تیک به‌گری ئه‌یه‌نه هژی نه‌هێشتن و هه‌ئوه‌شانه‌وه‌ی ئیمان و شایه‌تمان، بز رته‌!

(۱) ئه‌نجام‌دانی به‌کیتک یان به‌ئینکی درووشمه‌کانی خوا به‌دستی (شاعر العبادة) بز غمیری خوا، وه‌ک: نوژیژ، وژیژوو، حه‌ج، زیکر، که‌نوش بردن، رکووع، پارانه‌وه، هه‌وار لیکردن (الإستغاثه)، طه‌واف، شت سه‌ره‌به‌رین... هتد.

(ب) له‌دانی نه‌هێشته‌جێ به‌وونی ترسو هه‌وار خۆشه‌وه‌یستی و هشت پێ به‌هستن و به‌گه‌وره‌هه‌رته‌و... هتد سه‌هه‌رت به‌غهمیری خوا، به‌ئیه‌وه‌یه‌ک که‌به‌س له‌خوا ده‌وه‌هێشته‌وه‌ له‌و به‌رانه‌دا که‌ته‌نها له‌ژیڕ ریکتی وستی و ده‌ست لاتی ئه‌ردان.

(ج) لای‌لێدانی هه‌بوونی مافی دانانی په‌په‌روه‌و به‌رنامه بز ریکه‌هستی ژبانی خه‌لک، وه‌بروابه‌وو به‌و طاغوتانه‌ی که‌شو جژه‌و لاله‌ لای‌ده‌دن، که‌واته هه‌ر که‌سیک به‌رنامه بز ژبانی خه‌لک دابینی یان حه‌رامی‌ک حه‌ل‌ان و حه‌ل‌لێک حه‌رام بکات و یاسایه‌ک دابینی که‌به‌په‌چمه‌وانی به‌هێند هه‌ئه‌ گه‌شتی په‌کانی قورئان و سونه‌ت بێت ئه‌وه به‌و وه‌فتاوه‌ی نه‌گه‌ر پێشتر ئیمانیشی به‌وێ هه‌ئوه‌شاوه‌ئمه‌وه‌ کافه‌ر به‌روه‌و، هه‌ر که‌سیکیش له‌و وه‌فتاوه‌ هه‌ئوه‌ستی‌دا ئاگاهانه‌، به‌راستی به‌زانی یان په‌شتگیری بکات وه‌ک په‌شه‌وا به‌که‌ی به‌کافرو هه‌ئگه‌ره‌وه داده‌نری، ئهمه‌ش چه‌ند ده‌قیکی قورئان و سونه‌ت له‌و باره‌وه‌!

■ ﴿ وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون ﴾ (الذاریات ۵۶).

(۱) هرگز هستي شتيك پالدايه لاي پيغمبر ﷺ كذاييستي هديه لگه گه پيغمبرايديستي و پلويمايي بهزي دا، وگ تانداور دځهنگرتن لوياسي (صدق) و نښيني و پاكي و ژيري، وهرگستك جتيوي پيښدات، پان گاندي پيښكات و لاسايي بگاتموو بهسروك سپري بگات، نوره بهسروكام لم شانمو هاروپنه گانيان كافر دهني و شايه تانه كي هله دهره شتوره.

(ب) وهه کسبک ئینکاری به کتیک لهوشانه بکات کهله خواوه ههوالی پتی درواوه به دینگایه کی جتی متعانه چهسپاره وهک زیندوو بوئمه، لێ پرسیموه، تهرزور، پردی دژوخ، بههشت، دژوخ... هتد، ئهوه وهرده گهرێ ئیمانیه کهی ههلهوه شتیه.

ههروهها هه کسبک ئینکاری گچکه ترین شتی قورئان بکات، چونکه پێشه بهر ﷺ رای گه بانهوه کهههوه ئایهت کانی قورئان به کهم و زیاد له خواوه.

دیسان هه کسبک ئینکاری به کتیک له پاسا کانی ئیسلام بکات کهله قورئان و سونهت دا چهسپاون، وهک ئینکاری کردنی فهرز بوونی نوێ یان زه کات یان پرزور یان ئینکاری کردنی قهده گرانی داوین پێسی یان دزی یان هه خۆری، یان ئینکاری کردنی نه داوه یان گه کانی پێنج نوێزه فهرزه کاه و کهم و زیاد تیدا کردنیان...

ههروهها هه کسبک ئینکاری ئیترانی پێشه بهرانی پێش (محمد ﷺ) بکات، یان بهر به کتیک لهو بهسهرهاتانه یان نههێنن که قورئان گه پراوه تهمه یان ئینکاری هه بوونی جند (جن) بکات، یان بوونی شهت یان کورسو و عهرشو و لوح و قهلم، یان ئینکاری بوونی که سایهتی بهک بکات که قورئان بوونی ئیسات کردوه یان تانه له به کتیک له پێشه بهرانی خوا بهدات و به سووک سهیری بکات، یان ئینکاری ئیعهجازی قورئان بکات، یان لالی پێشه بهرانی یان وهی بزهاتن لێ بهدات یان بهر به کسبک بکات و پشگیری بکات که به کتیک له شانهی گوتراوه و هاورێسانی لێ روودهات، ئهوه کافره و شایهتانه کهی لێ ههلهوه تهمه ئه گهر پێشتر ئیمانی هه بووبیت.

بهلام لێره دا نابێ لهم دور راستیه به ئاگا بین

۱. کهسبک ئینکاری شتیک بکات که ئاشکرا و زانراو نه بێ له ئایین داو بهس زانایانی تایبهتی پتی ئاشابن، ئهوا بهو ئینکاری کردنه کی کافر نابن، هتد لێ حالی ده گهرێ و تێ ده گه به نهی، جا ئه کاته ئه گهر هه سوربوو و له ههلهوێستی خۆی دانه بهزی حوکمه کهی چی بهی به سهری دادهی.

۲. ههروهها کهسبک ئینکاری مهسهله بهک بکات که جینگای کۆشش (جهتهد) بهو و ئایان تبهیدا جیاواز بهر بهک دهنگ نه بێ، ئینکاری کردنه کهی به کوفر و ههله گهر تهمه له قهلم نادرێ، ئیمام نهوهی خرای لێ خۆش بهی لهو بهره فهرمو بهتی: ((و كذلك الأمر في كل من انكر شيئا مما اجمعت الأمة عليه من أمور الدين إذا كان عليه منشرا، كالصلوات الخمس، وصوم شهر رمضان والإغتسال من الجنابة، وتحريم الزنا والخمر، ونكاح ذوات المعارم، ونحوها من الأحكام، إلا ان يكون حديث عهد بالإسلام لا يعرف حدوده فإنه إذا انكر شيئا منها جهلا به لم يكفر. لئما كان الاجتماع فيه معلوما من طريق علم الخاصة كتحريم نكاح المرأة وعمتها وخالتها، وان القاتل عمدا لا يرث، وان للجدّة النسب وما أشبه ذلك من الأحكام، فإن من انكرها لا يكفر بل يعذر فيها لعدم استفاضة علمها في العامة)).

ئیشاش به پێشویستی ده زانم به چینه سهو ترێزه وهو روون کردنه وهی مهسهله به کی گهرنگد که زۆر بهی خه لکی یان به تهراری لێ به ئاگان یان تبهیدا به ههله دا ده چن ئه ویش بهر تهی به

لەۋەى كە:

پازى بۈۈن بەكۈرۈ پازى نەبۈۈن بەلىسلام كۈفرە :

۱. بەلىن... لەۋاسىدا ھەر جۈرە پازى بۈۈننىڭ بەكۈرۈ ھەر شۈرە رەلۈز كۈرۈننىكى ئىسلام بەكۈرۈ ھەلگەۋانەۋە دادەندۈرۈ ھەرگامىكىيان ھەردۈرۈك بەشەگانى شاھەتەمان ھەلگەۋە شىئەۋە، چۈنكى ھەرگەسنىڭ بەكۈننىڭ كەلۈنكارى شاھەتەمان دەكەت بلىن؛ راست دەكەى، پان بەكۈننىڭ بلىن؛ دۈز دەكەى كەشاھەتەمان دېنىن ھېچ كەس گۈمانى نىيە لەكافىر بۈۈنىدا، ئىجا چەند شىۋازىكى جىياش لەقەر كۈرۈرۈ ئاكار ھەن كەلەۋرۈلى ئايىن ھەلگەۋە زاماندا دەلالەتەن لەگۈتتى (راست دەكەى) بۇ گۈتتى ۋەلى كۈفرۈ، (دۈز دەكەى) بۇ شاھەتەمان ھەنەن كەمتر نىيە، جادىارە ھەرگەسنىڭ بەكۈننىڭ لەۋ شتەنى لىن دەۋرەكەۋى لەۋازەنى ئىسلام دەچىتە دەۋرۈ كالف دېنى، كەۋاتە بەلدۈرۈ خالاندا ئەم مەسلەپە ۋورۈن بەكەنەۋە؛

يەكەم : شىۋازەگانى پازى بۈۈن بەكۈفۈ :

۱. بەكالف دانەنەنى كالفان لەۋى ۋورۈ ھەلگەۋانەۋە ھابەش پەيىناكەران:

بەلىن... ھەرگەسنىڭ ئىنساننىڭ پان كۈمەلنىكى كالف بەكالف دانەننى، پان دۈۋەل بىن لەكۈرەكەيان پان بۇچۈۈننىكى كالفانەيان بەراست دابىنى ئىۋە بەكالف دادەندۈرۈ لەگەنۋان دەچىتە خانەى كۈفرەۋە.

بەلام بۇ ئىۋە لەش كۈرۈن بەم بىچىنەپەدا بەھەلە دانەچىن پىرىستە ئاگادارى ئەم راستى يانە بىن:

(۱) ئىۋەكەسى كەبەھىزى كالفانەنەنى كالفانەۋە ھۈكۈمى كۈفرى بەسەردا دەدۈرۈ دەۋىن بەھەلگەى تەۋرۈ ۋورۈن پەى سەلمىنەراپىن كەلۋانەى ئىۋ بەكالفان دانەننى كالفان، چۈنكى ئىۋكەتە ئىنكارى تەكۈرۈنى لەكۈفران دەپىتە نىشانەۋ بەلگەى پازى بۈۈن بەم كۈفرە ھەلۋاردنى ۋەسەندەۋە.

(ب) ھەرۋەھا بۇ بەكالف دانەنەنى ئىۋكەسانە ئىۋەش بەمەرج گىۋرەۋە كەلۋانەى ھۈكۈمى كۈفران بەسەردا دۋارە بەشنىڭ ھۈكۈمى كۈفران بەسەردا دۋارەن كەلۋانەيان لەسەرى ۋىك كەۋىن ۋەك دەنگەن، بەلام ئىگە ھىز ھۈكۈم دۋارەكەيان مەسلەپەك ۋورۈ زانائەنى ئىسلام ئىپدا جىۋازەۋورۈن دۈۋەست نىيە ئىۋ كەسەى بەكالفان دانەننى بەكالف دابەندۈرۈ، بۇ ۋىنە؛ بەكالفانەنى (خۋارچ) ۋ (مەرجىئە) ۋ (لەۋرە) ۋ... ھەن، چۈنكى زانائەن لەسەر كالفانەنەيان ۋەك دەنگ نىن ھېچ كەس بە كالفانەنەن (عەم التەكفىر) پان كالف ناپى.

دەۋارە ھەندىك ۋورۈ تاقم كۈفرەكەيان ۋىنە شىكى ئاشكەۋ بەلگەنەۋىست، ۋەك جۈۋەكەۋ دىۋان مەجۈرسى ۋەتەۋەست ۋە مادەۋەست... كەۋاتە ھەرگەسنىڭ ئىمانە بەكالف نەزاننى ھەر لەسەۋەتارە كالف دەۋىن، بەلام ئىۋ كۈمەلۈ تالمانەى بىرەۋزەۋ

بۆچونیه کانیان چاک ئاشکرا نه بیرو ون خهلفکی وهک پیوست لهوینچکمو ریزابه کانیان نهگهیشتووه رهنگه زۆر لهشوین کهوتووه کانیان ههروا کویرانه لاساکهروانه دوایان کهوتن و لهووی پروا پێبوون و نینگهیشتموه نهپێ، وهک زۆریه پان ههموو کۆمه و حیزب و تاقه غهیره ئیسلامیهکانی ئهم وژگاره، بهلێ... بۆ ئهمانه پیوسته زۆر رود بپێ و بهئارام بپێ چ لهههکافر دانانی خودی خۆیان - بهئیکراپی - وهچ لهههکافردانانی ئهوانه کهههکافریان دانانین.

جابههکاتیکی ئهم مهوجانه هاتمه دی وهباپههکی موئمان ئینکاری کرد لهههکافردانی کافران، پان رینچکه کانیانی بهیاست زانی، ئهوه بپهگومان کافر بووه، چونکه ئینکاری نهکردنی گوهر نیشانهی بهچاکدانان و پێوازی بهرونیهتی و دهشینته هژی رهت کردنهوهی ئینکاری کردنی ئهوه دهقی بهلگانهی کهئهو کافرانمو هاووینیانی پێ کافر دهبن، دیاره بهئینکاری کردنی ئهوه دهفاننش دیسان کافر دهبن.

۲. دۆستایهتی کردنی کافران و نیشاندانی راهههرون لهوینچکه کانیان:

ئهمه دورهمین شیوازی وازی بهرونه بهکفری کافران کهدهشینته هژی ههلههشانهوهی شایهتمان و لهوینچوونی ئیمان و کافرهوونی ئیمان، چونکه وهک پشتر گرتمان مهعناي **﴿ لا إله إلا الله ﴾** بریتییه له چمپاندنی پهستراوینی (الألوهية) بهتهنها بۆ خوا، لهبردنی (نفیه) لهغهیری ویدا، خوی بپههوانا لهو بارهوه لهووریهتی **﴿ ولقد بعثنا في كل أمة رسولا أن اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت. ﴾ النحل (۳۶)**، کهواته: بهکناپهستی بهس بهوهنده پێک نایهت کهخوا (عز وجل) بهپهستری و هیچ کهسو هیچ شتیک لههیچ کام لهجۆرهکانی پهوستن (عبادة) دا بهشدار نهکړی و نهکړیته هاوبهشی خوا، ههرویهش لهجاکترین و پاکترین وشه (الكلمة الطيبة) دا وپرای بهگه پش (إثبات)، (نفی) بهس کراوه: **﴿ لا إله إلا الله ﴾**، وهلهسووریهتی (البقرة) شدا دواي (آية الكرسي) کهههروهترین نایهتی قورئانه چونکه زۆریه سیفنه گرنگدو بپهینییهکانی خرای تێدا خراوههرو، خوی بهرزو مهزن **﴿ يكفر بالطاغوت ﴾** ی پش **﴿ يؤمن بالله ﴾** بهس کردوه: **﴿ لا إكراه في الدين قد تبين الرشد من الغي فمن يكفر بالطاغوت ويؤمن بالله فقد استمسك بالعروة الوثقى لا انفصام لها. ﴾ البقرة (۲۵۶).**

ئشجا ئاشکرا به کهزهقهترین و بهچاوترین خهسلهتی کافران ئهوه به کهخوا ناپهستن پان هاوبهشی بۆ پهیدا دهکهن لهپهستن دا، کهواته: ئیمان و کۆمهلی موئمان لهلایهکهوه لهسریان پیوسته بهس خوا بهپهستن و

بندایدتی بڑ بکن، لہلایہ کی دیکھ شہوہ لہسویان پیوستہ کوفر بہ طاغوت^(۱) بکھن و خوی لہ دورور بگرن درڑماندیتی بکن، وہیچ کام لہم دووانہ ہیتی شہوی دیکہ نابی و دادی ٹہسان نادات، ہر بڑیدش شہم راستی بہ لغزور شوٹان داکڑ کی لہسر گراوہ، بڑ ویتہ!

- ﴿فاعلم انه لا اله الا الله﴾ ﴿محمد (۱۹)﴾.
 - ﴿فمن يكفر بالطاغوت ويؤمن بالله﴾ ﴿البقرة (۲۵۶)﴾.
 - ﴿فالنهم علو لي الا رب العالمين﴾ ﴿الشعراء (۷۷)﴾.
 - ﴿وبلنا بيننا وبينكم العداوة والبغضاء ابدا حتى تؤمنوا بالله وحده﴾ ﴿المتحنة (۴)﴾.
- بدلتی... دہنداری و مسلمانہ تی ہدروہ کچڑن خواہرستی و بندایدتی گردنی بڑ خوا لہسر ٹہسان پیوست دہکات، درڑماندیتی گردن و خڑ دورور گرتن لہطاغوت و بتانیسی لہ دارا دہکات، ہر بڑیدش دڑستایدتی گردنی کافران، لہہر جڑور پترو نالہک بن، ہدشیوہ کانی کوفر جڑورٹک لہجڑوہ کانی ہدلو مشانہوی شایہ تمان داتراوہ ہر کسبک دڑستایدتی بان بکات ہدہر شیوہ بک لہجڑور شیوہ کانی دڑستایدتی (المولاء) کدوای تڑڑیک دہانخہ پتہرو، شہوہ ہر ہدلو نیست و پتہ تارہی لہی ہدسر ٹہسان و ٹہسانہوہ نامینتی و ہ کافر لہقلہم دہدئی، مہگمر لہحالتی ناچاری و زڑ لہ گردنیکی تابیدتی دا کدواتر روونی دہکینہوہ.

ٹنجا باہر لہوہی بچہ سہر خستہروری جڑور شیوہ کانی دڑستایدتی گردنی کافران چہند دہنکی قورٹانی ہر بڑ لہو باروہہ بنینہوہ!

- ﴿لايتخذ المؤمنون الكافرين اولياء من دون المؤمنين ومن يفعل ذلك فليس من الله في شيء﴾ ﴿ال عمران (۲۸)﴾.
- ﴿يا ايها الذين آمنوا لا تتخذوا اليهود والنصارى بعضهم اولياء بعض ومن يتولهم منكم فإنه منهم ان الله لا يهدي القوم الظالمين فترى الذين في قلوبهم مرض يسارعون فيهم يقولون نخشى ان تصيبنا دائرة فعسى الله ان يأتي بالفتح او امر من عنده فيصيبحوا على ما اسروا في انفسهم نادمين﴾ ﴿المائدة (۵۲-۵۱)﴾.
- ﴿ترى كثيرا منهم يتولون الذين كفروا لبئس ما قدمت لهم انفسهم ان سخط الله عليهم وفي العذاب هم خالدون ولو كانوا يؤمنون بالله والنبي وما انزل اليه ما اتخذوهم اولياء ولكن كثيرا منهم فاسقون﴾ ﴿المائدة (۸۱-۸۰)﴾.
- ﴿بشر المنافقين بان لهم عذابا اليماء، الذين يتخذون الكافرين اولياء من دون المؤمنين ايتفون عندهم العزة فإن العزة لله جميعا﴾ ﴿النساء (۱۳۸-۱۳۹)﴾.
- ﴿لا تجد قوما يؤمنون بالله واليوم الآخر يوادون من حاد الله ورسوله ولو كانوا آباءهم او اخوانهم او عشيرتهم اولئك كتب في قلوبهم الايمان وايدهم بروح

(۱) پتہ شہوہی تڑڑوہروان (امام المفسرین) شہو جہعلہری طہہری لہرموہیتہی: (الطاغوت کل

معبود سہی اللہ)، ہدروہا (راغب الأسفہانی) ہر ہدروای لہک داوہتہوہ.

منه ویدخلهم جنات تجري من تحتها الأنهار خالدين فيها رضي الله عنهم ورضوا عنه أولئك حزب الله ألا إن حزب الله هم المفلحون ﴿ المجادلة (۲۲) .

■ ﴿ إن الذين ارتدوا على أدبارهم من بعد ما تبين لهم الهدى الشيطان سول لهم وأملى لهم، ذلك بأنهم قالوا للذين كرهوا ما نزل الله سطيعكم في بعض الأمر والله يعلم أسرارهم فكيف إذا توفتهم الملائكة يضربون وجوههم وأدبارهم، ذلك بأنهم اتبعوا ما أسخط الله وكرهوا رضوانه فاحبط أعمالهم ﴿ محمد (۲۸،۲۵) .

■ ﴿ وقد نزل عليكم في الكتاب أن إذا سمعتم آيات الله يكفر بها ويستعزأ بها فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا في حديث غيره إنكم إذا مثلهم إن الله جامع المنافقين والكافرين في جهنم جميعا ﴿ النساء (۱۴۰) .

وہ کہ دہینین یہ کہ بدگی شہم دهقانه چ جای تیکرایان بن پمردہو ہدراشکاو ی شعوہ ده گہمہن کد دزستایہتی کردنی کافران دہیتہ ہوی لہٹایین دہرچوون کالہرہوونی ٹیسانو نہمانی نیمانی و ہلموشانہوی بدٹینو پیمانی شاپہتمانی .

و شعی (مولایہ) بان (ولایت) کد دوی (معاذۃ) و (عداۃ) ن، و ہیتہ لہزمانی کوردی دا و شعی (دزستایہتی) مان لہبری بہکارہیتانہ، لہسئل دا لہوشی (الولایہ) داتاشراوہ، (ولایہ) یث یانی (الدنو و التقرب) واتہ نیزیکی و لہنیزیک ہوونہو، (ولی) بش پیچہروانی (عدو) ■ ہروادارانیش دزستانی خوا (اولیاء الرحمن) نر کالہرانیش دزستانی طاغوت و شہتان (اولیاء الطاغوت و الشیطان) ن، لہسزنگی شعوہ کد کومدلی بہکم بہہوی لہمانہیری خواہرستی پمہ لہخوا نیزیکن، بہلام دوروم بہہوی لہمانہیری و گوی لہستی بان بز طاغوت و شہتان لہمانہو نیزیک و لہخوا دورون .

دزستایہتی کردنی کافران (مولایہ الکفار) ہریتی بہ لہ لہنیزیک ہوونہویان و پشانہانی خزوشویستی دہرہارہیان ہنیاژی دل و قسہ زمان و کردہوی ٹہندامہ کان .

ٹیتاش کانی شعوہ ہاتروہ کد گرنگترین جزو شہوہ کانی دزستایہتی کردنی کافران بخہینہروو :

جزو شہوہ کانی دزستایہتی کردنی کافران

۱. شوین کدوشنی شادہ زور و بزچوونہ کانیان، خوا ی زانا لہو ہارہو لہمورہیتی : ﴿ ولن ترضی عنک اليهود ولا النصارى حتى تبغ ملتهم قل ان ھدی اللہ ھو الھدی ولئن اتبعت اھوائھم بعد الذی جاءک من العلم مالک من اللہ من ولی ولا نصیر ﴿ البقرۃ (۱۲۰) .
۲. ہدفہ کردنیان و جہن بدجہن کردنی نہخشر لہمانہ کانیان : خوا ی ہاکو ستایش کراو لہمورہیتی : ﴿ یا ایھا الذین آمنوا ان تطیعوا الذین کفروا یردکم علی اعدائکم فتقلبوا خاسرین ﴿ آل عمران (۱۴۹) ، ہدروہا لہمورہیتی : ﴿ وان الشیاطین لیوھون

إلى أولياءهم ليجادلوكم وإن أطعتموهم إنكم لمشركون في الأنعام (۱۲۱).

۳. مہیل پہلادکردنو دہ پہلادچورنیان، خوی ہمرزو معزن لمو باروہ فرمورہتی؛
 ۛ ولاترکنوا إلى الذین قلموا فتمسککم النار ومالکم من دون اللہ من أولیاء ثم
 لاتنصرون ۛ ہود (۱۱۳).

۴. پشاندانی نمریو لہگہل ساچاندنو دفتار لہگہل کردنیان لہسر حیسابی ثابین؛
 وہک خوی بن ہاونہر ہارتا فرمورہتی؛ ۛ لاتجد قوما یؤمنون باللہ والیوم الآخر
 یوادون من حاد اللہ ورسولہ ۛ المجادلہ (۲۲).

۵. پشاندانی خژشدرستی دہبارہیان، خرای دادگدر لہباروہ فرمورہتی؛
 ۛ لاتجد قوما یؤمنون باللہ والیوم الآخر یوادون من حاد اللہ ورسولہ ۛ المجادلہ
 (۲۲).

ہمرکام لم خالانی خواوہوش ہمان حرکیان ہدیہ:

۶. ویزلی گرتنو نزیک خستمرہیان، ہتایہتی لہلایدن حرکمرانموہ؛ ۛ ومن ینہن اللہ
 لعنہ من مکرم ۛ الحج (۱۸).

۷. وایزپین کردنیان لہکاروباری گرنگدہ؛ چونکہ مسولمان دہبن بمس وایز
 ہدیہکتری بکدن لہدیڑوہبردنی کاروباری گرنگدہ؛ ۛ والذین استجابوا لربہم وأقاموا
 الصلاة وأمرهم شرری بینہم۔ ۛ الشوری (۳۸).

۸. گرتنیان ہدجنگای رازو نیازو نہیتی لہلادانانیان؛ ۛ یاہیہا الذین آمنوا لاتتخذوا
 بطانۃ من دونکم؛ ۛ آل عمران (۱۱۸).

۹. یاریدہدانیان لہسر ستمو خرابہ؛ ۛ ولاتعاونوا علی الإثم والعدوان واتقوا اللہ
 إن اللہ شلید العقاب ۛ المائدہ (۲).

۱۰. چارلیکردنو لاسکردنموہیان لہدفتارو ٹاکارو خور ودریتدا؛ ۛ یضاهئون
 قول الذین کفروا قاتلہم اللہ انی یؤفکون ۛ التوبہ (۳۰).

۱۱. ہاندان و ناچارکردنی خدک بز لاسکردنموہ چارلیکردنیان لہشتہ
 تابیہتی بگاڈا.

۱۲. لی خواستی بدرنامو ہدیڑوہی ژیانو گروزہانی گہل و جمادوہ؛ ۛ الفحکم
 الجاہلیۃ یبغون ومن أحسن من اللہ حکما لقرم یوقنون ۛ المائدہ (۵۰).

۱۳. ہمشداریون لہدخشو پیلانہکانیاندار، جاسوسی و سیخوری بز کردنیان و
 ٹاشناکردنیان بکونرکہنیتی مسولمانانور، نہیتی مسولمان خستہ دہستانور، چورنہ نیز
 ویکخستن و دام و دزگاکانیانموہ ہمدہستی خدمت پیکردنیانور، جہنگد کردن
 لہریڑہاندا... ہتہ؛ چونکہ پشیمبرمان ﷺ فرمورہتی؛ ۛ من غشنا فلیس منا ومن
 حمل علینا السلاح فلیس منا ۛ رواہ مسلم.

۱۴. گرتنیان ہلہمہندارو کارو لی ہرسرائیتی گرنگ پینسپاردنیان، ہتایہتی
 لہبارہ گرنگہکانی ژیان وہک ہمورہدوہ فیرکردنو راگہہاندنو سیاستی نیوخرزو
 دہرہوہ سرہاو... ہتہ؛ چونکہ خوی گمورہ فرمورہتی؛ ۛ ولن یجعل اللہ للکافرین

على المؤمنین سیلا. فی النساء، (۱۴۱).

۱۵. په‌سند کردن و په‌پاک‌زانیی بیروبوچوونه‌کانیانو شو شانه‌پان که‌په‌پوهندی‌پان بدکوفره‌که‌پانموه هه‌پو تابه‌تن به‌خوبانده، پان بوونه درووشو نیشانی سدره‌خو.

بدن... هرکه‌سێک هه‌ندێک پان په‌کێک له‌م ديارده‌ر نیشانه‌ی تېدا بېنراو بۆی بوو به‌ده‌سەلت و عادت، ئه‌وه به‌لگه‌ی له‌سه‌ر خۆی په‌په‌داکردوه که‌په‌گوفری کافران وازی‌په‌و به‌مه‌ش ده‌چێته‌ یه‌زی ئه‌وانه‌وه ده‌بێته‌ په‌کێک له‌ران، به‌ (شاه‌تیمانگی نوێ) و (په‌چرانندی هه‌ر جوړه‌ دۆستایه‌تی‌یه‌ک له‌گه‌ڵ کافران) نه‌بێ له‌کافربوون و دۆزه‌خی هه‌میشه‌یی لوتاری نابێ.

به‌لام هه‌روه‌ک په‌شتر گوتمان حاله‌تێک له‌م حوکمه‌ گشتی‌به‌ هه‌لاوتیراو (مستثنی) به‌ که‌به‌رسی‌به‌ له‌حاله‌تی ناچارو تۆبه‌زی لێ‌کران (الإضطراب والإکراه)، خۆی گه‌وره‌و میه‌ره‌بان له‌و باره‌وه‌ له‌م‌و‌په‌ی: «من كفر بالله من بعد إيمانه إلا من أكره وقلبه مطمئن بالإيمان ولكن من شرح بالكفر صدرا فعليهم غضب من الله ولهم عذاب عظيم ذلك بأنهم استحبوا الحياة الدنيا على الآخرة وإن الله لايهدي المقوم الكافرين» (النحل ۱۰۷-۱۰۹)، هه‌روه‌ها له‌م‌و‌په‌ی: «من لايتخذ المؤمنون الكافرين أولياء من دون المؤمنين ومن يفعل ذلك فليس من الله في شيء إلا أن تتقوا منهم ثقاة ويحذرکم الله نفسه وإلى الله المصير» (ال عمران ۲۸).

به‌لام لێ‌هه‌دا نابێ له‌م راستی‌بانه‌ی خواره‌وه‌ بێ‌ئاگابین:

(۱) شو دۆستایه‌تی ده‌به‌رسینه‌ له‌حاله‌تی ناچارو زۆرلێ‌کران‌دا به‌س په‌پوهندی به‌ده‌ی سهر زمان و کرده‌وه‌ی ئه‌ندامه‌کانه‌وه هه‌په، نه‌ک دێ و ده‌روون و مه‌یلی دێ، چونکه‌ تۆبه‌زی لێ‌کردن (الإکراه) هه‌چ ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر دێ (قلب) دا نه‌بو په‌ی‌سته‌ دێ هه‌ر دامه‌زاور ئارام‌گه‌رتو بێ، «من وقلبه مطمئن بالإيمان».

(ب) دۆستایه‌تی و لایه‌نگری په‌شاندانی به‌زمان و ئه‌ندامه‌کانیش به‌س مؤلّه‌ت (خصه) ن بۆ که‌سانی لاوازه‌ر خۆ‌زانه‌گر، پان حاله‌تی لاوازی خۆ‌زانه‌گرتن، که‌واته‌ چاک‌ترو په‌سندتر وایه‌ ئێسان لای ئێ‌را ده‌ته‌وه‌ی (عزیمه) به‌گه‌ڕێ ئه‌گه‌ر به‌توانێ و کار به‌و مؤلّه‌ته‌ نه‌گات.

(ج) شو مؤلّه‌ته‌ش بۆ هه‌موو که‌س نه‌بو ئه‌وانه‌ی به‌له‌و په‌په‌گی به‌رزپان هه‌په‌و په‌شهر و سه‌رمه‌شق و نه‌ومی نوانده‌که‌پان راسته‌وخۆ له‌سه‌ر ئیسلام و سولمانان حباب ده‌کړ و زۆر قورسپان له‌سه‌ر ده‌کړ و له‌سه‌ریان په‌ی‌سته هه‌ر به‌ (عه‌زیه‌ت) و به‌لتار به‌کن.

(د) هه‌موو جوړه‌ تۆبه‌زی لێ‌کران و ناچارو په‌ک ناگه‌یه‌ عوزو به‌عانه‌ بۆ په‌شاندانی شو دۆستایه‌تی‌به‌ و‌واله‌تی‌به‌، به‌لکه‌و ده‌بێ تۆبه‌زی لێ‌کران و ناچارو په‌گی تابه‌تی‌بێ. ئه‌په‌و ته‌په‌یه‌ و‌حه‌مه‌تی خۆی له‌سه‌ر بێ له‌و باره‌وه‌ له‌م‌و‌په‌ی: (تاملت المذاهب فوجدت الإکراه یختلف باختلاف المکره، فليس المعتبر في کلمات الکفر کالإکراه المعتبر في الهبة ونحوها، فإن اجد قد نص في غير موضع على أن الإکراه على الکفر لایکون إلا بالتعذيب من ضرب أو قيد، ولایکون الکلام إکراهًا. وقد نص على أن

المراة لو وهبت زوجها صداقا بمسكنه فلها ان ترجع على انها لانتهب له ؛لا إذا خالت ان يطلقها، أو يسي عشرتها، فجعل خوف الطلاق أو سوء العشرة إكراهها، ومثل هذا لا يكون إكراهها على الكفر، لأن الأسير إذا خشي الكفار أن يزوجوه أو أن يحولوا بينه وبين امرأته لم يبع له التكلم بكلمة الكفر^(۱).

همچنین نهی کرده که بیایم نهجده و بیبند تهمینه لیره دا فرموده بایانه لهو بارهوه بیروای همسو زانیانی نیلامی لهسره همر نهوش لهو دهقانه دهفامریموه کهلهفورشانو سوندت دا لهو بارهوه هاتون، بزوتنه لهشاینتی ژماره (۲۴) ی سوردهتی (التوبة) دا خورای دادهمر هشت شتی باس کردون که نابنی خورشویستی هیچ کامیکیان زالیبی بهسره خورشویستی نیسان بزخواو پیغمبره که یو جهاد کردن له پری خوادا، واته درووست نیه هیچ کامیان بکرتن به عوزرو بهمانی دانیشنو جهادنه کردن چ جای دوشاینتی کافرانو پشاندانی کوفر!! ؛ ﴿ قل إن کان أبأؤکم وأبناءکم وإخوانکم وأزواجکم وعشیرتکم وأموال اقترفتموها وتجارة تخشون کسادها ومساکن ترضونها أحب إلیکم من الله ورسوله وجهاد فی سبیلہ فترهبوا حتی یتئی الله بأمره والله لایهدی القوم الفاسقین ﴾ التوبة (۲۴).

گمواته، هیچ کام لهبرژه نهی به کانی دنیا وهک مالو سامانو خزماینتی و پلمو پایمو نیشتیمانو... هند ناگونجن بکرتنه عوزرو بیانوی نیزیک بوونهوه دوشاینتی گرتن له گمه کافران دا، وه مهست له حالتهتی ناچار یو توبی لیکنان (الإضطراب والإکراه) وه زانیان فرموده بایانه نهویه که نیسان نازارو نهشکنجه بدتی یان بگیری و متریسی مریگی له پیشین، ننجا وه گونمان هتا لهو حالتهش دا همر خزراگری و نمرسی پیشان نمدان چاکتره، چونکه پیغمبر ﷺ به (خیاب) ی فرموده له کاتیک دا چوره خزمهتی و سکاکی له لا کرد که کافره کانی مه که نازارو نهشکنجه بیان دوات؛ ﴿ قد کان من قبلکم یؤخذ الرجل فیحفر له فی الأرض فیجعل فیها ثم یتئی بالمشار، فیرض علی رأسه، فیجعل نصفین، ویمسح الحلید مادن لحمه وعظمه ما یصدہ ذاک عن دینه ﴾ راء البخاری.

همروه ها بهسرهاتی (أصحاب الأخدود) یش کهله سوردهتی (البروج) دا شاماره ی پین کراوه له (صحیح البخاری) دا گپراوه تموه همان مهست ده گمیدنی، همر بزیمش (قرطبی) فرموده تی؛ (أجمع العلماء علی ان من أکره علی الکفر فاختار القتل انه اعظم أجرا عند الله من اختار الرخصة) (۲).

(۱) بهروانه: مجموعه التوحید، ۲۹۷.

(۲) بهروانه نهسیری لودطوبی: ب ۱، ۱۸۸.

دوهم: شیوازه کانی یازی نه بیون به نیسلام:

۱. گانته کردن به شتیک که به دیکیک لهشت زانراوه کانی نیسلام داده نری:

چونکه هر کس یک گانته به شتیک بکات و بسورک سیری بکات، مانای وایه بروای پنی نیو بهر است و چاکسی نازانی و پنی وازی نیو، بزورینه گانته کردن به خوار به دیکیک له پنده مبره کانی و کتیه کانی و فرشته کانی و... هتد همدوها گانته کردن به برواداران به دزی سورنمانه تی به که یانه وری وینه وندانه، نیسلی شم مسهله پیش شم دور شایده به پیزنه: ﴿وَلَنُصَلِّیْ عَلَیْهِمُ لَیْلًا نَّخْرُصُ اِنَّمَا کُنَّا نَخْرُصُ وَنَلْعَبُ قُلْ اَبَالِلَهُ وَاَیَّاهُ وَرَسُولَهُ کُنْتُمْ تُسْتَهْزَؤْنَ لَا تَعْلَمُوْا اَقْدَ کُفْرَتُمْ یَعِدُ اِیْمَانُکُمْ اِنَّ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ نَّعَذِبُ طَائِفَةً بِاَنَّهُمْ کَانُوْا مُجْرِمِیْنَ﴾ التوبة (۶۵-۶۶).

هزی هانده خواره وی شم شایده تانهش شور به وری که به یانیک له چندنکی (تمبیک) دا گوئی: (مارابنا مثل قرائنا هؤلاء، ارغب بطوننا ولا اکذب السن ولا اجبن عند اللقاء - یعنی رسول الله ﷺ واصحابه القراء - فقال عوف بن عبد الرحمن: کذبت ولکنک منافق لأخبرن رسول الله ﷺ، فذهب عوف إلى رسول الله ﷺ وقد ارتحل وركب نائته فقال: یا رسول الله انما کنا نخوض ونلعب وتحدث حديث الרכب نقطع به عنا الطريق، قال ابن عمر: کانی انظر إلیه متعلقا بنسقة ناقة رسول الله ﷺ وان الحجارة تنکب رجلیه وهو یقول: انما کنا نخوض ونلعب، لیقول رسول الله ﷺ اَبَالِلَهُ وَاَیَّاهُ وَرَسُولَهُ تُسْتَهْزَؤْنَ؟﴾ ما یلتفت وما یزید علیه (۱).

دیاره شیوه کانی گانته پنی کردنیش زورن، به لام شور کزیان ده کانه شور به که همدو هدلورنیستیک به سورک سیر کردن به که مگرتنی ناپین بگه یه تی جابه تی پنی یان به کرده ره که لاسکرندوه، زمان دهره نیان، لیوبادان، لوروت هدلورچاندن، چارونو واندن... هتد له کانی قورشان خویندن یان نویژ کردن یان باسی پیغمبر ﷺ یان به دیکیک له سورته نه ناشکرایه کانی، یان باسکردنی بیروباوهری نیسلامی یان به دیکیک له یاسا و حورکه زانراو ورونه کانی دا، شور ده که وینه نیژ جوغزی گانته پیکردنوه که به دیکیک له دورو شیوازه همدو زه قو بهر چاره کانی یازی نه بیون به نیسلام.

۲. دورومین جوژ له شیوه کانی یازی نه بیون به نیسلام بریتی به له پیشاندانی توروریه وی ناره زایی و پنی ناخوش بیون له کانی باسکردنی خوا، یان پیغمبر همدو که وی ﷺ، یان خوینده شور که کتیه که وی دا، یان باسکردنی مسهله به که شورته تی که به ناشکرا وورنی به به شتیک ناپین دائراون، چونکه خوی بهر زو موزن لهو باره وه له دوروریه تی: ﴿وَإِذَا تَلَّیْ عَلَیْهِمْ آیَّاتُنَا بَیِّنَاتٍ تُعَرِّفُ فِیْ وَجْهِهِ النِّفِیْنَ کَفَرُوا الْمُنْکَرُ یُکَادُّونَ یَسْطُرُونَ بِالَّذِیْنَ یَتْلُونَ عَلَیْهِمْ آیَّاتُنَا قُلْ اَفَاتُنِیْکُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَٰلِکُمُ النَّارُ وَعِندَهَا اللّٰهُ النِّفِیْنَ کَفَرُوا

وبش المصیر ﴿الحج (۷۲)﴾، همدروها فرمودیدی: ﴿ذلك بانهم كرهوا ما أنزل الله فأحبط أعمالهم﴾ محمد (۹)، دیان فرمودیدی: ﴿وإذا ذكر الله وحده اشمزت قلوب الذين لا يؤمنون بالآخرة﴾ الزمر (۴۵).

«وو مسلهای گرنگ»

له کونایى ثم باسدا به پیوستی ده زانم دور مسلهای گرنگ ماون بیاندهیندور یه کهم: وردبینی و دوربینی لهبه کافرانان (تکفیر) ی که سیک یان کز مه لیککی فیاری کراو:

خاوهنی کتیبی (شرح المقیده الطحاویة) له باره فرمودیدی: «إن الأقوال الباطلة المبتدعة المحرفة المتفسنة نفي ما أثبتته الرسول، أو إثبات ما نفي، أو الأمر بما نهى عنه، أو النهي عما أمر به، يقال فيها الحق، ويثبت لها الرعيد الذي دلت عليه النصوص، ويبين أنها كفر، ويقال من قالها فهو كافر ونحو ذلك... وأما الشخص المعين إذا قيل: هل تشهدون أنه من أهل الرعيد وأنه كافر؟ فهذا لا تشهد عليه إلا بأمر تجوز معه الشهادة، فإنه من أعظم البلي أن يشهد على معين: أن الله لا يغفر له ولا يرحمه، بل يخلده في النار فإن هذا حكم الكافر بعد السوت، ولأن الشخص المعين.. يمكن أن يكون مجتهدا مخطئا مغفورا، ويمكن أن يكون ممن يبلغه ما وراء ذلك من النصوص، ويمكن أن يكون له إيمان عظيم، وحسنات أوجب له رحمة الله، كما غفر للذي قال: إذا مت فاسحقوني أذروني، ثم غفر الله له لخشيته. رواه مسلم. لكن هذا التوقف في أمر الآخرة لا يمنعنا أن نعاقبه في الدنيا لنصح بدعته وأن نستتيه أن تاب وإلا قتلناه، ثم إذا كان القول في نفسه كفرا قيل أنه كفر والقائل له يكفر بشروط وانقضاء الموانع...» (۱).

ده توانین لهم سنی خاوهی ده باره ده اثم مسلهایه روون بکدینوه:

(۱) گه لیک شت هدی ده زایدی له گه شایه نماندا هدی، جاپزیرست هدرک سیک له باره شاره زایی هدی له باره ناگادار بکاتمو به همدو توانای اثم مسلهانه روون بکاتمو له قورئان سوننت دا به لگه یان له سر به نیتمو، ثمه به شیک له روون و کدرنمو راگه یاندنی ثابین و جزوئیک له لفرمان به چاکو ریگرتن له خراپو، هدرک سیک بو کاره هسئی به پی پیکان نیازی پاکی (الإصابة وخلص النية) پاداشی له لای خوا هدی.

(ب) ثو شانه کده به نه هزی کافر بروننی شینان له رووی پتوی ده لاله یان له سر کوفر، جیاوازی یان هدیمر هیانه بی پیچ و پنا ثوره ده گه بدنی، هشیانه به راشکوی ثوره ناگه به نین به لام لای ده فامریتمو لای هلد هینجرئی، شنجنا نه میش دور جزوه: جزوئیک یان به شاسانی ثو مه به شیمان لای ده فامریتمو ثوره لای تریشیان پیوستی

بهردوونموه سرنج دانی زژو ده کات. بز وینه:

کده و کوری پالده لای خوا، ره خسته گرتن له قورشان، قسه نه شیرین گرتن به پشه مهر ^{بهر}، گرنووش بردن بز بت، هر کامتیا کورنکی بن پموره شاکران، به لام پروا بون به کور، پشتگیری کسک که کورنیک ده کات، به ورام بون لهسر دژستایدی کافران، نه مانه ره که نه مانه پشه به پموره راشکارو لین شونده هیه به شاسانی ده تارنئ نه و بهان لن به مارنموره کده کسک نه جزره شانده لن به شیشه دوو چاری کور بروه.

به لام چند شتیکی دیکه هدن که به شینایی نه مه به شیان لن نالامرنموره پتویستی به هاشته دی چند مورچیک ده کات تا کو بترانین بیانکه یه به لنگو نیشانه لهسر کالبرووی نه کسه لنی ده بترن، بز وینه نه گور کسک به شتیکی قورشان لنی دایه نئو شتیکی به سوره، نه و نه و به تاره لغزانی خزی دا به برای هه مو زانیان به کور داده ندرئ، چونکه له و به تاره و ورده گیرئ کسه به سوکو که نه نماشای قورشان ده کات و دپاره نه ممش کوره. کده هه کسک به تارنکی و ابیین ده تارنق بنی: نه و کوره! به لام ناتوانئ حوکمی کالبرون به سر خارونی نه و به تاره دژبوره بدات هتا به لای کده له سن مه سلیمه دنیا ندین:

۱- نه و کسه کسه به شتی قورشان لنی دایه نه نئو نه و شونموره زانیو به سن کده قورشانو شتیکی دیکه نید.

۲- وهه بن زانیبیتی کسه شوننه چنی لنی به.

۳- وهه بن ناچارو تیزو لنی کراو (مضطر و مکره) نک هنی کبزی دوووست بن نه و کاره بکات.

(ج) دور جزره حوکم لهسر کورل کردنی شیان ده چه پتین:

بهک: حوکمی دنیا بنی: که بریتی به له جن به جی کردن (تشفید) ی هه مو نه جزره سزایانه کده قه کانی نابین ده لاله تیان لهسر ده کدن وهک: گزروانی نه گور نه کات و نه گه پشه و، جیا کردنه وهی له خیزانه کدی، هه ورام پرونی سدر بایو، ژن بنی نه دانی، نوژ لهسر نه گران، نه نئو زانی له گزروانی سولسانان دا، میرات نه گرتنی و لن نه گیرانی، نه مانه هه مو و یان له زبانه دنیا بنی دا و ره هقی جن به جی ده گرتن. نه و نه هیه داری تیزه کردن لنی (الاستابه) و کورشنی تا به یکن به حوکمرانی سولسانانوه نه ک تاکی سولسانان و کوملگاش مانی جن به جی کردنیان نید.

دور: حوکمی قیامت بنی: که بریتی به له شایستی بابای کالرو هه لگه واره (مرتد) بز مانه وهی هه می به و بن برانده له شاکری دژو خ دا، جا نه حوکم بهس خوی کار به جی و داد گورو پموره دگاری خدکی مانی نه وهی هه به کبژ لاله کس و لاله کس به بریار بدات، ره به جی که لهو هیچ کس بهی نه نه و حوکم بهسر شینانکی بهاری گراوا بدات. چونکه بهس خرا ده زانئ شایا فزان کس و لیسار کس جینایان له دژو خ دا بز دیاری گراوه یان له به به شت دا. ره نه و اندش کده خرا له لایه نه خویده شاکه داری کرد و رن

زانیاری پی داون که پیغمبر دواتن (علیهم الفضل الصلوات واتم التسلیحات)، بز رینه، نو ده (۱۰) برادره به پیژاندی که موژدهی به دهشتی پی داپوونو به (العشرة البشرة بالجنة) ناسراون، وهلموادی که خوا له کتیبه کدی دا یان پیغمبر ﷺ وای گدیاندروه که دوزخین وهک (ابو لهب) که سوروتی (لهب) ی لسه هانوته خواری، بهلین... بزمان همه هوروا به کورتی بهلین:

هه که سیک بر وای به خوا نه بی، یان به پیغمبر ﷺ، یان بهو بهو شانده کدله خواره هیناویدی... هتد به دهشتی لی قده غه ده کړی و به ده میله پی لده دوزخین دا ده میله شه، به لام لهه زیاتر نابی بگوتی، چونکه هه تفنگه بدتاریکی پده نان دهم له (غیب) دانه، هه پیژیدش (طحاوی) لهو باره هه فرمودی: «ولا تنزل احدا منهم جنة ولا ناراً» (۱).

دوهم: گوناح کردن به تنهها نیسانی پی کافر نابی:

زانایانی نیسلام به حمتی خویان لی بی لسه شه به کده ننگ که گوناح و تاوان هه چنده گموره زور بن موسلمانان پی کافر نابی و شاید تمنا یان پی همتا و میله شه به مومنینک بابای گوناح کارو تاوانبار گوناح و تاوانه کدی به حلال نه زانی و دان به ده لیبی و گوناجاری خوی دابینی، طحاوی و حمتی خوی لسه دین لهو باره هه فرمودی: (نسب اهل قبلتنا مسلمین ملینین ماداموا بما جاء به النبی ﷺ معترفین وله بكل ما قاله واخبر مصدقین. ولا نکفر احدا من اهل القبلة بذنب مالم یستحل، ولا نقول، لا یضر مع ایمان ذنب لمن عمله... ولا یخرج العبد من ایمان إلا بحدود ما ادخله لیه) (۲).

نیمامی ندهویش و حمتی خوی لی بی لهو باره هه فرمودی: (واعلم ان مذهب اهل السنة وما علیه اهل الحق من السلف والخلف ان من مات موحدا دخل الجنة قطعا على كل حال، فین سلم من المعاصي كالصغير والمجنون والذي اتصل جنونه بالبلوغ، والتائب توبة صحيحة من الشرك او غيره من المعاصي إذا لم يحدث معصية بعد توبته والموفق الذي لم يهتزل بمعصية أصلا فكل هذا الصنف يدخلون الجنة، ولا يدخلون النار أصلا لكنهم يردونها على الخلاف المعروف في الوجود، والصحيح ان السراد به: المرور على الصراط، وهو منصوب على ظهر جهنم أعادنا الله منها ومن سائر المکرهه. واما من كان له معصية ومات من غير توبة فهو في مشيئة الله تعالى فین شاء عفا عنه وادخله الجنة أو لا وجعله كالقسم الأول، وإن شاء عذبه القدر الذي يريد به سبحانه تعالى ثم يدخله الجنة فلا يدخله في النار أحد مات على التوحيد ولو عمل من معاصي ما عمل كما إنه لا يدخل الجنة أحد مات على الکفر ولو عمل من أعمال البر ما عمل هذا مختصر جامع لمذهب اهل الحق في هذه المسألة وقد تظاهرت أدلة

(۱) پروانه: شرحی عقیدتی طحاوی، ل ۴۶۶.

(۲) همان سوره ای پیژور، ل ۳۵۱، ۳۷۲.

الکتاب والسنة واجماع من یقتد به من الأمة على هذه القاعدة وتواترت بذلك نصوص تحلّل العلم القطعی، لہذا تقررت هذه القاعدة حمل علیہا جمیع ماورد من احادیث الباب وغیرہ، لہذا ورد حدیث فی ظاہرہ مخالفۃ وجب تأویلہ علیہا لیجمع بین نصوص الشرع». ثمّ مدعی گوتراش زمارہ کہ کسی زور نہ قدمورودہ کانی پیغمبر ﷺ دہلالہنی لمعدہ دہ گھن، بز ویتہ:

- ❖ من مات وهو يعلم انه لا إله إلا الله دخل الجنة في رواه مسلم.
- ❖ أشهد ان لا إله إلا الله واني رسول الله، لايلقى الله بهما عبد غير شاك فيها إلا دخل الجنة في رواه مسلم.
- ❖ ذاق طعم الإيمان من رضي بالله ربا وبالإسلام ديناً وبمحمد رسولا في رواه مسلم.
- ❖ من قال أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأن محمداً عبده ورسوله وأن عيسى عبد الله وابن أمته وكنهه القاهها إلى مريم وروح منه، وإن الجنة حق وإن النار حق، أدخله الله من أي أبواب الجنة الشمانية شاء في متفق عليه.
- ❖ يدخل أهل الجنة الجنة وأهل النار النار، ثم يقول الله تعالى أخرجوا من كان في قلبه مثقال حبة من خردل من إيمان في متفق عليه واللفظ للبخاري.
- ❖ أتاني جبريل عليه السلام، فبشرني انه من مات من أمتك لا يشرك بالله شيئا دخل الجنة، قلت وإن زنى وإن سرق، قال: وإن زنى وإن سرق في متفق عليه.
- ❖ هدنيته كزمته قدمورودہ کہش ہدن کہہورالہت پیچہورانی ثم قدمورودانہور پیچہورانی ثم ہنچینہ (قاعدة) ہشن کہ پیشتہر باسکرا، کہلہندہنیکیاندا ایمان لہو کہسانہ لابراوہ کہہندہنیک گوناحان دہ کدن. ولہہندہنیکیان وا پیشان دراوہ کہ پیغمبر ﷺ لہو کہسانہ ہدیہ کہہندہنیک جزرہ نارانیان ہدن، وہہشیک لہو گوناح و خرابانہ بہ کوفرو شيرک دانراون، بز ویتہ:
- ❖ سباب المسلم فسوق وقتاله كفر في متفق عليه.
- ❖ لا ترجعوا بعدي كفارا يضرب بعضكم رقبة بعض في متفق عليه.
- ❖ من حلف بغير الله فقد أشرك في أخرجه احمد والترمذي والحاكم.
- ❖ إشتعان من الناس هما بهم كفر: الطعن في النسب، والنيابة على الميت في رواه مسلم.
- ❖ لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن، ولا يسرق السارق حين يسرق وهو مؤمن، ولا يشرب الخمر حين يشربها وهو مؤمن، والتوبة معروضة بعد في متفق عليه.
- ❖ من حمل علينا السلاح فليس منا ومن غشنا فليس منا في رواه مسلم.
- ❖ ليس منا من ضرب الخدود أو شق الجيوب أو دعى بدوى الجاهلية في متفق عليه.
- ❖ بسلام جگہ لہ (خوارج) هیچ کس ثم قدمورودانہی بہی پی مدعنا ووالہنی یہ کہیان وورنہ گرتورون، ہدکثر تیکرای (أهل السنة) ہملرہشتیان لہا قار ثم جزرہ قدموروداندا لہو بہ کہہشتیویدک مدعنا یان نیک دہدہنومور (تاویل) یان بز دہ کدن کہلہ گھل ثم ہنچینہ گشتی (القاعدة العامة) ہدی گوترا ریک ہکدون، لہمددا ہدموریان یہ کدہدنگن،

بلام لهچۆنیتی (تاویل) کردن دا رایان جیا جیایه:

■ هه‌بانه گوتوویدی: مه‌بست له‌کوفر سیله‌یی و ناسو‌پاسی به (کفران النعمة).
■ وه‌هه‌بانه رای وایه که مه‌بست له (کفر) و (شرک) هه‌به‌شو ترساندن و گه‌وره‌کردنی ئه‌و خراپه‌و تارانانه‌به.

■ ئی واشیان هه‌به ده‌لێ: مه‌بست به‌هه‌لان زانینی ئه‌و گه‌روه‌و خراپانه‌به‌و دیاره‌و هه‌رام به‌هه‌لان زانیش کوفره‌.

■ هه‌شیانه له‌مموویدی: مه‌بست له‌و جزیره‌و له‌مموودانه‌و شو‌به‌ه که‌شهم گه‌روه‌و ره‌شاره‌و خراپ و نا‌قۆڵایانه‌و به‌ری دره‌خشی کوفر و له‌گه‌ڵ ئیمان دا نا‌گونجین، به‌گه‌رتنی ئه‌و گوناح و تارانانه‌و گه‌روه‌و ره‌شاری کافران.

له‌راستیشدا وێرای ئه‌و شتانه‌و که‌گوتران، له‌به‌ر ئه‌م به‌لگانه‌ی خواره‌وش ناچارین ئه‌و ده‌قانه (تاویل) بکه‌ین که‌شوه‌یان له‌وه‌ده‌گیرێ: ئه‌نسانی گوناح به‌ر به‌گوناهه‌کانی کافر ده‌بێ و له‌ئیسلام ده‌چینه‌وه‌ی:

(۱) ئه‌و هه‌مور له‌مموودانی که‌ به‌پنج و په‌نا به‌راشکاری ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نین که‌خواره‌و گوناح و تاوانباره‌کان سه‌ره‌تجام هه‌و ده‌چنه‌ به‌هه‌شت و ئه‌گه‌ر به‌شچه‌و دۆزه‌خ تێیدا هه‌میشه‌یی نابن، وه‌له‌هه‌ندێک له‌و له‌مموودانه‌و که‌گوتمان پاسی گوناح و تاوانی واکراوه‌ - که‌ره‌نگای چوونه‌ به‌هه‌شت له‌خواره‌نه‌که‌ی نا‌گه‌ڕێ - که‌زۆر له‌و گوناح و خراپانه‌ به‌ی‌وه‌زاترو گه‌وره‌ترن که‌له‌هه‌ندێک له‌مموودا به‌ (کفر) ناو‌براون، چونکه‌ (زینا و دزی) زۆر پێ‌سترو گه‌وره‌ترن له‌ تانه‌دان له‌ره‌چه‌لێک (الظعن فی النسب) و به‌م‌درووه‌لا‌گه‌وتن (النیاحه‌ علی‌ العیت) که‌به‌کوفر ناو‌براون.

(ب) ئه‌گه‌ر هاتبار ئه‌و گوناح و خراپانه‌ی له‌هه‌ندێک له‌مموودا به‌دکولرو شیرک دانران، کوفر و شیرکی رسته‌قیته‌ بوونه‌یه‌ ده‌بوونه‌ هۆی باش‌گه‌زبوونه‌وه‌ (الردة) و چوونه‌ده‌ر له‌نایینی خرای به‌رز و مەزن، دیاره‌ ئه‌و کاته‌ش حوکمه‌کی له‌دنایا ئه‌وه‌ ده‌بوو که‌سه‌ر‌لیمان له‌سه‌ری رێک که‌وتوو و پێ‌هه‌م‌به‌ر ﷺ له‌ده‌قی له‌ممووده‌ی خۆی دا به‌ریاری له‌سه‌ر داره‌ که‌به‌ریته‌یه‌ له‌کوشتن: ﴿من یبذل فینه‌ فاقتلوه‌﴾ رواه البخاری.

دیهان ئه‌مه‌ ده‌یه‌نین خوا (سبحانه‌ و تعالی) له‌رمانی گه‌روه‌و که‌ده‌ستی دز به‌ی‌یر و قامچی (جله‌) یش له‌زینا‌گه‌ور به‌وختانه‌که‌ر به‌هه‌ین، جاده‌یاره‌ ئه‌گه‌ر ئه‌وانه‌ به‌هۆی گوناحه‌کانیانوه‌ کافر بووبان، حوکمی سزا‌که‌یان هه‌ر کوشتن ده‌بوو.

(ج) ئه‌مه‌ له‌ده‌قه‌کانی قورئان دا ده‌یه‌نین که‌خوا خواره‌نی گه‌وره‌ترین گوناح - دوا‌ی شیرک - ی هه‌و به‌هه‌روادار داناوه‌ سیفه‌تی ئیمان و به‌راسته‌ی ئیمانێ بۆ به‌ربار داره‌، وه‌ک ده‌له‌م‌روێ: ﴿یا‌یه‌ی‌ها الذین آمنوا کتب علیکم القصاص فی القتل فی‌ الحرح بالحر والعبد بالعبد والأنتی بالآنتی لمن عفی‌ له‌ من آخیه‌ شی فأتباع بالمعروف وأداء إلیه‌ بإحسان﴾ البقرة (۱۷۸).

وه‌ک ده‌یه‌نین خرای کاربه‌جێ به‌بای گه‌زه‌ری له‌بازنه‌ی ئیسلام ده‌رنه‌گه‌روه‌و کردووه‌تی به‌هه‌ر بۆ‌کوژراو: ﴿فمن عفی‌ له‌ من آخیه‌ شی﴾.

همدروها فدمووبعتی، ﴿وإن طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فأصلحوا بينهما فإن
بغت إحداهما على الأخرى فقاتلوا التي تبغي حتى تفي إلى أمر الله فإن فاءت
فأصلحوا بينهما بالعدل وأقسطوا إن الله يحب المقسطين إنما المؤمنون إخوة
فأصلحوا بين أخويكم﴾ (الحجرات ۱۰-۹).

بدلام شایانی بامه که (اهل السنة) همدچنده وهك (خوارج) خاوهن گوناخهكان
بهكافر دانائین لهبر نهو بهلگانهی كهباسكران، بدلام وهك مورجینه (المرجئة) كانیش
نائین، گمناخ و تاوان هیچ زیانیکی نه بو ئیمان و مسولمانتی، بهلكو دهئین همدروها
چون لهبرئی خراپهبرشی و چاكه كردهموره ئیمان گهشدهكات و زیاده كات، بهعزی
تاوان و خراپهشموه كزو لاواز دهئو بگهه جاری وا هه به بدودهوامهون لهسره خراپه
لادان مرؤف بهمه همدلیری بنبروایی دهبات و بهكجاری لهبازنهی ئیسلام دهی دهكات.
كۆنایی ئهم بامش بدم چنده قسانه دئیم:

همركام لهئیمان و كوفره لهدو بهش پێكهاتوون بهوئنهی درهخت (شجرة) كهلهدهو
رهگدو ریشه لهلايهكو لقو پۆپو گهلا لهلايهكی ديكه پێكهاتوره، ئهسل و بنچینهی
(ئیمان) بهش نهو بهشه سهرهكی و گرنگههتی كهلهدهن (قلب) دا جیگیر بهوه ﴿كتب
في قلوبهم الإيمان﴾ ئهویش بهراست زانیو دانپندههتیا (التصديق والإقرار)، لقو
پۆپهكانیشی كردهمه ئاكاره چاك و بهسندهكان: ﴿الإيمان بضع وستون شعبة أعلاها
قول لا إله إلا الله وأنها إمامة الأذى عن الطريق والحياء شعبة من الإيمان﴾ رواه
سلم. جادپاره (ئیمان) ههنا چاكترین و بهرزترین بهشی كه ئهسل و بنچینهكههتی بهئین،
كهگوتنی ﴿لا إله إلا الله﴾ به بهدو زمان، ئهوه همر دهئین همدچنده كردهوهی
چاكیشی لهگهگ نهبن، همدروها چون درهخت ههنا رهگدو ویشهوه قهدهكهی بهئین ئهگهه
هممو لقو پۆپو گهلاكانیشی لقو بگرینده همر دهئین. بدلام دپاره بهناهنداری و كهو
كوری بهمه زۆرجاران لههیشكه بهون نزیك دهئینهوه، ئهسل و بنچینهی كوفریش بریشیه
لهبهراست نه زانیو دانپندههتیا (الكذب والجحد) گوناخ و خراپه تاوانهكانیش
لقو پۆپهكانیهتی، جادپاره همر كهسیك ئهسل و بنچینهی كوفری نهبن ئهگهه هممو لقو
پۆپهكانیشی ههبن بهكافر دانائین، همدروها چون كهسیك ئهسل و بنچینهی ئیمانی نهبن
ئهگهه همدچی كردهوهی چاك هه بههه بهئین. كهشدهش مهحاله. بههرواداره مسولمان
دانائین.

■ ■ ■

تی بیتی

بزو نویسنی ئهم بهشه سوودیکی زۆرم لهکتیبی (الإيمان) ی دکتور محمد نعيم ياسين
وههگر توره، همدروها لهکتیبی (شرح العقيدة الطحاوية).

به شی چاروم

تیگه یشتن

(الفهم)

بى خوشکردن

خويندەرى بىرئىز..

ئەم بەشى چۈۋەمە كەبەشنىكى زۆر گىرنگى پرۇزەى بدرنامەى لىكرى يە، لەدور بەندان پىكەدەئى؛ بەندى يەكەم بىرىتى يە لەيازە (۱۱) تىن بىنىى گىرنگە دەربارەى جۇرۇ چۆنەندى ناسىر تىنگەبشتى ئىسلام، كەمەركام لەر تىن بىنى يانە ياسار بىنچىنە يەكى گىرنگە بۇ راستو چاكاناسىنى ئىسلام بەدەلەندەنە چورن لەوبارەه.

لەبەندى دوۋەمىش دا لەحموت خالاندا بەكۈرتى پىناسەى ئىسلامان كىر دوۋە كەتەمانەن؛ ئىپروانىن، بىرۋارەپ، خواپەرستى، ئەخلاق، برايدىتى كۆمەن بىرون، بانگىدواز تىنگۇشان، پەيدابوونى كىيان و رىنگەشتى زۇيان.

بەھىۋاى ئەۋە كەتە بەشەش ئەم ئامانجەى كەبۇى نووسراۋە بىتوانى بېيەنەندەى دى دىۋاى خوتەندەنەۋە ھەم كىردى خويندەرى بىرئىز ھەست بىكات كەچاكتىر قورۇتەر لەنابىن و بدرنامەى خۋاى پىروۋەردگار كەدۋابىن بدرنامەى چاكتىر نوسخەى ھىدايەتى شىفا بەخشەندى بۇ مرزۇقايەتى تىنگەبشتوۋە، بىگومان يەكەمىن ھەنگاۋو سەرەكى تىرەن مەرجى پىنگەبشتىش چاكان تىنگەبشتە.

۱۹۹۳/۱۶/۱۹

سەرچىاى ماكۇك

بەندى يەكەم:

يازە تىن بىنىى گىرنگ

تىن بىنىى يەكەم:

ئابىن بىرىتى يە لەر دەق (نەس) ئەندى كىلەنئىر دوو تىرى قورۇنانو سۈنەت دان: بەلەن ئابىن - كەلئەدا مەبەست ئابىنى ئىسلامە - بىرە لەبىرەزە مرزۇف كىرەكان جوق دەكەرتىمە كەلەرىۋى ۋەھى يەۋە بۇ ئىسان ھاتۋە، جابىگومان بىنچە لەقورۇنانو سۈنەت كەدور تاقە سەرچاۋەى ۋوونو بىنچەندۈچۈرىنى ئەۋاتىرىن و دۋابىن بدرنامەى خۋان، ھىچ سەرچاۋەىكى دېكەمان نىە كەلەرتىگەى ۋەھى يەۋە ھاتىبى. مادام ۋاش بىن دوروست نىە بىنچە لەدەلەكانى قورۇنانو سۈنەت ھىچ دەقنىكى دېكە بەدەشكە لەنابىن

بزانین و هک (دین) هکس و کونتی له گه ل بکدین.

تینگیشتن له ناین چنده پیه وندی به عه قله وه هیه هیندش به دمه:

وه چنده له یی لورشان و سونت لبر گردن و کتیب خویندنه وه گوی گرتنه و تی ده گهین هیندش له یی لورمانبیری پاهندی کارپن کردنه وه وه و کام لدم دوو ریبه عه قلی و دلی یان لیکری (نظری) و کرده یی (عملي) به تدوار گوی پدگرتن و به جیار تلهها بهی نین بۆ شو مه بهسته، که راته لوانه ی که پیمان وایه بهی به تومار گردنی نایدته گانی خواو لورموره گانی پیغمبری پشمو ﷺ له میشتکیان دا ده توان له ناین و بدرنامه ی خوا حالی بن و بیاسن خراپ بهمه لده اچرو ون. دیاره هزی لدهش لومه به که ناین بدرنامه ی خوا به یی و پیروونی گردنی لسان و پنگهستی ژبانی و هتا به عه قلی و دلی لدهنده گانی (تفاعلی) ی له گه ل نهکات و نهیکانه بابهد (موضوع) ی بیرو هزش و هستی کرده وه چالاکی پدگانی، بهمه مو هسته دهی و دهرونی به گانی له پیچینی لئی حالی نایی، چونیستی شو چینی و هر گرتنه هه لایندش به وه دهی که به عه قلی و هزش له دهقه گانی ناین تی بگهین، وه لیشمان هتا ده توان یه کتایی خواو به پدگرتنی و سوپاس گردنی و شهرم ل گردنی و لی ترسانی و خزشوینستی خزی و پیغمبریه کی و شوین کدوتوانی و بدرنامه و نیازه که بانی تی بگهین و به سیفته بهرز جوانه کان بیرازینینه وه لدهمه و خه سفته بهده گانی پاک بکه نینه وه، وه لنده گانی لورده و دوشی جبو و جۆل و چالاکی پدگانان له گه ل شوع دا راست بکین. جائینانی مولمان هتا عه قلی شاره زا و رویاترو دلی پاک و بهدارترو کرده وه ی چاک و راست تر بن، پتر شاپسته ی لدهی نیدا دیتده ی که خوا به پله گانی هیدایت دا بهزی بکانه وه به ناو و سیفته بهرز گانی خزی و یاسو دمستوره گانی ناشای بکات.

دیاره جیارازی نیوان دینداری و خوا به رستی هاوه له هه لبارده و به ریزه گانی پیغمبر ﷺ خوا لیان یازی بن و شوین کدوتوانی راسته قینه یان و خدکی دیکش هدر لدم مه لیهیدا شیراوه توه، چونکه شو به ریزانه (۱) بهمه مو کیان و بونیان و بهده و دهرونیان له لیسلام تینگیشتیرون، به لام خدکی دیکه هدر و به قسو به سه رازه کی یان لده بهی به پیرو هوشیکی و شک ناینیان و هر گرتنه و پشیمان واید، چونکه شو نایش و هک مولمانه به سته پشوره کان ده گانی لورشان و سونتیان له بهر گردن و تومار گای زهینان لی پر کرده و، گه پشتونته بهزی لوان و کاربان تواره.

(۱) واته هاوه به ریزه گانی پیغمبر ﷺ و شوین کدوتوه به سته گانیان، خوا لیان یازی بن و هک لورشان لورموبنی: ﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعَهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ العوبة (۱۰۰).

تین بیٹی کی اساتذہ م

بهره‌م و گهله‌پووری زانیان جوری تیگه‌یشتنی ئه‌وانه له‌ئیهلام نەگ ئیهلام:
چونکه وه له‌ئیه‌ینی یه‌که‌مه‌دا گوتمان جیاوازی نیوان (ئایین) و بیربۆزچوونه
ئیه‌سانی یه‌کان ئه‌ویه که ئایین سه‌رچاوه‌که‌ی (خوا) یه به‌لام بیردۆزه بۆچوونه‌کان بیر
هۆشی (ئیه‌سان)؛! دیاره‌ گۆزه‌ش چۆی ئیه‌دایه‌ی هه‌ر ئه‌وی له‌ده‌هۆژ، مادام وابێ مه‌ودای
بهرمه‌ند به‌رونی ئیه‌مه له‌بهرمه‌د و گهله‌پووری زاناو پشه‌واپانه‌مان هه‌ر ئه‌ویه که‌باریده‌مان
ده‌دات و رینگامان بۆ ئاسان ده‌کات بۆ چاکترو راسترو زیاتر تیگه‌یشتنی ئایین.
ئیه‌جا ئه‌وه که‌زۆریه‌ی زانیان ئه‌ر مه‌سه‌له‌نه‌ش که‌زانار پشه‌دایانی پشه‌یمان له‌سه‌ریان
په‌که‌گه‌وه‌ش و وه‌به‌که‌نه‌گی (إجماع) رایان له‌سه‌ر داو، له‌ده‌ای قورئان و سونه‌ته‌وه
له‌ده‌نه‌ین و وه‌ به‌شیکه‌ی ئایین وه‌فاتریان له‌گه‌ن ده‌گه‌ن، نابێ ئه‌وی له‌ی بفا‌هریتیه‌وه
که‌نه‌وه‌ی له‌وه‌ی یه‌که‌نه‌گی (إجماع) ی زانیانه‌وه به‌رای له‌سه‌ر ده‌هۆژ کتومت وه‌که
ئه‌وه وایه که‌قورئان و سونه‌ت به‌رای له‌سه‌ر ده‌هه‌ن، به‌ئێکه وه‌که‌ به‌هێه‌ی یه‌که‌مه
(سه‌رچاوه‌ی وه‌رگرتن) دا گوتمان هه‌رچنده‌ قورئان و سونه‌ت هه‌ردووکیان سه‌رچاوه‌ی
هه‌له‌تیجانی یاسا‌کانی ئیه‌لامن به‌لام یه‌که‌دار هه‌رسه‌نگه‌ نیو و قورئان (متن) به‌ر سونه‌ت
(شرح) و، قورئان چاودێر حاکمه‌ به‌سه‌ر سونه‌ت دا، قورئان و سونه‌تیش به‌سه‌ر
(إجماع) دا چاودێر حاکمه‌ر ده‌توان به‌راره‌ر حوکه‌م‌کانی داد‌جایی به‌که‌ن.

تن پڻ ڏسجي ڇو ارسام

كده گوتري قورئان و سوننت لهدموو كات و شويئيكدا تواناي چاره سدرى
 هموو كيشو گيرو گرفته كان و دابين كردنى تينگراي پينداويستى به كانى ژيانى
 تاكو كر مه لئان هميه، ئهم قسيمه لىبوارى بىرو باره (عقيده) و خواهرستى
 (عبادة) و خو و رهوش (اخلاق) چىمكو و اتايه كى هميه، له باره كانى ديكى
 ژيان وهك: سياسى، ئابوورى، كومەلايىتى. هند نا، و اتايه كى ديكه:
 چونكه له بارى سى مسەلى يەكەمدا دهقه كانى سوننت وردو درشتى بابهتە كانيان
 باس كردووهر نوخته بان لىسەر پيەت داناهه بهلام له بارى سى مسەلى دووهەدا زياتر هەر
 هئە سەرەكى و بنچينه يى يەكان خراوتە پيرو، حيكهتە ئهم دياره هيش شهويه
 كه: باره و خواهرستى و رهوش زياتر به يوفەندى يان به دروو و شهخيدى معندوى
 ئيس: به هيه كهشتيكى خواهرست و چىسپارو نه گزوه: ﴿فَطَوْرَةُ اللّٰهِ الّٰتِي فَطَرَ النَّاسَ
 عَلَيْهِ﴾ ﴿تَبْدِيلَ لِّخَلْقِ اللّٰهِ﴾ الروم (۳۰). بهلام سياست و ئابوورى و كومەلايىتى زياتر
 به يوفەندى يان بهلايىنى ماددى ئيسان و ژيانوه هيه، كه به پيچواندى لايمى معندوى
 هم گزوان و گهشه كردنى زۆرى بهسوداوى هم عقل و پنج هسته كانى مرؤفش پى
 ئاشان و زياتر چاكره دهتوان سهردهوى لى بهكن و كارى تپدا بهكن.
 بۆيه خواى كار به چى بس به ديارى كردنى هئە گشتى به كانيان وازى لى هئيانوهر
 بهر كردهوى بۆشايى زۆرى نئوان هئە كانى بۆ بىرو هۆش ئيسان به چى هئيشوهر

که له‌ئوی بیر کردنوه کوشش (جهتاد) وه له‌بر نیشکی بنچینو هتله گشتی به‌کان‌دا پاساو حوکم بۆ روده باه‌ته‌کان هه‌له‌نینجی.

تاتی بیانی ی پیتجه‌م :

سه‌نگی مه‌حه‌کی ناسینی نی‌سلامو چۆنیه‌تی به‌ریوه‌بردی ره‌لعارو شاکاری پیغه‌مبه‌رو هاوه‌له به‌رزو به‌ریزه‌کانیه‌تی:

چونکه جاتی سه‌بارت به‌پتغمبه‌ر ﷺ ئوه شتیکی روونه که‌له‌لایه‌ن خواوه به‌تایه‌ت بۆ ئوه به‌وانه گراوه که‌برنامدی خوا له‌بهنده‌کانی به‌گه‌یه‌نی له‌میان (خلای) زیان و گۆزه‌ران و هه‌لسو گه‌رت و هه‌لوێسته‌کانی‌دا پێشانیان به‌دات و لێیان حالی بکات که‌خوا به‌رسی و مسۆلمانه‌تی چی به‌و چۆنۆ ئایینی خوا ده‌بن چۆن به‌ریوه‌ به‌ری. هه‌ربۆیه‌ش خۆی گاره‌به‌جی شوێن پێ هه‌لگرتن و به‌دراکه‌رتنی ئوه زاته به‌زی کردۆته به‌ئگوی ئیپاتی به‌ندایه‌تی و خۆشویستی خواو هۆی خۆشویستی خوا بۆ ئیسانا، ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ (٢١) عسرا، وه هه‌ربۆیه‌ش ئوه به‌نده هه‌لبژاردو ره‌نده‌ی خۆی کردۆته پێشه‌وار سه‌رمه‌شتی هه‌ر که‌ستێک که‌به‌نوێندی دیداری خواو پاداشتی دراوۆزه، ﴿قُلْ كَلَّا لَوْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ لَتَتَّبَعُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ (٢١) عسرا، جادیاره خواش به‌س له‌که‌سانێک یازی ده‌بن و یازی‌یان ده‌کات که‌به‌شێوه‌ک بۆین و به‌ریوه به‌جی که‌ئوه فهرمانی پێ کردووه، مادام وابێ به‌ده‌قی قورئان ده‌سه‌لمه‌نیری که‌ئوه به‌ریزه‌نه به‌شێوه‌یه‌ک ره‌لعاریان کردووه ئایینیان به‌ریوه به‌درووه که‌خوا پێی خۆشه، که‌واته ئه‌وان سه‌نگی مه‌حه‌ک و پێوه‌رو نه‌رازووی مسۆلمانه‌تی و به‌ریوه‌به‌ردنی به‌رنامه‌ی خوان.

که‌واته ئه‌گه‌ر به‌مانه‌ی به‌و شێوه‌و چۆنیه‌تی به‌ که‌خوا فهرمانی پێ کردووه پێی خۆشه ئایینی خوا به‌ریوه به‌ری و به‌مسۆلمانانه زیان به‌سه‌ر به‌وین پێسته‌له‌دوای پتغمبه‌ری پێشه‌وامان ﷺ یاره‌وه به‌ریزه‌ وه‌لاداره‌کانی (رضی الله عنهم) به‌که‌ینه سه‌رمه‌شتی جێی سه‌رنج، هه‌ر بۆیه‌ش خۆی میه‌ره‌بان ئه‌وانه‌ش که‌به‌چاکی شوێن هاوه‌له به‌ریزه‌کانی پتغمبه‌ر ده‌گه‌رن خه‌ستوویه به‌ر وێژندی وه‌حه‌مه‌ت و سیدی به‌ره‌مه‌ندی خۆیه‌وه، ﴿وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَوَرَضُوا عَنْهُمْ﴾ (١٠٠) التوبة.

دیاره هه‌ر لێره‌ش‌دا ئه‌ندازه‌ی تارانباری و لادان خۆری ئه‌وانه‌مان بۆ ده‌رده‌گه‌وتی که‌هاوه‌له به‌ریزه‌کانی پتغمبه‌ر ﷺ ده‌به‌رغۆین و له‌جباتی سوپاس و پێژر ته‌قدیر و دوو‌عی خیر بۆ کردنیان به‌خراپه‌ باسیان ده‌گه‌رن دوو‌منايه‌تی‌یان ده‌گه‌رن!! وه‌به‌راستی زاناو پێشه‌وامانی ئه‌مه‌ته‌ش ناوی چاکیان له‌ناو که‌پتیاو گوترون (الرافة)!

تین بینن ی شه شه سم :

تیگیشتن له قورنان و سوننهت بهس نیه بۆ بدیره بر دنی ئایین به لکو ناسینی
ئو واقیعهش که ده مانه ی ئایینی تینا به چه پنین پنیسته :

به ئی... له راستیدا ههروهک چۆن بهس به بهر کردن (حفظ) ی ده له کانی ئایین
(نصوص الدین) نابینه شارهزا (لقیه) له ئایین دا، به لکو پنیسته به ههروهک هیزه کانی
(عقل) و (دل) و (جسته)، واته به بهر و هژ و ههست و عاتیفه گر ده وه رهفتار
(تفاعلی) له گه ی بکه ی ئنجا ئی ده گه ی و شارهزا ده یین، هه ره ی بهش پشموامان
نه یه موه: ﴿من یرید به الله خیرا یحفظه نصوص الدین﴾ !!، به لکو له موه به ی:
﴿من یرید به الله خیرا یفقهه فی الدین﴾ روه البخاری. به ئی جابه ده مان شیوهش بۆ
به ره بر دنی ئایینی خوار جی به جی کردنی له مانه کانی و ئی برای تیگیشتن و شاره زا بهرون
له ئایین پشیمان به ئاشا بهرون و شاره زا بهرونی و البی و بارو ده وخی ده ورونی و کۆمه له به ی و
شاه وری و بیاسی و له رهنگی و... هتدی ئو گه ی و کۆمه له ی بهش هه به که ده مانه ی
به ی گۆرین و چاکی بکه ی و ئیلامی ئیدا به چه پنین. به کۆرشی: و ئی برای (لقه) له ئایین دا
پنیسته (لقه) ی واقیعه شان هه ی بۆ به ره بر دنی ئایین، ده نا به موه دی (خوارج)
ده چین و ده سه ره و ده یین !!

تین بینن ی هه وه سم :

ئیسلام هیلایه به بۆ نیشان، پاشان به درنامه به بۆ ژیان:

به لگی ئیسات کردنی راستی ئه م مه سه له به چه نه شتیکه:

۱- له چه نه ئیساتیکه دا ته عبیری: ﴿هو الذی ارسل رسوله بالهدی و دین الحق﴾ درو به ره بۆ ته وه^(۱). دیاره (دین) به مه عانی (به درنامه، ئایین) دئی و. (هتدی) شر
یانی و ئیروونی و ئی پشاندان.

۲- هه رکاتیک خوار کار به جی و ئیستی له مانیک ئاراسته ی به نه ده کانی بکات به
﴿یایها الذین آمنوا﴾ به انگی کردوون، ئنجا دوا یین کارو له مانه که ی خۆی
پن و اگه به اندوون.

۳- پشه به ی پشموامان ﷺ پاش به یینی قۆناغی شاری مه که که ئنجا له قۆناغی دروهم
له شاری مه ی نه ده سه ره گه رمی و اگه به اندنی به درنامه و چه پاندنی حوکمی خوا به و، دیاره
قۆناغی مه که که ش ته رخا ن گه ره و بۆ روو نکر ده وه ی ئیروانیین و به ره به وه ی ئیسلامی،
به واتا به ی دیکه خسته به وری و ئیروونی (هه ابایه) ی خوا بۆ خه لکی.

که واته: له ئیتر هه ره گه ی و کۆمه له ی که دا به یسترئ حوکم و به درنامه ی خوا جی به جی
به کۆر و جم و جۆر و چالاکی به کانی ژانی پنی ویک به خری، پنیسته پش ئوه هه ی به ی
خه لکه که ئیروانیین و به ره به وه ی خوا یی پشاسری و (هتدی) ی پش هه ی به کۆر، چونکه

ماقولون نه ئېنسان بېروای نېستی و کارو و هلتهاری بېروادارانې لى چاوهېروان بکړی، وهېچ رڼی نى ناچى کومېلېکى مولىمان و پېروونى کړاو (مهشدي) بارنه هاتېن و بېرنامې خواش بېشه حاکم و داپېموزى! چېکمهت و سوردی زانېنى ئم راستى پدش ئوده به کده مولىمانان همدېشه کارى خۇيان له دارشتنى بڼاغور پوخت گردن و (پېار) دروست گردنمړه دست پې بکړه، سړگرمى ئېشک نهېن که کاتى نه هاتووه، وزه و کاتى خۇيان بېشى لاوه کې و جوړنى به پېرؤ نه ده.

ئمه له لایه کدوه له لایه کې دیکمه موه وؤر ویاى خۇيان پېن له گرمې خعبات و جم و جوړ و چالاکی ياندا ئمويان له بېرنه چې که مېستى سوره کې و کارى بېچېنې يان هر و پېروونى گردنى خدک و بېره و خوا بېرنېانو، تېنانت مېست له چېسپاندى حوکمى ئېسلام و کار پېن گردنى بېرنامه کې بېشى هر هېنانه دى ئم مېسته به، وه خواى زانا فېرمورېتى: ﴿الَّذِينَ إِنْ مَكْنَحَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ لَئِنْ عَاقَبْتَهُ الْأُمُورُ﴾ الحج (۱۱).

ئم تن بېنى يېشم بېزه خسته ورو چونکه وؤر کهسى وام دېره کدله مېدانى کارى ئېسلامى دا زياتر وه بابا يېکى چېزې و سياسى ورو و هلتهار ده کات و بېمش هم غوښى هم خدکېش گوفتهارى هلمو بېلدى وؤر ده کات.

تن بېنى يې هېشتم:

ئېلام له خوا بېرستى و خدک دؤستى دا کورت هلدې:

بېلدى... سړجم ده که کاتى قورئانو سوننت ئمويان لى ده فامرېتېره که ئم مېسته ئاين دېمور لى زانېنى ئېساندا، چا ک چ کومېن، بېهېتې دى دور شن:

۱. خوا بېرستى بېمعتاى فراوانى ئم وشېده، کدله موه خوى چېکمدى خولفېترانى ئېسانېشه وه خواى کار بېجى فېرمورېتى: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الداربات (۵۶).

۲. خدک دؤستى و چاکه کارى کدله مېش سېنگى مده کې واستى و ناراستى و ساغى و ناساغى و قرېزکى خوا بېرستى و دېندارى يېم بېره مېشېدى، ئمېش چېنه دېکى قورئانو سوننت له باره و:

﴿وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ الحج (۷۷). ده بېنېن که سېفرازى و زگاربېون. لېدنېار دواؤزدا چونکه بېموتلې هاتووه. گراوته مېره بېره مې خوا بېرستى و چاکه کارى.

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ النحل (۱۲۸).

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ الأنفال (۱).

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ النساء (۱۲۵). ده بېنېن که خواى زانا بې خوا ساغ بېرونمړه و ئسلم ووجهه لېله و هو محسن. ده بېنېن که خواى زانا بې خوا ساغ بېرونمړه و ئسلم ووجهه لېله و چاکه کارى و هو محسن و بې بېاشترېن گمردن که چې و دېندارى حېب کړه ووه.

﴿أَكْثَرُ مَا يَدْخُلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ﴾ تقوى الله و حسن الخلق و.

دېاره بېدېله و لى دى گېلانىش و حېب و خواى لى بېن هر لېدر تېشکى ئم ده لاندې

بیوه که در مریه می‌نشیند: (الدین صدق مع الحق وخلق مع الخلق) واته: شایین بریتی به لمرست بیون له گدگن خواداو چاک بیون له گدگن خدنگی خواداو. دیاره خهبات و جده‌گیش له پشناوی خوادا که بدروالمت دزایه‌تی له گدگن ثم مدسه‌لیددا هدیبه که با سکر، له حدیقته‌دا وپرای لودی که چاکترین جزوی خواهرستی به (۱) هدر جزو یکیش له چاکه کاری و خرمستی خدنگ، چونکه بهرگری کردن له شایین و بهرنامی خوا که تافه بهرنامیه که له شینسان بهر شینسه، وهله بهین بردنی لوانی دهه بهرچ و کوسپ له ینگای گموره‌ترین و چاکترین جزوی خرمست گه یاندنه بهر مرفا یه‌تی، همدروک چوژ به گموره‌ترین و چاکترین جزوی خواهرستی (عباده) یش حبیب ده‌کری، چونکه وهک خوی زانا لمر مریه‌تی له سایه‌ی خهبات و جده‌گن (جهاد) دا نه‌بی پمرستگان دمر و خین، بگره همدرو سروزوی تیک ده‌چن: ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفُتِ سُبُطُ اللَّهِ وَخَلَّتِ الْحَنُوفُ وَاسْتَفْسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ (البقرة ۲۵۱).

تین بیئال ال شوقیه م:

شیلام یو به کتاپه‌رستکردنی شینسانه کان چه‌سپاندنی داد له نیرانیان دا هاترو: یه‌لن... چونکه به کتاپه‌رستی کاکل و جده‌ری خواهرستی به داد گمری (عذالذ) یش کاکل و نیره‌ر و ک و بناغی چاکه کاری و به خنده‌ر بیون شینسانه، چونکه به‌بی خواهر به کگرتن (توحید الله) خواهرستی نایه‌تمدی، لمر و بنچینه‌ی داد گمری نه‌بی چاکه کاری و خرمستگوزاری واسته‌لینه بنیاد نانری. هدر بی‌یش له قورانی دا هیچ خمه‌لته‌تیک دی‌زو بهر هینه‌ی هاویدی پیداکردن (الشرك) که دزی (توحید) و، ستمکاری (الظلم) که دزی داد گمری به هیرشان نه‌کراوه‌ته سهر.

دیسان هدر بی‌یش له قورانی دا هیچ شتیک نه‌کراوه به مدستی تیکرای پیغه‌میران (علیهم‌الفضل‌الصلوات و اکمل‌التسلیمات) بیجگه لهوا گه یاندنی به کتاپه‌رستی و چه‌سپاندنی داد گمری، خوی تالو داد گم فمر مریه‌تی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ (الأنبياء، ۲۵). همدروها فمر مریه‌تی: ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ (الحديد ۲۵).

تین بیئال ال ده‌یه م:

گموره‌ترین هری ده‌سته ده‌ستیی و بهرته‌وازه‌یی بهر هوانی شایین، چاک حالته‌بیون و خلته به‌لوه بوونه: لمرستی دا بی‌وه‌ترین و کوشده‌ترین ده‌رو نه‌خوشی که شون که تروانی شایین

گسزدهی دهبی بریتی به لدهودی پدروموازهیی (الشفوق)، چونکه گمروهترین و سده کی ترین بدوهدمی دینداری لدریانی کومه لدا بریتی به لبرایدتی و تهابی و دل پیکره جزشدران، واته، پدکبون (الوحدة)، چونکه بندماو بنچینی شایین خوابه پدکگرتن (التوحید) و نه میش دهبینه هزی پدیدابوونی پدکبون (وحدة)، همریزیش لدهویشانی دا برایدتی و پدکبون بدخسلفتی سده کی شرتن کدورتوانی شایین لدهلدم دواوه، Φ ان هده امتکم امة واحدة وانا ربکم فاعبدون Φ الانبیاء (۹۲)، وهدپنچدوانده نالم نالمنمو لیک جیایی بدخسلفتی زملی بن پروا (کافرا و هاربعش پدیداکمران (مشرکین) دانراوه: Φ ولاتکونوا کالذین تفرقوا واخلعوا من بعد ماجاههم البینات وأولئک لهم عذاب عظیم، يوم تبیس ووجه وتسود ووجه فاما الذین اسودت وجوههم اکفروتم بعد ایمانکم فلوقوا العذاب بما کنتم تکفرون Φ ال عمران (۱۰۹-۱۰۵) دیسان: Φ ولاتکونوا من المشرکین، من الذین فرقوا دینهم وکانوا شیعا کل حزب بما لیدهم فرحون Φ الروم (۳۲-۳۱). جاپتگومان نم دهرده پسر کوشنده به گهراو میکزبه کی زژور جزوارجزوره لهگدلیک زبلداناندا پیدیا دهبی و گشه دهکات، بهلام گمروهترین و سده کی ترین جزری ندر میکزبانان دوان: پدکهمیان (چاک حالی نهوون لهنایین) و دورومیشیان (خلته بهدلرهوون)، کده کهمیان لهزبلدانی کدهلله کی ندفام (جاهل) دا پیدیا دهبی و لراژور دهبی و ندری دیکهشیان لهزلهکارای دهرورینیکی ناساغ (مریض) دا.

خوای مهربان سبابت بهدکهمیان فدرموریدتی: Φ ومن الذین قالوا انا نصاری اخذنا میثاقهم فنسوا حظا مما ذکرنا به فاغرینا بینهم العداوة والبغضاء الی يوم القيامة. Φ المائدة (۱۴). وک دهبین وازلن هینانو پشت گوی خستی بدشیک لهنایین لهلایه ندهرانی پدکانهه بزه هزی پدیدابوون سدهلدانی دوزمنایدتی و ناکزکی و دوروبوه کی لهنویاناندا. دهردها فدرموریدتی: Φ ان الذین فرقوا دینهم وکانوا شیعا لست منهم فی شیء Φ الانعام (۱۵۹). لیرهشدا دهبین کدهش بدش کردنی شایین Φ فرقوا دینهم Φ بدکسر بدرهمدکی پدروموازهیی و دهمته دهستی Φ وکانوا شیعا Φ به!!

وه دهربارهی هزی دورومیشیان فدرموریدتی: Φ وما تفرقوا الا من بعد ماجاههم العلم بغیا بینهم Φ الشوری (۱۴). لهشرینیکی دیکش فدرموریدتی: Φ کان الناس امة واحدة فبعث الله النبیین مبشرین ومنذرين وازل معهم الکتاب بالحق لیحکم بین الناس فیما اختلفوا فیہ، وما اختلف فیہ الا الذین اتره من بعد ماجاتهم البینات بغیا بینهم. Φ البقرة (۲۱۳).

لدم دور شاپهشدا دهبین کدهرتموازهیی و لیک جیایی جودلهکدو دیاندهکان بدنایدتی خاوهن کتبه ناسمانی بهکان بهگشی لهفتی بن ناگایی نوزانراوه چونکه Φ من بعد ماجاهم العلم Φ وه Φ من بعد ماجاتهم البینات Φ دورچاری ندر دهرده بوون. بدنکر نم جاره میکزبی ندخوشی بدکه به Φ بغیا بینهم Φ لهلدهلدم دواوه. کدهم

بہمدنای ستمو دہست دریزی کردنہ سوریہ کو (۱) ہم بہمدنای حمدویش دئی!
 گوانہ نم جاره ماکی نہ خوشی پورتوازیی لہ کھلدوہ پیدانہ بودہ، بدلکر لدن و
 سیندا سرجاوی گرتوہ!
 تیشاش نژوی تی بیتی یازدہیمہ کشتوا کدوی ٹیرہو پدیوہندی بدکی پشوی ہم
 تی بیتی ہموہ ہدیہ.

تن بیتی یازدہیمہ

تافہ شیوی راستی یہ کگرتن و بہرہ بردنی ٹاپین، گرتنی تیکرای دین و
 پاکرا گرتنی دہروونہ:

چونکہ مادام ماکو ہشماہی پورتوازیی و دایر دایر بونی ہروی پدیوہانی ٹاپین بریتی
 ہی لہ:

۱. چاک لدین حالی نہ بون گہراہترین جزوی گرتنی ہشٹکی و وازی ہشمانی
 بالی یہ کہ پیتی.

۲. خلثہ بہ دلہوہ بون کہ ٹیرہی بون (حد) پستریہتی، چونکہ پٹہمہر ﷺ
 لہمروریہتی: ﴿إِيَّاكَ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ
 الْحَطَبَ﴾ رواہ مسلم.

بدنی مادام خراب حالی بون لٹاپین کہ نہ نجامہ کی گرتنی ہندیکوی وازی ہشمانی
 ہندیکہتی و دل نہ خوش بون و خلثاوی بون میکڑی ہروی دہست دہستہی و
 پورتوازیی.

دیارہ چاک تینگہ یشتنی ٹاپین و پدیوہی کردنی تیکرای لایہ نہ گانی، پاککردنہوہ
 پاکرا گرتنی دن و دہروونیش دہرمان و چارہسوہ پاریزہی کڑمدنی مسلمانیش لدو
 دہرہ پس و کوشندہ، شجا لہ سونگی ٹوہوہ کہ پٹہمہر ﷺ و ہارہلہ بہرہ نہ گانی
 وک لہ تی بیتی پنجہم دا گوتمان سہنگی مہدکی ٹیلام بہرہوہ بردن و مسلمانہ تین،
 دیارہ شوین کہوتنی ٹوہ زانہ ہمزہ پاریزاوا (معصوم) ہو ہارہلہ ہلدیواردہ گانی چاکترین
 بدلکر تافہ پاریزہی ٹینسانہ لہ نہ خوشی (بدعت) کہ بہ پستریہ جزوی گرتنی ہشٹکی
 ٹاپین و بدہلد اکردنی بالی یہ کہ پیتی، جاج بہ بیانوی (تزکیہ) کردنی نہسوہ
 (تہصوف) وہ ہی، چ بہ ہمانی گرتگی (عقیدہ) و چہ ساندن (توحید)، چ ہدناوی
 پدیوہرہ (تربیت) و ہارہشمان چ لڈیر دروشی ویز گرتن لہ پشواہانی پشور و گرتگی
 کلدہ پورہ کہیان... ہند.

بدنی دہرمانی بدعت ہمی شونکھوتن (اتباع) ی تدواوی پٹہمہر ﷺ و ہارہلہ
 بہرہ نہ گانیہتی.

وہہ ہزی ساغ بونہوہ (خلاص)یش ہز خوا لدخلتو ژہنگد وار دہروون خواوین

(۱) دیارہ کڑمدنی لٹاپین و زلم و سعم لہیک دہکن کھلد و دہروونہ گانہان بوہرو

لہو ہمسوہ واپز لگرتن و ہکیم سیر کردن و ہدگرمانی... ہندی تہداین.

دوستانه و دوستانه به کوه می‌روند، چون که نیکبختی به کوه می‌رسد.
 (محمّدی) راست بگویم خاکی دلی ساق (قلب سلیم)؛ و آن من شیعه لایق است. اذ
 جاء ربه بقلب سلیم فی الصفات (۸۴-۸۵).

گداخته، با همون بدین بدهی شوین گدازنی پیغمبر ﷺ و گردونه سدره منقی خوی
هاورنه بدرپزه گانی بدوه (خوالیبیان رازی بن) هرجی زیانرو چاکترو راسترو لولنرو
لراوانتر لدیسلام حالی بین شجا حالی بوته گذش لهخومان! بکینه جان ناکو بتوانین
فردمانه گدوره برزه گانی خوا جل جلاله جن بدجن بکین گدودفرمونی: ﴿وَاعْتَصِمُوا
بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ ان عسرا (۱۰۳) وددوفرمونی: ﴿أَنْ أَقْبِلُوا إِلَيْهِ
وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ الشوری (۱۳).

بهائی... باوا ئیسلام بناسیو بهدیو بهدین گه پیغمبر ﷺ و پادشاه دانی
تبی گه پیغمبر و پادشاهان دهر د گهم تیرانی بو دهم بیرو بهر دهم خواهه رستی بو
دهم بهشت و خود دهم تقوا بو دهم غزا... شد بائیش چدی به بهانه دی گرنی
میشک و لایهنگی ئیسلامه لایهنگی دیگه و ازلی نه هین. با دنیایین
گه ئیسلام بهدیو بهر (عقیده) ای پرونده نه پرونده (شریعی) به بهانه یه، نه تو زکیو
(تصرف) ای جیا له مشور و خواردن لده روی کؤمده قیام. نه بیگشتن (تنظیم) او کاری
سیاسی دور و لده قریبه. نه خواهه رستی. دنیایه گم گرتن (الزهد) له گن خدایت و
جنگ پیکره دن. نه کار و کاسبی نه بازار له زکیو باوانه ره نویزی نیو مرگه دنی
جیا به. چونکه ئیسلام بهر نامو بهدیو ریایانی نکه کؤمده و یایش همدو شو بهار و
لایه نانی تده به.

وهابولیش بدهن هورچی چاکتر دن سینه‌مان لهنه‌نگدو زاری حسودنی و
ریابازی خو پندستی و رقو قینو بدگومانی و خوزمزل گرتن و خدک بدگم سهر گردن و
باقی خسلته پیس و بده‌گانی پاک بکیندو پاکو رابگیرن. بزو لهری شایستی نه‌وبن
که بکتایی (توحید)ی خواو بده‌پاک گرتن و سوپاس گردن و بگه‌ده‌گرتن و خوشبوستنی
خوژی و پنه‌بمه‌که‌ی ﷻ نیندا جیگیر بی و پرین له‌خوشدوستی و ریزو بدزویی و پوزش
بو سولمانان.

دیاره هەر کۆمەڵنیکیش پێوانێ ئاوا پێکن گەدوستان، واتە هەم چاک شونێ پێندەمێدە کەیان پێکدو هەم باش بۆخوای خۆیان ساع پێدەر، دوو خەڵەتی مەرزو و ناوی (الإخلاص والإتباع) لەخۆیاندا پێنەندی. ئەو مەزگەر دێنە کۆمەڵنیکێ پەگرتو و پێکەو جۆشەدار و ژۆ باشیش دەتوانن شاپێر بمرنامەیی خوا لەواقعی ژپانی خۆیاندا کۆمەڵنیکیاندا بەرزێ مەرن.

ثالبه مشدا كوتابی بدتی بینی به گانی خزمان دهراره نیجه بشتی تابین (لهم الدين)
دین و به گدر ده چنه سدر پناهه گردنی سلام.

خواهدوستی (عبادة) به‌همه‌مرد و درشتی جوو جزو چالاکی‌به‌کافی ژبانی ماددی و مدعنه‌دی و تاکی کزوملی‌مده بنی و ویری؛ $\text{ف} \text{ان صلاتی ونسکی ومحباتی}$ لله رب العالمین. لاشریک له وبذلک امرت وانا اول المسلمین $\text{ف} \text{الانعام}$ (۱۶۲-۱۶۳) به‌دقل و دژ زمانو همورو ننداده‌کافی بخوینتی و بهشی غدیری خوی پتیره ندمینتی.

شجا گموره‌ترین و چاکترین به‌همدی خواهدوستیش به‌یتی به له؛ خور ویره‌شتی جوان (حسن الخلق)، هدره‌بیش خوی زانا گموره‌ترین و چاکترین به‌نده (عبدی خوی که‌م‌رحمه‌سده $\text{ف} \text{بدره}$ به‌خور ویره‌شتی معزن مدوح کردوه؛ $\text{ف} \text{وانک لعلی خلق عظیم ف القلم (۱)}$.

دباره همر کزومدن (جماعة) ینکیش یدک به‌کی ننداده‌کافی خاوه‌نی تیره‌نشین بیروباوه‌ر خواهدوستی و خور ویره‌شتی ئیسلامی‌بانه بن شتیگی ژور سروروشتی و چاره‌روان گراوه که‌له‌م‌در بنچینه‌ی پتموی برابه‌نی (الأخوة) کزبیموره دلیان پیکوره جوش بدری و که‌ پیندمبر $\text{ف} \text{فدرموریدی}$ ؛ $\text{ف} \text{کالینیان یشد بعضه بعضا}$ ؛ رواه مسلم. هله‌بسته کزوملیکی شاه‌ها دلیان له‌ناعت ناکات و چاریان به‌رابی نادات که‌کزوملجوا دهروربه‌ریان له‌ش ره‌زنگی نه‌لامی و سدمو خراپو تاراندان بخولینموره له‌زه‌لکاروی وینچکو بیردوزه فیل و پیلانه‌کافی شه‌تان و شه‌تانی‌به‌کاندان بتلینموره، بدلکو به‌ده‌ست گهرمی خدریکی حالی کردن تینگه‌باندنی خه‌لک ده‌ین له‌نابینی خوار به‌ره‌و خوار سهری‌مروزی و به‌ختیاری شیرو نه‌ولا بانگیان ده‌کدن، همرکه‌سبکیش بوو به‌گاشه بدری به‌همدی سهرچاره‌ر نه‌ب‌خوی ناماده‌ی به‌ره‌و وهرگرتن بوو له‌هیدایدنی خوار نه‌رنیگی خه‌لکیشی ده‌دا، به‌گورجی کرین و باویدی لی ده‌ست ده‌دن؛ و درو خاشی ده‌کدن وینگی پی جزو ده‌کدن!

ئیدی همورا کزوملی خوار له‌بانگه‌رازو همورو جزو شیره‌کافی خدات‌دا به‌برشتی به‌رده‌وام ده‌ین هتا سهرنجام پارمندی خوی بژ دژ و القیع ده‌گورژ و له‌همورو بوو و لایه‌ن‌کافی ژبانی کزوملجوا پاساو ده‌ستوره‌کافی شعوع دینینه‌ه گورژ و درو درشت به‌پنی حورکم و به‌نامدی خوا ویک ده‌خات!!

جاشینتا که‌چۆنیه‌تی ریزه‌برون و به‌یوه‌ندی پیکوره هه‌برونی ئم حدوت به‌شمان روون کردوه، باهدروا به‌گورتی و یدکه به‌یدکه چاوئیک به‌هر کامیگیان‌دا بخشین؛

یه‌کهم؛ تیچوانین؛

مه‌به‌ست له‌تیره‌وانین جزو چۆنیه‌تی دیتن و ناسینی برون (وجود)ه. جاده‌پاره تله تیره‌وانینی راست و دروست و پر به‌پستی واییمی برون، تیره‌وانینی ئیلامی‌به، وه‌بیش ئم مه‌سه‌له‌به‌مان کرده به‌کهمین بهشی به‌رنامو نابینی خوار، به‌بیروباوه‌ر ده‌ستان پی‌ن‌کرد همرچنده به‌روالیت بیروباوه‌ر له‌پیشتره و بناغور بنچینه‌ی ئیسلامی‌به، چونکه

نه گهره جی به پهلر، پایمه لدریوی گرنگی میوه بیرو باره پشتر تیروانین بگونی بهلام لدریوی
 ریزوونی کانی (الترتیب انزیمی) میوه تیروانین پشتر ده کمری لدمر ندری بیرو باره
 بریتی به لده نوزیستی ئیمان لدمر اندر بوون (وجود) دا، جاده یاره بهر لدا نیی بوون
 (خوا، پوره وهر، زیان، ئیمان) هدلوئست نواندن لدا لاری دا شتیکی نه گرنه جاره. بهاتی
 وهك گوتراوه: (الحكم على الشر: فرع من تصوره).

جالىبەر شەۋى لىيەشى دېۋەسى ئەم لېكۆلېنىۋېدا تارادەيىك مەسەلى تېرۋانىمان تىزىۋەتەرە، لېرە لى نادىيىن ۋ خوتىنران خەۋالى شەۋى دەكەن^(۱).

دووهم : بیروباوم :

بیرو باور (عقیده) ای ئیلامی پاته ئیلاجاسی سر و شتی و منشیقی تیر و انشی
ئیلامی پانه. واته هر گسک همو شیرهدی گدیلام دلق خزی خوار بر و نه و
دور ویدی ماسی حهتن شو هدلویتد لیکری یی ئیلامیش هدله به یئرئ بز جزو
چونیئنی پدیوهندی به شتر و دفنار کردن لگدن بر و (وجود) ۱۵.

[illegible]

سنی یم : خواہرستی (العبادۃ) :

خواهد رستی (المعبدة) بدرهمی سرووشتی و استوخوی (سپروباری)، چو نکه
 هدر کسک بدر شوبه کدبلام دهلی خوا بناسو پروای پی هبن. شو ناسین پروا
 پی بوندی وی لده کات بیتنه بندیدیکی و دلاوار بهنمهک بق خوی پورورد گاری
 گهورترین و بهزترین نامانج و مدبستی بیتنه و دهست هینانی و زاماندی شو لده گن
 گهورترین نیناندر سدروری پیغمبران ا صلی الله علیه و آله بنی: **إِنْ صَلَّاتِي وَنَجِي وَمَحْيَايَ**
وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أَمَرَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمَلَمِينَ **وَالْأَنْبَاءُ**

(١) شعبدى اسلام (سید قطب) لعدو كى عيائن العصور الاسلامى و معلومات العصور الاسلامى دا جاك مصلهى (تجروائى) نويزودوه.

(۱۶۲-۱۶۳). ثنجا شایانی همیشه که بنده امیدی و خوابدستی چاکتری و جوانترین و گهواره ترین خدمتگی مرغ و نه لیسان هتا لود بواره! زیانتر بدویش بچنی و خوابدستی و بنده دگی راسترو ساغ غریبی زیانتر له خوا نزیك ده بنده بدویش و بیزو حرومتی پتر ده بی و چاکتر له لای بدوز ده بنده بدویش و بدوز بدویش خوی کاو بدویش له بدوزترین پاهو پیروزترین حالت ده کشته بدوز و بدوز برونده (الإسراء، والسعراج) بوو چاکترین بنده بدویش گهواره ترین پیغمبری خوی (محمد ﷺ) به خدمتگی بنده امیدی نابود دوه، ﴿سبحان الذي أسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام إلى المسجد الأقصى الذي باركنا حوله لنريه من آياته﴾ الإسراء، (۱).

[illegible]

کدواته کاکانو و جدوهدی خواپهدستی شعوپه کدیس خوا اپهوستری و بدس بدو
 شیوه بدس پهورستی کدیوخی دیاری کردوه. هدر بیدش هاو بدس پیداکردن (الشوک) و
 شنی نازه له تاین دا داخنان و دووست کردن (البدعة) دور میگویند و دودی هدره پس
 کدووشی خواپهدستی دهر. چونکه (شوک) کدیوکی نه جزیره کنی (و زیاری) اید دوی
 بدس خواپهدستن (التوحید) و (بدعة) پیش لاری برونه لهو شیوه و جزئیته بی کدخوا
 دیاری کردوه بزر پهورستی حزی. دیاره بعضوی بزرخواصا برون (الإخلاص) له دهر
 له دمو و جزیره کانی هاو بدس پیداکردن و زگارمان دهر و بعضوی شوین پی پیغه مبر
 هدرقرتن (اتباع الرسول) بشوه له دمو و شیوه کانی بدعت قرتمان دهر. بیدش
 خوی زانت له دمو و بدستی: *و من احسن دینا من اسلم وجهه لله و هو*
فحسبکم ائمة الناس (۱۲۵). و دهر بیدش (الفیل بن عیاض) له ده لبری *لیلوکم*
ایکم احسن عملاک السلک (۲) و له دهر و بدستی (احسن عملا: ای اخلاصه و اصوله)
 باشند (و اخلاصه) ی دهر *لنک داو دهره* که (سالمتر و بن خدش بن بزرخوا) (أصوله) پیش
 دهر *لنک داو دهره* که (و استتر بزر چاکتر بهیوی سوننی پیغه مبر) (نکته).

نجدی بدشومندی ندوی گھدرچی زیانرو چاکتر بزخواساغبندہدہ بدشومندی پینغمبر
بگہدین ہدنا امان لندوی ہمشی غدہری خواسان پیرو نامیندو ہندوی نورکی دہرزیش

سورپتیچی و گورئندان بوسوندتی پیغمبرمان ﷺ تیدا نایشن. کزتابی ندم بامش بدم
لوموروده بدرو پیرزوی خوا دینم کلهسور زمانی پیغمبره کدی ﷺ لومورودنی:
قال رسول الله ﷺ: إن الله تعالى قال: في من عادي لي وليا فقد أفتنت بالحرب،
وما تقرب إلي عبدي بشئ أحب إلي مما افترفت عليه، وما يزال عبدي يتقرب
إلي بالنوايل حتى أحبه، فإذا أحببته كنت سمعه الذي يسمع به وبصره الذي
يبصر به وبهده الذي يهتدي بها ورجله الذي يمشي به وإن سألني أعطيته ولئن
استغاثني لأعينه في رواه البخاري عن أبي هريرة رضي الله عنها^(۱).

چوارهم: خو و وروشت (الاخلاق)

ههروهك چۆن خواهدستی موهو بدهمسی بیروباره بی ئیلامی باندو سنگی مههك و
نهارزورشیستی. خو و وروشتی جوان و بدویش زاده و بدهمسی خواهدستنه و پیوهو
نهارزوی پیران و ههلهسنگانه نیشتی.

بەلێ... ههروهك چۆن ههتا بیروباره ساغ ترو دامهزراوترسی خواهدستی و بندهامشی
خواگردنیش راست ترو چاکتر دهی. جوانی و بدوی خو و وروشتیش پیوهندی به کی
راستماندی به راستی و بی خهتبهی خواهدستی بده هیده.

دیاره مههستیش لهخو و وروشت نهو ئهدهبو خهسته بهسند و دنجیراندن کدههو
دهروونی ئیسان دهراوتنهو شیرین و سنگینی دهکده. وای لی دهکده کدهچاکترین
شیره لهگه خزی و خواو خهك و دهرووبهو بووندهو دهفتاو بکات و. لههه کام لهو
پنج و بواره کردهو ههلویتیکی وای لی ندهشکوینده که لهگه دهزامندوی خواو
نهگونجی و پی لی کهدار بین.

جادهاره کهنوژی بدهمی مههلی خو و وروشت پیوستی بده دهکات کهلهشوتیکی
نهرخانکراد لهنجاه بدر^(۲) بیه لیه ده بهخستدوی چنده خالیک واز لهنوژی بدهمی
نهم بابهته گهنگه دین:

۱. پاریزکاری و وروشت چاکي گهروهترین هۆن یو چوونه بهههشت:
خرای گهروه لومورودنی: يا عبادوا ربکم واعلموا الخير لعلکم
تفلحون في الحج (۱۷). پیغمبریشمان ﷺ لهو لاسی کهسکه دهکدهی پرسی:
چه شتیک دههته مایه چوونه بهههشت؟ لوموروی: في تقوى الله وحسن الخلق في رواه
الترمذي وحسنه.

م

(۱) تێبێسی: ئێسه سوپاس بۆخوا لهنووسراوتکی سهربهخۆدا بهنوژی باسی خواهدوستیمان
کردهوه.

(۲) لهنووسراوتکی دهکمه دا مههلی خو و وروشمان ئاوا دههکی باش باسی کردهوه.

۲. رهوشی چاک قورسترین شته لغت‌لوزوی روژی دولی‌تا:
پنجه‌مهر ع لغت‌لوزوی: ع مامن شی ائقل فی میزان المؤمن يوم القيامة من خلق حسن ع رواه ابو داره والترمذي وصححه.

۳. نیشان هتا رهوشی جواتر بن لغت‌لوزو لغت‌لوزوی: ع نيزيك تره:
هروهك خوشبوستان لغت‌لوزوی: ع إن أحبكم إلي وأقربكم مني مجلسا يوم القيامة أحاسنكم أخلاقا وإن أبغضكم إلي وأبعدكم مني مجلسا يوم القيامة مساويكم أخلاقا ع رواه أحمد وابن حبان والطبراني وقيل السندي رواه رواة صحيح.

۴. خواب‌رستی نه‌گهر مروی لغت‌لوزوی بدو خرابه‌کاری نه‌گهرینه‌ده بدو وچ و قریزک فاده‌تری:

خوای برزو معز لغت‌لوزوی: ع أرايت الذي يكذب بالدين فذلك الذي يدع اليتيم ولا يعطى على طعام المسكين فويل للمصابين الذين هم عن صلاتهم ساهون ع الساعون (۵۰۱). هروهك لغت‌لوزوی: ع إن الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنكر ع العنكوت (۱۵). كواته: نوبت كده‌ده‌ترین جوری خواب‌رستی شده‌سی. هره بنده بدو نوبت لغت‌لوزوی: ع كسبته هوی نيزيك تره نیشان لغت‌لوزوی شتی نالزلا.

۵. خو و خدی خراب نیشانی ده‌غلی و ناپاکی‌یه:
پنجه‌مهر ع لغت‌لوزوی: ع أربع من كن فيه كان منافقا خالسا ومن كانت فيه خصلة فیهن كانت فيه خصلة من نفاق حتى يدعها: إذا انتمن خان، وإذا حدث كذب، وإذا عاهد غدر، وإذا خاصم فجر ع متفق عليه.

۶. برواداری و موئمانتی له‌گهل رهوشی بدو خراب‌تا نا‌گورنجین:
پنجه‌مهر ع لغت‌لوزوی: ع ليس المؤمن بالطعان ولا اللعان ولا الفاحش ولا البذي ع رواه الترمذي وحسنه. وهروهك لغت‌لوزوی: ع المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده والمهاجر من هاجر مانه الله عنه ع متفق عليه.

۷. نیشان هتا رهوشی چاکترین بروی لغت‌لوزوی:
چونكه پنجه‌مهر ع لغت‌لوزوی: ع أكمل المؤمنين إيمانا أحسنهم خلقا ع رواه الترمذي وصححه. وهروهك لغت‌لوزوی: ع إن من خيركم أحسنكم أخلاقا ع متفق عليه.

۸. پیغمبرمان مرحومید ﷺ لهدمرو کس رهوشی بهرتر و چاکتر بود:
چونکه خوا لهدمرو: ﷺ لعلی خلق عظیم ﷺ الفلم (۱)، ره:
ﷺ عن انس رضي الله عنه قال: كان رسول الله ﷺ أحسن الناس خلقا ﷺ متفق عليه.

۹. رهوشی بهر و جوان هاونای گهروهرترین جزره خواهرستی به:
عن عائشة رضي الله تعالى عنها قالت سمعت رسول الله ﷺ يقول: ﷺ إن المؤمن
ليترك بحسن خلقه درجة القائم الصائم ﷺ رواه ابوداود.

۱۰. خو و خدی خراب دهیته هوی لاهردن و شردنهوی چاکدو خیر:
خرای بز هاونای لهدمروستی: ﷺ لا تبطلوا صدقاتكم باليمن والأذى ﷺ البقرة
(۲۶۱)، پیغمبریشان ﷺ لهدمروستی: ﷺ سباب المسلم فسوق وقتاله کفر ﷺ متفق
عليه.

پینجه م، بواهی تی، پیکه، جوشدان:
هه رکاتیک کز مده مسلمانانک پیدایبون کمناک ناکبان خاوهنی (تبروانی و
بیر و باوهرو خواهرستی و خو رهوشی) اسلامی پانه بیون نهوه بهشیره یکی مروتانیکی
دهیته براو خزشهویستی به کترو دلیان پیکره گهری دهرو و ده خشی دیوار پیکره
جزش دهرو. چونکه کز مده نیشانیانک کدهمرویان بدس خوا به به بهیندرو
بهرووه گاری خویان و تب، موحسمده بهیندرو و بهرو. نیشام بهدرنامی زبانه،
قبیلوه دهزامندی خوا بهدهیست و، چسپاندنی حوکمی خوا بهنامانجو،
بهندایندی کردن بهندوکی سرشانیان دهزان، حهسدن دهیته خاوهنی پک دن و دهنگدو
دهنگدو ریزیش، چونکه بهکیوونیان لهدمروستراو (معبود) و پیندرو بهرنامو روو گهر
نامانجو مدهیست و نیش دهیته هوی بهکیوونو بهکگر نیشیان لهنو خویان ده،
هلهیته شتیکی ناسایی و جادهروان کراویشه کدهمرویه خشتیک کدهمرویان بهیته
فالب دایزادرو بهیته شیره دروست کراون، زور چاک هدمرویان پی لهدیک بهرو و
قایترین خانرویان لهدروست بکری!

دهقی قورشانو سوننیش لهر بارهوه بهکجار زورن بز وینه:
■ ﷺ یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن إلا وأنتم مسلمون واعتصموا
بحبل الله جميعا ولا تفرقوا ﷺ ان عمران (۱۰۳-۱۰۴)
■ ﷺ إنما المؤمنون إخوة فاصلحوا بین أخویکم ﷺ الحجرات (۱۰).
■ ﷺ فاتقوا الله واصلحوا ذات بینکم ﷺ في الأنفال (۱۱).
■ ﷺ إن الله يحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا کأنهم بنیان مرصوع ﷺ الصف (۴).
■ ﷺ عن ابي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: ﷺ لا تدخلوا الجنة حتی

تَزَمِنُوا وَلَا تَزِمُوا حَتَّى تَحَابُوا. إِلَّا أَذَلَّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِنَّا لَفَعَلْنَاهُ تَحَابِيحًا. ۲. أَتَفْهَمُوا
الْإِسْلَامَ بَيْنَكُمْ ۚ رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

- المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً. وشبك أصابعه ﷺ
- مثل المؤمنين في توادهم وتعارفهم وترحمهم مثل الجسد إذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى ﷺ

ننجا نه گدر سمرنجنكي ورد له دهر چوار دروښه بندونې و گرنگدگاني اسلام
لنوبزو وژوو و زه کاتر حج بدهي، د بښنې پکښې پدگاني پکښه پېوستي
سرلسانيان وک مانگي چاره ټنډا دهر وښته، چرکه:

[illegible]

شہ شہم ، بانکہ وازو تنکووشان (الدعوة و الجہاد) :

ئىسلام پەيغەمبەرۈ بىرنامىى زېھانى ئاڭ كۆمىنىمۇ بۇيە ھاتتۇم كەتتەيىمۇ ھالى كېمەنغا چاك بىكاتو بىگۇزىي. لەكوفىرەمۇ بۇ ئىمان. لەستەمىدە بۇ داد. لەخامىدە بۇ ھاكە. لەشەنەندە بۇ زانست. لەجىسانەمۇ بۇ بىرەرپىش چوون. لەزەبەونى پىدە بۇ غىرەتەتەندى. لەدەۋارى پىدە بۇ دەۋلەتمەندى بەگورتنى لەنەناسى (جاھىلىيە) پىدە بۇ ئىسلام، (ۋاقىكەم الجاهلية يصفون ومن أحسن من الله حكما لقوم يوقنون) (الباقعة ۹۰) بۇيە ھەركاتىك كۆمىنى سولسانان غوليان ناسىو غوليان دەۋزى پىدە تىڭەيشىن بىڭەيشىن. دەۋزان كەنىم زېمانە دىنەيى بە جىڭىي ئىسراجەتو ئاسودەپىو واپارەتو نېد سەنگو شۇنىنى تاقى كەردىنەو رەمە دادو كاركەردەو. ئىدى چاككەردەو غەزەپىنى غەلەو دەۋرەپە دەپتە غوليان ئاتەتتەدەست بەكار دەپ.

شاکر شاه که بنی گزین و چاک کردنی هر کز مه لجا بدک ههنگاو و فزناغی به کهم بانگ وازو نیگه باندو حالی کردنیستی که لدراسنی دا شه پیش هر جزو رنکه له نیگزان

(جهاد) و پاشان جزو شیره‌گانی دیکدی خدبات و تیکزشان دینه پیش. که‌جده‌نگدو
 خدباتی چه‌کداری گه‌دوره‌ترین و به‌زترینانمو. هر دهمه که‌بینه‌بهر یت به لونگی
 دمه‌به‌زی نیلامی داناهو لدمویدنی؛ و ذروة سنامه الجهاد. و
 شایانی بایسته که‌زوبدی یان تیکرای زانایان لدمویدنی که‌جهاد گه‌دوره‌ترین
 جزوه خواهدوستی که‌مهل (العبادة الجماعية) به همدوکه چزن نویز گه‌دوره‌ترین جزوه
 خواهدوستی که‌خسی به، نجا باله‌چند خالیک‌دا به‌گرونی باسی همدگام لدمویدنی
 تیکزشان به‌کین:

به‌کهم: بانگ‌هواز:

۱. بانگ‌هوازو خدک تیکه‌یاندن لدمویدنی نایینی خوا همد جزو‌یکه لدمویدنی
 تیکزشان:

چونکه خوی زانا به‌بینه‌بهر یت لدمویدنی؛ و فلا تطع الکافرین وجاهدکم به
 جهادا کبیرا و الفرقان (۵۲). دیاره سوویدنی (الفرقان) مدکسی‌بهر وناوی سمر
 وجاهدکم به پیش به‌رای تیکرای نویزه‌مرانی نوربان ده‌گه‌بینه‌بهر بژ لومون. که‌دیاره
 مدبست لدمویدنی (جهاد) تیکه‌یاندن و حالی کردنیانه.
 بینه‌بهریشمان یت لدمویدنی؛ و جاهدوا المشرکین باموالکم و انفسکم
 و انفسکم و رواه ابو دود بوسناد صحیح.

۲. خدک بانگ‌کردن بل لای خواو حالی کردنیان لدمویدنی خوا که‌دیده‌کی
 به‌کجار گه‌دوره‌یه:

بینه‌بهر یت لدمویدنی؛ و من دل علی خیر فله مثل اجر فاعله و رواه مسلم.
 همدوکه لدمویدنی؛ و من دعی الی هدی کان له من الأجر مثل أجر من تبعه
 لاینقص ذلک من أجورهم شیئا. و رواه مسلم. دیسان لدمویدنی؛ و فوالله لأن
 یهدی الله بک رجلا واحدا خیر لک من حمر النعم و متفق علیه.

۳. چاکترین و پیروزترین قسه، قسه که‌سیکه که‌خه‌لکی بانگ ده‌کاته لای خوا:
 خوی به‌زرو مدزن لدمویدنی؛ و من احسن قولا ممن دعی الی الله و عمل
 صالحا و قال انشی من المسلمین و فعلت (۳۳). همدوکه لدمویدنی؛ و ولکن
 منکم امة یدعون الی الخیر - و اولئک هم المفلحون و عمران (۱۰۴).

۴. بانگ‌هواز کردن بل نیلام پیویسته لدمویدنی تیکه‌یشتن و لدمویدنی رو‌شایی‌دا
 به:
 خوی گه‌دوره لدمویدنی؛ و قل هذه سبيلي ادعوا الی الله علی بصیرة انا ومن

اتبعتی- فی یوسف (۱۸۰)، فی ولاتقف مالیس لك به علم إن السمع والبصر والفؤاد كل أولئك كان عنه مسئولا فی الإسراء (۳۶).

۵. خدك بانگکردن و تیگیدیاندنیان له نیلام پندریسته بدلیزانی بن:
خوای ددگموره فدرموویدی: فی ادع إلى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة
وجادلهم بالتی هي أحسن فی النحل (۱۲۵).

دوووم : جیهاد :

۶. خدیاتی چه کدارانه گدورهترین و چاکترین کردوهویه له نیلام فا:
■ خوای دادگموره فدرموویدی: فی أجعلکم سقایة الحاج وعمارة المسجد الحرام کمن آمن بالله والیوم الآخر وجاهد فی سبیل الله؟ لایستون عنдалله والله لایهکدی انقوم الظالمین فی التوبة (۱۹).
■ عن ابي هريرة رضي الله عنه قال: سئل رسول الله ﷺ: اي العمل افضل؟ قال: فی إيمان بالله ورسوله، قيل ثم ماذا؟ قال: الجهاد فی سبیل الله. فی متفق علیه.
■ وعن ابي ذر رضي الله عنه قال: قلت یارسول الله ﷺ: اي العمل افضل؟ قال: فی الإیمان بالله والجهاد فی سبيله فی متفق علیه.
■ وعن ابي سعيد الخدري رضي الله عنه قال أتى رجل رسول الله ﷺ فقال: اي الناس افضل؟ قال: فی مؤمن یجاهد بنفسه وماله فی سبیل الله. فی متفق علیه.

۷. مدبهست لهوشی (جهاد) به کارهینانی هدرچی وزو توانایه لدری خواتا:
بدن... وهك زانایان فدرموویانه: (الجهاد بذل أقصى ما فی البدن). کدوانه وشی (جهاد) هدر لهفده کردن و نوسبزو مان خدرج کردن و نیشبزانو مان و حان بدجن هیشنده بگه هدا گیبانی خذبهخت کردن له پیناری خوادا هدموی ده گریتموه، جیهادی واستقلینه ئهویه که ئینسان هدمور هیزو توانا ماددی مدعندوی به گانی خوی له پیناری خوادا به کارهینن، خواتش فدرموویدی: فی وجاهدوا فی الله حتی جهاد. فی الحج (۷۸)، بدلام له سونگی ئهویه له ناهینرانی (جهاد) دا بهس جندگدو خدیانی چه کداری دینه زه پنده چونکه بهرترین و گرتگترین جزویتمی و بهی ئویش والبع ناگژوی.

۸. جیهاد به مدبهستی ئهوه ده کری که پهرچ و کزسپ لدری بلاویرونهوی نیلام فا نهمین و حوکمی خوا له زهوی فا بچسپن:
خوای بهرزو موزن فدرموویدی: فی ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لهدمت

صوامع و بیع و صلوات و مساجد یذکر فیها اسم الله کثیرا. فی الحج (۱۰)،
 فی ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض ولكن الله ذو فضل علی
 العالمین فی البقرة (۲۵۱).

۱۰. تنه‌ها شونده جیهادی راستدینیان بر ده‌گرتی که‌خاوه‌نی خدسند، به‌رزو
 بنچینیدی به‌کائی مصلحانه‌تین:

خوای گم‌وره فومرویدی: فی ان الله اشترى من المؤمنین أنفسهم وأموالهم بأن
 لهم الجنة یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون ویقتلون وعلما علیه حقا فی التوراة
 والإنجیل والقرآن ومن أوفی بعهده من الله فاستبشروا ببیعکم الذی بایعتم به
 وذلك هر الفوز العظیم، التائبون العابدون الحامدون السائحون الراكعون
 الساجدون الأمرون بالمعروف والنهون عن المنکر والحافظون لحدود الله وبشر
 المؤمنین فی التوبة (۱۱۱-۱۱۲) (۱).

هوتهم، په‌یدابوونی کیان و ینک‌خستنن ژیان (تنظیم
 الحیاة):

له‌بر‌گدی هدشتمی خالی شدند دا تورتان (جیهاد به‌به‌ستی شوه ده‌گرتی که‌پر‌و
 کوسپ له‌رئی بلا‌و‌رون‌وهی ئیسلام: نه‌مینن و حوکمی خوا له‌زوی به‌دینن)
 جاب‌گومان له‌کانتیک دا له‌سادی تیک‌زشان و خدبانی کومندی خوا (حزب الله) ئیسلام
 بلا‌وده‌بیشه‌وه حوکمی خوا سه‌قام‌گیر ده‌بن، ورده وودش همدو لایند‌کسی ژبانی
 کومند‌لگا له‌بر تیشکی حوکم و با‌ساکانی ئیسلام دا وینک ده‌خرین، که‌دانه ده‌توانین
 بقیین: په‌یدابوونی کیان و وینک‌وینک‌بوونی کومند‌لگا و ینک‌خستنن همدو لایند‌کسانی
 ژبانی‌ش زاده‌بر همدومی خدبات و تیک‌زشانده، همدو مزیدش مد‌گم‌ر به‌: گم‌ن ده‌ا هج
 پیغ‌میرنک بوی نه‌گراوه له‌پاش خدبات و تیک‌زشان نه‌بن ژبانی کومند‌لگی وینک بخات.

شاکرا به‌ که‌به‌دیش له‌وینک‌خستنن ژبانی کومند‌لگا شوه‌به‌ که‌له‌هم‌بر واره‌کاس
 له‌ره‌هنگی و شاپوری کومند‌لایدتی و مد‌عنوی و... هتدا پرسی به‌س به‌په‌په‌رو بدونامی
 خوا یگرتی و، ئینسان به‌تاک و کومند‌لیمه به‌شویه‌که ده‌فتار بکاو به‌رینه به‌جی که‌جینگدی
 وه‌زامندی خوا پیغ‌میرده‌کدی بن.

وینک‌خستنن ژبانی کومند‌لگاش به‌شویه‌که‌گی گشتی سنی ووی هت:

۱. سیاسی ۲. کومند‌لایدتی. ۳. شاپوری.

(۱) له‌ده‌شی هه‌وتهم (خیزان‌ه‌کان گم‌ری ئیسلام) ۱۵ زین‌تر ئیشت‌گمان هه‌وین‌ه‌نه‌ سه‌ شه‌ حیزه

۱. سیاسی :

- لەروری سیاسی پوره نیلام کاروباری کۆممنگای لاسر شم بنچینه رۆک ده‌خات؛
 (۱) بهس خوا مالی نده‌خه‌کشانو بدرنامه دانانی هه‌یه بۆ ژبانی ئێسان چۆنکه
 خوار پهره‌ده‌گمارو به‌ده‌یه‌نهری بهس ئه‌وه؛ ڤه‌ن الحکم الا لله امر الا تعبدوا الا اياه
 ذلك الدين القيم. ڤه‌ یوسف (۴۰).
 (ب) رابوئێ (الشوری)، وه‌ک خوای ژانار مەزن لهرمووبه‌تی؛ ڤه‌ وامهره‌م شوری
 به‌شهم ڤه‌ الشوری (۳۸).
 (ج) مەزکەزیه‌ت، خوای دادگەر لهرمووبه‌تی؛ ڤه‌ یامه‌یا الذین آمنوا اطيعوا الله
 واطيعوا الرسول واولي الامر منکم. ڤه‌ النساء (۳۹)، پێغه‌مبه‌رش ﷺ لهر باره‌وه
 لهرمووبه‌تی؛ ڤه‌ اذا خرج ثلاثة في سفر فليومروا احدهم ڤه‌ رواه ابو داود.
 (د) گۆئ گۆرتن لهرمانه‌یه‌ری لهرمووبه‌تی شرع دایه؛ ڤه‌ علی المرء المسلم السمع
 والطاعة ما لم یومر بمعصية ڤه‌ رواه البخاری.
 (ه‌) هارکاری یه‌کترکردن لاسر چاکەر پارێزکاری؛ ڤه‌ وتعاونوا علی البر
 والتقوی. ڤه‌ المائدة (۲).
 (و) هه‌موو مه‌ولمانێک به‌رپرسپاره‌ له‌ئاقار کیان و کۆممنگای نیلامی. وه‌ک
 پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ لهرمووبه‌تی؛ ڤه‌ کلکم راع وکلکم مشول عن رعيته ڤه‌ رواه
 البخاری.

۲. کۆمه‌لایه‌تی :

- لەروری کۆمه‌لایه‌تیه‌وه‌ کیان و کۆممنگای نیلامی لاسر چه‌نده‌ بنه‌مایه‌ک بنیات
 ده‌نوێ که‌شه‌مانه‌ گۆرنگه‌ریانیان؛
 (۱) ئێسانه‌کان لهریشه‌و بنچینه‌ده‌ یه‌کن؛ ڤه‌ یامه‌یا الناس انا خلقناکم من ذکر
 وأنثی. ڤه‌ الحجرات (۱۳).
 (ب) ئێسانه‌کان بۆ چه‌نده‌ تیره‌و گه‌له‌یک دابه‌ش بوو ون به‌مه‌به‌ستی یه‌کتر ناسین و
 به‌پێزبوونی ژبان؛ ڤه‌ وجعلناکم شعوبا وقبائل لتعارفوا. ڤه‌ الحجرات (۱۳).
 (ج) ته‌وازویی گه‌وره‌و به‌چورکی و گۆرانی و سووکی ته‌قویه؛ ڤه‌ -ان اکرمکم عند الله
 اتقاکم ڤه‌ الحجرات (۱۳).
 (د) به‌رواداران هه‌موویان دۆست و پشه‌وانی یه‌کترن؛ ڤه‌ والمؤمنون والمؤمنات
 بعضهم أولیاء بعض یامرون بالمعروف وينهون عن المنکر ویقیمون الصلاة
 ویؤتون الزکاة ویطیعون الله ورسوله أولئک سیرحهم الله إن الله عزیز
 حکیم ڤه‌ التوبة (۷۱).
 (ه‌) یه‌که‌مین شانه‌ی دروست‌بوونی کۆممنگای مه‌ولمانان خێزانی مه‌ولمانه‌ (الأسرة
 المسلمة)؛ ڤه‌ ومن آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لعلکم وایها وعلل.

بینکم مودة ورحمة في الروم (۲۱).

(ر) خرمایندی بدمو پست له نیلام دا ویزیکی تاپیدی لیتراوه؛ في واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض في کتاب الله. في الأحزاب (۶).

۲. نابوری :

لدموری نابوری شوموه دهترانین ندم چندن پنجه گشتی به بخدموورو :

(۱) همدچی له ناسان کان زهری دایه ملکی غوايه؛ في ولله ملك السموات والأرض في آل عمران (۱۸۹).

(ب) همدچی له بونوموه دایه بز همره ندموری نسان میده گراوه؛ في وسخر لكم مافي السموات وما في الأرض جميعا س. في الجاثية (۱۳).

(ج) خیرو بیرو نیعمته کان بز نیکرای نسانه کان بیده گسانی خوقیتیران نك بز ده سیدی کی تاپیدت؛ في هو الذي خلق لكم مافي الأرض جميعا في البقرة (۲۹)، في والأرض وضعها للأنام في الرحمن (۱۰).

(د) همدو نسانیک بزى هدیه له نازو نیعمته کانى خرا بدهرمه ند بین؛ في هو الذي جعل لكم الأرض ذلولا فامشوا في مناكبها وكلوا من رزقه في الملك (۱۵).

(ه) همدوهك چۆن نویزو وژوړو پیوسته، کاسی حلالو وژی پیداکړدنی همد پیوسته؛ في فإذا قضيت الصلاة فانتشروا في الأرض وابتغوا من فضل الله في الجمعة (۱۰).

(و) درووست نیه سمرچاره سروشتی به کان بکړینه مولکی تاپیدی؛ في ثلاث الناس فيهم شركاء: الماء والكلا والنار في رواه ابو داود وفي رواية في والملح في.

(ز) نابن رینگا بدرئ مالو دارایی لدهستی کز مه لیک ساماندرو دهولعمه نددا گورت هدنن؛ في كي لا يكون دولة بين الأغنياء منكم في الحشر (۷).

(ح) همدو شو وه سیدو هزیاندی زیانده خشن لدهغه کراوه له بوازی کارو کاسی دا وهك؛ دزی، مال زهرت کړدن (غصب)، همد جزوه فیل (غش) نك، شت هدنگرتن بز کانی گرانن (حتکار) ... هتد.

(ط) مولکایدنی تاك (الملکية الفردية) شتیکی وهوا به له ستوری شمردنی نیلام دا بهلام وهك وژی سمرماینداری بدهرهدار بین ستور نیه.

(ی) رینگا به تاك نادرن بهموی نازادی شخسی و مولکایدنی تاپیدی بهمه زیان به کز مه ل بهمیدنی بویه سوردخوړی (الربا) و شت هدنگرتن بهمه پستی گران برونو دزی و فیل بهمه سورو جزوه کانی بهمه لدهغه کراوه و زهکات له مالی دهولعمه نددا کان دا بز نمداران پیوسته گراوه، بهلام نیلام همدوهك چۆن بهناری نازادکردنی تاکوه نایدنن زیان به کز مه لگا بهگات وهك له وژی سمرماینداری (کاپیتالیزم) دا ده پیرن، بهناری پاراستی بهرزه ونندی گشتی و خرمته کړدن کز مه لگا شوموه نایدنن تاك (لرد) له وژ پتی

دهولت کۆمەلدا وردوخاش بکړی و پېښښتموه وه که له کۆمەلگا سۆښالیزمی په گان دا بېنا.

(ک) زه کات که نه اندازمه کی دیار کړاوه لیسر دهولتمنده گان لمړزه بېدهن بدندارو موسته هه گان، به پېچدونه یی بیر کړنموی گه لیک کسموه خېر پې کړنو دستگړی سامانداران نېه بړ نعداران، بدلکو هه لیک شوعی په کدهولت وهی ده گړی و لمړی خویوه وه مورچه (معاش) بدسدر موسته هه گان دا دابش ده کات.

(ل) لودنه ی که ناتوانن پېداویستی په گانی ژبانیان دابین بگدن لیدر نه خزشی پیری په ککهوتی و مشور گتیرو سر پدوشنکی واشیان نېه که بیان ژبېن، لیسر دهولت پېویسته نه گهر بتوانن دفا لیسر کۆمەلگا، که ژبانیان دابین بکات و بې ئیحتیاجیان بکات.

شاپانی باسه ئم مسله لېش په کیکه له بابهته هره گرنگه گانی سیاستی ښووری له ئیسلام دا گزانا یانی هارچنرخ پی ده لېن (التکافل الإجتماعي) واته بدنه نگد په کتره هوښی کۆمەلگا مشور له به کتر خوار دنیان، بدلام ژور بهی خدلی لسی بې ئاگان (۱).

■ ■ ■

له لیرېش دا کۆتابی بدم بدشی چوارم (تینگیشتن) ده دینو و ده چینه سر بدشی پنجم، که بریستی په له بناغدی کۆبونموه (اساس التجمع)، چونکه کهسانیک لیسر (سدر چاره و هه گرتن) و (تیروانین) و (بیرو باهر) و جزوی (تینگیشتن) له نیو خویان دا په کدهنگت بوون و ریک ککوتین دیاره کاتی لود هاتووه بړ لود ده شین که بهدم بانگی خواو پیغمبرموره ﷺ بچن و چی تر به پر ژوبلاوی و شیرازه پچراوی نه مینتموه کۆمەل بن، چونکه لسل له مسلماننشی دا کۆمەل بوون و پیکه و هېرومنو له گه لیک ده فی فوړشان و سوننت دا هره شعی نوند و بې رها له تانگه وایی و جیا جیایی و پر ژوبلاوی کړاوه تناننت مدرسی له جوغزی ئیلام چوونده ویش پېش چار خواوه.

بدلام بېگومان هدمو کۆمەل بوون و په کدهنگت بوونیکش راستو شوعی و بچن نېه، بویه بدشی پنجم له ژیر سرباسی (بناغدی کۆبونموه) دا پېشکېش کړاوه، چونکه مسله لود نېه داخوا چندن کس و کۆبونموه پان نا! بدلکو گرنگه جزو جزینتی که سه گان و بناغدی کۆبونمویه.

■ ■ ■

م

(۱) له لالقی پنجمی ئیلام و پنچگان دا بدناوی (دادگوری کۆمەلایشی) ناراده هه که لود مسله لېه توپز او هتموه.

بەشى پىنچەم

بىناغەى كوۋوونەو

(أساس التجمع)

بى خوش كۆرۈن

خوشىمىرى بەرۈز...

وھلە كۆز تاپى بەشى چوارەم (تىگىشتىن) دا گۇتمان دواى ئىۋەى چەند كەمىك لىمىر (سەرچاۋەى ۋە گۇرگىزىن) ۋ (ئىپروانىن) ۋ (بىرۋاھە) ۋ (تىگىشتىن) رىك كەۋىتن كاتى ئىۋە دىۋ بىز ئىۋە دەشتىن كەپىگىۋە كۆ بىنەۋە بەزىنەۋە. بەلام بىگىرمان مەسلە ھەر كۆبۈنۈرە ىدەگەنگە بىرون نىد، بەلكى پىزىستە لىمىر بناغى پىمىر داسەزراى ھەق بىتەر بەرۈك پىكى بى، نەك ھەر بەمىرەمەكى بەبى لىكەندەۋە ھىساب ۋ كىتاب. جانىمە غوا پىشتىۋان بى ئىم بەشە لەچراۋ خالاندا پىشكەش دەكەين؛ لەخالى ىدەگەمدا باسى شەرىعتى كۆبۈنۈرە پىزىستە بىرونى دەكەين ۋ دەمەلمىنىن كەمىرمانان نەك ھەر بىزىان ھەپە كۆمەل ۋ پىگىۋە پەمىرەست ۋ جۇش دراۋ بى، بەلكى لىمىر پىشان لەرۋە بەبى ئىۋە گۇناھ بار دەبى!

ۋە لەخالى دۈۋەمىش دا چارۈك بەلىمىر ئىشكالاتى ئىۋاتىدا دەگىرىن كەكۆبۈنۈرەى مىرمانان بەشەرى ۋ ۋەرا نازاتىن مەگەر لەۋىر سايىدى ھوكىمى خەلىفەدا، ۋەروونى دەكەينە كەچەندە سەركىل ۋ بەمىرە چۈر ۋن.

پاشان لەخالى سىن ىدەمدا دەچىنە سەرباسى تۈزىنەۋەى بناغى كۆبۈنۈرەى كۆمەللىكى مىرمانان كەدەپانەۋى لەكاتى نىمان ۋ نەبىرونى خەلىفەش دا كارۋ خەبەتتى ئىلامى پەكى نەكەۋى ھەر بەردەۋام بىت.

ۋە لەكۆز تاپىدا لەخالى چوارەمىش دا چەند راستى يەكى گىرگىك لىمىر كۆمەل بىرونى مىرمانان دەخەينەروو.

ئىدى بەدىراى ئىۋە ئەر رۆۋە زور بىت كەبەھەۋى ۋ ھىمەتتى ھەمىر لايەك بەتايىت كۆمەل ئىلامى پەكان جارىكى تر (كۆمەل مىرمانان) بىتە كاپەۋە.

۱- شەرىعتى كۆبۈنۈرە ۋە ھەزىرونى:

لەپاستىدا نەدەۋە پىگىۋە رەزىرون ۋ ھۆرانەۋە كۆبۈنۈرەى مىرمانان لەمىرگات ۋ شۈنەكەداۋ لەمىر بارۋ دۆخىك ۋ ھىچ گاتىكدا جىگەى مەت ۋ مې برايمى پىزىستى بىۋە كىرەبا قەى لى پىكرو ۋ بەلگەى لىمىر بەپىرەۋە! بەلام ھەپىن لەرۋىگارى ئىمىرماناندا زۆرەى مىرمانان دورچارى گەلەك دەرد ۋ نەخۇشى بىرون ۋ ھەندەپىكىان شىكى ئاشكارا بەلگەنەپىشتىيان لەلا بۆتەۋە شىكى نامزۋ جىگەى ئىشكال ۋ مىر!

بەمىر ھال ئىمەش چەند بەلگەمەك لىمىر شەرى بىرون لەرۋىرونى كۆبۈنۈرەى مىرمانان لەكاتى نەبىرونى خەلىفەدا لەپەك كۆمەلدا - ئەگەر بىرون چۈنكە پەك كۆمەل بىرون ئەسە بۆ ئىۋەتتى ئىلام - ۋە ئەگەر نەشگۇنجا لەچەند كۆمەلەكدا لەبىر ناچارى ۋ

پیشروستی :

یہ کہہ کر سروروشتی نے سلام «اخوازی من کھوئل بوونی
مسولمانان» کہات:

بهائی... بهواری هورکمیٹک بهیٹلف و بهی ئیسلام ناشنا بیت وهزانی گهئیسلاام بهرنامهیلا نه بهچند تاگو کسیتی پرور و بلاوو لیک ترازوو بهیرو بهی،
ناخر ئیسلامیک کدهبهیرو بالادستی مروفایدی بیت و حاکمی سوزوری بهی و
بهیروای مدعنا داد گهیری بهیچسپنی و ستم و خرابه لعین بهینی و... هند، کدی کولیکه
بهچند تاکنک هلیگیر و بهیرت هوارو مندن!!

تجربا بڑ زياتر دنيا پھولن ليا آستى تہم مسلمانہ باسورجى تہم راستى پانہن ہيہ (۱) لمقورثانى مہكىدا خواى كارہ جہ ہر بہ (۲) يامہا آفاس (۳) و (۴) يامہا الإنسان (۵) و (۶) يامہا آدم (۷) لہ گدڻ دوئترا (مخاطب) ۱۰ گانىدا دواہرہ وجہگہ لہمسلہ گانى عقيدہ ہندنك شتى مہعنوى و شەخسى تہ گيتا ہيچ حوكم و پاسا دكى تہ توڑى ديارى نہ كدرورہ، چونكہ تہ كاتہ مومنانان كڑمڻ و كيان و بورنيكى تاييدت و سربہ عزيمان نہ ہوو كہ بتوانن لہمسمو ہواہرہ گانى ژبا و گھوزہ انياندا (۱) ياسا دہستورہ گانى خوا جہ جہجہ بكدن۔ ہلآم لمقورثانى مہدہنىدا داندن (خطاب) ۱۰ خوا بڑ مومنانان ہر بہ، (۲) يامہا الذين آمنوا (۳) يہو پرپریشہ لہ ياسا حوكمہ جزوا جزورہ گانى مسمو لاپن و ہواہرہ گانى ژبان!!

گهواته؛ همتا سرلشکارتان گیان و کزوه و پرونیکی تاپیت و جیار سدریه خویزان ندیی
نرانای قدرماندیری خواو پیغمبره کی بی و جی بدجی کردنی یاساو دستوره گانی
به رنامه کمیان نایی.

(ب) ژانایانی ئیسلام هه‌موو له‌سه‌ر شوه به‌کده‌نگن که‌له‌کانی نه‌بوونی (خه‌لیفه) ۱۵
ئومه‌تی ئیسلام (ملزم) ه به‌په‌ر به‌ردنی هه‌موو شو حوگم و یا‌سا شعوعی‌یا‌نه‌ی کده‌توانی
چ به‌چ یان بکات. ده‌باره ئه‌مه‌ش به‌گۆمه‌ل و هه‌ره‌زه‌کاری نه‌بی مه‌حاله^(۱).

(ج) هرروهه زانايان لاسر مېوهش ږنګکوټونو ګډه کاتيکه ده! هرکمی ئېلام نامېني و سولمانان بن خليفه دېن، لاسر همموريان پيوسته خليفه بېک هدليزېرو هرکمی ئېلام بخنده غمر، ننجا بنگرمان کارنکي وانگنګو غمروش بېديني

(١٦) جرحهم له كفتي (محمدي ١٥١) لم يوافقوه لغروهم حتى: (١٥٢) قد يصادف الناس لولما يأمروهم يلزؤون به فيستحل أن يلزموا بالقعود عما عليه من دفع الفساد، فينتهم لو تفاعدوا عن السكن عم الفساد البلاد والمعاد... ولكن بعض العلماء: لو خلا الزمان عن السلطان لحق على لقمان كل بلدة وسكان كل قرية أن يقدموا من ذوي الأحلام والنهي... وذوي العقول والهدى من يلزمون اعتنل أثاره وإواصره وينتهون عن مناهيه ومزاجه فانهم لو لم يفتقروا لذلك تدهروا عن السام الصمعات وتبدلوا عن إسبال الوافعات) ليرتجى: شرعة الانتماء إلى الأحزاب والجماعات الإسلامية، ١٥٤.

پېښه کې وړې خوش کردن له خېيال پلار بولواوه هيچې تر نيه، ده جا کړم دل وېزوونښه
 ئېسلامي به کاني نم وړو گاره نو وړې خوش کردن و پېښه کې يانه! پېښانېش گوتو يوانه
 هيچ کس لمېر ناپېښه کړو!

(د) ديان زاناښاني ټيسلام لسمو نوموړي يدهنگن گلهگاتې نعناني (غويليله)شوا
جيهادو جهنگد لسمو نوممعت مهر لمروهر دهين لهگاتر شريتي عززي دا بگريو
دواندخري، چونکه مانموهر بدرهوام پوروني ټاين لهگروهي (جيهاد) دابه، وهک پيغمبري
خوا ﷺ لمروهره پتي، ﷺ لن يرح هنا الدين قانما يقاتل عليه عصابة من المسلمين
حتى تقوم الساعة ﷺ رواه مسلم عن جابر بن سمره.

ٲنجا ٲاشڪراو ٻوونڀ ڪه جنگد و جيهاد بهي هديروني ڪڙمندو فرمانده جي بهجي ناکري.

دوہم: دہقہکانی قوانان و سوننت فرمان
 بہکوسہل ہوونی سولمانان دہکن:

ہر وقت:

■ پیامیها الذين آمنوا اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولي الامر منكم (النساء ٥٩) كهواته: لاهر مولمانان پويسته لمدواي خوال پيغمبر ﷺ فرمانبرداري براجمهروهر كاربددهستاني خويان بكن. دياره ههبروني فرماندهو كاربددمتشي واستوخو ههبروني (كزمدن) دهگهبنه، چونكه سر بدين جسته نايه.

■ هم لمسوریهی (المائدة) و هم لمسوریهی (المجادلة) دا خوی زانار کاربه‌جن
 بدوشی (حزب الله) ناوی شو موسلمانانی بر دورو که بی‌است و ساغیان ده‌زانی و
 خوشی ده‌زنی و یارمندی‌یان ده‌دات و ده‌توانن شایسته‌کی بدویره‌بون و سرکوتو و
 سوزلارن: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ
 يُحِبُّهُمْ - وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ
 الْغَالِبُونَ﴾ المائدة (۵۶، ۵۴)، ﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ
 مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَوْلَىٰ حِزْبَ اللَّهِ إِلَّا الْإِن حِزْبَ اللَّهِ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ﴾ المجادلة (۲۲).

شاکر شاه که (حزب) پش به کومه له خه لیک دهنن کېږي وېچوونو کړه وېرو
دفتارو هلو تېشان د هک پښ واک (راغب الأصفهاني) لومړی دی.

بقيته **سبتمبر** ١٤٤١ **هـ** - وأما أكرم بخمس الله أمرني بهن: الجماعة والسمع والطاعة والهجرة والجهاد **هـ** رواه أحمد والترمذي وابن ماجة بإسناد صحيح.

■ همدومها لفرمودهتی: «الجماعة رحمة والفرقة عذاب» رواه احمد.

■ عومدری کوری خمتابیش خوا لئی وازی بن له موهوبه تی: (انه لا اسلام لا بجماعة، ولا جماعة الا بامارة، ولا اماره الا بطاعة) رواه الدارمی من تعیم الداری موقفا.

سټیډم: یاسایه کس شهرعی ههیه ده‌لن، هه‌رچس فه‌زیټک په‌کس له‌سه‌ره‌ی بکه‌وین نه‌ویش فه‌رزه (مالایتم الواجب الا به‌ فغو واجب)،

به‌لن... ئه‌میش به‌نگه‌یه‌کی تری په‌کجار به‌هیزو نکه‌وولی لټ‌نه‌کراه که‌مه‌مو زانایانی ئیسلام له‌سوی ړټک که‌وتون. جاپینگومان به‌رپاکردنی ټاپین (إقامة الدين) وه‌ خورای دادگهر له‌سوره‌تی (الشوری) دا له‌مایه‌تی ژماره (۱۳) له‌موره‌تی: ﴿أَنِ اقِمْو الدین و لا تُفْرِقُوا فیه﴾ ټکرکی سه‌رشانی هه‌موو مسولمانانو له‌سور هه‌موویان له‌رزه که‌مه‌معنای وشه‌ هه‌ولنی به‌رپاکردنی ټاپین به‌دن به‌هه‌موو به‌شه‌کانی یوه‌و له‌هه‌موو براره‌کانی ژبانی ټاکو که‌مه‌دل‌دا، ټنجا بټگومان ټکرکی وا گه‌وره‌و گرانیښ به‌که‌مه‌لټکی ړټک و پټک و لټه‌اتو نه‌بن به‌رټره‌ ناهری، که‌وابی له‌رزه مسولمانان وای.

چواره‌م: عقل و نه‌سوونس می‌زووس کون و تازه‌ی ئیسلام و اقیس نه‌سوف:

ده‌سه‌لمټین که‌به‌بن کارټکی به‌که‌مه‌ل و ړټک و پټک نه‌ل‌مانجه‌ گه‌وره‌و گرنگه‌کانی ئیسلام ده‌هیزرته‌ دیو، نه‌به‌ره‌لټی پیلان و تله‌و نه‌خه‌و کارۍ به‌که‌مه‌ل و زور وودی ناحمزانیښ ده‌کری!

پټنجه‌م: وه‌له‌که‌وتاییدا ده‌لټین:

ټاپا به‌دیلی کزبونه‌وه‌ پرژوبلاوی و به‌دیلی وټک‌خستو هزنیوه‌ به‌سوربه‌ریی (فرضی) و به‌دیلی له‌رمانه‌و براگه‌وره‌ هه‌برون به‌سوی و به‌دیلی بطټین و پیمان ناپا به‌ندی و هه‌ره‌ه‌کی... نه‌!

جا ټاپا که‌مټک هه‌ر لویچه‌ شاره‌زایی به‌کی ده‌رپاره‌ی ئیلام وسته‌ هه‌لټکی هه‌بن ده‌لنی ئیلام له‌گه‌ل پرژوبلاوی و به‌سوربه‌ریی و به‌سوی و ناپا به‌ندی دایه‌؟!

۲- هه‌له‌نگاندنی قه‌ه‌ی

نه‌وانه‌ی که‌که‌بوونه‌وه‌ به‌شهرعی نازان:

ټه‌رانه‌ی که‌که‌زبونه‌وه‌و که‌مه‌ل‌ه‌وونی مسولمانان له‌کاتی نه‌برونی خدایه‌دا به‌شتیکی هه‌له‌و ناشهرعی ده‌زانن چمنه‌ شټک - به‌حیابی خزان - به‌به‌لگه‌ دټنره‌ که‌مه‌مانی خواره‌و به‌هیزترینان:

په‌که‌م:

ده‌لټین مسولمانان ده‌بن پک که‌مه‌ل بز و تنه‌ا پک براگه‌وره‌و له‌رمانده‌شیان هه‌بن،

چونکه خوی پموره دنگار لومورویتهی: ﴿إِنْ هَذِهِ أَمْتُكُمْ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ وَأَنَا مِنْكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾ (الأنبياء، ۹۲).

■ ■ ■ ■ ■

وهدهلئین هه بورنی چهنه کز مهلتیکی ئیلامی دهیتنه هژی ناکزکی و دژایتی نیو خویان و شهمش زهریکی گرج و بر لکاری ئیلامی و شاپوروی ئیلام و سولمانانیس دهات.

■ ■ ■ ■ ■

وهدهلئین چهنه دهلتیکی لورشان و سونهت هه کهرهزی شه دهگن سولمانان چهنه کزور کز مهلتیکیان ههبن، بژ وینه:

■ ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِعًا لِسْتِ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ﴾ (الأنعام، ۱۵۹).
 ■ ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِعًا كُلِّ حِزْبٍ بِمَا لِيَهُمْ فَرَحٌ﴾ (الروم، ۳۱-۳۲).

■ ﴿إِنَّ أَهْلَ الْكِتَابِينَ الْفَرَقُوا فِي دِينِهِمْ عَلَى ثَلَاثِينَ وَسَبْعِينَ مَلَّةً، وَإِنْ هَذِهِ الْأُمَّةُ سَتْفَتَرِقَ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مَلَّةً - الْأَهْوَاءَ - كُلِّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً وَهِيَ الْجَمَاعَةُ﴾ (رواه ابو داود و غيره، وانه: بتهنكيد خاوهی دور كتبهكان (جورلهكو دپانهكان) لهنايينی خویان دا پهرتهوازه بورن بژ حهفتاو دور کز مهن، و مینگومان نه شو مهشهش پهرتهوازه دهبن بژ حهفتاو سن کز مهن - وانه شو انه ده کونه شوین ئاره زور - هه بوریان لهناگر - ی دژزه خ - دان جگه لهبه کتیکیان نهویش کز مهن - ی ههق - ه.

■ ﴿عَنْ حَذِيفَةَ قَالَ: كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْخَيْرِ وَكَتَبْتُ أَسْأَلُهُ عَنِ الشَّرِّ مَخَافَةَ أَنْ يَدْرِكَنِي. فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ: كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَشَرِّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ، فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَفِيهِ دُخَانٌ. قُلْتُ وَمَا دُخَانُهُ؟ قَالَ: هُوَ قَوْمٌ يَهْلُونَ بِغَيْرِ هُدًى يَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتَنْكُرُ. قُلْتُ: وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ؟ قَالَ: نَعَمْ، دَعَا عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مِنْ أَجَابِهِمْ إِلَيْهَا قَدْ فُتِرَ فِيهَا. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَفِّهِمْ لَنَا. قَالَ: هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِالسَّنَنِ. قُلْتُ: فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ؟ قَالَ: تَلْزِمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ. قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ؟ قَالَ: فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرْقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنَّ نَعْفُ بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يَدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ؟ (رواه البخاري، وانه: له حردبفه گتیراوهتهوه لومورویتهی: خهك عادهتپان واپو پرساری چاکو خهشپان لهپهدهبر ﷺ دهكرد. بهلام من پرساری خراپهو ناخهشپم له دهكرد نهوك تروشم بیه گوتم؛ نهی پهغهدهری خوا ئهشه

لەنەلامەنتی و خراپە داھووین، پاشان خوا ئەم خێرو چاکەبە - ئیسلام - ی بۆ ھێنان، جانا یا دای ئەم چاکەبە خراپە دەبێت؟ لەمەمۆی: بەلێ، گۆتم: ئەدی دای ئەم خراپەبە چاکە - دووبارە - دەبێت؟ لەمەمۆی: بەلێ، بەلام خەتە پێرە دەبێ. گۆتم: خەتە کە چی بە؟ لەمەمۆی: کۆمەڵێک دەبن کەوێ و شوێنی من ڕەچاوناکەن - لەچۆنەتی بەزێرەردنی ئیسلامدا - ھەندێک شتیاوت پێ باش دەبێ و ھەندێک شتیشیان خراپ. گۆتم: ئایا دای ئەم چاکەبە دەبێشمو؟ لەمەمۆی: بەلێ بانگەواژ کەواتێک لەسەر دەرگا کانی دۆزەخن ھەو کەسێک بەدەنگیانموە بچێ فری ی دەدەنە ئێبوو، گۆتم ئەی پێغەمبەری خوا ئەوانەمان بۆ وەسف بکە. لەمەمۆی: لەخۆمانن و بەزمانی خۆشمان قە دەکەن! گۆتم: باش ئەگەر ئەم ڕۆژگارەم تروش بوو لەزمانە بەچی پێ دەکە؟ لەمەمۆی: کۆمەڵی مەسولمانان و پێشەواکەیان بگرە. گۆتم: ئەی ئەگەر ئەکۆمەڵیان ھەبوو نەپێشما؟ لەمەمۆی: خۆت دوور بگرە لەو کۆمەڵانە گشتیان ئەگەر بەرەگی درەختیکیش دانووسایی ھەتا مردوت دەگات و ئەتۆ لەو حالەدا دەبی.

جاننستا باھەرکام لەم سێ بەلگانە ھەلسەنگێنن داخوا تاج ڕاددەبێک بەکەلکی ئەو دین بکێنە سەلمێندەری دەعوای ناھەرعی بوونی کزبونووەر کۆمەڵبوونی مەسولمانان لەکۆمەڵێک یان زیاتردا بۆ خەزمتی ئیسلام لەکاتی نەبوونی لەمانەرەو دەستەڵاتدارێکی شەریعی دا کە مەسولمانان بخاتە ژێر ڕکێفی خۆبەرە پاسا کانی شەریعیان بەسێردا جێ بەجێ بکات.

ھەلسەنگاندن و لیکدانەووەی ئەم بەلگانە

دەربارەی یەکەمیان دەلێن:

واستە کە ئەمەل لەنەمامەنتی ئیسلامدا ئەوێبە کەبێک کۆمەڵ بۆرێ یەک ئافە سەوێکیان ھەبێ، بەلام زانا یا ئیسلام ھەموو لەسەر ئەو بەکەنگەن کەھەر کارێکی خێری لەبۆر یان سونەت، ئەگەر نەگەر ھەموو جێ بەجێ بکێ، پێویستە چەندی لەتوانادا ھەبە ئەنجام بەدێ و دروێنی تێدا نەکێ، چونکە خۆی کار بەجێ لەمەمۆی: ﴿لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ البقرة (۲۸۶)، ھەررەھا لەمەمۆی: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَطِيعُوا أَمْرَ النَّبِيِّ﴾ (۱۶). ئنجا ھەر لەسەر بچێندی ئەم ئایەتەناش بوو کە زانا یا ئیسلام ھەموو لەسەر ئەو بەکەنگەن (مەگەر ئەگەر نەگەر ھەموو مەسولمانانی دنیا ش لەبێک بازەم چارەچۆ ھەدا کۆ بکەینموە یا مەسولمانانی ھەر شوێنێک لەبازەنی کۆمەڵێک - یان ئەگەر نەگەر ئنجا - زیاتردا کۆ ببەنمو، وە ڕودە ڕودەش کار بەکێ بۆ کۆکردنموەر یەکگرتنموەر ھەموو مەسولمانان لەبازەنەبەکی فراواندا، ئەکە دەستو ئەتۆ دا بێشێن و چونکە ھەنگاوی گەرمەمان پێ نا ئێرێ ئەمێ گچکەش بکەین. ئاشکرا

که سنجش بر روی زلی پنهان‌ها و بیشتر دست بڑی گچکه دهات نگه بر روی به جده دی
شیر بکات، نگه‌ها پیشینا گوتنی؛ بر روی گموره نیشانی پنهان‌ها!!

درباره‌ی به‌نگو و نیشکالی دووه‌میش ده‌لین :

خودی کزبونمده‌ی مسلمانان ناهینه‌ی هزی ناکزکی و دووه‌میه‌کی به‌نگو جزو
چون‌بندی‌های ناسمعی به‌نگو حالتی پیدا ده‌کات، گم‌باده به‌ی کزبونمده
کۆمەن‌بونیش نه‌ حالتی هم دروست ده‌ی. دیاره هیچ گانیکش دروست نه‌ شی
باش و شهرعی لیدر به‌هغه به‌کاره‌نیرانی و به‌خراپه سوودل‌بیرانی وازی لی‌به‌شدی،
هیچ گم‌سکیش له‌ترسی نه‌ی به‌راز گم‌سکه‌ی بشینمده وازی له‌گم‌کردن نهم‌باده
مهم‌ر زور به‌ستزمان بوره‌ی!

ناشکرانه گم‌لیدر گم‌بستن (تفاهم) ی دور کۆمەن یان زیاتر ئاسانه‌تره‌ی نیر‌بکتره
له‌لیدر گم‌بستن و به‌گرتنی هم‌زان کس‌ی پرژوبلور باوند‌ه‌نیرا!
گورتی لسان، کۆمەن کۆمەن‌بورنی مسلمانان له‌م رۆژگارده‌ا گم‌سرو سینه‌ریکی
وابان نه‌ هم‌مویان کۆپکاتمه‌، له‌گدن هم‌و خراپه‌یکش کلت‌ی پیدا ده‌ی به‌ه‌زاران
کدیرت و پله چاکتر و به‌سوودتره‌ بڑ برده‌ی پیش بردنی کاری ئیسلامی و به‌راکردنه‌ی
نابین. دیاره له‌بشناو قازانج و سوودی گم‌ورمش‌دا چار‌بوشی له‌زهر و زبانی گچکه
ده‌کری. ه‌روه‌ک چۆن بڑ خ‌باراستن له‌زبانی گم‌ورتر نی گچکه‌تر نه‌م‌سول ده‌کری.
وه‌ک زانایانی (اصول الفقه) به‌دیری‌ی باسیان کردوه‌.

لنجا درباره‌ی سینه‌میش ده‌لین :

هیچ کام له‌م شایه‌ت و له‌م‌مودانه نه‌وه ناگه‌یمن که‌مسلمانان له‌کاتی نعمانی
حوکم ده‌سته‌لانی ئیسلامی و نه‌بورنی خ‌لیفه‌دا بزبان نه‌ که‌له‌شویه‌ی کۆمەن‌یک یان
چەند کۆمەن‌یک‌دا کاروباری خ‌زبان تهرتیب بکند و ه‌ول‌به‌ه‌و کۆشش بکند که‌حوکم‌ی
ئ‌یلامی بینه‌وه‌ کایر خ‌لافه‌تی ئ‌یلامی پیدا بک‌نمه‌وه‌.

جاری درباره‌ی ه‌ردر شایه‌ته‌کی (الانعام) و (الروم) نه‌وه خ‌وای به‌روه‌دگار
به‌راشکاوای خ‌ست‌یه‌ت‌ورو ک‌م‌ب‌ستی له‌ت‌الم‌کان ﴿شیع﴾ نه‌ر ده‌ست‌و پ‌یرانه‌ن
که‌له‌س‌ر به‌نچینه‌ی کوفر و شیرک لادان له‌ر‌ب‌ازی ش‌ریعت بنیات ده‌ن‌یز و سو‌نج‌یکی
خ‌یراش له‌و ده‌قانه نه‌وه گوت‌مان ده‌ره‌خ‌ات.

درباره‌ی ده‌قی سینه‌میش که‌له‌ای ه‌ند‌یک له‌زانایان نه‌و له‌م‌موده‌ی به‌له‌م‌موده‌ی
(الفرقة الناجية) ناسراوه ه‌ر به‌گورتی ده‌لین!

نه‌م له‌م‌موده‌ی به‌راشکاوای پای ده‌گم‌ه‌نی که‌م‌م‌و نه‌ر پ‌یر کۆمەلانه‌ی له‌م‌س‌تی
پ‌ینه‌م‌بر ﷺ جیاده‌ن‌م‌و پ‌هرت‌م‌ازه ده‌ی له‌ن‌و ناگ‌ری د‌زه‌خ‌دان، ک‌م‌وانه هیچ پ‌یر‌ست
ناکات به‌گ‌پ‌ین و سو‌ور‌ین به‌دوای نه‌ر ده‌ست‌و تاق‌سان‌دا که‌نه‌م له‌م‌موده‌ی به‌له‌م‌م‌لی

دۆزه‌خیان داده‌نی له‌نیو کۆمه‌ن و بزورتنوه ئیسلامی به‌گان‌دا، چونکه فرموده‌ده که به‌راشکاری پێشای کردوون کله‌وێبازی ئیسلام جیاپورتنوه و پهرتوازه برون له‌کۆمه‌نی هه‌ق دورر کورتووتنوه، کۆمه‌نی هه‌قی هه‌ک له‌هه‌ندێک رێبایه‌تی تری ئهم فرموده‌یه‌دا هاتوره ئه‌وان کله‌سهر خه‌ت و وێبازی پێشه‌مبه‌رو هاره‌لانی دان (ما انا علیه واصحابي)، کهواته: هه‌موو ئهو کۆمه‌ن و بزورتنه‌وانه کله‌رووی دوروشموه (لا اله الا الله محمد رسول الله) به‌یان به‌رژکردۆتیه‌و له‌رووی به‌رنامه (منهج) پشوه له‌سه‌ر وێبازی پێشه‌مبه‌ر ﷺ و هاره‌لانی ئه‌وه به‌مه‌شێک له‌کۆمه‌نی سه‌ره‌راز (الفرقة الناجية) ی رۆژگاری خۆیان داده‌نێن به‌ده‌قی فرماپشتی پێشه‌مبه‌ری خوا ﷻ.

وه‌ده‌باره‌ی فرموده‌ده‌کی حه‌ده‌یه‌ (خوا لێ ی رازی بێ) ده‌لێن: ئهم فرموده‌یه‌ زۆر بێ‌په‌رده تاقه‌که‌ان (الفرق) پێشای ده‌کات و په‌رده‌یان له‌سه‌ر هه‌نده‌مالێ که‌یج که‌س هه‌یج جۆره گومان و دوو‌دلی‌یه‌کی ده‌ربه‌ریان نایه‌تی چونکه:

یه‌ک: به (دعاة علی ابواب جهنم) پێشایه‌یان ده‌کات، به‌لام بێ‌گومان کۆمه‌نه ئیسلامی به‌گان خه‌لکی به‌ره‌و ده‌رگا‌کانی به‌هه‌شت بانگه‌ ده‌که‌ن!

دو‌و: به (من اجابهم اليها قذفوه فيها) کار و رێبازیان ده‌ناسیتێ دیاریشه‌ کێ خه‌لکی ده‌خه‌نه دۆزه‌خه‌وه‌و، خه‌لک به‌هه‌زی شوێن کورتی کام حه‌یز و کۆمه‌نه ده‌چنه دۆزه‌خ!

سێ: به (هم من جلدتنا ويتكلمون بالسنعنا) وه‌له‌یان ده‌کات که‌شه‌ر تاقه‌و حه‌یزبانه‌ی مه‌یه‌ستن که‌ته‌نها له‌به‌رنگه‌و ره‌گه‌زو ده‌نگه‌و زمان‌دا له‌ئێمه‌ن، به‌لام له‌به‌رروباوه‌رو وێبازو ره‌هه‌شتا جیا!

چه‌وار: فرمان به (حوده‌یه‌) ده‌کات که‌شه‌ر تاقه‌و په‌ترانه هه‌موویان وێل به‌کات و خه‌زیان لێ‌دوو به‌گری و ره‌گه‌له‌یان نه‌که‌وێ نه‌که‌ر له‌به‌رسانیش به‌ری، کهواته: هه‌و دیاره که‌مه‌یه‌ستی پێشه‌مبه‌ر ﷺ له (تلك الفرق) حه‌یز و کۆمه‌نه شه‌هتانی‌یه‌کان به‌که‌یگرمان له‌سه‌ر موه‌مان حه‌رامه شوێنیان به‌که‌وێ یان ره‌گه‌له‌یان به‌که‌وێ به‌به‌هانه‌ی نه‌داری و به‌سه‌تی هه‌ک ئه‌مه‌رۆ ده‌یه‌ین.

ئێستاش که‌زانیمان له‌به‌رچی کُزبوروئوه کۆمه‌ن‌بوونی موه‌مانان بۆ کاری ئیلامی له‌م رۆژگاره‌دا نه‌ک هه‌و دروسته‌ر جائه‌زه به‌گه‌ر پێویسته‌یه‌، وه‌ ته‌مه‌زی ئهو ئێشگالانه‌شمان به‌هه‌نده‌وه که‌که‌سانه‌کی گرچ و کا‌ن ناخانی له‌و به‌ره‌و ده‌بانخه‌نه‌ روو، کاتی ئه‌وه هاتوره به‌چه‌ سه‌ر خانی سه‌یام.

٢

٣- بناغهی کُزبوروئوه:

دباره بناغهی کُزبوروئوه‌ی موه‌مانان چ له‌هاله‌تی ئاسایی‌دا که‌کُزبوروئوه‌یه‌انه

له‌بهروری فیکری یه‌ده له‌سهر و پێش‌هه‌ڵه‌وه‌ی هه‌ره‌ لایه‌نی و له‌بهروری سیاسی یه‌ده له‌بهرانه‌ی
 حوکم و خه‌لافه‌تی ئیسلامی‌دا، وه‌ج له‌حاله‌تی نا‌ئاسایی‌دا که‌به‌ریتی یه‌ له‌نه‌به‌رینی خه‌لیفه‌و
 ده‌سته‌ لایه‌ن‌ه‌کی ئیسلام و کێش‌ه‌کی یه‌گه‌ر توو، به‌ئێ له‌هه‌روه‌ک حاله‌تی ئاسایی و
 نا‌ئاسایی‌دا به‌نا‌خه‌ی گۆبه‌ره‌وه‌ی مه‌س‌و‌له‌مانان به‌ریتی یه‌ له‌به‌گه‌روه‌و (وحده) یان، جاشه‌گه‌ر
 گۆبه‌ره‌وه‌ که‌هان گه‌شتی به‌ ئێره‌ یه‌گه‌روه‌یانه‌ له‌بهره‌وه‌یه‌دا به‌سه‌ به‌ گۆبه‌ره‌وه‌وه‌
 و یه‌زگه‌ردێان له‌جو‌غزی به‌رایه‌تی ئیسلامی (الأخوة الإسلامية)‌دا، وه‌ک خ‌وای به‌ره‌وه‌ردگه‌ر
 فەرمه‌ویه‌تی: ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ أَخُوَةٌ ﴾ الحجرات (١٠)، به‌لایم ئه‌گه‌ر گۆبه‌ره‌وه‌ که‌هان
 گۆبه‌ره‌وه‌یه‌که‌ی تابه‌ت (إجتماع خاص) به‌ی، که‌له‌یه‌ ده‌مه‌ستم گۆمه‌له‌یه‌وه‌یه‌ به‌ی
 پێکه‌وه‌ کارگه‌ردێان له‌جو‌اره‌چێه‌ی گۆمه‌له‌و به‌زۆرته‌ره‌یه‌کی شرعی‌دا به‌ی خه‌بات و
 ئێگه‌زێشان له‌پێتاری خ‌وایا به‌ی هه‌تانه‌وه‌ که‌یه‌ی حوکمی ئیسلامی، ئه‌وه‌ له‌م حاله‌ت‌دا وێه‌ی
 یه‌گه‌روه‌یانه‌ له‌بهره‌وه‌یه‌ (عقیده)‌دا پێویه‌تی یان به‌یه‌گه‌روه‌یش هه‌یه‌ له‌: به‌زمانه‌ (منهج) و
 ئامانج (هدف) و فەرمان‌ده‌یه‌تی (له‌باده‌)‌دا، که‌واته‌: به‌ی گۆمه‌له‌یه‌کی ئیسلامی
 که‌مه‌نده‌ما که‌انی بیا‌ه‌وه‌ی پێکه‌وه‌ کاربه‌کن به‌ی چه‌سپانه‌نی به‌زمانه‌ی خ‌وای هه‌تانه‌وه‌ که‌یه‌ی
 حوکم و ده‌سته‌ لایه‌نی ئیسلامی، پێویه‌ت له‌بهره‌وه‌یه‌وه‌ به‌زمانه‌ی کار و فەرمان‌ده‌یه‌تی و ئامانج
 (العقیده والمنهج والقیاده والهدف)‌دا به‌ک به‌ی.

جایز په کیون له ده قید ۱۵۰۰ پوښته شنه دمانی شو کومله بیرواوه پریان هدلینجواری فورشان و سوندت بی، که په چاکترین شیوه له پوښینه چاکه گانمان (سلفنا الصالح) دا وړنگی داته وه ورو توانیش شو زانا پشموایانته کله س سده کان (القرون الثلاثة) ی سمرهای اسلام ژیاو یان شوین شو کان کورتون لمر ژغاره کانی تری میژوری نیلام دا. وهی په کیون له برنامدی کار (منهج العمل) دا بهای که موه دوی شنه دمانی وردو درستی شو کومله لمر شو مسلمان په کده نگو په کهدلیوت بی:

۱. بنچینه‌کافی کاری نیلامی.
۲. شیوازه‌کافی کاری نیلامی.
۳. دژستانی پشیمان.
۴. دژمین و ناحندان.
۵. ثامانجی کاری نیلامی.
۶. مدهستی کاری نیلامی.

بۇ يەڭگىرۈش لىقەرمەندەيتىدا بېنگرمان دەپنە ھەممۇيان پان زۆربەيان يەڭ بىكەردۇ
يەڭكە بىنە لىسە ھەلۋاردىنى براڭگورمە لىقەرمەندەيەڭ كەلەنسورۇ شەرعدا گۆۋى بۇ
بىگەردۇ بەلەشى بىكەردۇ سەرىپچى لىقەرمەنى نەكەن مەڭدەر بەراشكارى و بىپىچ و پەنا
بىن شەرى بىت.

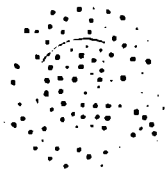
وهېز په کېرونېش له ښامانجی کاري ښالامې دا دهېن هموړپان لمر شوره کزو
په کده ننگېن که ښامانجی هموړپرو ستراتیژی کاري ښالامې شم وړوژگارده

چەسپاندىنى حۆكىمى خىۋا گىترانمەۋى دەستەلاتى ئىسلامىيە، سەرەتا لەشۋىنى ئىو كۆمەلە ئىسلامىيە پاشانىش لەسەرتاسەرى دىيادا.

ۋەلە كۆتايىدا بۇ يەكپۈن لەمەبەست (غايە) دا دەپن كۆمەلنى مۆلمان يەك يەكى ئەندامەكانى بۇ خىۋا ساغ و يەكلا برونمەۋى جەگە لەپازى كەرنى خىۋا پاداشتى دىۋاۋۇ؟ ھىچ مەبەستەر ھىۋا يەككى تىران بەگارى ئىسلامى نەپن.

ھەزىش دەكەم ھەر بۇ تەككە كەرنەمە دوۋبارەى يەكەمەۋە كەپەكپۈن لەپىروباۋەرو پەننامەى كارو لەرماندەپىتى و ئامانچى كاردا مەرجى كۆپۈنمەۋى كۆمەلە مۆلمانىكەن كەمەپانەۋى پىكەۋە كار بەكەن بۇ ئىلام و ھىنانمەۋە گىترانمەۋى بۇ مەپدانى ژيان، ئەگەرنا مۆلمانان بەگشتى تەنھا ئىمان و عەقەدەكەيان بەسە بۇ كۆپۈنمەۋى ھۆنەپەپان لەۋىر سىپەرى چەترى فراۋانى ئىسلامدا، دىيارە ھەتا ئىمانەكەشيان چاكىرو تەۋاتىرەپن بىراپەتى و رېزىپىيان پەتەترو دامەزۋاتىر دەپن و دەپىتە ھۆى يەكپۈنلىان لەپەمەكانى تىرى يەكپۈن (ۋەدە) و رېزىپۈنلىاندا.

كەۋانە، كۆپۈنمەۋى بىراپەتى تاپەتتى ئىندامانى كۆمەلنى ئىسلامى لەگەن بىراپەتى و كۆپۈنمەۋى گەشتى مۆلمانان لەجۈغزى ئومەتتى موحەممەد ﷺ دا ۋەك دور بازنەى گچكەد گەۋرە وان، كەبازنە گچكەكە كەۋتەپىتە ئىۋ بازنە گەۋرەكەۋە بەم شىۋەپەى خىۋارەۋە

دىيارە ھەمرو ئىو مۆلمانانەى كەلەنپەر بازنە گچكەكەدان لەھەمان كاتدا لەنپەر بازنە گەۋرەكەش دان، بەلام پەپچەۋانمەۋە نا. كەۋانە ھەمرو ئىو مۆلمانانەى كەلەبازنەى تەسكى كۆمەلنىكى ئىسلامى دان و پەپەۋەندى تاپەتتىيان لەگەن يەكتەردا ھەپە، ھاركات لەگەن ئەۋەش پەپەۋەندى بىراپەتى گەشتىيان لەگەن باقى ئىو مۆلمانانەشدا ھەپە كەلەبازنەى فراۋانى ئىسلامدا لەگەللىان كۆپۈنمەۋە پەھەمروپان ئومەتتى مەزنى ئىلام لەسەرتاسەرى دىيادا پىكە دىنن.

۲

ئىتاش نۇرەى خالى چىۋارەم كۆتايىيە.

۴- چەند راستی یەکی گرننگ لەمەر کۆمەڵبوونی مسولمانان (۱):

بەپێویستم زانی بۆ زیاتر روونکردنەوەی هەندێک لە مەسەلەکان و زیاتر تەشکێد کردنەوەی هەندێکێان لەم خاڵەدا چەند راستی یەکی گرننگ لەپێنج بڕگەدا بۆخۆم بۆڕۆ:

یەكەم: مەسەلە (الجماعة) ی مسولمانان:

لەسۆننەتی پێغەمبەری خوادا ﷺ دەقی زۆر زوێر هەند هەن سەبارەت بەپایەندبوون بە کۆمەڵ (جماعة) ەوە هەرەشی زۆریش لەوانە کراوە کە بەهەر بەهانیەک بۆوە لە کۆمەڵ لا دەهەن و دور دەهێنن، بەراشکاوێ گۆتێراوە کە هەر کەسێک وێزەپەر بێت بەهەر ئاگری دۆزەخ دەچێ: ﴿ وَمَنْ شَاءَ شَاءَ إِلَى النَّارِ ﴾، و هەر کەسێک بەو حالەتەوە بەرێی مردنێکی نەلامانە مردووە: ﴿ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةٍ ﴾ بۆیە زۆر گرننگ و پێویستە کە مەعنا و چەمکی وشە (کۆمەڵ) ی مسولمانان لە هەمەر حالەتەکانی دا بەروونی بزانین تا کەر هەر کەسێک راست بۆوە بەهەڵێ چوونە نێو دۆزەخ و مردنی نەلامانە بەبەلای خەڵکی نەبێ! پاشا لێکۆڵینەوە لە دەقەکانی سۆننەت و سەرنج دان بۆمان دەر دەکەوێ کە مەسەلەست لە کۆمەڵ (جماعة) دور شت:

۱- لەسەر هەق بۆون، کەرتیازی پێغەمبەر و ھاو ئەلانیەتی، کە پێنجەوانە کە ی پەرتەواوە (تفرق) بۆونە ئەلانیین داو خاوەنە کەشی بە ئێ و نەکەر (ضال) و داھێنەر (مبتدع) نا ساروا، هەر چەندە مەل کەچی لە زمانێ پێشوا (إمام) ی مسولمانانیش بێ، بۆ وێنە فەرموو دەی: ﴿ إِنْ أَهْلَ الْكِتَابِ اتَّخَذُوا لَكَ حَبِيبًا فَمِنْ بَيْنِنَا ﴾، کە پێشتر یاس کرا ئێم و اتایە بۆ کۆمەڵ (جماعة) دەگەینێ.

۲- کۆبۆرونەرە لەسەر پێشوا (إمام) و لە زمانبەری بۆ (سلطان) لە سنووری شەرع دا مەگەر کۆلری بێ پێنج پەنا (الكفر الجاهل) ی ئێ بێتێ. پێنجەوانە کەشی (بەق) یەر خاوەنە کەشی بە (باغی) و (مفارق للجماعة) و (ناکۆ) ناوێراوە هەر چەندە لەووی لیکری و تێوڕیشووە هەر لەسەر سۆننەت بێ بۆ وێنە. ئێم فەرموو ئەندی خوارە وەش ئێم و اتایە دەگەین:

- ﴿ مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَصْبِرْ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ مِنْ فِرَاقِ الْجَمَاعَةِ شِبْرًا فَمَاتَ إِلَّا مِيتَةً جَاهِلِيَّةٍ ﴾ متفق عليه عن ابن عباس.
 - ﴿ مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ وَفَارِقَ الْجَمَاعَةَ ثُمَّ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةٍ ﴾ رواه مسلم.
- دیارە بە کۆبۆرونەرە و فەرود و اتایە کەش کۆمەڵی مسولمانان (جماعة المسلمین) دێت، واتە ئێ (جماعة) ی کە ئێم فەرموو ئەندی ئاسکران مەبەستیانە، ئەک هەر کۆمەڵێکی

(۱) بۆ ئورسێ ئێم خاڵی چوارەم سۆرەتێکی زۆرم لە کەتبی (شرعية الإنعزاء) یلی الجماعات (الإسلامية) وەرگرتوو، خوارا واداشتی خاوەنە کە ی بە ئێ

موسلمان (۱)؛

کمواته: کۆمەلێ موسلمانان (جماعة المسلمین) لەروانگهی سوننەتی پێغمەبەرە ﷺ کاتێک دێنەدی کەسەرجمی موسلمانانی ئوممەت لەووری عیلمی پەرە لەسەر بەرنامەو رێبازی پێغمەبەر کۆبێنەرە کەقورئان و سوننەتە، وەلهووری سیاسی پەرە لەژێر سایە حوکمی پێشوار لەرمانێراوەکەدا کۆبێنەرە کەبەزاراوەی شرع (خلیفە) یان (امیر) یان (سلطان) ی پێدەگوترێ.

پێیستە ئەرەش بگوترێ کەلەدان لەکۆمەل بەهەردووک مەعناى عیلمی و سیاسی بەکە پەلێ نیەر چەند حالەتێکی هەن کەجاری وایە هەبە خاوەنەکەى هەر بەفاسیق و گوناح بار دادەنێ، بەلام جاری وای هەبە بەهەرچۆر لەدەین (خارج عن الملة) لەقەندەم دەهێرێ بەئەندازەى سەوکی و قورسی لادان و ترازانەکەى.

دیارە هەر لەسەر ئەم بناغەمەش شوێن کەوتووە راستەقینەکانی پێغمەبەرە هارەلانی بەرێزی کەجەماوەری موسلمانان بە (أهل السنة والجماعة) شۆرەتیان دەگرەدووە، لەووری عیلمی پەرە لەسەر هەقن کەپێبازی پێغمەبەرە هارەلانیەتی: ﴿ما أنا عليه وأصحابي﴾ کمواته: خاوەنی (سوننەت)ن، وەلهووری سیاسی شەرە پابەندی لەرمانی دەستەلاتداری ئیسلامین لەسووری شرعدا.

کمواته خاوەنی (کۆمەل)یش بۆیەش پێیان گوتراوە: خاوەنی سوننەت و کۆمەل (أهل السنة والجماعة).

بەلام بۆ ئەنکە کردنەرە دەقیین: زانیانی ئیسلام ئێکرا لەسەر ئەرە بەکەهنگن کەهەرکاتێک دەستەلاتداری ئیسلامی کوفری بێپنج و پەنای لێبێتەر ئەرە بێ سۆ و دوو رێلایەت و فەرمانێراوەیدی بەسەر موسلماناندا نامێنێ و لێدەکەوێ، ئەگەر لەسەر کورسی حوکمیش لانهچۆر لەسەر هەموو موسلمانان لەوێزە لایبەرن و حەرامیشە هیچ لەرمانێکی جێبەجێ بکەن، چونکە خرای زانا فەرموویەتی: ﴿ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا﴾ النساء (۱۴۱).

پێغمەبەریش ﷺ لەهەموو ئەرە فەرمانێشانەدا کەتیاندا فەرمان بەموسلمانان دەکات کەگۆنگەرە لەرمانبەر بێ بۆ دەستەلاتداری شرعی فەرموویەتی: ﴿إلا أن تروا كفرا بواحا﴾، واتە: مەگەر کوفریکی ئاشکرا ببین، ئێبەر حەجەوی عەسقلانیش لەو بارەرە فەرموویەتی: (...انه ينمزل بالكفر اجماعا فيجب على كل مسلم القيام في ذلك فمن نرى على ذلك فله الشواب، ومن داهن فعليه الاثم، ومن عجز فعليه الهجرة من تلك

(۱) هەنەتێک کەس کەعەشپان بەزانا دەهێن زۆر سادەر سەرکێتێنە دەین فەرەو دەق و لەموودانەى کەلەبارەى کۆمەلێ موسلمانانەرە گوتراون بەو چەمکەى کەرووسم گەرەرە، بەسەر کۆمەل و بزوونەرە ئیسلامی بەکاندا دەچەپێن و سەوجنام نووشی حوکم و بەرپار و هەلوێشی سەر و سەرەرە دەین و عەلکێش چەواشە دەکەن!

الأرض... (۱).

«دود» كۆمەلى مەسئۇلمانان لەھالەتەى ئاسايى و ئاساسايى (۲)

كۆمەلى مەسئۇلمانان ەك لەبرگەى يەكەمدا گەرتەن لەھالەتەى ئاسايىدا ئەرەبە كەسەرچەمى مەسئۇلمانان لەسەر بەرنامەى رېئازى پېغەمبەر ھارەلانى كەقۇرئان و سونەتە لەرووى عىلمى پەر، لەزىز چەتر و سېمى حوكم و دەستەلانى فەرمانەرەبەكەى شەرىعىدا لەرووى سىياسى پەرە كۆ بېنەرە، بەلام لەھالەتەى ئاساسايىدا كۆمەلى مەسئۇلمانان يان بەواتەبەكەى تر كۆمەن برونى مەسئۇلمانان بەم شەرەبە دەبى:

لەرووى عىلمى پەرە - ەك ھالەتەى ئاسايى بى كەم و زەباد - ئىكەرەى مەسئۇلمانان لەسەر بەرنامەى رېئازى پېغەمبەرەى پېشەوا ھارەلانى بەرئىزى كەقۇرئان و سونەتە - لەبەر تىشكى تىگەپشتەى زانار پېشەوايانى پېشەىن و شەپن كەوتەنەى - كۆدەبەنەرە، بەلام لەرووى سىياسى پەرە چەركە حوكم و دەستەلانىكى شەرىعى مەركەزى يان نەبە كەلەچەرەچەبەكەى سىياسىدا كۆيان بەگەنەرە، وەلەبەتەن دەگەرەتەرە بۆ ئەر زانار كارەبەدەستەنەى كەبە (اولوا الأمر) يان (أهل الحل والعقد) ناسەرەن، چەركە (أهل الحل والعقد) تاقە نوپەنەرە شەرىعى ئومەنەرە براگەرەرە خەلپەشەيان ئەگەر ئەمان ھەلەى نەبۇزەن يان دانى پېشە نەمەنەرە وەلەبەتەر فەرمانەرەبەتەى شەرىعى بەسەر مەسئۇلماناندا بۆ دروست نەبىن.

(أهل الحل والعقد) پەش ەك زانابەتەى ئىسلام بەتەبەتەى (نورى) (بەن تەبەتە) (بەن حەرە المەقتەلانى) و (شەكانى) لەرەرەبەنە بەرەتەن لە: (أهل العلم والقدر) نەبۇزە ئومەتەى ئىسلام (۳)، چەركە بەبى زانابەرى (علم) نازانەرەى شەرىعى نەشەرە چەنەرە، بەبى دەستەلەت (قدرة) پەش دەستورور ياساكانى دىن پەبادە ناكەرتەن، لەرەزگەرەى ئەرەرەشەماندا ئەللى ھەللەر ەقەد ئەمانەن:

- ۱- ھەمەرە ئەرەبەى كەگەرەى يان بۆ دەگەرەى فەرمانەرەى يان دەكەرەى لەگەرەبەتەى كارە ئىسلامىدا، بەتەبەتەى فەرمانەرەى بەرەرەسى كۆمەن و بەرەرەتەرەكان.
- ۲- ھەمەرە ئەر زانار بەنگەرەتەى كەخەللى مەسئۇلمانان رەزەيان دەگەرەى بەقەبەيان دەكەت، چەلەچەرەزى كۆمەن و بەرەرەتەرە ئىسلامى بەگاندا بەن، چەلەچەرەبەى ئەر چەرەزە بازەنەندا كەبەرەكەمەكەيان كۆمەلەكەى لەمەسئۇلمانان كۆ كەرەزەرە نەك ھەمەرە مەسئۇلمانان.
- ۳- ھەمەرە ئەرەبەى كەرەرە و رەزەكەيان لەنەرە مەسئۇلماناندا ھەبە، يان خەرەبەى توتارەرە

(۱) پەرەتە: فەح البەرەى، ب ۱۳، ل ۱۱۳.

(۲) ھالەتەى ئاسايى مەسئۇلمانان ھەرونى كەبان و دەستەلەتەى شەرىعى مەركەزى بە كەبۇبان دەبەتە چەترە: سەرەبەنەرە بەرەنەرە ھەمەرەيان كۆدەگانەرە، ھالەتەى ئاسايى نەبۇزەى ئەر سەر سېمەرە دەستەلەتەبە.

(۳) بۆزەبە پەرەتە: (مەجمرع الفەاوى) نەبۇزە تەبەتە، ب ۲۸، ل ۱۷۰، ە: (نەبەتە السەفاج) نەبۇزە، ب ۷، ل ۱۲۰.

شاره زابین لهپورنکمه که کاری نیلامی و دروست کردنی کیان و دهستلانی نیلام پتویتی پی پتویتی.
بهلام هرکام لم سنی جزره کهسانه بدو مرحله بدنه نامی کزوری تعللی حلال و عقد حساب ده کرین، که لای کسی پایدندی به کزومانی مسلمانان لایانی بدرنامی و عیلمی پوره تیدابیت و، لشتیکی بنه روتی و گرنگدا سرپنچی لدرنباری پتغیمبر و هارولانی نه کدن به جزوتک که پی بیته تعللی بیدعت.

سایه هم: کزومانی و بزوتنه و نیلامی یه کان له ژپو سایه فهرمانده و ایه تی نیلام و غیری نیلام دا،

کزومانی و بزوتنمه نیلامی یه کان له ژپو تیدابیت که حوکم پانینی شرعیان به سره و به بژ شرعی بورنات هم مرحله پتویتی:

۱. نابین دژاپتی دهستلانی شرعی بکدن نه گدرنا موری (بفا) یان به پتوچاوانمه دهنری.
۲. نابین شو کزومانی و بزوتنمه و به کرین بناغی دژاپتی و دژمانیاتی (الولاء و البراء)، چونکه له پتو مسلمانان مسلمدی (ولاء و براء) بهس ده پی لیسر بناغی فورشان و سرنهت پی، که وانه هر کزومانی و بزوتنمه و کی نیلامی لپووری عیلمی و بدرنامی یه و به پی فورشان و سرنهت به پتوچو - که پتوچو پتغیمبر و هارولانی - و همهر لیسر شو نیلامش دژاپتی و دژمانیاتی له گدق خدکی دا کرد شو به کزومانی مسلمان شرعی داده ری، نه گدرنا نا.

۳. نابین له بناغی کزومانی و بزوتنمه و کزومانی شو کزومانی و بزوتنمه و ایه هیچ بندمایه کی سره کی همین که پتوچو وانه یه کزومانی له پتوچو (اهل السنة والجماعة) پی.
بهلام نه گدر له ژپو تیدابیت که حوکم پانینی شرعیان به سره و به شو پتویتی مرحله دووهم سنی یه میان تیدابین. یه که میش له پتو شو کیان و دهستلانی نیلامی له گزوتی دانیه، بویه باسی دژاپتی نه کردنی نه کاروه شو یان به سره نه گیراره.

چوارهم: هرچس بنه روتی له سره و پتوچو پتغیمبر و بوونی کزومانی نیلامی یه کان،

بژ شوهر هرکام له کزومانی و بزوتنمه نیلامی یه کان پتوچو پتوچو پتغیمبر و هارولانی پی، به لانی که موه هم چوار مرحله پتویتی:

۱. پایدندی به پتوچو پتغیمبر و هارولانی و نیکنه نه کردنی هیچ بیدعتیک، وانه هیچ لیکر به لوانی که تعللی بیدعتیان پی ده ناسری.
۲. دژاپتی و دژمانیاتی ده پی بهس لیسر بناغی فورشان و سرنهت پی، نه که لیسر شتی تری پیداکراو و دهنراو.
۳. نه پوونی مشو و مرو کیشو نیکناری کردن له گدق هیچ کام له مسلمانان لیسر شو

به شی شہ شہ م

بنچینہ کافی کاری ئیسلامی

(قواعد العمل الاسلامی)

میسرانی کرده کمربند بازندی شجیهادیه (۱).

۱. دینی همکارانیکان لئالار خۇمبەرو پىڭكەوش چىمىكو واتاى راستو ھىمەلەمەندى
كۆمەنلى مەسلىھەتچىلەر (جماعة المسلمين) روون بىگەنەرو كارۋىشى لىسەر بىگەن
كەبىگەنە والىم، ۋەھچ كامايان لالى ئىرە لىزەنەت كەكۆمەنلى مەسلىھەتچىلەر!!

پہنچے، چہ بنہ مایہ کی گرنگ ہو سہلس و کہوت
پیکہ و کردنی کو ملہ نیسلا مہ کان:

۱- دهی جیاجایی گزملو بزوتنمو نیلایمی یه گان لیسر بناغه پپوری و جزو اجزای بیت له کارو چالاکیی دا، نهک خوانه کرده بده بهستی ناکزکی و دژایستی بدکتر گردن.

۲. ده‌هین به‌گدەنگی لەسەر ھەندام گەشتی و نەگۆزەکان ھەبێ و مینگە ئێراوانی و چاوپۆشیش لەمەسلە ئیجھەادی و تاقەتێ بەکان دا.

۳. ده‌هین پەڕوەندیی ھەراھەتی‌یان لەسەر بناغەیی قورئان و سوننەت بێدەستێ نەک لەسەر بناغەیی کۆمەڵ و ھێزوتنەوێ کانیان.

۱. ده بی هلویشیان بک بخون له شافار مسلهو کښه گرنگو بدو زهره دی به
گشم به کاند.

۵. پیوسته ناموزگاری به‌کتر کردن به‌کتر راست‌گردنوه به‌شیوازی برابانو
ه‌کیمانه همیشو به‌دوام به‌ب‌کتر کامل‌کردن.

۹. دېين هممورايك نغندام رايانگراتي خويان بؤ شوه پهروره بگندو بمره شوو ناراسته بگندو كهله داهاتوردا كؤمقلى مرنسانان پيك بيشنو سمر لېبن سبه تدى جو غزو بازنه گچكو تىسكه كانيان دهرين .

(۱) له کښې (الرسالة) د شمس شالې، دا خوا لري عزت، پښتو وینا، هانزې، دېرې، دې

مسألة خيالي، و نتيجة هادوية كان: .. قال: فإني أجد أهل العلم قديما وحديثا مختلفين في بعض أمورهم، فهل يحسم ذلك؟ قال: قلت له: الإخلاص من وجهين: أحدهما محرم ولا أقول ذلك في الآخر. قال: فما الإخلاص المحرم؟ قلت: كل ما قام الله به الحجة في كتابه وعليه لسان نبيه منصوب بغير ألم يحل الإخلاص فيه لمن علمه، وما كان من ذلك يحصل العاويل ويؤدر قضاة، السائلون أو القاضين إلى معنى يحسمه الخبر أو القاضيان وإن خالاه في غيره، لم أقل يقضي عليه فينبئ الظلال في المنصوص .. ١٦٤.

تنبیو تشعیثی لم یاروه فمرومینی: «وَأَمَّا مَنْ تَرَجَّحَ عِنْدَهُ لِقُلِّ إِمَامٍ عَلَى إِمَامٍ
أَوْ شَيْخٍ عَلَى شَيْخٍ بِحَسَبِ اجْتِهَادِهِ كَمَا تَنَازَعُ السُّلَمُونَ أَيْمَهُمَا أَثْقَلَ التَّوَجُّحِ فِي الْأَفْئَادِ
أَوْ تَرْكِهِ وَالرَّادِ الْإِنْفَاءُ أَوْ إِثْبَادُهَا؛ وَصَلَاةُ الْعَجْرِ بِغُلِّيٍّ أَوْ الْأَسْطَرَّ بِهَا؛ وَالْقُوتُ لِي
الْعَجْرِ أَوْ تَرْكُهُ؛ وَالْجَهْرُ بِالْعُسْبَةِ أَوْ الصَّخَالَةِ بِهَا، أَوْ تَرْكُ قِرَائَتِهَا، وَتَحْوِثُ ذَلِكَ فَتَلْتَلِ
مَسَائِلَ الْاجْتِهَادِ الَّتِي تَنَازَعُ لَيْهَا السَّلَفُ وَالْأَثَنَةُ، فَكُلُّ مَنِهْ ذَرَأَ الْأَخَرِ عَلَى اجْتِهَادِهِ، مِنْ
كَانَ لَيْهَا أَصَابُ الْحَقِّ لَهُ أَجْرَانِ، وَمَنْ كَانَ اجْتِهَادُهُ لِقَاطَعٍ لَهُ أَجْرٌ وَحْشُهُ مَعْفُورٌ لَهُ، فَسِ
تَرَجَّحَ عِنْدَهُ تَقْلِيدُ الشَّافِعِيِّ لَمْ يَنْكَرْ عَلَى مَنْ تَرَجَّحَ عِنْدَهُ تَقْلِيدُ مَالِكٍ... مَجْرُوعُ الشَّافِعِيِّ.
(٢٠٧، ٢٠٨)

پىخۇنکردن

شىنكى ئاشكراپە كە (كارى ئىسلامى) كە گىرنگىرىن موزىرىن كاره وەك ھەر كارىنكى تىر چەند بنچىنەد بىنەماپەكى ھەن كەلەسەپان بىپاد نىراو ھەر گۆزىرى وان ئىنچام دەدەن، جاتىمە لەم بەشى شەشەدا ھەلەسەن داو كە گىرنگىرىن سەرەكى تىرىن ئەر بىنەما بنچىنەنە بىنەپەندەرو كەلەپۆزگارى ئىستانماندا كارو جىمچۆلى ئىسلامىيان لەسەر بىپاد دەنرى، دپارە مەرج نىپە ئەر چەند بنچىنەپەش ھەمەو ئەر بنچىنەنەپەن كەپۆز كارى ئىسلامى پىنەپەستەن، بەلام وەك گوتەمان ھەلەن دپارە گىرنگەد سەرەكى پەكەنپان دەست نىشان بىگىرىن.

۱. كار كەردن و بەرپۆەچوون بەپىنى نەخشە و بەرنامە :

پەكەمىن و گىرنگىرىن كۆلەكەد بنچىندى كارى ئىسلامى ئەرەپە كەپەپنى نەخشە بەدنامەپەكى شەرىعى راست و ەرەوان بىن. خراى كار بەجىن لەربارەرە بەپىنەپەسەرەكەى خۆزى ﷺ لەرمورە: ﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ يوسف (۱۰۸)، ھەرورەما لەرموويەتنى: ﴿ ثُمَّ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَاةٌ ۚ الْمَائِدَةِ (۴۸)، دىسان لەرموويەتنى: ﴿ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۚ الْجَانِيَةِ (۱۸).

دپارە ئەر بەدنامەپەش كەدەپنى مشوور خۆزو كارگىرىنى ئىسلامى لەھەر كات و شوپىنكەدا وەچاوى پەكەد و پەپەرەرى لىكەن پەس ىدك سەرچارەى ھەپە ئەرپىش قورئانى خواو سوننەتنى پىنەپەسەرى پىنەپەواپەد، ئەر پاسار بنچىنەنەن كەدەقلى ساغ و سەلىم لەقورئان و سوننەت ھەلەپان دەپىنچى، بۆپىش قورئان و سوننەتمان بەسەرچارەى ئەر نەخشەد بەدنامەپە داناون ئەك خۆدى بەدنامەكە، چۆنكە قورئان و سوننەت بەدنامەو پەپەرەرى گەشتى و سەرتاسەرى سولمانانن بەدپۆزەپى رۆزگاور بەپانابى زەمىن، بەلام لەھەر كات و شوپىنكى دپارى گراودا پىنەپەستەم سولمانان چەند بىنەماو بنچىنەپەك لەقورئان و سوننەت ھەلەپىنچەن كەدەو كارو بارانەپان لەسەر ھەلەپۆزىن و ئەر گىپەرگەرلەت كىشەپەنى خۆپان پى چارەسەر بىكەن كەلەر بارودۆخ و ژىنكە (پىنەت) تاپەپەنى پەى خۆپاندا پەپەدا دەپەر و پەخەپان پى دەگىرن. كەداتە ھەرچەندە ئىشە تەنھا ىدك قورئان و سوننەتمان ھەپە، بەلام بەدندازەو ژمارەى ئەر بارودۆخ و ژىنكە جىپاچىار جۇزاو

جۇزئانە پىيۈست نەخشىسى بىر نامدى كازو چالماكتى جياچياو جۇراو جۇزمان ھېسب ھەر چەندە لىنىيىمۇكۇ ئامانچە سىرەكى بەگانشپاندە ھا ھەر يەكن!

دەتوانین بۆ زياتر پوونگەردەنمەي مەبەشتىش ھەركام لە (حەسەنە) و (اھەل الأعمى)
 (المردودى) و (سەعدى نۆرسى) پەنمەردە بەھىتەو، گەھەرسەنگەيان لەسەر بىچىنەي
 قورئان و سونەت رۆيشتون، بەلام لەسەر جىبارەزى گۆمەلگاو بارووزخى جىنگەي
 كارتىدەكردەنيان گە (ميسر) پاكستان و توركيا) بوون، بەشەرەيەكەي سەرووشى وەك
 ئىنجاىكەي مەتقى و چاھەران گراو بەردامە، نەخشەكانىشان جەزو، جەز بوون!

۲. کاروبار هه‌ئسووراندن له‌سه‌ر بنچینه‌ی راویژ (الشوری):

پاش هېوونى پوناپو نه خهڅه راښتو دروست بۇ گار، هېوونى خهڅه ښتې راوړئ
لښاښى لياډه قاعدهى گومندو گومنگاهى ئېسلامى دا گونگترين و کارېگوترين
بنجېندى کارى ئېسلاميه، چونکه مادام بدېرېسيارېن ئېلام و مونداندى گرون ورو
درشتى موندانان لدنياو قياضت تيپه بدېرېسيارېن، شتيگى سرووشتى و مدنيتييه
گهډو کارهى هموويان لښاکامه کدى بدېرېسيارېن لدموښاو چوښيدى گرون
لنجانداښى دا پېښار ين، دياره جوهدى (راوړئ) بش برىښه لکؤ گرونموه شيلى
همو و عقلؤ دله کان بؤ پښکېښانې شاندى پوختى برپاره کان، بدېلى شوړاښ جنگ
لحورکې، ناکې و ديکتاتوريت هيچ تر نه پې!

هه‌بوێمش خوای ژانا که‌باسی (پاوێژی) ی کردووه له‌سوروه‌نی (الشوری) دا
خستووێته‌ نیوان نوێژو مان‌به‌خشین (زه‌کات) وه‌ که‌دوو که‌ژله‌گهی هه‌ره‌ گه‌رنگی
ئێسلامه‌تین: ﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ الشوری (٣٨) تا‌کو مو‌ل‌سانان تێ‌به‌گن که‌دواوێژ کردو و په‌رسو‌دا
به‌به‌گه‌تر که‌ردنیان له‌هه‌مه‌رو ئاسته‌کان‌دا هه‌روا شتیکی سو‌وک و ساده‌ نی‌یه‌ له‌په‌ڕی نوێژو
زه‌کانه‌: هه‌واره‌ نوێژو زه‌کانیش له‌دوای شایه‌ستان گه‌وره‌ترین په‌ی‌دن له‌ر په‌نج په‌ی‌ده
ئێسلامه‌تی‌یان له‌سه‌ر بنیات نه‌واه به‌ده‌وتی له‌سوروه‌ی پێ‌هه‌به‌ر ﷺ: ﴿بَنَى الْإِسْلَامَ
عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَقَامَ الصَّلَاةَ، وَآتَا
الزَّكَاةَ، وَحَمَامَ رَمَضَانَ، وَالْحَجَّ﴾ متفق علیه‌.

دېاره د ملي ترمېش لىقروپىئانو سونىنعت وژون ددېره پاره (پاڼيز) گډه پېښوېنى نازانم
مدموږهان بشورسېن، پېښنايش جوانيان گونوړه: (پاڼت لای په گيک بېو پرست لای
مزار:)

۲. ھەركەزىيەتتىكى ھەلقۇلۇ لەشور! :

مەزكەزىيەت كەسپىيەتتە لەكۆپۈنۈپ دەسلەت و ئاراستە كۆردن لەيدەك چەق (مەركەز) دا ئەمەش ئەسلىتىكى تۆرى گەرنىگە لەگارى ئىسلامى دا ئاينەت و لەرمۇدەي زۆرىش لەمبارمە ھەن، بۇ وىنە، ۋە يەھيەا الذىن آمنا اطيعوا الله واطيعوا الرسول وأولى الأمر منكم ۋە النساء (۵۹)، ۋە إنا خرج ثلاثة في سفر فاليومروا أحدهم ۋە روا، أبوداد.

بەزىش گوتۇرمانە (ھەلقۇلۇ لەشور) چۆنگە مەركەزىيەت ئەگەر لەسەر بەنچىنى رايۇن نەبىن دەپنە تاكەرى و دىكتاتۇرىيەت. بەننى ھەروەك چۆن بەدەلى مەركەزىيەت باش گەردانى و بىنەسەرى (فۇسى) بەدەلى شۇراش تاكەرى بە كەندەش جەگە لەخوداي زانا دادگەر ماف و شايستەي كەس نى بە ئەگەر پىنەمەرى عواش بىن عا، ھەربەش پىنەمەرى خوا و چوار خەلىفە پىنەمەرى گراۋەكانى لەمەمو كەس زىيارت خاۋەنى شۇخەسەتە بەرۋە بوون مەگەر چۆن دەنا ھىچ كارو بارىكان بەنن رايۇن ئەنجام نەدەدا. پىنەنەش دەھارەي گەرنى مەركەزىيەت ئەم دەسلەپ دەگىرنە:

دەلەن لەگەربەكان پەرسى بەلگەت چەپە لەسەر (بەكتەبى خوا) ؟ شەپش گەرنى: ئاشەكى مام ئاۋەد، چۆنگە ئەو ئاشە دتا مام ئاۋەد بەس خۆي سەپەرشى دەكەد زۆرباش كارى دەكەد، بەلام كەمەست زۆربوون ئاشەكە تىكچەو!

۳. پىنەيانەنى كۆمەلەنكى ھەلجەردەي پىشەرو :

بەننى... ئەمەش بەنچىنەكەي گەردە گەرنى كارى ئىسلامى بە لەمەركەت و شۇنەكە دا، چۆنگە بەنن ھەبوونى كەسانىكى ئەوتە شە بەردنامەيە لەمەرجا و گىراۋە پىادە ناكەت و ئەو ئامانجانەي رەچاۋەكان ناپەندەي، ھەبەش پىنەمەرى پىشەو رە، لەشارى مەكەدە سېزە سالى رەبەق سەگەمى پەردەدەكەرد و پىنەيانەنى ئەو كۆمەلە ھەلجەردە دانستە بەر، كەباشان ھە ئەنەش شايستەي جىنەيانەنى و دۆپە پىنەنى خەت و رەبازەكەي بوون لەدەي خۆي. بەزەش خەي كەربەجى لە قۇنغەدا پەي دەفەرسو: ۋە اصبر نفسك مع الذين يدعون ربهم بالغداة والعشي يريدون وجهه ولا تعلموا عينك عنهم ۋە الكهف (۲۸).

پەنەستە ئەوئەش بەگوتەي كەپەردەدەكەرد و پىنەيانەنى كەسانىكى ئاۋاش تەنھا و لەكەش و باروۋەخىكى پە كۆرد كۆش و خەبات و خەم و خۆش و ئىش و ئاۋەد مەسەر دەپنەت باھىجەكەس و اگەردە نەبات كەمەر بەدانىشەنەو لەنەو نۆتى گەرد و نەردەم ئەو كەرى بۇ دەكەن. خەي زاناش ھە لەكەسكى وادە باسى بارھاتن و لەكەن دەرجەونى ئەو جۆرە پىاران (رجال) ە دەكەت: ۋە لقد كان لكم فى رسول الله أسوة حسنة لمن

كان یرجوا الله والیوم الآخر وذكر الله كثيرا. ولما رأى المؤمنون الأحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق الله ورسوله وما زادهم إلا إيمانا وتسليما. من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه فمنهم من قضی نحبه ومنهم من ینتظر وما بدلوا تبذیلا. الأحزاب (۲۳:۲۱). پیغمبریش ﷺ فرمودیدنی: «ما من نبی بعثه الله فی امة قبلی الا كان له من امة حواریون واصحاب یاخفون بسنته ویقتدون بامرہ» رواه مسلم.

۵. یه کدلی و یه کپیزی، یه کدهنگی و یه کسهنگی :

یه کیرون (وحدة) ی مسؤلانان شنجام بدره می سروشتی بیرد باوهرو بدرنامو شامانجیانه، بدلام له سؤنگدی ئهوه گدخوای کار بهجی به دبستی به یئزو به یه یرون و به نگاو به نگه به یونی ژبانی مرؤفایه نیسانه کانی به ده قلی و سلیقه جیا جیاره خو لقاندوه، ئیسلام جیاوازی له بیرووار بۆ چورونه گاندا به دهوا داناره. بدلام یه کگرتن و پتیکه جۆش خواردنی دله کانی به ده یز له قلدیم داره. وهک فرمودیدنی: «واذکروا نعمة الله علیکم إذ كنتم أعداء فألف بین قلوبکم فأصبحتم بنعمته إخوانا» (اعبران ۱۰۳). به لئی له ئیسلام دا جینگای (اختلاف العقول) هیده. بدلام بۆ (قلوب) تنهها (ب்தلاف) به وایه. چونکه دلی بیرواداران له سو به ناغی خواناسی و ئیسان هدموویان یه کتر ده ناسر و پتیکه جۆش ده دین هدیزه پیغمبریش ﷺ فرمودیدنی: «الأرواح جنود مجنة فما تعارف منها ائتلف وما تناكر منها اختلف».

هه لیه نه کده شلین جیاوازی عقل و سلیقه کان له ئیسلام دا رینگای هیده مه دبست لهو جیاوازی یانه به کله یانه ی فراوانی شعریعت دان، ئه گه رنا یه کیرونی مسؤلانان له شه به ده وتی و سه ده کی به گاندا هه پتو یستو مه ده به یز یه کبهنگی و یه کدهنگی یان و سو پاس به خوا ژانار پتیمواییانی ئیسلامیش و ژر باش شو دوو به وایه یان - واته شو به وایه که جیاوازی تپدا به وایه شو به یان که تپیدا به وایه یه - ورون گرد و نو نه وه وه ماش و برنج له ده کیان هه لا و اردوون.

۶. فه رمان به چاکه و رێ گرتن له خراپه مافی هه مووانه و هه مووش به رپر سیارن :

ئه میش یه کی تهر له بنچینه هه ده گه ره گر نه کانی کاری ئیلامی له هه موو قز ناغه گانیدا چونکه جیکه دنی خوی کار بهجی له هینانه سه شانزی دنیای ئومدی نیلام چه پاندنی هه موو چاکه یه ک و به یز کردنی هه موو خراپه یه ک، وهک فرمودیدنی: «کنتم غیر امة اخرجت للناس تامرون بالمعروف وتنهون عن المنکر وتؤمنون

۸. هه‌وڵدانی به‌رده‌وام بۆهه‌رجی زیاتر تێگه‌یشتنی دین و باشتی ناشناوون به‌ژین :

چونکه به‌ی شاره‌زایی له‌دین دا ئێسان نازانی چی ده‌کات و ، به‌ی ئاشاییش به‌واقیعی ژین نازانی چۆن بکات!
هه‌ربۆیشت پێغه‌مبهری خوا ﷺ فەرمریویشتی: ﴿ مِنْ يَرِدَ اللَّهَ بِهِ خَيْرًا يَفْقَهُهُ فَيُالِدِينَ وَيُلْهَمَهُ رُشْدَهُ ﴾ مطلق علیه.
ده‌اره به‌خۆپایی نی‌یه که پێغه‌مبهری پێشواکان ﷺ خێرو خوشی هاتمه‌وه‌ی به‌هه‌رکام له (لقه) و (رشد) هه‌ر به‌ستۆنوه، ئاخر ئه‌گه‌ر (لقه) له‌ناهین دا هه‌دی شاره‌زایی و به‌رچاو روونی‌یه. (رشد) یش هه‌دی سه‌رواستی و وه‌ستایی و لێزانی‌یه. روونتر به‌ئێین: ئه‌گه‌ر له‌سۆنگدی (لقه) هه‌ر ده‌واتین ده‌یاری بکه‌ین (چی) و (چه‌ند) ی ئایین دابه‌زێینه سه‌ر واقیعیکی ده‌یاری گه‌راو تووشی هه‌له نه‌بین! به‌هه‌زی (رشد) به‌شوه ده‌واتین به‌وه‌ستایی و دانایی پێژه (عملیه) ی ئه‌و دابه‌زاندن و بیا‌ده‌کردن (التنزیل والتطبیق) ه‌ چی‌به‌جی بکه‌ین و گه‌یژده‌ی داوه‌ نه‌ه‌ین!

۹. لێهاتوویی و شایسته‌یی کردنه سه‌نگی مه‌حه‌کی کاربه‌ن سپاردن :

ئه‌مه‌ش کۆله‌که‌یه‌کی تری گه‌رنگی کار و خه‌باتی نیلامی‌یه هه‌م له‌قورئانی به‌یژیو هه‌م له‌سونه‌تی پێغه‌مبهری به‌یژی‌شاندا: ﷺ زۆر دا‌ک‌ز‌کی ی له‌سه‌ر گه‌راوه. بۆ‌ئێه: ﴿ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ. ﴾ البقرة (۲۴۷). هه‌روه‌ها فەرمریویشتی: ﴿ وَجَعَلْنَا مِنْكُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بآمِرِنَا لِمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴾ السجدة (۲۴). هه‌روه‌ها فەرمریویشتی: ﴿ يَا أَيُّهَا اسْتَاجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَاجَرَكَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴾ القصص (۲۶).
پێغه‌مبهر یش ﷺ فەرمریویشتی: ﴿ وَاللَّهِ نَحْنُ لَأَنْوَلِي هَذَا الْأَمْرَ مَنْ طَلَبَهُ أَوْ حَرَصَ عَلَيْهِ ﴾.

به‌ئێ... جگه له‌به‌مه‌رج گه‌رتنی ئه‌و خه‌سه‌ته‌نای که ئێسان پێیان ده‌بیند شایه‌ی کار واپه‌زاندن و مشوورخواردن. له‌ئێلام دا هه‌ج خه‌سه‌ته‌ی ئێستایه‌نکی تر له‌ده‌گه‌زو وه‌نگه‌و وه‌جاخ و سامان و... هه‌ند وه‌چاونه‌کراوه‌ی حه‌سابی بۆ نه‌گه‌راوه‌ی به‌یژی‌ترینی مه‌سه‌لانه‌ن به‌په‌ریزگه‌ریه‌یان له‌قده‌م دراره: ﴿ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ﴾ الحجرات (۱۴).
ده‌اره وه‌ی په‌ریزگه‌ریه‌ی به‌یژی حه‌ج کۆسپ و ئاسته‌نگه‌نکی له‌سه‌ر نی‌یه له‌به‌رده‌م هه‌موواندا ته‌خت و ئاچروغه‌ر به‌ی هه‌ژ و هه‌ژنی ئێسان ده‌وه‌ی!

۱۰. پەرورەدەو پارەیتانیکی ھاوسەنگ:

ھاوسەنگی (تواژن) بەگنیکە لەسەفەت و درووشمە ھەر زەقە کانی ئیسلام و پیرستە کۆمەڵنیکیش کەدەویستری ئیسلامیان پێ بیوژنیریتەو ھەر لەمیر ئێم بەنچەنە پەرورەدە بکیرێن چونکە گۆژە چێ تێدایێ ھەر ئەرەشی لێ دەوژێو کەسێک یان کۆمەڵنیک خۆیان لاتەژو لاسەنگە پێ دیارە کارو پەرێزیشیان ھەروا دەیت.

دیارە دەلی قورئان و سوننەتیش دەربارە ی وەچار کردنی ھاوسەنگی لەدینداری کردندا زۆر زۆن لەھەموو بوارە کانی ژین دا بەلام بەگێ ئسورنە بەک لەقورئان و سوننەت دینینەو: خوای پەرورەدگار لەموردی: ﴿وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ (قصص ۷۷).

ئەمەش ئسورنە بەک لەسوننەت: ﴿جاء رهط يسالون عن عبادة النبي ﷺ فلما أخبروا تعالىها، قال أحدهم: أما أنا فإني أصلي الليل أبدا، وقال آخر: أنا أصوم الدهر ولا أفطر أبدا، وقال آخر: وأنا اعتزل النساء فلا أتزوج أبدا. فجاء رسول الله ﷺ إليهم وقال: أنتم القوم الذين قلتم كذا وكذا؟ أما والله إني لأعشاكم الله. واتقاكم له، لكني أصوم وأفطر، وأصلي وأرقد وأتزوج النساء. فمن رغب عن سنتي فليس مني﴾ (رواه البخاري ومسلم).

بەدراستی ئێم فەرموودە ھەم تەرازوونیکێ گەرنگەر ھەم ھەرەشە بەگێ گەورەنە بۆ کەسانیک کەدەیانەوێ بەناوی دینداری و مۆڵمانەتی لەجیاتی (ھدی) شوێن (ھوی) «کەوێو لەبانی (شرع) بەقسە (طبع) ی خۆیان بەکن.

بەلێ دەبێ ھەرکام لەئەندامانی کۆمەڵنی مۆڵان و پەرورەدە بەکێ کەلە بەک کات دا: خوا پەرستنیکی مەلح، سەستەمە دارینکی کارامەو، پارێز کارینکی چارەبەر مینیک و جەنگارەوینکی چەنگ بەخوێن و، عاقڵ مەندینکی تێگەشتو و دەڵێداریکی پێگەشتو وەروارژووخاویکی پێ پشوو و دنیا ناسنیک بەدەق و خو و... ھتە بێ!

نەك ھەك زۆر بەی مۆڵانانی ئێستا کەیان خوا پەرستنیکی فەقیر حەو بێ سەستە یان سیاسی بەگێ پارێزەنگەر کەم حورمەتە! یان تەقوای ھەبەر لەتەقە دەترسێ. یان خەریکی شەرە لەتەقو ناپرسێ! یان شەرە زانیکی دڵ مەردووە یان سەزلی بەگێ وێلێ و نەبوو! یان (سەلەلی) بەگێ ئیشک و مەزەب نەناسە، یان مەزەبێ بەگێ بێر تەسک و کەسە!

۱۱. چەسپاندنی دادگەری لەنیق خۆدا لەدەموو پووێکەو:

ئەمەش بەگێ ترە لەپایەر بەنچە گەرنەگە کانی گاری ئیسلامی کە کۆمەڵنی مۆڵان بێ ھەندەستە، چونکە ئیسلام، کە بەردنامە تێکرای پێغەمبەرائی پایەدوێ خواپە.

له‌دوای خوا به‌یه‌گگرتن (التوحید) گه‌دوره‌ترین شامانجی چمپانندی داد‌گداری همه‌لاینه‌یه له‌ژیانی مرۆفایه‌تیدا، وه‌ك خوای داد‌گه‌ر به‌راشكاوی له‌مرویدنی: ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنزَلْنَا الْحَقْلِيلَ﴾ (الحديد: ۲۵).

چا به‌دوره‌ی پێشيان كه‌گرتووبانه (به‌دوای گه‌دوره نیشانی پێ‌دانه‌دانه) و كه‌مه‌نێکی نیلامی نه‌توانی له‌نیو خزیدا داد‌گه‌رانه ره‌فتار بکات، مه‌حاله به‌توانی له‌نێو خه‌نگیدا داد‌گه‌ری به‌چمپینی چونكه (چیشی خۆش له‌به‌ره‌وه دپاره)؟

دپاره داد‌گه‌ریش زۆرشت ده‌گه‌رتمه‌وه كه‌ده‌توانین شه‌م چنده خاڵدی به‌نمروونه لی به‌یه‌ینه‌ورو:

یه‌كه‌م: خه‌نگی له‌مالی ژیا‌و كاسیو واده‌برین و به‌ره‌برپاریشی... دا به‌كانن وه‌ك پێغه‌مبیری خوا ﷺ له‌مرویدنی: ﴿النَّاسُ مَسْرُورُونَ كَأَنَّكَ الْكَاثِبُ﴾ (اخرجه الديلمي).

دووه‌م: هه‌موو كه‌س به‌پێی لێ‌وه‌شاره‌یی و لێ‌نه‌توویی خۆی مالی شه‌وه‌ی هه‌یه كاربه‌ده‌ست و به‌ره‌رسی كاروباری، وه‌ك پێغه‌مبەر ﷺ له‌مرویدنی: ﴿كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ﴾.

سێ‌یه‌م: خه‌نگی له‌به‌رانه‌بر ده‌ستوروو یا‌ساكان دا به‌كانن و هیچ كه‌س له‌مرووی به‌رنامه‌وه نی‌یه‌ له (یا‌سا) به‌رزتر نی‌یه، وه‌ك پێغه‌مبەرمان ﷺ له‌مرویدنی: ﴿وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ قَاطِعَةً بَنَتْ مُحَمَّدٌ سُرْقَتٍ لَقَطَعْتُ يَدَهَا﴾ (رواه البخاري).

چواره‌م: سه‌نگی مه‌حه‌كی به‌رز و ترمی و پێ‌وه‌ی هه‌له‌نگاندنی سه‌ر‌لانا‌ن به‌س پارێزگاری (تقوی) یه: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ﴾ (الحجرات: ۱۳).

۱۲. چاوكردنه‌وه و فێركردن و هۆشياركردنه‌وه‌ی جه‌ماوهر :

(هه‌ق) له‌سۆنگه‌ی شه‌ره‌وه كه‌له‌خۆی دڵ‌نیا به‌ر شه‌ت شه‌ستووره، پێ‌منده له‌كه‌شه‌په‌رون ده‌ركه‌وتن. به‌گه‌ره زۆر زۆر به‌ر و ناکی ده‌كا‌و و زۆر به‌ش دوژمنی تاریکی و په‌ناو په‌سیوو شوینی په‌نه‌ناو نه‌دیوه. به‌لام (باخل) به‌پێچه‌راندوه چونكه هه‌مووی سه‌رتا‌پا عه‌یب‌و‌عاره‌و عه‌ره‌ته زۆر به‌ر‌وشنا‌پێ قه‌له‌س هه‌میشه عه‌ودالی تاریکی و جه‌شار‌گه‌و په‌ناو په‌سیوه، هه‌ره‌یه‌ش به‌دوژنا‌پێ می‌زور نه‌مروود و فیه‌عه‌ود و شه‌ه‌ره‌جه‌له‌كان له‌شاقار و ووی دوه‌شاه‌ه‌ر گه‌شی هه‌ق و ده‌نگی ساز‌گه‌ر و زو‌لانی دا كه‌له‌سه‌ر ده‌ستی پێغه‌مبهرانی پایه‌به‌رز و وه‌ك ئه‌به‌ره‌م و مه‌سه‌ر مه‌رحمه‌سد وانه‌ینه‌راوه، په‌نایان به‌رزته به‌ر سه‌ره‌تا چمه‌شه‌كه‌ردن و لێ‌وه‌دان و خه‌له‌تانه‌نی جه‌ماوهر. كه‌له‌مه‌ش پێ‌هه‌وا به‌ر و ن په‌نایان به‌رزته به‌ر هه‌ره‌شه‌ر گه‌ره‌شه‌ر زه‌هر زه‌نگه: ﴿قَالُوا حَرْقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ (الأنبياء، ۶۸). ﴿قَالَ لَنْ اتَّخَذْتُ آلِهَةً غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ مِنْ

المسجونين ﴿ الشعراء (٢٩) ﴾. ﴿ وإذا يمكر بك الذين كفروا ليثبتوك أو يقتلوك أو يخرجوك ﴿ الأنفال (٣٠) ﴾.

بهائی چاو گردنوی چدماره لغاتار بهنامدی خواداو هوشیار گردنوهو حانی گردنی
له راستی بهکان (الحقائق) کاریگهرترین و بهیترترین چهکی دهستی هه لگرائی مشغولی
دینی خویه. هه ریزیش پیغمه بیری پیشرومان ^ص و جی نشینه ره سنده گانیکی خوا لیان
روزی بی همهیشه له گهله خدلك و جدماوه! داپهوه ندی توند و نژلیان هه بیهروه هه
پوره راداو مسله بهکی گرنجد هاتینه ^(۱) پیش لسهه مینبهر بهواشکاری بژ جدماوه ریان
باسی گردوهو شهگهر خواستنجی پهر و زیان پئ گردورنو گوئیان له بیهرو بۆچورنو
پیشواره کانیشان گرتروه.

دپاره جهماوره ښکېش چاوه وړانې هدلونست نواندنو پست گيري کردنې هدقو راستې
لږده کړې که هوشيارو چارگرو هېرو بزاني دنيا چ باسه.

۱۳. به تهنک خه لکوه بوون و حال کردنی گرو گرفته گانسان :

خوای کاربیجن دهره‌ای کز مدنی موسلمان لهرودی: «الذین ان مکشاهم فی الأرض اقاموا الصلاة واتوا الزکاة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنکر». فی الحج (۱۱). دیان لهرودی: «فی‌یاءها الذین آمنوا رکعوا واسجدوا واعبدوا ربکم والعلوا الخیر لعلکم تفلحون فی الحج (۷۷)».

پتھمبریش ﷺ فرمویں: ﴿خیر الناس انفعهم للناس﴾ رواہ القساعی عن جابر. دیمان فرمویں: ﴿ومن اصبح لایهتم للمسلمین فلیس منهم﴾ رواہ الحاكم.

بدائی... کۆمەڵی مولان تان تانیاو بدنیگراش خزمەتگوزاری
 بدنیگ خەڵکەو پەروو بدەنگەر چوینیاو چارەسەر کردنی کێشەو گەفتەکانیان
 بەخشەوەر کردنیاو بەجۆریکی بەرزی خواپەرستو دیناری بەگدیان دەزانو لەهەج
 چاکەر هاوکاری دەستگۆژی بەک دینی ناگەن چونکە دەزان کەشەر لەپەرخوشتی بوو.
 لەبەکی خۆشەر بگرە هەتا دەسوو جێرە شێوەکانی چاکەکاری خزمەتگوزاری پاداشتی
 بەرزی خواپان لەمەوانەردا هەموو مایە سەرپەرزیو رووسووری دینا قیامدن، خۆی
 دادگەر و میرەبان لەپەرەرە فرەموویدی: ﴿من عمل صالحا من ذکر او انش او هو
 مؤمن للنحيه حياة طيبة ولنجزينهم باحسن ماكانوا يعملون﴾ النحل (۹۷).

دیہارہ بہ بہ لاشیں نہ یہ کہ گوتراہ: (الإنسان عبد الإحسان) ! پیشانی نش جہانیاں

(۱) بدنگه نورسده که مستطیل و پاهای آن هموار و در هر طرفی از نوکها بر روی گنبد است.

تایموت لمبازندی نسلکدا راویژوو لیکزلیسوهان لیسو بکریو به گشتی باسی له گرتن.

گھوڑیو: (ہزیہ بیت دہلیم خالہ چوڑہ کانم بز ہگری!).

۱۴. لیبران و پشوودریژی و کاری به‌رده‌وام :

نیمیش پنچهنده کی تری گرنگی کارو غیباتی ئیسلامیه لهدسو چاخ و
 دؤژگاریکده، چونکه بمراسی هیچ کارنکی گرنگد ببن پامستاری (استقامه) و
 بخیراگره و پشوردریژی ناکرؤ، هدریزیده کلبدههان چنگدی قورمانی ده خوی زانا
 نامؤزگاری پیغدمبره کدی ﷺ ده کات کهخوآراگره نهبز بیت، دلهامزاورو
 نلهخشار بیت، هلبته دهلی قورناد و سونت لهو بارهه بکجار زور، بزونه، ﴿إِنَّ
 الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَنْ لَا تَعْلَمُوا وَلَا تَحْزَنُوا
 وَابْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ نعت (۳۰).

پیغمبری خواش ﷺ فرمودیدنی: **خیر الأعمال أدومها وإن قل** .

بیترومان گاری نیسلاسی کارینکی پدکچار بدروزو مزوزو گرنگو پیاوی لنددوهر خوشی پیتوبستد هدرکدشرو هدر کومدلش بدندندازی شده که (تجرده) و بیخناصر و هوبو هیستد و کردوگزش بدو کاره دهبخشی بدبارتدقای شوهش کرئو پاداشتی دواوژوو بدریزو برهمی دنیاکی دهستگیر دهبن. کدم بدکدم زووش بدروزو لم واربارک بظلام للعید .

۱۵. چاودیری و لیپرسینه‌دهی خه‌لکی به‌گشتی و کاربه‌دهستان به‌تابه‌ت :

خوای میهربان لدمووریتی: ﴿وَكذلك جعلناكم امة وسطا لتكونوا شهداء على الناس ويكون الرسول عليكم شهيدا﴾ البقرة (۱۴۳) لهم نایبند بهیترده! خوای کاروبدن چارویرایدتی و بهسورواگدیشتر و مشوروخویتی بهنرکی سدرشانی پیغمبردی کوژنایی و نیکوای نومندکدی لاققدم داره، بهلام دپاره توانار شایستهیی نذجامدانی نود نیرکه گونگور مزندی بهسزتموده به (چاکتر) بورنی نومندتوده کلهئیردا بهودشی (وسطا) تدعیری لن دپارهتوره لمووریتی (ال عمران) پشدا به (خیر امة)!

بدلآم چارودیرینی پیغمبر ﷺ ی تأییدت کردوره بۆ ئوممته کدیموه شی
 ئوممته کمش گشتانوره بعدمو مرؤافتمی پوره. جاشتیکی پرونه گدینه مبدی
 پیشوا ﷺ بد جاکترین شیوه ئمرکی چارودیرانی و بدلهرا گیشتر مشور و خوری
 له گت ئوممته کدی دا ئه نجام دارو هدر بده نه شی لئ نه قهادهر گدله رزؤگاری خۆی دا ئو
 ئمرکه بدج بئین بدلو بؤدرای خۆشی له چنده ئان فیرموده دی دا ئامازه ی کردوره بۆ
 حان و بالی ئوممته کدی و گلیک لئو نه خوشر و دهر دانه ی کله سده گانی درای خۆی دا

نوممه نده کی گیر زده یان ده بن پهنجی لیسو دانان و نوسه نده کی لیبن نانگادار کرد زنده!!

کمواته، نیستا نومممتی نیلام لیزیر نه زیور نیکی گموره و گرنجته دایه، داخوا تاج رادده بک دهنوتی شوین پی پیغه بیری خوی بدلیگری و شایسته نره بن کدچا و دیرو مشور و خور پی به سر و پوتی کاروانی مرز قاپه تی و نهیلن درو چاری هتله بوون و لادانی!! چا دپاره هر کز مه ل و بزور نده بیک نیلامی ده بن هم له چوار چینه و نیامه تی خوی دا نو شرکه نه چام بداتو، هم له بازندی فراوانی کز مه لگا و داتر نوسه نیش دا، بدنا بهت له گن کار به دست و ده لاندان دا.

۱۶. پشت به خوا به ست و له سر پی خ و دستان :

نمیش یه کی تره له کز له کدو پایه گرنج گانی کار و خدانی نیلامی و هر کرد و کز شکی نیلامی بدنه نده ی نموه کده دواتی سوره خوی خوی پیاویتی و له سر پی خوی به ست و پشت هر به خوا به ستی، به سر سدر داسوار و دانه نری و به پیچده رانه و ش به پیچده اندوه، هر بزه ش خوی زانار و ردین به پیغه بیری خوی فرموده: ﴿یا ایها النبی حسبک الله ومن اتبعك من المؤمنین﴾ (الأنفال: ۶۳).

دپاره پشت به خوا به ست و متانم باره به خوی بوون و ره گدو وینه به زیور نره و رزچون بدنیو خدک و جده و ده سن کوچکی سدر کدوتن و به سراه گدیشتی هر کز مه و بزور نده بیک نیلامی و هیچ کامیشیان جینگای نهانی تر پرنانگانه و هدر نیکیان پیکه و پیوستن، پیوسته نهوش بگوتی کله سهر پی خوی و ستان و پاراستی سوره خوی (استقلال) ی خو لشار و قورسای یه کی زوره خانه سدر کز مه لی مونسان و باج (خریبه) نیکی گموره یان لی داوا ده کات، بدلام هر چون هره و به دتر نخیک نره و هره ناچار و به دلیان بوی نی یه.

۱۷. پاراستی نابرو و عیز زده تی نیلام :

دپاره نابرو و عیز زده تی نیلام له مونسانان دا تده لدا ده کات، مونسانانیش بدنا بهت کز مه و بزور نده بیک نیلامی کله گزیه یانی کار و تیک زان دایه بز نیلام، نابروی نیلام به ده دپارین کله بهاری هتله و کدوت و هتار دا له گن خدکی نسونی هره به روز و جوانی چاکه کاری داد گموی بن، و هک خوی مدون مومو به تی: ﴿ان تروهم و تقسطوا الیهم ان الله یحب الحقسطین﴾ (البینة: ۸).

وهانی هیچ گاتیک بهیلن کده بیری خویان لمون چاکتر و خورش و هتار و به دیری حورمت تر پی و ده بن هون به ده همیشه ده تی چاکتر پیاو تی بان له سر غه بیری

۱۹. پەلەپەیی ھەبوون لە کارو چالاکییەکاندا :

پەلەپەیی (التدرج) پش بەکی ترە لەپایوو بنچینە گەرنجەکانی کاری ئیسلامی و پشت گۆڕی خستنی و ڕەچارنەکردنی بەلای گەورەو گێڕوگەرنجی بێڕەزا بەسەر کارو کۆمەڵانی ئیسلامی دا دێنن. سەرئەنجامی خێرای ھاتنەخوارەوی پاساگان (احکام) ی ئیسلامیش چ لەبەرازی عیبەدەت و چ موعامەلات و چ سیاسەت و جەنگەدا ئێم راستی بە دەخاندوو، خوازی پەرۆدگار لەمبارەو لەرمووبەتی، ﴿ وقرآننا فرقناه لتقرأه علی الناس علی مکث ورتلناه تسریلاً ﴾ الإسراء، (۱۰۶)، ھەرھەا لەرمووبەتی، ﴿ وقلوا لولا أنزل علیہ القرآن جملة واحدة كذلك لثبت به فؤادک ورتلناه ترتیلاً ﴾ الفرقان (۳۲).

لەکۆتاییشدا ئێم سەرگۆزەشتە پێ واتایە پێنجەمین خەلیفەي راشید (خامس الراشدين) عومەر کوری عەبدولعەزیز (خوا لئی خزیشی) دەگێڕمەر کە ئیساسی (شاطبی) لەکتابی (الموافقات) دا ھیناوبەتی :

«إن عبدالمک بن عمر بن عبدالمعز قال له یوماً : یاأبیت مالک لاتنخذ الأمر؛ فوالله ماأبالي لو أن القدور غلت بی ویک فی الحق؟! فقال عمر : لاتعمل یسئ. فبدأ الله ذم الخمر فی القرآن مرتین وحرמהا فی الثالثة. وینی أخاف أن أحمل الحق علی الناس جملة فیدعوه جملة ویكون من ذا فتنة!!» (۱).

واتە : بۆژیکیان عەبدولعەلیکی کوری عومەر کوری عەبدولعەزیز بەبابی محوت، ئی باهه! بۆچی بەخیرایی کاروبارەکان جێبەجێ ناکە؟ خۆ بەخوا بەلامەر گەرنجێ نرێب کە لەسەر ھەق مە تۆ لەمەنجا لاندە بکۆلێن؟! عومەر محوتی : کوری خۆم پەلە مەکە. چونکە خوا دوو کەوتەن لەقورئانی زەمی شەرابی کەرتووو بۆ جاری سێیەم لەدەغی کردوو. وەمن مەترسی ئێوەم ھەیە کە ئەگەر بێت و بەیەک جار ھەقی لەخەلکی بار بکەم دارای پابەندی یان لێبکەم، ئەوانیش بەک تەکان ڕەفزی بکەن، ئەنجامی ئەمەشدا ئازارەیک پەیدا بێت!

۲۰. وریایی تەواو لەتەقدیری تواناو ناسینی قونای کاردا :

بەلێ بەواستی ئێم بەنچینەپەش بەکجار کاربگەرە لەکارو خەباتی ئیسلامی دا، چونکە بەبێ (خۆناسین) ئێشان چ لەئاستی تاک چ کۆمەڵدا ناتوانن لەسەر ھەڵبەستێکی راست و دروست لەگەڵ دۆست و درۆمن و دەرووبەری دا ھەلس و کەوت بکات، سەرئەنجام تروشی ھەلس و کەوت و ھەتاری بێجێ و ھەلە دەبێت.

دیارە جیاوازی نێوان ئاراستەکان (توجیھات) ی قورئانیش بۆپێندەبەر و ھاوێلانی لەبەرازی جەنگەر و پووبەر و پووتەوھا ھەر دەگەڕێشەر بۆ ئێم بەنچینەپە، چونکە لەکاتێکدا پێندەبەر ^(۲) پووبەری دانایی و التبع بێنی پەو دەزانی ھێز و توان.

(۱) ھەواتە الموافقات: ۲، ۹۱، ۹۲.

۲۲. له‌بهرچاو روژن بوونی

لەمانجی بنه‌ره‌تی و مه‌به‌ستی مه‌زن و بالا :

به‌لێ... به‌بێ له‌بهرچاو روژن بوون و دهره‌شانده‌ی ئه‌و ئامانج (هه‌دف) ه‌ی که‌هه‌م‌و کاری ئیسلامی بۆ ئاراسته‌ ده‌کړئ له‌جو‌غزی ژبانی دنیاده‌و. ئه‌و مه‌به‌ست (خا‌به) ه‌ی که‌ئێ‌مانی م‌س‌ول‌مان ه‌و‌لێ وه‌ه‌ست‌ه‌ێ‌انی ده‌ه‌ه‌ن له‌درواز‌و‌دا. کار و خه‌بانی ئیسلامی له‌خه‌له‌تی به‌که‌م‌یان. روژن نه‌بوونی ئامانج. ده‌گه‌ر گه‌ژ و وه‌نج و ته‌قه‌له‌ی بێ نه‌جام، له‌خه‌له‌تی دوو‌ه‌شیان. روژن نه‌بوونی مه‌به‌ست ده‌ لهر‌و‌ک و ب‌و‌ش و ب‌ێ‌نام ده‌بێ. شایانی با‌ی‌شه‌ که‌مه‌به‌ست (خا‌به) ی کاری ئیسلامی ه‌ه‌م‌و ده‌س‌ێ ش‌ت‌یک‌ێ چ‌ه‌تی‌او نه‌گه‌ژه‌ که‌به‌ر‌تی‌به‌ له‌بازی کردنی خوا و به‌ه‌شتی رازا‌ه‌و نه‌ب‌را‌ه‌: ﴿ ی‌ه‌س‌ف‌ون ف‌ع‌ل‌ا تن‌ ال‌له‌ و‌ر‌ه‌و‌ا‌نا ﴾ الف‌ت‌ح (۲۹). به‌لام م‌رج نی‌به‌ ئامانجی کاری ئیسلامی له‌ه‌ه‌م‌و ل‌و‌ئا‌غ و س‌ره‌ده‌کان‌دا ه‌ر ی‌ک ش‌ت ب‌ێ.

ب‌و‌و‌ینه‌ کات‌یک‌ ح‌و‌ک‌م‌ی ئیسلامی له‌گ‌ز‌و‌ی‌دا ب‌ێ. ئامانجی ح‌و‌ک‌م‌ی ئیسلامی زی‌ات‌ر چ‌ه‌پ‌اند‌ن و فراوان کردنی ح‌و‌ک‌م‌ی ئیسلامی و چ‌اک‌کرد‌ن و نه‌ه‌ی‌شت‌نی گ‌ه‌ل‌ن‌ێ که‌م‌و ک‌و‌ری‌به‌کان‌ید‌تی و به‌تر گ‌ه‌شه‌ پ‌ه‌ند‌ان و به‌ره‌ه‌پ‌ه‌ش‌ه‌ری‌زی‌ ک‌و‌مه‌له‌ی ئیسلامیه. نه‌ه‌ه‌ه‌ له‌کات‌یک‌دا که‌ح‌و‌ک‌م‌ی ئیسلامی نایه‌نی و ح‌و‌ک‌م‌ی طا‌غ‌وت و نه‌لامی بانی وه‌شی م‌ه‌ه‌ر و‌لات‌ی م‌س‌ول‌مانان‌دا د‌ی‌ش‌ێ، ئامانجی ه‌ه‌ره‌ به‌رز و س‌ه‌رات‌یه‌ی‌ی کاری ئیسلامی ده‌بێ گ‌ه‌ی‌را‌ه‌ی‌ ح‌و‌ک‌م‌ی ئیسلام و ه‌ێ‌انه‌ده‌ مه‌یدانی ژینی د‌ی‌ن ب‌ێ. وه‌ک‌ ئه‌م و‌ز‌گ‌اره‌ ت‌ا‌ئ‌و د‌و‌اره‌ی ئ‌ی‌ش‌ای ئ‌ی‌مه‌، چ‌ون‌که‌ غ‌ه‌یری ئ‌ه‌م ئامانجه گ‌ه‌وره‌ گ‌ه‌رن‌گ‌ه‌. واته‌ به‌و‌با (واق‌ع‌ه‌) ک‌رده‌وه‌ی د‌ی‌ن. ه‌ێ‌انه‌وه‌ی ه‌ه‌ر ئامانج‌یک‌ێ تر ه‌ه‌رچ‌ه‌ند گ‌ه‌رن‌گ‌ ب‌ێ ده‌ودی م‌س‌ول‌مانان ده‌مان ناکات و به‌ینه‌کان س‌او‌ی‌ز ناکات، و‌اق‌ع‌ی‌ نا‌ش‌ه‌ر‌ع‌ی‌ان نا‌گ‌ه‌ژ‌و‌ی. دیاره‌ ئیلامیه ب‌و‌ه‌ێ‌انه‌وه‌ی و خه‌مه‌ل‌اند‌لی و‌اق‌ع‌ی‌یک‌ێ ئیسلامی ره‌ه‌ن ه‌ات‌و‌ه‌و. وازی ناب‌ێ ب‌ک‌ر‌نه‌ پ‌ه‌ته‌چ‌ی ب‌ز ب‌ز پ‌ه‌ته‌و پ‌ه‌ری و‌اق‌ع‌ی‌یک‌ێ نه‌لامی و نا‌ش‌ه‌ر‌ع‌ی!!

۲۲. پ‌یک‌ه‌ێ‌انی بنچینه‌ی جه‌ما‌وه‌ری و ناماده‌کردنی

پ‌یدا‌و‌یه‌شی‌یه‌کان‌ێ جه‌نگ‌ دوو شایانی مه‌لی کاری ف‌ی‌س‌لام‌ین و

ه‌ی‌چ‌یان به‌دی‌لی له‌وی ت‌ری‌ان نی‌ن :

ئ‌ه‌م راست‌ی‌ه‌ش‌ که‌م‌ز‌و‌ر ک‌م‌س‌ ئ‌ی‌ده‌ا ت‌رو‌شی زیاده‌ز‌و‌یی و به‌زایه‌دان (الإفراط والتفریط) به‌و و‌ن ی‌ه‌کی د‌یک‌ه‌به‌ له‌بنچینه‌ ه‌ه‌ره‌ گ‌ه‌رن‌گ‌ه‌کان‌ێ کاری ئیسلامی و ه‌ه‌م ده‌قه‌کان‌ێ ق‌و‌ر‌بان و س‌و‌نه‌ت ده‌لاه‌تی ل‌ه‌س‌ر ده‌که‌ن، ه‌ه‌م وه‌ک‌ مان‌گی‌ چ‌وا‌ر‌ه‌ش‌ ل‌ه‌س‌ه‌ره‌و ژ‌بانی پ‌ه‌ته‌مه‌رمان‌دا ﷺ ده‌د‌ره‌ش‌ت‌ه‌وه‌.

چار‌ئ ده‌رباره‌ی به‌که‌م‌یان. واته‌ پ‌یک‌ه‌ێ‌انی بنچینه‌ی گ‌ه‌لی (القاعدة الشعبية). ئ‌ه‌ره‌ ش‌ت‌یک‌ێ ر‌و‌ونه‌ که‌پ‌ه‌ته‌مه‌ر ﷺ ه‌ه‌رچ‌ه‌ند س‌ی‌زه‌ س‌ال‌ێ ره‌به‌ق‌ له‌ه‌ه‌ه‌که‌م‌دا س‌ه‌ر‌گ‌ه‌رسی

بانگوازو کرده و گزاش بود، بدلام چونکه ثوانی پروایان پز هیناو لدهگلی برون پس (کاف) نه برون بز پیکهتانی بنچینه‌یکی جمع‌آوری پشوی وا کدیگونیجی گیان و حوکیکی نیلامی‌یان لسمو شان بنیاد بنری، بدلی لسنزنگی نسموه نیتوانی لوی‌دا جاری دروست‌برونی ده‌فنتی نیلامی بدات! کدچی لشاری مددیندا هدرچنده همرنازه نیشه‌جی بوو برو. بدلام لساپی هدیرونی بنچینه‌یکی جمع‌آوری پشوی داسه‌زاراوه بزوویی لمدایک‌برونی ده‌فنتی نیلامی راگدیاند. همریزیش خوی کاربه‌جی پی‌ی فدرمور: ﴿فان حبك الله هو الذي ايدك بنصره وبالمؤمنين وألف بين قلوبهم﴾ الأنفال (۶۳-۶۲).

هو. فدلسمدی ثم مسئله‌یش نسمه‌یه کده نیلام‌دا هدرچنده سرجاوی پاسادانان (مصدر التشريع) پس خوايه (چلی جلاله)، واته ثمنیا خوا مالی فرمانبره بدتی (الحاکمیه) و سروریشی (السیاده) ی بسدر خنکوه هدی، بدلام سرجاوی دستلآت (مصدر السلطة) خنک و جمع‌آور، جاله‌کاتیک‌دا بدنه‌ندازی پیویست خنک نه‌ی کثامادی جی‌به‌جی‌کردن و پیاده‌کردن (تنفیذ و تطبیق) ی پاسا ده‌سوره‌گانی نیلام بی. نوره دیاره فرمانبرایی خواو سروروی بدرنامه‌کی زه‌مینو بارود‌زخیکی وایان بز ندره‌خساندوره کدتییدا نه‌جلا بکدن له‌میان (خلال) ی ویست و هدلی‌اودنی بدنده‌کانوره. نده‌کرنا لدواقیع و (نفس‌الأمر) دا فرمانبرایندی سروروی همر شی خواو ناپینه‌کدیمنی، باله‌جانی همدیک سرجم نیسان‌گانش ندر حقیقته قبول نده‌کن، خوی پمورددگار لمر باره‌وه فدرموویمنی: ﴿أفغير دين الله أبغ و له أسلم من في السموات والأرض طوعا و کرها و إليه یرجعون﴾ آل عمران (۸۳).

دوره‌ای دوره‌میش. واته ناماده‌کردنی پیدایستی‌یه‌گانی جینگد و بمره‌نگاری. نده‌کر سرنجیکی ورد لمر ده‌فانی قورشان بدمین کدقوناغ بققوناغ بز پیفهمبر ﷺ ده‌هانه خوار تا‌کر کزمدلی سرلمانان لسمو پمورده بکات و بار بهیتی، زور بدرونی ده‌بین کدخوی پمورددگار کزمدلی سرلمان بز ندره هدله‌نی و بدره ندره ناراسته ده‌کات کدبز ندره بشین و کدکلی ندره بین خاوه دستلآت و مشورخزور. هارکات لده‌گن پمورده‌کردنیان لمرودی ده‌قیده‌یی و معنی‌یی: نه‌خلافی موره لمدسر سیفندگانی نازایدی و بروری بدخنده‌یی و پیداکاری و اویتز کردن لده‌کار باردار ده‌شبه‌جی بدم هسمو فرمانیکی پمورددگاره چوردر، ده‌ستمرشان نه‌برون له‌برابره ستمو دست‌دویتی‌داو... هند پمورده‌یه‌ان ده‌کات، بزوشه سرنجی ثم چنده نایدنی سروروی (الشوری) بدمین: ﴿فما أوتيتهم من شی فمعا الحیاة الدنیا و ما عند الله خیر و أبقی. للذین آمنوا وعلی ربهم یرجعون. و الذین یجتنبون کثیر الإثم و الفواحش و إذا ما غضبوا هم یغفرون. و الذین استجابوا لربهم و أقاموا الصلاة و أمرهم شوری بینهم و ما رزقناهم ینفقون. و الذین إذا أصابهم البغی هم ینتصرون و جزاء سیئة سیئة مثلهآ﴾ الشوری (۱۰۳۶).

ئنجما بئنگومان ئه گهر هیزو دهسته لات و شمشیره کانی (بنی هاشم) نه بووایه کده پیتی باوی شو سوره دهم عورفی قهیلنه یی و ده مارگیری (تصعب) وه بهرگیری یان له پشه مبر ﷺ و بانگه وازه کی ده کرد، پشه مبر ﷺ نهیده توانی له شاری مه ککه ئارا بهر اشکاو و بن منتی. له گه ن هه بوونی ئازارو ئه شکهنجه شدا کده بایی ئوه نه بوو و پتگا بگری. کاری نیلامی غزی بکات و درۆهی پت بکات!

پاشانیش کله مه ده پشه دا جاری حکوومه تی نیلامی درا پاشی خوا هه چو و بهر چو و هیزو دهسته لاتنی هاره له بهر یزه کانی بهر که ئو کیان و قهواره نیلامی یه یان له هه ره شی هه موو ئو درۆمن و ناحه زانه پاراست که شوو و ژۆ سهرگه رمی پیلان و فیل برون له دۆی دا! کدهاته، نیلام و کاری نیلامی و کۆمه لنی موئمان چ له قوئاغی بانگه وازه چ له قوئاغی کیان و ده لته تیش دا پته یستی یان بهر هیزو دهسته لاتنیک هه به کبه زیان به پشه سیبهرو سه بهرو قه لغان و بهر گیری یان لی بکات و له هه ره شوو پیلان و ته لعی درۆمن و ناحه زانیان بیانه یارێژ، دپاره مه رجیش ئی به هه موو ده من (بنی هاشم) ئک بۆ هه مر کارو کۆمه لنیکی نیلامی په یدا بشت و به خۆراپی و به یی بهر اسبه ر (مقابل) بهر گیری لی بکات، کمواته ده من خۆیان مشووری کاری خۆیان به خۆن و هه من به دن له چو و هیزو توانا دهسته لاتنی ئاماده کراوی زاتی خۆیان (بدیل) ئک بۆ سیبه ره ی (بنی هاشم) په یدا بکهن تاکو (ئبهو جهل) وکان و ده ستهو دار به ره یان نه توانن و پتگایان لی بگری و به کی کاروباریان به خه ن و زه بوونیان بکهن.

ئمه له لایه کوه. واته وه که هه گدی شمرعی. له لایه کی دیکه شوه ده توانین وه که به تگه هینانه وه که عه قلی و واقعی بلیین!

به دریزایی میژووی کۆن و نوئی مروفا یه تی هه میشه مه نتیکی هیز (منطق القوة) به سهر هیزی مه نتیق (قوة المنطق) دا زالو ده سه لاتدار بووه، ئیشتاش ئه م مه سه له به به جواته رین شه ره ی لهو عورله زاله سیاسی یه دا ده بیئری که ناویان لێناوه؛ سیته می نوئی جیهانی (النظام الدولي الجديد)، کله وراستی دا هه مر کۆلۆنیالیزم و ئیمریالیزم و ئیستیماره کی جاوانه به لām به ده مامک و رووینکی نوئی وه!

به دلی... له جها ئیر دیشمان که درای ئه وه ی نیلامی یه کان (به ره ی رزگاری نیلامی) به (هیزی مه نتیق) بهر دیانه موو ئیساتیان کرد کله سه دا ده شتا (۸۰٪) ی جه ماوه ر زیاتره یان له گه له دایه مر بهرنامه که یان. که ئیسلامه. په سته ده کهن، به ئاراسته و فیشووی سیته می نوئی جیهانی (مه نتیقی هیز) ی جها ئیری وابه سته به ییگانه کموته کارو شو قۆله ی دیمۆکراسی په ش کده منتی حوکمی نیلامی لێه هات بووه ده وری له به خنده به ی و به رۆ به خه تر هاتی و نه شه مر یکارو نه هه یج زله کێژنیکی تری ده یاش نه دانسته تافه فریسه کێژنیکیان بۆ سه ره نه جاسی مه زلوومانه ی نیلام ئه ره هه یج به لām دیمۆکراسی به له قه ره کی له مر خۆشیان نه رشت!!

گه واته؛ هه ره چنده خه لک و جه ماوه ی زۆرمان له گه ن بۆر په شگیریه مان لی بکات، ئه

لەگەڵ ھەوێن و پەشتوانى لێ کردنى جەماوەر، کەلتى ئىو چەك و ھىزو دەستەلاتە پێناکاتەو کەشەگەر ئەمانى دوژمنان نەوێنگای بانگەوازان پێ دەدەن، وە ئەلەکاتیکێشدا ئیسلامان لە کورسى و تەختى حوکمرانى نزیك خستەو ھەرچەندە . لەو پێنگاھانەشەو پێ کەشوانیش لەناھەتیا پێ پانە . وێنگای فەرمانڕەوایى بەئیسلام دەدەن!

لەگۆتایى ئىم بڕە تووژیندوھەشدا ئىم ئایەتە دەخوێنمەر: ﴿ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكَ سُنَنٌ فَمِירוْا فِى الْاَرْضِ فَاَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْلَبِيْنَ ۚ هٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهٰدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴾ آل عمران (۱۳۷-۱۳۸).

گۆتایى ئىم بەشى شەشەش بەم راستى یدە گرنگد و مەزنە دێنم کەشەوئەدەم لەم چەند دێرەد بەگۆشەراوى بێئورسە!

شەتیکى ئاشکرایە کەشەشەست لەپێکێتیار و دامەزراوەنى کىیان و دەستەلاتیکى ئیسلامى ئىوھە کەشەشەو ئىو کىیان سێبەرەو بارودۆخێک بڕەخسێ بێئارێ (خەلکى تێدا چاک بکۆئ و بمرەو خوا بھێئ)! مادام وایى دەبێ ھەر بەرپۆش . واتە ھەر لەوێ بەشگەنە ئىو ھەراو مەنزەلە بەرز و پەرژە . ھەروکام لەئەندامانى کۆمەڵى سەولمان بەتێکراش بەھەمەو تەوانا پانەرە سەرگۆمى ھێنانەدەى ئىو ئامانجەو ئەنجامدانى ئىو کارە مەزنە پێ، ديارە مەبەستیش لەچاککردنى خەلک و بەرەو خوا بەردنیا ئىوھە کەشەم فیکرو لەرەھەنگد و عەقیدەیان ئیسلامى پانەرە بێخەلەموخاڵ پێ، ھەم عبادەت و ئەخلاقیان خواپەرستانەو دور لەشیرک و بیدەت و لەسەوت پێ، ھەم لەبەراى کۆمەڵایەتییاندا ھەرچى خووخەو داب و نەوتى ئەمانەشەو ھەلای بێتێن و مەل کەچى شەرع پێ. ھەم لەبەراى ئابوورى دا کۆمەڵگایەک پێ دوربێن لەنەخۆشە پەکانى ھەردور کۆمەڵگای ئەقامى سەرماپەدارى و سۆشالیزم و حورمەت و ڕێز و کەشەپەتەى تاك و ھەرژەوئەندەى گۆشە تێدا پارێزراو پێ، وەھەم لەوێ سیاسى پەرە سەرەست و سەرەخۆ ئازاد پێ و وایستەر دابەستەى ھىچ ھىزو لایەتیک نەپێ... ھتە.

کەواتە: بەلەھەمەو ئىو ھەراو مەبەدانانەدا شەلگیرانەو لێراوانەو لێزانانە ئىسپى خۆمان تارەبەپێن و خۆمان و خەلک و جەماوەرە کەمان ھەرچى زیاتر چاک بکەپێن و ھەرەو خوا بەپێن، بەلام لە ھىزو دەستەلات و ئەلاو پەرۆشەش پێ خەبەر نەپێن کەشەم وێنگای بانگەوازان بۆ ئاچووع و تەخت و ھەمەو دەکاتر. ھەم پاشانیش دەبێتە سێبەر پارێزەرى ئىو کىیان و ئەوارە ئیسلامى پەى کەشەئیرادەى کۆمەڵگا و خەلکى سەولمان ھەلەوئەولێ.

(نەوار ھەر)

لە ۲۳ ی. ھەمەزانی ۱۴۱۹ ک، ۱۲ ی شەبانی ۱۹۸۹، مەروان.

— — —

بەشى ھەدوتەم

شىۋازەكانى كارى ئىسلامى

(أساليب العمل الإسلامي)

پی خوش کردن

خدا پشتیوان بنی لدم بهشی حومتدمش داشیوازو چونیستی یه کانی نه انجام دانی کارو خدایانی نیلامی دهخه پندورو، پاش ئهوی له بهشی پشوودا (۲۳) بنچینه مان له بنچینهو بهما گرنه گدو سه ره کی به کانی مان زور به گوشرای خسته ورو، دیاره ناسینی شیرازه کانی کاری نیلامیش گرنگی به کدی له ده دایه که کومه و بزور نشو به کدی نیلامی به هزی نیکه نکرده شیرازه کانی قوناغیک و قوناغیکی تره ره دو چاری هملو هه نله یهون نه بن.

شجا - بهرای بنده - شیکی ئاشکراشه که جیاوازی (اختلاف) و جزواو جزو (تنوع) ی شیرازه کانی کاری نیلامی، ئامرازو پنداویستی به کان (الوسائل والمستلزمات) ی هه رکام له شیرازه کان ده گه پندوره بژ جیاوازی ی نیوان سرروشتی قوناغه کانی ئه ره کاره مدزو به درزه! که واین ئینه به هزی ناسینی قوناغه کانی کاری نیلامی به ره ده زانیین که ده بین چ شیرازیکیش بگرینه بهو، هه ره وک چۆن به هزی ناسینی جزوو چونیستی شیرازه کانی به تیه ده گه یین که ئامرازو پنداویستی به کانی هه رکام له شیرازه کان چین و چۆن؟!

جابه بنده پئی وایه که نه گهر زور بهوردی سهرنجی فورتانی پروز به ده یین زورباش دلتیا ده بین و تیه ده گه یین که قوناغه کانی کاری نیلامی به شیروه به کدی گشتی له هه رکات و شویته که ئه من س قوناغن:

۱. بانگه وازو نیگه یاندن و پیگه یاندن (الدعوة والتفهيم والتکميل).
 ۲. بهرمهنگاری و جهاد (المواجهة والجهاد).
 ۳. بالاد ههست بوون و پیکهتانی کانی نیلامی (السلطة وتكوين الكيان الإسلامي).
- کهواته: باباسی هه رکام له من قوناغی کارو خدایانی نیلامی و شیرازه کانیان به کدین و جاورو باریش ئامازه بژ ئامرازو پنداویستی به کانی هه رکام له شیرازه کان به کدین به گویزه ی بژلوان:

قوناغی به کهم:

بانگه وازو نیگه یاندن:

ئه من قوناغه به کهمین قوناغی کاری نیلامی به شیرازه کانی کاری نیلامیش له قوناغه ده مانه:

۱. بانگه وازو پندار کردن:

دیاره مه بهست له (بانگه واز) بانگه کردنی خه که بژ وه گرته شی هیدایهتی خواو پاشان پابه نده یه به (بهزنامه) که به ره، که له ده درواشه - واته وه گرته شی هیدایهت و

پابندى به‌شهریعت - به‌ندایمتی بخواگردن (المیودیة لله) دیته دی، که‌شمیش تنها
حیکمدت و هژی خولقی‌نرانی نیسانو جنده؛ ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا
لِیَعْبُدُونِ﴾ الذاریات (۵۶)، هر‌بزی‌ش خوی زانو کار‌به‌جی لهر‌می‌دی؛ ﴿وَمَا
أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِیْهِ إِلَیْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ الأنبیاء
(۲۵)، که‌دیاره (به‌س‌پوستنی خوا) ش تنها له (شون‌کوتنی هیدایدتی و پابه‌ند‌برونی
شهری‌عدتی) دا ته‌جلا ده‌کات و برونی خزی نی‌پات ده‌کات. وه‌ک خای مدزن
لهر‌می‌دی؛ ﴿هُوَ الَّذِی أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰی وَدِیْنِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلٰی الدِّیْنِ کُلِّهِ
وَکَفٰی بِاللّٰهِ شَهِیْدًا﴾ الفتح (۲۸).

مده‌ستیش له (به‌د‌گردن) وه‌خبر‌ه‌نیانی تا‌کو که‌مده‌له‌خدی شومی بین‌نا‌گامی و
شهری‌ه‌ن‌گی ژمانی دور له‌خوا‌یی، ده‌ست‌گرتنیان و بردنیان به‌ره‌ هژی‌باری
خوا‌به‌رستانه‌ ژمانیکی نیلایی‌مانه، وه‌ک خوی به‌به‌زی لهر‌می‌دی؛ ﴿أَلَمْ یَا
أَنْزِلْهُ إِلَیْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِیزِ
الْحَمِیدِ. اللّٰهُ الَّذِی لَهُ مَافِی السَّمٰوٰتِ وَمَافِی الْأَرْضِ وَٱلْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِیدٌ
الَّذِیْنَ یَسْتَحِبُّونَ الْحَیٰةَ الدُّنْیَا عَلٰی الْآخِرَةِ وَیَصُدُّونَ عَنْ سَبِیلِ اللّٰهِ وَیَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَئِکَ فِی ضَلَالٍ بَعِیدٍ﴾ إبراهیم (۳۰)، وانه: تهلث لام راء، ثم قورثانه کتبی‌که
بژ ژمان نارد‌ژته خوا‌ره‌ تا‌کو خد‌کی به‌هر‌مانی پهر‌ه‌رد‌گاریان له‌تاریکی‌به‌کان
ده‌نیسی به‌ره‌ ورو‌نا‌کی و به‌ره‌ و‌ب‌بازی - خوی - زالی سو‌پاس‌گراو، شو خوا‌یهی
که‌هر‌چی له‌ناسانه‌کانو زهی دایه‌ نی‌وی‌یه، وه‌بی‌بر‌ویان نا‌زاریکی به‌نیشان ه‌یه -
له‌د‌وار‌ژ‌دا، نه‌وانی که‌ژیانی دنیا به‌سر د‌وار‌ژ‌دا ه‌له‌به‌ب‌یزنو - خد‌کی - له‌و‌ب‌بازی
خوا ده‌گ‌یر‌ن‌موه‌ ه‌رون‌ده‌دن - له‌به‌ر‌ جاری خد‌کی - خوا‌و خ‌چی ب‌که‌ن! نه‌وانه
له‌ون‌برونیکی دور‌دان.

شو نام‌را‌زن‌ش که‌بژ ثم شیرازه‌ پ‌ری‌ستن نه‌مانه گرت‌گرت‌نیان؛
بان‌گ‌ه‌را‌زی تا‌کی (الدعوة الفردیة)، بان‌گ‌ه‌را‌زی به‌نهان (الدعوة السریة). بان‌گ‌ه‌را‌زی
نا‌ش‌ک‌را، بان‌گ‌ه‌را‌زی به‌که‌م‌ه‌ن، ه‌ار‌و‌ی‌دی‌تی و سر‌مد‌ش‌بر‌ون (الصداقة والأخوة). و‌تا‌ود‌ان.
که‌زو سیم‌پ‌نا، له‌کردن له‌ب‌ونه (مناسبة) جیا‌جیا‌کانی وه‌ک: شین و شایو و ب‌ونه
که‌مه‌ل‌ای‌ه‌تی و نیلایی‌به‌کان‌دا، نویسی کتیب و نایل‌گ‌و‌گ‌و‌ف‌ارو و‌ژ‌ون‌... دیاره
ه‌مه‌و نه‌وانه به‌سو‌ود و هر‌گرتن له‌نو‌ق‌ترین به‌ره‌م و نام‌یره‌کانی ته‌کن‌ه‌ل‌و‌ژی‌ای سر‌ده‌م
له‌هر‌س‌یک به‌شه‌کانی را‌گ‌ه‌ی‌اند‌ن! خو‌ن‌را‌وه‌ بی‌ست‌را‌و و بی‌ت‌را‌و (المقرونة والمسووعة
والمرئیة).

۲

۲. فیر‌کردن و تی‌گه‌ی‌اندن :

درای نه‌وی که‌سانیکی زور یان که‌م بان‌گ‌ده‌کرتن و بیدار ده‌کرت‌ن‌موه‌ به‌ره‌ خوا‌و
هیدایدت و به‌نامه‌که‌ی ده‌گ‌یر‌ن‌موه‌، شو‌ج‌ار شیرازی فیر‌کردن و تی‌گه‌ی‌اندن پ‌وی‌ست

دەبێت و، پێشوەستە مشوور خۆزواتی کار و جەم و جۆزلی ئیسلامی ئێو خەڵکە گەدراوە
 بێدار کراوە لەنێوی رینگادا بەجێ نەهێشتن و هەروا درێژە بەدەوڵی خۆیان بەدەر و هەنگاوی
 دوو هەمیشیان لەگەڵ هەڵبەستەوهو شیوازی لێر کردن و تێگەیاندنیان لەگەڵ بەکار بهێشتن و
 کەمە (بانگەوازی بێدار کردن) لەخەوی بێ ئاگااییان هەستاندوون ئێمجار بەلێر کردو
 تێگەیاندنیان لەتاریکیی نەزانی و نەفاسی قوتاریان بەکەر و بەرو و ژێشانی زانیاری و
 حالی بۆرنیان بهێشتن، چونکە ئێو کەسێ کەترووسکە هیداهەت و عەقڵ و دلی و رووناک و
 ئاوەدان دەکا، ئەگەر بێت کاری تری لەسەر نەکرێ و هەنگاوە کانی تری پێ نەدرێ
 وەک نەفاسی بێ خەمەت و خەم لێ نەخوێ و هەم شێمانە (حەتەمال) ی ئێشک بۆون و هەم
 شێمانی هەلپۆر چوێنرانی هەبە، ئێجا ئەگەر گریمان لەم دور بەلایدش قوتار بێت ئەو
 هەر لەحاله تێگی ساوا سادەر عاتیفی دا دەمێنێتو، وەک گەدە بەکی خاری خەم
 لێ نەخوێ و هیچ لێ درووست نەکرا بەگرچ و کانی سەردە نیتو!!

مەبەستیشمان لەلێر کردن و تێگەیاندن ئەوەیە کە پێی بەپێ و بەندەزە ی ئامادەیی و
 وەرگرتنی ئێوانە کە دەوێستێ لێری ئیسلامەتی بکێرێ و ئێ بگەبەنرێ. سەودا مەسلەو
 بابەتە کانی بێروباوەر هەتا تەواو نەوار و عەقڵ و دلیان پارا و دەبێ ئێمانیان تێدا سەقامگیر
 دەبێ، پاشان هەر مەسلەو بابەتێکی تر کە پێویستی بێ هەبێ و پەکیان لەسەری
 کەوتبێ لێر بکێرێ و جوان جوان حالی بکێرێ. وەها کات لەگەڵ ئەمەش دا ئەگەر
 بەپێویست زانیار بەقەدەر پێویست بێرێ وێچکە کانییان بۆ لەبەرێک هەڵبەستێرێ و
 بەدرێشە بەر نەشتەری رەخەمەر لەبەر چاویان بخرێ. بەلام بەشتیوەیەکی عیلمی یانەر
 بابەتی یانەر دادگەرانی، نەک بەشتیوەیەکی سەرکێل و عاتیفی یانەر دوور لەئێناف، خۆی
 کار بەجێش لەم بارەو سەبارەت بەئێوکی پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی: ﴿ هو الذی یبعث
 فی الأمیین رسولا منهم یتلوا علیهم آیاته ویزکیهم ویعلّمهم الکتاب والحکمة
 وإن کانوا من قبل فی ضلال مبین ﴾ الجمعة (٢).

ئامرازە کانی ئەم شیوازەش لەکاری ئیسلامی سەرهەری هەندێک لەئامرازە کانی شیوازی
 (بانگەوازی بێدار کردن) ئەمانەش:

دەرس گەوتەوهی ئایەتی و گەشتی لەعەل و شوێنی کار و بنگە ئایەت و قوتابخانە...
 هەتە وەگەردەنەوهی خوێ (دورە) هە ئایەتی و گەشتی بەکان و بەکارهێنانی هۆبە کانی
 راگەیانە نیش بەهەستێک بەهەستێک.

٢. پەرروەردەو پێگەیانە:

ئێنان دواى هوشیار بوونەوهو تێگەشتن ئێوجار پێویستی بەپەرروەردە بوون و
 پێگەشتن دەبێ، جیاوازی ئێوان (لێر بوون) و (پەرروەردە بوون) یان (تێگەشتن) و
 (پێگەشتن) یان ئەک شتی سەرەکییە، ئێویش ئەوەیە کە لێر بوون و تێگەشتن زیاتەر
 کاریکی لیکری و نیوژییە، بەلام پەرروەردە بوون و پێگەشتن وێرێ چالاکی لیکری

نیشکمان خستمر همرستکیان له خاله کانی (۱۹) و (۱۸) و (۱۰) دا.

دەستە

مەبەست لەپەرۆردەبوون و پێگەیشتن نیسبە ئەک بەموتلەقی. واتە بەنیسبەت ئەو قۇناغەرە پەرۆردە بوو پێگەیرە، ئەگەرنا - بەفناعدتی بەندە - ئینسانی سولمان کۆمەڵی سولمان لە کورۆی خەبات و خەم و خوێن و خۆبەخت کردن دا ئەبێ قان نایتمووە پێناگات، بەلام مەبەستمان لەو پەرۆردەبوون و پێگەیشتنە ئەوەیە کەئەندامی کۆمەڵی سولمان پاشا بپرسێ ئەو قۇناغە بەمەستیک شیوازه کانی پەو هێندە پەرۆردە دەبن و پێدەگەن کەشاپەستی ئەوەیە چۆن قۇناغی جیهاد و پەرەنگاری پەو.

سەڵام

پێویستە هەر لەپەکەمین هەنگاری قۇناغی (یانگەراو...) هەو پەک بەگی ئەندامانی کۆمەڵی سولمان لەو راستی بە حالی بکێرێو لەسەری باربەئێرێن کەئیسلاام بۆ گۆڕینی واقیع و پەرەنگاربوونەوی کولتور سەم و خراپە هاتوووە، هەر لەسەرەتارە عەقڵ و دەروونیان بۆئەو ئامادە بکێرێ کەئیسلاام دەبوێ بالادەست و لەزمانیەرا بێت و سێدەر قەلار پەندار پەرۆرێ ئەک هەر سولمانان بەئەکو تیکرای ئینسانەکان بێو نەعێفێ هیچ کەس بەچێنە ژێر نیری سەم و بێدەدی و چەوساندەری ماددی و مەعنەوی طاغوتەکانو. هیچکەس و هیچ گەل و کۆمەڵێک خاوەنی هەر جزرە لیکرەو ئایینێک بێو هەر ئەزاد و رەنگد و رەگەزێکی هەبێ لەهێچ روێکدەو نەچەوسێندرێتەو. هیچ کام لەو هەق و مافانەو کەخوای مێهرەبان و دادگەر بەتاک تاکێ مرۆفەکانو هەموو گەل و نەتەوەکانی بەخشیون زەوت نەکێرێو پێشێل نەکێرێ بۆئەوێ هەر لەوژێ بەرێو، کۆمەڵی سولمان لەسەر خەبات و نیکۆشان باربێو بەجیهاد و مەردایەتی و فێداکاری فرچک بەرێو. وەهەر لە (بسم الله) وە هەست بەئەرکی مەزنی سەرشانی پکات و خۆی بۆ ئامادەو تەیار پکات، چۆنکە بەدەردی پێشیان دەئێنێ (خووی شیرێ هەتا پیری) و دپارە (کەشیش لەپەر نایستە گۆر)!

ئێجا بێگومان کەسانێک کەبۆ مەمۆستایەتی و پێشپەرەیی کردن بانگە دەکێرێو بێمەستی سەرۆکێتی و چارەئێرایەتی کردنی مرۆفایەتی (لەئەکوئوا شەهەاء علی الناس) پەرۆردە دەکێرێ و ژۆر جیاواز دەبن لەکەسانێک کەبەتا پەتا ئەوەیان بەگۆبێدا دەدرێو لەعەقڵ و دڵدا دەروێندێ کە:

ئێمە هەلمان بەسەر کەسەو نی پەر بەئەمانێن لەگەڵ هیچ کەس تێک بگێرێو بەشەر بێنێ، چۆنکە کاری ئێمە بەس ئیصلاح و دژی هیچ کەس نیو هیچ کەشیش بەدژی خۆمان نازانین و... هتە!!

بەئێ... ئاواتی گمۆرە پیاوی گمۆرە درووست دەکاتو، دپارە پێچوانیش هەروایەو، بێگومان بەرنامە بەکی گمۆرە مەزنی وەک ئیسلاامیش بەپیاوانی لەقەدەر خۆی ئەبێ وەک

پنویست بهرینه ناچن، هدریزیش خوی زانا لمرمرویدتی: ﴿من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه﴾ (الأحزاب (۲۳)، چونکه زانیویدتی که همدور موسلمانان شو جزره پیوانه ده ناچن، بزیه (من) ی (تعیض) ی غسونه سر (المؤمنین)!!

قوناغس دودوم

بهره نگاری و جیهاد

پاش شو ی کزملنی موسلمان بانگ کران و بیدارپوونوو، فیرکران و ټینگیشتنو. په دروره کران و ټینگیشتن، شو بیداری و ټینگیشتنو ټینگیشتنه واداریان بگره ناچارپان ده کات، که بز گزوپنی وایجو چاککردنی دوروپوریان به پنی هیدایدتی خولو بدونامه کی بکونه غزو دعت به کارپن، شجا وهک لئنجاسنکی حدسی شو وه خو کورن و دعت به کارپوونیدیان بز گزوپن و چاککردنی کزملنگاو دوروپوریان تروشی کیشو دزایدتی و جندگو و روپوورپوونموه ده بن له گد بهری کوفرو ستمو خراپدا. هتا خوی کاره بجن و خاوه دعتلات به حکمستی غزی و لدقناغی غزی دا سرکه ورن (نصر) یان بز دهنیری و بسمر بهری ناهعقدا سوریان ده خات و پتیان ده چسپینی و دستان له جوی کاروبار هملووراندن و مشور و خاوردن گیر ده کات وهک لمرمرویدتی: ﴿وعد الله الذین آمنوا منکم و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الأرض کما استخلف الذین من قبلهم ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم ولیبذلنهم من بعد خوفهم امانا یعبدوننی لایشرکون بی شیئا ومن کفر بعد ذلك فاولئک هم الفاسقون﴾ (النور (۵۵) .

بدلام پنویسته شو راستی بدش بزاندوی کدمروج نر به کیان و دهرلنی نیلامی پاش جندگو و کوشتارو و روپوورپوونوو ی چه کدارانه بیندی. بدلکو ده گونجی بدی شو مش له بارو دؤختکی هینانمو نارامدا موسلمانان بتوانن جاری داموزاندنی کیانی سیاسی شو عی غویان بدن، بدلام ده پی حتممن پیشتر شو پیری ناماده پی یان وهرگرینی و همدو کاره سات وروداونکیان له بمرچاو گرینی و پیمان (پیمه) ی پتوی لمرمانبری و پابندپشان له گد قیاده غویان دا به مستی که هرکه سیک و هر لاپدنیک بیوی بینه پدروچ کوچی سر رینگای وروستپوونی شو کیانه شو عی پیمان بهرنگا: سرده و لاپیدن. ثم مسئله پیدش وهک روژی وروون لسیره پی پیغه مبردا ﷺ ددوره شتیمو. چونکه پیغه مبری خوا ﷺ دوی شو ی پاش سیزده سلط بانگوازو کردو کوش و ونج و خدات نه پترانی له شاری مه ککدا بارودوخ و زهینیدکی و ا بهر خشین که بگرنجی کیان و دهرلنی نیلامی تپدا بهرپا بکات، هستی کرد که کاره کی له شویندا بهن بدست گهیشتوره، بزیه که وته هرون و تملقللا لدهره ی مه کهکه بز پیداکردنی کزملنگاو زهینیدکی له بار بز شو مهیسته، شو بهر سرفتا چو بز (طایف) بدلام رزو

به شیوه یکی ناشیرین بدریدرچیان دایده، پاشان سردانی چنددان نیرو خنئی تری کردو
بدر اشکادی پی پی ۱۱ گوتن که بدوای زهری یکهو خلقیکه دا که هم بروای پی بهینن. هم
کۆچ بکانه نیوانیان و پشتیوانی لئی بکدن بز جاردان به پیکهینانی کانیکی نیلامی.
هفتا سدره نجام پاش چنده دبدار (لقاء) یکی ری خۆشکمر له گه گن چنده کسبکی
(پشرب) ی دا له همدوروك تیره (اوس) و (خزرج) که ده له سدر چاره کانی سیردها
هاتوره نو دبداره ری خۆشکمرانه بدستی قزنا دا تیپو پیون. بدئی سدره نجام له دوری
سانی (۱۱) ی قزناغی مدککه دا له ورزانی حه ج کردن دا دوازه (۱۲) کدی (پشرب) ی
که ۱۱ (۱۰) یان له (خزرج) بوون و دوویان (۲) یان له (اوس) بوون له (منی)
به خزمهت پیغه مبدرو علیه السلام گهیشتر و بهیمانی عقیقه ی یکدم (بیعه العقبه الأولى) یان
له گدن دا بدست، که سدر چاره کانی سیره نارو بزمان ده گیرنده: *في عن عبادۃ بن الصامت*
قال: كنت فيمن حضر العقبۃ الأولى وكنا اثني عشر رجلا فبايعنا رسول الله
على بيعة النساء. وذلك قبل أن تفترض الحرب: على أن لا نشارك بالله شيئا
ولا نسرق ولا ننزلي ولا ناتي بهتان نفترية بين ايدينا وارجلنا ولا نعصيه في
معروف. فإن وفيتم فلكم الجنة، وإن غشيتم من ذلك شيئا فامرکم إلى الله عز
وجل إن شاء عذب وإن شاء غفره. قال ابن إسحاق فلما انصرف القوم عنه بعث
رسول الله صلی الله علیه و آله معه مصعب بن عمير، و امره أن يقرأهم القرآن، و يعلمهم الإسلام.
و يفقههم في الدين فكان يسمى العقري بالمدينة. ^(۱)

پاشان له سانی داهاتوردا دیان له کانی حه ج کردن دا وه دیک له مددینده هاتنه
خزمهت پیغه مبدرو صلی الله علیه و آله که ماره یان حه فتا و سنی (۷۳) پیاور دوو (۲) ئافرهت بوو له درای
سنی یکه شوره له هه مان شونئی پیشرو (عقبه) دا به خزمهت پیغه مبدرو صلی الله علیه و آله گهیشتر و
دوای لهو باسبکی زور له لایدن پیغه مبدرو (عباس) ی مامی که هه چنده ئاشو کاته هه
له سدر شیرک بوو. به لام وه خزمیک له گه گنی بوو، وه له لایدن چنده کسبکی نو وه دوه
له سدر هیدیک ریک کهوتن و بهیمانی چنگه (بیعه الحرب) یان له گدن پیغه مبدرو بدست
که به بهیمانی پیوان (بیعه الرجال) یش ناسراوه بهم جزوره دواپن بهیمانی خه لکی
له گدن پیغه مبدرو صلی الله علیه و آله به ستره که له کتیه کانی سیردها به بهیمانی دوروهی عقیقه (بیعه
العقبه الثانية) ناسراوه.

نو به بهیمانهش که به پیغه مبدرو صلی الله علیه و آله کردی به بدناغدی کۆچ کردنی بز شاری مددینده
دامزاندانی دوروتنی نیلامی لهم بهفدانه پیک هاتورو:

(۱) تهئیکه کردن له سدر لهرمان به چاکو رتگرتن به خراپه و هه گوتن و گوتنه دان

(۱) برونه: (الروفي الأتف) ی ابن هفام، ب، ۲، ل ۱۸۵، وه (لمع الباری)، ب، ۱، ل ۶۶،
هه رهه برونه: (الجهاد والفعال في السياسة الشرعية) ی که موز (محمد خیر مکیل)،
ب، ۱، ل ۱۸۵.

بەلۇمەى لۇمەكاران.

- (ب) كۆچكۈردى پىغەمبەر ھاۋەلانى بۇ مەدىنە ھاۋكارى كوردى پىشپانەكان
(الأنصار) بۇ پىغەمبەر ھاۋەلانى كۆچكۈر (المهاجرين) لىۋى مالو سامانە.
(ج) بەرگىرى كەردن لىپىغەمبەر ھاۋەلانى پاش چورنپان بۇ مەدىنە لەھەر شىتەك
كەروپان تەدەكات ھەۋەك چۆن بەرگىرى لەخۇيانو مالو خۇزانيان دەكەن.
(د) پىغەمبەر ﷺ جەمەى حەكمو كاروبار بەرگىرى لەشارى مەدىنەدار بەرگىرە سەۋكى
ئەو كۆمەلگاپەو لەھەمرو حالىك لەۋمانپەرى بەرگىر.
(ه) ئەو پەپەندەى پەى كەمسەلمانانى مەدىنە بە (مهاجرين) و (أنصار) ھە بەدەكەو
دەپەستى بەس پەپەندەى پەراپەندى ئىسلامى پەو ھەر جۆرە پەپەندەى پەكى تە كەلەگەلى
تەك بەرگىر دەپەپەندەى.
(و) خۇساز كەردن بۇ بەرەنگارپەروندەى دەرۋەتەپەندى تەكپەرى عارەپ پاش كۆچكۈردى
پىغەمبەر ھاۋەلانى بۇ مەدىنە بەرپا كەردى دەۋلەتى ئىسلامى، ھەمامادەپەى ھەرگەرتن بۇ
جەنگەر كوشتارو قەداكارى، بەمە قەمەتەك تەۋابى (۱)!
- لەم بەرە تەۋەپەندەى سەرنجەدانەو كەپا بەر دەگەپەندەى دەرۋەتەپەندى زۆر گەۋەو گەنگە:

يەكەم :

مەسەلمانە مەدىنەپەى يەكان لەقۇناغى پەنجەمەى گەفتو گەزەو تەۋەكەپەن لەگەل
پىغەمبەر ﷺ شامادەپەرو كەپەپەندى پەپەندەى پەپەندەى جەنگە (بەقە الرجال وبيعة
الحرب) لەگەل پىغەمبەر بەمەست، ھەپەكەشى ئەۋەپە كە ئەو مەسەلمانە بەرپەزەنە زۆر
زەپەندەى ۋاقەپە پەپەندەى ھەنگارپەن ناۋە ھەتا ھەستەپەن نەكەردەو كەلەمەدىنە پەنجەپەكى
جەمارەپەرى پەو بۇ لەپاۋەش گەرتى پىغەمبەر كەپە ئىسلامى پەكى خەمەپەو سازپەو
ئەو جۆرە پەپەندەى گەنگەپەن لەگەل پىغەمبەر نەپەستەرو دەۋەتەپەن نەكەردەو
كەپەپەندەى نەپەندەى ھاۋەكەكانى كۆچ بەكەن.
بەلۇ... دەپە كۆمەلەى مەسەلمان زۆر ۋەدە ۋەپە پەپەندەى نەۋان شامادەپەى
خۇى ھەپە تەۋانەى دەرۋەنە نەپاەكانى پەپەندەى ھەلەندەگەپەندەى لەپە تەشكى ئەو نەپەندەى
ھەلەندەگانەدا پەپەرو كارى خۇى پەپەندەى بەكات.

«»»» :

پىغەمبەر ﷺ خەپەندەى ھەتا مەسەلمانانى پەپەندەى پەپەندەى جەنگەپەن لەگەل نەپەست
شامادە لەپەو كۆچ بەكاتە لاپان ۋەپە بەرپا كەردى دەۋلەتى ئىسلامى بەكات، چەكە

(۱) ئەم بەلەندە كە پەپەندەى دەرۋەس ھەلەپەن لىپەكەھەتەو لە سەپاەكانى سەپەدا لىپەو
لەۋە ھەتەرو دەرۋەس سەرنجە (الجهادوالقتال فى السياسة الشرعية) بەپە، ب، ۱، ۱۲۰.

کیانو دهرلوت کاتیک دهگونجی بدرپا بکری و دویژه بدیرون و بدرقواری خزی بدات که بنچینه بدکی جمادهوی وای هدیث بتوانی له باوهشی بگری و بیاریزی و فیداکاری له پشاورا بکات، وهیژو دهسته لاتیکی وای گه لاله کردی کدتوانی بز شو کیانه بیته قهلاو پهریزو و سوپرو سنگمر!!

شاپانی باسپه که نیشه بزیه شم قوئانی دووهمان ناواناره (قوئانی بدرهنگاری و جیهاد) نك (بدرهنگاری و جینگ) چونکه وهك باسماں کرد وئی تی دهچنی کزمنلی سولمان بهین شورو کوشار کیانو دهرلوتی شرعی خویان بدرقوار بکدن، بهلام هیچ کاتیک شو کیانو دهرلوتی شرعی بهین (بدرهنگاری و جیهاد) ناپته دی، کدیاره نیشه لیره ده مدهستان لیدرهنگاری و جیهاد مدعای فراوانیه کدیرهنگاری و جیهادی لیکری و عدلیه وی کزمن لایمتی و سیاسی و برای (جینگ) ده گریتموه، نك مدعای تاییدی و نسکیان که بس جینگ و کوشار و روو بدیرون و یوئیه چه کدوانه ده گریتموه.

پرخندی لسان شوویه که هدرچنده دهگونجی قوئانی (جینگ و کوشار . الحرب و القتال) بکورتیه دوی قوئانی بدرپاکرانی کیانو دهرلوتی نیلامی نك پیشیموه، بهلام قوت ناگونجی کیانو دهرلوتی نیلامی پیدایه ببن بهین هیچ جزوه بدرهنگاری و جیهاد بکورتی و بدرهنگاری برونه بدکی تری غیری جینگ و کوشار. کدوات هدرچون ببن بهینوهی گشتی قوئانی (بدرهنگاری و جیهاد) بدواتی فراوان و گشتی شم دوو وشانه همر ده کورینه پیش قوئانی دوو سبورو و بدرپا بونی کیانو دهسته لاتی شرعی (السلطه الشرعیه) ی نیلاموه، نجا بز شوویه کس ندتوانی ره خندمان لی بگری بوهی که پیش کورتی جینگ و کوشار لهسه قامگیر بونی کیانو دهرلوتی نیلامی حتمی نی، به بویه تادهرلوتی شو ره خندیه نهین نارونیشانی شم قوئانغمان کردوره به (بدرهنگاری و جیهاد) نك (بدرهنگاری و جینگ یان کوشار) چونکه وهك پیشتریش گوتمان هدرکام له بدرهنگاری (المواجهه) و جیهاد (الجهد) واتای تاییدی و گشتیان هدی، بهلام وشه جینگ (الحرب) یان کوشار (القتال) بس یان لاتی کد زیاثر شو واتا تاییدی بیدان هدی که کد کسر لیان و هره گیری که بریتی به لورو بورو و یوئیه بهیژو چه کدوانه که چله بزیو جزوی همره تاییدی بدرهنگاری و جیهاد.

نیستاش دوی شم بره لیگونینمویه که هدرچنده لهقه در سوروشتی شم باسانه دویژوو، بهلام زور بدیویست و گرنگم زانی کدیر لوهی بچینه سدرباسی شیوازه کانی شم قوئانغ بهینه روو، له بدرلوهی پینم وایه گه لیک کدی کزمن و بزوئیموه نیلامی به کان بهه مورو جزوه کانیانموه لور بارموره بدرچاریان تدماری لینه، بدلی نیستاش باهزاتین شیوازه کانی کاری نیلامی له قوئانغدها چین و چوئن!!

۱. خونا ماده کردن :

مدهستان له (خونا ماده کردن) خوساز کردنه بز جهنگ و رو بدو و برونده و کوشتن و کوژان له یزی خوار بدونامه گدی و برز کردنده و بیداد گدی دا دم چوار لایه ناده :

یه ک : لایه نل فیکری :

کده بهی کزمنی مسولمانی جهنگاره کزمنلک بهی لسه هر چوار بندهای گزنگی (بیر و باوهر و بدونامی کار و فرماندهی و شامانج) پک دهنگ بهی، هدره ها دهی ناردده کی باش شاره زای هونره کانی جهنگ و جزیره کانی (لنن الحرب و انواعها) و لیلر تاکیکه کانی بهی و له باو شده تدو چاو کراوه بهی.

دوو : لایه نل رووح :

دهی معنویانیکی زور بدری دهی و شهیدای شهادهت و بهدشت بهی و لمر دوز بریندار برن سلی نه کانه و خوشه ویستی خوار پیغمبر و نیلام و پاداشتی دوار و همر شتیکی دیکه لدا گچکه بکانه.

سه : لایه نل بهدشی :

دهی راهبر و مشق دیتو بهی و تدهم ولی سوماو گوماو برسیه تی و تینوتی و هنر و مرجه سخت و دزواره کانی جهنگ بکات.

چوار : لایه نل چه کداری :

دهی زور کارامد لیزان بهی له کارهینانی همر و جزیره کانی چه کی سود و قورس دار، توانای نیشانه گزتن و شامانج پیکانی زور بهی و، لدکانی پک کدوتنی چه کدانیاندا دهستان تبهی و توانای چاک کردنه بیان دهی.

۲. دابین کردنی پیدایستی به کانی جهنگ :

بهی... همیشه شیوازیکی تری گزنگی لزانگی (جیهادر بهرنگاری) به چونکه خوی زانا فمرویدتی : ﴿وَأَعْلُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾ (الأنفال: ۶۰). پیغمبریش ﷺ له تلهیری (قوة) دا فمرویدتی : ﴿إِلَّا إِنْ الْقُوَّةُ الرَّمِي، إِلَّا إِنْ الْقُوَّةُ الرَّمِي، إِلَّا إِنْ الْقُوَّةُ الرَّمِي﴾ (رواه مسلم).

وله استیدا هیچ کاریک - جهنگ و غدیری جهنگ - بهی دابین کردنی هز کده و پیدایستی به کانی شنجام نادر، بزیه خوی کار بهی له باره (ذو القرنین) وه فمرویدتی : ﴿وَأَتِشَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَا فَاتَّبِعْ سَبَا﴾ (الکھف: ۸۴-۸۵). هدره ها دهر بهی شوانه کی که بهی بهمانه جیزاو جزیره له جهنگی (تدهبک) دوا کدوتن

لعمرویهی: ﴿ولو أرادوا الخروج لأعدوا له العدة ولكن كره الله انبعاثهم فنبطهم وقيل أعدوا مع القاعلين﴾ التوبة (۱۶).

شایانی باسه که گرتگترین و سوره کی ترین پندایستی به کانی جده گیش چدک و چز و تفاهیهی، به لام به چه کی روونیش شد ناکریت، نازووخو بهرگد و پزاشک و جیگا و ونگار... هتدیش هجی وایان له چدک و کوره سه کانیان که متر نی یو بهزاروای عسکری پشی بهری جده گیش چی وای له پشموه که متر نی به!

۲. دانانی نه خشی در یزخایه (الستراتیج) و

پلانه قوناعی به کان (التکتیکات المرحلیه) ی جهنگ:

دباره هیچ کاریک بهین نه خشی در یزخایه و کانی نه سوره گرت و بهر، ناشکراشه که له زمانه بهینی کزمتنی سرلمانی جهنگاره له گدر له ناستیکی بدرزی زنت و شاهزایی دا نهین له سیره و ژبانی پنده سهر و خدینه و اشیده کانی به نایبیت و میژوری نیلام و جهنگه کانی به گشتی و جهنگد و سهر و شوله کانی میژوری مرزقایدنی کوز و نو و هاوچمخ به گشتی تر، هروها زور شاهزاد و زور بهرچاروورن نهین له بارود و خسی سیاسی ولات و نادره و بی و جیهانی و، وه زعی جوگرافی و باری دهر و وری کز مه لایدنی خدکی شو ناوچانه که جهنگیان شیدا ده گرت، ناتوانی نه خشو پلانی راست و دروست دابنی و بریاری نه واور پر به پیست بدات، بهلکو سهره یای نه مانش دهین نهوانی سهره پششی جهنگد و نه خشو پلانه کانی ده که کسانیک بن شاهزایی کرده بهیشان له باره و بهین و خاوه نه زمورنی خوشیان بن، چونکه بیگومان هیچ کس به خورینه نه وور موتالای کتیب و سهرچاره عسکریه کان نه ووره نایبته له زمانه (قائد) هرو وک چز و بهس به خورینه نه وری کتیب و دیوانه کانی شیر کس نه بخته شاعیر.

۴. فیداکاری و بهخت کردنی سهر و مال له پیناوی خواوا:

نعمان (بیت القصد) ی جهنگد و جیهاده کاکل و نیوهر و کیدنی وه خوی زانا لعمرویهی: ﴿إن الله اشترى من المؤمنين أنفسهم وأموالهم بأن لهم الجنة يقاتلون في سبيل الله فيقتلون ويقتلون﴾ التوبة (۱۱۱)، به لام من بزه خسته کزتابی یوره چونکه مال به خشین به گوردی (سهر و مال خسته سر له بی دهست) کاتیک جیگاهی خزی ده گرت که شو خالنه ی پشتر جن به جن کران و شو شیرازانی تر به کاره تران.

دباره له کاتیک شیدا که کزمتنی سرلمان یان تهر و می نیلامی هرو کام له وچار شیرازی کاری نیلامی له قوناعی بهر و نگاری و جیهاده و وه پتویست و بهتیر و نه وای به گوتیری ترانا به کار دینی، بیگومان له گدر خوی زانا کار به جن وستی له سهر بنی نه قوناعش دهر و و ده چته قوناعیکی دیکره که بهریتی به له قوناعی: (بالا دهست و دامه زاناندنی ده ولتی نیلامی).

چەند تۆپىنى يەك :

له کړتابي ندم باسئدا ندم چند تزيينه بدبيريت دهزانم

معاك

وهك پښتنيان گوتووپاڼه (كس لهېر ناپښته كور) گمواته مسلمانان لههر كوټې پك
 بهو لههر حائټك ده، مادام خاومني قواوهي سياسي شرعي خزيان نهين لولواتي
 خزيان دهين دنياو مزگفر پښتنيان بهيزو دسهلات هدر دهكات، جائه گفر يانوي
 پاش (٢٠١٠) سالي تريش لښاري خواو به زيادانني قواوهي سياسي خزيان يان
 بهزياريزگاري لن كردني بجهنگن همل لښتاره خبريكي خزاناماده كردنو دابين كردني
 كرومور پنداريتي پكاني به، نه گمروا شركايتش بزيان هملناسورويو
 همرمئي، وولو ارادوا الخروج لاهلوا له علة ي پان بهسردا دهچسپي.

1 51920

[illegible]

اسماء:

په‌جگه له‌خاندانی جه‌نگی گه‌شی (النفیر العام)، نا‌هێج له‌هێج خا‌نکی تروا ئێ‌ک‌ری سول‌مانان به‌ته به‌ره‌گانی جه‌نگه‌وه‌ ده‌ست له‌ده‌ستو کاروبارو چالا‌کی به‌کی ت‌ریان هه‌لب‌گ‌رن، خ‌وای کاربه‌جی له‌و به‌ره‌و ف‌هرسووب‌تی: ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ التوبة (١٢٢). د‌باره جه‌نگه‌ك (قتال) پش له‌ئێ‌سلام له‌ده‌ستو رای ز‌وربه‌ی هه‌ره‌زو‌ری زانیان له‌و‌ری ك‌ی‌فایه‌به‌ ده‌گه‌ر له‌ده‌ندێ‌ك خا‌ندانی هه‌له‌و‌ئێ‌راو (ال‌حالات الإستثنائية) كه‌له‌سه‌ر هه‌موو سول‌مانان به‌به‌رو گه‌نج و نێ‌رو من و و‌وردو

در ششمه لهرز دهی (۱)، واته دهینه لهرزی عین.

قوناعلی سن یهم :

بالادهستی و دامهزراندنی دهولتهی نیلامی

بهمونج دان و وردهوونمروی قوونیش لهقوونان و سونست و سیره ی پینهمبر ﷺ و جی نشین و سر راسته هیدایهت دراهه کانی خوا لیبان وازی بن، ثم پنج شیرازه ی کاری نیلامیش لهم قوناعدا دهیترین، وهک چند شیرازیکی سره کی و بندره یی :

۱. جوشدانهوی زیاتری

ریزه کانی مسولمانان و بهیترکردنی برایتی یان :

بدنی... بهکهمین و گرنگترین شیرازی کارو خهباتی نیلامی لهقوناعلی بالادست بوون و حوکمرانیشتی دا بریتی به لهریاتر جوشدان و توند و تۆنکردنمروی ریزه کانی مسولمانان، چونکه قوناعلی دوی سرکوشن و حوکمرانیشتی نیلامی بهکان و نهملی نیلام بهیچموانی بۆجرونی زۆر کهمه و زۆر قورس تر و سخت و پر مهترسی تره لهقوناعلی بهرنگاری و جیهاد - بهتایبیت لهم رۆژگاره دا - چونکه درۆمن و ناحیزانی نیلام بهسروژکایدنی نیجریالیزم و وابستبو دایسته کانی بهکجار بهو فدلن و کیتچیان دهکدرینه کهن کهنیلام و دهستوورد یاسا خواسی بهکانی لهکیان و دهولتهیکی راست و دروست دا تحهلا بکات، بۆیه بههموو توانایانمرو سرگرمی نهوین کهپرچ و لهپر بخه و بۆی ئه کۆمهن و بزوتنمه نیلامی یانه کشتاننجیان گتیرنمروی حوکمی نیلام، بهرپا (بقامه) کردنمروی کیان و دهستدانه کیدنی، نهه لهلایه کده، لهلایه کی دیکهشوه کۆمهن و بزوتنمه جیهادی بهکان لهقوناعلی خهبات و بهرنگاری یان دا هممویان هه بهدرۆمن و شکاندن و نینۆک کردنمروه خهبریکن و نایان بهروژته سر شتی تر، بهلام

(۱) دهوانی بۆ شارهزایی زیاتر و چاکتر دهبارهی (جیهاد) و (فقال) لهعینلام دا سونجی ثم

سهرچاوانه بهدی گهیه کهمیان گرنگترین و بهیترترین لراوانه پینانه :

۱. (الجهاد والقتال فی السیاسة الشرعیة) ی د. محمد خیر هیکل.

۲. (المعنة فی إعداد الفداء للجهاد فی سبیل الله تعالی) ی عبدالقادر بن عبدالعزیز.

۳. (الجهاد فی سبیل الله حقیقته وغایته) عبدالله بن الجهم القادری.

۴. (الشرکات الجهاد فی فقه الجهاد) ی ابو ابراهیم المصهری.

۵. (القتال فی الإسلام) ی احمد قادر.

۶. کتیب و بهرهمه کانی د. عبدالله هرام.

له قزناغی بالادستی و حوکمرانی دا ئه گهر و پهره کانیان زۆر مه حکمه و هراپهتی یان په کجار و پتمو نه بێ، شه پشانه جندی و ئینسی په کاند و نفسی سرگیشیش بێ کیشوو ئازاوه د نه پان ده دات و همر هینده ده زانن له خسته پان ده بات، ئه فغانستایش وینه به کی زیندوو له باره وه.

۲. به جی هینانی له رکی فهران به چاکه و ریکرتن له خراپه :

به ئن... ئه میش شیوازیکی په کجار گرنه گدر کاربگه ده له قزناغه دا بۆ زیاتر گه شه پشاندان و به ده و پیش بردنی کۆمهلگای نیلامی رووه دینه داری و به زار کردن و پاک کردن وهی له ده مو دیاره و ره قار و ده من و ده نر و کدوت ده نر ناشو عی به کان، خرای زاناش له ده باره و فمور به تی: ﴿الَّذِينَ إِن مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ اقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَامْرَأُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ (الحج ۴۱). هه ره وه فمور به تی: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ (التوبة ۷۱).

به ئن... کۆمهلگای نیلامی کۆمهلگایه کی پاکر خاوتن و خاوه ن معنوبات و داد گهر بۆ په کتر به مه رۆشم، هه مو جین و توینه کانی به کار به ده ست و به عیده وه هاو کاری به کترن و ده ستبار بۆ په کتر ده گرن بۆ هه رچی پتر چه پان دنی چاکه و ریشه کیش کردنی خراپه، دیاره گه ره ترین چاکه ش دای (نیسان) داد گهری (عدالة) په له ده مو روو بیکه وه هه ره وک چۆن زلترین خراپه ش دای (کوفر) ستم (عقلم) ه به ده مو جۆره کانیه وه.

۳. له په کتر حالی بوون و ته بایی و به ستنی ریکه وه تن نامه یان په یحانی دوو قوئی یان زیاتر له گه ل هینو لایه نه دۆست و بێ لایه نه کانی ژیر سایه ی حوکم و ده سته لاتنی نیلامی :

ئه میش شیوازیکی گرنه گدر کاری نیلامی په له قزناغی ده سته لاتن داریتی دا بۆ ئه وهی جه ما وهی مسلمان و فواره ی نیلامی ساوا تازه بنیاد نرا، هه م رینگار کون و کد به ره کان به گرن له شاقار لیل و تله و پیلانی ناحه زانی به وه، به وهی هه لگه ر ساندنی ئا گهری کیشو نا گۆکی ناو خه، وه هه م هه رچی زیاتر به ره (جبهه) ی درۆمته پی ته نسک به کاته وه که تر به کاته وه، چونکه به ده ره ی پشیمان ده ئن: (درۆمته ی زۆره هه زار دۆست که ده)، پشه مبه ری پشه و اشمان ﷺ له به کار هینانی ئه م شیوازه ی دا وه که فمور شیوازه کانی تری کاری نیلامی چاکه ترین ما مۆستا و سه رمه شقمانه، وه خرای به رۆر مه زن فمور به تی: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ (الأحزاب ۲۱).

به ئن... پشه مبه ر ستموا ﷺ دای جاره دان و به ره کار دنی ده رته ی نیلامی له مه دینه دا دای جۆشه انمه و ریک و پیک تر کردنی و پهره کانی مسلمانان به کۆچه گهر پشترانه کان له لایه ل و ئه وس و خه زه ره له لایه کی تهره و ده ستی کرد به به به رهنه ی به ستن و ته بایی

دروست کردن له گدَن نیرو هژره سوره کی په کانی جووله که کله نیتو شای مدپته دا برون: (بني قريظة) او (بني قينقاع) او (بني النضير)، وهه نديک لديره هژره کانی عاوب له ده وهوی شای مدپته، وهه نيتو په پيمانی له گدَن بستر و هتا نيتو پيمانیان نشکانه بڼ، نو زاته معزته نمرونه هره پوزی وهاداری په پمان برده سهر بروه. پتو بستر نيتو بگوتري که کوم ملی سولمان لهدهموو قزناغه کانی کارو خهباتی دا. نه که هر له قزناغي حوکم راڼی دا. بزی هده کله گدَن هدموو نيتو هيزو لاپه ناند دا که دژا پتې ناکه وړ پنگای کارو خهباتی وهوی خزی لن ناگرن په پوهندی بېستې و بدلتو وړیکه مورتیان پتکوره هېڅ لسنووری شروع دا، به لام بهدر لېمديک بزی توار بروه حه تهمه دهې پابندی نو بدلتو په پمانه بڼ وهادار بڼ، چونکه خوی کار بېچي لومړی وېښي: ﴿وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلَهُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ﴾ النحل (۹۱)، وهیسلام هينده گرنگی و باید خې بېم مسله په داوه دا کز کی له سهر کردوه که نه ناند له گدَن که سانیک دا که دروژنایه تیش ده که و له گرمی چنگ و کرش تایش دا په وهوی نزانایوه رتغای نمداره سولمانان په پمان شکنی بکهن، وک لومړی وېښي: ﴿وَأَمَّا تَخْلِفْنَ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةٌ فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ الأنفال (۵۸)، شایانی باسه که نیت بهس لېم نيتو له قزناغه دا باسی نو مسله په پمان کرد هه چنده وک گوتمان لهدهموو قزناغه کانی بزی کوم ملی سولمان دروست وړ وهای لسنووری شروع دا به گوتري پتو ایستی و بهر وړندی خزی په پوهندی و تدبابی له گدَن هيزو لایه کانی تر دا بریار بدات، لېم نيتو که م مسله په له قزناغه دا لهدهموو قزناغه کانی تر گرنگتو پتو بستره (۱).

۴. مه حکم کردن سنوره کانی دهوله تی نیلامی و

لما ده کردن کومهلگا بق دیقاعی پیروژو شهری مانو نه مان:

نېمیش په کی دیکه په لښیوازه کانی کاری نیلامی له قزناغي سې پم دا، مېه پشمان له م شپوازه نيتو که دهې کوم ملی سولمان بهدهموو توانایه کی پوه هوډ بدات نو گیان و قدره نیلامی په که دیار مدتی خوی مېره بان و ده ستلاند او پشان خدمات و خدم خوین و خوندخت کردن و ونچ و ته قنلای سخت و دروار و دريژ خابنی خزی پتکی هیناوه بهاریزو هیندهش قایم و محکمی بکات که پوهگی هدر و شېاو گتو و لومړی کوم لاریتکی کور و نیلق بگوتو و وک کیوی مېه نطه خشی، خوی په وړه دگاریش سهارت بهر و هتکی شونیه کله که ژا پې سووړه (الهمران) دا

(۱) بزی شاه زایی زیاتر دېراری له مسله په دېواني سولجی کتبی (المخالف السياسي فی

الإسلام) ی محمد مدیر غلبان دهی.

لەمڕوبەیتێ: ۱) یامیها اللین آمدوا اصبروا وصابروا ورباطوا واتقوا الله لعلکم تفلحون (۲۱۰) کەبەرێ لێکەاندووی سەرچەم توێژەرەوان (مفسرین) ی لۆرێشانی مەزن مەبەست لە ۲) رابطوا ۳) سەنگەرگرتن و ئێشکەچێتی بە لەسوررو کەلێن (لغرة) هەگانی نیشیمانی نیلامی کەبەگوردی (ولایتپارێزی) ی پێ دەئێن.

۵. خۆسازکردن بۆ گەیاندنێ پەیدامو بەرنامەدی خوا بەهەموو بەندەهەگانی لەهەر گۆشەو کەناریکی دنیادا پێ:

بەئێ... ئەمە دوایین ئەرکی سەرشاری کۆمەڵی مۆسلمانو دوایین شیوازی کارو خەباتی شەبەستی لەقۇناغی بالادەستی ۱) خرای بەرزو مەزنیش لەو بارەو لەمڕوبەیتێ: ۲) وجاهدوا فی الله حق جهاده هو اجباکم وما جعل علیکم فی الدین من حرج ملة أبیکم إبراهیم هو سماکم المسلمین من قبل وفی هذنا لیکون الرسول شهیدنا علیکم وتکوّنوا شهاده علی الناس فاقیموا الصلاة واتوا الزکاة واعتصموا بالله هو مولاکم فنعم المولی ونعم النصیر (الحج ۷۸). هەرەها لەمڕوبەیتێ: ۳) وقتلوهن حتی لا تکون فتنة ویکون الدین کله لله، فإن انتهوا فإن الله بهما یعملون بصیر. وإن تولوا فاعلموا ان الله مولاکم نعم المولی ونعم النصیر (الأنفال ۱۰۳۹).

وەک دەبینین خرای زانا لەئایەتی کۆتایی سوورەتی (الحج) دا (چاودێرایەتی کردن) ی کەگەلێک چەمک و واتای وەک (بەسەرۆکەیشن) و (مشورخواردن) و (وێستایی کردن) دەگەڕێتە نێو خۆی، کردۆتە ئەرکی سەرشاری ئومەتی نیلام، هەرەک چۆن پێغەمبەری خوا ﷺ هەمان ئەرکی پێ سپێراوه سەبارەت بە ئومەتەکە!

دیاره لای کەمی ئەر (چاودێرایەتی) یەش لەلایەن ئومەتی نیلامی پەرە ئەرەیه کەهیچ ئێسانێک نەمێنێ لەسەرئاسەری زەوی دا کەپەیدامو بانگی خرای نەگەیانێتی و بەرنامەدی خرای پێوانەگەیانێ و بەلگەدی لەسەر بێرپا (نقطة الحجّة) نەکات!!

دیسان ئایەتی ژمارە (۳۹) و (۴۰) ی سوورەتی (الأنفال) یەش بەهەمان شێوە لەسەر مۆسلمانان پێویست دەکەن کەلەگەڵ ئەهلی کۆفر و بێرە یانلدا بچەنگێن هەتا (فتنة) نامێنێ و گەردن کەچیشت هەمووی بۆ خواو بەرنامەو حۆکمی ئەر دەبێت. وشی (فتنة) ش توێژەرەوان هەم بە (ئازاردان و ئەشکەنجە) یان لێک داوەتەرەو هەم بە (هاریش پەیداکردن - شرک)، یەش، گەواشە مۆسلمانان لەسەریان پێویستە کەئەوهەندە دەسپان دەروات سەرگەرمی جەنگ و جیهاد پێ هەتا وای لێ دێ ئەهیچ گۆشەو کەناریکی دنیا دا کافرو لای پێیان تواناو بێستی ئەرەیان نامێنێ کەهیچ مۆسلمانێک ئازارو ئەشکەنجە بەدەن بۆ هەلگەڕاوەوێ لەدینەکە، وەهەتا دنیا وای لێ دێ هیچ هێزو دەستەلاتێکی کۆفر و شیرکی تێدا نامێنێ کەبتوانێ بەهۆی ئازارو ئەشکەنجەو پەرچ بەهێشتە سەر وێنگای بێرەو نیلام هاتن و مۆسلمان بۆنی هیچ ئێسانێک لەهەموو دنیا دا.

شایانی باسە کەبەبەست لە (شرک) یەش ئەگەر وشی (فتنة) بە (شرک) لێک بەدەپەرە دەپێن هەر دەستەلاتی ئەهلی شیرک پێ نەک خردی شیرک وەک بێرە باوەڕێک. چۆنکە

نیلام ریتنگای شازادی بیروبادی (حریمه العقیده) ی شاپورغ کردوره کهدرمو بهنی: ﴿لَا اِکْرَاهَ فِی الدِّیْنِ وَ الْبَقْرَةِ﴾ (۲۵۶)، یان لدمو بهنی: ﴿فَمَنْ شَاءَ فَلْيُزِمْنِ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُکْفِرْ﴾ (الکھف) (۲۹)، بدنی نیلام جدهنگی لدمو سولسانان پیویست کردوره. دوی لدمو دهگنده قزناغی دهستللاتر حوکمرانی. هدا هج کیانر قمارههکی کوفرو شیرک نامینتی کهبتوانی سولسانان تازاوو شکسته بدها، یان بهتوبزی کوفرو شیرکیان بهسودا بهپینتی، شاعر دهگدر خوی کاربهجی شازادی نیرادهو کهسایدنی مرزئی هینده بهلاوه گزنگدر گموره بیت یتنگاندات بز قبول کردنی شاپینی هقی (دین الحق) یی شو شازادی کهسایدنی به پیشیل بگری، دیاره حوجار حوجار وازی نایب بز داسهپاندنی یتجکمر بیردزه کانی کوفرو شیرک شو شازادی به لهنیسان زهوت بگری!

لیرهش دا پیش کزتابی هینان بهم باسه بهپیویستی دهزانم وهلایم پرسپاریک بهدمره کهبههزی هدا حالی بوون لومشی (دین) لدرستی ﴿و یَکُونُ الدِّیْنُ کُلُّهُ لِلَّهِ﴾ دا بهیدا دهبن، لومش لومیه کهشایا بزچی خوا لدمو بهنی: ﴿لَا اِکْرَاهَ فِی الدِّیْنِ﴾ کهچی لیره دا دهلموم: لهگن کافران دا بهجنگن هدا (دین) هدموی شی خوا دهبن، شایا ندمه توبزی کردن نیه لدمو زکردنی بیروبادی؟!:

لدهلام دا دهلین: وشدی (دین) لدمو رثانی دا بهجند مدعایدک هاتوره وه:

۱. نیلام: ﴿إِنَّ الدِّیْنَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ (ال عمران) (۱۹).

۲. سزوا بادشت: ﴿مَّا لَکَ یَوْمَ الدِّیْنِ﴾ (الفاتحه) (۴).

۳. همر بدونامهیدک کهنیسان بهیروی لی دهکات ج بهدقی بیت ج ناهدق: ﴿لَکُم دِیْنُکُمْ وَلِی دِیْنِ الْکَافِرُونَ﴾ (۶).

۴. گمردن کهچی و فرمانیروی: ﴿و یَکُونُ الدِّیْنُ لِلَّهِ الْبَقْرَةِ﴾ (۱۹۳)، ﴿و یَکُونُ الدِّیْنُ کُلُّهُ لِلَّهِ﴾ (الأنفال) (۳۹)، ﴿و لَایَدِیْنُونَ دِیْنَ الْحَقِّ﴾ (النبره) (۲۹).

جاشودی (دین) لدر شایه دا کهنیسه خدیکی توبیزیندوبینه بهمعنای جواره میان هاتوره، کمواته: مدعای ﴿و یَکُونُ الدِّیْنُ کُلُّهُ لِلَّهِ﴾ یانی: وهلهگن کافران دا بهجنگن هدا تازاردانو شکسته میان بز سولسانان یان نیسانهگان نامینتی، وهگمردن کهچی و فرمانیروی لدمو تاسوی زهوی دا بز خواو حوکمر بدونامهکدی دهبن، شجایا کهدنیا وای لی هات و حوکمر و فرمانیروایدنی هدموی کدوته دست نیلام، دیاره شو کانه نیلام بهپی یاسی ﴿لَا اِکْرَاهَ فِی الدِّیْنِ﴾ توبزی لدمو نکات بز وهرگرتنی شاپین و بدونامهکدی، بهدقایهکی تر؛ مدبست له ﴿و یَکُونُ الدِّیْنُ کُلُّهُ لِلَّهِ﴾ گمردن کهچی بز حوکمر دهستللاتی دهلنتی نیلامی کهبهکینک لیاساو دهستوره کانی شو دهلنته توبزی نهکردنه لههج کس بز وهرگرتی بیروبادی کهی غزی که نیلامه یان همر بیروبادی کی دهک.

(ندرو بوو)

(۲۵) و همنانی (۱۴۱۶)، (۱۴) ی شربانی (۱۹۹۶)، مدروان

به شی هجدهم

توشووی ریگا

(زاد الطریق)

بی‌خوش کردن

دوای شوم‌ی لدمیشه‌گانی و ابرودودا زانیمان (سورچاره‌ی وه‌گرتن)‌ی کزمدنی و (تیروانین)‌ی و (بیروباره)‌ی و جزوی (نیگه‌بشتن)‌ی و (بناغه‌ها کزبرونده)‌ی و (بنچینه‌گان)‌ی کارکردنی و (شیوازه‌گان)‌ی چین و چژن، نیستا گانی شوه هاتوره کدنه کزمدنه موباره‌کده شو کاروانه بدریزو مدزنمو شو ریبواره دلیرو بویرانه تویشور و زادو زه‌خیری ینگای بدره‌خواجرون و راگه‌باندنی پدیمه‌کدی و چدسپاندنی بدرنامه‌کدی بزانی! جائیمه بدرمه‌تی خوی بدبزه‌بی و خاوه‌ن لوتلی بی‌سنورو لهدرو باسی سدره‌کدی له‌باره‌ی (تونیروی ینگا)‌وه دده‌وین، لیده‌که‌میاندا باسی پاریزکاری (التقوی) ده‌کین که‌خوای بدره‌ردگار بدچاکترین تونیشور (خیر الزاد)‌ی داناره وه‌ک لدرمو‌پدتی: ﴿وتزودوا فان خیر الزاد التقوی﴾ البقرة (۱۹۷)، مدره‌ها بدچاکترین پزشاکی نارمیتاره وه‌ک دده‌رموی: ﴿ولباس التقوی ذلک خیر﴾ الاعراف (۲۶)، دیاره بابای ریبواریش لدمه‌موو شختک پتر پیویستی بدتونیشور و پزشاکی باش ده‌کات بز برینی ینگار گه‌بشته پوارو مدزن!

له‌باسی دورمه‌یش ده‌چینه خرفت گه‌لانی خوای میجره‌بان و سدرنج دده‌دین داخرا خوای کاربه‌جی پیغه‌مبدری خزی پتر که‌یه‌که‌مین ریبوارو سرقاقله‌ی کاروانی خواهرستان و پیشه‌وای کزمدنی مسولسانان و چاکترین نرمدنی نیو نرمدنانه، بدچی ناموزگاری کردوه‌و چ تونیشوریه‌کی بز بزینی ینگای دینه‌ای بز دست نشان کردوه؟

باسی به‌که‌م: پاریزکاری (التقوی):

خرا پشیمان بی‌له‌پنج خالاندا باسی (پاریزکاری) ده‌کین بدم چدشده‌ی خواره‌وه:

۱. پیناسه‌ی پاریزکاری.
۲. پلده‌گانی پاریزکاری.
۳. جزور بواره‌گانی پاریزکاری.
۴. پاریزکاری کزکده‌وه‌ی همدرو خمدنه‌ی باشدگانه.
۵. پاریزکاری و ریبوارانی وی بدره‌خواجرج.

۱- پیناسه‌ی پاریزکاری (تصریف التقوی):

وشدی (تقوی) وشده‌کی عاره‌بی‌پدر لئمس‌دا له (ولی - یقی - ولایت)‌وه هاتوره که‌همووی دیزگه (حیفه)‌گانی لده‌وری (پاریز) و (وریایی) و (شاگه‌ل‌خوبون) و ... هشد

ده سووریتن. له کوردیش دا وشه (تقوی) به (پاریزکاری) لیکدراوه نموه که بدراسی وشه دیکس پر واستو و روانو پر به پستی (تقوی) به، چونکه (تقوی) وهک (راغب الأصفهانی) دهلی: «صار فی اصطلاح الشرع حفظ النفس عما یؤثم». واته: تدقوا لمزارای شرع دا بریتی به له خواراستن لهدهر شتیک که بیی گوناح بار بیت، جادپاره هدهر وهک چوژن نیشان به کوردنی شتیک هغه نو ناشدنی، چ نیازو مدبست بی چ نسو کرده، گوناح بار ده بی، به کوردنی شتیک ناپسند (مکروه) لومه ده کړئو خیرنکی له قیس ده چن، دیاره به چواندنی شتیک پنبوست (فرض) یش به ده مان شیره گوناح بار ده بی، به ده دست دانی شتیک پسند (مندوب) بش دیان گله بی دینه سدر خیرنکی له دست ده چن!

گهواته: تقوا یانی بیداری و ربایي و بدیزه چرون له دینداری داو مو لماندنې کړدن به دا گاه له خوربون و ربایي یوه، که نه یو وهک و گاه کله شم حالتش ده بته (پاریزکاری)، راته: کارو چالاکی و چم و چوژنی به پاریزو و ربایي و هوشیاری به باری شی جایی دا که نه انجام دانی شو که پنبوست کاروو به مند کړاوه گانه، وه به باری سلبی دا که دور و کورتنه یوه له شته له ده غو ناپسند و گان، له بدر خاتری خوا وازی کړدنی و ده دست هیشانی لیجو و ردن پاداشنی معزنی کله به ده شتی بهرین و نه بر اوده نه جمللا ده کات.

۲- پله کانی پاریزکاری (درجات التقوی):

خرای مدوزو بی هاوتا ده براهی پله (درجه) کانی پاریزکاری فرمودیبتی: لم یس علی النین آمنوا و عملوا الصالحات جناح فیما طعموا إذا ماتقوا و آمنوا و عملوا الصالحات ثم اتقوا و آمنوا ثم اتقوا و أحسنوا والله یحب المحسنین فی المائدة (۹۳). دیاره شم ناپته وهک تیکرای تویره و روانی قوربان فرمودیانه ده براهی شو مو لمانانه . له هاوه لانی پشه مبر ﷺ . هاتو ته خوار که بهر لوهی شرواب حرام بکړئ . خوار د یوویانه وه د نیاپان ده کات که له سدر خوار د نه وهی له معویان گوناح بار نین . چونکه له دهغه نه کرابو . بدلام به مدرجیک له مدودوا خو یان له شرواب و هدر شتیک تری حرام بپاریزو همل بدن به پله کانی نیشان کرده ی چاک و پاریزکاری و چاکه کاری دا سر به کون و مدوز ببنوه!

جابه یی بنده دم ناپته به پیزو گدلیک دهلی دهکی قوربانو سوننت بز وینه: شو فرمایشته که غوموی کوری خمتاب خرا لی ی وازی بی له کانی جنگی (تبوک) دا ده بگتیر شوه که (جبریل) سلامی خرای لی بی دینه خدمت پشه مبر ﷺ له دیمنی پیازیکی پیزو ارادو پر یاری لی ده کات ده براهی (شیان و لیلان و لیلان) و وژی درایی نیشانه کانی و پاشان پشه مبر ﷺ به هاوه له بدیزه کانی ده فرمودی: ده زانن لوه کی برو؟! ده لین: نه خیر، ده فرمودی: نموه (جبریل) برو هاتو که دینه کفنان لیر

بکات (۱)!

بدنی... برای پندیده لم ثابت و فرمایستمو هارویندگانین دهلماسرینده
که مصلحتانی و دیناری کمزورجار هر بهاریزکاری تدعیریان لی ده دینده... بدنی
نمانده (مصلحتانی، دیناری، پاریزکاری) بز چند (پله) دابش دهین و گلیک جار
هر پله پیش ناویکی ثابتی خوی همه لده لگانی قوربان و سوننه دای، جائینا
باسرنج دهین داخوا چون نم بنچینه (قاعدۀ) بهسر (تقوی) و پله کانی دا ده چسین؛
به سرنج دانی ورد قورن له سرجم ده لگانی قوربان و سوننه کهباسی (تقوی) بیان
کردره ده ده کوی که پاریزکاری چوار (۴) پله دن؛

(۱) پاریزکاری (تقوی) یک که مرجه بز برادر (مؤمن) له لده دانی نینان. کهریتی به
له خو پاراستن له همو جزوه کانی کور و شیرک نیفاق کدینانین بن لدهین
ده ده چن، که دندیک له زانایان به کورگی گموره شیرکی گموره نیفالی گموره
تدعیریان لی ده دینده.

(ب) پاریزکاری یک که مرجه بز مصلحت (مسلم) (۲) و (صالح) بیون له لده دانی
نینان کهریتی به له خو پاراستن له چواندنن لدر که لبرزه کان و کردنی گرانحه
گموره شته حرام کراوه کان.

(ج) پاریزکاری یک که مرجه بز بهاریزکار (متقی) و خوشبستراو (محبوب) بیونی
نینان له لایان خوی به ده ده دنگاره ده، کهریتی به له خو پاراستن له چواندنن سوننه و
به سرنج ده کان (السن والمستحبات) و کردنی لدر شانهی کدینا به سرنج (مکرره)
حسب کراون.

(د) پاریزکاری یک که مرجه بز نودی نینان بگانه پلهی (حسن) و بنچینه ریزی
چاکه کاران (محسن) ده.

کواته؛ نینان له همو حالت و پله کانی دیناری و مصلحتانی دا پنیوستی
به پاریزکاری همه ده، همو مصلحتیک هر چونی بن پشک و بدنی له پاریزکاری دا هر
همه جا که یان زور، کواته که خوی کار به جی فرمودینتی: ﴿الْم ذَلِكَ الْكِتَابُ
لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ البقرة (۱)، مبهست له (متقین) لبرده تیکرای
نینان دارنه چ عوام بن چ ثابت، چونکه قوربان هدایت به بز همو یان نک بز بریکان.
هر بز پیش له لایه کانی دای دا کدیناسی (متقین) ده کات ده لمرسون: ﴿الَّذِينَ
يُؤْتُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ که دیاره نم خسلتانه بز

(۱) نم فرموده ایم مسلم گتیر اوینده.

(۲) لاشکرابه کهوشی (سلام) و (مسلم) له قوربان و سوننه هم معنای گشیمان همه
که تسلیم بیونی ووالتی به ﴿لَٰكِنْ قُلُوا اسْمُنَا...﴾ الحجرات (۱۴)، و هم معنای
تایبیتی، کهریتی به له پندیتی (برای) (بروا)، جائی ده معنای تایبیتیمان مبهسته.

همو موسلماننك پتويستن نك بيس بۇ ئومانەكان كەجۇرىنگى ناپيەتن.
ئۇستاش باسمرنجىكى خىرا بەدەنە ھەركام لىم پلانەى پارىزكارى و چۆنەتى
فامرەمەر وەرگىرانيان لىدەقەكانى قورئان و سوندەت:

پەلى يەكەمى پارىزكاي :

جارئ بۇ پەلى يەكەمى پارىزكارى كەبرىتى يە لەخۇپاراستى ئىنان . دواى ئىمان
ھىنان شاپەتمان . ئەكولرو شىرك و نىفاق بۇ ئىمەى ھەر بەپرودارى بىمىنىتەرە
ئىمانەكەى لىھەنەوشىتەرە، ئىم دور ئاپەتە بەنمورە دېنىتەرە:
■ ﴿ ياءايها الذين آمنوا لاتتخذوا الذين اتخذوا دينهم هزوا ولعبا من الذين اوتوا
الكتاب من قبلكم والكفار اولياء واتقوا الله ان كنتم مؤمنين ﴾ المائدة (۵۷).
وہك دەپىن خواى مەزىن لىم ئاپەتە لىرمان بەپروداران دەكات كەشەر جورولەكەر
دېان كافرانى گائەشەر يارى بەئىسلام دەكەن بەدۆست نەگرن . پاشان پىيان
دەفەرموئ : وپارىز لەخوا بىكن ئەگەر ئىمە پروداران، واتە ئەگەر دەنانمەئى بەپرودار
حسب بگرن (پارىز) بىكن لەو رەفتارە كەئىمانەكەتانی پىنەلەووشىتەرە.
■ ﴿ قل إنما يتقبل الله من المتقين ﴾ المائدة (۲۷)، لىم ئاپەتەش دا خواى زانا
لەسر زمانى (ھابىل) كورى ئادەم دەفەرموئ : بىگومان خوا بىس . كەدەرى باشى
- پارىزكاران ەردەگرئ، ئىجا بىگومان لىرەدا مەبەست لە (متقین) ناگۇنچە مەعنا
عورفى و ەردە تاپەتەى يەكەى بىت . چونكە قېرول كرانى كەردەن تەنھا لەسر ئىوان
كورت ەلەنەھاتەرە، بەلكو خوا كەدەرى چاكى ئىكرای موسلمانان قېرول دەكات
ھەركەسە بەگورەى خىزى، مادام واش بى ديارە كەمەبەست لە (متقین) لىرەدا
ئەوانە كەخۆيان لە (شېرك) پاراستەرە، كە (وپاء) یش يەكەنكە لەجۆرەكان شېركى
گچكە.

پەلى دووھى پارىزكارى :

دەربارەى پەلى دووھى پارىزكارىش كەبرىتى يە لەخۇپاراستى لەگۇناحە زەكان چاچ
چواندى ئەرکە لەرەكان بى يان كەردنى ئەر شتەنە بى كەمەم كرار و سزى دنپابى
يان ەمەشە قىامەتى يان لەسر ھاتەرە. بۇ ئىمەى ئىنان بەموسلمانان صالح لەقەلم
بەرى، ئىم دەقانە بەنمورە دېنىتەرە:
■ پىئەمبەرى خوا ﷺ ئىسلام موسلمانەتى بەئىمان بەخواپەتى خوا پىئەمبەرەپەتى
موحەممەد نەبىئ بەرپاكرەن زەكات دان و وژۇر گرتن و حج كەردن پىئاسە كەدەرە،
دیارە ئىمانەش پایە پىنەمەتى يەكانى ئىسلامىن و بەكرەنيان ئىنان بەموسلمان
دادەئى، ئەر لەرمودەش ئىمام موسلىم گىراپەتەرە!
■ خواى مېھرەمان لەرمودەمەتى : ﴿ ان تجتنبوا كبائر ما تنهون عنه نكف عنكم

سیئاتکم وندخلکم مدخلا کریماء (النساء، ۳۱)؛ دپاره کدسپکیش تاوانه گانی
بسرودنوهو پالا بکریتموهو بچینه شویتیکی پر ویزو حورومت کدیده شته، ئیسانیکی
مولمان و صالحه!

■ دیسان هدر لمر بارهه پیغمبره مان ﷺ فدرموبدتی؛ فی الصلوات الخمس والجمعة
إلى الجمعة ورمضان إلى رمضان مکفرات لما بینهن إذا اجتنب الکبائر فی رواء
سلم.

پلهی سنی یه می پاریزکاری :

دهربارهی سنی یه می پلهی پاریزکاریش کدبریتی یه لمرکردنی سوننه تادو دورو کدوتنده
لمر شتانهی کهنایمسنه (مکروه) ن، تاکو ئیشان به پاریزکار دابترئو ببیته دۆست و
خۆشروستی خوای پدوره دگار نهم چندن دهله بدنمورنه دیننهوه؛

■ پیغمبرهی خورا ﷺ فدرموبدتی؛ فی لا یبلغ العبد أن یكون من المتقین حتی یدع
مالا یاس به حذرا مما به یاس فی رواء الترمذی، واته؛ بدنده . ی مولمان . ناگانه
پلهی پاریزکاران هدنا واز لمتشیک نه مینن کدیشکالی نیندا نیه لمرسی شووی
تووشی شتیک بین کدیشکالی، تیدا یه. جادیاره نهمر شووی ئیشکالی، تیدا بن حدرام
بن، ده بین شووی ئیشکالی نیندا نیبو به لام مولمان لمرسی حدرام وازی لمر دینن
ناپهسنه (مکروه) بن، چونکه خۆ ناگونجنی. مولمان واز له (حلال) پش بهینن
لمرسی حدرام!!

■ خوای پدروز مدزن لمرموروده کی فودوسی دا فدرموبدتی؛ فی -وما یزال یتقرب الی
العبد بالنوافل حتی أحبه- فی رواء البخاری.

■ دیسان پیغمبره ﷺ فدرموبدتی؛ فی إن الحلال بین وإن الحرام بین و بینهما أمور
مشبهات لا یعلمهن کثیر من الناس، فمن اتقى الشبهات إستبرأ لدينه
وعرضه. فی متفق علیه.

پلهی چواره می پاریزکاری :

دهربارهی چواره می پاریزکاریش کدبریتی یه لمرهی ئیسانی مولمان به جزئیک
پاریز بگات کده رکهوئ بۆ پلهی هدره پدوژی مولمانهتی و دینداری که (إحسان)،
واته زۆرباش خواهرستی و مولمانهتی کردن، ده ئین؛

■ لئاییدی ژماره (۹۳) ی سروردهتی (المائدة) کدله جده تای نهم باسدره نووسیمان
که خورای مدزن سن جاران رشه (تقوی) ی دورباره کردو توده، جاری سن به میان
فدرموبدتی؛ فی ثم اتقوا وأحسنوا والله یحب المحسنین فی دپاره ده بین (إحسان)
کدله ته قوای سنی یه می پیددا ده بیت لمرمورو پله کانی تر پدوژتر بیت. بۆیه خورا
خۆشروستی خۆی له گه ندها باس کردوه.

■ لهو همدوره دیدا که پیشتر ناما زمان بز کرد که (جبریل) پرسیاری ایمان و نیلام
 نیسان له پنهانیه ۱۱۱ ده گات، دپاره له نزمی یوه بهر و بهرزی یو هر له پنهانیه
 (احسان) پنهان دپاره که بهرترین پلهی دینداری به (الإحسان ان تعبد الله کانک
 نرا... ۱۱۱ .

نجا شایانی باسه نه گدر هر گام له سن پله کانی پشه واته ایمان و نیلام و نلوا
 له ورو چمن دیشی یوه چیاوازن، چونکه (بروادر) شوه به که بهس عهده هدی
 با پنهانیش نه و، (مولمان) شوه به که پترای بروا همدانیه و پانه دیشی هدی بهلام
 بهس بهشته هوزو پنجه بهی پد گاندو و نلوا له هده ده گراوه کانی غزی ده پترای و.
 (پترای گاریش) شوه به که پترای بروا پانه دیشی به هوزو گان و پترای له حرام گراوه گان.
 هوزو خوار پنهانیه پنهان کردی نه انجامان ده دات و همدور شو شتانی شوان
 به سندیان نه کرد ووه غزی له بدور و ده گری. بهلام نیسان بهس له ورو چویشی
 (کیلیه) ده جیا جیا به بتایبت له (پترای گای)، واته پایا چا که کار (محسن) که سیکه
 که همدور شو شت به نه وتی و پترای به سندر و به گورنی وود و شتانی لهس پلهی
 پشه ودها ده ورو نه انجام بهرین به پترای چاکی و وددکاری و لیزانی یوه نه انجامان ده دات.
 و همدور شو شتانی که ده ورو له پله کانی پشه غزیان له وود و بهرین و توخیان
 نه گوی، بهرترین و چا گترین و لیزانه ترین شیه غزیان له بدور و ده گری و توخیان
 ناکوی.

بهرله و له نام باسش به جی بهتین به پترای ده زاتم نام تن پترای به خمدن ورو
 مارج نیه له همدور ده کانی قورشان و سندنده همدور شو پلانی پترای گازی
 بهس کرابن به لکو جاری و هدی همدور بهس کران وک شایه تی (۹۳) له سوروه تی
 (المائدة)، و جاری وای بهس سنیان یان وروانیان بهس ده گری، به لکو جاری وای
 له گورانی ودهی (پترای کار متقی) دا بهس پلهی به کمی به بهست، بز وینه شایه تی ژماره
 (۱) ی سوروه تی (البقرة) که پیشتر بهس باسان کرد.

همدوره چو جاری و هدی همدور شو دینداری بهی که پنهانیه ۱۱۱ له همدوره کدی
 له سدر (جبریل) دا بز سن پلهی (ایمان و نیلام) دایدن کرد، له ودهی
 (ایمان) دا کورت ده گریته و بز وینه، ۱۱۱ قد افلح المؤمنون، ۱۱۱ المؤمنون (۱)، که دپاره
 به بهست لیزه ایمانیکه کامل و نوره که همدور به همد و پترای بهی به کانی له گدن و.
 دپاره له حالت دایمان گراوه به پنهانیه دینداری و مولمانیه به همدور پله کانی بهر،
 چونکه شو غمدن و لیشانه دایمان که له وای، ۱۱۱ قد افلح المؤمنون، ۱۱۱ وینه له
 (نویز کردنی به عمل که چو غز وود گریتن له - لغو - و تدر گری و دایمان به کانی و
 دهست پاک و... هتد) به همدور پله قزناغه کانی حنولمانیه و دینداری کردن پنهان
 ده ورو بهس وادهی پلهی به کمی نین.

۳- جوړو بواره کانی پاریزکاری (انواع وسجالات التقوی) :

هډوره که چوڼ پاریزکاری لډوړی ماهیت و جمودهډوه چنده پلېدکی هډورو، نزمو بهرزو بهرژترو بهرژترین، لډوړی شیوهی نهنجام دانی شو بواراندش کښیاندا نهنجام دودوړی بز چنده جزوړیک دابش دهیت کښیمه لیره دا پننج (۵) بان لن باس ده کښین. بدلام زور بهگوشوای :

۱. تهقوای عهقیده یی یان پاریزکاری له بواری بیروباوهردا :

مه بدست لدم جزره پاریزکاری په نډوپه کښیانی مسلمان همدیته چاودېری غزی ستر لهغوی وریایې لډوړی فیکری عهقیده یی پوره نهکښته ژیر گاریگری و ناووتنی غهیری ئیسلام، نډوړه خوانه کرده دورچاری نهغوشی په کانی کولر یان شیرک یان نیفاق بی، نه مه لهلایه کمو لهلایه کی دیکه شوره هډون بدات هډورو بهرهمه کانی (عهقیده ئیسلامی) له (له هډورو کس و شتیک زیاتر غزوشیتنی خواو پهنه بهر دهی کښی) و (پشت به خوا بهستن - الشوکل علی الله - و) (پس له خوا ترسان) و... هتد لهغوی مورتوبه بکات، چونکه پهنه بهر بهر (فدرویدتی: ۱۰ ثلاث من کن فیہ وجد بهن حلاوة الإیمان؛ ان یكون الله ورسوله أحب إليه مما سواهما) ۱ متفق علیه. وهخوای مدزن فدرمویدتی: ۲ .. علی الله فلیتوکل المؤمنون ۱۰: ۱۶۰). هډوره ها فدرمویدتی: ۳ إنما ذلکم الشیطان یخوف أولیاءه فلا تخافوهم وخافون إن کنتم مؤمنین ۱۰: ۱۷۵).

ب. تهقوای عیبادتی یان پاریزکاری له بواری خوا بهرستی دا :

نډم جزره تهقوای پاریزهش بهر دینه دی کښیان هډورو جزره کانی خوا بهرستی بهر شیوه به نهنجام بدات که شوم دباری کردوړه زور وریابیت تووشی (بیدعت) نه بی، وه خوا بهرستی بهر که ش ناو و نیوړه ژکی یدک بیت، بهشی غهیری خوای پتیه نډی و زور ناگای له شیرک و ریابازی بی و (خلاصی) تهقوای له خوا بهرستی بهر کی دا هډی، دیان ریابازی بهرزی ستر خوای ته میدلی پوره له نهنجام دانی خوا بهرستی دا نهچینه ریزی دهغدر مونافیه کاندیره بالهیدک سیغه تیشیان دابن: ۱۰ إن المنافقین یخادعون الله وهو خادعهم وإذا قاموا إلى الصلاة قاموا کسالی یراءون الناس ولا یذكرون الله إلا قلیلا ۱۰: ۱۲۲).

ج. تهقوای نهخلاقی یان پاریزکاری له بواری خوو رهوشت دا :

نډمیش بهر دینه دی که بابای مسلمان هډون بدات هډوچی خوو ووهوشتی بهرزو بهر سنده (لفاضل) لهغوی دا بهنیتیمدی، خوشی له هډوچی سیلعتی خراپ و نزمه بزربکات و هډورو (وذائل) لهغوی فرب بدات و غزی والی بکات بهکښته بهر موزدهی خوا

(جل جلاله)، ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ البقرة (۲۲۲)، بژوینه شتیکی ئاشکرا به کدهیمان شکاندن لهئیسلام دا (رذیلة) یمر وهفاداری (فبيلة) به، بژیه خوای کار به جتی سهبارت بهبدئین و پیمان بردنه سمر له گهڤ دوژمنانیک دا کدهیمانان نهشکاندوهر خیانهتیان نهکردوهر فهرموویدی: ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحِلَّا فِتْنَاهُمْ إِلَيْهِمْ﴾ عهدهم الی مدتهم ان الله يحب المتقين ﴿٤﴾ و وهفاداری بهبدئیک له تدقوا داناره!

د تهقوای سیاسی یان پاریزکاری له‌بوازی سیاسی دا:

ده‌توانین سهرنجی شدم چنده دهله به‌دهین تا‌کو به‌پرونی چدمکی (تهقوای سیاسی) مان بژ ده‌رکموئ:

■ و این هذا صراطي مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله ذلكم وصاكم به لعلكم تتقون ﴿١٥٣﴾، لیره دا شوین نه‌گوتنی برنامهی غدیری خوا به‌بدئیکي تدقوا داناره!

■ و یا‌یه‌ها الذين آمنوا لاتتخذوا الذين اتخذوا دينكم هزوا ولعبا من الذين أوتوا الكتاب من قبلكم والكفار أولياء واتقوا الله إن كنتم مؤمنين ﴿المائدة ۵۷﴾، لیره‌شدا دوستایمتی نه‌گرتن له‌گهڤ دوژمنانی خوادا به‌سهرجی تدقوا هه‌پوون داناره!

■ و یا‌یه‌ها الذين آمنوا كونوا قوايين لله شهداء بالنسب ولايجرمکم شأن قوم علی ان لاتعدلوا، اعدلوا هو أقرب للتقوى واتقوا الله إن الله خبير بما تعملون ﴿المائدة ۸﴾، لیره‌شدا داد‌ت‌ه‌پوون له‌گهڤ دوژمانیشدا به‌دیشانه‌ی هه‌پوونی تدقوا له‌تقدم دراره!

ه. تهقوای جیهادی یان پاریزکاری له‌بوازی جهنگاوهری دا:

شدم هواره ره‌چار کردنی تهقوای تیندا زۆر گهرنگه بژیه له‌گهڤلیک شریعی قورباناندا کده‌باسی جهنگور جیهادی کردوهر ناکۆکی له‌سهر پاریزکاری گراوه بژ وینه:

■ فمن اعتدى علیکم فاعتدوا علیه بمثل مااعتدى علیکم واتقوا الله واعلموا ان الله مع المتقين ﴿البقرة ۱۹۴﴾، ده‌پاره مه‌به‌ست لیره‌دا له (تقوى) ئاگاه‌له‌خو‌بوونه نهموك مؤمنانان له‌گائی تۆله‌ سندنهموهر به‌ره‌په‌رچ دانده‌وی ده‌ست‌دریژی‌دا توشی زیاده‌بژی بن.

■ و یا‌یه‌ها الذين آمنوا قاتلوا الذين یلوونکم من الکفار ولیجدوا فیکم غلظة واعلموا ان الله مع المتقين ﴿التوبة ۱۲۳﴾، لیره‌شدا تدقوا کده‌له‌درای باسی ﴿غلظة﴾ هوره هاتوره، هدم ده‌گونجی بژ زیاده‌بژی نه‌کردن بن له‌ره‌قی و تونده‌دا، وه‌دم ده‌گونجی بژ ئه‌وهی کده‌سولسانان به‌زانن ره‌قو زه‌ری نواندن له‌گهڤ دوژمنان

له حالته منی جندگدو بهر هنگاری دا نمک هدر پنجدهوانی پاریزکاری نیبه، بهلکرو
بهشیکنی یعنی خواش پیی خوشه!

۴- پاریزکاران همدوو و خسلته باشه کائن کۆکرده و نهوه (التقوى جماع خصال الخير كلها)

بهۆسماندنی راستی ئهم دههوابیش گهته قرا همدوو سلهته چاکه کانی تیدا
کۆبرونهوه، ههر بهگورتی دهقیق: ئاشکرایه که پاریزکاری زادهو بهرهمی ئیمانده، گهواته
حهتمدهن دهقیق بابای پاریزکار بروادار (مؤمن) پش پی!
ئشجا بهنگومان پاریزکاری به پیی زانیاری و شاره زایی دهه بهای خیرهو شهیر چاگدو خراپه
(المعروف والمنکر) ئه نجام نادرئ، گهواته بابای پاریزکار زانیارو شاره زاشه!
دیسان شتیکی ئاسایی به که پاریزکردن به پیی خۆپاگری (صبر) بهمدوسیک
به دهه گانهوه. واته خۆپاگری له سهر فرمانبیدی و له بهرانبهر سهر پیچی و له ئاست به لاده.
ناپهتهدی، کهوایی بابای پاریزکار خۆپاگر (صابر) بهه!

ئشجا برودن ئاشکرایه که به بهت (موضوع) ی پاریزکاری فرمانبیدی (طاعة) ی خرای
به دروه دنگاره به همدوووک باری ئیجابی و سلبی دا، دیاره ئهو فرمانبیدی به عهقهوه
عیبادهت و له خلاق ههلسو کهوتنه کان (معاملات) و سیاست و ئاشتی و جندگدو... ههت
دهه گرتیهوه، کهواته بابای پاریزکار به معنای پر پیی وشه له بهرانبهر (مطیع) ی خواشه!
ئاشکراشه که ئهم شانه به پیی یهقیق و پشت به دهه وابسته و دنیابه کهم گرتن و دواوژ
ههله ئاوردن و له گهت چاکه کاران (الأبرار) دا برودن دوزمنی خراپه کاران (فجار) بوون...
ناکرتین و ههر که سیکیش ئهمانهی تیدا هاتنه دی دياره بدهه بهدی سوپاسگوزارو (شاكر) ی
خوایه، کهواته: ئینسانی پاریزکار به بایدکی خاره ئیمانێ دامه زارو (یقین) و پشت
به خوا قایم و دنیابه کهم گرو دواوژ خوارو سوپاسگوزاریشه، جانا زانم چ خسله تیکی باش
ماره گهته قرا له خوی دا جی نکه ده بهتهوه!

۵- پاریزکاران و به بهرانی پیی بهر و خواچون (التقوى وسالکوا طریق السیر الى الله)

له گۆتایی بهاسی پاریزکاری دا به سهر سچیک به به پیی داخرا که ئاستیک که نیازی
به دره خراچووتیان ههیهو سلهدی به نهادهی بۆ خراکردن (المربودية لله) یان له پیشه، بههزی
حهتمدهنی بهرزو بهرزوی پاریزکاری بهوه دهواتن چی بهکندو به کوئ بهگن؟!
جاری بهر له همدوو شتی که بابای و بهوار پیی پستی بهر ههیه کهمدهو ویتا بهی دهه گرتیه
بهه زۆر باش تیدا شاره زاو بهر چارووبی پی. دهه ج تهقواش و ئه ووشن کهوه به بهر چارو
برودن کهوه: يا ايها الذين آمنوا ان تتقوا الله يجعل لكم فرقانا. في الأنفاس (۲۹).

پاشان بابای ریډوار پتویستی به توتیوویه کی باشو بهرگدر پوژاکنکی چاک هدیه، پاریزکاریش همودوریکانی له گهره دایه: ﴿وتزودوا فإن خیر الزاد التقوی﴾ البقرة (۱۹۷)، ﴿وَلَقَبَّاسُ الثَّقَوِیْ ذَلِكْ خَیْرٌ﴾ الأعراف (۲۶).

ننجا بابای ریډوار پتویستی بهره هدیه کله ریگا کی شمین بنو دزو جمدرو درنده نوتوانن ریځی لښ بگرن، بهرزی پاریزکاریشده ریځی بهره وخواچوون ناچووخ شمین و سلاعت دهبن، ﴿وإن تصبروا وتنفقوا لایضرکم کیدهم شیئا أن الله بما یعملون محیط﴾ آل عمران (۱۲۰).

دیسان بابای ریډوار حوجی بهره هدیه دهرووه سخته کانی بڅ شاسان بېنو جاووبارېش بهېن چاوووانی کردن غوراکو وژی لښه لیکوئ. دهجا بهرزی تهلواوه شم درواشم مېسور سزگمرېش دهبن، ﴿ومن یتق الله یجعل له مخرجاً ویرزقه من حیث یرغب﴾ الطلاق (۳).

هروها بابای ریډوار وژو پتویستی بهره هدیه کله سهرنجاسی ختزی سملزو گدشته کی دنیایی و، بزانی کهرنج بهرجه سارو دم له پووش ده رناچن! جارېواری ریځی بدندایدنی بوخواگردنیش له سایه پاریزکاری بهره شم دوو پېداوېستی بهنی دابین کراون: ﴿إنما یتقبل الله من المتقین﴾ المائدة (۲۷).

وله کونایی دا بابای ریډوار دهبن دنیایی کدوای برینی ریگا ده گانه هوارو مدنونی خزی، دپاره شینسانی بهره وخوا پداشته کی ویشووش شم مېسته هره بهروو گرنگشی له سداسد (۱۰۰٪) بڅ دابینو سزگمرکراوه: ﴿إن المتقین فی جنات ونهر فی مقعد صدق عند ملک مقتل﴾ نسر (۵۵.۵۴).
کراته،

سدرجه م بابای ریډوار پتویستی به نه (۹) شان هدیه بڅی دابین بکرېن تاکو له سلهوه کی دا سرکوتن ودهست بېتن، وهک دیشمان ریډواری ریځی بدندایدنی کردنو بهره وخواچوون هرکام لهم نڅ پېداوېستی باندی له سایه بهره کدو پېزی پاریزکاری بهره بڅ سزگمر دهبن گنه مانند:

۱. شارهایی و بهرچاوووانی،

۲. چاکترین توتیو،

۳. باشرین پوژاک،

۴. سلاعتی و شینیی ریگا،

۵. دهرووی سخت بڅ شاسان بوون،

۶. وژی لښه لیکوتن بهېن تگبیری مېشته،

۷. سهرنجاسی ختزو ورنج بهزایه نچوون،

۹. گدېشته هوارو مدنون،

له پرهش دا کونایی بهم باسی یدکده دینو و دهچینه سر باسی دردهمی شم بهشه:

باسی «وووه»

تویشووی ریگا وهک خوای بهرز بو پیتفه مبر ښځه د یاری کردووه:

پاش لوروی زاتیمان چاکترین تویشوو (خیر الزاد) چی یو چؤنمو چ کاروبگری پدکی هده لهسور ږیپوارانی ږی خراپه رستی و بده رخواچرون. خرا پشپوان بی نه مجار بدناپیته ده چنه خدمت لومایشتی به هیژو پیژي خوای پدرو دگار، داخوا لمو بارهوه خوای زاناو کاروبه چی به پیتفه مبر ی پایه بدهزی خوی گوتووه، چ لورک و کارو ږی و شوینکی بو دهست نیشان کردووه، هدلته نیمه لیره دا ناتوانین هدرچی خوای میهره بان و پدرو دگار لومو ویدی همدوی پشین و قدی لی بکین و پیتوینموره، چونکه کارونکی و شوینکی ناپیدت و لورخان گراوو ده ولته نکی تلوای ده ویتو و لقمه ی لدم کورته لیدران و توینمورانه ی بدهده دا نیه، گدهم له بمر کم توانایی و همد له بمر کم ده ولته گدلیک جار بدناچاری باسکان هدر کاله وروشین ده کدین! بدلن جائیمه لیره دا بدس مدبه شمان گولیزینکی خیرای قورثانی به هیژو پیژو خاودن حورمهت و ریزو هیچی تر، دپاره شوانیش لگمو نه نه (لاله کوزک) ی بده یاری برده نه نابی گلدیی لی بگری، کنوروسین و بدهمه گشم به (لاله کوزک) ده چوینم لمو ورویه ویه کزاده ی بدهمه، لگمونا نک چندن ناپیتک یان ناپیتک بگره هدر رستم و شیده کی قورثانی خوا به نه ندازه ی لوروی کله خدیالی ئینسان دا جیگی ناپیتمه قددرو ویزو بده کدت و پیتو پیژي هده!

تیناش بابچه خدمت ناپیته کانی قورثان:

۱. له کۆتایی سووره تی (الأعراف) لومو ویه تی:

﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَسْكَ تَصْرَعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾ (۲۰۵). واته: وهدیانیاو ئیرانان لدلئی خوت دا. یان له بمر خوتوه. پادی پدرو دگار و بکه بدلانموره ترسو و بیدرو بیدی دهنگه دهنان، ره له بین ناگهان مبه!

لشکرابه گمه رگه سیک، گه سیک یان شینکی خوشویست پادی ده کات و باسی ده کات، یاد گردن و باسکرده گشی بارتقای خوشویستی پدکی ده بی، کورد لمو بارهوه گوتوویانه: «هر گده به یاری خوی هدله فن!»، جاده پاره خوای پدرو دگار ویش لدم ناپیتده لمرمان به پیتفه مبر خوشویستی خوی ده کات گه پادی بکات. بدلان به چ شیوه یهک؟

۱. لمد ورونی خوی دا. یان له بمر خزیمه.

ب. بدلآنموه پارانموه کرووزانموه.

ج. بدترس و بیمو حدزمنموه.

د. بهیمینی و ثارامی و کپی و بنی دهنگه بهرزگردنموه (۱).

ه. گانهگشی به بهره بدیانیان و دهسو نیواران دیاری کردوه، چونکه لمو دورو کاتاندا دنیا هم پدکجار کپ و خامزش دهبن. هم لموهزغیکوه بز وهزغیکتر دهجی! شجا یادگردنی خواش - بدن و زمان - چاکترین هزی بهره وخواچوون وباشترین بهیژهی بهره سمر بهرزبونمو، پادی بهندهش بز خوا بهندندهی پادی خوا به بهنده، چونکه خوا لمورویهتی، ﴿فاذکرونی اذکرکم واشکروا لی ولاتکفرون﴾ البقرة (۱۵۲)، هرهوا پادی بهنده بز خوی پورهردگار بهج شیوهیک بنی نی شویش بز نم بهدهمان شیوه دهبن، وهک خوی پورهردگار لهلموروده بهکی قودسی دا لمورویهتی: ﴿انا عند ظن عبدي بي وانا معه اذا ذکرني فی نفسه ذکرته فی نفسی، و اذا ذکرني فی ملاء ذکرته فی ملاء خیر منهم﴾ متفق علیه.

دیاره دهلی قورشان و سرنهتیش دهریاره گرنگی و گمورهی پادی خوا (ذکر الله) زورن کهلتیهدا دهلدتی باسکردنیان نه. بدلآم نم لمورودهیی پیغمبر ﷺ هدر باس دهکه بن کهلمورویتن: ﴿سبق المحزون، قالوا: وما المحزون یارسول الله؟! قال: الناکرون الله کثیرا والناکرات﴾ رواه مسلم.

۲. وهله کوتایس سوورهتی (یونس)ا به پیغهمبهری کوتایسی هدرمووه:

(قل یاایها الناس ان کنتم فی شک من دینی فلا اعبد الذین تعبدون من دون الله ولکن اعبد الله الذی یوفیکم وامنتم ان اکون من المسلمین. وان اثم وجهک للذین حنیفا ولاتکونن من المشرکین. ولاندع من دون الله مالا ینفعلک ولا یضرک فون فاعلت فینک اذا من الظالمین. و ان یمسک الله بضر فلا کاشف له الا هو و ان یردک بخیر فلا راد لفضله یمصیب به من یشاء من عباده وهو الغفور الرحیم. قل یاایها الناس قد جاءکم الحق من ربکم لمن اهتدی لئنما یهتدی لنفسه ومن قل لئنما یقل علیها وما انا علیکم بموکیل. واتبع ما یوحی الیک واصبر حتی یم حکم الله وهو خیر الحاکمین) ﴿۱۰۹، ۱۱۰﴾. وانه: بلین نمی غمگینه! شگهر شیوه لهلدایینه کدم لهگرماندان، نموه - بزائن - من نموانه ناپهیرستم کهشیوه لهجیاتی خوا دهیانپهیرستن. بدلکو نمو خوا به دهپهیرستم کهدهتان مریننیم وهلهرمانم بن کراره کهلمهرواداران هم. زهروری خوت بهپاکی بگموره ناپین و لههروبهش پهپداگموران مهبه، وهلهجیاتی خوا لهشتیک

(۱) دیاره حالهتیش همن کهواچاکه دهنگیان بهپادی خوار دوروا تیدا بهرز بگریتموه بز وینه کاتی حدج.

مېداوټوه كندهسود نړزيانت پېناگېدېنې. چوڼكه دنگر وابهكي پېڅومان لستدېكاران دهې. وهنگر خوا تووشې ناخوښې پدكت بكتا جگه لدې كس پېي لاناچې ونگر چاگېدېكېشت بهقصدت بكتا بهرېدېچ دوهوه نېد بې بدخستې، هدركسېك بېهون لهبندهكاسې دهېداتې، وهنو لېبورودهو بهرېهېيېد. بلنې دې خدلكېنه! بهدشكېد لهپوره دگار تانوه هدتان بې هانوره، جا هدر كسېك رېي دق بگرېي شوه بې خزي رېي دق دهگرېي هدركسېكېش ون بې ونهونهكې بهزيانې خوېدې، وهن لېسېر ئېوه نهكرامه وهكېل، وهشونې شوه بكموه كېوټ دهنېرېي نازام بگره هدا خوا حوكم دهكات شوېش چاكترېن لهرمانهوايد.

وهك دهېېنې دنگر خواي كارېدېچې لدنايدېي ژماره (۲۰۵) ي (الأعراف) دا توتشوري پېغه مېرې خزي ﷺ لهپادې خواو پارانموده خستېوو، لېم نايدنانهي كوتايي سووېهې (پونس) دا لېم دچند شته دا دهېځاڼه ووو؛

۱. جارېدان بې خدلكې دورو لهخواو بتهرست كندهنگر ئېوه لهگومانو دورودنې دان سېهارت بهنايېنې من كهئسلا، شوه ناگادارېن كدېن بهدنايېيېوه دېنداري خوم دهكدم خوم بېروادار دهزانم شو خوايه دهېرستم كدگيانې ئېوه مدهست؛
ب. پروي خوږاست كترن بهرامېدې بدرنامې خواو لاندان وورندېچرخان بېسلاو شولاداو دورو پريزي لهپارېدش پېداكړان.

ج. نهپارانموه چاره وړانې نهكردنې وهدهست هېنانې چاكې لاېردنې خراپه لهېچ كسېر هېچ شېك بېجگه لهخواي لېبورودهو مېهرېان.

د. راگېاندنې شو راستنېه كدوهر كترنې بهرهمندېبون لههداېدت بدرنامې خوا بېس سوودو كدلكې شو كدسې ئېدابه كدوهرې دهگرېي بېپېچوانهش دنيا خزي زيانبار دهېي، وهپېغه مېرې ﷺ دواي راگېاندنې خوا هېچ جزوه بهرېرستياوړنېيېدكې لهرشان نامېن.

ه. شوېن كومتو پاهېدېبون بېناوړستېكان (توجېهات) ي خواي كاوبدېچې وهو خوراگرېو پشور دړيژي لېسېر شو حاله هدا خواي دادوهر حوكم بهدشېك دهكات بېرېارېك دهردهكات.

دباره همرگام لېم بېرگاندش توتشورېدكې گرنگدو مېزن بې هدركسېك كدهبهېي كؤمذنگار دهوروبدهكې بدهرو خواو هېداېدت بېنامهكې وهرچېرخېنې لهگنېاوو زهلكاري نفاسي بېناگايي دورو لهخواي دهرې بېنې.

۴. وهله دوا دواي سووړه تې (هود) دا خواي پهروهر دگار ساوا ناموژگاري پېغه مېره كې ﷺ و هواوه لكاسې كردووه:

﴿ فاستقم كما امرت ومن تاب ملك ولا تطغوا إنه بما تعملون بصير. ولاتركنوا إلى الذين ظلموا فتمسكم النار ومالكهم من دون الله من أولياء ثم لاتنصرون. وأقم

الصلاة طرفني النهار وزلفا من الليل. إن الحسنات يذهبن السيئات ذلك ذكرى للذاكرين. واصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين ﴿ (۱۱۲-۱۱۵).

لهم ثابتهامشدا ثم چندند ریتروونی و نامزگزاری به وهك توتیشوری وئی شاریستی پیغمبرو شوین کتوتوانی کران:

ا. واهوشابورون و چهسپاری لفسر خدت و رتپازو نهچدمینده لهژیر هچ فشاریکداو سمرکیشی نهکردن بهملار بهولادا.

ب. بهعاستم نیتیک نهپورنموه و خوارندهپورنموه بهلای دور و لهخوایانی ستمکاردا لهرووی خورشویتی و دژسایهتی بهوه.

ج. بهرپاکردنی نیتیک کهگدورهترین جزوی خواپهوستی به بدبیانیان و شواران و چهند بهشکی شوی.

د. خورگاری و پشوردریزی و دنیاپورن لهوی کدکار و همرنی چاکدکاران بهرهمداروه زایه نابین.

دیاره گرتگی و کاربگیری همرکام لهم نامزگزاری یانهش لفسر دریتیهپیدانی کارو رهوتی کاروان هینده ورون و شاکرایه حدوجتی بهروونکردنموه قه لفسرکردن نیه.

۴. له کوتایی سوورەتی (الحجر)یشدا پیی فەرمووه :

﴿ ولقد نعلم إنك يفتق صرک بما یقولون، فسبح بحمد ربك وكن من الساجدين. واعد ربك حتى یاتیک الیقین ﴾ (۹۷-۹۹).

لهم سنی ثابته بهپیشهشدا خوی زانا سهرتا بهوه دلی پیغمبر یتیه دهواتموه ناسزور خدم و پهزاره کانی لادهبات که: «ئیمه دهزانین که تیز سیتت تەنگ دەبی و سەغەت دەبی بههزی ئەر قسانده کدهیکەن» پاشان دوی لهم دهست بهسرداهینان و دنهوابی به دهفهرمئ: دهتیش . لهشاکار کوفر و شیرک و ناماقوونی بهکانیازدا سبارت بهخوا کهدلی تیز زور تازاو دهوات . پهروه دگارت بهپاک بگره و ستایش بکدو کرپووشی بهندهپیتی بۆ بهوه لهپیزی کرپووش بهوازا . کههموو کاشینانه چگه لهم مته کافره مل هورو لاری به .. و پهروه دگارت بهپرسته ههتا مردنت دهگاته سهر . و لهسهر بهندهپیتی خواپهوستی خرت بهروهمام به ..

۵. له کوتایی سوورەتی (النحل)یشدا پیی فەرمووه :

﴿ ادع إلى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتي هي أحسن إن ربك هو أعلم بمن ضل عن سبيله وهو أعلم بالمهتدين. وإن عاقبتهم فعاقبوا بمثل ما عاقبتم به ولئن صبرتم لهز خير للصابرين. واصبر وما صبرك إلا بالله ولا تحزن عليهم ولا تك في ضيق مما يمكرون. إن الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون ﴾ (۱۲۵-۱۲۸).

لهم ثابتهامشدا لئلهی که خوی گنوه کردویدنی بدتوتشوری سدلهی خدک بز لای
خو بانگکردن و ثابین بهرپاکردن (إقامة الدين) ی پیغهبدو و شوبن کدوتوانی لثم
لثم شاندن؛

ا. له بانگمواز بؤلای خوار و نیازه کدی دا دهین مدرکام له لیزانی و هستانی (حکمه) و،
ساموزگاری کاریهرو باشرو، وتووژ بدچاکترین نهعبیرو شیوه رهچاو بکرتین وک
سن بهمای گرنگی کاری بانگمواز.

ب. لثمگدر له گدرمدی کاری بانگموازدا بانگبدان (دعاة) دورچاری رووبدور و برونهرو
بهرفنگاری ناشیرین و هلویتسی بیجی سدرلیشتیوان برون دهوانن بداندازهی لثم
هلویتسی بهرانبهریان هلویتس بترینن، بدلام لثمگدر خزان پینمورهم بکرتی
بینگومان چاکتره. لثمگدر له دندیک حالتهی ثابتهی دا بز وینه لثمگدر ندرمی و
لیبورودن و دهنگدن کردن بهینه مایه زیاتر شول لثمگدریشانی بهرانبهردگت.
چونکه دهین همیشه دهستی چاکدر پیارهتی ریشوانی بئی خوا بهدر خدنگدوه
بیت و لهبر زنده چاکی و ندرمی و سینگدفروانی لهتبارو چاو بهرو ژیریان بگدن.

ج. دیاره خوزاگری و سینگدفروانی بابای بانگبدو بهوی لوتن و یارمدنی خواروبدو.
دهین خوزاگرو رووخش و گهشبین بی و خاوهی دلیکی گدوره لیبورودن بی و
لهبرانبهرفیل و پیلاندکانی ناحمزان دا زیاد لهبیتس خوی نارهعت و دل تنگ
ندکات.

د. دهین دنیا و سزگدر بیت که مادام لثم لهسر پاریزکاری و چاکدکاری خزی
بمردوام بی و رهتارو لاکاری پدست و خرابی سرگهردانان ندرتوانن هاوسدنگی
تیک بهدات و بهینه ناستی نرم و پستی خزیدره، لثم بهنگومان خوی لهگدن دایه.
بهلهگدن بوونیکی ثابتهی دا که دهپاریزو سدی دهخات.

۶. له دوا دوا سوورهتی (طه) اشدا ناوا ریتروونی و ساموزگاری
کردووو لثم جوړه توتشوووی بو دهست نیشان کردووو :

﴿ فاصبر علی ما یقولون و سبح بحمد ربک قبل طلوع الشمس و قبل غروبها
و من آنانی اللیل فبح و اطراف النهار لعلک ترضی. و لاتمدنک عینک الی ما تمنا
به أزواجهم زهرة الحیاة الدنیا لتفتنهم فیہ و رزق ربک خیر و ابقى. و امر اهلك
الصلاة و اصطر علیها لانسلک رزقا نحن نرزقک و العاقبة للمتقوی ﴾ طه

(۱۳۲، ۱۳۰)، که دوتوانین لثم چندن برهیده بپشوسن: م

ا. ناوامی و خوزاگری له افار قسو پروپاگندهی ناشیرین و هورچیاندا.

ب. بهپاگرتن و سوپاس و ستایش کردنی بهروردگار بهر له روز هلاتن و پیش ناوابرونی و
لهچندن کاتیک شوهگاردو لثملاو لثملاو روزگاردا، که بی دهچن ناماژه بی بز کانی
پنچ نوژه لهبرهکان.

ج. چار تن نه برین و گمرنگی و بایدخ پټ نه دانی شو و زړو و برق و مائو سامان و خوشگوزوانی پټی کده خوی کار به جی بدمه بستی تاقی کردن و میان پټی دارن. و نه نه دلیخ شکر و دین و زوی خوی پوره دنگار له بهمه شت دا کدینگمران هم زور چاکتره هم همیشی و نه پراو شه.

د. مشور و خوار و د مائو خیزانو شاگ لیبوون و فرمان پټی کدنیان بدو پز و خوا به دسی و بشو و دین و پور و به دسه له پور و تیش له و پوره و. و د دنیا پور و کده و نه جاسی خیزی دنیا و بیا مته تیش هر له گره و پاریزکاری و پاریزکاران دایه.

۷. و له کونایسی دا له دوا دواي سووړه تسي (الإنسان ایش دا خوی پوره دنگار ناوا تویشووی ریڼا بؤ پیغه مبهری پایه به زوی خوی دیاری ده کات:

﴿إنا نحن نزلنا عليك القرآن تنزيلا فاصبر لحكم ربك ولا تطع منهم أثما أو كفورا. واذكر اسم ربك بكرة وأصيلا. ومن الليل فاسجد له وسبحه ليلا طويلا﴾ (۲۹-۲۳)، کدلیره ش دا شم چنده شته کراون بدو پز و تویشووی ریڼا:

۱. ئه محمد! سرجاره و قربان ئه پټ و ئه - نکه هیچ کدس و سرجاره و تر - بؤ تزمان ناروژنه خوار و له باره و کدنیای دنیای تر به.

ب. بؤ حوکم و فرمانی پوره دنگار و خوت و اگره به دسی هیچ گوناچار و پله به کی کافر مکه و گویان پټ مده.

ج. به دنیان و تیوان یادی ناری پوره دنگار و خوت بکه.

د. هره وها به دپزایی شونگاریش کړنو وشی بؤ به و به پکای بگره (دباره مبه بستی شونیزه).

تعلیقه ش دا کونایسی بهم به دس دین و به دس کونایسی بهم به دس هه شته و (تویشووی ریڼا) به دین.

۲۷/مه دزان/۱۴۱۶، ۱۶/شوبات/۱۹۹۹

مروان

بەشى تۆيەم

دۆستانى پىشتىوان

«الأولياء الناصرون»

رئى خۇشكردن

پنجومان کۆمەنلی مەسئۇلمان ھەم دۆستو پەشتووانی ھەندو ھەم دوژمنو ناحەزەشی،
بەلام نەدۆستو پەشتووانەکانی دۆستو پەشتووانی سادەن نەدوژمنو ناحەزەکانیشی،
ناسابین، دياره مەسئەلی دۆستایندۆ دوژنایدنی (الموالاته والمعادات) کە (الولا،
والبراء) پشی پێدەفنین بەدکێکە لەمەسلە گەرورە گەرنجەکانی ئیسلام کەدەرە گەر
دێشەکانی بەزەوی بێڕەهەو (عقیده) دا چوونەخوارو لۆر پزەهەکانیشی بەدەرە حۆکەر
سیاست بەزەبوونەر، پێشەمبەری پەشتواشمان ﷺ لێو بارەرە فەرموویەتی: ﴿مَنْ أُوْثِقَ عَرَى
الإِيْحَانِ الْمَوَالَا فِي اللَّهِ وَالْمَعَادَةِ فِي اللَّهِ، وَالْحَبِّ فِي اللَّهِ وَالْبِغْضِ فِي
اللَّهِ﴾ رَواه الطبراني وابو داود وصححه الحاكم وقال الألباني إسناده حسن^(١)، واتە:
پەشتوئەزەین بەندێ ئیمان لە دۆستایندۆ کردن لەبەر خودا یو غەرائف ئەپەشتا خودا دا بە.
لەفەرمووردەیکە دیکەش دا فەرموویەتی: ﴿مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنْعَ
لِلَّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الإِيْحَانِ﴾ رَواه أحمد وابو داود ورمز السيوطي لصحته^(٢)، واتە
ھەرکەستێک لەبەر خاتری خوا خەڵکی خۆش بوێ لەبەر خوا بێرەغزەنێو لەبەر خوا
بەخەشێو لەبەر خوا نەبەخشێو ئەو ئیمانێ کامێا بوو.

وهك ده بئين لهمدردوك فرمايشته كانا: دهروون و دهروه (باعن و غمار) ي ئينانى
 مزلمان و چهاركراون. چونكه في الحب في الله والبغض لله في لهمدردوكيانا:
 تعبير لهدن و دهروني ئينانى مزلان ددهداتره. في الصلواة في الله والمعاداة في
 الله بئش لهدمرمودي يكدوم في اعطى لله ومنع لله في لهدرمودى ددهردا تعبير
 لدرالته و دهروهى ددهنره.

کهواتد کاتیک (دلا، وبرا)، بهندوای و پر بهیت دیندی کشتان بهدروندرون
لهگل خوار دۆستانی دار بهدروندو دهریش دوی دۆستانی خوار دۆستگانی بیت و
بدلی و دهر و دهر دهر دۆستانی، دهرستانی به کشتان بکات.

جائزیمه خوا پشٹیوان بی لهجمنه خالیکدا تم مسله لیه ورون دهکهنه، دیاره لدم
پشی نویه مدها پش باسی دوتاپتی دهکهن، لیدی دوییش دا باسی دوتاپتی، بز
شوهی گزملی مسلمان دوستو پشٹیوان پندای خوی بناسی و لهواره بدرچای
برون بی و بهیله دانه چی، حیاسی دوستو پشٹیوان بز درونه گانی نهکات و دوومنه به
(بزر) تن نهگات و هیچ کس نه توانی فنی لیکات و کلای لیدر نن و تروشی جان و
چورنمزی بکات !!

(١) بروانه: سلسلة الأحاديث الصعبة، لعمرو دوي زماره (٩٩٨).

(۲) پروانه: همان سرچاهی پیشور، به شماره (۳۸۰).

۱. دۆست (ولي) يانی چی و دۆستایه‌تی چی یه؟

وشی (ولي) گله‌زمانی کودی‌دا وشى (دۆست) ی له‌به‌رانیه‌ز دانراوه. وشه‌یدکی عاره‌بی‌یهو له‌فهره‌نگه‌کانی زمانی عاره‌بی‌دا سرچهم ئهم شش مدعایانه‌ی خواره‌وی هه‌ن^(۱).

ا. قریب (نیزیک).

ب. محب (خۆشویست) واته‌ ئهو کسه‌ی په‌کیکی خۆش ده‌وی.

ج. ناصر (پشتیوان و یارمه‌تی‌ده‌ر).

د. صدیق (براده‌ر، هاوێ).

ه. تابع (شوێنگه‌وتور).

و. متولي الامور (سهرپه‌شت و مشورخۆر).

گه‌واته: دۆستی ئه‌نسان ئه‌وه‌کسه‌یه‌ گه‌لێ‌ی نزیکه‌یی و خۆشی بوێ و پشتیوانی لێ‌یگات و هاوێ‌ی بێ و شوێنی بکه‌ی و مشووری کاروباری به‌خوات.

ئێسه‌ر ته‌یمیه‌ ره‌حه‌تی خۆی لێ‌ بێ له‌و باره‌ره‌ فهرمه‌یه‌تی: (الولاية ضد العدوان. واصل الولاية المحبة والقرب واصل العداوة: البغض والبعد...والولي القريب. فيقال: هذا يلي هذا، أي يقرب منه)^(۲).

ئێستاش درای ئه‌وه‌ی زانیسان وشى دۆست (ولي) یانی چی! بێ ئه‌وه‌ی چه‌مه‌ك و واتای دۆستایه‌تی (الموالاة) یه‌مان له‌به‌رچار. پێشن بێت باسه‌رنجی چه‌نه‌ ده‌قیکی قورئان و سونه‌ت به‌هه‌ن.

یه‌كه‌مه‌:

خۆی دۆستی به‌رواداران - سبحانه وتعالى - له‌ئایه‌تی (۲۵۷) ی سووره‌ی (البقرة): ۵ فەرموویه‌تی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخْرُجُوا إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ واته: خوا دۆستی ئه‌وانه‌یه‌ که‌به‌روابان هه‌تاه‌ له‌ئایه‌کی‌یه‌کان ده‌ریان دێنی به‌ره‌ و ژێشایی. وه‌ ئه‌وانه‌ی بێ‌پروان دۆسته‌کانیان طاغوتی. له‌و‌وناکی‌یه‌ ده‌ریان دێشن به‌ره‌ تارایی‌کی‌یه‌کان. ئه‌وانه‌ن خاوه‌نی شاگر - ی دۆزه‌خ - به‌مه‌به‌شیه‌ی ئه‌یه‌دا ده‌هه‌ننه‌وه‌.

(۱) به‌واته: فهره‌نگی (لسان العرب)، ب ۱، ۱۵، ۱۰۶، فهره‌ما (المعجم الوسيط)، ب ۲،

ل ۱۰۷، وه‌ به‌واته: (تفسیر مفردات و اللفظ القرآن الكريم) ی سمیع عاتف الزه‌ی، ۹۱۱، ۹۱۲.

(۲) به‌واته: (الفرقان بین اولیا، الرحمن واولیا، الشیطان) ی ئێسه‌ر ته‌یمیه‌.

دوم :

ههروهه له ئایهته کانی (۱۱-۱۰) ی سوورتهی (محمد) دا له مرویدی (ف) افلم یسروا فی الأرض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم دمر الله علیهم وللكافرین امثالها ذلک بان الله مولی الذین آمنوا وان الکافرین لامولی لهم (، واته) نایا شو . کالفرانه . بهزهوی دا له گهواون تا کو سه رنج به دن سه ده لجامی شو اندی پیش ئهوان چۆن بهوه ؟ خوا . ئاره دانی به کانی . به سه ردا گاول و وێران کردن ، وهبێ کالفران . ی ئه م رۆژگاره . ی ش وینه ی ئه م سزایانه هه به ، ئه وهش له سزنگدی شه وه که خوا دۆستی ئه وانه به که به وایان هیناوه . به لآم به ن به وایان به پشت و پنهان .

سایه م :

په ئه م به ریش (ع) ئه م له مرووده ئه دسی به له خوی به ره ره گار ده گچیرته وه ، (ف) یقول تعالی : من عادی لی ولیا فقد آذنته بالحرب (، رواه البخاری، واته) خرای به دز ده وه رموئ ، هه رکه سیک دۆزما به دنی دۆستیکم به کات ئه وه من ئاگا دارم که دۆزنده به ده گنگ . له گه ل غۆمدا . (چونکه دۆزما به دنی دۆستانی خوا دۆزما به دنی کردنی شه به) .

چاوه م :

ئاشکرایه که به واداران به ی به کتره و به رابه تیش به به یتره تره جزی دۆزما به دنی و نایه به تره تره شیه به دنی ، (ف) انما المؤمنون اخوة (، الحجرات (۱۰) . جابه نه به به دی خوا (ع) ئه م به رابه تی و دۆزما به دنی به هه ره نایه به تی به ی به واداران له وه رما به شتیکی دا ئاوا پێشان ده دات : (ف) مثل المؤمنین فی توادهم وتراحمهم وتعاطفهم مثل الجسد إذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى (، متفق علیه ، واته) وینه به واداران له به کتره خۆشه یستن و به زه ی به به کتره داهانه وه سۆزو هاوکار یان له گه ل به کتر ، وه که جه سه وه رابه ، هه رکه تیک ئه دنا به شتی که نه خۆش به و هه موه جه سه له گه ل ی هاو ده ره ده به یته به شه ونه وونی و (ئا) وه .

په نجه م :

ههروهه له وه رما به شتیکی ده کی دا سه به ره ت به ترون و تۆلی به به وه ندی و دۆزما به دنی و هاوکار ی و به دنگ به کتره به به وونی به واداران له مرویدی تی : (ف) المؤمن للمؤمن کالبنيان يشد بعضه بعضا، وشبك اصابه (، متفق علیه ، واته) به وادار به و به وادار وه که دیوار رابه هه ره هه ندیکی هه نه ده که ی تریان مه حکیم ده کات ، . راوی ده لئ . وه پێشه به ر (ع) له کاتی گۆشتی ئه م له رما به شته ی دا په نجه کانی خۆی . په نجه کانی هه ره ووه که ده سی . خه تیر به که .

جانیستا له به ر تیشکی ئه م نایه ت و له مرووده ده دانه و ترواین پێناسه ی (دۆزما به دنی) به که به و به یین ؛ دۆزما به دنی هه نه ده یی له نیر دور طه ره ف یان ژبا تر دابه یته و به ریش به

له‌وهی هه‌رگام له‌ دوو طه‌ره‌یه‌ یه‌کتیریان خۆش‌بوو و له‌یه‌کتر نزیک‌تر بـ و به‌دنگ یه‌کتره‌وه‌ بـ و هاوکاری و پشتیوانی یه‌کتر بکهن و مشووری یه‌کتر بخژن، جانه‌گه‌ر له‌نیوان به‌رواداراندا بیت شه‌وه‌ دپاره‌ چژند، به‌لام شه‌گه‌ر له‌نیوان خوا و به‌رواداراندا بـ شه‌وه‌ بـه‌گومان هه‌م خوا دۆستی شه‌وانه‌ ۱۱ الله ولی‌ الذین آمنوا ۱۲ وه‌هم شه‌وانیش دۆستی حوان ۱۳ الا ان اولیاء الله لاخوف علیهم ولا هم یحزنون الذین آمنوا و کانوا یعقون ۱۴ یونس (۹۳-۹۲)، به‌لام شه‌اکرایه‌ گه‌دۆست‌به‌رونی خوا به‌ شه‌وان چدمک و واتابه‌کی هه‌به‌ گه‌شایه‌دی خوا به‌یت و دۆستایه‌تی شه‌وانیش له‌گه‌ژن خوادا دپاره‌ له‌قه‌ده‌ر خۆبانمو له‌خۆبان ده‌وه‌شینه‌وه‌، به‌ ژ زیاتر روون‌به‌رونده‌ی مه‌به‌ست ده‌لێبین:

دۆستایه‌تی خرای به‌ی‌وینه‌ له‌گه‌ژن به‌نده‌ صالحه‌کانی‌دا له‌وه‌دا ته‌جدله‌ ده‌کات، گه‌خۆشی ده‌وێن و به‌زیان ده‌گرێ و لێیان خۆش ده‌بێت و به‌ره‌یی به‌بیاندا ده‌یت، ده‌خایان قه‌رون ده‌کات و ده‌له‌ریایان ده‌و، هه‌یاده‌تیان ده‌وات و سه‌ریان ده‌خات و به‌یروگره‌ته‌کانیان حه‌ل ده‌کات و... هه‌ند، به‌لام دۆستایه‌تی به‌نده‌ چاگه‌کان له‌گه‌ژن شه‌ودا شه‌وه‌ له‌به‌نده‌ی‌یه‌تی کردنیان به‌و و له‌ره‌مانبه‌ری‌یان به‌و شه‌ی‌ینه‌گه‌ی و شه‌ی‌ینه‌ی‌یه‌تی هه‌له‌نگه‌رتنی به‌نهمبه‌ره‌گه‌ی ۱۵ و له‌داکاری کردن له‌بی‌ناوی‌داو... هه‌ند خۆی ده‌نوێنێ.

به‌واتابه‌کی کووت‌تر:

دۆستایه‌تی خرای به‌رو و مه‌زن له‌ (خوایه‌تی) و (به‌ره‌وه‌ده‌نگاریه‌تی) کردن به‌سه‌ر به‌نده‌گانی‌دا، و شه‌ی‌ به‌نده‌گانی‌ش له‌به‌نده‌ی‌یه‌تی (عبودیه‌) و خوا به‌ره‌ستی‌یاندا مه‌ز خوا ده‌وه‌وه‌شینه‌وه‌.

شه‌تاش که‌مه‌تا واده‌یه‌ک روون به‌وه‌ (دۆست) یانی چـ و دۆستایه‌تی چـیه‌و چـ و ده‌کرێ، با به‌چینه‌ سه‌ر خالی دۆره‌مه‌ شه‌م به‌سه‌ر به‌زانین:

۲- کێ دۆستی کۆمه‌لی مه‌سولمانه‌و ده‌بین کۆمه‌لی مه‌سولمان

دۆستایه‌تی له‌گه‌ژن کێ‌دا بکات؟

سه‌ره‌تا ده‌لێبین: خرای زاناو کاربه‌جێن زۆر به‌ره‌ی‌یه‌ی و شه‌اکاری شه‌و راستی‌یه‌ی روون کردۆته‌وه‌ر له‌سه‌رویه‌تی: ۱۶ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا ۱۷ السَّادَةُ (۵۵)، واته‌: به‌گومان دۆستی شه‌وه‌ به‌س حرایبه‌ر به‌نهمبه‌ره‌گه‌یه‌تی و شه‌وانه‌ن که‌به‌ره‌ی‌یان شه‌ی‌ناوه‌...

به‌لێ: ۱- خوا جل جلاله‌، به‌ به‌نهمبه‌ر ۱۸ ج- به‌رواداران.

ته‌نها که‌گه‌مانێکن که‌گه‌مه‌لی به‌روادار مه‌سولمان به‌دۆست و پشتیوانی خۆبانیان به‌زانن، جاله‌به‌ر شه‌وه‌ شه‌ی‌ته‌گانی لورێان وه‌ک شه‌ه‌گانی زنجیره‌یه‌ک یه‌کتر ده‌به‌سته‌نه‌وه‌ و به‌ی‌که‌وه‌ به‌به‌هه‌ست و شه‌ه‌ه‌نگه‌شتن به‌به‌ی‌ویه‌تی ده‌زانم شه‌و که‌مه‌له‌ شه‌ی‌ته‌ی سه‌ره‌تی (السَّادَةُ) که‌خرای زانا زۆر به‌ته‌شگه‌ید و روونی و ته‌خ‌ی به‌سی شه‌م له‌به‌ی‌یه‌ی دۆستایه‌تی به‌یان شه‌یدا ده‌کات به‌ی‌نه‌وه‌ و به‌ی‌انه‌یه‌ن زۆر سه‌ره‌جده‌:

خوای بئی هاوتا لىسوورەتى (البائدة)دا لەئايەتى (۵۱) وە هەتا ئايەتى (۵۶) باسى
 ئەم مەسەلەى کردوووە فەرمووەتى: ئى يايەها الذين آمنوا لاتتخذوا اليهود والنصارى
 أولياء بعضهم أولياء بعض ومن يتولهم فانه منهم إن الله لا يهدي القوم
 الظالمين. فعزى الذين في قلوبهم مرض يراعون فيهم يقولون نخشى أن تصيبنا
 دائرة فعسى الله أن يأتي بالفتح أو أمر من عنده فيصبحوا على ما أسروا في
 انفسهم نادمين. ويقول الذين آمنوا أهؤلاء الذين أقسموا بالله جهد ايمانهم إنهم
 لمعكم حبطلت أعمالهم فاصبحوا خاسرين. يايەها الذين آمنوا من يرتد منكم عن
 دينه فسوف يات الله بقوم يحبهم ويحبونه أذلة على المؤمنين أعزة على
 الكافرين يجاهدون في سبيل الله ولا يخافون لومة لائم ذلك فضل الله يؤتيه من
 يشاء والله واسع عليم إنما وليكم الله ورسوله والذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة
 ويؤتون الزكاة وهم راكعون ومن يتول الله ورسوله والذين آمنوا فإن حزب الله
 هم الغالبون ۞. واتە: ئەى ئەوانەى بىرواتان هێناو! جێرولەگەر ديانەگان مەگرن
 بەدۆست هەندیکيان دۆستى هەندیکيان، وەهەرکەستێک لەئێرە دۆستایەتىيان بەکات ئەو
 ئەویش لەوانە، بێگومان خوا کۆمەڵى سەمەکاران پێروونی ناگات، جانیوانەى دۆيان
 نەخۆشى ئێدایە دەیانبینى پەلەپەل دەکەن لەدۆستایەتىياندا دەئێن دەرسێن بەلایەکسان
 تەوش بێت. دەئێن ئەگەر لەگەڵ ئەواندا دۆست بێن پێیان دەگريێنەو. - جازۆر نزیکە
 خوا سەرکەوتن یان وەزعیەک لەلایەن خۆبەرە بێتێتە پێش و ئەوانیش - واتە جێرولەگەر
 ديانەگان - بەشیمان ببنەو. وەبێرادرانیشت بێن: ئەوانەى بێون کە بەتەنکیە سۆینەیان
 دەخوارد کە لەگەڵ ئەوانە. واتە لەگەڵ مەسولە ئاندا. - کردووە گەیان هەلەو ئەوانەو
 لەزیانیاران.

ئەى ئەوانەى بىرواتان هێناو هەرکەستێک ئان لەئايەنەکەى خۆى پاشگەز بێتەو ئەو
 لەمەودا خوا کۆمەڵێک دێنێ. بۆ پەرۆزاندنەو ئايەنەکەى - خۆش دەوێن و خۆشان
 دەوێ، لەسەر بێرادران نەرم و نیاين و لەگەڵ کافراندا تەوند تەيژ، لەدەوى خوادا
 تێدەکۆش لەلەوێ لۆمەکاران بێباکين. ئەوێش بەخۆشێ خواپە دەیدات بەهەرکەستێک
 بپوێ، وەخوا فرادان و زاناپە.

بێگومان دۆست و پشپوانى ئێرە بەس خواو پشپەمبەرەکەى و بێرادران. ئەوانەن کە
 نوێژ دەکەن و زەگاتێ دەهەن لەرکۆرەدان. وەهەرکەستێکیش دۆستایەتى خواو
 پشپەمبەرەکەى و بێرادران بەکات ئەو. - کۆمەڵى خواپە. بێگومان کۆمەڵى خواش زال و
 سەرمەتوون.

لەم شەش ئايەتە بەهێز و پێزەى خواى بەرز مەزن ئەم چەند راستى بە سەبارەت
 بەمەسەلەى (دۆستایەتى) و گێ دۆستى بێرادرانەو دەبێ گێ بەدۆست و پشپوانى خۆيان
 بزانن دەبێتێن:

یەكەم :

دروست نەبە وەرا نەهێج گام لەمەسولە ئان جێرولەگەر ديانەگان بەدۆست بگرن و
 هەرکەستێک ئەو بەکات وەك ئەوان تەماشایە دەکێ. (دیارە ئەو وەك ئەوان لەقەڵەمەدانە

چەند پەلەيكى ھەيە بەگۈيرەي توندى و سۈركى دۆستايەتەيەكە كەلەكۈرەي گەمۈرە دەگۈرەتەرە ھەتتا ھەمۇ جۈرەكانى گوناخ^(۱).

ساقىيەم :

ھەركەسك دۆستايەتەيە لەگەن جۈرەكە دېانەكان . كەدۈرە نىسۈنەي ئەھلى كۈلۈن . بېگۈرە بېيەنۈرە تىرسى بەزۈرەھەندى... ھەتتە ئەو ئەو بېرە بېيەنۈرە شەفەقەتەيە بۇ ناكەندە بەدەھەنلە دۈنەخۇش دادەھەندى.

ساقىيەم :

ئەو دۆستايەتەيە گۈرەنە كەپەزە بېيەن ھەبۈرە لەگەن ئەھلى كۈلۈرە دەپتە ھەي ھەلۈرەشەندەرە بىتاق بېرەندەرەي كەدەرە چاگەكانى ئەو جۈرە كەسانە كەندە پەفتارە ھەلۈرەتە خائىنەمەيەيان لى دەپكۈرەتەرە . زىيانبار دەسەخەرە دەپ .

چۈرەم :

بەنەشەندەي ئەرەي كەدەرە بەدەرەي باسكۈرەنە ئەمەسەلەيە خۇراي كارەجەنە مەسەلەيە پاشكەزبۈرەندەرە (پەرتەدەي ھەتتەرەتە پەش . ئەو دەگەندەن كەدۆستايەتەيە كۈرەن لەگەن ئەھلى كۈلۈرە مەيە ھەلۈرەتەندەرەي ئىنسانە لىئىسلام . (دەك گۈرەمان ئەو دۆستايەتەيە چەند جۈرە خائىنەتەيكى ھەيە لەھەندەيكىياندا ھەلۈرەتەندەرە كافرەبۈرەن دېتە دى).

پەنجەم :

ئەو كەسانەي كەخۇرا بەشايەتەيە ئەدەيان دەزانى كەتايەن بەدنامەيە خۇبايەيان پەن بېرۈرەتەرە دەپ خاۋەنەي ئەمەسەلەتەنە بىن :

۱ . خۇرا خۇشى بۈيۈن .

ب . خۇرايان خۇش بۈيۈن .

ج . لەگەن بېرەداراندا نەرم نىانۇ بەدەزەيە بىن .

د . لەتتار كافراندا توندۇ تېزۇ رەق . لەھەلەتەيە بېرەنگارىدا .

ه . لەرەي خۇرا ئەدەكۈش . لېرەدا مەبەت جەنگە كۈرەندە .

و . لەلۈمە تانەي لۈمەكەدان ناتىرەن .

ز . بەس خۇرا پەتەمبەرەكەيە سۈرەسانەي خاۋەن نۈيۈرە زەكات . دۈكۈرە بەدۆستە

پشپانەيە خۇبايان دەزان .

شەشەم :

(۱) لەكۈتايە ئەمەسەلەتەيكى گۈرەلە ھەمەندە خائىنەيە كۈرەدا بۇ پۈرۈرەندەرە ئەمەسەلە دەپتەندەرە .

کۆمەڵی مەولمان بێجگە لەخواو پێغەمبەرە کە و برۆاداران پابەند بەناپەندە . ئەر پابەندی پە لەنوێژو زەکات و رکووعدا خۆی دەنوێنێ . بۆیان نە دۆستایەتی لەگەڵ هێج کەسی تردا بگرن (چونکە وشەى ﴿ إِنَّمَا ﴾ لەزمانى عەرەبىدا پێى دەگوترێ «أداة الحصر والإثبات» واتە ئامرازى کورت هەڵتان و چەسپاندن چونکە هەرکاتێک بەکارهێنرا بۆ ئەوە پە کەشو حوکمە بۆ شێك بچەسپێت و تێشیدا کورتى هەڵبێت).

هەتەم :

بەس ئەوانە بەکۆمەڵی مەولمان و کۆمەڵی خوا (حزب الله) دادەندرن کەشو حەوت خەڵەقە باسکران تێاندان و حەتەم کۆمەڵی خواش زان و سەوگەوتوو.

ئێستاش کەزانیمان کۆ دۆستى کۆمەڵى مەولمانو بۆمان وێون بۆو کەدەبى کۆمەڵى مەولمان لەگەڵ کۆدا دۆستایەتى بگرت. بابزانی ئایا هێج کاتێک دەگۆنجن کۆمەڵى مەولمان بێجگە لەخواو پێغەمبەر برۆاداران کەسى تر بەدۆست بگرت. وەئایا دۆستایەتى کردنى خواو پێغەمبەرە کەى ئێک و برۆاداران هەمووى هەر یەك واتایە یان جیاوازی هەیە؟!

۲- ئایا دەگۆنجن کۆمەڵى مەولمان جگە لەخواو پێغەمبەر

برۆاداران کەسى تر بەدۆست بگرت، وەئایا دۆستایەتى کردنى خواو

پێغەمبەر برۆاداران هەر یەك واتای هەیە؟!

یەكەم :

لەرەلامى برێگى یەكەسى ئەر پرسیارەى سەرەدا دەلیین: نەخیر ناگۆنجن و دروست نیه. چونکە:

۱- وەك لەخانی دورەمدا خستماندرو وشەى ﴿ إِنَّمَا ﴾ ئامرازى (الحصر والإثبات) و کەچۆتە سەر ﴿ ولیکم ﴾، مانای وایە دۆست و پشتیوانى کۆمەڵى مەولمان هەر ئەر سێیانەو کەسى تر نیه.

ب- لەچەندان ئایەت و فەرموودەى تردا ئەر راستى پە ئەنکێد کراوەتەر، بۆ وێنە:

■ ﴿ لَا يَتَخَذَ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً. وَيَحْذَرُ كَـمَ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴾ آل عمران (۲۸).

■ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةَ مَنْ دُونَكُمْ لَا يَبَالُغُكُمْ غِيَالًا وَدُوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ مُعْتَلِقُونَ ﴾ آل عمران (۱۱۸).

■ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَادِي وَعَدُوَكُمْ أَوْلِيَاءَ لَتَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ- ﴾ آل عمران (۱).

دەستەم :

لەۋەلەسى بىرگەى دورەمىش دا دەلتىن: نەخىر دۆستاپەتى گەردنى خوار پىنخەمبەر
 براداران ھەر بەيەك مەنغا نىمە بەم شىرەيە:

۱. خوارى پەرورەدگار گەچەق (مىرگىز) ى دۆستاپەتى بەم دۆستاپەتى پىنخەمبەر
 براداران دور لىقن گەلەر چەقە پەيدا دەين، بەلنى خوارى پەرورەدگار لەھەمەر گاتەر
 شۇنىك بەھەمەر چەمەر واتاپەكەنى دۆستاپەتى (نەزىكى و خوشبىستن و پىشپان بەستن و
 كارپىن سپاردنىان...) دۆستو پارەرى كۆمەلنى مولىمانە. بەلام ديارە دۆستاپەتى
 پىنخەمبەر براداران بەھەمەر واتاپەكى گچەكتەر تەسك تەرە ئارا ئارادان ھەمەلايەنە نىدە.
 پىنخەمبەرى بەرپىز پارەبەرزمان ﷺ لەرووى خوشبىستن و شۇين پىن ھەلگەرتىندە
 بىگىرمان لەدەۋى گەورەترىن و چاكتىرىن دۆستانە. بەلام لەرووى بارەمەنى دان و
 پىشپان بەستن و مشورەخوارەندە، ديارە ئو لەرماندانەى كەلەجىگەى ئو زاتەن لەنئىر
 مولىمانانان ئو پۆلە دەگەرتىن، دىۋى كۆچى ئو!

ج. برادارانىش ديارە ھەركەسەر ھەر كۆمەلەپان بەشەندەۋى ئىمان و تەقۋايەگەيان
 دەين بىگىرە دۆست و پىشپان پىن بەستىن و دىيان پىن خوش بىگىر. نەك بەمەتەلەى بەيەك
 بىر سەر بىگىر!

بۇ ۋىتە: دۆستاپەتەمان لەگەن مىرلەنكى سالج و پارىزكارو دامەزاردا پەلەكى
 ھەيەر، لەگەن يەككى خوارو گوناح بارىش دا پەلەكى تىرى ھەيەر لەيەك تەۋازوردا نىن.
 دىيان مىرلەنكى كەلەبازەندى كارو كۆمەلەكى ئىسلامى داۋ لەسەر ئو بىنەمايەندى
 كەپتىش باسەمان كەلەگەلەمان يەك دەگىرە دۆستاپەتى يەكەيان پەلەكى ھەيەر.
 لەگەن مىرلەنكى تىرىش دا جا لەبازەندى كۆمەلەكى ئىسلامى دا بىن يان نەين پەلەكى نر
 يان چاكتىر بىلەن: چەند پەلەكى تىرى ھەيەر.

بەلنى... دەين لەم دورەۋە زۆر ۋەدە وىيا بىن و لەحساباتى خۇمان دا بەھەلەدا نەچىن،
 ھەروەك ناشىن ئو حساب بىر كىتاب كەردەنە و اشان لىكەت كەلەنئىر بازەندى تەسكى
 كۆمەلەر بىزۋىتە ھەى خۇمان دا خۇمان ۋىك بىلەنئىر لەجەمەۋەرى مىرلەنكى
 ئىسلامى يەكەنى نر داپىرىن، واپىزىن جىگە لەخۇمان كەسى نر لەدەۋىدا نىد!

تەن بىلەن يەك :

لەكۆتايى ئەم خالەش دا ئەم تەبىئىيە بەپىۋىست دەزانم بىخەمەر:
 ئەگەر دۆستاپەتى گەرتن (خوشبىستن و پىشپان بەستن و شۇين كەرتن و زازو نيازو نەپنى
 لەلا كەلەندەر... ھتە) لەگەن كالرانا قەدەغەيدە، چاكە لەگەن كەردەنە دادەگەرى
 بەزەى نواندەن خىرەۋايىر دۆست بەسەدەھىنانەن نەك ھەر قەدەغە نىدە. بىگەر خرا
 لەرمانىشى پىن كەردەۋە مەدەشى كەردەۋە، مادام ئو كالرانا لەھالەنى بەرەنگارى
 دۆبەتى كەردەنەمان دا نەين: ﴿لَا يَنْتَهِكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ
 يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
 الْمُقْسِطِينَ﴾ الممتحنة (۸).

ئىنتاش كاتى ئەمە ھاتىرە بىچىنە سەر باسى خالى چۈرەسى ئەم باسەر بىزاتىن داخوار،

۴. له واقیعی نه مرۆمان دا - دواي خواو پیغه مبهردکەي ښه

کي دۆستانه؟

وهك پيشتر باسان كره دۆستو پشتو پهنای راسته قيندو موئلقو هدميشي بزو كۆمهلي مۆلمان بېس خواي مېهره بانو دهستلا تدارهو. هار ئه مېش (سبحانه و تعالي) چهلي دۆستانه تي (مرکز الموالاة) په هروك چزون شيتايش بېچچوانده چهلي درۆمانه تي (مرکز المعاداة) په. مۆلمانايش به شنه دازهي نيزيكي بان له پېغه مبهردوهر پابه ندي بان به قورۆنانو سونه توه له هرو شوئيگ بزو به هرو ناووتيا ئېگهرو بن دۆستو يارهرو پشتوانان، جالسهرو ئه م پنجينده دهواتين بلين:

ا. كۆمەلو و بزوتنه ورو ئه مۆمده ئېسلامي يه كان له نيو كوردستان و عيراق و لاتاني دهر و دواوسي و سهرانسهر جيهاني ئېلامي و ناليه مېش دا نيزيگه شين كه س و باشترين دۆستو پشتوانان، له پيش هدمور شيانده شو انديان كه برويان به سياست جيهاندر به رهنگار بوونه ورو جهنگ هيدو ئه گهر ئيتاش به كره ره ئه سياست پياه نه گه (۱) سهرگهرمي ئامده يي و داين كره نې پندارست يه كان يي. ناكو به يادارست يي خواو پاشان هور و هيممدي مۆلمانان دلسزو ليدار كار دروباره ئايين و بدرنامي خوا به روبا بگريته ورو. ولاتمان له كور و سدم و لساك پاك بېته ره.

ب. ههروها كه سايت يه ئېسلامي يه كان به همر و جزو شيوه كانيانده چ نيزيگ بن چ دورو، به هه مان شيوه نيزيگه ترين دۆستو پشتوانان پاش كۆمەلو و بزوتنه ره ئېسلامي يه كان، كه پشان وايه نه گهر كزيكي گهروهر گرهنگ له م رۆزگارده بان مۆسلام بگري ههرو به مان ده كري.

ج. ديسان شو دام و دهنگا ئېلامي خزمه تگوزاوي كۆمه لايه تي يانه كه سهرگهرمي خزمه تي خلك و ئاره دانكر دندوي ولان به هه مان شيوه. به لام به م ريز كردن (ترتيب) د. شو مۆلمانانده چ نيزيگ چ دورو. جاله شيوه ي ده لته و كۆمەلو و مۆم داين بان به هرو شيوه يه كي تر كه ئېمه وهك ئه هلي سونه ت و جماعت. به گوناخ بارو خواو به عه ت و لاي (متحرف) بان ده زانين، به لام پشان وايه كه له باوند ي ئېسلام نه جوونه ده و ئه له هلي قيبه له تشوراو، شو انديش به هه مان شيوه به شنه دازهي مۆلمانه تي دېنداري و پابه ندي بان به شير به عه ته ره، به دۆستان ده زانين و چا كه كانيانان خوش ده و ئه و. رقيشان له گوناخ و خراپه كانيانه. ئه مېش (وانه كسانيك چا كه) خراپه بان شو عي و

(۱) بۆيه گوترومانه (برو بان سياست جيهاندر به رهنگار بوونه جهنگه هيد) و نمانگوتروه (برو بان به جهنگه جيهاد هيد) چونكه هېچ مۆلانيك نه برواي به ريز بوئي جيهاد جهنگه نه يه، به لام كينه له سهر ئه و به كشاها به رينه نه خه تر دهرنامي كارو سياست گۆزېني واقع به رو ئېسلام بان ؟

ناشەوعى پان تىدەپن و لەبەر چاكدو شەوعى يەكەيان خۆشت بۆين و لەبەر خراپەر
ناشەوعى يەكەشان بپانپوغزنى (مەسلەيكە ھەموو زانايانى ھەسنى ئىسلام لەسەرى
پلەكەنگە (مەفق) ن، بەپنچەوانەى (خوارچ) و (مەعتزە) و (روافى) ھە كەلەم
مەسلەلەپەر چەند مەسلەيكەى تەردا لەرێبارى راستى (أهل السنة والجماعة) لايان داوھ.
يەلەم بەگشتى لادانەكەيان ھىندە نە كەپنى لەبارەندى ئىسلام بچە دەرىو لەئەھلى قىلە
بشۆرین.

ئىتاش لەكۆتايى ئەم بەسەدا . ھەك پىختر گەفشان دا . (لەبەدانىكى گۆشراو)
دەربارەى جۆرو چۆنەتى و پەلو ھالەتەكانى دۆستايەتى كەرنى كافران لەچەند خاڤىكى
زۆر گورتدا دەكەپنە (مەك الختام)ى ئەم بەسە گەنگەو ھەسە:

لەبەدانىكى گۆشراو دەربارەى پەلو ھالەتەكانى دۆستايەتى كەرنى كافران:

دەوانىن ئەر پەلو ھالەتەنە بۆ چوار پەلو جۆر داھەش بەكەپن كەمەنەن:

١. كەمەپنە ھۆى كەلەرپور و لەدین دەچورون و ھەنگەرانەو.
 - ب. كەگەرنەحى گەورەپەر مەگەر بەھەلانى بزانى ئەگەرنە پىى كافر نابن.
 - ج. كە پان گۆرنەحى گەچكەيد پان ناپەندە (مەكرە)ە.
 - د. كەمەچ جۆرە گۆرنەحارى يەكى تىدا نەبو ھەر لەخانەى موباح داھە.
- جاڤىتا بابۆ ھەر كام لەم چوار پەلو ھالەتە چەند نەمۆرنەيكە پىنەو:

١. پەلو ھالەتى يەكەمى دۆستايەتى كەرنى كافران كەمۆلمان پىى دووچارى
كۆررۆ ھەنگەرانەو دەپن:

ھەك:

- دۆستايەتى كەرنى مۆتەلق ھەمە لايدنە (التولي الطلق).
- خۆشويستيان لەبەر ئايپەكەيان (دواى گۆرپان و دەستكارى كەرنەيان).
- بەخۆزگەخواستنى سەركەرنەيان بەسەر مۆلماناندا.
- لەرمانبەرى كەرنەيان - بەدۆر قەناعەتەرە - لەمەسلەى ياسادانان (تشرىح) دا.
- قەناعەت ھەپورن بەوھى كەوھە مۆلمانان و يەكەان و مۆلمانان ئىمپىتازيان
بەسەرپاندا نە.
- خۆلى پەرنە پشپان و ماستاو بۆ كەرنەيان بۆ رازى كەرنەيان لەدورى خۆشەپىتى پەو.
- مەشانە پىن كەرنەيان و پەمەندار دانانەيان لەجياتى مۆلمانان.
- ھاوگارى و پشپوانى كەرنەيان بۆ سەرخەنيان بەسەر مۆلماناندا - بەپىن فشاو
ناچارى - .
- چالەكەردن و لاسكەردنەو خۆ و پەچرانەنيان (الشبه بهم) بەسەرلەقى پان
لەمەسلەكانى عەقیدەو عبادەتدا بەتايبەت - بەپىن فشاو زۆر ناچار كران - .

ب. پلهو حالتی دووم که به گوناحی گهوره له قه لیم ده درې به مبرجیک شو شتانه به ده لال نه زانی:

وهك:

- نومی بز نواندنو گهردن بز کچ کردنیان (المداهنة والتفليل لهم).
- کردنیان به چنگای وازو نیاز (اتخاذهم بظانة).
- زیاده رویی کردن له گه وړه گرتن و پایده رز کردنه و پاندا.
- چرونه ژیر رگیتف و ده ستلات و حرکمرانی پانده به پنی پیرویستی و بدرزه و ونندی یه کی شعرعی.
- به شداری کردنیان له کاروباری ناپینسی و مونسه باتیاندا له پروی (مجاملة) وه نك قناعت و پروا، و هداوی لیپورودن کردن بز مردووه گانیان.
- لاسا گردنوه و خورنچواندنیان (التشبه بهم) له هه نس و گه ورت و درووشه کانیاندا وهك جیژون و مونسه باتی مردن و له دایک بورن.
- نیشته جی بورن له نیوانیاندا بز که سیک گهنه توانن دینداری غزی ناشکرا بگات و توانای کزچکردن (هجرة) یشی هدیبت.
- پیروزبایی لی کردنیان به بزندی شو درووشساندیانده که تاپیدن پنیانده و درووشو نیشانده کولریشن.

ج. پلهی سنی یعی دوستایه تی کردنی کافران که پان گوناحی گچکه پان ناپه سنده (مکروه) ه:

وهك:

- مدح کردن و ستایش کردنیان به پنی پاساوده (میرر) ینکی شعرعی. به لام نك له بدر ناپه سته گه پان.
- هاره لایعتی کردن و له گدن ژپانیان (به پنی بدرزه و ونندی یه کی شعرعی).
- متمانن مو تلهق پنی کردنیان.
- کار له لا گردنیان له گدن به سوك سیرگران و بی پیژی دا.
- خو و چوراندنیان له بدر گتر پو شاك و ندریتیاندا (که تاپیدن به کوفره وه).
- درووا بز کردنیان به تندر و وستی و سلامدنن و تمعن دریژی و برفه درای.
- پیروزبایی لی کردنیان له مونسه باتی ناسایی دا وهك ژن ژن خوازی و پژواویرون له به لایهك.

د. حالتی چوارم که به دوستایه تی (الموالاة) دانانری و له خاندی موباح به ولاوه نیه:

وهك:

- چاکو داد گدري له گدن کردنیان و خزشه رفتاری له گدن پان. که شمه سدرای موباح بورن

- خیر و چاکشور خواش فرمانی پی کردوره وهك پیشتیش باسنان کرد.
- خیر کردن بدندهاره‌کانیان و پارمندی‌دانان.
- سرخوشی لی‌کردنیان بدشیره‌ی کی شرعی.
- دیاری بۆ ناردن و دیاری لی‌قبول کردنیان.
- زه‌لامدانوه‌ی سلامیان نه‌گهر بدشیره‌ی کی دوست نهك بدموخنه‌ی سلامیان کرد.
- مامه‌لو بازارگانی له‌گه‌ل کردنیان له‌شتی موباح‌دا.
- خانو و پیدانیان به‌کری، بدموچیک بۆ خرابه‌ی مومنانان به‌کاری نه‌هیش وهك به‌کی جاسوسی.
- گارپی‌سپاردنیان بۆ مهبستی موباح و شرعی. له‌گه‌ل هه‌بوونی توانای دهرخستی مومنانه‌ی‌دا.
- سه‌فه‌ر بۆ نیژ کردنیان بۆ مهبستی موباح و شرعی له‌گه‌ل هه‌بوونی توانای دهرخستی مومنانه‌ی‌دا.
- له‌نیوانیان‌دا مانه‌هر نه‌بسته‌جی‌بون بۆ مهبستی شرعی. له‌گه‌ل توانای دینه‌اری کردن‌دا به‌ناشکرا.
- سهردان و هام و شویان بۆ مهبستی شرعی.
- که‌که‌ل لی‌وه‌گرتنیان له‌بواری پیشه‌سازی و کاروباری دنیایی و شوه‌ی شوان تیتیدا شاره‌زاترن.
- خواردنی خوارده‌منی‌یان و ژن لی‌هینانیان. نه‌گهر نه‌هلی کتباب بن له‌جوله‌که‌و دپانه‌کان. له‌کاتی پی‌ریست‌دا.
- هه‌بوونی خۆشه‌ویی و مدیلی سرووشی له‌گه‌ل هه‌سهری کینایی و کوو و باب و براو خوشک و کچ و خرم‌دا. یان هه‌رکه‌سێک که‌چاکه‌به‌کیان له‌گه‌ل ده‌کات. یان نه‌ده‌ب و ره‌شینیکی جوانی هه‌یه، هه‌رچه‌نده هه‌ندیک له‌زانایان نه‌مه به‌گوناه‌ی گچکه‌یان ناپه‌سند (مکروه) ده‌زان^(۱).
- سبحان ربك رب العزة عما یصفون. و سلام علی المرسلین.
- والحمد لله رب العالمین.

۲۹/مهرمزان/۱۴۱۹، ۱۸/شریات/۱۹۹۹، مهریوان

■ ■ ■

۲

(۱) بۆ ئەم ئەندوانه گۆشاره سەرچاوه‌که‌م کتێبی (الولاء، والصداء) ی ذم‌گۆر (عبدالله بن ابراهیم الطریقی) بوو له‌گه‌ل هه‌ندیک ورده ده‌سکاری خۆم‌دا، که‌شوپیش ئاماژه‌ی کردوره بۆ کتێب سەرچاوه‌ی شرعی به‌کاتی به‌سه‌کی.

به‌شی‌ده‌ی‌م

دورژمن و ناحه زان

(الأعداء)

رى خوشكردن

لە ئىسلام دا مەسەلى دۆزەتسایدی (السعادة) پش لە گەرنگی و بایدخ دا هاتوای
دۆزەتسایدی (المراة) پەر هیجان بەدی شوی تر بەگەلک ناید. جائیمه خوا پشیمان
بێ لەمەند خاتک دا تێک داخەینە سەر ئەم مەسەلەر، ورونی دەگەینەوه داخوا:

۱. دوزمنو دوزمنایدنی لږروانگدی ئېلاموړه پانی چې؟!

۲. چندی دوزمنانیدی (مرکز: المعاداة) کتیبه سدر کرده‌ی بدری (باطل) کتیبه؟

۳. ناوړه نېشانې عدليه دې د ورژمنانې خواړه چوارچيره ی سياسي پان چي په

4. لىراقىي ئەرزاندا دېرۇنمان كىن!!

•. ھىندوستان لە ئاستياندا دەپى چۆن بى؟!

بۆلۈمۈى ئىگىلىرى ئىدىيەسى ئۆزىدىم (دۆڭتاشنى پەشتىۋان) دا زائىمان بىرەى ھوق (جىيەھە
الحق) چىرىمۇ چۈنە، لىم بىشىشدا بىرەى ناھىق (جىيەھە باطل) بىناسىم.

دیاره لاسونځگی لمره کدزستانیدی دوزستانیدی (الولاء، والبراء) وهک دور ورو
 بهاره ورو وپیچمواندی په کتر لهدموو شتیک! بهرانبری په کن بلام بیداری پیچمواندا
 ناراده بهیگی باش بشی نؤیم لم بدشدا یارمستان دهاتو وینجامان بز کورت
 دهکاتمهو گدلیک ورونکردنمره لمر ویتستان لهکؤل دهکاتمهو، پندی عاره به که
 (الأشياء باخداها نعرف)!

ئىدى (لەئىسە ھەرگەت و لدخو! بىرەگەت) وڭ پىڭيانان گىزىرۇيانەر مېشى دولەتتە:
(ھەرگەت و بىرەگەت ھەرگەت و رىيان لدخو!). چۈنكى بىر-بىرى نەبلىند ھەبە نەندى:
نەئاسمان و نەزەرى! بىلەم و رىابە لىزەدا لدچانى بىست و بىتالى يەكۈرنى بوون (وحدە
الوجود) نەكەرى!! چۈنكى بىرنى حەقىقى ھەم خۇيدىتى. بىلەم تەبىئا بىزخۇيدىتى. نۇش
نۇزى و نەونى بىلەم لەرى!!

۱. دوزمن^(۱) (عدو) و دوزمنایه‌تی (المعادات)

لہروانگہی نیلامدوہ یانی چی؟

و شدی (عدد) که مرتبه‌ی کی عازم به بد لغز و در ننگه گانم زمانه دا دولتی: (عاده عاده)

(أ) سفر لحي قديم في (لسان العرب) بده، ب ١٥، ج ٣٦، هـ و هـ (المعجم الوسيط) ب ١٦ -
 ل ٥٩٥، هـ (تفسير مفردات الفاظ القرآن الكريم) ي سمح عاطف الزين.

دەلقين (العدو ضد الولي ضد الصديق) واتە: شەدى (عدو) دۆى وشەى (ولي . دوست) و زىشى (صديق . ھاۋەل) ە. ۋەدەلقين: (تەعادى القوم: عادى بىھىھم سەفا) واتە: (تەعادى القوم) ياسا: ھەندىكىيان دوژمنايدىنى ھەندىكىيان كىرد.

جامادام (موالاة) و (معاداة) دۆى بەكتر بىن. ۋەك لىھەندىگەكانى زمان دەلقين. كىوانە ئىگەر دۆست (ولي) بە (نيزيك و برادىرو خۇشەويست و پشتىوان و پارمەنى دەرو مشور گىيىر) بەگوتى دىيارە دوژمن (عدو) پىش بىرىتى بە لىكەسنىك گە: (لىت دورو ەو ئاھەزەم خۇشى ئاۋى و دۆتمو بىھەلىتەت دەكات. پىلانت لى دەگىيىر) دىيارە ھەركەسنىكىش ئەمانەى لىگەن كىردى ماناى ۋاپە دوژمنايدى كىردوى.

جاشاپاسى باسە واتاى (عدو) و (معاداة) لىزاۋەدى شەرىعىشدا لىگەن واتا زمانەۋانى بەكى پىكەلىكچىك و چوۋتەم ھىچ جىياۋى پان نىە. بەلام لىرەدا دەبنى ئاھلادارى چەندە مىسەلەك بىن:

يەككە :

دۆايمى و دوژمنايدى كىردى كافىران لىلايدىن مىسەلەۋە بىس لىرەلى بىرونە (بغض) ياندا كورت ھەلئەھاتوۋە، بەلكو ھەروەك چۆن خۇشەويستى (المحبة) پىشەكى و بناغەو يەكەمىن قۇناغى دۆستايىدى (الموالاة) يە. رەلى بىرونەش بۆ (دوژمنايدى) ھەمان پەلى ھەيمو ھەمان دەۋرى تىدا دەبىنى.

(راغب الأصفهاني) پىش لى (مفردات الفاظ القرآن) پىشەى رەلى بىرونە (بغض) كىردوۋە: (هو نفاذ النفس عن الشئ الذي ترغّب عنه. وهو ضد الحب. فإن الحب: تجاذب النفس إلى الشئ الذي ترغّب فيه)^(۱). واتە: بىرىتى بە لىسەزى و دورو كەۋتەۋەى نەلى لىر شەى كە ھەزى لى نىە. ۋەدەۋش دۆى خۇشەويستە. چۈنكە خۇشەويست بىرىتى بە لىپەلىكىش بىرونى نەلى بەرەۋەلەى ئىر شەى كەكەپى لى بىدىنى.

مەم :

دوژمنايدى و دۆايمى كىردى ئىر كەس و كۆمەن و خەلىكەبەى كەشەرو دوژمنايدى كىردى پاننى لىرە كىردوۋە، ماناى ئىرە نىە كەسەلىسان لىر دۆايمەكى كىردىدا ھىچ سىرور و لىپەرىكى لىپىش نىد ھەمو رىنگايەكى لىپەرىمەدا توختىر. ئاچوۋغە! بەلكو مىسەلىسان ھەروەك چۆن پەندەسانى شەرو لىر سىرورەدا كەشەرو بۆى دىيارى كىردوۋە دۆستايى دەكات، بۆ دوژمنايدى پىش بەھەمان شىرە. پىرەستە چ لىكەتەى ئاشتى و سىرور چ لىدەمى جىنگە و كوشارەشدا ئاچماى لىسەروەكانى شەرو پىت. ھەربىزەش قوۋىتەنى خىراى كارەبەچى لىگەۋەى جىنگە ھەرا لىجەنگەى رەو بوغزەدا

(۱) بىرونە: مفردات الفاظ القرآن، لى ە.

ئیسلاام موسلمانان نەکن. بئجگومان هەروەک چۆن ئێسڵ لەهەموو شتێکدا پاکێ و موباح برون و حەلالێ یە. دیارە ئێسڵێش لەئێشاندا وێژلێ گرتن و پاراستنی کەسایەتی یەتی؛ ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ ﴿الْإِسْرَاءُ (۷۰)﴾. دیارە ئێسڵش بەهێن دادگەری و چاکەکاری و بەزەهێ و ھاوکاری و خۆشەفکاری مۆگەر نابێ، کەواتە بەلای کەسێوە دەهێن هەموو ئەمانە وەوا (جائز) بێ، ئەگەر سوننەت یان فەرزیش نەبێ. کەحەتەن جاری وایە سوننەت و بگەر فەرزیش دەبێ.

بەلām ئەر راپەیی کەهەندێک لەزانایانی ئیسلامیش هەیانە کە دەڵێن: بوغزاندن و دژایەتی کردنی کافران تاپەتە بەوانەیانەو کە لەحەتەتی جەنگەر دژایەتی کردنەسەدان و، ئەوانە دژایەتیمان نەکن درووستە. جگە لەگولرو خراپەکانیان. غۆشان بوین و دژتایەتیشان بکەین!

بەلێ... ئەم وایە بەهەندە دەزانین و هیچ پێویستیشمان پێی نیە بۆ ئەوەی ئەر درو حەتەتی کەسایەتیمان کردن تێک نەگێڕین. چونکە وەک وروسان گەردەوەر کامیاتیان بەئەبەتیارێکی جیا لەوەی تەرز. هەرچۆن بێن هەرکەسێک بڕوای بەخوێ و پێغەسبەر و بەرنامەکی نەبێ، یان بڕوای بەبەکیکیان نەبێ بەئەبەتیارێ بڕوای تەبۆ و کولەرەکی هەر دوژمنی خوێەر، خواش (جل جلاله) فەرموویەتی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَادِي وَعِلْوَكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ ﴿الْمُتَحَنِّة (۱)﴾.

ئێستاش کەزانیان دوژمن و دوژمنایەتی چینی و چۆن، بابجینە سۆراغی وەلانی پرسیاری دروهم بزانین داخوا؛

۲. چەقی دوژمنایەتی کێ یە و بەرە (باطل) کێ یە؟

ئەگەر سەرئێچکی دەقەکانی قورئان بەدەین ژۆر بەروونی دەبینین کەهەروەک چۆن خوای بێ وێنەو پەرورەدگار - تبارک و تعالی - چەقی دژتایەتی (مرکز الوالاة) و، شەیتانیشت لەعەتەتی خوای لێ بێ و لێشی بڕو، چەقی دوژمنایەتی (مرکز السعادات) و بۆ ئایین و بەرنامەیی خوای پەرورانی. ئەمەش چەند دەتێک لەبارەرە:

- ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهُ الْغُرُورُ. إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ﴿طَا (۹۰)﴾. واتە: ئەو خەڵکێنە بئێگومان بەلێشی خوا راستە، جە بازاریانی دنیا هەڵتان نەخەلەتێنێ و با - شەیتانی - فەرودەر فەرپوتان نەدات سەبارەت بەخوێ. بئێگومان شەیتان دوژمنی ئێوەیەو ئێوەش بەدوژمنی دابێن. بەرپێستی گۆخەلەکی خۆی بەس بۆیە بەنگ دەکات تا کۆر بێنە خارەن. وەهاوەڵی - ئاگەری بێنەداری دەرەح.
- ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ

بدلا في الكهف (۵۰)، واته: کاتیکیش بدلیشتانسان گوت کړنوش . ی ریزگرتن . بز نادمه بدن . همدو . کړنوشیان بره جنگه لدیلبیس شو له . وه گدزی . چندزکه بور، لدلومانی پدوره دگاری دهرچوو، جاشایا خزی روهچدکهی بدوژست دهگرن لدجیاسی من، لدحالیکه دا کدشوان دوژمنی شیره؟! . شوان . خراپترین بدویل . ی خوا . ن بز ستمکاران.

■ ﴿استحوذ علیهم الشیطان فانساهم ذکر الله اولئک حزب الشیطان الا ان حزب الشیطان هم الخاسرون﴾ السجادة (۱۹)، واته: . شوانه کدمدهست لدمرناقیدکانه . شعیتان خستونییه ژیر رکیتی خزیپدوره یادی خوی لوبیر پردرونه توه، شوانه پیږی شعیتان، ناگادارین! ینگومان هدر پیږی شعیتان زیانباران. ■ ﴿وقال الشیطان لما قُضی الامر ان الله وعدکم وعاد الحق ووعدکم فاخلقتم وماکان لی علیکم من سلطان الا ان دعوتکم فاستجبتم لی فلاتریدونی ولوموا انفسکم﴾ ابراهیم (۲۲)، واته: وه . پژوی دواپی . کاتیک همدو شتیک نهوار یو شعیتان . بدپیږی خوی گوت: ینگومان خوا بدلیتی راستی پی دادر منیش گتشی ناراستم دانئ! وهن هیچ دمه تلاتیکم بدسرتان دا ندیو مدگور شوه کدبانگم کردو . شیرهش بددهنگسوه هاتن، جاسرکونزی من مدکدو سدرکونزی خوتان بکدن...

لدم دهقانه دهرده کدوئ کدشیتانی لدعنتی و نیلبیسی ندگریس سدرکودی بدوی ناهدقو چغلی دوژمنایتی کردنی خوار پیغیدورو نیلامو مولسانانه، وهک پیشیان گوتوویانه (خعتی خوار لدین سدی گای پیر دایه)!

بهلام همدو وهک چژن خوی پدوره دگار . وله المثل الأعلى . لدوی پیغیدراندوه (علیهم الصلاة والسلام) پدیار بدونامی خزی بز مرؤفیدی ناروده . شعیانیش طاغوته کانی کردونه نویندوی خزی لدوینگای شواندوه ریچکدو بیردوژه کانی خزی وهواج پیداده، هدریزیش خوی پدوره دگوار لدومانی بدی پیغیدوری خزی کوزته نیشاندی خواپدرستی و بدندایتی بزکراتی مولسانندی نیشاندیگان، وهک دمووری دتی: ﴿فلا وربک لا یؤمنون حتی یحکموک فیما شجر بینهم ثم لا یجدوا فی انفسهم حرجا مما قضیت ویسلموا تسلیما﴾ النساء (۶۵).

... وه بدپیچیدوانه شوه لدوماتیری کردنی طاغوتی کوزته بدلیشو نیشاندی لایق بودو شون کدوتی شعیتان وه گدئ پیږی شعیتان کدوتن وهک دهرمونی: ﴿الم تر الی الذین یزعمون انهم آمنوا بما انزل الیک وما انزل من قبلك یریدون ان یحاکمکونوا الی الطاغوت وقد امرنا ان یکفروا به ویرید الشیطان ان یضلهم ھلالا بعینا﴾ النساء (۶۰).

کدواته: خوی پدوره دگار لدبدهی هقدواو شعیتانی بدو دفتار لدبدهی: ﴿باطل﴾ ۱۰ لدناتار بملو، پیغیدوری پایدبرزو ری نیشاندو، طاغوتی گدندو، پی جبر هدریش

لەبەرانبەر ئەگەدان، ھەربۆیەش خۆی ژاڤو کاربەجی ھەمیشە بەشۆنکەوتروانی
 ئایپەنکەو، کۆمەلە پاکو سەربەرەو کە خۆی فەرەووە (حزب اللہ) و، بەئالاقە لەگرتو؛
 پێترو ئاقە ۆۆرو بەیختووبیز، کانی لاری لەراستە شەقامدەکیشی فەرەووە (حزب الشیطان)
 وەئەنەت جاریکەش وشی (حزب الرسول) یان (حزب محمد) لەلایەکو (حزب
 الطاغوت) لەلارە لەقوتوانی لێبەجی دا ئەهاتوون! چونکە ئە (پەتەسیر سَیِّئ) لەبەرە
 ھەق دا ئە (طاغوت) لەبەرە ئەھەق دا ھیچ کامیان سەربەخۆیەتی یان نەید ھەرووکیان
 نەینەو، ئەویان ئی خۆی بەروو مەزەو، ئەشیان ئی شەیتانی بەدو وەروون!
 ئێشتاش دەواتین بچینە سەر خالی سەیمە ئەم پاسە بزانی:

۲. ناوونیشانی عہدید دیو

چوارچیتوی سیاسی دوژمنایه‌تس خوا چریه؟

ھەررەك چۇن ئارونىيىنى عەقىدەسى دۇستانى خوار گۆمەنكەلى وشى (برادوان) -
 المۇنئون) ھو چوارچىنەسى سىياسىيان وشى (حزب اللە) دىيارى دەكات. دۇرۇم -
 ئاخذانى خواش بناغى فېكرى عەقىدەسى كۆپۈنەدىن (كوفەر) ھو چوارچىنە قەدرى
 سىياسىيان لەگەن شەپتان بونە. كەتاتە: دۇرۇم ئاخذانى خوا لىرورى فېكرى بىرە
 بىرە برادوان (كافرون) دەنارسىرە كىياتى سىياسىيان لەپەت تابلۇ: كۆمەلى شەپتان
 (حزب الشيطان) ھو خۇى حەشار دارە. شەمە بىشىرە: غەشى، بەلام ئىگەر بىئەننى
 چاكتىرە بىرورى ئۇ دۇرۇم ئاخذانە بىناسى. ئەننى سەرتىكى خىرا لەھەمەو جۇرۇ
 شىرە دەستەو تالەكەنىيان بىرەن. چۈنكە ئەمانە رەك ئەھلى ھەق نىن لەپەك جۇرۇ
 شىرە كۆپىنە كەشمە بىس بىرەمى ھەق. بەلكۇ ئەمانە بىزمەرى ئۇ فېكرە
 بىزچۈنە نەھەقەنى شىرتىيان كەتتورۇن بىشەندەزى ئۇ طەغۇتەنى خۇيان پى
 لىرۇشتورۇن بىقەدەر رور رەپەك جىجابار رەنجا، رەنكەگەنى (باطل) زۇرۇ
 جۇرۇرۇن. ئەمەش رورۇنكەدەنەپەكى كورت لەر بارە ۱۵

دروم و ناحضائی کوئی خوار بشیرہ کی سدرہ کی درو بدش :
بدگم : کالان ، دروم : سونافشان .

دهشترانین بز سلسلاندنی راستی ئدم دابدش گزردنه ئدم بهنگانه پشینهوه:

۱. همدروك چۆن بىناى بىر اداران (مۇنەزىن) ھە سۈرۈپتىكى قوربان ھېد. بىناى ھەر گام لە كافران مۇنابقاشقۇشە - نەعمان شېرە كە سۈرۈپتى (كافران) و (مەلقون) ن! بىلەم بىناى دەستور بىرە كەننى تىرى كۆرۈرە ھۈرۈپتى تىزىن.

ب. خدای کار به جنی لیسو روئی (التربة) و (التحریم) دا بدینلمبیری فرموده: **فَیَاٰیهَا النَّبِیُّ جَاهِدِ الْکُفَّارَ وَالْمُنَافِقِیْنَ وَاعْلَظْ عَلَیْهِمْ وَاعْلَمْ أَنَّهُمْ جَهَنَّمُ وَهَبَسَ الْمُحْصِرُ فِی التَّرْبَةِ (۷۴).** وه التحريم (۹). لُدش شُده ده گمیدن کبشتیه

سره کی دوژمن و ناحدزانی خواو و بیازو کوسنه کدی ئهم دوو پیرون.
ج. هه کام له (اهل الكتاب) و (مشرکون) به یقی قورئان هه که جوغزی کافران دان.
وه که ده فرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ فِي الْبَيْتَةِ (۶)﴾.
جائیتسا باله بهر تیشکی چهند ئایه تیشکی قورئان دا سدرنجی هه کام له دوو پیرون
بئ غیره بهین:

یه هه کم : بن بر وایان (المکافرون) :

ئوانه کله پاشکاری و بهداشکاری بن بر وای خویان به وان بهر به ئیسلام ده ده بهرن.
جاخوای ژانا بن بر وایانی به خهرا بهرین گیانه دارو جان بهر له ده کام داره وه که فرموییدی:
﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (الأنفال: ۵۵).
ئسجا کافرانیش له ئین خویان دا چهند جوړیکن:

ا. خاوهن کتینه کان (اهل الكتاب):

ئوانی کله ئیسلام دا به خاوهن کتیب ئیعتیار کرابن بهس جووله که (یهود) و دیان
(نصرانی) ن، که خوای داد گهر له بهاره یانه وه فرموییدی: ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ (التوبة: ۲۹). هه وه ها
فرموییدی: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزِّيذُ بْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِ قَاتِلِهِمُ اللَّهُ أُنْزِلَ يُؤْفَكُونَ﴾ (التوبة: ۳۰).

وه که ده بین خوای ژانا جووله که دیانه کان بهین دین و بن بر وای لاریژر لاسکه بهری
کافرانیش پش خویان له ده کام ده دات! چونکه عقیده ئیسان به کوری خوا له ده کام ده
له ئایینه ئهسانه بهی ده گانی به بهرستی هینده چینه وه سدری هه ده وه جووله که
دیانه گانی ئیان وه هر گرتوون تیکه به ئایینه گانی خویانان کرد وه.

ب. هاو بهش پهیدا که مان (المشرکون):

که خوای داد گهر له بهاره یانه وه فرموییدی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ (التوبة: ۲۸). هه وه ها ده بهاری ئوان کتیب بن بر وای ده ده کام فرموییدی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ فِي الْبَيْتَةِ (۶)﴾.

دهاره هه وه جوړه به بهرست (وئین) ده گانی ئهم وژو گاه وه پشوروش له یانه ده.
هاو بهش پهیدا که مان دا کۆده به وه.

ج. ناگربهرست و نستره پهرسته کان (المجوس، الصائبون):

که خوی یوزو مغز له چنده شوینکدا باسی (صائبة) ی کردوه. بدلام تنها لیدیك
شوین باسی (مجوس) ی کردوه. وه دهلمری: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا
وَالصَّابِّينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ
اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ (الحج (۱۷)).

شایانی باسه هه نیک له زانیانیش فدرموویانه (الصائبون) فربشته پهرستن نیک
نستره و غرژکه پهرست.

د خواننامه کان (الملاحدة، الزنادقة):

ئهمانئ ئهوانه که هه ئهسلان برهوان بهیج شتیک نیو خواش ناسن و بیدین
که لهرعدون نه مروره لدم جزوه یو ون. خوی بیدین له باره یانهوه فدرموویانی:
﴿أَفَرَأَيْتَ مِنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
عَلَى بَصَرِهِ غِشَاءً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾. وقالوا ما هي إلا حياتنا
الدنيا نموت ونحيا وما ينهلكنا إلا الدهر. واللهم بذلك من علم إن هم إلا
يظنون ﴿الباقية (۲۴، ۲۵)﴾.

د ههنگه راهه کان (المترتلون):

ئهمانئ کهسانیکن که سوده مینک مسولمان یو ون. یان خویان واپیشان داره
که مسولمانن بدلام درایی پاشگیز برهونهوه بههزی وتو دربرینیک یان کردوه و
وهتاریکی کافرانوه له یابین دهرچون. خوی داگه ره له باره ی ئهم جزوه ی کافران
فدرموویانی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ
سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَى لَهُمْ ذَلِكَ بَأْتُهُمْ قُلُوبُهُم لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نُزِّلَ اللَّهُ سَنطيعُكُمْ فِي
بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْحَالَةُ تُكْفَرُ بِأَعْمَالِهِمْ فِي جَوْهٍ
وَأَدْبَارِهِمْ ذَلِكَ بَأْتُهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسْتَخَفَّ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَاحْبِطْ أَعْمَالَهُمْ فِي سَعْدِ
(۲۹، ۳۰)﴾.

بدلئ ئهم پینج پیره کۆمەلئ بێ برهوان (کافران) پینک دینن به درویشی میژوو و
ئیشانی له گەل بێ. له راستیدا ئه گهر سهرنج به دین ناگرنجئ له پینج جزوه کافران
زیاتر ههبن چوئکه: ئیشان کله پینجازی خوا لای دا یان هه خواش ناسن و برهوان
بهیج شتیک نابن. که ئهوه حاله ی بێ دینی و زه ندیقی بهر له درویشی ئه سدا (ئهللحاده)
ماده گهری پین دهلین. یان خوا دهناسن به لام هه به دشی بێ برهوان دهناسن. حاج
له بهر ستراریش (الزهدیه) دا که ئهم به دهیان زیاتر. وه ئ له بهر وه درویشی
(روبوئیة) دا. وه ئ له ناوو سیف ته کانی دا. ئینجا ئهم هه به دشی به ده کفرانه یان شتیکی
زه مینی له گەل خوا به پهرستن یان به ده رحا ئ ده یکنه هه به دشی خوا. وه بتر هه نه ده و

ننگرو ئیسانو... هته، یان شتیکی ئاسمانی ده کدنه هاوېدنی خوا جالریشته یان نه ستیره یان خرزکه، که نه معش هم هدمو جزره هاوېدش پمېدا کدنه کانو هدم مدجوروسو هدم صائبه کان ده گرېنده، وهدم جوړه کدو دیانه کانیش چونکه ئهوانیش بده دقې قورئان عوزه یرو مسمیح بدکوری خواو هاوېدش له خوا بدنی ده زانن.

دېسان له لایه کی دیکه شوه ده تانین بلتین: کافره کان یان همر پروایان بدناپینې خوا بیه، وهک زه ندیقو مدجوروسو هاوېدش پمېدا کدرو صائبه کان. یان پروایان بدناپینک هدیه کدېزکاتو قوناغیکې تری مرؤفایدنی هاتورهو بز ئیستا ناشی. بدگشتی. سواروېش ده ستکاریش گراوهو گزواوه، وهک خوی گموره ده لهرموئ، فی یحرفون الکلم من بعد مواضعه. المائدة (۱۱) کدنه ماندش جوړه کدو دیانه کانن. یان ئاپینیکې راست (صحيح) یان هبروه کدنه لامله بدلام لزی پاشگوز برونه توه کدنه ماندش هملنگدراوه (مرند) هکانن.

ئسجا باسدرنجیکې بدنی دووه می درومنی ناهدانی خواو کزمنه کدی بدین کدنه غلرو دروړوه کانن:

دوه می: مونا فیکان:

مونا فیکه کان پېستړین جزوی درومنی ناهدانی خوان. بدم بدلگانه دی خواو رهش ئم ده عوایه ئیسات ده کدین:

پدک:

خوای زانو پدنهان بین لهرمو بدنی: فی إن الحافقين في البرك الأسفل من النار ولن تجد لهم نصيرا في النساء (۱۴۵). وانه: بیگرمون مونا فیکه کان له پلدی بندری ناگر. ی دوزه. داو هیچ یارمدنی ده ریښان بز شک نابدی. دپاره همدروک جزن بده دشت خواونی پلان (ذات درجات) ه دوزه غیش خاوهنی پلدی بدوړه خواو (ذات درجات) ه. جامونا فیکه کان چونکه پېستړین جزره کافرو بده وړتړین درومنی ناهدانی خواو ئاپینو کزمنه کدین دپاره شایندی نرم ترین پلدی دوزه غیش!

دوو:

له دهمو قورئانی دوو جاران وشدی (حزب الشيطان) هاتوره ئدیش همدروک جاران ده پاره ی مونا فیکه کانه، که خوی دادگدر لهرمو بدنی، فی ألم تر إلى الذين تولوا قوما غشبا الله عليهم ما هم منكم ولا منهم ويحلفون على الكذب وهم يعلمون. استحوز عليهم الشيطان فانساهم ذكر الله أولئك حزب الشيطان ألا إن حزب الشيطان هم الخاسرون في المجاداة (۱۹، ۱۸).

نه دمش ننگرو شتیکی بگه بدنی ئمده به کدنه ده غلرو غمندنو دروړوو وچېدلانه

له همدوو جزوه کافره کانی تر پشتر خه سله و پشکه پشمره کانی پتیری شه پستانیان تیدا هاتنه دی. و پتیری تدار عهباری ئیبلین، خوا بیانیری چنده پیسو نه گریه!!

سی:

خوای کار به جی هه گانی ک باسی کافران کوردی له قورئانی دا به چنده ئایدی تکی کووت پشاسی کردوو و کوتابی به پاسر خواسیان هتاره، به لام کههاتنه سهر باسی شو دهغه و خائشانه زور به دریتی باسی کردوو و توار توار تیشکی خستنه سهر همدوو هلس و کووت و ئاکارو به گره قسو ته عیبری بهرو مه جلیشیان و تانانت زور جار لدر لیا به رهنگد و بهمن سهر و سیاشیان، به لکر هه نیک جار لهدش به لاره تر چوره هه ستر نهستی نیرد و نیازو مه بهستی گلاری نیر دهر و نی له کور و خیا نه دا کولارو هه لقر و لوشیان ده خاتوو!! دپاره ئهدش ده لاله لهد به کجار پیسو و زیانه خشیان و مترسیان ده کات بۆ ئیلام و نه هلی ئیلام.

بهستی... کافران به پدرو به راشکاری و به ده سامک و چار به چیک دینه پشرو هه لدورووه ده پاناسی، به لام شو ساخته چی و قیلبارانه له بهر به غیره تی و ناجوامیری و نویریان خزیان له پشت پدرو ئیلام و سولمانه تی هشار داوه دپو جامی (۱) که له کجیتیان له بهر کردووو کلاری قیلباریان له سهر ناره، به دوسر شتی رواله تی و بزشیان که به ندای سولمانه تی ئه نجاسی ده دن، ده سامکی خزیان کردووو له سنگه ری خیا نه تی طابرووی پشجمه دا خزیان له بزسه ناره، وهک سپیه ماری سرو سهگی نه ئین گرو چه قه لی چه مز هه و ده رفه تیکی تر سۆکانی په لامار خزیان مه لاس داوه! بزیه خوای کار به جی و میهره بان له قورئانی به عیرو پیزو خاره و حورمه ت و ریزی خۆی دا هینه گرنگی و باید خی بهناساند و پدروو لیت له سهر هه لده و ده سامک له سهر رولانه بان داوه. ئهدش تا کو سولمانانی دلسافر به غره زو پاکو چاک به قسو چاوو راره دینه و رواله تی به جمه ورو دیکوری بۆش و به هه ناویان فریو نه خۆن و له خسته نه چن و به نه پکیو ته لمر داوپاتمه نه بن.

بۆینه: له سووریتی (البقرة) دا له (۲۰) ئایدی سهره تای دا خرای زانا باسی هه رگام له بهر واداران و به پروایان و سولمانانی کردوو. له (۲۰) ئایدی (۵) یان بز پشاسی بهر واداران و (۲) یان بز کافران تهرخان کرا. به لام (۱۳) ئایدی بز پشاسو پدرو له سهر هه لمانی شو دهغه و سینه پیر و نه خه شانه تهرخان کرا. هه ره ها سووریتی (المافقون) له (۱۱) ئایدی درێ که (۲۱) دپریان گرتوو به پشکه هاتوو و به لام سووریتی (الکافرون) له شمش ئایدی کووت که (۳) دپریان گرتوو!!

(۱) دپو جامه جزوه بهر گنکی تابه تی به وینه به لهدو گیانه دارانی تیدا بهر واپی بۆ راوله له بهر ده کت.

و ەمگەر چۆن دەئا ھىچ سوورەتلىكى مەدەنى نىيە گەخوئا ھاسى موناھىقەكانى
تەندەكردىن، بۇ رەتتە: (البقرة، الاعمران، النساء، المائدة، الأنفال، التوبة، النور،
الأحزاب، محمد، الفتح، الحديد، المجادلة، الحشر، المنافقون).

چەوار:

ھەركاتىڭ لەقورئانىدا ھاسى يەككە لەجەنگەكانى ئىسلام كراپىن لەقورئەگادى
پەندەمەر ﷺ دا ھەممەن ھاسى ئەر خائىن و ناھاكەنش ھەر كراو. چۆنكە ەك پەشتان
گوتتورپانە (لەبوائى لاقى رەش و سەى دەردەكەن) يان ەك عارەب گوتتورپانە (الشدايد
صقيل الرجال). واتە: تەنگانەكان دەرخەرى جەھەرى پىوانىن. بەلەن چۆنكە لەكاتى
جەنگدە جىھاددا مەسەلى بەخىشى مائ و سامان لىداكارى و سەمار گەمار ھەستى و
تەنرەتى و مائ و ھال بەجى ھەشتە... ھەند دېتە پەش ديارە ئەر مەدان و ھوارە چاكتەين
مەھەك و تەرازورى دەرخەشتە ھەلەنگەندى ئەر نامەردانە! شاعىرەش بەخەزەپى
نەبگوتتورە:

سوف ترى إذا انجلى الغبار

افرس نحتك أم حمار!

لەرەش كۆتەپى بەم خالە دىنەن و دەچىنە سەر خالى چوارەم تاكو بزانين داخو:

۴. لەواقىقى نەھەرمۆماندا دوژمنو ناحەزانمان كىن؟

ديارە لەسۆنگەى ئەرە ھەلەخالى پەشتوردا لەبەر تەشكى قورئاندا سەرنجى دوژمنو
ناھەزانماندا چاكت لىيان وردىيورەنەر. لەرەدا ۆزەر پەتەرەستەن بەشەكەندەر ناكات.
چۆنكە قورئان ھەرمەيشى ئەزەلى و ئەبەدىى خواپەر خواى زانا پەندەنەپەن ھەمەر چاخ و
سەردەمەر رۆژگارەكانى تەندە رەچارگەردوون. ھادام بەپانەپى زەمىن و دەرەپەى زەمان بۇ
ھەمەر مەقەپەتى ئاودەرە. ەلەرەستىدا دوژمنو ناحەزانى خوا ئىسلام سەلەمانان
لەماھەت و جەھەردا لەھەمەر چاخ و قۇناغەكانى مەتوردا ھەرىەگەن ئەرە گۆزانى
بەسەردا دى تەنھا دېگۆزەر رەلەتەيان ئەر تەبەلۆر دوروشسانەپەن گەخەزەپەيان
پەندەنەپەن، بۇيە ھەر بەگورنى دەلەين:

لەواقىقە رۆژگارى ئەمەرمۆماندا دوژمنو ناحەزانى خوا خەرمەن ھەمەر ئەرەن
كەدۇ: ۱. خوا (سەھانە و تەمالى)، ۲. پەندەمەر ﷺ، ۳. ئىبەم، ۴. سەلەمانان. بىن
يان دۇى ھەركاتەكان. واتە ھەركام لەم چوارانە، گەواتە:
۱. موناھىقەكان.

ب. جوړله کدگان.

ج. دپانه کان.

د. هاوېش پېداگډره کان، کهدموو جزره گاني بت پدېرسته گانن وهک هيندوکی و بووډی و کزنغشیزسی و... هتد.

ه. ژوندیو بې ډین و خواندناسی و مادده پدېرسته کان.

و. مدجوسی پدگان.

ز. صائبه کان.

ح. هلنگډاره کان. کلمولانی ټیمو سدرناسدی جیهانی ټیلا میث دا. هدرکام له کومېرسته گان و مارکیه گان و سز شالیسته گان و ناسیز نالیسته گان و دیمز کراسی پدگان. کدېدزاره وی ټدېر سمرجدم (لائیك) پان (سیکولاریست) پان (عدهلسانی) (۱) پان پېدده گوتړئ، کد و ژور دډه چنه خاندی هلنگډاره کان (المتردن) چونکه خالی هاوېش (القاسم المشرک) ی همدو ټو پېرو تالمانه بریښی په لهرازی نه بوونیان پدو کدښلام بدونامی همدلاینی ژبانی ټاکو کزمدل بې، جابینگومان ټدېش واستوخو ردفز کردنی فدرمانېره اېمتی خوا (حاکمیه. الله) پد. بدېوی رت کردندوی سدروری و بالادېسرتی ټابین و بدونامه کی!

بزیښ دټلین (کد و ژور) و ندمان گوتړه (ټیکرایان). چونکه ژور لدانه هدرچنده هلنرسته کدشیان (کولر). بهلام لدېر عوزرتکی وهک نغاسی و بې ټاگیس. پان ناچار و ترس... هتد ناتوانرتی حوکمی کولر پان بدمردا بدرئ. چونکه ټاشکرایه که بژچېاندنی حوکمی کولر بدمر یه کیکه دا دهی همد پیویست کدوه کان (موجبات) ی هدین و همد پدچدگان (موانع) پشی لاچووبن. بزیه زانایان وهک بنچیدیدکی شېرعی لمو باروه لعموویانه: (قد یکرن قول الرجل أو فعله کفرا ولیس الکافر لعدم وجود شروط، أو لعدم انتفاء موانعه) واته: (جاری و اهدیه قدی ټینان پان کردده وی کولر و بهلام به کافر دانانرتی لدېر ندهانتدیدی مودچدگانی پان لاندچوونی پدچدگانی) (۲).

ټیشتاش باپچینه سزواغی وهلامی پرسباری پېنچدم و کؤتایی و بزانی داخوا:

(۱) ټد وشبه کزور کس به (عدهلسانی) گزئ ده کمن، مدهای (لائیك) و (سیکولاریست) ۱۸

واته: دټایی و بې ډینی.

(۲) پروانه: (الایمان) ی د. محمد نېمو باسین. ل. ۱۷۶، ۱۷۷: (صحیح مسلم بشرح النووي)

ب. ۱۷، ل. ۷۲: (شرح المفیده الطحطاوی) ل. ۳۵۸، ۳۵۷: (الرواجر عن إقتراف الکفائر) ی بن

حجر الهیسی. ب. ۱، ل. ۲۸. رسترنجی پشی سټ پدم (سیرپاود) ی ټد کتبه ده.

۵. هه‌لۆیستمان له‌ناستیان دا ده‌بن چۆن بێ

ئه‌وه‌لامی ئهم بڕه‌سه‌ره‌ش دا هه‌ر به‌گه‌وه‌ی و پوختی ده‌لێن؛
هه‌لۆیست و هه‌لۆیستمان له‌گه‌ڵ دوژمن و ناحه‌زانی خوار خۆمان دا دوو هه‌ژکار
(عاملي) ی سه‌ره‌کی ديارى ده‌کەن. له‌حاله‌که‌وه‌ بۆ حاله‌که‌وه‌ بۆ جۆریکی تر
ده‌هه‌ژن. به‌گه‌مان: ئهو قه‌ناعه‌ی که‌خۆمان و کارو خه‌باتی ئیسلامی به‌مانی ئێده‌یه‌،
که‌تا به‌ده‌یه‌کی باش له‌به‌شی هه‌تاه‌م (شه‌یوازه‌گانی گاری ئیسلامی) دا تێشکه‌مان خه‌تانه
سه‌ری و رووسمان که‌وه‌وه‌ که‌له‌مه‌ر قه‌ناعه‌که‌دا شه‌یوازی گاری ئیسلامی و شه‌یوه‌ی
هه‌لۆیست و ره‌فتاری له‌گه‌ڵ ده‌روهره‌دا ده‌بن چۆن بێ.

دووه‌م له‌ر دوو هه‌ژکاره‌: بڕه‌یه‌یه‌ له‌جۆر شه‌یوه‌ی هه‌لۆیست و ره‌فتاری دوژمن و
ناحه‌زانه‌مان له‌گه‌ڵ ئێمه‌دا. چونکه‌ هه‌رچه‌نده‌ دوژمن و ناحه‌زیش بێ وه‌ک به‌یروباوه‌رو
مه‌به‌له‌یان به‌ته‌هلی که‌له‌یه‌مان بزانین، له‌رووی به‌دونه‌مه‌ر فیکره‌ وه‌له‌به‌هانه‌وه‌ به‌یه‌ک چار
سه‌یره‌یه‌مان به‌که‌ین، به‌لام له‌رووی هه‌لۆیست و هه‌لۆیستمان وه‌له‌به‌هانه‌وه‌ له‌گه‌ڵمان دا، دياره
جیاوازیان له‌نێدا هه‌یه‌و جۆراوه‌جۆرن، ئه‌وانه‌یه‌مان که‌له‌گه‌ڵمان ته‌باو له‌بارن و دوايه‌تی و
خراپه‌مان ناکه‌ن. دياره‌ که‌شانه‌و پێوانه‌یه‌کی تریان له‌گه‌ڵ ده‌کری، خرای کاربه‌جیش له‌ر
باره‌وه‌ نه‌روویدی: ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ
يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ أَنْ تَرْجِعُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾، ئه‌مه‌
ی نه‌هاکه‌م الله‌ عن الذين قاتلوکم في الدين واخرجوکم من ديارکم وظاهروا علی
اخراجکم ان تولوهم ومن يتولهم فاولئك هم الظالمون ﴿المستحنة (۹.۸).

هه‌روه‌ها ده‌ریاره‌ی جیاوازی نێوان جووله‌که‌وه‌ دياره‌کان. یان هه‌مه‌یه‌که‌ له‌دیاره‌کان
له‌سه‌ر رای ژۆر له‌تۆیه‌وه‌وه‌انی قه‌وه‌مان که‌ده‌لێن ئهم ئایه‌تانه‌ ئایه‌تانه‌ به‌وانه‌ گه‌شتی نێن بۆ
هه‌موو دياره‌کان وه‌ وایه‌ ده‌چی ئهم رایه‌ش به‌هێزتر بێ و واقیعه‌ش په‌شتگیری ده‌کات.
به‌هه‌زی جیاوازی هه‌لۆیستمان وه‌ له‌ئاقار ئیسلام دا نه‌روویدی: ﴿لَتَجِدَنَّ أُمَّةً
عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا
الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَحَارُ ذَلِكَ بَيْنَ مَنَّهُمْ قِيسِمِينَ وَرَهْبَانًا وَانَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ وَإِذَا
سَمِعُوا مَا نَزَلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيقُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ ﴿المائدة (۸۲.۸۵).

که‌تایه‌ی ئهم به‌سه‌ر به‌م تێبێنه‌یه‌ ده‌لێن؛
که‌له‌م خالی په‌نجه‌مه‌دا گه‌وه‌مان؛ (هه‌لۆیست و هه‌لۆیستمان له‌گه‌ڵ دوژمن و
ناحه‌زانی خوار خۆمان دا دوو هه‌ژکاری سه‌ره‌کی ديارى ده‌کەن له‌حاله‌که‌وه‌ بۆ حاله‌که‌وه‌
له‌جۆریکی تر ده‌هه‌ژن) مه‌به‌ستمان پێ: هه‌لۆیستی که‌ده‌یه‌ی (عملي) یه، نه‌که‌
هه‌لۆیستی مه‌به‌هه‌ی و عه‌له‌یه‌یه‌ی فیکری، که‌وه‌که‌ ژۆرجار ئه‌که‌که‌مان که‌وه‌وه‌، ئه‌مه‌
گه‌وه‌یه‌ی به‌سه‌ره‌دا ئایه‌ت و ته‌هلی که‌له‌ر ئیفاق هه‌تا ده‌ست له‌که‌له‌ر ئیفاقی خۆیان
هه‌لێنه‌گه‌رن، هه‌رچۆن بێ له‌رووی عه‌له‌یه‌یه‌ی و مه‌به‌هه‌ی به‌هه‌ر به‌دوژمن و ناحه‌زی خوار
خۆمانیان ده‌زانین.

۳۰ مه‌ه‌زان/ ۱۴۱۹، ۱۹/ شه‌به‌ات/ ۱۹۹۹. مه‌روان

به شی یازده هـ م

تأمانج (الهدف)

رئ خوشکردن

مدهستان لښامانچي کاري ټيلاسي شو شوک و کارو چالاکی پانډه کد کړمډلی
مولمان له ژپاني دنيا دا وه که شوک (وظیفه) ی سوشاني پښی هډه ستی و جی به جی ی
ده کات د جاده توانین بلین هر کام له:

۱. به نډایه تی بوخوا گردن (العبودية لله تعالى).
۲. جی نشی پته تی گردنی خوا لډسرو زوی (خلافة الله على الأرض).
۳. هډنگرتی سپارده ی خوا (حمل أمانة الله).
۴. دهر چورن له نافي گردن دهر ی ژپاني دنيا.
۵. شاره دانگردن دهر ی زه مین (عساة الأرض).
۶. چسپان دنی دادگري (تحقیق العدالة) له نډیرو مرؤفایه تی دا لډسرو زوی.
۷. بهر پیا گردنی بدرنامی خوا (إقامة دين الله).

چندند شوک و کارینکن - کله راستی دا همدووشیان هر دهنه پک شت و همدووشیان
چند روینکی پک حقیقتن - که خوی کار به جی و دادگري به مرؤفایه تی سپار دویون. به لام
لشکریه که تنها کړمډلی مولمان تواناو شایسته یی شنجام دان و جی به جی کړدنیا نیان
هده.

کدواته باه و کام له حوت خاله به کورنی پښی زینه ده. تا کو شوک و شامانچي
کړمډلی مولمانانسان لډسرو زه یی بو وویون پښتده:

۱ به نډایه تی بوخوا گردن (العبودية لله):

دپاره خوی پهر و دگار خاوه یی همدو و ناو و سیله تیکی به ورو پهنده و پدکک له ناره
جوان و چا که گانی و له سیله ته به ورو پهنده گانی یی بریتی به له کار به جی یی (حکیم).
به پښی شوم سیله ته به وروش نابی هیچ کام لډرو و شوکران یی خوا - همدو که قسرو
کړدو ه گانی یی - له حیکمت و شامانچ خالی بن. لښانی ش که هډلزارده ی
درو و شوکراره گانی و شاگولی باغی کانیاته به دهمان شپور چا گتیش. جاشو شامانچ و
حیکمتی که خوی کار به جی و زانا لښانی بو دویو شک کړدو و که بو خوی له خوی دا و
بو خوی به پښی نه ده ی بریتی به له نډایه تی (العبودية) ده که له دند دانی ده یی قوروشانو
سودت دا باس گراوه. بو وینه:

■ ﴿ وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون ﴾ (الذاریات ۱۶).

- و ما ارسلنا من قبلك من رسول إلا نوحي اليه انه لا اله الا انا فاعبدون ﴿٢٥﴾.
- و لقد بعثنا في كل امة رسولا ان اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت. ﴿٣٦﴾.
- لیسوروهی (الأعراف) پیشدا که بدستورهای کز مذهبک لپیخته بمران علیهم الصلاة والسلام ده گزینیده که (نوح) و (هود) و (صالح) و (شعیب) ن. همدویان وه (کزرس) ینک ثم رستیده دو باره ده گزیده: ﴿یا قوم اعبدوا الله مالکم من الهه غیره.﴾!!
- همدوها لیسوروهی (الشعراء) یش بدعیمان شیره همرکام له (نوح) و (هود) و (صالح) و (لوط) و (شعیب) چاکترین هدلات و سلاسی خوابان لیسورین وه کزرسینک رستی: ﴿إني لکم رسول أمين، فاتقوا الله وأطيعون﴾ و دو باره ده گزیده.
- شجعا شتیکی شاکرا به گد بندایدتی (العبودية) و پدستن (العبادة) پیش. ده ورورد (باطن و ظاهر) ی ئیشان و همدور لایندکانی ژبان و گزورانی داده گزید. هیچ کدین و بز شاییدک له گزور پانی ژبانی و هیچ ورورد شینک له جو و جزو و جلا کور و هدلس و گدته کانی ناهینتیره کمدی پیوندات و بندزی خوی مزوی نکات. بز ندی هج کس هیچ بری بیاوردکی ندین که خوی گزیده دای هار پش پیداکردن (الشرك) بکات و سوری خوی بدز لنگوی بند پدستی بکات.
- ده شتران بز کورت کردنوهی مبدست بلین:
- بندایدتی بز خوا گردن و پدستن همدور و ک بازندی دوو شمدگان (شعائر) و بدنامه کان (شرائع) ده گزیده، دین ئیشان نه گزید بمری بینه بدند و پدستاریکی راسته قیدی خوا همد دوو شمدگان وه نوینور و زور و خدج و زیکور و دعا و ندزور قویانی... همد و همد پدنامد یاسو ده ستوره کانی لایند جزو و جزوره کانی ژبانی وه سیاست و نابوری کز مذهبک و لهدنگی و جندگد ناشی... همد بهس لدخوی پردورد گاره وه و هرگز و تنها بزوش دنجایان بدات.
- شاپانی بایشه دوو شمدگان (شعائر) زیاتر بدلایندی شغری و مدعوی ئیشانوه پدوستن و یاسو ده ستوره کان (شرائع) یش زیاتر پدیره ندی بدلایندی کز مذهبک و ساددی ئیشانوه همدو، پیکمور بهمدور و کیش نموه ندین شعر بدندایدتی و خوا پدستی به ناینددی که (خوا) لدرمانی پدبند کانی کردوره بوی دنجام بدن، همدیزیش له کاتیک دا پیغمبر ﷺ ثم لاینددی ده خرنده، ﴿اتخذوا حبارهم و رهبانهم اربابا من دون الله﴾ (التوبة ۳۱) (عدي بر حاتم الطائي) هاند خزمتی و خ چیکي زیونی لمل دایر گوئی: ﴿إنهم لم یعبدوا هم﴾ شتران و آند جو ولد کدر یاندکان حبر راهب کانیان ندیدست! پیغمبر ﷺ لدرموری: ﴿إلی انهم حرموا

عليهم الحلال وأحلوا لهم الحرام فاتبعوهم فذلك عبادتهم إياهم ﴿ واته: یا! ثوران . واته پشده ئایینی یه کانی جووله کور دپانه کان . حدلانیان لی حدوام ده کردون حدوامیان بز حدال ده کردون ثورانیش شوینیان ده کورتن . جائده پورستی ثوران . واته خدکه که . بور بزیان . رواه احمد والترمذی (۱) .

واباشه کونایی ئدم باسهش بدم فدرمورده معزندی پشدمبر ﷺ بزمین که موغادی کوری جدید خوا لزی وازی بن لزی ده گپرتده: ﴿ کنت ردف النبی ﷺ علی حمار فقال: یا معاذ هل تدري ما حق الله علی عباده وما حق العباد علی الله؟ قلت: الله ورسوله أعلم قال: فإن حق الله علی العباد أن يعبدوه ولا یشرکوا به شیئا، وحق العباد علی الله أن لا یعذب من لا یشرک به شیئا. فقلت: یا رسول الله أفلا أبشر الناس؟ قال: لا تبشروهم فی تکلوا ﴿ متفق علیہ . واته: لدیشت پشدمبرده ﷺ سوازی گور دوتیؤنک بوربوروم فدرموری: ئدی موغاد! ده زانی هدقو مافی حوا لدمبر بدنده گانی و هدقو مافی بدنده کان لدمبر خوا چی یه؟ گورتم: خواو پشدمبرده کدی زانائون . فدرموری: بنگومان هدقی خوا بدمبر بدنده کاندوه ئدویه کدبهدسترو هبع هاوبدشی بز پیدانده کن . وه هدقی بدنده کان لدمبر خوا ئدویه کدمبر کدستیک هبع هاوبدشی بز پیدانده کات سزای ندهات . گورتم: ئدی پشدمبری حوا! زیا مورده بدخندکی ندهدم؟ فدرموری: موردهیان مدهید . چونکه پشندی لی ده کدمده . وبنس پشت بدلاندی فیکری و عقیدهی خوا بیده کگرتن (توحید) هک بیان ده بدسترو لاینده کردوبی یه کدی لی فدراموش ده کن .

۲- جن نسینا یه تی کردنی خوا له سر زهوی (خلافة الله علی الارض):

ئهمیش یه کی تره لهو ئدرکه گرتنگاندی کدخوای کاربدجن بدتیکرای ئیسانه کانی سباردوه بدلام بنگومان جگه له سورئان هبع کس شایستی جن بدجن کردنی نیه . ئدمش چند ده قنک لهم بارهوه:

- ﴿ واذ قال ربك للملائكة إني جاعل فی الأرض خلیفة . ﴿ البقرة (۳۰) .
- ﴿ هو الذی جعلکم خلائف فی الأرض . ﴿ طاهر (۳۹) .
- ﴿ ثم جعلناکم خلائف فی الأرض من بعدهم لننظر کیف تعملون . ﴿ یونس (۱۴) .
- ﴿ إن الدنیا حلوة خضرة وإن الله تعالی مستخلفکم فیها فینظر کیف

(۱) پروانه: تفسیری ئیسنو کثیر، ب، ۲، ل ۱۳۶۹ صفوة البیان لمعانی القرآن، ل ۱۹۹، ۱۹۲.

تعملون۔ ۴ رواہ مسلم۔

درباره مذهبیتش لجن‌نشینانِ پستی گردنی که سبک شومیه کذب‌گوهری ز لُمرِ نهدی
 تدوچیهای وی بدرِ پُره‌بخت، کدواته: بدنه‌ایست بَرِ خواگرد و جن‌نشینانِ خواگردن
 لُسر زهری هودبَکَر، چونکه هیچ گامبَکیان بهمنِ پدیروی کردن لُداپَین و بدنامایِ خوا
 لُبراه‌گانی تاکیو کُزمنی و معنوی ماددِو شدِ خُدی سَیو... هُقد دا
 نایب‌نمَدی. هُدرِ پُیش خُوی کاربَخت لُتِو هُموو بووندهو گانیات دا پیدامِ بدنامایِ
 نایب‌نمَدی لُدرِ پُیش پایب‌دروزی پدوه بهس بَر نیشانه‌گان ناردروه، چونکه شو
 لُدرِو کاره نایب‌نمَدی و گرنِگدی که بَشتانِ پُبراره لُسر زهری پُریستی بدنامو
 پیدامِ تدوچیهای نایب‌نمَدی ده‌گات. خُوی کاربَختش دَرباره‌ی حِکْمَتی ناردنی
 پُغدمبرانِ فُرمودمَدی: ﴿مِ رِسلَا مِشرِین و مِنا، رِین لَکَلَا یَکُونُ لِنَاسٍ عَلٰی اللّٰهِ حِجَّةٌ
 بَعْدَ الرِّسَلِ﴾ (النبا، ۱۶۵).

۳- هه لگرتنی سپاردهی خوا
(حمل امانه الله):

ثُمَّ دَٰخِلُهَا فِي الْمَكَّةَ لِتَخْبِرَهُنَّ أَنَّهِنَّ مُؤْمِنَاتٌ بِلِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَلِيُخْرِجَهُنَّ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِنَّ كَذَلِكَ يُخْرِجُ اللَّهُ الضُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

زبان تویز و هوانی قریبان دویاروی تفسیری وندی (اسانه) گدلتا پدتی (۷۲) ی
سوردهتی (الأحزاب) دا هاتوره قسبی زوریان کردوده. بدلام هسره قسبو بیرو رایه گد
شدو (را) پاندا گز ده بفره:

راہی یہ کہہ س:

مدیریت له (امانه) ندر ناپير و بدرنامه پديده که خوي گاربه چن بنز نيساسي سارده و

تا که لاسر زاسين پيادهي بگات. چاهنديک لندونيزهوان بدوشدي (نگليف) تدعير لهو. بدرفاميه دهدهندره هندنکبشيان به (لررض) وهندنکيان به (طاعة) وهندنکيان به (حلاة وصرم... الخ)...

رای دودھ:

مهم‌ست له (اماتة) ئود خەسلەت و تاقىبەتەندى يانە (خەشائى) ن كەشەنبازى
ئىنسانىن بىلىمىر باقى كاشائىنى ئىتو بىرونەردە يان لانى كەم بىسىر زۆرەيداندا، وەك
(عەقلى) يان (وېسى. ئازاد)...

بدلآم برای بنده رای بگذرد و دوهم سده نجام بدک دگر بندد. چونک ندری
کدشاسانه گان زهوی شاخه گان نهانوانیوه هدلی بگرن گد (بدنامه)ی خواهد. هژی
بدر چه گدی ندره بد کدشاسانه گان زهوی شاخه گان شو نایب تندی یانویان تندن
کدوایان لزی بگن شایستی ندر کارویان هدلی. ولدراستی د رشتی د فاین ۱۳۳۳ هجری
شویه بدک دلدعبیر لیداندری ندر راستی بد گدرفا هیچ درو بستگاریکی خرد لادر
جیمی لدناست فدرمانه گانی د نه! دیان شناسیش بویه ندر فیدتاز نایب تندی یانوی
پن دراون کدشایستی هدلگرتنی ندر کزنو جی بدجی کردنی ندر ندر که گینگدو بدزنی
مدت. کدواته:

ده‌گورنجی بښي: مو شمعانه که‌سره‌لهدی برونه‌وړ بداسانه زه‌ب‌لا‌ح‌ک‌انی و
 زه‌ب‌نی پر وره‌کاروی شاخ و چای سختی‌مده له‌براندی‌دا په‌چوکه داهات و ترسوی
 له‌روی نه‌شوانی هللی بگری . چونکه خوا ب‌م‌وی دروست نه‌گ‌وړن . ه‌ر برتی‌به
 له‌د‌مان مو حقیقتی که‌ل‌خالی دروه‌دا باسان کرد . واند ب‌نه‌ی‌نی کردنی خوا
 چی نشینامتی کردنی ب‌و‌و‌ردنی نایین و ب‌ن‌ام‌دی ! و‌ن‌انیش ب‌خی مو سینه
 نیستازو تایه‌ت‌م‌ندی ب‌ام‌و‌به که‌ش‌ی‌تی ب‌و‌و‌ردنی ش‌رکتیکی فینه گ‌رنگ‌و
 مدونی ه‌ید . مادام وایی دپاره مو نیستازو تایه‌ت‌م‌ندی ب‌نه‌ش که‌شو پ‌و‌و‌ایه
 که‌س‌ه‌تی به‌ پرزو و‌ال‌ان‌دیان ب‌و نیسان ه‌س‌ر‌گ‌ر‌د‌وه . دیان سپاردو ش‌معانه‌نکی
 لورس و گ‌و‌ر‌د‌ر . به‌ل‌ج‌ی خ‌و‌ی‌ان‌دا به‌گ‌اون‌ه‌نی‌ان‌و س‌راس ل‌س‌ر نه‌گ‌ر‌ان‌ی نیسان
 م‌و‌ی س‌م‌ و ن‌ف‌اسی (الغلم والجهل) ی ب‌ن‌و‌ج‌وان‌د‌ر ده‌ن‌ئ ک‌دی‌اره (س‌م‌) ن‌ع‌ی‌ر
 له‌ت‌ن‌گ‌چ‌و‌نی ه‌ی‌زی کرد‌ه‌ی (الف‌رة الع‌م‌لیة) ی نیسان ده‌د‌ام‌و‌ه . ن‌ف‌اسی ش
 له‌ت‌ن‌گ‌چ‌و‌نی ه‌ی‌زی ل‌ی‌ک‌ری (الق‌وة ال‌ک‌ویة) ی . ب‌ل‌نی ژبانی نیسان دنیا به (الغلم
 و‌ج‌ه‌ل) ت‌ن‌ک ده‌چ‌و . ب‌ز‌ت‌اری داد (العلم والعدل) پ‌ش نا‌و‌ان ده‌یت‌ره !

ده‌بنده وای بود چن گداسگری موانلیقدگان و موش‌پیکه‌گانش دوابدوای ناپیدن (شدانانت) ناماره بژ ندانه گده‌زی تیکچورونی میزی گردبی‌بان . که موانلیقدگان . وهیزی لیگری‌بان . که‌هاوش‌پیدا کرده‌گانن . دورچاری خدشور توروره‌بی و تشک‌نجدی خوی داد‌گدر دیز . چونکه موانلیقدگان گبرو گرفتیان ندانی (جهل) نیه بدلکو

ندوانیندو. هاربدش پیداکرده کانیش دهر دیان له عقل و علیم و نیگدیشیان دایه. دیان ده شگونجی بلین: مونافشده کان نسوونی زهقی شواندن کدبه هزی خیانت له ممانعتی (هیدایهت) ی خواره و رسوا دهین. چونکه ده زان شاین چیه پست گویشی ده خن. هاربدش پیداکرده کانیش نسوونی زهقی شواندن کدبه هزی خیانت و ناپاکی له ناپه تهنده یه گانی ئیشان و بزا بیدان و بدکار نه نایان له شوینی خویانده و زه بوون و سدوژر دهین. چونکه شگهر عقل و هوش خویانان بدکار هینا پار بهلا ساگردن دهر شوین گهرنی کویرانه وازیان نه نایان تروشی بت پهرستی نه ده بوون!

وه بر وادارانیش کدخوا لیبان دهر ورئ و بهزی یان له گن ده ورین نسوونی شو جزوه ئیشانانده. بدنگو هه شوان شو جزوه ئیشانانده. کده و دهر وک له ممانعتی شوریعت و فیطره تیان پاراستور و. ههردورک هیزی لیکری و کرده یی خویانان له شوینی خویانده و بدکار هینان و به نه وک گاری بدنایدنی و جن نبتایدنی و سیدایینی خوی بوزو مدزن ههستان!!

خوایه بدلوونی خوت له بری شوانده بدنگو له بری ییشده ی شوانمان حساب بکه کده بریستی بنده و جن نشین و نه مینداری تون له سر زه مین و هینه ی نووکی دهر زیش خیانت له بچ له ممانعتیک ناگن! نامین.

۴- دهر جوون له تاقی کردنه وهی زیانی دنیا:

خوای دادگهر له باره ره له مرویه تی: ﴿ تبارک الذي بیده الملك وهو علی کل شی قذیر الذي خلق الموت والحیة لیبیلوكم انیکم احسن عسلا وهو العزیز الغفور ﴾ (۲۰۱). واته: بهر و برینه و بیزو بهر قهراری سز شو راندی کموک هه بهر دهست و ی بهر له سر هه مورو شتیکیش بدترانایه. شوهی کدیزان و مرندی ره خساند بوون تا که تاقیان بکانه و کامتان کرده وهی باشره. وه شو زانو ئی بوور و ده.

بدن... بووریک شری شو شو وک و نامانجی کدیشنی له سر زه مین یو خولق تیار و. بهر ئیشانانیش تواناو لیه شاهه یی وهی هینانان هه. بریتی به له دهر جوون له تاقی کردنه وهی زیانی سهر زه مین. چونکه زیانی ئیشان له سر زه مین دهر قه تیگه تیه! تاقی ده گریتدوه. بهلام له سزنگی شوه کده بادت (موضوع) ی تاقی کردنه وهی کرده وهی چاکتر (احسن عسلا) ه. شدریش وک زانو ئی زه وهی قهرمان فخرموریانه: بریتی به له رات ترو پاکتر (اصوبه و اخلاص). وه بهر شوهی کده رات بوون (صواب) ی کرده وانه پاک (خالص) بوونیشیان تهنه پار تهنه له برنگی: خوایی مدهست بوون (الإخلاص) و شوین گهرنی یغه سهر (انباع السی) وه سزنگه دهین. له بهر شه هویانه کده یاس کران جگه له کزمدانی مومنانان شوین گهرن وای سهر وهی به نه سهران (موحه مده) هیچ گهل کزمدانیک تر شایستی دهر جوورینان له تاقی کردنه وه

سید، چونکه، وهك گورتمان خوی کاربدجن بابتی ناتی گردنبره ی ئینسانی بدکردره ی
ستور پاک دناوه، ثم دوو مدرجی کرده ویش بدس لنگره ی (ایضایه) و (اخلاص)
دنو ئه مایش تنه او تنه او لهدرو سدرچاره ی ورونی خرابیده گگرتن (اشترجید) و بدبره ی
له پیغمبر گردن (إسماعیل النبی ﷺ) هدله لولن، دیاره ثم دوراندش بدس له ئیسلام دا
چنگ ده گرون!!

== ناوه دان کردنه وه ی زه مین

(عمارة الأرض):

خوای زانا لهر باره وه فدر سوویدی: ﴿قَالَ يٰۤاٰتٰرَمُ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرِهٖ هُوَ
اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيْهَا﴾ هه (۶۱)، واته: ... گوتی شی گه له کدم!
خوای بهرستن چ خوی تر تان نین جگه له ی، هه ثم له زه مین پی گه یاند ورون بر
ناوه دان کردنه وه ی لهر داناوان..

دیاره مه بدست له ناوه دان کردنه وه ی زه مین بهر هه دند برون ئینسان گانه له خیر و ئیور
سازو نیعمته کاسی و سورده لهر دگر ئینبانه به چاکترین شیره سز گه شیدانی زبسی
سرو فایندی له سهر زه مین له هه ددوک بواوی ماده ی مدعنه ی دا، چونکه به پیچیدانی
سرو بوجوونی رنجکهر بیردززه سرو فزاده کان ئیسلام ده لئ ئینسان له گه ی زه ی و گه یان
(روح) ئیکی خوایی پیکه اتووه: ﴿اِنِّیْ خَالِقُ بَشَرًا مِّنْ طِیْنٍ فِیْزًا سَوِیْتَهُ وَفَضَّلْتُ فِیْهِ
مِّنْ رُّوحِیْ﴾ هه (۷۱-۷۲)، که وایی پیویسته زیان و گوزهران و شاورستانه ی (حضارة)
به کیشی له سهر هه کام له دوو شاده ماره بنیاد بری و، هه ددوک لایندی و ورحی و ماده ی
نیدا ره چاوبکرین، نه گه رونا لاتن و لاسن و خوار و خنج دهره چی!

ئسجا به تئکید به تئکید ناوه دان کردنه وه ی زه مینیش بهر شیره ی بهر هه بونگی
(توازن) هه نیوان و ورح و ماده و ورحی و عه ت و دنیا و قیامت ته نه او ته نه ی به هزی
پیاده کردنی به نامی کۆتایی بهر مه سهر ده ی، ثم بهر نامه کۆتایی بهی خوا که به دواویس
پیغه بهر ی خوی دا نارد ویدی، گه ئه میش بدس له زه ی گۆمەلی مسولان دایه، چرنکه
به ی مسولان بهر ی قورئان و شیرین گه روه ی سهر وه ی پیغه بهر وانی (صلی الله علیه و آله و سلم)،
که واته: ناوه دان کردنه وه ی زه مینیش بهر هه ی و است و وروستن له ی و
نامانجیکه بهر به کۆمەلی مسولان دیتدی.

۶- جه‌سباندنی دادگه‌ری له‌نیو مروفایه‌تی دا له‌سه‌ر زه‌مین:

خوای دادگدر له‌باروه فدرموویدی: ﴿لقد أرسلنا رسلنا بالبينات وأنزلنا معهم الكتاب والميزان ليقوم الناس بالقسط وأنزلنا الحديد فيه بأس شديد ومنافع للناس وليعلم الله من ينصره ورسله بالغيب إن الله قوي عزيز﴾ الحديد (٢٥).
واته: بدته‌نکده پیغه‌سروانی خۆمانسان به‌دته‌نگد - معجزه - انده ره‌وانه‌گه‌دوون کتێبه‌و ته‌رازووشان له‌گه‌ت ناره‌دونه‌خوار تاکو خه‌لکی به‌ده‌ده‌گه‌دی به‌ریه‌ بچن، وه‌ش‌ه‌ش‌ه‌شان ناره‌دونه‌خوار هێزێکی زۆری نێدایه، وه‌سه‌ره‌ره‌ که‌لکی زۆر بز خه‌لکی. وه‌ه‌زه‌یه‌ی خوا به‌زانق داخوا گه‌ی خزی پیغه‌سه‌ره‌گانی به‌ناه‌باری - واته له‌خه‌لته‌تێک ده‌که‌خوا به‌نه‌ نه‌شه - سه‌ده‌ه‌خات، بیه‌گومان خوا به‌هێز واته.

لهم ثابته بهذين بيته دوره گدرفي که چسپاندهني داد گدري لنيو سرؤفايدني د ندرؤ
ثامانجي ننگري پنهيمدواني خوا بوره (عليهم من الله افضل الصلوات واتم الصليبات)
چونکه داد گدري بدکيکه لنادو سيفته مرزو بين دنگاني خوي داد گدر. هدر بيزيش شو
داد گدري هار سئنگي و رنگ و پئکي به لهدمور برونه و دا دوره فرشتيدو. وک خوي
کار بهجن فرموديدني: يا ارحمن علم القرآن خلق الإنسان عاده البيات الشمس
والقمر بحبان والنجم والشجر يسجدان والساء رفعها ووضع السيزان ألا تسلطوا
في الميزان وأقيموا الوزن بالقسط ولا تخسروا الميزان يا ارحمن (٩٠١). ديره
مرؤفيش که شامگولي باغي برونه و درووستي کنيان. هدر بيزيش شو هدمور
درووست کراوه کاني خويده گدري. هدر بيزيش شو ندرکيکه که هدمور
برونه و دروانی هدر گترني و شايسته بي بديزه بديزيان نديوه: وه (نيسان) بک
که جي نشيني خويده له جاکترين بيگانه درووستي کردوده. بؤ درخستني زنده ويزو
حورمهت و قدری بديريشته کاني فرموده که کونوشي - ويزو حورمهت و قدر گترني - بؤ
بدون! نيسانکي باوا نايب لمبسته مي گشي برونه و ويزه (شا) بيش و دهن شو
داد گدري به لؤزيان و گزوه راني نمويش دا بديريشته و بگوه چسپاندهني داد گدري
لؤزياني نيسان دا لهني هدمور درووست کراوه کاني تر گترني و بديريشته. چونکه
نيسان جي نشيني خويده جي خويدي لهده و ويش بيش: ديره ندر ندر نديزيان دا
ديروايه لهده و وي بيش، خوا شو ناوي لي نهده و شو شو که دني بين نهده و بديريشته
لهسزنگدي نهده که نيسان وه باغي درووست کراوه کاني نيه که دني بين که کراي بيز
چند ياسايدي ليزي ياي و کيساي و بايز لوجي... هغه که تواناي سديجي نيديت،
به فکر بدمه بستي نهده که به دلکي تاني کردنه و جي بهجن کردني شو ندرؤ کراوه
که پي سپراره، خوي کار بهجن کردو و پدي بديريشته و نديکي نازاره و نقي لنيو
هدمور کانيان دا و پي نازاد (الإرادة الحرة) ي بديريشته، لي ندي نديزيان بديريشته

[illegible][illegible]

۷- به‌ریاگردنی به‌رنامه‌ی خوا له‌سه‌ر زه‌مین

(إقامة دين الله على الأرض):

خواى بمرزو مدزن لدر بارمشده فدموبدنى : ﴿ شرع لكم من الدين ما وصى به نوحا والذي اوحينا اليك وما وصينا به ابراهيم وموسى وعيسى ان اقيموا الدين ولا تتفرقوا فيه كبر على المشركين ما تدعوهم الله يجتبي اليه من يشاء ويهدي اليه من يشاء ﴾ الشورى (١٣) . واته : شُدوى بَزْ شِيَه گَر دَوْتَه دِنْدَز لَدَمَر نَاصِي خَزِي گَنَدَوَرِخِي بِي زِاسپارد بَرَو رَشَوِيه بَرَو زَمَان لَدَو دَوَر شُدوى شِيَه اَشَوَر مَوَسَو عِيَامَان بِي زِاسپارد بَرَو . گَنَدَايِن . ي . خَوا . بَدَوِيَا بَكَدَو تَشِيَدَا پَر نَدَوَا دَمَدِن . هَاوِيَش پِيدَا اَكْرَان شَوِي تَز بَزِيَانِي بَانِگ دِه كِه زَوَر لُؤَسَرِيَان گَهَرِه . وَگَرَانِه . خَوا هَدَر كَسَبِكِي بَرَو بَدَو لَای خَزِي هَدَلِي دَه بَزِيَرَو هَدَر كَسَبِكِي بَرَو مَگَد بَشَنَدِه لَای شَوِي بَدَو لَای خَزِي دِرَو وَنِي دِه كَات .

گلدن پنج پیغمبره پایبدارزه کدلم شایده پیروزه شایده ژماره (۷) ی سرورده

(الأحزاب) پشدا ناروان هانوره که (نوروح و شېبهاجم موارو عيسو موحدهمه) ن
گمورهترين هذلات و چاکترين سلاسی خويان لئيبن به (اولوا العزم) ناسراون که گموره
سرووري هدمور پيئدمبراسی خوان (عليهم الصلاة والسلام) حا بهیئی لثم شایسته
به ننامدی تیکرای پيئدمبران (عليهم الصلاة والسلام) له کاکای و نيئوژکدا به گموره.
جبارازی به گموران گمهبی پدیورندی به بارودوخ و شایسته نندی به گمانی کات و شويين و
کرمه لگا کاندوه همد.

[illegible]

شاهانی گوتیش کدیوراکردن و پیاده کردنی بهرنامدی خوا لسه و دین خدمت و
 دودار و شاماجه بهرزو گمرنگاندی کده خالدهکانی پیشورده! باس گران ده گرتنه خیزی.
 چونکه:

لځاټيک دا بدنامي خوا لاس زوی - بشکي زوی بان همدوی - دودسپو
دوبته سپري بدشپو د لږي دا کړه دپسپو، ټپانگان دودسپو دودسپو
دودسپو کدندایي واستپه بڼ خوا لځام بدن.

دېسان بدس له کاتي خو کړو فدرمايو ويايدئ شاييني خواته مړي قايدئ دوتانئ شمرکي
چنگر ايدئ ي خوا لاسو ورهين بدجن بگډيدئ. بدمش شاپندئ شووې کدسيار دوي
گډوډو گراني خوا هلنگړئ بېته شينداری!

وله‌ژنر ساییدی خوگمی خوادا نه‌بی شینان توانای دودسره‌دوبرون دودچر دوسی ناسن
لذناقی کردنده‌ی ژپانی سر زه‌ی دا.

و هت تنها به‌هزی سدماگیرپورنی حوگوب، پدنامدی خواوه لیسان و هتوانی به‌هعدنی
راست‌لیندی وشه سرزمین شاه‌دان پکاتودو له‌خیرو پیر-ه‌کنی پدفره‌هعدن بیتو ژیانیکی
شه‌وتوی لفسو بنیاد بشق گدلساری قدرار ندیشودو ندیشبه ساییدی شوروپورودو
خلو پورونی پدرو قوولایی پکانی جانی بن‌شامانگی دوزخه پلینه‌دار.

● ● ● كۆتۈرۈش

لەسزنگدی حۆكمرانیستی بەرنامەدی خوارە نەبی قەت ناگۆتێتی دادگەری

راسته قیدو همه لایحه له ژبانی مرقایه دی دا بچسپی و بدقراوی بی. چونکه ئینسان هدرچون بی هو ئینسانو بدین پایهندی به عیدایه و بدونامی خواوه دستمو و نفاس (الظلم والجهل) لوتاری نابی و. میژووی کۆن و نرێ و واقیعی هارچدوخیل باشتیرین بدلگه شایهه پز ئیسانی شه کئینسان دورو له عیدایه بی خواو پایهندی بدونامه کیده. له بصر ستم و نفاس. قهت چاری بدوژی بونی دادگه دی نه کدوتووه. ناکه دی. وه میژووی دهولهتی ئیسلامیش به گشتی و به تابهت چاخ و سوده مه زیربه گانی. چاکترین بدلگه شایهه بز سلسانه بی شه راستی بی کهرا دادگه دی مولهقه هه لایه بی (قهیدو شهرت) نه نهو نه نه لایه بی ئیسلام دا بز مرقایه بی ده ره خشی. که به بی نه وهی گوی بدانه جبارازی به گانی وه گه ره گه ره زمان و. مه سللهی کور و ئینسان و شاپین و مه زه بکان به بهک چاو سیری ئینسانه گانی که دوه له مه سللهی هه ق نا هه ق دا به بهک ترازو و هه موریان گیشاو هه هه لسه نگاندووه و نه خاندووه و هه لی به خاوه نه هه ق داوه و نا هه ق و ستم به بی له بهیج کهس قیو نه که دوه وه. شه گه ره چی که دوه ترین و بالاترین ده ستلانی ده وله تیش بو بی که خه لفه (۱).

(ندوار بو)

۲/ شه ربان/ ۱۴۱۹. ۲۱/ شه ربان/ ۱۹۹۶

مه ربان

■ ■ ■

(۱) له میژووی ئیسلام دا به سهرهانی له م بانه به ژۆن که خه لفه و هه ره یگی شاپین هه جیره نه له به ره ده دادگا و سهران و خه لفه (مه کوهه) که نه.

به‌شی دوازده‌ه‌دم

مه‌به‌ست (الغاية)

رئ خوشکردن

مذهبستان لودخدی مذهبست (الغایة) نمو هیواو ثاواتر نومبده به کشتیان دهبوی لهدواوژدا پی بگات. جادیاره نمو هیواو نومبده هدره بدورو پیروژدهش کشتیانی سولاند کزمدنی خوا هدموو کرونوش و ونج و تعلقه لای پنهان و شاکراو فیکری و پروحی و کردهیی و ناکی و کزمدنی خزیانی لپنهان دا دهن شوبه که خوی پدوره دگاوو خاوهن هدموو چاکوو لوتف و گدوم و بدخششک. بدهندهی پدندی خوی حسابان سگات و. بهره زامندی خوی و بدهشتی بدین شادبان بگات و. لئاگرو مدشدنی بدینی دژدهخ قوتاریان بگات و چدالیدان بدات.

جانبه خوا یارویی لدم بهشی دوازه همددا لهدر تیشکی لورشان سرنشد دا لدم حایله دا سدهلی (مذهبست) دواوژیندهو قسه لی ده کین

۱. جیرازی نیوان نامانج (الهدف) و مذهبست (الغایة).

۲. گرنجی و بنهوش بوونی نیاز (النبة) له اسلام دا.

۳. مبدستی تاكو کزمدنی سولندان گدومترین و بدورترین و پاکترین مذهبست.

۴. کازیگمیری مذهبست له زیانی تاكو کزمدنی سولندان دا.

۵. شاپا ره زامندی خوا دوا کردنی بدهشت پیکده ناکوکن !!

بدلوم وه هدموو باده گانی تری نم بهرنامه فیکری به زیاتر لای کوروتی و پوختی و مدعتی زوو وشی کدم هلقه بهترین و. به هیواو شوبه سلیقه زبهرکی خویندی بدیزیش کفین و بوشایی زور ورونه کردنه و کدم لهدر ویشتن پریکانه و. عوزو پاسا و انیکش کفتره و بیپینه و شوبه کفتم نم نو سراهان یز کهسانی سهرتایی ندنوسپوره. دیاره شیش زیاتر بوز چ جوړه کهسانیک بنوسری دهی زیاتر ناست و شیوازی گونجاو بولمانی نینه و چاوبکری.

۱. جیباوازی نیوان نامانج و به بهست (الفرق

بین الهدف والغایة):

لهدوانگدی نیلامده نامانج (الهدف) نمو شتبه کشتیانی سولاند کزمدنی سولاند پی (مکلف) گراوند. لهرمانیان پی کراوه که ده کونکی گمروه گرنجی خزیان لهرار جیوی ژبانی دنیان دا پی هلسن و جی به جی یکن. بژ دینه: (بدهندهی کردن س خوا) لهدو نامانجیکه کلدش سانی سولاند کزمدنی

مسلان دواکراوه قومایشیان پی کراوه کله ژبانی دنیا یاندا بیهینه دی. وه خوی بدوز مزن هومویدی: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ الزمر (۲)، هوموها هومویدی: ﴿وَمَا أَمْرًا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ البقرة (۵).

دیان (هدراگردنی شاپین) نوروک ولمانجیکه کدوهک تکلینکی دنیایی غراوته سدر شانی کومدن مسلمانو لهدری پیوست کراوه کله ژبانی دنیایی هونلی هینانه دی (تحقیق) ی بدات. وه دهورموی: ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ﴾ الشوری (۱۳). بدلام مذهب (غایه) ندر لوتکه هومویدوز دورده کله ناسد کومدن مسلمان بدرو دوری دهجنو. دههانه دی لهدراوژدا کدوا لوتاغو هدرنگای سدری ژبانی شیناله پیی بگدن. کله درانگی نیلاندرو بریتی به لهدرامندنی خوار پاداشت چاکو بدخش شو کله (بدهشت) دا حزی دهورنن، وه خوی خاوه ندری چاکو بدخش هومویدی: ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رَحِمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجْلًا يَبْتَغُونَ فِتْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ الفتح (۲۹).

نجا شاپی باده گدیشتن بدنهشت لدرانگی نیلاندرو هدر لهیانه (خلان) ی جی بدجن کردنو هینانه دی ولمانجوه مبدرو دهریو. بدنه زوی ندر کله ناسی مسلمان سدرکوترو دهریو لدجن بدجن کردنی شو نوروک تکلینکی کله ژبانی سوزوی دا پیی سپرواوه هینانه دی شو ولمانجی کدوا ی لی کراوه. سدرکوتروش دهریو لدگیشتن بدو لوتکه بدوز بلیندی هیوا مذهبته کله دواوژدا بزی دیاری کراوه. بدلام لیره مسله یک هدیه نابی لی بی ناگابین. شویش شو به کدومچنده گدیشتن بدم وزامندنی خوار بدعشتی بدری لهیانه هینانه دی (وامانج) ی دنیایی بدمو سزگر دهریو. بدلام مادام نیلانی مسلمان توانای خزی به کارهیناو هونو کوشی خزی خسته گدر هومو دهریو بدناپت لهوری چالاکی به کوملایتیو سیاسی کان دا هینانه دی ولمانجو جی بدجن کردنی شوکی دنیایی بدعشتی ندرکراوته مدرجی گدیشتن بدعشتی. بدکورتی نیلانی بزو گدیشتن به (مبشت) بدس هونو ندرلادان دهریو ندرکدن لدریکو خواپی مذهبته سوزو ریکلاسی لدریکو تروره لهدر کراوه بدمرج. شیدی هومو نیلانیکی مسلمان مادام دهریو ندرکدن هونو کوشیو خدات بزو جی بدجن کردنی شوک ولمانجو ریکلاسی هومو. بدس مذهبته خوا بود. شو بترمان بدشواتو هیوا دواوژ گدیشتنو بدیداری خوا شادهورنی سزگرده. خوی دادگدریش لدر باره هومویدی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ التوبة (۱۲۰).

دیاره هور لیره دهرنن شو مدته حد مکیر هدرنن کدیده سهریکی گدوره پایه بدزی وه نوح (علیه الصلاة والسلام) جون لهریو پنج پندیده (ازله احرم) هکیده لدگن شوته دا کدوماره کی کده بدنی برابان بین نه هینا. هدرچنده

نفسود پندجا (۹۵۰) - لیش له گدلیان خدیت سو: وند حوای رس مرموییدی:
 ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ﴿العنکبوت
 (۱۱)﴾، وند مرموییدی: ﴿وَمَا أَمِنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ ﴿هود (۱۰)﴾.

بدن... گرتنگ شداید نینان وینازی خوا بگریو چی لدهست دئی درینی نهکات بز
 جی بدجی کردنی شو شوک و کاراندی گله زبانی دنیای دا پی سیپروان، وهک بابای
 جونیوار زدی پدکدی چاک بکلیو هدلی بوژیژی و تزی باشی نندا بویشین و هدرچی
 ده گدیته سه سر شو نهجاسی بدات، باقی پدکدیشی سدز دهین یان نا؟ باران ده بای
 یان نا؟ سنو کرلله لزی ده دات یان سلامت دهین؟ شوره عابدی شو نیر بددهست
 خراید، مادام شور لده این کردنی شو هو پنداریستی یاندها گدی پدیش بز سد گرتنی
 کاره گد کده مرمویدی نه کرد، جی لومو پدخنه نابیت، هدر و گزشتی و
 کاروخه بانی جی پیرو حورم و تقدیره!

۲- گرتنی و بندرهتی بوونی نیاز (النیة) له نیلام دا:

(نیاز) ی نینان بریتی به لود هاندهرو پالندهرو دهرونییدی کدرای لند دهکات کارو
 چالاکی پدکاسی خزی چه دهرونی بن، چه زمانی، چه کرداری نهجاسی بدات، جال نیلام دا
 نیدنی نینان به نمل و بندرهتی همره جزوه کارو چالاکی پدکان دادنه تی چ تاکی بن
 چه کز مدلی، و له زور دهقی ترشان و سرنهت دا باسی گرتنی و کازیگری نیت کراره
 هدم بز سد گرتن و بهر همداری بوونی جی و جزو چالاکی پدکان، هدم بز قیرونی بوونی
 یان داشت لدهر و دهر گرتنه ره نینان له لایه ن خرای گدرو ده، بز وینده خرای گدرو ده
 فدر مرموییدی:

- ﴿إِنَّمَا يَتَّقِلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ (المائدة (۲۷)).
 - ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾ (الزمر (۲)).
 - ﴿وَمَا أَمَرُوا إِلَّا ليعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ (البينة (۵)).
 - ﴿لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دَمَافُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ﴾ (الحج (۳۷)).
- بند مرموییدی: ﴿يَتَّقِلُ﴾ فدر مرموییدی:
- ﴿إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَىٰ﴾ ﴿فِي مَنَاقِبِهِ﴾.
 - ﴿يُخَفِّفُ بِأَوَّلِهِمْ وَأَخْرَجَهُمْ ثُمَّ يَبْعَثُونَ عَلَىٰ نِيَّتِهِمْ﴾ ﴿فِي رِوَايَةِ الْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ﴾.
 - ﴿إِنَّ أَقْرَبَنَا خَلْقَنَا بِالْمَدِينَةِ مَسَلِكُنَا شَعْبًا وَلَا وَادِيًا إِلَّا وَهُمْ مَعَنَا حَبِيبُهُمُ الْعَذْرُ﴾ ﴿فِي رِوَايَةِ الْبُخَارِيِّ﴾.
 - ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَىٰ أَجْسَامِكُمْ وَلَا إِلَىٰ صُورِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ ﴿فِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ﴾.

لەم دەقانه دهلامریتوه کهبێن ههيووتی نیازو ئیخلاصی پاكو بێخهته ئێسان
 نهدهرهم پاداشتی داوهزو نهدهرگهتی دنیایی چنگ ناکوئ، ئهمه لهسهرچکه
 لهسهریکی دیکشوه ئێسان کهبیتێ چاکو پاک بهو زو جاره ئهو نیازو پاکو چاکه
 شهفاعتی بێ کردهویی به دهکاتو بۆ قهرهبر دهکاتهره، بهلام بهمهرجیک درونی
 نهکردبوو و خهناي خۆی نهبرووهر پهرچیک هاتیهته پیش کهلهسهرروی ئیرادهی خۆیهوه
 بهروپ، پێغهمهبری خوا ﷺ زو بهپاشکای لهو بارهوه قهرمهرویدی، ﴿مَنْ سَأَلَ اللَّهَ
 تَعَالَى الشَّهَادَةَ بِصَاقِ بَلْغَةِ اللَّهِ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ فِي رَوَاهِ مَسْجِدٍ
 وَأَتَاهُ هَمَزٌ كَسَبَتْ بِهَا رِجْلُ الْوَلَايَةِ شَهِيدٌ لِمَنْزِلَتِهِ فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ رواه مسلم.
 یادی شهیدان تهنانت ئهگهر لهسهر جیگاوه نوبتی خوشی بهی.

بدلام لیله ده دهنی زور له خوی وریا بیتو خوی همنه خد دیننیو تندها به ده
 که خزگور گومانیکی له دنا همد پنی واین گدیننی کرده وانی بز پرده کاتوره بهین
 نه وهی عذرم بریار (تصمیم) ی جزم و داندواری له دنا پیدا ابروینی! هدریزیش
 پیته سیرمان ﷺ له فرموده ده کی له فرمودیتنی: ﴿وَكُنْزُوا لَوْ أَحْسَنُوا الظَّنَّ
 لِأَحْسَنُوا الْعَمَلُ﴾ (۱).

۴- مہبہستی مولمانان بہتاکو کۆمہلہوہ
گہورہترین و بہرزترین پاکترین مہبہستہ:

بدین... مہبست و ثاوتی نینان و کومہلی مولمان لدنی ہدمو کس - ٹدگر
ہدمو کدیش بگونجن مہبستی ہدین - گدوہرو ہدزترو پاکترہ، چونکہ جگہ
لدمولمان ہیج کس مہبستی لدچارچنوی دنیا ناچنہ دور، دیارہ ہر شنیکیش
پدیوہندی بدنیار ژبانی دنیاوہ ہدین ہر لدقہدہ دنیا دہین، چونکہ (گزرہ چی
تیدابیت ہر ٹوہشی لی دہرژ) و (کاریتہش لدکفری ہلداکوی)، بدلام مولمان
چونکہ مہبست و ثاوتہ کی پیوہستہ بدخواوہ کبریہ پیہ لہ (وہزامندی) و (بدخش)
ہ کی کدہبہشتی وازاوہ ندیرواہ! تدجللا دکہن لدوآوژد، بدنی لدسونجی ٹوہرہ
دیارہ خاوہ (مہبست) نیکہ کمزور راست و بدجیہ پیہ بگوتری: گدوہترین و
ہدزترین و پاکترین (مہبست)، تاخر مہمور خوا ندیلمروہ: ﴿وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِیْنَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنّٰتٍ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِیْنَ فِیْهَا وَمَا مِنْ ظَلَمَةٍ فِیْ جَنّٰتٍ
عَدْنٍ وَّوُضِعَ مِنَ اللّٰهِ اَکْبَرُ ذٰلِکَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِیْمُ﴾ التوبة (۷۲)، جانا یا چٹیک
لدوہزامندی خوا چاکو بدخش و نیبہستی وی کدہبہشتہ گدوہرو ہدزترو

(١) بروانه: مفردات الطران، ل ١٢.

پاکتره؟!

لشجای جنی خویشتنی لیره‌دا شاماره بژ راستی‌یکدی تریش بکهنی که نه‌نجامی سرووشی و شاسایی شو راستی‌یی پیشوویه، شویش شوویه که، گوتراوه (شواتی هموره پیاری هموره دروست ده‌کات) که‌داته جنی خویشتی و پتیریشته که‌نیشان و کژمعلی مسولمان له‌غیری خویان که‌ره‌تر و بدزتر و پاکتر بن له‌قده‌ر شو شواتر مذهبستی خویان بن که‌کرده‌ویانده لوتکدی شویندو شواتیان له‌پنای‌دا ده‌ژین و ده‌رن!

کژتایی شو خاندش بدم سن شایته به‌هیز و پتیره دینین که‌ژور پدیوه‌ندی دارن بدم باسمانه‌ره: ﴿قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قَدِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾ (الأنعام ۹۱-۹۳). واته: بلی بیگومان من پدوره‌دگارم بدره و پنازیکدی راست و پنامایی کردوم، بدرنامه‌یکدی پناک و راسته و ژو شونیی لیبراهیسه که‌پاک و بی‌گه‌ده - له‌هله‌ر پدله - وهن له‌ماریدش پهدا‌کدران نیم. بلی بیگومان نوژو خرابوستی و ژیان و مردنم بژ خوی پدوره‌دگاری جیهانه‌کانه، هیچ هابیشی نین بدره له‌مرنامم پی‌کراوه وهن یکدی مسولمانانم.

۴- کاربگه‌ری و ده‌وری (مذهبست) له‌زیانی ناکو کژمه‌لی مسولمان‌دا:

دیاره شو خاله همر شووا‌کمری خالی پیش خویشتی و خوی بارین له‌چنده بره‌گه‌بک‌دا ده‌ورو کاربگه‌ری شو مذهبست هموره و بدزو پیرزو چاک و پاکه که‌نیلانم کردوویدی‌یه لوتکدی هیوا شونین کورتورانی ورون ده‌کدینه‌وه!

۱- بی‌بکره‌نه‌وه و خولیا و په‌فتار و شاکار و بدزو پاک:

بدن...باباپه‌ک مذهبستی به‌پداری خوی شادبوون و خوی له‌خیز رازی کردن و گه‌پشته به‌دهشتی به‌رین و قوتابوون له‌دوژهنی شاکر به‌تین بی، بیگومان و ژو میشکی ده‌به‌ کانه‌گی بیرو خولیا و بدزو پاکو، ژیان و گوزهرانیشی ده‌بته کینگی تیدا چاندنی دانه‌ویله‌ی ههمو هله‌ر که‌وتیکی شعری‌یانه‌ر، زه‌وی تیدا ناشتی نهماسی ده‌هشتی ههمو گردارو هله‌ریت‌ر شاکاریکی ره‌بانی‌یانه‌ی جوانر چاک! خوی زاناش له‌مباره‌ره له‌مریویدی: ﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ وَابْنُ رِبِّهِ وَالَّذِي خَبثَ لَا يَخْرِجُ إِلَّا نَجَسًا كَذَلِكَ نَصْرَفُ الْأَيَّاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ (الأعراف ۵۸). واته: خاکی به‌بیت و پتیش به‌له‌رمانی پدوره‌دگاری وروک - و به‌دو‌بووم - ه‌کدی دینته ده‌ری، به‌لام خاکی پس - بی بدره‌کته - که‌میکدی بن‌خیر نه‌بن و ده‌رنانن، شاره‌ها شایته - و نیشان - ه‌کان جژرا و جژر

ده کدین بۆ کۆمەڵیک کەسپاسگوزاری بکەن.

ب - یۆشەبوونى پێبازە پارێزوان لەلادان (الانحراف)،

خوای مېهرەبان لەو بارەوه لەرمووبەتیی، (وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لِنَهْدِيَهُمْ لِمَكَانٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ) العنكبوت (۶۹)، واتە: ئەوانەش کەدا لەپەناوی ئێمەدا تێدەگۆڕن بەئەنکیدی پێگاگانمانیان پێشان دەدەین، وەبێشك خوا لەگەڵ چاکەکاران داوە.

دەتوانین لەم ئایەتە بەپێتەر پێزە ئەم پەندە بەهەدارە دەربەشتین و بێشتین: (ئەوهی دەزانن بۆ کۆی دەچن، دەزانن بەکۆی دا دەچن!). بەبۆ روونبوونەوهی مەبەستیش ئەم قۆڵە نەزەییە بێجێرمە:

دەگێڕنەرە رۆژنیکان لەبەسی عامیری کەبە (مجنون) ناسراوە، ئیشتیاقی دێداری (لەبلا) ی خۆشەویستی زۆری بۆدین و سواری حوشرێکی بەچکەدار دەبێ و بەروە هەوارو مەنزەلی خێلی (لەبلا) دەکۆیتە وێ، بەلام پاش ماوەیەکی زۆر رینگابەری سەر دەکات بەر دەشت و بیابانی کاکی بەکاکی بەدا هاتۆتەرە شونیی خۆی!! دووسێ جار ئەم هەولە دوروبارە دەکاتەرە بەلام بێهۆدە دەبێ، چونکە وادیارە حوشرێکە هۆش و گۆشی هەر لەلای بەچکەکی خۆبەتەر هەموو جارێ دیتەرە ئەر شونیدی کەمەبەستی خۆی لەوێدە! ئەک ئی مەجنوون!! پاشان بەناچارێ حوشرێ گۆزین وێڵ دەکات و دەلێ: وادیارە مەبەستی من تۆ ئەبەکتر جیانو، ئەر جار بەپێیان بەروە مەنزول و هەوارو دۆستەکی دەکۆیتە وێ وای رینگابەری دەگاتەجێ.

بەلێ... بێگومان (مەبەست) زۆر یارمەتی ئێشان دەدات کەریگا بۆ نەکات و بەملار بەولاش دا لاندات. کەوابێ دەتوانین بێشتین: مەگەر چۆن دەنا وێلێ و نەبوون و هەتەرە برون بەلگە نا (مخلص) برون ئێشانە. بەرەوهی ئێشانە نەشارەزابوونی بێ لەبەلام دا!

ج - هۆکار و نەرازەکان ناگۆنچ شەرعی نەبێ:

بەلێ... بەراستی خوای مەبەست بوون لەکار و چالاکیدا وادێشان - چ ناک چ کۆمەڵ - دەکات و بگرە ناچارێ دەکات کەهیچ کاتێک هەر بیریش لەهۆو شارەزای نەشارەعی نەکاتەرە بۆ ئەنجام دانی ئەرک و کاروبارە شەرعی بەکانی چ جایی دەستیان بۆ درێژ بکات، چونکە وەک ژانایانی پێشیمان لەرمووبەتە: (إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَعَدْنَا بِالْأَسْبَابِ وَالْوَسَائِلِ كَمَا تَعَدُّنَا بِالْغَالِيَاتِ وَالْمَقَاصِدِ)، ديارە مەبەستی شەرعی هۆ وەسێلە شەرعی بەکان پەلکێش دەکات و. بێجێموانەرەش هەر راستە.

مادام وابێ، بەئەندازە ئەرە کە ئێشان پەنا دەبێ بەر هۆو شارەزای نەشارەعی بەکان ديارە مەبەستی کەشی هەر وایە، ئەگەر ئێسا هەورە چۆن کەسێک بزانن بۆ کۆی دەچن

ده‌شزانی بدکردا ده‌چی! دیسان ده‌لین: (هرگمیک بزانی چی ده‌کات ده‌شزانی چونی ده‌کات)!

• - تهمین به‌فیری ناچن:

جاچون کسبک - یان کسانیک - بز خوا بڑیدنو بدته‌مای شادبرون بددیداری خوار گه‌پشتن بهره‌زانه‌ندی و پاداشتی بی‌ویندو بدخششی بی‌سنووری بیت، وینگا بمساندگانی ندمنی کورتی دنیا‌یی ده‌دات که‌هدروا بی‌هرودو بی‌بهرهم تپیدنو لده‌ستی ده‌ربچن! مدگر نرخی - یان راست‌تر بلین هژی - شو به‌دیداری خواشاده‌بونو خوا ل‌نازی برونو له‌به‌دهشت سدقامگیر برونه هدر شو به‌ندابه‌تی و خواب‌هرستی و چاکه‌کاری و فیداکاری په‌نیه که‌ده‌بی حد‌نمن لدرور توئی ندم تهمینه پشچ دوو رژی‌بی ژبانی دنیا‌یی ده‌لنجابان بدات؟! هدر بیزیش خوی زانا فدرسوریه‌تی: ﴿قد أفلح المؤمنون الذين هم في صلاتهم خاشعون والذين هم عن اللغو معرضون﴾ (الزمنون ۱-۳).

کدرابی: به‌شدندازی شه که‌نسان و کزمدنی مسلمان بقدر رتاری پورچو بی‌هرودو سمرگرم ده‌ن، شایعتی شه لدر خویان ده‌دهن گزوزو جیدی نین لدرودا که‌ده‌لین: بس بز خوا ده‌زین و بولای وی ده‌چین؟ شاعیریکش جرائی گوتوره:

تعصي الإله وترعاه به لعمر الحق هذا في المقال بدیع
لو كان حبك صادقاً لأطعته لأن المحب لمن يحب مطيع،

• - ژبانی دنیا له‌گه‌ل گچکه بوونه‌وش دا گرنک و بایه‌ف‌دار ده‌چن:

بینگومان هر کسبک به‌چای دن سرنجی ژبانی دنیا بدات بدکجار کدمر گچکه‌و نابووتی دیت به‌چار، چونکه له‌لایدنی کات (ژمن) وه له‌چار تهمنی بوونه‌و بدس چاو‌ترور کانیکو هیچی‌تر، وه‌له‌لایدنی شوین (مکان) وه له‌چار برنوده‌ری پانو پزور که‌هک‌شانه زلو زه‌له‌لاحه‌کانی گم‌دیده‌کدمر هیچی‌تر، وه‌له‌لایدنی ماهیت و چزبیت‌یه هتا بلتی پر کدمر کوری ناخو‌ش‌ر تده‌گر چده‌میدو ئینسان لدریشی قدرزار ده‌بته‌و! هدر بیزیش خوی دادگرمو میهره‌بان ژبانی دنیا‌یی زور بی لدره گچکه‌تر بروه که‌پاداشتی چاکه‌کاران و سزای خراب‌دکاری تپدا بداته‌و! بو جزوه بز بنده رله‌دارو چناک و پاکو خو‌ش‌میرسته‌کانی بعه‌دشت‌گی ناماده گرده‌وه که‌لدروری کاتوره هم‌میشه‌ی بی‌سنووره: ﴿خالدین فیها اهل﴾ (البینة ۸)، وه‌له‌رووی شو‌ننده هدر پاناسی‌په‌ک‌ی هینده‌ی شاسانه‌کان و زه‌بینه: ﴿عرصها السموات والأرض﴾ (ال عمران ۱۳۳)، لدروری ماهیه‌تیشه‌و: ﴿توفيها ماتشهيه الانفس وتلد الاعین﴾ (الزخرف ۷۱).

دیاره پیته‌میه‌ی خو‌ش‌میرسته‌کان و خو‌ش‌میرسته‌کان و رسته‌یه‌ی جیلازی‌ی نیوان

زبانى دنیاو به‌هشت تۆزتك له‌عقلی سنورداری ئیمه نزیك به‌خاتمه، ﴿مال الدنيا في الآخرة إلا مثلاً يجعل أحدكم أصبعه في اليم فلينظر به يرجع﴾ رواه مسلم، به‌لام كلفه‌موسفی‌دا له‌موریه‌نی، ﴿ففيها مالا عين رات ولا أدن سمعت ولا خطر على قلب بشر﴾ رواه البخاري، ئه‌وه وسته‌ویدی حه‌قیقه‌تیما بۆ باس به‌كات كەبۆ ئیمه‌ی نه‌هلی دنیاى سه‌ر زه‌وى ئه‌و ژه‌انه به‌رزو به‌وینه‌یه ده‌بیته شتیكى نامۆ (غریب) و نه‌زانراو (مجهول)!!.

به‌لام وێرای ئهم راستی‌یه‌ش - واته وێرای زۆر گچكه‌و نابوت نواندنێ ژبانی دنیا له‌چارى ئینسانی به‌واداردا كه‌به‌چارى عقل و دل به‌هشت ده‌بین و له‌گه‌ڵ دنیادا ناچینه ته‌رازووه‌ره‌ر پێكه‌ره قیاس ناكرین - ئینسان و كۆمه‌لی مسولمان هه‌رچنده ژبانی دنیاى پێ‌ئاویه كه‌باسان‌كه‌وه حه‌قیقه‌تیش هه‌روا، ئه‌مما له‌زانى خۆشیدا به‌كجار به‌لاپانه‌وه گرنگ‌دو با‌یه‌خ‌داره، چونكه ژبانی هه‌میشه‌یه‌ی دوا‌زۆی به‌هشت پان خواته‌خواسته دۆزه‌خ، به‌م تۆزه ژبان‌ه‌ر چۆنیته‌ی گۆزه‌ه‌راندن و به‌ی‌گره‌نیوه به‌ستراوه‌ر، ئه‌م ژه‌انه كهم و كورته‌ی ئێه‌ر پێشه‌كى‌یه‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌وى ئه‌نجام و به‌ره‌مه‌یه‌نی، ئاشكراشه ئه‌نجام و به‌هسته‌ك هه‌رچنده زۆر گه‌وره‌ش بێت به‌ی‌ پێشه‌كى‌یه‌كه‌ی هه‌رچنده زۆریش گچكه‌و كهم به‌ی‌ نا‌به‌تدێ. ئه‌مه له‌لایه‌كه‌وه له‌لایه‌كه‌ی دیکه‌شه‌وه هه‌میشه ئه‌نجام له‌جین‌ه‌رو ڕه‌گه‌زى پێشه‌كى‌یه‌كه‌یه‌تى چ چاك چ خراپ و، چ هه‌له چ راست. هه‌ر به‌زێه‌ش پێشه‌مه‌ر ﷺ له‌موریه‌نی: ﴿لاتسبوا الدنيا فإنها نعم مطية المؤمن﴾. واته: جێته به‌دنيا مە‌دەن چونكه با‌ش‌ترین و‌لا‌خى سواری ئینسانی به‌واداره (واته: هه‌روه‌ك چۆن بابا‌ی وێب‌وار به‌هزی سواری و‌لا‌خه‌كه‌یه‌ره ده‌گاته مە‌نزله قۆزا‌غی خۆی به‌واداریش به‌هه‌مان شێره به‌هزی ژبانی دنیا‌وه ده‌گاته مە‌نزله هه‌م‌ه‌رگه‌ی به‌هشت).

و - باباى مسولمان له‌سایه‌ى نه‌و تا‌قه سه‌به‌سته به‌رزه‌وه كه‌سه‌یتى‌یه‌كه‌ى دامه‌زراوى ده‌بین:

ئهم‌ش جگه‌ له‌چەندان ده‌لى قورئان و سوننه‌ت، واقیعی ژبانی به‌واداران به‌نا‌یه‌ت و دینه‌داران به‌گه‌شتی ده‌لاله‌تى له‌سه‌ر ده‌كات و لێپاتیشی ده‌كات. خواى به‌ه‌ارتا له‌بار‌ه‌وه له‌موریه‌نی: ﴿الا ان اولياء الله لاخوف عليهم ولا هم يحزنون الذين آمنوا وكانوا يتقون لهم البشرى في الحياة الدنيا وفي الآخرة لا تبديل لكلمات الله ذلك هو الفوز العظيم﴾ یونس (۶۴-۶۲)، هه‌روه‌ها له‌موریه‌نی: ﴿ان الإنسان خلق هلوعا اذا ماله الشر جزوعا واذا ماله الخير منوعا الا المصلين الذين هم عن صلاتهم فائتون﴾ المعارج (۲۳-۱۹).

پێشه‌مه‌رى خواش ﷺ له‌موریه‌نی، ﴿من كانت الدنيا اكبر همه فرق الله عليه امره وجعل فقره بين عينيه ولم يات من الدنيا الا ما كتب له، ومن كانت الآخرة نيته جمع الله له امره وجعل غناه في قلبه واتته الدنيا وهي راغمة﴾ رواه ابن

ماجة باسناد رواته ثقات عن زید بن ثابت رضي الله عنه، وانه: همدك سبك ثاواتر هیواى دنیا بیت، خوا کاروباری لى پروبلو دهکات، وهمداری دهخاته نیوان همدوروك چاره‌گانه‌وه، دنیاى بۇ نایه‌ته پیش مه‌گمر لىو لندانه‌بهی گدیوى نووسراوه، همدك سبكیش نیازو مه‌هستى دواړو بیت، خوا کاروباری بۇ کؤ ده‌گانه‌وه ده‌ولم‌مندی ده‌خاته دلپوه، وه‌نیاش به‌مل گدی دینه‌ به‌رده‌ستى.

له‌هرمه‌وه‌هکى دپکمش فدمویدنى: ﴿يقول الله: ابن آدم تفرغ لعبادتي املاً صدرك غنى واصلت فقرک، ولا تفعل مأل صدرك شغلا ولم أشد فقرک﴾ رواه ابن ماجه والترمذي وحسنه وابن حبان وصححه عن أبي هريرة، وانه: خوا ده‌لد‌مرى: شاده‌میزاد! بۇ پهرستى من په‌کلا به‌وه، سینت پر ده‌کدم له‌ده‌ولم‌مندی گدینى نهداړت پر ده‌کدموه، خو ش‌گمر وانه‌کدى سینت پرده‌کدم له‌سد‌رکالى گدینى نهداړت پرناکه‌موه.

== نایا ده‌زامه‌ندى خواو داواکردنى به‌هشت

پنکه‌وه ناکوکن؟!

له‌به‌رهم شون‌ه‌وارى همدنك له‌معلی غیرفانر (تصرف) دا مه‌س‌له‌يك باس‌گراوه كه‌بريتى په‌لوه‌ى: (ثينانى مولمان چچه‌ل‌راى کردنى خوا - سبحانه وتعالى - نابى هاندروه پان‌لورى ديكى هدى بۇ خواپه‌وستى و فدمانبرى (طاعة)، چونكه خوا زړ لوه به‌رزترو مه‌زن‌ترو كه‌ل‌هر خاترى به‌هشت بان له‌ترسى د‌وزه بندنایدنى بۇ بكرى و پهرستى).

جا ثابا ثم مه‌س‌له‌يه له‌ت‌رازورى شرع‌دا چونه؟

له‌ره‌لام‌دا ده‌لین، وه‌ك له‌بدى په‌كدمى ثم به‌رنامه‌به‌دا به‌نارى (س‌رچاوه‌ى و‌ه‌گرتن) گوتوومانده: (دين) لوه‌يه كه‌له‌قورثان و سوننه‌دا هاتووه غديرى ثم درو س‌رچاوه‌يه لوه‌ى لىمان ده‌لاله‌تى له‌سر ده‌كمن، لىمه س‌رچاوه‌يه‌كى ترمان نيد كه‌ل‌پينى لى‌وه‌رگرتن، مادام واپى زاناو پشمواد عاريفان همدچنده و‌ر به‌رزو به‌پ‌ر‌و ناودار بن، لى‌وه‌ر بۇ چورنه‌گانيان هر هفتا لىر كاته لىعتباريان همدو لىيان و‌ه‌ده‌گيرين كه‌له‌مد‌ه‌كى لورثان و سوننه‌ت ده‌رچن، لىجا س‌ب‌اره‌ت به‌ر قس‌به‌ى س‌ره‌وش بلى راسه ش‌گمر نه‌نانه‌ت خراى په‌روه‌دگار هيچ به‌هشت‌ر د‌وزه‌خيشى نده‌ولقانه‌دبايه پشگومان شاپه‌تى پهرست و بندنایدنى بۇ كردن هو، چونكه (خوا) په (جل جلاله)، به‌لام مادام پشه‌مبه‌ران و صالحان له‌قورثانى‌دار پشه‌مبه‌رى خ‌زمان له‌سوننه‌تى خ‌زى‌دا داواى به‌هشتيان له‌خواى په‌رزو مه‌زن ك‌ردووه، په‌نايان به‌ر‌وته‌به‌ر له‌ترسو پيمى ش‌دكه‌نچر لىشى د‌وزه‌خ، ماناى وايه لىمه همدل‌پستى راست و دروست و شرعى به‌ر غديرى لوه‌ى مالى ق‌لب‌و س‌ر به‌خا‌نيه‌تى.

كُونَايِي ثُمَّ بَاسْشْ بِهَمْ كَوْنَمَهْ ثَابِتْ وَ لِعَمُودِوْمَهْ بِتَمْسِيرِ ۞ دِنَمِ : ﴿ اِنْ فِي
خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ آيَاتٌ لِأُولِي الْأَبْصَارِ . الَّذِينَ
يُذَكِّرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ . رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخُلُ النَّارَ فَقَدْ
أَخْزَيْتَهُ وَمَالِلَظَّالِمِينَ مَن أَنْصَارُ . رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمَنُوا
بِرَبِّكُمْ فَأَمَّا رَبَّنَا فَأَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ . رَبَّنَا إِنَّا
مَوعِدَتَنَا عَلَىٰ رِسْلِكَ وَلَا تَخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝ اَلْاَعْمَرَانِ
(١٩٠-١٩٤) .

پېښه بډېر پېښه وښان عليه السلام لومړو پېښې: **اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ مَوْجِبَاتِ رَحْمَتِكَ**
وَعِزَّتِكَ رَحْمَتِكَ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ اِثْمٍ وَالْفُتُوْةَ مِنَ كُلِّ بَرٍّ وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَالنَّجَاتَ
مِنْ النَّارِ رواه الحاكم وقال حديث صحيح على شرط مسلم، وانه: **ثَمِي خَوَابِهِ، سَ**
دَاوَاتٍ لِّئَلَّا يَكُوْمَ هُوَيْهَكَ كَانِيْ يَتُوْبَتِ بَرُوْنِيْ وَرَحْمَتُكَ هُوَيْهَكَ كَانِيْ لِيُوْبُوْرَدْنِيْ حَزَنُ
بِدَقِصَتِ بَكْوِيْ، هَدُوْرَهَا سَلَامَتِيْ لَعَدَرُ كُوْرَاحَتِكَ وَدَسْتَكُوْرَتُكَ لَعَدَرُ خَيْرُوْ جَاكُوِيْكَ
پېښه بخښي، وهداوي گټښتن بېبېهښت و قوناوړيوون لداڅگر - ي دزړه خ - ت لئ دهكم.
ثَمِي خَوَابِيْ پدروهر دگارمان! نِيْمَش كَشُوْنِيْ كدوتو پدېره واني پېښه بډېر تَزِيْن شو
چي لئ دارا كدروي نِيْمَش لِيْت دارا دهكښ، نو ميډه واريښ چيټ بدو بدخښوه
لقددهر خَوِي شوول لقددهر نِيْمه بېخښي، خُو شو گهر خُوښان شايستښي شوومان ندېن
مه گدر بېندهي نُوو شو مېنځي شو نښ!! دهجا خَوَابِي پدروهر دگار بمانځه بدو وِيژنډي
ره رحمت و لوتښي خُو ت و ساپي شفاعتي شوهره و قت قعت ره رحمت و لوتښ و كډهسي
خُوښان لئ دروړ مه مځه وه. ثامن.

سوپاس به خدای میهره‌ها و بدخستەر، ئهم شوو سعات ده‌روی (١٢) ی شوو
له‌پاکتووس کردوو دروباره نووسین و پاڵاوێنی ئهم به‌نامه فیکری یه بوومده کەڵمەکانی
(١٣١٤ ک. ١٩٩٣ ز) له‌سه‌ر چایی (ماکوک) له‌بنکه‌یه‌ک له‌بنکه‌کانی ئیسلام له‌حاجه‌تێکی
پروخی تابه‌تی دا ده‌ستم به‌نووسینی کردو، ئیستا که خدای به‌به‌زی یی یارمه‌تی لێبۆنده‌ی
دام.

خواه پست و پیزی تی پخمو بیگه مایه ی زما ترو جا کتر گه شه گردنی کاری نیلامی
له گوردستان و غمیری ئو پیش دا.

۴.۳/شوال/۱۴۱۶، ۲۳.۲۲/شوبات/۱۹۹۶، هجری

مديران

ناوەرۆك

لاپەرە	بابەت
۳ -	پیشکەش بى
۴	پیشەكى
۲۱-۱۰	بەشى يەكەم : سەرچاۋى وەرگرتن
۱۱	مەدەت سەرچاۋى وەرگرتن
۱۵	چەند تىببىيەكى گىرگەك دەربارەى سەرچاۋى وەرگرتن
۳۷-۲۲	بەشى دوۋەم : تىپوانىن
۲۳	رئ غۇشكردن
۲۳	بەندى يەكەم : غوا (سبحانه وتعالى)
۲۹	بەندى دوۋەم : ئىنسان
۳۱	بەندى سىيەم : ژيان
۳۴	بەندى چوارەم : بوۋىدەر
۱۰۷-۳۸	بەشى سىيەم : بىروباۋەر
۳۹	دوۋر پىشەكى كورت
۴۱	بەندى يەكەم : پىناسەى بىروباۋەر
۴۳	بەندى دوۋەم : زىادكردن كەمكردنى ئىمان
	بەندى سىيەم : چۆنەتتى دامەزاندنى بىروباۋەر
۴۶	ھانئە نىز ئىلامەۋە
۴۹	بەندى چوارەم : پايدىكانى بىروباۋەر
۵۰	۱- بىروباۋەر بەغوا (جىل جىلالە)
۵۵	۲- بىروباۋەر بەغرىشەكانى غوا
۵۹	۳- بىروباۋەر بەغرىشەكانى غوا (ھابىم السلام)
۶۱	۴- بىروباۋەر بەكشەكانى غوا
۶۸	۵- بىروباۋەر بەقۇزى دولابى
۷۶	۶- بىروباۋەر بەقۇزى قەدىرى غوا
	بەندى پىتچەم : چۆنەتتى كافىر بوۋى ئىنسان
۸۱	ھەلۋە شانەۋى شاپەتخان
۱۲۷-۱۰۳	بەشى چوارەم : تىگەيشتن
۱۰۴	رئ غۇشكردن
۱۰۴	بەندى يەكەم : بازە تىببىيە گىرگەك

- ۲۱- بمرزو پاک وانگرتسی دروشم و ئالا ۱۵۸
- ۲۲- له بمرچاو ووشن بوونی ئامانجی بنهرفتی و ۱۵۹
- میهستی مین و بالا
- ۲۳- پینکیتانی پنچینی جهماری و ئاماده کردنی ۱۵۹
- پیداویستی به کانی چنگد درو شهابلی مدلی کاری ئیسلامی و
- هیچیان به دیلی ئوی تریان نین ۱۵۹
- بهشی هه شتەم : شیوازدکانی کاری ئیسلامی ۱۸۰-۱۶۳
- رئی خوشکردن ۱۶۴
- قزناغی به کەم: بانگدازو نینگه باندن ۱۶۴
- قزناغی دووهم: به رنگاری و جیهاد ۱۶۹
- قزناغی سێدیم: بالادستی و دامهزاندنی دهلۆتی ئیسلامی ۱۷۶
- بهشی هه شتەم : تۆیشووی رینگا ۱۹۷-۱۸۱
- رئی خوشکردن ۱۸۲
- باسی به کەم: پارێزگاری (التقوی) ۱۸۲
- باسی دووهم: تۆیشووی رینگا وەك خوای بمرزو بۆ پێغمبەر ﷺ ۱۹۲
- دیاری کردووه
- بهشی نۆیەم : دۆستانی پشتیوان ۲۱۰-۱۹۸
- رئی خوشکردن ۱۹۹
- ۱- دۆست یانی چی؟ ۲۰۰
- ۲- کێ دۆستی کۆمەڵی مەسلمانان دهبی کۆمەڵی مەسلمان ۲۰۲
- دۆستاینتی له گەڵ کێ دا بکات؟
- ۳- ئایا ده گونجی کۆمەڵی مەسلمانان جگه له خوار پێغمبەر و ۲۰۵
- برواداران کەسی تر به دۆست بگرێ، وە ئایا دۆستاینتی کردنی
- خوار پێغمبەر و برواداران هەر یەک واتای ههیه؟
- ۴- له وایهێ ئه مرۆمان دا - دواي خوار پێغمبەر کەي ﷺ ۲۰۷
- کێ دۆستانه؟
- بهشی دهیەم : دوژمن و ناحهزان ۲۲۴-۲۱۱
- رئی خوشکردن ۲۱۲
- ۱- دوژمن و دوژمناینتی له ووانگهی ئیسلامیه یانی چی؟ ۲۱۲
- ۲- چه دقێ دوژمناینتی کێ پەر بهری (باغل) کێیه؟ ۲۱۵
- ۳- ناو و نیشانی چه دۆسته و چه دۆسته بهی ۲۱۵

- دورژمایدتی خوا چی به؟
۲۲۲. ۴. لوالایی شمرؤماندا دورژم و ناحنزانمان کین؟
۲۲۴. ۵. هدلرؤستان لئاستیاندا دهبن چؤن بی؟
۲۲۵-۲۳۶ بهشی یازدههم : ئامانج
۲۲۶ ری خوشکردن
۲۲۶ ۱. بئندایدتی بز خوا کردن
۲۲۸ ۲. جینئینایدتی کردنی خوا لئسور زهوی
۲۲۹ ۳. هدلگرتی سباردهی خوا
۲۳۱ ۴. دهرچوون لئتاقی کردنوهی ژبانی دنیا
۲۳۲ ۵. ئارهوان کردنوهی زهین
۲۳۳ ۶. چئسپاندنی دادگوری لئنیو مرؤئایدتی دا لئسور زهین
۲۳۴ ۷. بدپرکردنی بئرناسی خوا لئسور زهین
۲۳۷-۲۴۷ بهشی دوازدههم : مه بهست
۲۳۸ ری خوشکردن
۲۳۸ ۱. جیاوازی نیوان ئامانج و مبدست
۲۴۰ ۲. گرنگی و بئرهتی بوونی نیاز لئئسلامدا
۲۴۱ ۳. مبدستی مزلمان بئناکر کؤمملوه گئورمترین و
بدرزترین و پاکترین مبدسته
۲۴۱ ۴. کارپگدری و دهوری (مبدستی) لئزبانی
۲۴۲ ۵. ئاکر کؤمملی مزلماندا
۲۴۶ ۶. ئابا رها مئندی خوا داواکردنی بئعدشت
پئنگره ناکرکین؟
۲۴۸ ئاودرؤک

• • • • •

نهم كتيبه...

نه نجام و بهرهمی بیرکردنه وه و راما و لیڤۆلینه وه و نزاو
پارانه وهی چهند سالی که و هیوادارم به سه ره پییی موتالا نه گره
گرنگی و بایه خی شایسته ی خو ی پی بدری و نه وهنده کاته ی
له گهل به سه ره ببری که بایی لی حالی بوون و هه زم کردنی و
نه گهر تواناش بوو - هه لسه نگاندنی بکات .
﴿ بهشیک له پشه کی ی کتیه که ﴾